PORADNIK ZDROWOTNY

ZADBAJ O SWOJE SERCE

DIETA DOBRA DLA SERCA. CO WARTO DODAĆ DO LISTY ZAKUPÓW?

GAZETA wyborcza
wyborcza.pl
NIE MA WOLNOŚCI BEZ SOLIDARNOŚCI

Piątek, 20 listopada 2026 | Redaktor prowadzący **Piotr Rozpara** | Cena gazety **12,99 zł** (w tym 8% VAT) | nr 271.11370, 1

Nakład 80 tys. + **298,5 tys. prenumerat cyfrowych**

FOT. DING LIN/XINHUA NEWS/EAST NEWS

Wydaje Wyborcza Sp. z o.o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X 9 770860 908150

Świat

HISTORYCZNE SPOTKANIE

To wydarzenie bez precedensu – po raz pierwszy w historii na wspólnym szczycie spotkali się przywódcy USA, Rosji i Chin. Wczoraj w Shenzhen Donald Trump, Władimir Putin i Xi Jinping rozmawiali półtorej godziny ▶10

Konfederacja zaciera ręce

Plan na Brauna

– To są ludzie kompletnie niepoważni. Wyglądamy przy nich jak polityczne centrum – mówią konfederaci. Liczą, że za ich sprawą partia Grzegorza Brauna spadnie pod próg wyborczy.

Tomasz Nyczka

Lider Konfederacji Korony Polskiej ogłosił właśnie sojusz z narodowcami. Ale to inni niż ci od Krzysztofa Bosaka, z Ruchu Narodowego. Zdaniem Grzegorza Brauna – jedyni prawdziwi. Zjednoczeni Narodowcy to ludzie wcześniej związani z Ruchem Narodowym.

– Zjednoczeni szerokim frontem gaśnicowym – tak mówi o nich Braun. Zapowiada, że „idą po Sejm" i że dołączyli do sojuszu wyborczego Korony.

Poglądy nie do zaakceptowania

Braun liczy, że takie zaplecze pomoże mu podgryzać poparcie dla dużej Konfederacji WIN Sławomira Mentzena i Krzysztofa Bosaka. Według ostatniego sondażu Opinia24 może ona liczyć na 12,2 proc., a Konfederacja Korony Polskiej – 7,7 proc.

Obie partie ze sobą konkurują. Na prawicy jest ciasno, bo oprócz dwóch Konfederacji są też PiS i Rozwój Plus Mateusza Morawieckiego. Bosak jest w trasie po Polsce, Mentzen zorganizował tour liderów Konfederacji, Braun organizuje kolejne Kongresy Inicjatyw Gospodarczych i Samorządowych. A walka o poparcie na dobre się jeszcze nie zaczęła.

– Moim zdaniem to będzie się rozgrywało do ostatniej chwili. Obstawiam, że Korona ostatecznie nie przekroczy progu, będzie miała poparcie rzędu 4,8 proc. – mówi mi polityk Konfederacji. – Ci wszyscy kandydaci, których Braun zbierze na listach, zaczną odbierać mu poparcie. Ja mam konserwatywne poglądy, ale to nawet dla mnie jest nie do zaakceptowania. Ich cytaty będą w mediach, będą też rozgrywane przez Koalicję Obywatelską, to są ludzie kompletnie niepoważni. My przy nich wyglądamy niemal jak partia politycznego centrum – dodaje mój rozmówca.

Wskazuje na Mateusza Piskorskiego. To założyciel otwarcie prorosyjskiej partii Zmiana, który w 2016 roku został zatrzymany przez ABW, a prokuratura w akcie oskarżenia zarzuca mu współpracę z rosyjskim i chińskim wywiadem. Braun chce go wprowadzić do Sejmu. Wśród prawdopodobnych kandydatów są też prorosyjscy Bracia Kamraci, którzy mają problemy z prawem, i Stan Tymiński, który podczas wizyty w Polsce mówił, że „Putin to twardziel, zna swoją siłę, wie, co robi", a „Rosja mu ufa". Przekonywał że „ma do niego szacunek", bo Putin „jest dobrym liderem".

Nie powstrzymają się

W Konfederacji dostrzegają oczywiście zagrożenie ze strony Korony. – Już sama nazwa, zbliżona do naszej, wielu wyborców może wprowadzać w błąd – podkreśla nasz rozmówca.

W partii Bosaka i Mentzena mają też złe doświadczenia z Januszem Korwin-Mikkem. Założyciel Unii Polityki Realnej, szef partii KORWiN (później Nowej Nadziei) w 2022 roku oddał stery Sławomirowi Mentzenowi. Rok później został wykluczony z Konfederacji i jej Rady Liderów, a Mentzen poinformował go, że nie wystartuje w wyborach parlamentarnych. Konfederaci uważali, że przez niego osiągnęli wówczas słabszy wynik wyborczy. – Wielokrotnie prosiłem go o opamiętanie, nic to nie dało – narzekał Mentzen.

W ubiegłorocznych wyborach prezydenckich Korwin-Mikke oficjalnie popierał Brauna. A teraz Braun chce, żeby był kandydatem, wrócił do Sejmu, mówi, że to jego zobowiązanie.

– Korwin tego nie umiał, ale Braun wyciszy się przed wyborami, powstrzyma. Natomiast ci jego ludzie – nie. On nad nimi po prostu nie zapanuje. I trochę na to liczymy – słychać w Konfederacji. ●

REKLAMA

Kraj/34457954

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

Bartosz T. Wieliński

Siła odstraszania

Informacje o postępach w polsko-amerykańskich rozmowach o rozszerzeniu programu wspólnego korzystania z taktycznej broni jądrowej Nuclear Sharing (opisaliśmy je we wtorek) dziwnym trafem zbiegły się z publikacją rosyjskich „propozycji" nowej architektury bezpieczeństwa w Europie, o których Kreml chce rozmawiać z wysłannikami Białego Domu Steve'em Witkoffem i Jaredem Kushnerem. Zapisano w nich żądanie, by Francja i Wlk. Brytania zwinęły parasol atomowy nad krajami NATO na wschodniej flance. Wniosek? Rosja nie ukrywa, że ma wobec naszego regionu wrogie zamiary, będzie go osłabiać, destabilizować, próbować znowu wziąć pod but.

Najnowsza odparta rosyjska prowokacja z przełomu października i listopada dotyczyła pogranicza z obwodem królewieckim. Jeszcze do końca nie wiemy, czy Rosjanie chcieli przerzucić do Polski grupy „zielonych ludzików", czy montowali – jak pisała „Rzeczpospolita" – drugą „prowokację gliwicką", tak by napastnicy noszący ukraińskie mundury dokonali ataku na rosyjski obwód i zabili rosyjskich obywateli. Skala tego przedsięwzięcia poważnie niepokoi.

Odpowiedzią NATO – ćwiczoną jeszcze w czasach, gdy istniał mur berliński – było odstraszanie. Polska tak właśnie zareagowała, wysyłając policję i wojsko na granicę z obw. królewieckim.

Wejście do Nuclear Sharing będzie oznaczać, że niespełna 30 lat po przyjęciu do NATO staniemy się pełnowartościowym członkiem Sojuszu

Dla nas optymalnie byłoby, gdyby konwencjonalne argumenty odstraszania wesprzeć czymś jeszcze. Wejście do programu Nuclear Sharing nie oznaczałoby wprawdzie, że stajemy się państwem atomowym. Taktyczne bomby jądrowe B-61-12 w czasie pokoju pozostawałyby w pilnowanych przez Amerykanów magazynach. A gdyby do wojny z Rosją doszło i gdyby zapadła decyzja o użyciu taktycznej broni jądrowej, polskie F-35 atakowałyby nimi cele wskazane przez naczelnego dowódcę sił NATO w Europie, czyli amerykańskiego generała. Polska nie miałaby więc żadnej swobody w wykorzystywaniu tej broni.

Ale sam fakt przyjęcia do prowadzonego przez USA atomowego klubu zwiększa wojskowe możliwości naszego kraju. Awansowalibyśmy do wyższej ligi. Planując prowokacje przeciwko Polsce, Rosjanie musieliby się liczyć ze scenariuszem, że polscy piloci mogliby w końcu otrzymać rozkaz ataku na rosyjskie cele za pomocą bomb B-61.

Ryzyko operacji hybrydowych znacznie przez to wzrośnie. Wejście do Nuclear Sharing będzie oznaczać, że niespełna 30 lat po przyjęciu do NATO staniemy się pełnowartościowym członkiem Sojuszu.

Dlatego z niepokojem patrzę na spotkania Donalda Trumpa z Władimirem Putinem i desperackie próby amerykańskiego prezydenta, by wynegocjować wstrzymanie walk kosztem Ukrainy i pewnie całego regionu. Stawką tych rozmów może być nasze bezpieczeństwo, amerykańska stała baza w Polsce, udział w Nuclear Sharing czy amerykańskie gwarancje. ●

Andrzej rysuje

Japonia

Premiera czerwonego wina w czerwonej kąpieli

FOT. PAP/EPA/FRANCK ROBICHON

Tradycyjnie w trzeci czwartek listopada premierę ma młode francuskie wino Beaujolais Nouveau. Wczoraj próbowali go m.in. goście ośrodka Hakone Kowakien Yunessun w środkowo-wschodniej Japonii, kąpiąc się w zabarwionej na czerwono wodzie termalnej.

Liczba dnia

1,06

MLN

Tyle Polek i Polaków osiągnęło w ubiegłym roku dochód co najmniej 240 tys. zł brutto. To o 15 proc. osób więcej niż w 2024 r. – wynika z raportu KPMG

▶ **Next.gazeta.pl**

Największy debiut w historii giełdy

Popyt na technologie do rozwoju AI

FOT. REUTERS / MIKE SEGAR

Debiutując na amerykańskiej giełdzie Nasdaq, Anthropic – twórca modeli sztucznej inteligencji Claude – pobił rekord wszech czasów. Firma sprzedała 980 mln akcji.

W ramach IPO, czyli pierwszej oferty publicznej, Anthropic wycenił swoje akcje na 83 dol. za sztukę, choć wcześniejsze, przeddebiutowe widełki mówiły o 70-78 dolarach. Oznacza to, że z samej oferty publicznej, sprzedając 980 mln akcji, firma pozyskała ok. 81,3 mld dol. Do tego dochodzą jednak akcje, które objęły spółki technologiczne – tu mowa o kolejnych ok. 26 mld dolarów. W sumie więc debiut oznacza pozyskanie 107,3 mld dolarów. Handel na giełdzie Nasdaq pod symbolem ANT rozpoczął się wczoraj. Kapitalizacja spółki to w sumie ok. 1,5 bln dolarów.

Kwota uzyskana przez Anthropic jest rekordowa. Firma pobiła wynik SpaceX, który również zadebiutował w tym roku, zyskując za swoje akcje 75 mld dol.

Anthropic to amerykańska spółka rozwijająca modele sztucznej inteligencji z rodziny Claude, konkurujące m.in. z ChatGPT firmy OpenAI. Wejście tej firmy na giełdę będzie ważnym sprawdzianem tego, jak inwestorzy wyceniają przedsiębiorstwa rozwijające generatywną AI.

Debiut amerykańskiego giganta odbywa się w czasie, gdy na Wall Street pojawiły się obawy dotyczące wycen firm technologicznych.

W ostatnich tygodniach pod presją znalazły się między innymi akcje Nvidii, jednego z najważniejszych producentów procesorów wykorzystywanych do rozwijania sztucznej inteligencji. Tymczasem opublikowane we wtorek wyniki Nvidii okazały się lepsze od oczekiwań analityków.

W trzecim kwartale roku obrotowego 2026 spółka osiągnęła przychody w wysokości 115,8 mld dolarów (wobec prognozowanych ok. 109 mld). To aż o 103 proc. więcej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Nvidia przedstawiła optymistyczne prognozy na kolejny kwartał, w którym spodziewa się przychodów na poziomie ok. 130 mld dolarów.

Wyniki Nvidii pokazują, że mimo obaw o zbyt wysokie wyceny spółek z tej branży popyt na technologie wykorzystywane do rozwoju sztucznej inteligencji wciąż szybko rośnie.

Z kolei debiut Anthropic będzie kolejnym sprawdzianem tego, ile inwestorzy są gotowi zapłacić za udział w rozwoju rynku AI. ●

Kasia Bielecka

eprasa.pl 53ad9de701

Nowy Rok w Rzymie

Powitaj Nowy Rok w wiecznym mieście – Rzymie. Poznaj jego największe atrakcje i daj się uwieść niepowtarzalnemu urokowi tego wspaniałego miasta.

Program wycieczki: Dz. 1 Przelot z Warszawy do Rzymu. **Dz. 2** Zwiedzanie Rzymu pieszo z przewodnikiem. Ołtarz Pokoju, Schody Hiszpańskie, Fontanna Barcaccia i Fontanna di Trevi oraz Panteon, czas wolny i kolacja w hotelu. **Dz. 3** Wycieczka do Castelli Romani, w programie wizyta w Castel Gandolfo i Frascati z lekkim obiadem (dodatkowo płatna). Wieczorem kolacja Sylwestrowa. **Dz. 4** Dzień wolny w Rzymie. Możliwość odwiedzenia Bazyliki św. Piotra lub podziwianie noworocznych skoków do Tybru z Ponte Cavour. **Dz. 5** Spacer po Watykanie z przewodnikiem. Wylot z Rzymu do Warszawy.

kolacja Sylwestrowa w cenie

5 dni I Wylot z Warszawy
29/12 2026 | od 5.798,–

Jersey – angielska wyspa z francuską przeszłością

Imponujące nadmorskie klify, rozległe równiny pływowe i złociste plaże dominują na wyspie, która leży na kanale La Manche zaledwie 22 km od Francji, ale od 1204 roku pozostaje pod panowaniem angielskiej korony.

Program wycieczki: Dz. 1 Przelot Warszawa – Jersey. **Dz. 2** St. Helier i zamek Elizabeth Castle. **Dz. 3** Dzień wolny lub fakultatywna wycieczka na wyspę Sark. **Dz. 4** Szklane cuda w Millbrook, zamek w Gorey i neolityczny kurhan La Hougue Bie. **Dz. 5** Zachodnie wybrzeże, winnica i tunele wojenne. **Dz. 6** Powrót do domu.

6 dni I Wyloty z Warszawy
30/06, 25/08 2027
od 6.998,–

6 obiadów i 4 kolacje w cenie

Przygoda na Borneo

Odkryj Borneo – krainę tropikalnych lasów deszczowych, orangutanów, nosaczy oraz niezwykłych safari na rzece Kinabatangan.

Program wycieczki: Dz. 1 Wylot z Warszawy. **Dz. 2** Przylot do Malezji i historyczna Malakka. **Dz. 3** Malakka – życie nad rzeką, kolonialna historia i urokliwe uliczki. **Dz. 4** Lot Kuala Lumpur – Kuching, Borneo. **Dz. 5** Kuching, kolonialna atmosfera i rejs po rzece Santubong. **Dz. 6** Park Narodowy Bako – nosacze i las deszczowy nad Morzem Południowochińskim. **Dz. 7** Przelot Kuching – Kota Kinabalu i Park Narodowy Kinabalu. **Dz. 8** Góra Kinabalu – Sepilok i okolice Sandakanu. **Dz. 9** Sepilok, orangutany, malajskie niedźwiedzie i spacer w koronach drzew lasu deszczowego. **Dz. 10** Sepilok – rzeka Kinabatangan i lodge w dżungli. **Dz. 11** Rzeka Kinabatangan. Safari rzeczne i wieczorny spacer po lesie deszczowym. **Dz. 12** Rzeka Kinabatangan – jaskinia Gomantong – Kuala Lumpur. **Dz. 13** Kuala Lumpur – wielkomiejskie życie, kolonialna historia i Petronas Towers. **Dz. 14** Czas wolny do wylotu. **Dz. 15** Powrót do kraju.

15 dni I Wyloty z Warszawy 29/05, 06/10 2027 | od 17.998,–

4 obiady w cenie

Peru – od Machu Picchu do jeziora Titicaca

W ciągu 12 dni poznamy najważniejsze atrakcje jednego z najbardziej fascynujących krajów Ameryki Południowej: kulturę Inków, wspaniałą przyrodę Andów i okazałe jezioro Titicaca.

Program wycieczki: Dz. 1 Wylot z Polski do Limy. **Dz. 2** Lima. Zwiedzanie starego miasta, kościół San Francisco i Muzeum Archeologiczne Larco. **Dz. 3** Przelot Lima–Cusco i przejazd do Ollantaytambo. **Dz. 4** Ollantaytambo. Wycieczka do salin Maras, stanowisko archeologiczne w Moray oraz wizyta w lokalnej wiosce. **Dz. 6** Ollantaytambo–Cusco. Po drodze zwiedzanie Pisac i Sacsayhuamán. **Dz. 7** Cusco. Świątynia Coricancha i targ San Pedro. **Dz. 8** Czas wolny w Cusco lub fakultatywna wycieczka na Górę Tęczową. **Dz. 9** Przejazd z Cusco do Puno nad jeziorem Titicaca. Fascynująca podróż autobusem przez Andy. **Dz. 10** Jezioro Titicaca. Pływające wyspy Uros i obiad u lokalnej rodziny na wyspie Taquile. **Dz. 11** Przelot do Limy. Podróż powrotna do domu. **Dz. 12** Przylot do Polski.

12 dni I Wyloty z Warszawy lub Krakowa 17/04, 18/09 2027 | od 15.998,–

albatros.pl | rezerwacja +48 22 128 48 81 | Warszawa, ul. Marszałkowska 76 (8 piętro)

Cena zawiera: BILETY WSTĘPÓW, opiekę polskiego pilota, przeloty rejsowe, zakwaterowanie w pokojach 2-os., wyżywienie i transport zgodnie z programem, ubezpieczenie podstawowe.

Kod reklamy: GW38

eprasa.pl 53ad9de701

Kredyt plus czy minus 800+

Mamy masową rezygnację z uwzględniania 800 plus przy wnioskach kredytowych. To złe wiadomości dla rodzin, które chciałyby mieć własne mieszkanie.

Justyna Sobolak

FOT. MACIEK JAŹWIECKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

W portalu Wyborcza.biz jako pierwsi już w lipcu alarmowaliśmy, że na rynku kredytowym zachodzi duża zmiana. Banki, po cichu, zaczęły rezygnować z uwzględniania świadczenia 800 plus podczas oceny zdolności kredytowej klientów.

Krzysztof Bontal, prezes Proferto, ekspert kredytowy, podkreśla, że instytucje dotąd różnie podchodziły do tego świadczenia. To, czy je uwzględniały przy przyznawaniu kredytu hipotecznego, zależało od przyjętej przez nie polityki. Były takie, które od początku mówiły „nie", mając świadomość, że to świadczenie socjalne, które przysługuje tylko przez określony czas, do ukończenia przez dziecko do 18. roku życia. Ale były i takie, które je doliczały, co sprawiało, że zdolność kredytowa klientów znacząco rosła.

– Banki, które uwzględniały 800 plus, przyjmowały to jako dodatkowy dochód, albo zmniejszały koszty utrzymania dziecka. Obie te zasady znacząco wpływały na poziom maksymalnej zdolności kredytowej – przyznaje Krzysztof Bontal.

Były też banki, które świadczenie akceptowały, ale tylko jeśli dziecko w momencie ubiegania się o kredyt przez rodziców, nie przekraczało określonego wieku.

Ponad 16 proc. mniej

Sytuacja zaczęła zmieniać się już w czerwcu tego roku. Najpierw z uwzględniania 800 plus wycofał się Millennium Bank. Od 1 lipca, jak podawaliśmy, na podobny krok zdecydował się PKO Bank Polski. – PKO BP, jako drugi bank po Millennium, wycofał się z uwzględniania 800 plus jako dochodu – podawał Krzysztof Bontal.

Bank nie potwierdził wówczas tych informacji, zasłaniając się tajemnicą. Teraz jednak twierdzi, że nie zrezygnował całkowicie, a dokonał zmian w podejściu do świadczenia.

„PKO Bank Polski uwzględnia 800 plus przy ocenie zdolności kredytowej osób ubiegających się o pożyczkę gotówkową, kartę kredytową i limit kredytowy w rachunku. Jesteśmy w okresie dostosowań do wytycznych regulatora i na początku roku podobne rozwiązanie zastosujemy dla kredytów hipotecznych. Klienci wskazują wiek dziecka, żeby ustalić, jak długo rodzina będzie otrzymywać świadczenie. 800 plus przysługuje do 18. urodzin dziecka, a kredyt hipoteczny często spłaca się dłużej. Jak zwykle, weźmiemy pod uwagę także to, czy domowy budżet pozwoli spłacać raty po zakończeniu wypłat" – podaje biuro prasowe banku.

Ale zmiany czekają klientów także innych placówek. Od najbliższej niedzieli akceptować 800 plus nie będzie ING Bank Śląski. Nieco później, od 1 grudnia, zmiany wprowadzi Velobank.

Im niższy dochód, tym spadek zdolności będzie bardziej dotkliwy po zamianie podejścia banku do tego świadczenia

JAROSŁAW SADOWSKI
dyrektor Departamentu Analiz w Rankomat.pl

Dla rodzin oznacza to znaczący spadek zdolności kredytowej. – Wpływ tej zmiany może być bardzo różny w zależności od liczby dzieci i poziomu dochodu. Dla przykładu, przy rodzinie z dwójką dzieci i dochodem wynoszącym 12 tys. zł netto dostępna kwota kredytu może spaść z ok. 718 tys. zł nawet poniżej 600 tys. zł, czyli o ponad 16 proc. – mówi Jarosław Sadowski, dyrektor Departamentu Analiz w Rankomat.pl.

Zwraca jednak uwagę na to, co już podkreślaliśmy, że nie wszystkie banki wprowadziły taką zmianę, a część już wcześniej nie uwzględniało świadczenia w procesie liczenia zdolności kredytowej. – Dlatego w praktyce zdolność kredytowa spadła w mniejszym stopniu. Od stycznia przeciętna wspomnianej rodziny spadła o 11 proc. z 786 tys. zł do 718 tys. zł – zauważa.

Spadek jest tym dotkliwszy, im więcej dzieci w rodzinie. – Duże znaczenie ma też wysokość dochodów. Im jest on niższy, tym większą jego część stanowią pieniądze uzyskiwanie w ramach programu Rodzina 800 plus. Dlatego im niższy dochód, tym spadek zdolności będzie bardziej dotkliwy po zamianie podejścia banku do tego świadczenia – twierdzi Jarosław Sadowski.

„Nadinterpretacja decyzji KNF"

Dlaczego banki nagle zmieniają podejście do 800 plus? Krzysztofowi Bontalowi wygląda to na nadinterpretację zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego. Mówi ono o ostrożności w przyjmowaniu 800 plus jako dochodu.

KNF wydał zalecenie dla banków, w którym, jak wyjaśniał Jacek Barczewski, dyrektor Departamentu Komunikacji Społecznej w KNF, nie oczekuje od banków, aby rezygnowały z uwzględniania świadczenia 800 plus przy ocenie zdolności kredytowej kredytobiorców kredytu hipotecznego, ale by pod uwagę i różnicowały okres, w którym będzie ono wypłacane. Co to oznacza? KNF chce, aby banki brały pod uwagę dochód, którego kredytobiorca może racjonalnie oczekiwać w całym okresie kredytowania, a nie wyłącznie w chwili zawarcia umowy.

– Co do zasady, banki nie powinny uznawać dochodu z tytułu tego świadczenia za stabilny stały, jeżeli przewidywany okres jego otrzymywania jest krótszy niż okres kredytowania. Uwzględnienie dochodów z tytułu tego świadczenia w ocenie zdolności kredytowej powinno być ponadto uzasadnione odpowiednimi założeniami. Na przykład wynikającymi z zastosowanych modeli statystycznych, pozwalającymi przyjąć z bardzo wysokim prawdopodobieństwem, że ubytek dochodu w związku z wygaśnięciem świadczenia 800 plus zostanie zrównoważony realnym wzrostem dochodów stałych – przekazywał Barczewski.

Aleksandra Krugły, ekspertka ds. mieszkalnictwa z Instytutu Rozwoju Miast i Regionów, w komentarzu w serwisie X, zauważa, że można dyskutować, czy decyzje banków są słuszne, czy nie. Podaje przykład rodziny z dwójką dzieci w wieku 12 i 15 lat.

„Dziś otrzymuje 1,6 tys. zł miesięcznie, ale za trzy lata ta kwota spadnie do 800 zł, a za sześć lat świadczenia nie będzie już wcale. Tymczasem kredyt hipoteczny rodzina będzie spłacać jeszcze przez kilkanaście lat. Gdyby bank uznał całe 1,6 tys. zł za dochód dostępny przez 25 lat, mógłby udzielić kredytu, którego spłata z czasem okazałaby się dla rodziny zbyt dużym obciążeniem" – zauważa.

Przypomina, że z perspektywy polityki mieszkaniowej większy kredyt nie sprawia, że mieszkania stają się tańsze. „Po prostu pozwala rodzinie bardziej się zadłużyć. A przecież celem powinno być, by rodziny mogły sobie pozwolić na odpowiednie mieszkania, a nie żeby musiały zaciągać coraz większe kredyty, aby je kupić" – twierdzi.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34414013

JUTRO W „WYBORCZEJ"

Wydanie sobotnie „Wyborczej" możesz kupić
OD SOBOTY DO CZWARTKU!
Szukaj w punkcie sprzedaży prasy.

CAŁA POLSKA SZCZEKA
Jak żyć w kraju, w którym psom wybacza się więcej niż dzieciom

NIEPEWNOŚĆ NASTOLATKA
Wszyscy krytykują nastolatki, nikt ich nie pyta

PSYCHOLOGIA
Czy mądrość przychodzi z wiekiem?

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

REKLAMA

POWIEDZ NIE NIELEGALNEJ grze hazardowej

PATRONI KAMPANII

Ministerstwo Finansów

Ministerstwo Cyfryzacji

ORGANIZATOR KAMPANII

TOTALIZATOR SPORTOWY

Więcej na LegalnaGra.pl

18+ hazard uzależnia

eprasa.pl 53ad9de701

Trybunał Konstytucyjny

Nie mogą orzekać ci, którzy zniszczyli TK

W ciągu ostatnich dziesięciu lat mieliśmy do czynienia z niszczeniem Trybunału Konstytucyjnego przez sędziów Trybunału Konstytucyjnego.
To, co się teraz dzieje, to jego stabilizacja.

Bogdan Święczkowski (z mikrofonem) oraz Bartłomiej Sochański (pierwszy z lewej) przed siedzibą Trybunału Konstytucyjnego. Pomiędzy nimi sędzia TK Stanisław Piotrowicz, 12 listopada 2026 r.

FOT. DAWID ZUCHOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

ROZMOWA Z
PROF. MICHAŁEM ROMANOWSKIM
profesorem Uniwersytetu Warszawskiego, adwokatem w kancelarii Romanowski i Wspólnicy

AGNIESZKA KUBLIK: Bogdan Święczkowski, prezes Trybunału Konstytucyjnego, i Bartłomiej Sochański, wiceprezes, zostali pozbawieni immunitetów, zawieszeni i mają obniżoną pensję. To kolejny etap stabilizowania sytuacji w Trybunale?
PROF. MICHAŁ ROMANOWSKI: Tak, to jest kolejny etap stabilizowania, chociaż w normalnej sytuacji nie chcielibyśmy takich środków stabilizujących. Ale przecież sytuacja w Trybunale od 2016 roku była niewyobrażalna.

Weźmy choćby doniesienia dotyczące manipulacji składami, które miały miejsce od 2016 roku aż do teraz. Są w tej sprawie doniesienia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz dwa zdania odrębne wyrażone w wyrokach Trybunału Konstytucyjnego przez sędziego Piotra Pszczółkowskiego, który – przypominam – został wybrany do Trybunału 2 grudnia 2015 roku przez większość Zjednoczonej Prawicy. To były pełnomocnik Jarosława Kaczyńskiego w związku z katastrofą smoleńską. A więc nawet sędzia Pszczółkowski dostrzegł tę niebywałą sytuację manipulowania składami.

Teraz usłyszeliśmy o żółtych karteczkach, które służyły do ustawiania składów orzekających. To pokazuje, że w ciągu ostatnich dziesięciu lat mieliśmy do czynienia z niszczeniem Trybunału Konstytucyjnego przez sędziów Trybunału Konstytucyjnego.

Bo to nie chodzi tylko o panią Julię Przyłębską czy pana Święczkowskiego jako tych, którzy zawiadywali Trybunałem. To jest kwestia również tych wszystkich sędziów, którzy decydowali się brać udział w zmanipulowanych składach. To nie jest zwykłe uchybienie proceduralne. To jest w istocie rzeczy mechanizm, który znany jest dosyć powszechnie jako powiedzenie prokuratora Andrieja Wyszyńskiego, „dajcie mi człowieka, a paragraf się znajdzie". Tu wygląda to jak: „dajcie mi wyrok, który ma być wydany, a znajdę właściwego sędziego, który ten wyrok wyda".

A zatem w ciągu ostatnich dziesięciu lat problem nie polegał na tym, że konstrukcja Trybunału Konstytucyjnego zapisana w konstytucji była wadliwa. Polegał na tym, że był niszczony przez ludzi, których – poza dublerami – legalnie powołała Zjednoczona Prawica, czyli większość parlamentarna rządząca w latach 2015-2023.

Teraz zaczyna się proces odsuwania tych ludzi od pełnienia funkcji sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Jak mawiał prof. Timothy Snyder, „nie da się zniszczyć rządów prawa bez udziału prawników ani urządzić pokazowych procesów bez sędziów". W Trybunale nie da się manipulować wyrokami bez sędziów. Nie da się też odbudować Trybunału Konstytucyjnego bez sędziów, którzy mają stać na straży naszych praw, a nie na straży interesów politycznych.

Jest to więc element restartu, którego nie należy mylić z resetem. Problemem Trybunału Konstytucyjnego jest nie jego instytucjonalna konstrukcja, ale sędziowie, którzy go zniszczyli. O tym się zapomina. Ci którzy proponują reset, mówią, że skompromitowany jest Trybunał Konstytucyjny. Tak nie jest, to nie instytucja Trybunału jest skompromitowana, ale ludzie, którzy do tego się przyczynili.

Uchylenie immunitetu to nie jest wyrok skazujący. Dopiero otwiera się tak zwaną przestrzeń prawną, żeby panowie Święczkowski i Sochański mogli udowadniać swoje racje przed niezależnym sądem, żeby mogli wykazywać, że prokuratorskie zarzuty są nieuprawnione

MICHAŁ ROMANOWSKI

Czyli sytuacja bezprecedensowa, jak uchylenie immunitetu prezesowi TK i wiceprezesowi oraz ich zawieszenie, jest i tak lepsza od tego, co było?
– Zdecydowanie tak. Ta sytuacja daje szansę na odbudowę sądu konstytucyjnego z właściwymi ludźmi. Bo za każdą instytucją stoją ludzie. Prof. Adam Strzembosz powiadał, że konstytucja to świstek papieru, jeżeli za nią nie stoją instytucje, a za instytucjami nie stoją ludzie.

Mam oczywiście świadomość, że wiele osób będzie twierdziło inaczej, ale odbudowa na takich zgliszczach nigdy nie jest prosta.

Jakie to ma znaczenie, że Święczkowski i Sochański nie uznają decyzji Trybunału?
– Każdy ma prawo wypowiadać, w ramach wolności słowa, poglądy takie, jakie uważa za słuszne. Natomiast jeżeli pani pyta się mnie, jakie to ma znaczenie prawne, to odpowiadam: żadnego.

Przypominam, że tu chodzi o uchylenie immunitetu, to nie jest wyrok skazujący. Dopiero otwiera się tak zwaną przestrzeń prawną, żeby panowie Święczkowski i Sochański mogli udowadniać swoje racje przed niezależnym sądem złożonym z niezawisłych sędziów, żeby mogli wykazywać, że prokuratorskie zarzuty są nieuprawnione.

Obaj prezesi nie stawili się w Trybunale, gdy sędziowie rozważali sprawę ich immunitetów.
– Bo nie chcieli. Mieli prawo do obrony i z tego prawa nie skorzystali.

Przecież pan Święczkowski miał też możliwość, żeby jego racje były ocenione przez rzecznika dyscyplinarnego, na którego został wylosowany pan sędzia Stanisław Piotrowicz, który zresztą już po tym losowaniu, jak donoszą media, spotykał się w prywatnym mieszkaniu z panem Święczkowskim.

Wie pani, ludzie krzyczą. To trochę przypomina scenę z filmu „Młode wilki". Tam były takie rady udzielane, że jeżeli złapią cię za rękę, to wołaj, że to nie twoja ręka, a jeżeli znajdą w kieszeniach twoich spodni kradzione dolary, to krzycz, że to nie są twoje spodnie.

Przed sądem liczą się fakty i dowody na poparcie tych faktów. Więc panowie prezesi dostali przestrzeń, w której będą mogli bronić swoich praw.

Sędziowie Trybunału nie zgodzili się na zatrzymanie i areszt Święczkowskiego.
– Oceniam to pozytywnie. Aresztowanie jest uzasadnione wtedy, kiedy istnieje wysoki poziom zagrożenia karą. Tu, w przypadku jednego z zarzutów, który jest stawiany, czyli nadużycie uprawnień dla osiągnięcia korzyści osobistej, kara może wynosić nawet 10 lat, więc jest wysoka. Jest uzasadnione i wtedy, kiedy istnieje ryzyko mataczenia, czyli wpływania na przebieg śledztwa.

Myślę, że sędziowie Trybunału Konstytucyjnego – a wśród nich są osoby z wieloletnim doświadczeniem orzeczniczym w sądach powszechnych – doszli do wniosku, że prawdopodobnie te przesłanki nie są spełnione albo nie muszą być spełnione. Ale wzięli również pod uwagę, co ma znaczenie, i to, że ich decyzja będzie interpretowana w sposób instrumentalny. To była bardzo mądra decyzja.

Raz jeszcze powtórzę, bo to jest ważne w tym procesie restartu: w Trybunale Konstytucyjnym nie mogą orzekać ci, którzy go zniszczyli. ●

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

Trybunał Konstytucyjny

Zgromadzenie Ogólne Trybunału Konstytucyjnego zdecydowało

Święczkowski i Sochański tracą immunitety sędziowskie

Uchwały zezwalające na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prezesa Bogdana Święczkowskiego i wiceprezesa Bartłomieja Sochańskiego sędziowie Trybunału Konstytucyjnego przyjęli we wtorek, ale ich treść przekazano w środowym komunikacie. Dotyczą wniosków prokuratora generalnego.

Po pierwsze, Bogdan Święczkowski – zawieszony prezes TK – ma odpowiadać za niedopełnienie obowiązków i uporczywe naruszanie praw pracowniczych. Chodzi o blokowanie pracy wybranym przez obecny Sejm sędziom, od których prezydent Karol Nawrocki nie chce odebrać ślubowania. To nowa ekipa, nad którą PiS nie ma kontroli. Prokuratura twierdzi, że Święczkowski działał dla osobistych korzyści – chciał utrzymać prezesurę, pensję, wpływy i ręczne sterowanie TK. Tak bardzo nie chciał wpuścić do Trybunału nowych sędziów, że gdy w połowie października podjęli próbę dostania się do niego, doszło do przepychanek. Z tym wiąże się druga sprawa, którą zajmuje się prokuratura – Święczkowski miałby odpowiedzieć także za naruszenie nietykalności cielesnej jednego z sędziów, Macieja Berka.

Do rozliczenia jest też jego wcześniejsza kariera, czasy, gdy w latach 2016-2022 był prokuratorem krajowym, prawą ręką Zbigniewa Ziobry, ministra sprawiedliwości w rządzie Zjednoczonej Prawicy. Święczkowski odegrał wtedy swoją rolę przy inwigilacji opozycji szpiegowskim systemem Pegasus i ma odpowiedzieć za związane z tym nadużycia. Chodziło o podsłuch u Romana Giertycha. Jako prokurator generalny Święczkowski, nie zważając na procedury, polecił jednemu z prokuratorów zgrać podsłuchy, choć nie było tam dowodów na przestępstwo. Potem do sprzyjających władzy prawicowych mediów wyciekły rozmowy, których publikacja łamała tajemnicę adwokacką.

Kolejny wniosek dotyczył polityki kadrowej, którą prowadził Święczkowski jako szef prokuratury – a dokładnie o bezprawne wysyłanie niewygodnych dla PiS śledczych na dalekie delegacje. Odbywało się to bez ich zgody i miało charakter szykan.

Gdy Trybunał Konstytucyjny decydował w sprawie immunitetów Bogdana Święczkowskiego i Bartłomieja Sochańskiego, nad samym TK naradzał się Sąd Najwyższy

W każdej z tych spraw Zgromadzenie Ogólne TK zawiesiło Święczkowskiego w czynnościach służbowych i obniżyło jego wynagrodzenie o połowę. Nie zgodziło się natomiast na jego zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie.

Święczkowski żadnej z tych decyzji nie uznaje.

Sędziowie zgodzili się też na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej Bartłomieja Sochańskiego. W jego wypadku chodzi o niedopełnienie obowiązków w związku ze sprawowaniem funkcji wiceprezesa TK. Zarzut jest taki sam jak w jednej z uchwał dotyczących Święczkowskiego: niedopuszczanie prawidłowo wybranych sędziów do orzekania i uporczywe naruszanie praw pracowniczych. Sochański został zawieszony, a jego wynagrodzenie obniżono o 25 proc.

Wcześniej sędzia Anna Korwin-Piotrowska, zastępująca prezesa Trybunału, odmówiła przyjęcia dwóch kolejnych wniosków prokuratora generalnego wobec Święczkowskiego i z powodu braków formalnych odesłała je do uzupełnienia: dotyczyły m.in. przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków oraz niegospodarności, a także przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków, z zarzutem ujawnienia tajemnicy.

Gdy Trybunał decydował w sprawie immunitetów Święczkowskiego i Sochańskiego, nad samym TK naradzał się Sąd Najwyższy. Jego prezes Zbigniew Kapiński od chwili przesilenia w TK próbuje blokować zachodzące w nim zmiany. Tym razem trzy izby – Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych – „ze względu na nadzwyczajne okoliczności" postanowiły odnieść się do „zagadnienia mocy powszechnie obowiązującej orzeczeń TK". I stwierdziły, że orzeczenie Trybunału ma taką moc od chwili jego wydania, niezależnie od tego, kiedy zostanie opublikowane przez rząd. Przy czym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego jest rozstrzygnięcie wydane przez skład złożony wyłącznie z osób, które po wyborze przez Sejm złożyły ślubowanie w obecności prezydenta.

– W sytuacjach nadzwyczajnych można sobie wyobrazić, że będzie to obecność zdalna poprzez dostępne środki komunikacji – precyzował neosędzia Aleksander Stępkowski. W jej podjęciu towarzyszyli mu inni neosędziowie, powołani do SN przy udziale upolitycznionej Krajowej Rady Sądownictwa.

„Neosędziowie podjęli niby-uchwałę" – skomentował ich decyzję minister sprawiedliwości Waldemar Żurek.

Jakub Wencel
Katarzyna Rochowicz

REKLAMA

Kraj/34460249

TRADE REPUBLIC

Otwórz konto. Otrzymuj 6% oprocentowania od gotówki.

Oprocentowanie może ulec zmianie. 6 % odsetek od twojej gotówki do 200 000 zł. Obowiązuje Regulamin. Więcej informacji na stronie www.traderepublic.pl

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

Jak w samorządzie pielęgniarek zabiega się o głosy

Warszawska Izba Pielęgniarek i Położnych zorganizowała czterodniowe „szkolenia”. Wykłady zajęły dwie godziny, resztę – wizyty w restauracjach i zwiedzanie Sztokholmu. A wszystko to przed zjazdem, który wybierze władze izby na kolejną kadencję.

Judyta Watoła

FOT. GETTY IMAGES/MASKOT

Od 2018 r. Warszawską Okręgową Izbą Pielęgniarek i Położnych kieruje Anna Dudzińska. Z powodu pandemii jej pierwsza kadencja wydłużyła się o rok. Druga zaczęła się w 2023 r. i skończy w przyszłym. Wiosną odbędzie się zjazd, podczas którego delegaci wybiorą władze izby na nową kadencję.

Zgodnie ze statutem Dudzińska nie może po raz trzeci startować na przewodniczącą rady, która sprawuje w izbie władzę. Jeśli jednak wygra kandydatka z jej ekipy, będzie mogła zostać wiceprezeską lub otrzymać inne ważne stanowisko w samorządzie.

„Teraz dziewczyny mają bizancjum”

Taka praca bardzo się opłaca. 15 lat temu warszawska izba miała 3 mln zł wpływu ze składek wpłacanych przez pielęgniarki i położne (przynależność do samorządu jest obowiązkowa). Teraz wpływy te wynoszą ponad 30 mln zł.

– Wysokość składki rośnie co roku, bo dwa lata temu Nadzwyczajny Krajowy Zjazd Pielęgniarek i Położnych uchwalił, że składka ma wynosić 1 proc. średniej krajowej. Dziewczyny protestowały, ale delegaci na zjazd nic sobie z tego nie robili. Ledwie 40 było przeciw. Skutek jest taki, że teraz w izbach zrobiło się bizancjum – mówi nam dawna działaczka samorządu pielęgniarek.

W ostatnich latach dodatkowy zastrzyk finansowy stanowiły unijne fundusze na szkolenia. W ramach programu POWeR i FERS Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych otrzymała łącznie na ten cel ok. 200 mln zł. Część z tych funduszy trafiło do okręgowych izb w całym kraju. NIPiP powołała w każdej z nich koordynatorów szkoleń. Dzięki pełnieniu tej funkcji zarobili po 100-200 tys. zł.

W warszawskiej izbie koordynatorką została jej szefowa Anna Dudzińska i jak podał Ogólnopolski Portal Pielęgniarek i Położnych, jej wynagrodzenie z tego tytułu wyniosło aż 263 tys. zł. Dlaczego aż tyle? I czy Dudzińska zajmowała się koordynacją szkoleń w czasie pełnienia funkcji przewodniczącej, czy może po godzinach? Naczelna izba nie odpowiedziała portalowi na to pytanie, bo „nie ma wpływu ani możliwości ingerowania w organizację pracy oraz sposób wykonywania funkcji przez przewodniczące okręgowych rad”.

Dwie godziny wykładów w cztery dni

Delegatów na zjazd okręgowych izb wybiera się w zakładach pracy. Jednego delegata wybiera minimum 50 pielęgniarek i położnych, dlatego mniejsze placówki łączy się w jeden rejon wyborczy. Organizacją wyborów delegatów zajmują się pełnomocnicy.

Warszawska izba ma ich 92, w każdym rejonie po jednym. I to właśnie dla nich zorganizowano na przełomie września i października pierwsze „szkolenie”. Dodatkowo pojechały na nie także osoby zatrudnione w izbie lub pełniące w samorządzie ważne funkcje, np. członkowie komisji rewizyjnej, której zadaniem jest rozliczanie władz izby z wydatków. Łącznie miało to być 150-170 osób. W programie czterodniowego wyjazdu zaplanowano tylko... dwie godziny szkolenia.

W szczegółach program wyglądał następująco:

- 30 września o godz. 9 – wyjazd autokarami spod Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie.
- O godz. 16 – przyjazd do portu na Westerplatte i zakwaterowanie na promie Nova Star (w kabinach 2-osobowych). Potem kolacja na promie i nocny rejs do Nynäshamn.
- 1 października śniadanie w restauracji na promie. Od godz. 9 do 11 zaplanowano jedyne „spotkanie szkoleniowe”. O godz. 12 prom miał dopłynąć do Nynäshamn, skąd uczestnicy przejechali autokarami do oddalonego o 60 km Sztokholmu. Tu zakwaterowano ich w hotelu, po czym udali się na zwiedzanie miasta. Ostatnim punktem programu była kolacja.
- 2 października po śniadaniu zakończonym o godz. 9 uczestnicy znów zwiedzali Sztokholm, po czym wsiedli do autobusów i pojechali do Karlskrony. Tu o godz. 21 zakwaterowano ich w dwuosobowych kabinach na promie Stena Ebba do Gdyni. Ostatni punkt – kolacja w restauracji.
- 3 października po dwugodzinnym śniadaniu na promie zaplanowano wykwaterowanie i wyjazd autokarami do Warszawy.

Dlaczego wycieczkę nazywać szkoleniem?

Identyczne szkolenie odbyło się jeszcze w połowie października. Miały w nim uczestniczyć pielęgniarki naczelne ze szpitali działających na terenie warszawskiej izby. W sumie ok. 50 osób.

26 października zapytaliśmy w WOIPiP, ile szkoleń dla pełnomocników izby zaplanowano na rok 2026. Jaki był ich temat, w tym temat wykładu podczas wycieczek do Szwecji? Ile osób wyjechało? Jaki był koszt? Po co w ogóle czterodniowy wyjazd, podczas którego są w planie tylko dwie godziny wykładowe, nazywać szkoleniem, a nie wycieczką?

Czy izba zorganizowała więcej zagranicznych wyjazdów? Jeśli tak, to gdzie? Ile łącznie będą kosztować zagraniczne szkolenia w tym roku? I czy WOIPiP pokryła koszty tych wyjazdów z własnego budżetu, czy funduszy unijnych?

W programie czterodniowego wyjazdu zaplanowano tylko... dwie godziny szkolenia

Tylko dwie godziny, ale aż pięć ważnych szkoleń

Izba odpowiedziała 7 listopada, że ma 92 pełnomocników, którzy pełnią swoją funkcję społecznie, „zapewniając prawidłowy obieg informacji oraz ochronę interesów zawodowych członków samorządu”. Mają dużo pracy, bo członkami WOIPiP jest 37 tys. pielęgniarek, pielęgniarzy i położnych.

„Pełnomocnicy mogą korzystać ze szkoleń na takich samych zasadach jak pozostali członkowie Warszawskiej Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych (...) Oferta dostępna dla pełnomocników obejmuje zatem ogół szkoleń dostępnych dla członków Izby” – czytamy dalej w odpowiedzi. Problem w tym, że w programie „szkolenia” z wycieczką do Szwecji napisano wprost, że chodzi o pełnomocników.

Co zadziwiające, w ciągu zaledwie dwóch godzin „spotkania szkoleniowego” na promie udało się poruszyć aż pięć tematów:

1. Podnoszenie kwalifikacji – kształcenie pielęgniarek i położnych
2. Biały fartuch w świecie nowych technologii – AI i innowacje w pracy pielęgniarki i położnej
3. Nowoczesna opieka w transformacji menopauzalnej – między potrzebami kobiet a możliwościami opieki
4. Osoba z niepełnosprawnością ruchową i intelektualną w domu
5. USG w pielęgniarstwie i położnictwie.

„Koszty szkoleń oraz przyznanych refundacji pokrywane są z budżetu izby”, zaś „łączna kwota wydatków na szkolenia zagraniczne w 2026 r. będzie możliwa do przedstawienia po zakończeniu roku” – pisze izba.

Dalej dowiadujemy się, że szkolenia na promie do Szwecji były w zasadzie bezpłatne, bo „zajęcia prowadzili uczestnicy wyjazdu, a szkolenia odbyły się w udostępnionej sali w miejscu zakwaterowania”. Wyszło więc na to, że źle zadaliśmy pytanie, „słowo »szkolenie« odnosi się do tej merytorycznej części programu wyjazdu”.

Trzeba było pytać nie o koszt „szkolenia”, tylko o koszt wyjazdu. Wysłaliśmy od razu kolejny mail. Tym razem nie otrzymaliśmy jednak odpowiedzi. Zapytaliśmy więc o to AI, przedstawiając szczegółowy plan wyjazdów – oszacowała łączny koszt obydwu na 400-500 tys. zł.

Ambitne położne szkolą się nawet w Las Vegas

Największe wrażenie robi lista przykładowych wyjazdów członków izby w zeszłym roku. I tak w kwietniu uczestniczyli w Międzynarodowej Konferencji Towarzystwa Pielęgniarek Zajmujących się Infuzjami (Infusion Nurses Society), która odbyła się w słynnym hotelu Paris w Las Vegas (stoi przed nim ponad 160-metrowa replika Wieży Eiffla).

W czerwcu 2025 pojechali do Helsinek na 30. Kongres Międzynarodowej Rady Pielęgniarek. We wrześniu zeszłego roku uczestniczyli w XXVI Kongresie Europejskiego Towarzystwa Neurochirurgii Stereotaktycznej i Funkcjonalnej w Budapeszcie. We wrześniu był też wyjazd na Konferencję Położnictwa Klasycznego w Chanii na Krecie oraz na Międzynarodową Konferencję Badań nad Porodem Naturalnym do Preston w Anglii, a w październiku – na konferencję edukacyjną Europejskiego Stowarzyszenia Położnych na Malcie.

Były też dwa wyjazdy do Rygi: na V Bałtycką Konferencję Naczyniową oraz Międzynarodową Konferencję Badań Medycznych i Zdrowotnych „Wiedza do wykorzystania w praktyce”, a także do Sztokholmu na zjazd dotyczący pediatrycznej chirurgii kolorektalnej, na II Konferencję Europejskiego Stowarzyszenia Medycyny Laktacyjnej w Tallina oraz na kurs uroterapii i badań urodynamicznych u dzieci w renomowanym Szpitalu Dziecięcym Księżnej Wilhelminy w Utrechcie.

Znów ważna konferencja, przewodnicząca nie ma czasu rozmawiać

„O refundację kosztów uczestnictwa może ubiegać się każdy członek Izby spełniający warunki jej przyznania, w granicach obowiązujących limitów. Izba nie prowadzi odrębnej statystyki wskazującej, ilu uczestników tych wydarzeń pełni funkcję pełnomocnika Okręgowej Rady” – zapewnia nas wiceprzewodnicząca Barbara Mazurkiewicz, która podpisała się pod odpowiedzią. Na koniec zapewniła, że akurat podczas wyjazdu do Szwecji „czas przeznaczony na zajęcia był dłuższy niż wskazane w pani wiadomości dwie godziny”.

Przewodnicząca Anna Dudzińska nie odebrała naszego telefonu. Odpowiedziała jednak na SMS z pytaniem, dlaczego – wbrew przepisom – kierowana przez nią izba nie odpowiada na pytania o koszty wyjazdów do Szwecji i innych wypraw na konferencje. „Proszę nie oskarżać nas o łamanie prawa” – odpisała. Na rozmowę nie miała czasu. „Jestem na międzynarodowej konferencji w Warszawie, a to jest bardzo ważne dla naszego środowiska” – wyjaśniła.

eprasa.pl 53ad9de701

Naukowcy uwięzieni w Polsce

Opisaliśmy w „Wyborczej", w jaką pułapkę wpadają w Polsce zagraniczni naukowcy. W odpowiedzi dostaliśmy kolejne historie badaczy, którzy miesiącami czekają na karty pobytu. Także tych, którzy teoretycznie powinni już skorzystać z szybkiej ścieżki.

Alicja Gardulska

Chodzi o osoby spoza Unii Europejskiej, które przyjeżdżają do Polski prowadzić badania lub robić doktorat. Posady na uczelniach i w instytutach zazwyczaj wygrywają w konkursach. Do szkół doktorskich dostają się w drodze rekrutacji. Często sami ich tu ściągamy w ramach prestiżowych programów grantowych, obliczonych na wyłuskiwanie zagranicznych talentów. A potem uziemiamy ich w naszym kraju.

Bo każemy im miesiącami czekać na decyzję w sprawie karty pobytu, która uprawnia nie tylko do pracy i zamieszkania w Polsce, ale też podróżowania po strefie Schengen i przekraczania polskiej granicy, bez konieczności ponownego wyrabiania wizy.

To samo, wieczne utrapienie

Swoją historię opowiedział nam pochodzący z Indii matematyk dr Nilasis Chaudhri, który na kartę pobytu czeka ponad rok. Przez to musiał zrezygnować z udziału w trzech konferencjach naukowych: w Czechach, Grecji i we Włoszech.

Po publikacji tekstu otrzymaliśmy wiele podobnych relacji od czytelników. Oto niektóre z nich.

„Na Wydziale Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego mamy Pracownię Archeologii Europy Środkowo-Wschodniej, jedyną tego typu na Zachodzie, gdzie zatrudnieni są w przewadze badacze i doktoranci z Ukrainy i Białorusi, prześladowani z powodów politycznych. Wszyscy mają te same problemy z kartą pobytu" – napisał w komentarzu prof. Aleksander Bursche.

„W Toruniu tak samo, mamy z tym na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika wieczne utrapienie. Każdemu zalecamy zdobycie jak najdłuższej wizy" – czytamy w innym z komentarzy. Dalej napisano: „Bardzo to utrudnia pracę, ludzie nie mogą jeździć na konferencje, a granty jakoś trzeba rozliczać także pod względem upowszechniania. Jak tylko się da, to zatrudniamy ludzi z UE, jednak ich po prostu nie ma, nie zgłaszają się na konkursy".

Słyszymy też, że wielu doktorantów i badaczy np. ze Stanów Zjednoczonych czy Indii, omija niewydolny system. Jadą do własnego kraju i ponownie występują o polskie wizy, które dostają niemal od ręki.

Bez prawa do skargi

Problem przewlekłości postępowań dotyczy nie tylko naukowców, ale wszystkich obcokrajowców, którzy starają się o legalizację pobytu w Polsce. Sytuacja narasta od kilku lat.

Teoretycznie przepisy dają wojewodzie 60 dni na podjęcie decyzji w sprawie wydania karty pobytu.

Ale Sejm zawiesił bieg terminów, najpierw za względu na pandemię, potem wojnę w Ukrainie. W praktyce oznacza to, że nie sposób urzędowi zarzucić bezczynność, przewlekłość czy naruszenie prawa.

W tej sprawie wielokrotnie interweniował były Rzecznik Praw Obywatelskich Marcin Wiącek.

Średni czas rozpatrywania wniosku w Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim w 2026 r. to 400 dni. A można dłużej. W 2025 r. na Śląsku trzeba było czekać średnio 633 dni, w Opolskim – 610, a w Kujawsko-Pomorskim – 514 dni.

Ile konkretnie spraw czeka na rozpatrzenie w całym kraju sprawdził Andrii Pospielov, autor serwisu Państwo na Czas. Od sierpnia 2026 r. wysłał do wszystkich szesnastu wojewodów, do Urzędu do Spraw Cudzoziemców i MSWiA kilkaset pism, w tym wniosków o informację publiczną, ponagleń i skarg. – Na koniec 2023 roku wojewodowie mieli w toku 387 tys. spraw o pobyt czasowy. W połowie 2026 roku już aż 803 tys. – mówi „Wyborczej".

• **07.09.2026 roku, Gdańsk, Manifestacja w sprawie legalizacji pobytu obcokrajowców** FOT. KAROLINA MISZTAL/REPORTER

Z danych Urzędu ds. Cudzoziemców wynika, że w ubiegłym roku i pierwszej połowie 2026 r. zagraniczni naukowcy złożyli w sumie 374 wnioski o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w Polsce. Urzędnicy nie potrafili nam odpowiedzieć, ile z tych spraw jest nadal w toku.

Pierwszeństwo? Na razie na papierze

MSWiA przekonuje, że lekarstwem na zapchany system jest informatyzacja.

Średni czas rozpatrywania wniosku w Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim w 2026 r. to 400 dni

Od końca kwietnia tego roku wnioski o kartę pobytu można składać wyłącznie za pośrednictwem portalu MOS.

– Przyczyni się m.in. do zmniejszenia liczby błędnie wypełnionych wniosków, a w konsekwencji ograniczy liczbę koniecznej korespondencji z wnioskodawcą oraz wizyt w urzędzie, a także skróci średni czas prowadzonych postępowań administracyjnych – czytamy w odpowiedzi biura prasowego MSWiA.

A naukowcy dostali dodatkową przewagę. W znowelizowanej ustawie o cudzoziemcach dodano przepis (art. 112a), który wyznaczył dla nich szybszą ścieżkę.

Jak tłumaczą nam przedstawiciele biura prasowego: „zgodnie z tą regulacją wojewoda rozpatruje z uwzględnieniem pierwszeństwa wnioski o zezwolenia na pobyt czasowy złożone przez cudzoziemców przyjętych do szkoły doktorskiej oraz przez cudzoziemców uczestniczących w prowadzeniu działalności naukowej w uczelniach akademickich, instytutach naukowych Polskiej Akademii Nauk lub instytutach badawczych".

I dalej: „w celu umożliwienia wojewodom realizacji zobowiązania do rozpatrywania tych wniosków w pierwszej kolejności wprowadzono również techniczne rozwiązania w ramach Modułu Obsługi Spraw umożliwiające ich sprawną selekcję".

Jak to działa w praktyce? Przekonał się już o tym jeden z zagranicznych badaczy z Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych UW. Jest zatrudniony jako adiunkt w zespole prof. Sebastiana Kmiecika. Złożył wniosek o pobyt czasowy pod koniec lipca 2026 r., za pośrednictwem nowego systemu. Dołączył oświadczenie prorektora uczelni, który wyraźnie powołał się na nowe przepisy o pierwszeństwie rozpatrywania wniosków naukowców.

Po ponad trzech miesiącach nadal nie ma numeru sprawy ani potwierdzenia jej rejestracji. We wrześniu naukowiec zwrócił się do urzędu z pytaniem o status wniosku. Ponownie zaznaczył, że chodzi o prowadzenie badań naukowych. Mazowiecki Urząd Wojewódzki przesłał mu w odpowiedzi standardowe terminy – około 6 miesięcy na rejestrację i do 8 miesięcy na wezwanie do uzupełnienia dokumentów. Urząd nie odniósł się ani do statusu konkretnego wniosku, ani do ustawowego pierwszeństwa dla naukowców.

– Mój współpracownik zapracował na możliwość zaprezentowania naszych wyników na prestiżowej międzynarodowej konferencji naukowej. I choć został zakwalifikowany do udziału, nie może wyjechać, bo nie będzie mógł wrócić do Polski – mówi prof. Kmiecik.

Co na to urząd? W Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim usłyszeliśmy, że aktualnie ma na tapecie ponad 200 tys. postępowań w formie papierowej. A systemy informatyczne nie umożliwiają wyszukiwania spraw według zawodu lub miejsca zatrudnienia cudzoziemca. Zapytaliśmy więc, jak od kwietnia realizowane jest pierwszeństwo naukowców.

„Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie na bieżąco analizuje wnioski dotyczące cudzoziemców" na podstawie „aktualnych przepisów prawa oraz informacji przekazywanych przez uczelnie i samych zainteresowanych" – czytamy w odpowiedzi.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34462003

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraj/34461714

Pomóż Kajtusi.

Życie Kajtusi było piekłem, którego żadna żywa istota nigdy nie powinna doświadczyć. Ta piękna psia dusza nosi w sobie historię, która rozrywa serce… Kajtunia miała zostać brutalnie wymazana z tego świata tylko dlatego, że była bezdomna, że zabrakło dla niej miejsca, miłości i odpowiedzialności. Człowiek zawiódł ją w każdym możliwym aspekcie. Kajtusia trafiła do miejsca, które miało stać się jej końcem, miało wycieńczyć ją głodem, odebrać godność i pozwolić, by zgasła w zapomnieniu, z dala od ludzkich spojrzeń. Dzisiaj Kajtusia jest z nami, żyje i jest bezpieczna. Ponad wszystko kocha z wzajemnością naszą Dorotkę. To właśnie Dorotce oddała swoje roztrzaskane serce, u jej boku przełamała największy strach i lęk przed czlowiekiem. Kiedy patrzy się w jej oczy, widać w nich cały ból z przeszłości, ale jednocześnie bije z nich niezwykłe światło i ogrom wdzięczności i nadziei. Kajtusia każdego dnia udowadnia, że nawet po najtrudniejszych przejściach możliwy jest powrót do normalności – pod warunkiem, że na drodze skrzywdzonego zwierzęcia staną ludzie gotowi dać mu drugą szansę. W Przystani znalazła tez swojego psiego towarzysza i przyjaciela, Cana. Can stał się jej całym światem, a ona jego. Dziś te dwie tak mocno skrzywdzone dusze są nierozłączne, a ich więź jest dowodem na to, że miłość potrafi uleczyć nawet najgłębsze rany. To niezwykła, cudowna istota, która mimo ogromu zła i cierpienia, jakiego zaznała, nie zamknęła swojego serca. W jej oczach wciąż tli się iskra nadziei i ta niesamowita, psia gotowość,by znów nam zaufać. My pokochaliśmy Kajtusię od pierwszej chwili, gdy tylko przekroczyła próg Przystani – bezwarunkowo i na zawsze. Wierzymy, że jej historia sprawi, iż Państwa serca również zabiją dla niej mocniej i zechcą Państwo jej pomóc. Kajtusia aż za dobrze wie, jak to jest nie mieć absolutnie nic – ani dachu nad głową, ani pełnej miski, ani człowieka, który by się o nią zatroszczył. Dlatego tak bardzo chcemy wynagrodzić jej ten stracony, pełen bólu czas i sprawić, by od teraz miała wszystko: bezpieczeństwo, czułość, spokój i najlepszą opiekę, na jaką w pełni zasługuje. Sami niestety nie będziemy w stanie tego zrobić. Bardzo potrzebujemy Państwa pomocy. Nasza obecna sytuacja jest bardzo ciężka i z trudem wiążemy koniec z końcem. Dlatego z ogromną pokorą prosimy o każdy, nawet najdrobniejszy gest wsparcia dla naszej Kajtusi. Państwa pomoc to dla niej szansa na godne, bezpieczne życie, na które tak długo czekała. Za każdy grosik przekazany na Kajtusię i jej potrzeby oraz za każdą wysłaną paczkę z serca dziękujemy.

Można wpłacić grosik na nasze konto lub wysłać paczkę na nasz adres :

Nr konta: 54 1870 1045 2083 1069 2318 0001 z dopiskiem „Kajtusia" Blik na numer telefonu: 723 808 002

Przystań Ocalenie, ul. Kombatantów 134, 43-229 Ćwiklice, www.przystanocalenie.org
tel.723 808 002 Krs 0000464918

Można też pomóc kupując tapetę - wysyłając sms o treści OCALENIE na numer:
Numer 7248- koszt sms-a 2,46 zł z VAT
Numer 7420 -koszt sms-a 4,92 zł z VAT
Numer 7928- koszt sms-a 11,07 zł z VAT
Z góry dziękujemy za każdą pomoc!

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

Trump, Putin, Xi Jinping i „wspólna deklaracja pokojowa”

Donald Trump, Władimir Putin i Xi Jinping rozmawiali na trójstronnym spotkaniu, co jest wydarzeniem bez precedensu. Po spotkaniu chińskie media opublikowały wspólną deklarację pokojową przywódców.

Robert Stefanicki

• 19 listopada 2026 roku. Prezydent USA Donald Trump idzie wraz z prezydentem Chin Xi Jinpingiem oraz prezydentem Rosji Władimirem Putinem na spotkanie trójstronne w willi Kylin w Shenzhen
FOT. DOUG MILLS/ POOL VIA REUTERS

W czwartek (19 listopada) w chińskim Shenzhen na marginesie szczytu Wspólnoty Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) doszło do spotkania przywódców Chin, Rosji i USA – Xi Jinpinga, Władimira Putina i Donalda Trumpa.

Według relacji agencji Reuters, Putin powiedział, że ich kraje mają „wiele zbieżnych interesów”, jeśli chodzi o rozwiązywanie konfliktów, w tym wojny na Ukrainie. Dodał, że trzy mocarstwa ponoszą „wspólną odpowiedzialność za utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa”.

Wcześniej prezydenci USA i Rosji spotkali się za zamkniętymi drzwiami.

– Mamy świetną relację od wielu lat – powiedział Trump, gdy obaj z Putinem weszli do pokoju i serdecznie uścisnęli sobie ręce. Amerykanin zdawał się szeptać coś do ucha Rosjanina, który położył dłoń na jego łokciu.

– Znamy się od dawna i myślę, że może z tego wyniknąć wiele wspaniałych rzeczy, a przynajmniej coś się zacznie. Ale myślę, że wyniknie – oznajmił Trump. – Później, jak zapewne wiecie, odbędzie się drugie spotkanie, ale teraz my spotkamy się i będzie wspaniale – dodał, ponownie ściskając dłoń Putina.

Xi powitał Trumpa na lotnisku

Ich spotkanie trwało niecałą godzinę. Następnie Trump udał się na rozmowę z Xi. Później spotkali się w trójkę. To pierwszy wspólny szczyt przywódców USA, Rosji i Chin w historii.

Xi podkreślił, że „trzy kraje muszą współpracować, aby stawić czoła globalnym wyzwaniom”. – Powinniśmy uczyć się z historii – powiedział. – Przeciwności ujawniają prawdziwą odpowiedzialność.

Trump mu wtórował: – Zbyt często poprzedni przywódcy unikali rozmów z narodami, z którymi mieli nieporozumienia. My uważamy inaczej. Żaden pokój nie powstał bez zaangażowania i dialogu.

W swoim wystąpieniu podczas sesji APEC – forum zrzeszającego 21 gospodarek regionu Azji i Pacyfiku – Trump podziękował Xi Jinpingowi za udzielenie mu gościny.

– To niesamowity kraj. Wykonaliście niesamowitą pracę i jesteś niesamowitym przywódcą. Dziękuję bardzo – powiedział.

Wcześniej w wywiadzie dla Fox News Trump zachwycał się pompą, z jaką przyjęto go w Chinach, która kontrastowała z bardziej stonowanym powitaniem innych przywódców, w tym Putina. Xi powitał Trumpa na lotnisku, odwzajemniając gest amerykańskiego prezydenta, gdy ten we wrześniu wyjechał po niego do bazy wojskowej Andrews, gdzie wylądował samolot Xi. Podczas tamtej wizyty obaj spotkali się po raz ostatni.

Trump, zapytany, co chciałby osiągnąć na trójstronnym szczycie, niejako dał do zrozumienia, że już osiągnął, co chciał: – To wielki prezydent, jeden z wielkich prezydentów Chin, a nigdy wcześniej nie pojechał na lotnisko, żeby się z kimś spotkać. I nie tylko to. Fanfary, piękno, parada, tysiące ludzi, małe dzieci, żołnierze, wszystko. To był wielki szacunek i doceniam to. To wielkie zwycięstwo dla nas. To wielkie zwycięstwo również dla Chin.

Według agencji Reuters Trump powiedział Xi i Putinowi, że Międzynarodowy Trybunał Karny „wymknął się spod kontroli”. To miód na uszy rosyjskiego dyktatora. W marcu 2023 roku Trybunał w Hadze wydał nakaz aresztowania go w związku z domniemanymi zbrodniami wojennymi polegającymi na bezprawnej deportacji i przesiedlaniu ukraińskich dzieci z terytoriów okupowanych do Rosji.

Putin mówi o partnerstwie

Putin w swoim wystąpieniu powiedział, że Rosja pozostaje otwarta na świat i wezwał państwa regionu do korzystania z rosyjskiej infrastruktury logistycznej.

– Chciałbym podkreślić, że konstruktywne partnerstwo z gospodarkami krajów APEC jest strategicznym kierunkiem Rosji. Jesteśmy integralną częścią regionu i wnosimy znaczący wkład w jego dobrobyt gospodarczy, dostarczając na przykład duże ilości zboża i nawozów.

– Rosja jest gotowa podzielić się swoją wiedzą specjalistyczną w dziedzinie sztucznej inteligencji i technologii z partnerami w regionie – powiedział Putin, według relacji TASS. Dodał, że spodziewa się, iż trójstronny szczyt będzie „niezwykle pożyteczny”.

Według Jurija Uszakowa, głównego doradcy Putina ds. polityki zagranicznej, prezydent Rosji po spotkaniu z Trumpem był w „świetnym nastroju”. Głównym tematem ich rozmowy miała być wojna w Ukrainie.

W wywiadzie dla Fox News Trump zachwycał się pompą, z jaką przyjęto go w Chinach, która kontrastowała z bardziej stonowanym powitaniem innych przywódców, w tym Putina

Xi Jinping podczas sesji plenarnej zapewnił, że „Chiny są orędownikiem, promotorem i prekursorem współpracy gospodarczej w regionie Azji i Pacyfiku”. Zapowiedział przekazanie 20 milionów dolarów na „wsparcie praktycznej współpracy w ramach APEC” i powołanie w Shenzhen Centrum Studiów nad Społecznością Azji i Pacyfiku. Chiny utworzą również „instytucje współpracy” w takich obszarach jak technologia cyfrowa i czysta energia.

– Członkowie APEC są jak pasażerowie na tym samym statku. Aby poruszać się po falach Pacyfiku, musimy się zjednoczyć i dbać o siebie nawzajem – powiedział chiński przywódca. – Należy podjąć wysiłki na rzecz dostosowania różnych regionalnych umów gospodarczych i handlowych, zwiększenia ułatwień w handlu i inwestycjach oraz cyfryzacji, a także zmniejszenia barier w handlu i inwestycjach – dodał.

Trump, przypomnijmy, odkąd tylko objął władzę, bariery w handlu tworzy i mnoży, głównie przy pomocy taryf celnych – a Xi odpowiada mu pięknym za nadobne.

W rozmowie z Trumpem Xi porównał transformację Shenzhen do relacji amerykańsko-chińskich.

– W ciągu nieco ponad 40 lat mała wioska rybacka rozrosła się w międzynarodową metropolię – powiedział. I dodał: – Za tą transformacją kryje się odwaga, by przełamywać schematy, eksperymentować i przejmować inicjatywę. Oczywiście, oznacza to również ciężką pracę.

Mówił też, że budowanie „konstruktywnych relacji chińsko-amerykańskich” jest „pionierskim przedsięwzięciem bez precedensu”. – Wymaga od nas również odwagi do przekraczania nowych granic i eksperymentowania, stąpania twardo po ziemi i doprowadzania naszej pracy do pomyślnego zakończenia – wyjaśniał przywódca Chin.

Na agendzie m.in. wojna w Ukrainie i Iranie

W swoim wystąpieniu w Shenzhen Donald Trump stwierdził też, że sztuczna inteligencja jest „prawie całkowicie dobra” i oświadczył, że sprzeciwia się regulacjom, które ograniczyłyby rozwój branży.

„Z przyjemnością” poinformował też zebranych przywódców, że „Stany Zjednoczone rozkwitają jak nigdy dotąd”. – To, co się wydarzyło, jest niesamowite – orzekł.

Trójstronne spotkanie Trumpa, Xi i Putina odbyło się w Kylin Villa – państwowym kompleksie, w którym nierzadko goszczą chińscy i zagraniczni przywódcy. Według ekspertów, z którymi rozmawiała BBC, decyzja Pekinu, by wybrać bardziej prywatne otoczenie zamiast formalnego miejsca konferencji, sugeruje, że spotkanie jest „raczej wydarzeniem pobocznym niż osobnym, znaczącym szczytem”. – Im mniejszy prestiż ceremonii, tym niższy koszt polityczny, jeśli spotkanie nie przyniesie żadnych namacalnych rezultatów – powiedział profesor Shaoyu Yuan z Uniwersytetu Nowojorskiego, który bada dyplomację amerykańsko-chińską.

Przed spotkaniem Trump zapowiadał, że rozmowy z Putinem i Xi obejmą „wiele kwestii, w tym denuklearyzację”. Chiny jednak niechętnie uczestniczą w rozmowach o rozbrojeniu nuklearnym, powołując się na dysproporcję między swoim arsenałem a arsenałami USA i Rosji. Również w kwestiach wojen w Ukrainie i Iranie, które także mają zostać poruszone, nikt nie spodziewa się przełomu.

Przywódcy ogłosili wspólną deklarację pokojową

Po zakończeniu szczytu chińskie media państwowe opublikowały czteropunktową „deklarację pokojową przywódców Chin, Rosji i USA” po spotkaniu. Głosi ona, że „przywódcy Rosji i USA wyrazili wdzięczność Chinom za zorganizowanie tego historycznego spotkania”.

Liderzy trzech państw „zobowiązali się do utrzymania strategicznej stabilności i bezpieczeństwa międzynarodowego”, a także do „promowania reformy ONZ, aby organizacja ta mogła skuteczniej reagować na globalne wyzwania i wypełniać swoją podstawową misję, jaką jest utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa”.

Kolejny punkt mówi o zamiarze „zwiększenia produkcji i dostaw rafinowanych produktów naftowych z korzyścią dla wszystkich narodów”. W deklaracji znalazła się też krytyka Międzynarodowego Trybunału Karnego „i podobnych organów”, które „nie powinny nadużywać swojej jurysdykcji”. W ostatnim punkcie trzej przywódcy potwierdzili, że „wojny nuklearnej nie da się wygrać i nie wolno jej toczyć”, dlatego podejmą dialog o redukcji ryzyka nuklearnego i zapobieganiu rozprzestrzeniania broni jądrowej.

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

MTS: Mjanma winna ludobójstwa

Sąd w Hadze ustalił, że wojskowe władze Mjanmy (dawniej Birma) działały z zamiarem zniszczenia grupy etnicznej Rohingja. Precedensowe orzeczenie może mieć znaczenie przy rozpatrywaniu sprawy przeciwko Izraelowi za zbrodnie w Strefie Gazy.

Robert Stefanicki

Wczoraj sędzia Iwasawa Yuji orzekł, że „istnieją uzasadnione przesłanki, iż siły bezpieczeństwa Myanmaru działały z zamiarem popełnienia ludobójstwa", gdy w 2017 roku rozpoczęły brutalną kampanię skierowaną przeciwko Rohingjom.

Rohingja to muzułmańska grupa etniczna posługująca się własnym językiem, która od pokoleń zamieszkiwała zachodni stan Rakhine (dawniej Arakan) w przeważająco buddyjskiej Mjanmie. Państwo to przez większość niepodległego istnienia było i jest rządzone przez juntę wojskową.

Przedstawiano ich jako „podludzi" i „zagrożenie"

Kolejne rządy birmańskie od dawna twierdziły, że Rohingjowie nie są odrębną grupą etniczną i dlatego należy ich uważać za bengalskich migrantów z Bangladeszu.

W 1982 roku władze Mjanmy wprowadziły ustawę o obywatelstwie, która wykluczyła ich z listy oficjalnie uznawanych grup etnicznych. W rezultacie stali się oni największą grupą bezpaństwowców na świecie.

Rohingjowie podlegali surowym ograniczeniom w przemieszczaniu się, dostępie do edukacji, opieki zdrowotnej oraz ślubów. Sędzia Iwasawa przypomniał zarządzenie, które nakładało „specjalne wymagania dotyczące zezwoleń na zawarcie związku małżeńskiego dla osób określanych jako Bengalczycy" oraz ograniczało do dwóch liczbę dzieci, jakie mogły mieć pary małżeńskie. Chociaż polityka ta nie odniosła skutku w postaci ograniczenia przyrostu naturalnego wśród Rohingjów, to jej celem było spowolnienie przyrostu naturalnego w tej grupie.

Organizacje takie jak Amnesty International porównywały sytuację Rohingjów do Czarnych z Afryki Południowej w reżimie apartheidu. Birmańskie wojsko wykorzystywało serwisy społecznościowe, na czele z Facebookiem, do szerzenia dezinformacji i mowy nienawiści wobec muzułmanów.

MTS zauważył nakładanie się tej kampanii propagandowej i operacji oczyszczania. Iwasawa powiedział, że mowa nienawiści przedstawiała Rohingjów jako „podludzi" i „zagrożenie", co przyczyniło się do stworzenia „klimatu sprzyjającego niszczeniu tej grupy". Mimo to sąd nie uważa, że posty „zostały zamieszczone z konkretnym zamiarem zniszczenia grupy w całości lub w części... ani że docelowi odbiorcy mogli tak odebrać te wiadomości".

Próbowano zniszczyć znaczną część Rohingjów

Bezpośrednim pretekstem do rozpoczęcia masowej operacji wojskowej były ataki przeprowadzone 25 sierpnia 2017 roku przez zbrojne ugrupowanie ARSA (Armia Zbawienia Rohingjów Arakanu) na posterunki policji i bazę wojskową w stanie Rakhine. W odpowiedzi siły zbrojne Mjanmy, wspierane przez lokalne bojówki buddyjskie, rozpoczęły zakrojoną na szeroką skalę pacyfikację cywilów. Spalono setki wiosek, niszcząc dobytek i zbiory mieszkańców. Misja rozpoznawcza ONZ udokumentowała masowe egzekucje, podpalenia domów z ludźmi w środku oraz systematyczne wykorzystywanie przemocy seksualnej i zbiorowych gwałtów jako narzędzia terroru. Szacuje się, że w trakcie operacji zginęło co najmniej kilkanaście tysięcy Rohingjów.

MTS nigdy wcześniej nie uznał żadnego państwa za odpowiedzialne za popełnienie ludobójstwa

Sędzia Iwasawa stwierdził, że skala i charakter działań oraz metod stosowanych przez wojsko Mjanmy „znacznie wykraczały poza to, co byłoby niezbędne do ukarania ludności, a zamiast tego są oznaką zamiaru zniszczenia znacznej części tej grupy".

Przerażona ludność cywilna masowo uciekała przez granicę do Bangladeszu. W ciągu kilku miesięcy kraj opuściło ponad 730 tys. osób.

MTS ustalił, że w sumie około 815 tys. Rohingjów padło ofiarą działań Mjanmy. – Ta liczba jest ewidentnie znacząca – mówi sędzia. Użycie tego sformułowania na zasadnicze znaczenie, bo w rozumieniu Konwencji o ludobójstwie ta zbrodnia ma zastosowanie do „znaczących" prześladowań konkretnej grupy.

Pierwszy taki przypadek w historii

Kryzys doprowadził do powstania jednego z największych skupisk uchodźców na świecie. Ponad milion uchodźców Rohingja żyje w przeludnionych, prowizorycznych obozach w Bangladeszu. Mieszkańcy borykają się z brakiem legalnego zatrudnienia, ograniczonym dostępem do edukacji oraz trudnymi warunkami sanitarnymi. Około pół miliona Rohingjów, którzy pozostali w stanie Rakhine, nadal przebywa w obozach dla przesiedleńców lub w odizolowanych wioskach pod ścisłą kontrolą junty.

W listopadzie 2019 roku Gambia pozwała Mjanmę przed Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości za naruszenie Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa z 1948 roku.

MTS, czasami określany jako najwyższy sąd ONZ, jest odpowiedzialny za rozstrzyganie sporów międzypaństwowych, w przeciwieństwie do Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK), który ściga osoby oskarżone o zbrodnie wojenne i inne zbrodnie międzynarodowe.

Niezależnie od sporu międzypaństwowego przed MTS, prokuratura MTK prowadzi postępowanie w sprawie odpowiedzialności karnej konkretnych birmańskich dowódców wojskowych za przymusowe deportacje i zbrodnie przeciwko ludzkości.

MTS nigdy wcześniej nie uznał żadnego państwa za odpowiedzialne za popełnienie ludobójstwa. Wyrok MTS jest ostateczny, wiążący prawnie dla stron sporu i nie przysługuje od niego odwołanie. Mjanma zostaje prawnie zobowiązana do natychmiastowego wstrzymania wszelkich działań dyskryminacyjnych i przemocy wobec pozostałych w kraju Rohingjów oraz wprowadzenia reform prawnych, w tym zmiany dyskryminującej ustawy o obywatelstwie.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34461741

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

Poduszka finansowa musi być większa

Amerykańscy finansiści proponują radykalną zmianę zasady budowania poduszki finansowej. Pracownicy umysłowi, w szczególności IT, powinni mieć poduszkę finansową nawet na 18 miesięcy. Eksperci z Polski komentują ten pomysł i mówią, czym obecnie wypełnia się takie poduszki.

Ireneusz Sudak

Do takich wniosków doszedł Kurt Supe, amerykański specjalista od finansów osobistych, biegły księgowy oraz doradca zajmujący się planowaniem emerytalnym.

Sztuczna inteligencja (AI) jest w stanie zautomatyzować i wykonywać coraz więcej prac umysłowych, którymi zajmują się teraz rzesze pracowników. Połowa zwolnień w IT wynika z automatyzacji i nawet prawnicy i audytorzy czują oddech AI na karku. Nie ma powodu sądzić, że ten trend się zatrzyma.

Już teraz wydłuża się okres poszukiwania pracy – nawet do ponad 9 miesięcy. Ponieważ specjaliści nie wiedzą jeszcze, czy wygenerowane przez AI zapotrzebowanie na nowe miejsca pracy wynagrodzi z nadtakiem te miejsca, które zostaną zlikwidowane, lepiej dmuchać na zimne i zatroszczyć się o bezpieczeństwo finansowe swoje i swojej rodziny.

– Poduszka finansowa ma przede wszystkim pełnić funkcję wentyla bezpieczeństwa. To pieniądze, do których powinniśmy mieć szybki i łatwy dostęp w nieprzewidzianych sytuacjach. Jeżeli jednak trzymamy w ten sposób zbyt duże kwoty, pojawia się problem inflacji. Nadmiar gotówki lub nisko oprocentowanych oszczędności stopniowo traci na wartości – mówi Kamil Szymański, country manager niemieckiego banku i brokera Trade Republic.

Ale czy 18 miesięcy to nie za dużo jak na polskie warunki?

Pieniądze już mamy. Co z nimi zrobić?

Polacy się bogacą i choć wciąż są w Polsce regiony ubogie, to dane pokazują, że coraz trudniej szukać wymówek przed oszczędzaniem i budową poduszki finansowej na czarną godzinę.

Według GUS dochód rozporządzalny na osobę to 3,5 tys. zł, a jak wynika z październikowego badania firmy Biuro Informacji Gospodarczej InfoMonitor (jest to jedna z baz dłużników), 21 proc. osób posiadających oszczędności deklarowało, że ma już odłożone 100 tys. zł lub więcej. I nie jest tak, że bogacą się tylko bogaci, bo w 2023 r. takich osób było 10 proc.

Nauczyliśmy się konsumować (to wydatki prywatne w dużej mierze napędzały nasze PKB), teraz czas na naukę oszczędzania i inwestowania. Bo choć 83 proc. Polaków deklaruje, że posiada oszczędności, dla wielu z nich zgromadzone pieniądze nie wystarczyłyby jednak na dłużej niż trzy miesiące bez pracy.

• **Poduszka finansowa ma przede wszystkim pełnić funkcję wentyla bezpieczeństwa. To pieniądze, do których powinniśmy mieć szybki i łatwy dostęp**
FOT. SHUTTERSTOCK

W sumie według różnych badań 17-25 proc. Polaków nie ma jednak odłożonej ani złotówki.

I nie chodzi o oszczędności długoterminowe, ale zwykłą, prostą poduszkę finansową, która ma „amortyzować" nieprzewidziane sytuacje życiowe, przede wszystkim utratę źródła dochodów – dla większości z nas będzie to praca zarobkowa.

Wymogi co do poduszki się zmieniają – dziś zwykło się przyjmować, że poduszka finansowa powinna wynosić tyle, żeby wystarczyło nam na życie bez dochodów przez 3-6 miesięcy. To nie znaczy, że musi być to trzy lub sześciokrotność pensji – poduszkę definiuje się jako wielokrotność miesięcznych wydatków.

To orientacyjny okres, a każdy powinien korygować go w zależności od tego, na jakiej umowie pracuje (jak długi ma okres wypowiedzenia, czy może liczyć na odprawę), czy bezpieczeństwo finansowe rodziny zależy od jego pracy, czy ryzyko rozkłada się na partnera, jak duże są zobowiązania (kredyty, kwoty minimalne do spłaty na karcie kredytowej, ale też zobowiązania dodatkowe, takie jak pomoc dzieciom na studiach czy rodzicom seniorom w domach opieki).

Dziś wiele osób w Polsce zapomniało (a niektórzy nigdy tego nie doświadczyli), co to jest bezrobocie i jak się stoi w kolejce po zasiłek w powiatowym urzędzie pracy. Cykle koniunkturalne w gospodarce, czyli kryzysy i okresy prosperity, są czymś naturalnym.

Kluczowe jest, ile czasu będę potrzebował na znalezienie nowego zajęcia. I tu też świat zmienia się pod wpływem wspomnianego AI.

Własna polisa na tsunami AI

Podniesienie poprzeczki aż do 18 miesięcy to głosy płynące z USA. – Być może AI stworzy nowe miejsca pracy. Problem polega na luce czasowej. Likwidacja miejsc pracy następuje szybko. Powstawanie nowych trwa długo. W tym okresie ludzie tracą domy, wyczerpują oszczędności emerytalne, a ich małżeństwa i związki zostają wystawione na próbę – tłumaczy Kurt Supe na łamach serwisu finansowego Marketwatch.

Zarówno on, jak i kilku innych certyfikowanych doradców finansowych zalecało tworzenie 18-miesięcznego buforu finansowego na wypadek zmian na rynku pracy wywołanych trzęsieniem ziemi AI.

Wydatki na 18 miesięcy to już jest duża kwota. Każdy sam wie, jakie ma koszty stałe w swoim gospodarstwie: raty kredytów, leasing, czynsz za mieszkanie, subskrypcje, ew. abonament medyczny czy czesne w niepublicznych placówkach. Statystycznie według GUS było to (w dużych miastach) 2,8 tys. zł na osobę. Na wsi „jedynie" ok. 1,7 tys. zł.

To tylko statystyka, bo sama rata kredytu hipotecznego może wynosić 2,5-3 tys. zł. Opierając się jednak na danych gusowskich, 18-miesięczna poduszka to konieczność uciułania ponad 50 tys. zł, gdy przyjmiemy wspomniane 2,8 tys. zł miesięcznie. W rzeczywistości kwoty te będą pewnie wyższe.

Najbardziej renomowany amerykański bank inwestycyjnych Goldman Sachs szacuje, że 300 mln miejsc pracy na świecie jest zagrożonych automatyzacją z wykorzystaniem sztucznej inteligencji. Z kolei Międzynarodowy Fundusz Walutowy ocenia, że w gospodarkach rozwiniętych AI może wpłynąć na około 60 proc. miejsc pracy.

W Polsce aż 600 tys. osób pracuje w sektorze IT, jednym z najbardziej narażonych na negatywne skutki automatyzacji sektorów.

Czy zatem informatycy, ale też inni pracownicy w polskich warunkach powinni tworzyć 18-miesięczne oszczędności?

– Wiele zależy od profesji. Niektóre zawody i czynności znacznie łatwiej zautomatyzować niż inne – mówi nam Justyna Kik, edukatorka finansowa, twórczyni serwisu Proste-Finanse.pl.

– Jednak nawet przed rewolucją związaną ze sztuczną inteligencją rozsądnym rozwiązaniem było zgromadzenie oszczędności pozwalających na pokrycie wydatków przez stosunkowo długi czas. Często wystarczało zabezpieczenie na sześć do dwunastu miesięcy, ale to trzeba różnicować w zależności od tego, jaki mamy zawód i jakie szanse na szybkie znalezienie pracy – dodaje Justyna Kik.

Jej zdaniem dzięki tak dużej poduszce kupujemy sobie czas i komfort szukania nowej pracy.

– Możemy spokojnie poszukać nowego zatrudnienia, zdobyć dodatkowe kompetencje, a nawet się przebranżowić. Gdy stanie się coś złego, nie będziemy pod presją czasu, nie musimy się rzucać na pierwszą lepszą ofertę pracy. Jeżeli proponowane wynagrodzenie nie odpowiada naszym oczekiwaniom, możemy pozwolić sobie na dalsze poszukiwania – dodaje Kik.

Jak podaje Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, przeciętny czas poszukiwania pracy wynosił 9,2 miesiąca. Dla porównania: w 2025 r. było to 7,5 miesiąca.

Czym wypchać poduszkę finansową?

To, co się nie zmienia, to konieczność łatwego dostępu do pieniędzy zgromadzonych w poduszce. Tutaj wszystko zostaje po staremu i eksperci tłumaczą, że co do zasady poduszki nie buduje się w oparciu o nieruchomości, działki budowlane, złoto czy inwestycje alternatywne.

To muszą być pieniądze, które są relatywnie łatwo dostępne – tak aby móc mieć do nich dostęp w ciągu jednego dnia roboczego albo nawet szybciej – tyle, ile może trwać realizacja przelewu bankowego.

– Jej najważniejszą funkcją jest zapewnienie nam płynności i poczucia bezpieczeństwa. Pieniądze przeznaczone na nieprzewidziane wydatki powinny być łatwo dostępne, nawet jeśli oznacza to, że będą słabo oprocentowane albo nie będą przynosiły żadnych odsetek – mówi Kamil Szymański z Trade Republic.

Głównym grzechem finansowym Polaków jest to, że nawet jeśli mają już pieniądze, to one nie pracują, tylko leżą odłogiem na nieoprocentowanych rachunkach bankowych – tylko niektórzy się wysilają, żeby znaleźć atrakcyjną ofertę depozytów czy inwestują na rynku kapitałowym. Według danych NBP gospodarstwa domowe w Polsce trzymają w bankach (na rachunkach i lokatach) ponad 1,5 bln zł!

Dlatego pieniądze przeznaczone na poduszkę finansową wkładamy do innej kategorii produktów finansowych niż oszczędności emerytalne czy inwestycje podwyższonego ryzyka, np. papiery wartościowe, akcje czy ETF-y. Bo nie wiemy, czy akurat nie będziemy ich potrzebować, kiedy na rynku będzie bessa, a nasz kapitał dużo pod kreską.

– Ale 18-miesięczna poduszka finansowa z powodu AI? Uważam, że poduszka finansowa wystarczająca na trzy do sześciu miesięcy wydatków ma sens. Natomiast osiemnaście miesięcy wydaje mi się już nadmiernym zabezpieczeniem. Rozumiem argument, że ktoś może potrzebować więcej czasu na znalezienie nowej pracy czy przekwalifikowanie się. Nie sądzę jednak, żebyśmy powinni uznawać 18-miesięczną poduszkę za nowy standard – tłumaczy ekspert Trade Republic. ●

Poduszka finansowa

18 MIESIĘCY

• **Na zaspokojenie potrzeb przez taki czas powinni być finansowo przygotowani zwłaszcza pracownicy IT**

eprasa.pl 53ad9de701

Kto zarobił na dopłatach do elektryków

Elon Musk i jego Tesla to najwięksi beneficjenci rządowego programu dopłat NaszEauto. Wysoko jest też chińska marka. Wyborcza.biz ujawnia, kto dokładnie skorzystał z pieniędzy.

Andrzej Kublik

• **NFOŚiGW kończy wypłacać wsparcie dla nabywców aut elektrycznych z programu NaszEauto**
FOT. MATEUSZ SKWARCZEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Dobiega kresu NaszEauto, program wsparcia nabywców samochodów o napędzie wyłącznie elektrycznym, prowadzony przez państwowy Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), który jest nadzorowany przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Program ten Fundusz ogłosił na początku zeszłego roku, przeznaczając wówczas na jego realizację 1,6 mld zł z puli przyznanej Polsce przez UE w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).

Dzięki programowi osoby fizyczne i prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą mogły ubiegać się o wsparcie na zakup lub leasing nowego samochodu o napędzie elektrycznym, którego cena nie przekraczała 225 tys. zł netto (prawie 277 tys. zł z podatkiem VAT). Podstawowa kwota wsparcia wynosiła 18 750 zł, ale premie za niskie dochody (do 135 tys. zł rocznie) i za przekazanie na złom samochodu o napędzie spalinowym, mogły zwiększyć kwotę wsparcia nawet do 40 tys. zł.

Kwotę tę NFOŚiGW miał refundować, czyli zwracać nabywcy elektryka za część zapłaconego wcześniej rachunku za auto.

Bez preferencji za niskie dochody

Przed rokiem NFOŚiGW wprowadził zmiany w programie NaszEauto. Kwotę wsparcia zwiększono do 30 tys. zł, rezygnując przy tym z premii za niskie dochody. Fundusz rozważał też wyeliminowanie z prawa do wsparcia aut spoza UE, ale ten pomysł upadł. Natomiast pulę przeznaczoną na wsparcie NFOŚiGW ściął do ok.1,18 mld zł.

Przed rokiem NFOŚiGW wprowadził zmiany w programie NaszEauto. Kwotę wsparcia zwiększono do 30 tys. zł, rezygnując przy tym z premii za niskie dochody

Pula ta wyczerpała się pod koniec stycznia 2026 r., ale Fundusz przyjmował wnioski o wsparcie zakupu elektryków do końca kwietnia. A w zeszłym miesiącu dołożył ponad 82 mln do budżetu programu NaszEauto, zwiększając jego wartość do 1,26 mld zł.

Do poniedziałku 16 listopada NFOŚiGW wypłacił już 1 mld 219 mln zł wsparcia na zakup 38 281 samochodów o napędzie elektrycznym – poinformował Fundusz Wyborcza.biz. A to znaczy, że realizacja programu NaszEauto już się kończy. Które marki aut zebrały najwięcej dotacji w ramach tego programu?

Tesla, BYD, Audi

Według danych przekazanych nam przez NFOŚiGW najwięcej dotacji otrzymali nabywcy aut Tesli. Do 16 listopada Fundusz przekazał prawie 149 mln zł wsparcia na zakup ponad 4,8 tys. pojazdów tej marki.

Kolejne miejsce zajął BYD (prawie 119 mln zł wsparcia na zakup ponad 3,5 tys. aut), największy chiński producent samochodów elektryczny, który w zeszłym roku odebrał Tesli tytuł światowego lidera na rynku aut na prąd.

Ostatnie „medalowe" miejsce w tym rankingu zajęło Audi (blisko 84 mln zł na niemal 2,8 tys. pojazdów), marka luksusowych aut w grupie Volkswagena. Ale tylko o włos, czyli o 33 pojazdy, wyprzedziło BMW. Ta kolejność może się więc zmienić po wypłacie ostatnich refundacji.

Europa (jeszcze) górą

Do 16 listopada z państwowego wsparcia skorzystali nabywcy aż 47 marek samochodów elektrycznych. W tym wykazie znalazły się również jednostkowe przypadki wsparcia. NFOŚiGW refundował zakup jednego aut marek takich jak chińskie Chery, Hongqi i Skyworth, amerykańskiej marki Fisker oraz niemieckich Evum i MAN.

Na podstawie analizy danych Funduszu oceniliśmy też, jaki był podział dotacji pomiędzy markami z głównych światowych rynków motoryzacyjnych.

Według szacunków Wyborcza.biz większość (ponad 51 proc.) dotacji NFOŚiGW przekazał na zakup aut 20 marek producentów z UE. Drugim z kolei (ponad 21 proc.) beneficjentem dopłat z kasy UE było 13 marek chińskich aut. Trzecie miejsce (17,5 proc.) w podziale refundacji zdobyły amerykańskie marki, głównie za sprawą Tesli. Za nimi znalazły się marki koreańskich producentów samochodów, a na końcu japońskich.

Trzeba jednak pamiętać, że niektóre modele europejskich marek aut w czasie realizacji programu NaszEauto były sprowadzane do UE z Chin. Do jesieni tego roku w Chinach produkowano np. auto Dacia Spring, jedyny elektryczny model auta tej rumuńskiej marki francuskiego koncernu Renault. Dopiero kolejna generacja Dacii Spring jest od paru miesięcy produkowana w Słowenii, czyli na terenie UE.

W Chinach produkowano również niektóre modele aut BMW i Cupra, hiszpańskiej marki Volkswagena. Także Tesla sprowadzała z Chin część aut sprzedawanych w UE. Innymi słowy, chiński przemysł motoryzacyjny dużo bardziej skorzystał na polskim programie NaszEauto niż wynika to z prostego podsumowania refundacji według marek. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE
Kraj/34459336

WARMIA MAZURY®

Koleją na Warmię i Mazury...

Warmia i Mazury jeszcze mocniej otwierają się na kolejowe podróże. Wracają połączenia zawieszone przed laty, a przedstawione przez samorząd plany rozwoju, zapowiadają szybszy dojazd z i do największych miast Polski oraz łatwiejsze podróżowanie po krainie tysiąca jezior.

Pierwsza zmiana? Już 13 grudnia. Po 14 latach pociągi regionalne ponownie połączą Ełk z Oleckiem. Osiem par połączeń dziennie, około półgodzinna podróż i odnawiane perony ułatwią dojazdy mieszkańców do pracy i szkół. Do Olecka dotrze również Intercity „Gryf", zapewniający bezpośrednie połączenie ze Szczecinem, Trójmiastem i Olsztynem.

Marcin Kuchciński, marszałek województwa warmińsko-mazurskiego

To część szerszych zmian na kolejowej mapie regionu. Przedstawione w Olsztynie plany Zintegrowanej Sieci Kolejowej przewidują 310 km nowych linii. Magistrala Warmińska ma umożliwić podróż z Olsztyna do Warszawy w 70, a do Gdańska w 50 minut. Długofalowa koncepcja obejmuje także powrót pociągów w rejon Mikołajek i Mrągowa. Dla turystów oznacza to perspektywę wygodniejszych wyjazdów nad jeziora bez konieczności angażowania innych środków transportu.

– Rozwijając kolej, otwieramy nasz region na nowe możliwości. Mieszkańcy potrzebują wygodnych dojazdów do pracy, szkół i lekarza, a goście z całej Polski łatwego dostępu do naszych atrakcji. – mówi Marcin Kuchciński, marszałek województwa warmińsko-mazurskiego. Łączymy te potrzeby, by Warmia i Mazury była przyjaznym miejscem dla każdego przez cały rok – kończy gospodarz województwa.

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

Szczyt w Shenzen

Rosja jest dziś państwem azjatyckim

Prezydent Rosji Władimir Putin doskonale zdaje sobie sprawę z tego, że o przyszłości jego kraju decydują dzisiaj władze w Pekinie, a nie on sam.

Mazzini

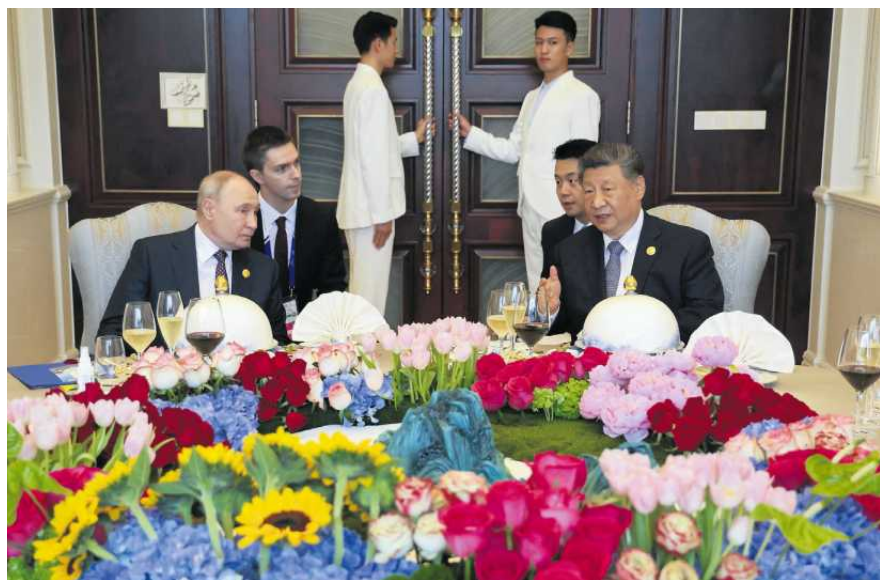
Zgodnie z przewidywaniami, trójstronne spotkanie przywódców Rosji, Chin i Stanów Zjednoczonych nie przyniosło żadnego geopolitycznego przełomu – głównie dlatego, że żadna ze stron nie była ani na taki przełom chętna, ani zdolna do jego wywołania. Szumne deklaracje rozgrzanej do czerwoności rosyjskiej machiny propagandowej, zapowiadającej „nową Jałtę" i początek całkowitej reorganizacji systemu międzynarodowego, okazały się typowym dla Kremla pustosłowiem.

Donald Trump po raz kolejny otrzymał szansę ogrzania się w wątpliwym blasku tak podziwianych przez siebie autokratów. Z tej szansy oczywiście skorzystał, nazywając Putina „swoim przyjacielem". Tyle tylko, że retoryczne wybryki prezydenta USA mało kogo już dzisiaj obchodzą, zwłaszcza w obliczu niedawnej druzgocącej porażki Partii Republikańskiej w wyborach połówkowych.

Nawet w tradycyjnie rozedrganej, przesadnie reagującej na każde kichnięcie Waszyngtonu Europie mało kto zwraca już uwagę na internetowe wpisy czy wiecowe wypowiedzi Trumpa. Europejska odsłona serwisu POLITICO, powołując się na źródła w administracjach prezydenckich i biurach premierów najważniejszych krajów kontynentu, opublikowała niedawno tekst mówiący, że europejscy dyplomaci już po prostu wzruszają ramionami na widok amerykańskiego przywódcy.

Trump dostał więc to, na czym mu zależało najbardziej. Podobnie Putin, na takich szczytach otrzymujący globalną uwagę nieproporcjonalną do znaczenia jego kraju. Mógł pogrozić palcem Europie, jego zdaniem przegrywającej światową konkurencję na każdym kroku – a Europa słuchała, bo nadal daje się nabrać na sztuczki kremlowskiej propagandy. Xi Jinping z kolei milczał, bo on akurat nie musi niczego robić, niczego zmieniać. Jest największym beneficjentem chuligańskich wyczynów Trumpa w stosunkach międzynarodowych, a dzięki obsesjom Putina na temat Ukrainy, które pchnęły Moskwę do wojny, w praktyce zwasalizował sobie Federację Rosyjską. Realizuje więc słynną taktykę, apokryficznie przypisywaną Napoleonowi – patrząc na przeciwników, którzy sami sobie szkodzą, pozwala im brnąć dalej we własne tragedie.

W praktyce szczyt w Shenzen co najwyżej zacementował bieżące status quo. Tyle tylko, że wygląda ono inaczej, niż mogłoby wynikać z deklaracji Putina i Trumpa. Dzisiejszy układ sił na arenie międzynarodowej to krucha równowaga pomiędzy słabnącymi Stanami Zjednoczonymi, coraz bardziej pewnymi siebie, choć wciąż wsobnymi Chinami oraz niebezpieczną, ogarnięta apatią, nihilizmem i paranoją Rosją.

• **Władimir Putin wie, że prowadzenie wojny w Ukrainie jest możliwe wyłącznie dzięki wsparciu z Pekinu** FOT. VYACHESLAV PROKOFYEV

Wbrew temu, co publicznie głoszą wyznawcy ruchu MAGA w typie sekretarza wojny Pete'a Hegsetha, USA nie mają już zdolności samodzielnego osiągania swoich celów strategicznych poza własną półkulą, czego najlepszym dowodem jest fiasko wojny w Iranie. Gdyby Waszyngton chciał na poważnie konkurować z Chinami – co w tej chwili się nie dzieje – musiałby w tym celu zrekrutować wszystkich swoich potencjalnych sojuszników, na czele z Europą.

To zresztą od dawna postuluje wiceszef Pentagonu, Elbridge Colby. Tezę o konieczności wykorzystania sojuszników do równoważenia chińskich wpływów sformułował już w wydanej w 2021 roku książce „Strategia Wypierania. Amerykańska Obrona w Dobie Konfliktu Mocarstw". Napisał w niej niemal wprost, że Stany Zjednoczone nie mogą pozwolić sobie na Europę w pełni suwerenną, bo krajów europejskich potrzebują jako podwykonawców w swojej antychińskiej krucjacie. W teorii ma to sens, ale gorzej z praktyką, zwłaszcza pod rządami Trumpa. On akurat z Chinami jest gotów się ułożyć, przez co jastrzębie polityki zagranicznej w typie Colby'ego stali się największymi przegranymi tej kadencji w Białym Domu, jak słusznie zauważył w „The New York Times" prof. Henry Farrell, politolog z Johns Hopkins University.

Z kolei Rosja, wbrew fantazjom Putina na temat odtworzenia powojennej strefy wpływów Moskwy, nie ma zasobów, żeby budować nowy ruski mir wśród krajów Europy Środkowo-Wschodniej, Południowej czy Kaukazu. Nikt w Polsce, Czechach, czy krajach bałtyckich nie uważa partnerstwa z Rosją za strategicznie dobry pomysł. Coraz mniejsze jest też poparcie dla takiego rozwiązania w Mołdawii czy Armenii.

W dodatku Rosja pod rządami Putina, zwłaszcza ostatnich latach, utraciła sporą część własnej suwerenności. I to właśnie potwierdziło czwartkowe spotkanie trzech przywódców, poprzedzone między innymi bilateralnym spotkaniem Xi Jinpinga z rosyjskim prezydentem.

Rosja uznaje w pełni swoją zależność od Chin. Wie, że prowadzenie wojny w Ukrainie jest możliwe wyłącznie dzięki wsparciu z Pekinu, z eksportem technologii podwójnego zastosowania na czele. Elwira Nabiullina, szefowa Narodowego Banku Rosji, jedna z architektek przerzucenia rosyjskiej gospodarki na tory wojenne i jej przetrwania w obliczu zachodnich sankcji, jest świadoma, że „dedolaryzacja" tamtejszego sek-

Xi Jinping realizuje słynną taktykę, apokryficznie przypisywaną Napoleonowi – patrząc na przeciwników, którzy sami sobie szkodzą, pozwala im brnąć dalej we własne tragedie.

tora finansowego miała konkretny efekt. Waluta amerykańska została zastąpiona chińską, „dedolaryzacja" przyniosła „yuanizację", jak opisała to Hanna Notte, historyczka z Centrum im. Jamesa Martina w Monterey.

Rosja w ostatnich latach stała się krajem „całkowicie azjatyckim", jak podsumował to w swojej książce „Westlessness" dr Samir Puri, były brytyjski dyplomata, jeden z najciekawszych obserwatorów polityki międzynarodowej z pozycji Globalnego Południa. To kraje azjatyckie, na czele z Indiami, uratowały tamtejszą gospodarkę, zwiększając prawie 10-krotnie wolumen kupowanej z Rosji ropy naftowej. Azjatyccy armatorzy – w Pakistanie, Indiach, Tajlandii, Zjednoczonych Emiratach Arabskich – na masową skalę rejestrowali u siebie zdezelowane tankowce, z których powstała rosyjska flota cieni, pozwalająca na omijanie sankcji i sprzedawanie ropy po cenach wyższych od ustalonych przez koalicję państw Zachodu. Ogarnięta kryzysem demograficznym i wywołanym wojną niedoborem pracowników fizycznych gospodarka trzyma się na nogach także dzięki napływowi olbrzymiej liczby imigrantów zarobkowych właśnie z krajów azjatyckich.

Z punktu widzenia przetrwania rosyjskiego państwa to, co dzieje się w Azji, jest znacznie ważniejsze od wydarzeń w Europie, w Stanach Zjednoczonych czy w jakiejkolwiek innej przestrzeni na zachód od Moskwy. Można wręcz pokusić się o stwierdzenie, że gdyby nie wojna w Ukrainie, rosyjska antyliberalna propaganda oraz działania dywersyjne i podprogowe zagrożenia na terytorium państw unijnych, Europa mogłaby zapomnieć o istnieniu Rosji. Ostatnie lata pokazały, że potrafimy sobie radzić bez tamtejszych paliw kopalnych, jeśli jest taka potrzeba. Rosyjski rynek zbytu nie jest koniecznością dla przetrwania naszych gospodarek, a niczego innego Rosja nie ma światu do zaoferowania.

W pewnym sensie zresztą dlatego właśnie wybuchła wojna w Ukrainie. Jak kilka miesięcy temu w eseju na swoim blogu zauważył ukraiński dziennikarz Witali Portnikow, Rosja zaczęła ten konflikt, żeby świat sobie o niej przypomniał – bo inne kraje patrzą na Moskwę tylko wtedy, kiedy Kreml prowadzi wojnę.

Dlatego właśnie Putin spotkał się najpierw z chińskim przywódcą, a dopiero potem z Trumpem. To prawidłowe rozpoznanie decydentów, nie tylko jeśli chodzi o konflikt w Ukrainie. Xi Jinping ma dzisiaj strategiczną przewagę zarówno nad Rosją, jak i Stanami Zjednoczonymi, co pokazał, przyjmując na siebie bez większego zawahania konsekwencje eskalacji w wywołanej przez Trumpa w ubiegłym roku wojnie celnej.

Dla Chin dalsze trwanie ukraińskiego konfliktu ma swoje plusy. Wiąże europejskie zasoby gospodarcze i polityczne, zmniejsza ryzyko konkurencji gospodarczej, przykuwa chociaż częściowo uwagę Amerykanów, a Rosję z każdym dniem wpycha głębiej w chińskie objęcia. Nie mówiąc o kwestiach praktycznych, jak wykorzystywanie chińskich najemników do zbierania danych i doświadczeń na froncie. Portal The Kyiv Independent opisał niedawno historię kilku z nich – przyznają oni, że do Chin nie mają już po co wracać, bo natychmiast zostaliby wciągnięci do maszyny wojenno-wywiadowczej jako ludzkie źródła informacji, czego wcale nie chcą.

Nie ma więc najmniejszych wątpliwości, że Rosja ekonomicznie, politycznie, cywilizacyjnie – patrzy na wschód, na Azję. I słusznie, bo to tam zdecyduje się rosyjska przyszłość. Na pewno nie stanie się to w Moskwie. ●

Mateusz Mazzini

• **Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji**

eprasa.pl 53ad9de701

Alfabet Michnika

Decyzja powinna należeć do kobiety

Pod pewnym kątem jestem dużo bardziej konserwatywny niż wiele osób ze środowisk lewicowych. Ale narzucanie prawa w kwestii aborcji za pomocą prokuratury, policji czy donosu wydaje mi się skandaliczne.

Michnik

Nie potrzebowałem w swoim życiu feminizmu, żeby uznać, że prawa kobiet są czymś ważnym, uważam tak zresztą nie od dzisiaj. Nauczyłem się tego w drużynie harcerskiej, choć trzeba przyznać, że moje poglądy w tej kwestii z czasem ewoluowały. Dopiero ostatnie 20 lat pokazało perspektywę i skalę dyskryminacji kobiet.

Ja nigdy z czymś takim się nie zetknąłem – ani w swoim środowisku, ani w swoim życiu osobistym. Bardzo ważny dla mnie był w tej kwestii „Dom dobry" Smarzowskiego, który pokazuje skalę przemocy domowej wobec kobiet. To było dla mnie coś nowego, ponieważ pokazano mi coś, czego wcześniej nie widziałem. Zmieniła się więc moja wiedza, ale jeśli chodzi o aksjologię, to się nic nie zmieniło.

Strajki Kobiet pokazały, jak Polska zmienia się na lepsze. Obserwując te demonstracje, byłem szczęśliwy, że kobiety upomniały się w taki widzialny sposób o swoje prawa i prawo do respektowania ich punktu widzenia. Byłem wtedy po stronie Strajku Kobiet.

Jeśli jednak chodzi o konkretne postulaty, czyli na przykład postulat legalnej aborcji, to moje spojrzenie jest bardziej skomplikowane. Są jednak w tej kwestii rzeczy dla mnie fundamentalne. Po pierwsze, opowiadam się za dekryminalizacją aborcji, a po drugie, opowiadam się za pełnym prawem kobiety do decydowania o własnym ciele. Ale nie uważam aborcji za zwykły medyczny zabieg.

Uważam to za problem filozoficzny, który każdy powinien rozstrzygnąć sam dla siebie. To nie jest to samo, co obcięcie paznokci, ponieważ tu dotykamy kwestii tajemnicy życia. Więc pod tym kątem jestem znacznie bardziej konserwatywny w swoim myśleniu niż wiele osób ze środowisk lewicowych.

• **Obserwując demonstracje Strajku Kobiet, byłem szczęśliwy, że kobiety upomniały się w taki widzialny sposób o swoje prawa.** FOT. CEZARY ASZKIEŁOWICZ / AGENCJA WYBORCZA.PL

Nie potrzebowałem w swoim życiu feminizmu, żeby uznać, że prawa kobiet są czymś ważnym, uważam tak zresztą nie od dzisiaj

Mimo mojego konserwatyzmu nikomu nie narzucam tego, co sam sądzę. Jestem w końcu demokratą! Każdy, kto ma inny pogląd w tej sprawie, ma do tego swoje obywatelskie prawo. A narzucanie komuś poglądu w tej kwestii przy pomocy prokuratury, policji czy donosu wydaje mi się skandaliczne i niemożliwe do zaakceptowania.

Zresztą obecne prawo antyaborcyjne uważam za barbarzyńskie. W kontekście wcześniejszych regulacji, czyli tzw. „kompromisu aborcyjnego", sądziłem, że społeczeństwu nie da się siłą narzucić rozwiązań innych, niż ono sobie życzy. Jeśli nasze społeczeństwo aprobuje kompromis, to nie ja będę tym, który będzie go wywracał. Ale uważałem, że jest on niedemokratyczny, ponieważ w kwestii aborcji decyzja zawsze powinna należeć do kobiety. ●

Adam Michnik

„Alfabet Michnika"

• to cykl rozmów Sebastiana Słowińskiego z redaktorem naczelnym „Gazety Wyborczej". Każdy odcinek zaczynamy od słowa będącego punktem wyjścia do osobistej opowieści o świecie, w którym idee, wartości i decyzje miały realne konsekwencje. Premiera co tydzień w piątek na kanale YouTube AleHistoriaWideo i w formie felietonu „Gazecie Wyborczej".

• Teksty w dziale Opinie wyrażają poglądy autorów i nie muszą odzwierciedlać stanowiska redakcji

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34458458

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

Skąd się biorą świąteczne koszmarki

MDŁOŚCI POD CHOINKĄ

Oglądanie „W te święta mam cię na oku" nie boli, bo nie wywołuje żadnych emocji. Bohaterowie są nijacy, zwrotów akcji brak.

Marta Górna

Jack Stapleton to gwiazdor Hollywood, heros kina akcji we flanelowej koszuli, najseksowniejszy facet wg magazynu „People" i zdaniem wielu „najlepszy aktor na świecie". To ostatnie najtrudniejsze do przełknięcia. Gra go Jared Padalecki, a swoje aktorskie rzemiosło opiera na ekspresyjnych brwiach i głosie.

Padalecki przez lata występował w kultowym w USA serialu „Nie z tego świata" – o braciach, co to w każdym odcinku ratują świat przed siłami ciemności. Od 18 listopada flanelowy sznyt Padalecki obnosi w najnowszej świątecznej komedii romantycznej Netfliksa. „W te święta mam cię na oku" jest tym, na co wygląda – mdłą, cukierkową opowieścią o miłości znalezionej pod choinką. Będzie się jednak oglądać jak dzika – ma wszystkie składniki bożonarodzeniowego hitu: znanych aktorów w rolach głównych, wielką, choć nieco zapomnianą gwiazdę na drugim planie (Andie MacDowell), oraz nieskomplikowaną fabułę. No i happy end.Netflix oczywiście nie opracował tej cudownej formuły samodzielnie. Podpatrzył ją w amerykańskiej telewizji, gdzie w masowej produkcji świątecznych koszmarków przez lata prym wiodły stacje Hallmark i Lifetime, a hegemon streamingu po prostu zrobił niezłe notatki. Przez ostatnią dekadę platforma rzuciła widzom ok. 70 tego typu produkcji. „W te święta mam cię na oku" to gwóźdź tegorocznego programu przedświątecznego.

W TLE WĄTEK STALKERKI

Wielki pan aktor o twarzy Padaleckiego właśnie rozstał się z dziewczyną, gwiazdą muzyki. Ale nie czas na łzy, bo prześladuje go stalkerka i jego życie jest w niebezpieczeństwie, zatrudnia więc ochroniarkę Hannah (znana z „Plotkary" Leighton Meester), która z większą łatwością przerzuca przez ramię drabów, niż się uśmiecha.

Jack chce jechać na rodzinne ranczo w Montanie, spędzić Boże Narodzenie z chorą matką (MacDowell), a żeby nie podnosić ciśnienia rodzicom, przedstawia Hannah jako nową dziewczynę. Wszyscy wiemy, dokąd to zmierza. Udawana sympatia zamienia się w prawdziwą, Jack dostrzega w męskiej w obyciu ochroniarce piękną kobietę, iskry sypią się jak ze sztucznych ogni i podpalają fabularny dywan.

Oglądanie „W te święta mam cię na oku" nie boli, bo nie wywołuje żadnych emocji. Bohaterowie są nijacy, zwrotów akcji brak, a atmosfera świąteczna zbudowana jest na śniegu, choinkach i pudłach z kokardą, bo nie na relacjach między bohaterami przecież. Niby Jack wraca do domu, by skonfrontować się z bolesną przeszłością, ostatecznie jednak scenariusz traktuje jego tragedię jako wątek do odhaczenia, pretekst, by nadać temu flanelowemu bohaterowi nieco głębi. Bezskutecznie.

To film, który nie różni się niczym od innych bożonarodzeniowych gniotków i chyba nie powinien. One rządzą się swoimi prawami i mają do odegrania inną rolę. Nie jest nią serwowanie widzom angażującej historii. Kto ma czas ją śledzić, kiedy pieczeń dymi w piekarniku, ryba skwierczy podejrzanie głośno, a prezenty wciąż są niekupione?

„W te święta mam cię na oku" („Guarding Stars"), komedia romantyczna, USA 2026, tw. Elizabeth Allen Rosenbaum, wyk. Leighton Meester, Jared Padalecki, Andie MacDowell, Walker Hayes, Noah LaLonde, Toby Sandeman, Phil Brooks, Ava Max, Jake Foy Netflix

FENOMEN W ROZM. XXXL

Amerykanie oglądają filmy świąteczne na ogromną skalę, a my nie jesteśmy w stanie w pełni zrozumieć tego fenomenu. Wg badań YouGov aż 85 proc. Amerykanów deklaruje, że takie produkcje ogląda, a Nielsen podaje, że amerykańscy widzowie w okresie przedświątecznym poświęcają filmom bożonarodzeniowym 1/3 czasu spędzanego przed TV. Badania pokazują też, że na happy end w produkcji świątecznej liczy 70 proc. Amerykanów. Z kolei 72 proc. wskazuje, że zależy im na tym, by film wyzwalał w nich ciepłe emocje, 57 proc. chce przesłania moralnego, a 61 – rodzinnego spotkania w fabule.

W USA fenomen filmów bożonarodzeniowych, jakie znamy dziś, trwa od ok. 2000 r., choć naprawdę korzenie ma znacznie wcześniej. W 1938 r. kinową premierę miała ekranizacja „Opowieści wigilijnej" Dickensa. W kolejnych latach przyszły m.in. „Święta w Connecticut", „Cud na 34. ulicy" i „To wspaniałe życie". Te klasyczne filmy świąteczne opowiadały o moralności, rodzinie, odkupieniu i samotności.

Wraz z powszechnym dostępem do TV Amerykanie zaczęli przeżywać święta na srebrnym ekranie dzięki programom specjalnym, wciąż jednak jeszcze nie filmom świątecznym realizowanym z myślą o bożonarodzeniowej ramówce. Stało się wówczas jednak coś istotnego – zaczęli się przyzwyczajać do tego, że w okresie przedświątecznym telewizor jest włączony w tle, a stacje telewizyjne wraz z nimi przygotowują się do Bożego Narodzenia.

W latach 80. narodził się rynek filmów telewizyjnych, w produkcji ich przodowały ABC, CBS i NBC. Szefowie stacji walczyli o oglądalność jak gladiatorzy, a świąteczna ramówka była szczególnie istotna, bo dochodowa i atrakcyjna z punktu widzenia reklamodawców. Wtedy też powstały telewizje kablowe, a każda z nich chciała nie tylko do siebie widza przyciągnąć, ale przykuć – także łańcuchem choinkowym. Zaczęły powstawać telewizyjne filmy świąteczne, ekranizacje literatury.

I nadeszły lata 90., a w 1995 r. pojawił się film, który wyznaczył kierunek świątecznym produkcjom.

PRZEPIS NA FILM

„Gwiazdkowy dar" stacji CBS na podstawie powieści Richarda Paula Evansa jest o rodzinie, która w okresie gwiazdkowym przenosi się do domu starszej kobiety, by się nią opiekować. Święta stają się dla bohaterów chwilą przemiany, wszyscy nabierają nowej perspektywy, a konflikt ma głównie wymiar emocjonalny. Jak w bajce. W rolach głównych m.in. Richard Thomas i Annette O'Toole.

W tym samym roku do gry wkroczyła stacja Lifetime, produkując „Ebbie" – uwspółcześnioną wersję „Opowieści wigilijnej". Bohaterką jest zimna jak galaretka wyjęta z lodówki, bezwzględna właścicielka domu towarowego. A rok później Dolly Parton zagrała pod szyldem CBS piosenkarkę, która po swojej śmierci wraca na Ziemię, by załatać poprute relacje.

A potem to już poszło. Początek masowej produkcji filmów świątecznych moż-

REKLAMA Kraj/34461370

BEKSIŃSKI

Nowohuckie Centrum Kultury (NCK) – wystawa prac
Beksinskiarchiwum.net – dokumentacja
Beksinskimuzeum.net – reprodukcje prac
Dmochowskigallery.net – inni artyści

REKLAMA Kraj/34459756

TAM, GDZIE FILM OŻYWA

ERSTE AMADEUS LIVE

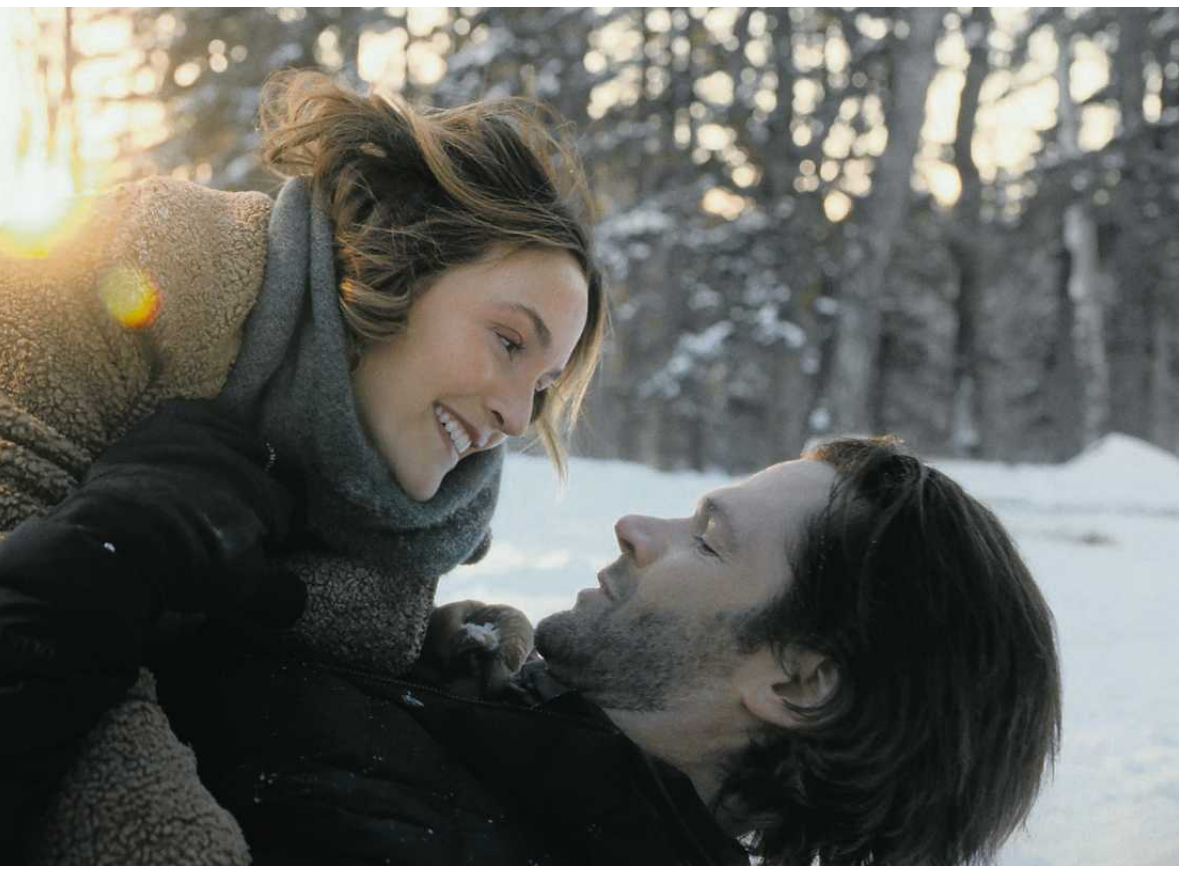
6.01.2027 Kraków TAURON Arena Kraków
8.01.2027 Gdańsk | Sopot ERGO ARENA
10.01.2027 Łódź Atlas Arena

BILETY timelessfilmfestival.pl

TIMELESS FILM FOUNDATION avex classics international

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

na szacować na 2000 rok. Wtedy stacja Hallmark, skupiona na produkcjach familijnych zaczęła nową erę: w 2002 roku powstał film „Święty Mikołaj Junior" o synu Świętego Mikołaja, który przejmuje po ojcu biznes. Był to pierwszy oficjalny film świąteczny kanału, który w kolejnych latach zmonopolizował rynek, a już w 2009 roku stworzył słynną markę Countdown to Christmas – odpalane w połowie w października odliczanie do Bożego Narodzenia. Początkowo skromne cztery produkcje zamieniły się w kilkadziesiąt. W tym roku Hallmark proponuje swoim widzom ponad 30 tytułów z emisjami kilka razy w tygodniu.

Kilkanaście lat temu powstał też cudowny przepis na świąteczny film. Musi opowiadać o zwykłych ludziach i ich problemach, kończyć się happy endem i sprawiać, że Boże Narodzenie, przynajmniej na ekranie, wydaje się czasem, w którym konflikty można rozwiązać, a rodzina okazuje się najważniejsza.

• Jared Padalecki i Leighton Meester w filmie „W te święta mam cię na oku" FOT. NETFLIX

Komedia Netfliksa będzie się oglądać jak dzika. Ma wszystkie składniki bożonarodzeniowego hitu

PRACOHOLIZM A MAGIA

Świąteczne filmy dają widzom poczucie powtarzalności i bezpieczeństwa. Nie ma tu na przewrotki akcji, ich fabuły są powtarzalne jak daty emisji. Zwykle bohater(ka) wraca do rodzinnego domu, a tam się okazuje, że jego/jej talenty mogą pomóc np. przy jarmarku. W pobliżu plącze się stara miłość. Trzeba tylko ugłaskać nieufnych prowincjuszy i gotowe: pracoholizm przegrywa z magią świąt.

Przez 15 lat boomu na filmy świąteczne sporo się na rynku zmieniło. Bohaterowie po przejściach miewają oszronione skronie, są poturbowani przez życie jak zderzaki po kuligu, a stacje Lifetime i Hallmark wprowadziły też do swoich filmów postaci LGBTQ+, by nadążyć za zmianami. Jedno pozostaje niezmienne: gie życie dostają zmurszałe, zapomniane gwiazdy i w okresie świątecznym wracają do gry. Netflix też stosuje ten wytrych.

W ub.r. Alicię Silverstone, gwiazdę lat 90., widzieliśmy w „Świętach z eks". Dzięki serwisowi wróciła też Lindsay Lohan, która obskakuje świąteczne propozycje Netfliksa od paru lat, a wcześniej w „Świątecznym zamku", hicie platformy, zagrała też Brooke Shields.

JEDEN JAK WSZYSTKIE

Oglądalność świątecznych filmów robi wrażenie, choć nie sposób określić, ile z tych produkcji widzowie obejrzeli w całości, a ile śledzili, mopując podłogi i myjąc okna. Według Nielsena największym bożonarodzeniowym hitem Netfliksa był film „Nasz mały sekret" z 2024 roku ze wspomnianą już Lohan, który widzowie serwisu wyświetlili ponad 32 mln razy. Czy dotrwali do końca? Jeśli tak – czapki z głów. Na tym tle wynik czołowego przeboju telewizji Hallmark z ostatniej dekady wypada skromnie – „Święta na Alasce" obejrzało w 2014 roku prawie 6 mln widzów. Lifetime ze swoim największym hitem – „Ladies of the '80s: A Divas Christmas" z 2023 roku – jest daleko w tyle, z zaledwie pół miliona widzów. Choć pomysł na fabułę był ciekawy, nawet jeśli pachniał nie tylko przyprawą korzenną, ale i desperacją. Stacja stłoczyła na ekranie wielkie diwy lat 80., modelki i aktorki z pierwszych stron dziś już mocno pożółkłych gazet – Loni Anderson, Morgan Fairchild, Nicollette Sheridan.

Dla zatwardziałych wielbicieli filmów świątecznych mam dobre wiadomości. Szacuje się, że przez ostatnich 25 lat powstało blisko 1,5 tys. grubo lukrowanych potworków bożonarodzeniowych. Jeśli to prawda, nawet jeśli nigdy nie powstaną kolejne, a od 2027 roku oglądaliby codziennie jeden od 15 października do 25 grudnia, wciąż starczyłoby tych produkcji na 20 lat. Choć zobaczyć jeden to jak zobaczyć wszystkie. ●

REKLAMA
Kraj/34460762

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

SZCZEPAN TWARDOCH: Jaka jest nowa powieść laureata Nike?

O czym pisze **OLGA TOKARCZUK** w „Świata jest za dużo”? Inga Iwasiów o nowej powieści noblistki i „pisaniu o ziemioodzyskaniu”

JAROSŁAW KURSKI: Jak pisałem książkę z Michnikiem?

Co nowego napisali John Irving, Margaret Atwood, Julian Barnes, George Saunders czy Douglas Stuart. Kto zachwyca, a kto rozczarował?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, targi, festiwale książkowe oraz przegląd jesiennych nowości

W sprzedaży, również z bezpłatną dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl** Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

Syndyk Masy Upadłości

zaprasza do składania ofert na zakup garażu wielostanowiskowego, oznaczonego numerem 50, usytuowanego na kondygnacji – 1 budynku mieszkalnego wielorodzinnego położonego w Lublinie, przy ul. Relaksowej 12, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr LU1I/00327697/8.

Cena wywoławcza stanowi kwotę 80.000,00 zł (słownie: osiemdziesiąt tysięcy złotych zero groszy).

Warunki konkursu ofert oraz operat szacunkowy dostępne są w kancelarii syndyka, w Lublinie ul. Pogodna 36/11, lub w postaci elektronicznej (mailem zwrotnym), po przesłaniu przez osoby zainteresowane zakupem zapytania na adres: przemyslaw.skipor@inlex.pl.

Pisemne oferty należy składać w Kancelarii Syndyka Masy Upadłości P.H.U. KOBO, ul. Pogodna 36 lok. 11 w Lublinie w terminie 14 dni od daty ukazania się ogłoszenia prasowego (decyduje data wpływu oferty do kancelarii syndyka).
Dodatkowe informacje pod nr. tel. 505-355-290, (81) 479 45 53.

Kraj/34461223

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU USTNYM NIEOGRANICZONYM

Zarząd Województwa Podlaskiego

informuje,

że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku przy ul. Kard. St. Wyszyńskiego 1 oraz na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku: www.podlaskie.eu oraz bip.podlaskie.eu zostało podane do publicznej wiadomości ogłoszenie o organizowanym przetargu ustnym nieograniczonym na zbycie nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie 0023 Księżyno Kolonia, gm. Juchnowiec Kościelny, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 196/183, o pow. 0,2795 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta Nr BI1B/00083398/9.
Cena wywoławcza – 2.000.000,00 zł.
Wadium – 200.000,00 zł.
Zbycie nieruchomości opodatkowane jest 23% podatkiem VAT na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2026 r. poz. 1263 z późn. zm.)

Przetarg odbędzie się w dniu 26 stycznia 2026 r. o godz. 11^{00}.

w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego w Białymstoku przy ul. Kard. St. Wyszyńskiego 1 – sala 117 (na I piętrze).
Dodatkowe informacje o nieruchomości można uzyskać w Departamencie Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Marszałkowskiego w Białymstoku przy ul. Kard. St. Wyszyńskiego 1, tel. 85 6654 520 – od poniedziałku do piątku w godz. 8^{00} – 15^{00}.

Kraj/34461635

OBWIESZCZENIE

Na podstawie art. 10 ust. 1 i 4 w związku z art. 16 ust. 1 ustawy z 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (tekst jednolity Dz. U. 2024 poz. 1199) oraz art. 49 ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz.U. 2025 poz. 1691)

WOJEWODA MAŁOPOLSKI

zawiadamia, że po rozpatrzeniu odwołań wniesionych przez strony postępowania wydał decyzję z 13 listopada 2026 r. znak IG-I.7842.45.2026.TD utrzymującą w mocy decyzję Starosty Olkuskiego z 28 września 2026 r. Nr WN.6821.41.2026 o zezwoleniu inwestorowi Tauron Dystrybucja S.A. z siedzibą w Krakowie na wejście na teren nieruchomości oznaczonych jako działki ewidencyjne nr: 393/8 obr. Pomorzany, gmina Olkusz; 37/2, 52/4, 63/1 obręb Bogucin Mały gmina Olkusz; 36, 35, 81/1, 80/2, 177, 184/4, 184/5, 189/4, 194/1, 158 obręb Bogucin Duży, gmina Klucze; 1354, 507/6, 482/1, 362/1, 363, 362/8 obręb Klucze, gmina Klucze; 441/1, 148/2, 160/1 obręb Golczowice, gmina Klucze; 13, 78/3, 78/1, 76/2, 235, 275, 611, 605, 607 obręb Kolbark, gmina Klucze; 70, 69 obręb Chrząstowice, gmina Wolbrom; 580, 555, 554, 546/4 obręb Zarzecze, gmina Wolbrom; 698, 701, 1/23, 473, 478, 483, 29/6, 285 obręb Gołaczewy, gmina Wolbrom; 8/6 obręb Chełm, gmina Wolbrom, w celu wykonania badań geologicznych w związku z realizacją strategicznej inwestycji w zakresie sieci dystrybucyjnej p.n.: ”Modernizacja linii 110 kV GPZ Olkusz – GPZ Wolbrom z odczepem do GPZ Jaroszowiec”.

POUCZENIE

1. Strony postępowania mogą zapoznać się z treścią decyzji w siedzibie Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków, pokój 310, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu drogą telefoniczną pod nr 12 39-21-887.
2. Zgodnie z art. 50, art. 53 § 1 i art. 54 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jednolity: Dz. U. 2026 poz. 143 z późniejszymi zmianami) stronom przysługuje prawo wniesienia skargi na wydaną decyzję do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie ul. Rakowicka 10, za pośrednictwem Wojewody Małopolskiego, ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków, w terminie 30 dni od dnia jej doręczenia.

Kraj/34461776

STAROSTA PŁOŃSKI

Płońsk, dnia 17.11.2026r.

OGŁOSZENIE STAROSTY POWIATU PŁOŃSKIEGO

Na podstawie art. 113 ust. 6, 7, art. 114 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j Dz.U.2026.399 ze zm.) Starosta Płoński zawiadamia o zamiarze wszczęcia postępowań w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania za grunty zajęte pod drogi publiczne na rzecz byłych właścicieli nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, oznaczonych w ewidencji gruntów i budynków nr działek:

nr **33/1 o pow. 0,0806 ha i 52/2 o pow. 0,1186 ha** położone w obrębie **Zbyszyno Wielkie**, jednostka ewidencyjna **Baboszewo**;
nr **441 o pow. 0,1100 ha** położona w obrębie i jednostce ewidencyjnej **Baboszewo**;
nr **49/3 o pow. 0,0613 ha** położona w obrębie **Dłużniewo**, jednostka ewidencyjna **Baboszewo**;
nr **149/1 o pow. 0,0215 ha** położona w obrębie **Postróże**, jednostka ewidencyjna **Naruszewo**;
nr **145/3 o pow. 0,0018 ha, 571/3 o pow. 0,0004 ha, 629/3 o pow. 0,0011 ha i 830/3 o pow. 0,0052 ha** położone w obrębie **Królewo**, jednostka ewidencyjna **Joniec**;
nr **165/3 o pow. 0,0036 ha** położona w obrębie **Królewo**, jednostka ewidencyjna **Joniec**;
nr **172/3 o pow. 0,0032 ha** położona w obrębie **Królewo**, jednostka ewidencyjna **Joniec**;
nr **204/77 o pow. 0,0007 ha** położona w obrębie **Królewo**, jednostka ewidencyjna **Joniec**;
nr **572/39 o pow. 0,0008 ha** położona w obrębie **Królewo**, jednostka ewidencyjna **Joniec**;
nr **572/59** o pow. **0,0008 ha** położone w obrębie **Królewo**, jednostka ewidencyjna **Joniec.**

Jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia nie zgłoszą się osoby, którym przysługują prawa rzeczowe do opisanych nieruchomości, zostaną wszczęte postępowania w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania za nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym.

W związku z powyższym informuję, że osoby, którym przysługują prawa do wyżej wskazanych nieruchomości mogą zgłaszać swoje roszczenia w powyższym terminie w Starostwie Powiatowym w Płońsku: ul. ks. Jerzego Popiełuszki 14, pok. 207, bądź za pośrednictwem poczty mailowej na adres: mdebska@powiat-plonski.pl, za pośrednictwem platformy e-PUAP lub e-Doręczenia.

STAROSTA
Artur Adamski

Kraj/34462032

Słówko · Literówka
Quizy · Sudoku
Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

eprasa.pl 53ad9de701

Codzienność młodych w internecie

Czat z nieznajomym, używane majtki i fejki

Ta tragikomiczna opowieść w ponury sposób rymuje się z niedawnymi wydarzeniami w polskich szkołach.

Dawid Dróżdż

Nastolatek podwyższa głos, aby brzmieć jak dziewczyna. Nieznajomy, z którym rozmawia, prosi go o pomoc podczas masturbacji. W zamian obiecuje kupić mu obiad. Dziewczyna wybiega z imprezy do toalety, by zwymiotować. Przeczytała w internecie, że anoreksja nie jest niczym złym, a kobieta powinna ważyć mniej niż 40 kg.

Yong-gi chce zemścić się na koledze z klasy. Wykorzystuje sztuczną inteligencję do wygenerowania fałszywego nagrania przedstawiającego znienawidzonego rówieśnika podczas masturbacji. Filmik zamierza rozesłać znajomym ze szkoły.

„Funky Freaky Freaks", niezwykle wiarygodny portret nastolatków z szarych przedmieść Seulu, jest jednym z najciekawszych tytułów tegorocznego festiwalu Pięć Smaków. Ta tragikomiczna opowieść w ponury sposób rymuje się z niedawnymi wydarzeniami w polskich szkołach.

DEBIUT

„Funky Freaky Freaks", debiut reżyserski Hana Chang-loka, inspirowany jest prawdziwymi wydarzeniami, do których doszło kilka lat temu w Korei Południowej. Bohaterami filmu są nastolatki. Ji-sook (Baek Ji-hye) zmaga się z niską samooceną. Próbując poprawić swoją sylwetkę, sięga po drastyczne metody odchudzania. Yong-gi (Joo Min-hyeong), nieudacznik próbujący zadowolić wszystkich wokół, jest jej najlepszym przyjacielem – opiekował się nią, gdy uciekała z domu przed przemocowym ojcem. Sam również nie ma łatwego życia: matka, pracująca w innym mieście, zdaje się całkowicie o nim zapominać. Dum-bo (Shin Jun-hang), najlepszy kumpel Yong-gi, dorabia na czatach erotycznych z nieznajomymi mężczyznami.

Codzienność nastolatków wywraca się do góry nogami, gdy do klasy dołącza nowy uczeń: Woo-joo (Jeong Soo-hyun), przystojny judoka z kadry narodowej i gwiazda Instagrama z tysiącami obserwujących. Życie szkoły zaczyna kręcić się wokół niego. Dziewczyny zabiegają o jego względy, a chłopcy, zżerani zazdrością, próbują dorównać mu sportowymi osiągnięciami. Ji-sook ulega urokowi Woo-joo, co nie podoba się Yong-giemu, który, jak się okazuje, żywi do przyjaciółki głębsze uczucia. Zazdrość może doprowadzić do tragedii.

NIENAWIŚĆ

W scenie otwierającej film jeden z bohaterów opowiada dowcip o mężczyźnie, który spadając z 50. piętra, powtarza: „Jak na razie nie jest źle". Puenta brzmi: „Nie liczy się to, jak spadasz, ale jak lądujesz". To cytat z „Nienawiści", kultowego filmu Mathieu Kassovitza, który w 1995 r. stał się sensacją we francuskim społeczeństwie podzielonym przez konflikty rasowe i klasowe. Opowiadał o trójce potomków imigrantów żyjących na skraju ubóstwa na jednym z paryskich blokowisk, w gettach zamieszkanych przez społeczności migranckie. Tytułowa nienawiść skierowana była przeciwko policji, postrzeganej jako symbol systemowej dyskryminacji.

Bohaterowie „Funky Freaky Freaks" również są wyrzutkami. Porzuceni przez rodziców, ledwie wiążą koniec z końcem, dorabiając w branży erotycznej: prowadząc seksualne czaty z nieznajomymi lub sprzedając używane majtki. Świat wirtualny, choć równie brutalny, wydaje im się atrakcyjniejszą alternatywą dla szaro-burej codzienności. Młodzi, podobnie jak bohaterowie filmu Kassovitza, czują się oszukani przez los. To poczucie niesprawiedliwości stopniowo przeradza się we wściekłość.

Gniew młodych nie znajduje jednak ujścia, bo odpowiedzialnych za ich sytuację jest wielu. Zawiedli nieodpowiedzialni rodzice, ale także państwo, które nie potrafi zapewnić im odpowiedniej opieki. Internet pozostaje przestrzenią pozbawioną skutecznych ograniczeń: nastolatki są tam szczególnie podatni na szkodliwe treści, a nikt nie ponosi odpowiedzialności za konsekwencje kontaktu z nimi. Dlatego ich gniew jest rozproszony i trudny do uchwycenia. Często zamienia się w autoagresję lub jest kierowany wobec rówieśników. Przypomina bombę, która eksploduje w najmniej spodziewanym momencie.

Akty pozornie bezsensownej przemocy nie biorą się znikąd. Na pierwszy rzut oka może się wydawać, że sprawca nie miał żadnego motywu, by popełnić zbrodnię, ale długo tłumiony gniew prędzej czy później musi znaleźć ujście. „Funky Freaky Freaks" w ponury sposób rymuje się z wydarzeniami, które w ostatnich tygodniach rozegrały się w polskich szkołach. Ataki nożowników dla wielu z nas pozostawały niezrozumiałe. Zadawaliśmy sobie pytania, na które nie potrafiliśmy znaleźć odpowiedzi. Tymczasem rzeczywistość młodych ludzi, rozgrywająca się jednocześnie w świecie realnym i wirtualnym, jest niezwykle skomplikowana.

• **Kadr z południowokoreańskiego "Funky Freaky Freaks" w reż. Hana Changa-loka (2025)** FOT. FESTIWAL FILMOWY PIĘĆ SMAKÓW

„Funky Freaky Freaks", niezwykle wiarygodny portret nastolatków z szarych przedmieść Seulu, jest jednym z najciekawszych tytułów tegorocznego festiwalu Pięć Smaków

ROZWIBROWANY ŚWIAT

Han Chang-lok przenosi na ekran ten rozwibrowany świat młodych. „Funky Freaky Freaks" to wizualna kakofonia: zlepek szybko zmieniających się efektownych obrazów rejestrowanych kamerą z ręki. Kadry, nasycone feerią barw, przeładowane są animowanymi ozdobnikami i stylistycznymi wtrętami, a w tle wybrzmiewa pulsująca muzyka. Twórcy sięgnęli po stary model kamery, nadając obrazowi charakterystyczną, ziarnistą fakturę. Niektóre sekwencje przypominają teledyski MTV z lat 90. albo amatorskie filmy deskorolkowe nagrywane na analogowych kamerach.

Han Chang-lok nawiązuje do estetyki kojarzonej z młodzieżową kulturą lat 90., ale taka forma przywodzi na myśl również współczesny sposób komunikacji młodych. Oglądając „Funky Freaky Freaks", momentami można odnieść wrażenie, że przegląda się TikToka. Obrazy nieustannie atakują widza, czyniąc seans intensywnym, wręcz przytłaczającym doświadczeniem. W pewnym momencie tracimy pewność, na co właściwie patrzymy. Dopiero po chwili orientujemy się, że wirtualny świat nie jest równoległą, abstrakcyjną rzeczywistością, lecz przestrzenią, która stała się immanentną częścią naszej codzienności. ●

„Funky Freaky Freaks" dostępny do 6 grudnia w ramach edycji online festiwalu Pięć Smaków.

REKLAMA
Kraj/34460401

eprasa.pl 53ad9de701

Witamy w Polsce

Cykl Witamy w Polsce tworzy zespół kilkudziesięciu reporterów „Wyborczej" pracujących w redakcjach w całym kraju.

NIE DAM SIĘ WYPCHNĄĆ

Jest filozofką, św. Tomasza czyta po łacinie. Co niedzielę do kościoła zakłada szpilki, układa różowe włosy, robi makijaż. Jeśli dochodzenie kurii wykaże, że jest winna herezji, grozi jej proces przed kościelnym trybunałem.

MAŁGORZATA SKOWROŃSKA

– Modliłam się o śmierć, a wymodliłam zmartwychwstanie – mówi dr Maria Jadwiga Minakowska, genealożka, filozofka, katoliczka.

Jest praktykującą katoliczką: – Kościół jest moim domem, a teraz okazuje się, że przeciwko mnie tarnowska kuria wytoczyła inkwizycyjne działa. Kiedyś pewnie spłonęłabym na stosie.

TRANZYCJA

Jej zmartwychwstanie to tranzycja. W czerwcu 2024 r. robi coming out, rok później sąd zmienia jej akt urodzenia, lekarze chirurgicznie usuwają jądra (orchidektomia), a latem tego roku robią rekonstrukcję zewnętrznych narządów płciowych.

– Tak, pozornie byłam mężczyzną. Jednak zostałam stworzona przez Boga jako kobieta. W roli mężczyzny tylko czekałam na śmierć. Teraz żyję.

Od kilku lat mieszka w Tarnowie, diecezji uchodzącej za najbardziej religijną w Polsce. W niedzielnych mszach tutejsi katolicy uczestniczą dwa razy częściej, niż wynosi średnia krajowa. Minakowska do kościoła chodzi co niedzielę, przystępuje do komunii.

Po tranzycji Maria jedzie na pielgrzymkę osób LGBT+ na Jasną Górę. Z homilii bpa Artura Ważnego zapamiętuje słowa: „Nie dajcie się wypchnąć z Kościoła".

O swoich przejściach, sytuacjach kryzysowych, ale też szczęściu, jakie odczuwa po tranzycji, opowiada na swoim blogu i platformach społecznościowych.

– W szpilkach mam 190 cm wzrostu, więc i tak się nie ukryję. W kościele zazwyczaj siadam w pierwszej ławce. Zdarzyło się, że ktoś popatrzył na mnie krzywo, ale są też sytuacje, jak ta, gdy matka z córką podeszły do mnie po mszy i podziękowały za to, co robię. Chciałabym, żeby osoba transpłciowa wychowana w katolickiej rodzinie mogła powiedzieć: ktoś już postawił te pytania i dał na nie odpowiedź – tłumaczy.

Na zdjęciach eksponuje długie nogi w mini, nie pokazuje się bez makijażu, zawsze ma starannie pomalowane paznokcie. – Ilekroć spoglądam w lustro, nie mogę się nadziwić: co ta piękna kobieta robi w moim domu? – żartuje.

TEOLOG I ETYK

Do walki z Minakowską tarnowska kuria wytoczyła najcięższe działa. Ordynariusz tarnowski bp Andrzej Jeż wszczął postępowanie, które ma wyjaśnić, czy kobieta popełniła przestępstwa przeciwko wierze (contra fidem). Jej wpisy na platformach społecznościowych analizowali przez kilka miesięcy powołani przez kurię biegli: teolog – ks. prof. Janusz Królikowski i etyk – ks. dr Adam Kłóś.

14-stronicowy dokument z 26 października 2026 r., w którym kuria zawiadamia o dochodzeniu (formalnie wszczęto je na początku lipca), to cztery strony pisma delegata biskupa tarnowskiego, ks. dra Dariusza Brzegowego oraz dziesięć stron załączników. Pismo sygnował też kurialny notariusz ks. mgr lic. Grzegorz Salamon.

Ostatnie dwie strony zajmuje bibliografia, jak do pracy naukowej. Kuria powołuje się na 25 pozycji: prace św. Tomasza z Akwinu, dokumenty watykańskie, Katechizm, artykuły medyczne, publikacje dotyczące zdrowia psychicznego i leczenia dysforii płciowej.

Jest wśród nich także raport z 2024 roku, który wywołał międzynarodową debatę o opiece medycznej nad transpłciowymi dziećmi autorstwa dr Hilary Cass, brytyjskiej pediatry i byłej przewodniczącej Royal College of Paediatrics and Child Health.

NOWY AKT URODZENIA

Pismo zaadresowane jest do Marii Minakowskiej, choć delegat biskupa od razu robi zastrzeżenie: „Finalnie chciałbym zaznaczyć, że wybór zastosowanej w niniej-

eprasa.pl 53ad9de701

• **Maria Minakowska została oskarżona przez tarnowską kurię o herezję i świętokradztwo**

FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

szym piśmie językowej formy korespondencji posiada przede wszystkim uwarunkowanie administracyjne i nie oznacza akceptacji tranzycji płci w sensie ontologicznym i moralnym".

Maria: – To mnie zabolało, bo zaraz po tranzycji pisałam do bpa Jeża z pytaniem, jaki jest mój status w Kościele, i on zobaczył we mnie kobietę.

25 sierpnia 2025 r. Maria pisze do biskupa tarnowskiego list. Wyjaśnia, że po tranzycji ma nowy akt urodzenia, dowód osobisty i paszport, ale w kościelnej księdze chrztów wciąż figurują jej dawne dane. Prosi o odpowiedź, czy może otrzymać zaświadczenie o chrzcie i przystępować do sakramentów. „Czy jestem w Kościele, w pełni praw, jako Maria Jadwiga, czy też Kościół się mnie wyrzeka?" – tym pytaniem kończy list.

Bp Jeż odpowiada: „Pani, jako osoba raz ochrzczona w Kościele, pozostaje w nim w statusie osoby świeckiej". Zapewnia, że „Kościół nigdy nie wyrzeka się swoich dzieci", ale też zastrzega, że przynależność do Kościoła nie jest równoznaczna z możliwością przystępowania do sakramentów. Przypomina obowiązujące wszystkich wiernych warunki spowiedzi i komunii.

Maria: – Spełniam te warunki. Regularnie chodzę do spowiedzi. Po rozwodzie dostałam rozgrzeszenie. Odkąd rozstałam się z żoną, nie miałam z nikim żadnej relacji romantycznej, więc mogę powiedzieć, że żyję jak przykładna, pobożna samotna wdowa.

DWA ANONIMY

Kościelne pismo z oskarżeniami zawiera też spis publicznych wypowiedzi Minakowskiej zatytułowany: „Dowody na upór i szyderstwa z Magisterium". Z dokumentu wynika, że bp Jeż wszczął kościelne śledztwo po donosie, którego autor (kuria nie ujawnia jego personaliów) zarzuca Minakowskiej „poważne zgorszenie" i „wprowadzanie zamętu doktrynalnego". Podkreśla, że jej profile obserwuje około 10 tys. osób.

Jest też drugi donos, który wpłynął już po rozpoczęciu dochodzenia; kościelni biegli też go rozpatrują. Chodzi o anonim podpisany „Beata". Jego autorka domaga się reakcji władz kościelnych, bo Minakowska popełniła świętokradztwo, ponieważ uzasadnia tranzycję cytatami z Pisma Świętego.

Maria: – Nie mam pojęcia, kto za tymi donosami stoi i komu się naraziłam. Obraża mnie jednak stwierdzenie, że szydzę z Magisterium. Bez fałszywej skromności uważam, że nauczanie św. Tomasza znam lepiej niż niejeden ksiądz. Uczestniczyłam w seminarium prof. Zofii Włodek, poświęconym „Summie teologicznej" św. Tomasza z Akwinu.

OSIEM GRZECHÓW MARII

Prof. Włodek była uczennicą legendy polskiej tomistyki – prof. Stefana Swieżawskiego, przez lata pracowała w Polskiej Akademii Nauk i wykładała m.in. u krakowskich dominikanów. A to właśnie interpretacja myśli św. Tomasza stała się jednym z punktów sporu Minakowskiej z biegłymi, powołanymi przez biskupa tarnowskiego.

Jakie „herezje" kuria zarzuca filozofce? Biegli kościelni kwestionują jej poglądy w kilku sprawach:

Nie zgadzają się z twierdzeniem, że o płci człowieka decyduje dusza, a nie ciało, i że dusza pozostaje kobieca także po śmierci.

Odrzucają porównywanie zmiany płci do zmartwychwstania, zbawienia czy przeżyć mistycznych.

Uważają, że operacje korekty płci są niedopuszczalną ingerencją w zdrowe ciało, a samo przekonanie, że jest się kobietą, nie oznacza, że rzeczywiście się nią jest.

Podważają dowodzenie, że nauka może potwierdzić tak rozumianą tożsamość płciową.

Uważają, że Minakowska nie może usprawiedliwiać swoich przekonań głosem sumienia, jeśli są one sprzeczne z nauczaniem Kościoła.

Kwestionują też jej argument, że odrzucenie osób transpłciowych może prowadzić do samobójstw. Powołują się na badania, które – ich zdaniem – nie potwierdzają, że blokery dojrzewania chronią przed samobójstwem. Wskazują również, że osoby po operacjach korekty płci nadal mogą mieć problemy psychiczne i myśli samobójcze.

– To są zarzuty grubego kalibru. Sprawa Minakowskiej przywołuje skojarzenia z jednym z najsłynniejszych procesów kościelnych w historii – Joanny d'Arc. W 1431 r. przed sądem w Rouen francuska bohaterka musiała tłumaczyć się z noszenia męskiego stroju, przekonania, że słyszy głosy świętych, i powoływania się na wolę Boga. W tamtych czasach za herezje palono na stosie – przypomina historyk Tomasz Parowski, znawca historii Kościoła i mediewista.

Co grozi filozofce, jeśli dochodzenie wykaże, że jest winna herezji? Czeka ją proces przed kościelnym trybunałem albo postępowanie pozasądowe zakończone dekretem. W obu przypadkach Minakowska musi mieć możliwość obrony. Jeśli Kościół uzna ją za winną, może zostać wymierzona kara: od upomnienia i żądania sprostowania poglądów po ekskomunikę.

Parowski przypomina, że ponad 120 lat temu przed kościelną inkwizycją stanęła Feliksa Maria Franciszka Kozłowska (założycielka mariawitów), która domagała się odnowy Kościoła. Po procesie Święte Oficjum ekskomunikowało zakonnicę.

SUMMA TEOLOGICZNA DR. MINAKOWSKIEJ

Tarnowska kuria dała Marii Minakowskiej 20 dni na ustosunkowanie się do zarzutów. Filozofce wystarczyło osiem, by odpowiedzieć 33-stronicowym traktatem „O ciele i duszy kobiety transpłciowej".

Jego konstrukcja nawiązuje do metody św. Tomasza z Akwinu. Rozpoczyna od łacińskiego „Prooemium", czyli wstępu, a następnie kolejno rozpatruje osiem zastrzeżeń biegłych. Przy każdym przedstawia ich stanowisko, wskazuje założenia wymagające udowodnienia, formułuje kontrargument, wyjaśnia własny pogląd i kończy wnioskiem. Przywołuje też przestrogę Akwinaty: „Mały błąd na początku jest wielki na końcu".

Zarzuca biegłym, że błędnie rozumieją samo pojęcie tranzycji. „Nie twierdzę, że operacja uczyniła mnie kobietą. Twierdzę, że leczenie oraz zmiany społeczne i prawne pozwoliły mi żyć zgodnie z tym, kim jestem" – wyjaśnia. Nie wycofuje się ze swoich przekonań; domaga się precyzyjnego wskazania, które z nich i dlaczego miałyby być sprzeczne z nauczaniem Kościoła.

Spieszę się, bo polityka brunatnieje i osoby takie jak ja mogą być zagrożone. Jako praktykująca katoliczka chciałabym móc powiedzieć, że Kościół będzie dla nas bezpiecznym miejscem

– Zarzucono mi, że przedstawiam tranzycję jako zjawisko dobre, akceptowane przez Kościół, a nawet jako wyjątkową drogę prowadzącą do Boga. To jest moje doświadczenie zmartwychwstania, a nie zmiana nauczania – tłumaczy.

Dodaje, że sprzeciwia się poniżaniu, odrzucaniu i pozostawianiu bez pomocy osób transpłciowych, zwłaszcza młodych. Tłumaczy, że jej leczenie podjęte w dojrzałym wieku nie jest jednak uniwersalnym protokołem medycznym, ale świadectwem.

– Spieszę się, bo patrząc na to, jak brunatnieje polityka, osoby takie jak ja mogą być zagrożone. Jako praktykująca katoliczka chciałabym móc powiedzieć, że Kościół będzie dla nas bezpiecznym miejscem. Dlatego traktuję to dochodzenie jako walkę o uznanie osób LGBTQ+ w Kościele. Nie damy się wypchnąć – deklaruje.

• **Więcej reportaży znajdziesz na Wyborcza.pl**

eprasa.pl 53ad9de701

TYLKO ZDROWIE

NIE MIESZAJ...

Dr Jarosław Janeczko*

...starań o ciążę z zapaleniem endometrium

Zapalenie endometrium, czyli błony śluzowej wyścielającej jamę macicy, bywa trudne do rozpoznania. U części pacjentek nie powoduje wyraźnych objawów. Niekiedy towarzyszą mu nieprawidłowe krwawienia, dolegliwości bólowe lub trudności z zajściem w ciążę.

Dlaczego stan endometrium jest tak ważny w kontekście starań o ciążę? Bo samo zapłodnienie komórki jajowej nie oznacza jeszcze, że ciąża zacznie się rozwijać. Zarodek musi dotrzeć do jamy macicy, a następnie prawidłowo zagnieździć się w jej błonie śluzowej. Proces ten, nazywany implantacją, wymaga odpowiedniego przygotowania hormonalnego, prawidłowego funkcjonowania endometrium oraz właściwie regulowanej odpowiedzi immunologicznej.

Przewlekły stan zapalny może zaburzać te mechanizmy, stwarzając mniej korzystne warunki do zagnieżdżenia się zarodka. Naukowcy próbują obecnie ustalić, czy jednym z czynników związanych z występowaniem takich zaburzeń może być nieprawidłowy skład mikrobioty pochwy. ● Not. **ET**

*krakowski ginekolog specjalizujący się w medycynie rozrodu

FOT. JAREK PRASZKIEWICZ/PAP

PYTANIE DO... specjalisty z NFZ

Kto może skorzystać z nowego profilaktycznego badania płuc?

Paweł Florek

dyrektor Biura Komunikacji Społecznej i Promocji w Centrali NFZ

Niskodawkowa tomografia płuc w ramach nowego programu profilaktycznego NFZ przeznaczona jest dla osób palących papierosy lub tych, które palenie rzuciły. Badanie jest bezpłatne i nie wymaga skierowania od lekarza. Wystarczy umówić się w placówce, która ma kontrakt z NFZ. Do badania kwalifikują się osoby, które należą do jednej z dwóch grup:

1 osoby w wieku 55–74 lata z historią palenia przekładająca się na minimum tzw. „20 paczkolat", z okresem abstynencji tytoniowej niedłuższym niż 15 lat. Żeby obliczyć swoje paczkolata, trzeba pomnożyć liczbę wypalanych paczek papierosów dziennie przez lata palenia. Przykład: jedna paczka (20 papierosów) dziennie przez 20 lat, to „20 paczkolat". Taki sam wynik daje palenie dwóch paczek dziennie przez 10 lat. Albo palenie 10 papierosów (0,5 paczki) dziennie przez 40 lat.

2 osoby w wieku 50–54 lata z historią palenia tytoniu wynoszącą co najmniej tzw. „20 paczkolat", z okresem abstynencji tytoniowej nie dłuższym niż 15 lat i z co najmniej jednym dodatkowym czynnikiem ryzyka:
- rak płuca w wywiadzie u krewnych pierwszego stopnia,
- indywidualna historia zachorowania na raka: w wywiadzie chłoniak, rak głowy i szyi, rak pęcherza moczowego,
- przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP),
- co najmniej dwuletnia ekspozycja zawodowa na minimum jeden z czynników środowiskowych: krzemionkę, beryl, nikiel, chrom, kadm, azbest, związki arsenu, spaliny silników diesla, dym ze spalania węgla kamiennego, sadza,
- ekspozycja na radon. ●

Notowała **Katarzyna Staszak**

Listę poradni, które realizują program, można znaleźć w internetowej wyszukiwarce NFZ „Gdzie się leczyć". Jest ona aktualizowana.

Liczba

2 272 088

MĘŻCZYZN
- **wypełniło ankietę programu „Moje Zdrowie"**

– wynika z danych Centrum e-Zdrowia (z 18 listopada)

Kosmetyk

Polska firma Instytut Dermokosmetyków Ideepharm stworzyła linię specjalistycznych dermokosmetyków do codziennej pielęgnacji skóry suchej, atopowej oraz ze zmianami łuszczycowymi. Preparaty dostępne wyłącznie w aptekach. ●

Więcej na: ideederm.com

FOT. MATERIAŁY PRASOWE IDEEPHARM

Buty bez pięty na zimę i „nagie" sandały Chanel

Jak modne obuwie wpływa na stopy

Margaret Qualley pojawiła się na londyńskiej premierze w sandałach, których właściwie nie ma. Te buty od Chanel osłaniają wyłącznie piętę. Ostatnio serca konsumentów skradły też śniegowce i trampki w formie klapek – sneaker mules i zimowe Ugg Tazz. Zapytałam ekspertkę, co o nich sądzi.

Ewa Tomkowska

Dwa sznurki przewiązane na kostce, podeszwa na samej pięcie, palce stopy dotykają ziemi (spójrz na główne zdjęcie). To buty, których praktycznie nie ma – model składa się przede wszystkim z osłony pięty na obcasie oraz cienkich pasków oplatających kostkę.

Te nowe „sandały" dostępne w kolorze czarnym i złotym to propozycja marki Chanel.

Zaskoczyły one widownię pokazu Chanel Cruise 2026-2027 w Biarritz, a później uczestników londyńskiej premiery filmu „Gwiazdozbiór psa". Na tym drugim wydarzeniu pojawiła się w nich aktorka Margaret Qualley. Zestawiła je z elegancką czarną sukienką z frędzlami.

BIŻUTERIA CZY BUT?

W zamyśle sandały miały przypominać coś pomiędzy biżuterią na stopę a obuwiem plażowym. Określane są butami „nagimi". Kosztują mniej więcej 1500 dolarów, czyli około 5,5 tys. zł. Na platformach społecznościowych rozpoczęła się dyskusja wokół praktyczności tego projektu. Komentujący obuwie zastanawiali się, jak miałoby wyglądać chodzenie w takich „sandałach" po ulicy. Zapytałam o to Monikę Giermasińską, fizjoterapeutkę z Lux Med Szpital Carolina.

– Buty marki Chanel to rzeczywiście bardziej biżuteria na nogę niż but na spacery po mieście. Stopa w takich sandałach narażona jest na otarcia i skaleczenia. Sprawdziłyby się one jako kapcie domowe dla osób zdrowych. Mają kilka zalet – są na pewno lekkie, przodostopie nie jest uciśnięte, więc but nie będzie go obcierał – mówi specjalistka.

– Reszta cech takiego obuwia to już wady. But nie ma żadnej amortyzacji i stabilizacji. Stopa może się więc w łatwy sposób wykoślawić. Tym samym jesteśmy bardziej narażeni na zwichnięcia i skręcenia. Taki but jest szczególnie niebezpieczny dla osób ze stopami płaskimi (płaskostopie) oraz stopami płasko-koślawymi. Nigdy nie miałam tych butów na nogach, ale mogę się założyć, że osoby regularnie je zakładające podczas chodzenia bardziej dociążają przodostopie. A to może mieć wpływ na kręgosłup i stawy. Zmienia się biomechanika chodu. Z drugiej strony chodzenie w takim bucie w domu to właściwie poruszanie się na bosaka, co dla osób zdrowych jest dobre – dodaje fizjoterapeutka.

MIĘŚNIE

Nasze stopy są jedną z najbardziej zaawansowanych konstrukcji w ludzkim ciele. Składają się z 26 kości, ponad 30 stawów oraz dziesiątek mięśni i więzadeł, które wspólnie tworzą elastyczny, dynamiczny system amortyzacji. Stopa nie jest bierną podporą dla ciała – to aktywny element ruchu, który reaguje na podłoże, dostosowuje się do niego i pomaga utrzymać równowagę. Dzięki tysiącom zakończeń nerwowych pełni również funkcję sensoryczną, przekazując do mózgu ogromną ilość informacji o tym, po czym chodzimy i jak ustawione jest nasze ciało.

Chodzenie boso sprzyja naturalnej pracy mięśni, które działają jak mała pompa wspomagająca przepływ krwi. Dzięki temu poprawia się ukrwienie stóp, a do tkanek dociera więcej tlenu i składników odżywczych. Na stopach znajdują się też zakończenia nerwowe, a kiedy chodzimy boso, one się uruchamiają.

Poza tym kontakt stóp z podłożem działa również na poziomie psychologicznym. Nasz układ nerwowy reaguje na bodźce dotykowe.

– Stopa dostarcza mózgowi ogromne ilości informacji o podłożu, położeniu ciała i równowadze. Chodzenie boso u zdrowej osoby daje szansę na rozwój czucia głębokiego. Ale trzeba pamiętać, że osoby starsze mają już stopy przeciążone wieloletnim chodzeniem. U nich chodze-

eprasa.pl 53ad9de701

TYLKO ZDROWIE

• **Margaret Qualel w butach od Chanel (po lewej) i buty Ugg Taz na nogach Elsy Hosk**
FOT. GETTY IMAGES

nie boso po domu może wywoływać ból, więc warto, by sięgnęły po miękkie kapcie – tłumaczy Monika Giermasińska.

Ludzka stopa jest anatomicznie przystosowana do chodzenia boso, ale głównie po naturalnym podłożu, takim jak trawa, piasek czy leśna ściółka. Dlatego buty warto zdejmować, gdy jesteśmy latem na plaży lub we własnym ogrodzie.

– Chodzenie boso ćwiczy elastyczność. W stopie mamy mięśnie krótkie, które podczas chodzenia ze zmiennością podłoża zaczynają pracować i wzmacniają się – dodaje fizjoterapeutka.

BOSO

Chodzenie boso doczekało się nawet swojego ruchu. W latach 60. XX wieku biegacze zaczęli eksperymentować z bieganiem boso. Jednym z najbardziej znanych przykładów jest Abebe Bikila – etiopski biegacz, który wygrał maraton olimpijski w Rzymie w 1960 roku, biegnąc bez butów.

W XXI wieku Christopher McDougall opublikował książkę „Urodzeni biegacze" („Born to Run"), w której opisał korzyści zdrowotne wynikające z naturalnego biegania, czym skłonił wiele osób do zastanowienia się nad wpływem obuwia na zdrowie stóp i całego ciała. To wtedy zaczął się też boom na buty barefoot. Misją ich twórców jest zapewnienie stopom maksymalnej wygody, a nawet zapewnienie im odpowiedniej przestrzeni do ruchu palców, podobnie jak w przypadku chodzenia bez obuwia.

– Te buty mają swoich zwolenników i przeciwników. Wyróżniają się bardzo szeroką podeszwą, szczególnie na przodzie – dzięki temu stopa nie jest ściśnięta, a palce luźno poruszają się w obuwiu. Stopa ma w nich dużo przestrzeni do swobodnej pracy. To ich duża zaleta – mówi specjalistka.

– Pierwsza ich linia miała cienką podeszwę, żeby buty lepiej imitowały chodzenie boso. Dzisiaj już się to zmieniło i dostępnych jest wiele rodzajów – dodaje fizjoterapeutka.

BEZ PIĘTY

Ostatnio serca konsumentów skradły też buty bez pięty – zarówno sneaker mules, backless loafers, jak i zimowe Ugg Tazz.

Sneaker mules to skórzane sneakersy bez pięty, które wsuwa się na stopę jak klasyczne mule. W swoim portfolio ma je marka Miu Miu, H&M czy Bimba Y Lola. Backless loafers to loafersy bez pięty. Trend od kilku sezonów regularnie pojawia się na wybiegach marek takich jak Gucci, Miu Miu, Toteme czy Khaite, a w tym roku można było je znaleźć także w sklepach H&M. Ugg Tazz to niekwestionowane gwiazdy zimowych miesięcy. Do grona ich fanek należą już siostry Hadid, Selena Gomez i Sarah Jessica Parker, która zrezygnowała dla nich z ukochanych czółenek Manolo Blahnika. Niektórzy nazywają je współczesnymi chodakami, inni nową wariacją ciepłych wełnianych kapci, które teraz dostały sztywną podeszwę.

Każdy but mający formę „klapka", czyli nieposiadający zabudowanej pięty, wymaga od naszej stopy intensywniejszej pracy mięśni niż w bucie zabudowanym

– Każdy but mający formę „klapka", czyli nieposiadający zabudowanej pięty, wymaga od naszej stopy intensywniejszej pracy mięśni niż w bucie zabudowanym. Nie jest to problem, jeśli z takich butów korzystamy sporadycznie, np. do wyjścia do sklepu lub krótkiego przejścia się po domu. Ale długie spacery w takich butach mogą być niewygodne – mówi fizjoterapeutka.

I dodaje: Zaletą tych butów jest to, że nie ocierają nam pięty. Ale z drugiej strony nie ma w nich stabilizacji. Łatwiej więc o skręcenia kostki lub podwichnięcia. Zmienia się też nasz wzorzec chodu. Dochodzi do skrócenia kroku połączonego ze zmianą sposobu przetaczania stopy. Organizm odruchowo oszczędza kończyny, co zaburza naturalną płynność przejścia ciężaru ciała z pięty na palce. Podobnie nieodpowiednie do chodzenia są buty biegowe z podeszwą układającą się w łódkę. Taki rodzaj buta z kolei wydłuża nasz krok i tym samym źle wpływa na stawy.

Monika Giermasińska zwraca też uwagę, że w wielu śniegowcach podeszwa jest sztywna jak w dawnych drewniakach. A to może powodować ból stóp przy dłuższym chodzeniu. Poza tym w butach bez pięty w chłodne dni może być po prostu zimno. Narażenie stopy na długie wychłodzenie może skutkować zapaleniami mięśni i stawów. ●

Takie buty

Ekspertka zaleca, by podczas kupna butów zwracać szczególną uwagę na:

- szeroki nosek, który nie ściska palców,
- to, czy but się zgina w okolicach palców (nie powinien zginać się w połowie podeszwy),
- sztywność zapiętka (pięta powinna być w bucie stabilna).

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
Kraj/34460365

DO 23 LISTOPADA

Zamów PRENUMERATĘ TECZKOWĄ „Wyborczej"
na grudzień u swojego sprzedawcy prasy

- Masz pewność, że każde wydanie będzie na Ciebie czekać (zamawiasz gazetę na cały miesiąc z góry)
- Masz niższą cenę niż przy zakupie pojedynczych wydań każdego dnia
- Masz bezpłatny dostęp do Wyborcza.pl*
- Masz gwarancję niezmienności cen w okresie realizacji prenumeraty
- Możesz zostać członkiem Klubu Wyborczej i mieć dostęp do archiwum tekstów

CENA
199,99 zł**

Dostęp także do Wyborcza.pl*

*Prenumeratorów teczkowych zapraszamy do Klubu „Wyborczej". Jego członkowie mogą m.in. uczestniczyć w spotkaniach online z redakcją i jej gośćmi. Dodatkowo Klubowicze mają dostęp do archiwum tekstów „Wyborczej". Co zrobić, by zostać członkiem Klubu: 1. Skontaktuj się z naszą infolinią, tel. 22 555 54 55 (od poniedziałku do piątku w godz. 8-16). 2. Podaj numer dowodu zakupu prenumeraty teczkowej. **Cena sugerowana.

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość
o nagłej śmierci naszego Kolegi

Bogusława Haase

Jego odejście napełniło nas ogromnym żalem i pozostawiło pustkę,
z którą trudno się pogodzić.

Rodzinie i Bliskim Bogusia

składamy najszczersze wyrazy współczucia
oraz słowa wsparcia w tych niezwykle trudnych chwilach.

Monika Kulińska
w imieniu Zarządu Allianz
oraz Koleżanek i Kolegów z pracy

www.nekrologi.wyborcza.pl/34461929

Dnia 16 listopada 2026 roku zmarł

ŚP

Jacek Świerkiel

Prezes Rolniczego Kombinatu Spółdzielczego
im. Ludowego Lotnictwa Polskiego w Wilczynie.

Msza święta pogrzebowa zostanie odprawiona
20 listopada 2026 roku o godzinie 11.00
w Kaplicy na cmentarzu w Puszczykowie,
po czym nastąpi odprowadzenie Zmarłego na miejsce spoczynku.

Zawiadamiają

Zarząd i Członkowie Kombinatu

www.nekrologi.wyborcza.pl/34461994

Ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

naszego Prezesa

ŚP

Jacka Świerkiela

Wyrazy współczucia i żalu

Żonie i Rodzinie

składają

Zarząd i Członkowie Rolniczego Kombinatu Spółdzielczego

im. Ludowego Lotnictwa Polskiego w Wilczynie

www.nekrologi.wyborcza.pl/34461995

Z głębokim żalem i smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci naszego Kolegi

mec. dra
Xawerego Konarskiego

Zapamiętamy Go jako wybitnego adwokata i profesjonalistę,
Człowieka o ogromnej wiedzy, wysokiej kulturze osobistej,
zawsze uśmiechniętego, pełnego pasji i życzliwości dla innych.

Rodzinie oraz Najbliższym

składamy wyrazy najgłębszego współczucia

Partnerzy, partnerki i zespół WKB Wierciński, Kwieciński, Baehr

www.nekrologi.wyborcza.pl/34462007

Z ogromnym żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

prof. dr. hab. n. med.
Waleriana Staszkiewicza

Członka Rady Naukowej grupy LUX MED

Drogi Panie Profesorze,
pozostanie Pan na zawsze pozostanie Pan częścią historii grupy LUX MED.
Zachowamy w pamięci pana dorobek,
zaangażowanie oraz wkład w rozwój naszej organizacji.

Rodzinie i Bliskim Zmarłego

składamy wyrazy głębokiego współczucia.

dr n. o zdr. Anna Rulkiewicz
Prezes Zarządu Grupy LUX MED

prof. dr hab. n. med. Justyna Domienik Karłowicz
Przewodnicząca Rady Naukowej

oraz Członkowie Rady Naukowej grupy LUX MED

www.nekrologi.wyborcza.pl/34461999

Z głębokim smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci

Pani

Ewy Jakubiak

Łącząc się w bólu

z Bliskimi Zmarłej,

składamy najszczersze wyrazy współczucia i słowa wsparcia.

Bartłomiej Jankowski
Aleksandra Zielińska
wraz z całym zespołem B2RLaw.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34462088

Panu
Arturowi Gackowi

wyrazy głębokiego współczucia i słowa otuchy
z powodu śmierci
Taty

Śp. Jerzego Jana Gacka

składają

Zarząd, Dyrekcja oraz Pracownicy
Izby Bawełny w Gdyni

www.nekrologi.wyborcza.pl/34462116

ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci
Wejdź na serwis **odeszli.pl**

nekrologi.wyborcza.pl ODESZLI.pl

Zamieść nekrolog
Dodaj wspomnienie

nekrologi@wyborcza.pl, pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383, 22 55 55 399, 22 55 55 555

ODESZLI.pl

Dziel się
wspomnieniami
o bliskich

Żyją
w naszej
pamięci

Wejdź
na serwis
odeszli.pl

eprasa.pl 53ad9de701

>15 kPLN/mc
nie wystarczy?

Z uwagi Pesel (70⁺) szukam osoby, która mogłaby i chciała, przejąć i kontynuować działalność stworzonego przeze mnie:
Cmentarza Małych Zwierząt
w Rzędzianach - jedynego na E od Wisły.
A *„w pakiecie"* zaplecze i siedlisko z domem (A⁺⁺⁺) dla 2 osób i psa, przy S8, 4,5 ha gruntów inwestycyjnych na realizację dowolnych marzeń (SC/SU w planie ogólnym).
Sprzedaż bezpośrednia ale via KOWR!
www.cmentarz-zwierzat.pl/sukcesja
Stały dochód, brak sasiadów i 100 minut do Warszawy - tylko po co - jest światłowód!

PS. nowy **iPhone Duo** w prezencie za skuteczną pomoc w znalezieniu Tego Sukcesora!

Kraj/34461418

SYNDYK SPRZEDA TOWARY GOTOWE I MATERIAŁY DO PRODUKCJI BIELIZNY

Syndyk masy upadłości GSP „Głowno" w upadłości ogłasza pierwszy konkurs ofert na nabycie zbioru produktów gotowych, obejmujących towary i materiały do produkcji bielizny. Cena minimalna sprzedaży zbioru w pierwszym konkursie wynosić będzie kwotę 16 000,00 zł netto (19 860,00 zł brutto), która odpowiada wartości oszacowania przedmiotu konkursu przez syndyka.

Szczegółowe warunki konkursu, w tym numer rachunku do wpłaty wadium oraz szczegółowe zestawienie przedmiotu konkursu dostępne są w drodze elektronicznej dla wszystkich zainteresowanych po złożeniu syndykowi stosownego, pisemnego wniosku na adres e-mail: kancelaria@syndykmaj.pl, względnie telefonicznie po złożeniu stosownego wniosku ustnego pod numerem 735183514. Oględziny przedmiotu konkursu są możliwe po wcześniejszym umówieniu telefonicznym.

Warunkiem uczestnictwa w konkursie ofert jest wpłata na rachunek wskazany przez syndyka wadium w wysokości 100% ceny minimalnej brutto oraz doręczenie syndykowi najpóźniej w terminie niżej określonym oferty nabycia przedmiotu konkursu z ceną nabycia nie niższą niż ustalona cena minimalna, która zawierać będzie wszystkie informacje i dane Oferenta, określone w warunkach konkursu i formularzu oferty, określonym przez syndyka.

Rozstrzygnięcie konkursu ofert nastąpi na posiedzeniu jawnym w dniu 8.12.2026 roku o godzinie 11:00 w kancelarii syndyka pod adresem: Łódź, ul. Legionów 31 lok. 6U. Sprzedaż przedmiotu konkursu z wybranym Oferentem nastąpi na podstawie faktury Vat niezwłocznie po zatwierdzeniu wyboru Oferenta i potwierdzeniu zawarcia z nim umowy sprzedaży.

Kraj/34462075

Lasy Państwowe Nadleśnictwo Skierniewice

OGŁOSZENIE

O II PISEMNYM NIEOGRANICZONYM PRZETARGU NA SPRZEDAŻ RUCHOMOŚCI BUDYNKU MIESZKALNEGO OSADA KACZEW (NR INW. 110/00038)

Skarb Państwa Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Skierniewice z siedzibą w Makowie, ul. Zwierzyniec 2, 96-100 Skierniewice, NIP: 836 000 62 56, nr tel.: 46 831 20 18, e-mail: skierniewice@lodz.lasy.gov.pl informuje o sprzedaży ruchomości (bez działki gruntu) tj. budynku mieszkalnego – drewnianych elementów konstrukcyjnych budynku o numerze inw. 110/00038. Sprzedaż polega na rozbiórce elementów budynku przez Kupującego i przeniesieniu go wraz z odbudową w inną, własną lokalizację zgodnie z wytycznymi/uzgodnieniami Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Więcej informacji na temat przetargu nieograniczonego znaleźć można pod adresem:
https://www.gov.pl/web/nadlesnictwo-skierniewice/wystapienia-komunikaty-i-ogloszenia

Kraj/34461458

ZADECYDUJ, JAK ZMIENI SIĘ NASZA GMINA

Ruszają konsultacje społeczne

Burmistrz Miasta i Gminy Bodzanów informuje o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej w Bodzanowie **w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji** na terenie gminy Bodzanów.

Termin konsultacji: od 20.11 do 28.12.2026 r.
Uwagi, które wpłyną po tym terminie, nie będą rozpatrywane.

Formy udziału i zgłaszania uwag:

- **Spotkanie otwarte: 16 grudnia** 2026 r. o godz. 16.30 w sali sesyjnej Urzędu Miasta i Gminy Bodzanów.
- **Elektronicznie:** na adres gmina@bodzanow.pl lub przez e-Doręczenia (adres skrytki: AE:PL-57647-80616-ABTDJ-26).
- **Papierowo:** złożenie formularza osobiście lub pocztą na adres: Urząd Miasta i Gminy Bodzanów, ul. Bankowa 7, 09-470 Bodzanów.
- **Telefonicznie:** pod numerem 601 997 773 (od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-20.00).

Projekt uchwały wraz z załącznikiem mapowym oraz formularze do zgłaszania uwag są dostępne na stronach www.bodzanow.pl, bip.bodzanow.pl oraz w sekretariacie Urzędu Miasta i Gminy Bodzanów.

Kraj/34462138

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Zgodnie z §6 ust 5a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzenia przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości (Dz. U. 2014 r. poz. 1490)

WÓJT GMINY SKĄPE
ogłasza

II USTNY PRZETARG NIEOGRANICZONY
na sprzedaż nieruchomości będącej własnością Gminy Skąpe

1. Oznaczenie nieruchomości:
– nieruchomość gruntowa niezabudowana oznaczona symbolem „B" o nr ewidencyjnym **110/7, obręb Skąpe, o pow. 1.02 ha**, dla której Sąd Rejonowy w Świebodzinie prowadzi księgę wieczystą nr ZG1S/00048900/6 bez jakichkolwiek obciążeń i zadłużeń.

2. Cena wywoławcza nieruchomości:
– 496 800,00 zł netto

3. Wadium:
– 50 000,00 zł wpłata wadium w pieniądzu do dnia ***19.01.2027 r***. na konto Gminy Skąpe **nr 69 1020 5402 0000 0502 0027 8903 w PKO BP S.A. Świebodzin**

4. Termin i miejsce przetargu:
– przetarg odbędzie się w dniu ***25.01.2027 r***. o godz. **9:00** w sali sesyjnej Urzędu Gminy Skąpe

5. Informacja o miejscu wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:
– ogłoszenie o przetargu będzie wywieszone na tablicy ogłoszeń na I piętrze, w siedzibie Urzędu Gminy Skąpe, a także opublikowane na stronie internetowej: https://samorzad.gov.pl/web/gmina-skape

6. Dane teleadresowe, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje:
– samodzielne stanowisko ds. gospodarki nieruchomościami Urzędu Gminy Skąpe, pok. 19, I piętro, tel. 68 34 705 59

Kraj/34461893

STAROSTA STARACHOWICKI
GNOŚ.6821.20.2026

Starachowice, dnia 17.11.2026 r.

OGŁOSZENIE

Na podstawie art. 113 ust. 5 i 6, art. 114 ust 3 i 4 w związku z art. 124a i 124b ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 399 ze zm.)

Starosta Starachowicki

zawiadamia o zamiarze wszczęcia postępowania w sprawie czasowego udostępnienia nieruchomości położonej w miejscowości Bukówka, obręb 0005, gmina Pawłów oznaczonej jako działki nr 36/2 o pow. 0,4016 ha, nr 39/2 o pow. 0,3912 ha, nr 37/2 o pow. 0,3735 ha i nr 38/2 o pow. 0,3656 ha, której stan prawny jest nieuregulowany, poprzez zezwolenie PGE Dystrybucja S.A. na remont napowietrznej linii elektroenergetycznej nN polegający na wymianie dwóch słupów niskiego napięcia i przeizolowaniu linii napowietrznej.

W związku z powyższym, jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia niniejszego ogłoszenia nie zgłoszą się osoby, którym przysługują prawa rzeczowe do opisanych nieruchomości, zostanie wszczęte postępowanie w sprawie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości.

Z up. Starosty
Elżbieta Kita
Dyrektor Wydziału Nieruchomości, Leśnictwa i Ochrony Środowiska

Kraj/34461722

Uniwersytet Gdański | Uczelnie Fahrenheita

UNIWERSYTET GDAŃSKI

ogłasza przetarg (obejmujący negocjacje) ***na sprzedaż atrakcyjnie położonej nieruchomości***: w Gdańsku Sobieszewie, przy **ul. Ornitologów 26**, KW nr GD1G/00069607/9.

W skład nieruchomości wchodzą: działki o numerach 116/1 i nr 114 oraz 115/1 o łącznej powierzchni 15 457m² oraz dwa budynki o powierzchniach użytkowych: 469 m² i 403 m².

Cena wywoławcza wynosi: 10 000 000,00 zł (**dziesięć milionów złotych)**
Wadium w kwocie: 500 000,00 zł (pięćset tysięcy złotych),
należy wpłacić przelewem na konto:
PEKAO S.A. IV/O Gdańsk **54 1240 1271 1111 0000 1492 5434**
do **dnia 7 grudnia 2026 r.**
(liczy się data wpływu na konto bankowe UG)

Szczegóły dotyczące przetargu znajdują się na stronie internetowej:
https://nieruchomosci.ug.edu.pl

Pisemne oferty z podaniem ceny oraz potwierdzeniem złożenia wadium, zgodnie z „Regulaminem i Informacją" dotyczącego przetargu (obejmującego negocjacje) na sprzedaż nieruchomości położonej w Gdańsku Sobieszewie Górki Wschodnie" zamieszczonym pod adresem: https://nieruchomosci.ug.edu.pl w zakładce „Sprzedaż nieruchomości – Gdańsk Sobieszewo, Górki Wschodnie", należy składać osobiście lub przesłać pocztą do dnia **8 grudnia 2026 r**. do godz. 12:00 na adres: Uniwersytet Gdański ul. Marii Janion 4, 80-309 Gdańsk, pok. 324 z dopiskiem "Przetarg Górki Wschodnie– NIE OTWIERAĆ do dnia 8 grudnia 2026 roku do godz. 13:00". Wszelkie informacje można uzyskać pod numerem telefonu (58) 523-24-94/64 w godz. 10.00–14.00 lub osobiście w biurze ww. miejscu.

Uniwersytet Gdański zastrzega sobie prawo w każdym czasie do:
1. odwołania/unieważnienia/zamknięcia bez wybrania oferenta przetargu/warunków przetargu i/lub ogłoszenia, w całości lub w części, bez podania przyczyny, na każdym etapie postępowania,
2. zmiany warunków przetargu i/lub ogłoszenia.

Kraj/34461541

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

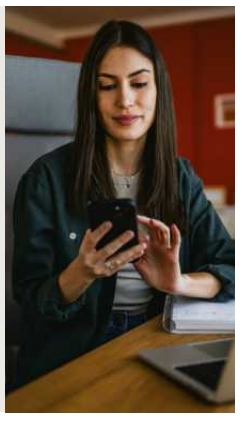
Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny. Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.
Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.
Zapisz się na: **wyborcza.pl/newslettery**

wyborcza.pl

eprasa.pl 53ad9de701

OBWIESZCZENIE

Stosownie do wymogów art. 49 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (Dz.U.2025.1691) oraz art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. *o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych* (Dz.U.2024.1199);

WOJEWODA MAŁOPOLSKI

zawiadamia o wszczęciu 25 września 2026 r., postępowania administracyjnego, na wniosek z 25.09.2026 r. (uzupełniony 12 października 2026 r. na wezwanie z 06.10.2026 r. oraz 30 października 2026 r.) dostarczony przez inwestora: **FOTOWOLTAIKA HIG XX Sp. z o.o., ul. Pana Tadeusza 4, 30-727 Kraków**;

w sprawie

wydania decyzji o udzieleniu pozwolenia na budowę inwestycji pn.: **Budowa linii kablowej 220 kV wraz z kanalizacją światłowodową i infrastrukturą towarzyszącą relacji Magazyn Energii Klikowa – SE 220/110 kV Klikowa** w ramach zadania pod nazwą *Budowa Magazynów Energii Tarnów-Niedomicka.* **Dane nieruchomości** (miejsce wykonywania robót budowlanych): **województwo małopolskie, powiat Tarnów, gmina Tarnów, miejscowość Tarnów. Identyfikatory działek ewidencyjnych (**numer księgi wieczystej):

126301_1.0007.499 (TR1T/00040824/0), **126301_1.0007.490** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0007.470** (TR1T/00092196/7), **126301_1.0007.466** (TR1T/00014809/8), **126301_1.0007.465** (TR1T/00014809/8), **126301_1.0007.462** (TR1T/00014809/8), **126301_1.0007.446** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0007.432** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0007.428** (TR1T/00007480/3), **126301_1.0007.427** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0007.397** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0007.424** (TR1T/00020217/6), **126301_1.0007.401** (TR1T/00099710/6), **126301_1.0004.839** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0004.829** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0004.823** (TR1T/00142567/5), **126301_1.0004.812** (TR1T/00040824/0), **126301_1.0004.825** (TR1T/00135459/3); **126301_1.0004.826** (TR1T/00125652/3), **126301_1.0004.828** (TR1T/00091475/0), **126301_1.0007.400** (TR1T/00119509/1), **126301_1.0007.426** (TR1T/00174708/9), **126301_1.0007.433** (TR1T/00066159/5), **126301_1.0007.434** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0007.435** (TR1T/00032455/3), **126301_1.0007.449** (TR1T/00062357/5), **126301_1.0007.450** (TR1T/00030280/1), **126301_1.0007.451** (TR1T/00017148/7), **126301_1.0007.471** (-), **126301_1.0007.476** (TR1T/00007016/0), **126301_1.0007.497** (TR1T/00142258/6), **126301_1.0007.496** (TR1T/00012583/3).

Obszar oddziaływania obiektu, a którym mowa w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz.U.2026.524 ze zmianami), nie wykracza poza teren objęty wnioskiem o pozwolenie na budowę.

W toku prowadzonego postępowania (odpowiedź na postanowienie znak: WI – II.7840.30.11.2026.BK dostarczoną 28 października 2026 r. oraz pismo dostarczone z 30 października 2026 r.) pełnomocnik inwestora wniósł o rozszerzenie zakresu wniosku o pozwolenie na budowę dla nieruchomości o identyfikatorach ewidencyjnych działek:

126301_1.0004.825, 126301_1.0004.826, 126301_1.0004.828, 126301_1.0007.400, 126301_1.0007.426, 126301_1.0007.433, 126301_1.0007.434, 126301_1.0007.435, 126301_1.0007.449, 126301_1.0007.450, 126301_1.0007.451, 126301_1.0007.471, 126301_1.0007.476, 126301_1.0007.497, 126301_1.0007.496,

zgodnie z załączonym skorygowanym wnioskiem o pozwolenie na budowę (formularz PB-1) z 29.10.2026 r. W związku z powyższym obecnie toczy się postępowanie w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę inwestycji towarzyszącej inwestycji w zakresie sieci przesyłowych pn.: **Budowa linii kablowej 220 kV wraz z kanalizacją światłowodową i infrastrukturą towarzyszącą relacji Magazyn Energii Klikowa – SE 220/110 kV Klikowa** w ramach zadania pod nazwą *Budowa Magazynów Energii Tarnów-Niedomicka.* **Dane nieruchomości** (miejsce wykonywania robót budowlanych): **województwo małopolskie, powiat Tarnów, gmina Tarnów, miejscowość Tarnów. Identyfikatory działek ewidencyjnych** (numer księgi wieczystej):

126301_1.0007.499 (TR1T/00040824/0)**, 126301_1.0007.490** (TR1T/00078715/8)**, 126301_1.0007.470** (TR1T/00092196/7)**, 126301_1.0007.466** (TR1T/00014809/8)**, 126301_1.0007.465** (TR1T/00014809/8)**, 126301_1.0007.462** (TR1T/00014809/8)**, 126301_1.0007.446** (TR1T/00078715/8), **126301_1.0007.432** (TR1T/00078715/8)**, 126301_1.0007.428** (TR1T/00007480/3)**, 126301_1.0007.427** (TR1T/00078715/8)**, 126301_1.0007.397** (TR1T/00078715/8)**, 126301_1.0007.424** (TR1T/00020217/6)**, 126301_1.0007.401** (TR1T/00099710/6)**, 126301_1.0004.839** (TR1T/00078715/8)**, 126301_1.0004.829** (TR1T/00078715/8)**, 126301_1.0004.823** (TR1T/00142567/5)**, 126301_1.0004.812** (TR1T/00040824/0), **126301_1.0004.825** (TR1T/00135459/3); **126301_1.0004.826** (TR1T/00125652/3), **126301_1.0004.828** (TR1T/00091475/0)**, 126301_1.0007.400** (TR1T/00119509/1), **126301_1.0007.426** (TR1T/00174708/9)**, 126301_1.0007.433** (TR1T/00066159/5)**, 126301_1.0007.434** (TR1T/00078715/8)**, 126301_1.0007.435** (TR1T/00032455/3)**, 126301_1.0007.449** (TR1T/00062357/5)**, 126301_1.0007.450** (TR1T/00030280/1)**, 126301_1.0007.451** (TR1T/00017148/7)**, 126301_1.0007.471** (-)**, 126301_1.0007.476** (TR1T/00007016/0)**, 126301_1.0007.497** (TR1T/00142258/6)**, 126301_1.0007.496** (TR1T/00012583/3).

Jednocześnie na podstawie art. 9 ustawy *Kodeks postępowania administracyjnego* oraz art. 13 ustawy *o ustawy o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych,*

zawiadamiam,

iż w niniejszej sprawie wydano postanowienie znak: WI-II.7840.30.11.2026.BK, na podstawie art. 35 ust. 3 i art. 82 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane.* art. 13 ust 1 i 2 ustawy *o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych* oraz na podstawie art. 77 § 1 i art. 123 ustawy *Kodeks postępowania administracyjnego*, którym nałożono na inwestora obowiązek usunięcia nieprawidłowości w *projekcie zagospodarowania terenu, projekcie architektoniczno-budowlanym* oraz w *załącznikach projektu budowlanego*.
Inwestor został poinformowany, iż po bezskutecznym upływie ww. terminu zostanie wydana decyzja o odmowie zatwierdzenia projektu zagospodarowania terenu i udzielenia pozwolenia na budowę.
Na wyżej wymienione postanowienie nie służy zażalenie.
Zainteresowane strony lub ich pełnomocnicy (legitymujący się pełnomocnictwem sporządzonym zgodnie z art. 32 i 33 *Kodeksu postępowania administracyjnego,* które podlega opłacie skarbowej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. *o opłacie skarbowej*) mogą zapoznać się z materiałem dowodowym oraz dokumentacją przedłożoną przez inwestora i w tym przedmiocie wnieść ewentualne uwagi lub zastrzeżenia (powołując znak sprawy: WIII.7840.30.11.2026.BK) w Wydziale Infrastruktury Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, ul. Basztowa 22, pokój nr 61, w dniach pracy Urzędu, po uprzednim umówieniu – telefon kontaktowy nr 12 39 21 490.

Pouczenie:
Zgodnie z art. 41 *Kodeksu postępowania administracyjnego* informuje się, że w toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadamiać organ administracji publicznej o każdej zmianie adresu. W razie zaniechania tego obowiązku doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny.
Zgodnie z art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 24 lipca 2009 r. *o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych,* do postępowania w sprawie pozwolenia na budowę inwestycji w zakresie terminalu stosuje się odpowiednio, między innymi przepis art. 7 ust. 1 i 1c, który zobowiązuje wojewodę do zawiadamia o wszczęciu postępowania w zakresie sieci przesyłowej:

1. wnioskodawcę, wysyłając zawiadomienie na adres wskazany we wniosku;

2. właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości objętych wnioskiem, przy czym zawiadomienia wysyła się na adres określony w katastrze nieruchomości ze skutkiem doręczenia;

3. pozostałe strony, w drodze obwieszczenia w urzędzie wojewódzkim i urzędach gmin właściwych ze względu na lokalizację strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej, w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej urzędu wojewódzkiego, a także w prasie o zasięgu ogólnopolskim;

4. właściwe miejscowo organy w sprawach, o których mowa w ust. 2 pkt 2–4, przy czym wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie ogłasza o wszczęciu postępowania w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej urzędu gminy.

Do postępowania w sprawie pozwolenia na budowę inwestycji w zakresie sieci przesyłowej lub pozwolenia na rozbiórkę tej inwestycji przepisy art. 7 ust. 4, ustawy *o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych*, stosuje się odpowiednio, zatem w przypadku, gdy po doręczeniu niniejszego zawiadomienia nastąpi *zbycie własności lub prawa użytkowania wieczystego nieruchomości objętej wnioskiem o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej* – nabywca i zbywca, są obowiązani do zgłoszenia właściwemu wojewodzie danych nowego właściciela lub użytkownika wieczystego. Niedokonanie zgłoszenia i prowadzenie postępowania bez udziału nowego właściciela lub użytkownika wieczystego nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ww. ustawy w przypadku nieuregulowanego stanu prawnego nieruchomości objętych wnioskiem o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę inwestycji w zakresie sieci przesyłowej lub braku w katastrze nieruchomości danych pozwalających na ustalenie danych osobowych, w szczególności adresu zamieszkania, właściciela lub użytkownika wieczystego nieruchomości, zawiadomienie właściciela lub użytkownika wieczystego o wszczęciu postępowania o wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę inwestycji w zakresie sieci przesyłowej następuje w drodze obwieszczenia. Przez nieuregulowany stan prawny należy rozumieć także sytuację, kiedy dotychczasowy właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości nie żyje, a spadkobiercy nie wykazali prawa do spadku.

Zgodnie z art. 49 *Kodeksu postępowania administracyjnego* doręczenie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia publicznego ogłoszenia.

Obwieszczenie podlega publikacji:

- na tablicach ogłoszeń Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, na stronie internetowej Urzędu Wojewódzkiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy *o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych*);
- na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej i w Biuletynach Informacji Publicznej:
  - Urzędu Miasta Tarnowa, właściwych ze względu na lokalizację inwestycji w zakresie sieci przesyłowej (art. 7 ust. 1 pkt 3 i 4 ww. ustawy);
- w prasie o zasięgu ogólnopolskim (art. 7 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy).

Kraj/34461769

Wójt Gminy Trzebiel

zawiadamia o ogłoszeniu przetargów ustnych nieograniczonych na dzień **25 stycznia 2027 r.**
na sprzedaż nieruchomości stanowiących własność Gminy Trzebiel:

Lp.	miejsce położenia	nr działki / księga wieczysta	powierzchnia nieruchomości	opis nieruchomości	przeznaczenie nieruchomości i sposób jej zagospodarowania	cena wywoławcza w zł	wadium / postąpienie	godzina przetargu
1.	**Trzebiel**	**444/4**	0,1455 ha	zabudowana działka gruntu o kształcie zbliżonym do prostokąta z niewielką zakrzewioną skarpą przy granicy z ul. Żarską. Nieruchomość zabudowana wolnostojącym budynkiem byłego przedszkola o łącznej powierzchni użytkowej 255 m², w tym: parter 197,30 m², poddasze użytkowe 57,70 m². W budynku znajduje się również piwnica o pow. 8,80 m². Na terenie działki usytuowany jest budynek gospodarczy wykonany z płyt betonowych ogrodzeniowych o pow. 13,50 m².	Zgodnie z rejestrem ewidencji gruntów działka opisana jako Bi (inne tereny zabudowane). Sposób zagospodarowania działki zgodnie z Planem Ogólnym Gminy Trzebiel: 10SW - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną oraz 271OUZ – obszar uzupełnienia zabudowy. Dla działki nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.	**650 000 zł**	65 000 zł	**9:00**
		ZG1R/00050328/8					7 000 zł	
2.	**Żarki Wielkie**	**583/3**	0,2674 ha	zabudowana działka gruntu o nieregularnym kształcie, równa, bez zadrzewienia. Nieruchomość zabudowana budynkiem trzykondygnacyjnym (bez podpiwniczenia) wraz z dobudówką po byłej szkole podstawowej o łącznej powierzchni użytkowej 530,20 m2, w tym: parter 156,70 m2, I piętro 146,30 m2, II piętro 149,60 m2, dobudówka 77,60 m2. Stan techniczny budynku: dobry. Nieruchomość usytuowana w obrębie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, w niewielkiej odległości od drogi krajowej nr 12 relacji m.in. Żary-Łęknica	Zgodnie z rejestrem ewidencji gruntów działka opisana jako Bi (inne tereny zabudowane). Sposób zagospodarowania działki zgodnie z Planem Ogólnym Gminy Trzebiel: 33SN - strefa zieleni i rekreacji oraz 38SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, częściowo 253OUZ – obszar uzupełnienia zabudowy. Dla działki nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	**950 000 zł**	95 000 zł	**9:30**
		ZG1R/00050315/4					10 000 zł	

Przetargi zostaną przeprowadzone w pok. nr 20 w budynku Urzędu Gminy w Trzebielu przy ul. Żarskiej 41. Termin na wpłatę wadium upływa z dniem **19 stycznia 2027 r**. Wszelkie informacje na temat nieruchomości przeznaczonej do sprzedaży umieszczono na stronie internetowej Gminy Trzebiel (www.trzebiel.pl), w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Trzebiel (www.bip.trzebiel.pl) w zakładce przetargi oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Trzebiel. Dodatkowe informacje można uzyskać w Urzędzie Gminy Trzebiel (pokój nr 13) bądź pod numerem telefonu 68 375-67-54.

Wójt Gminy Trzebiel (-) Tomasz Sokołowski

Kraj/34461922

eprasa.pl 53ad9de701

• **10.11.2026 roku, Warszawa. Trener Jan Urban (drugi od prawej) podczas treningu reprezentacji Polski** FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA.PL

Sąd nad Urbanem

Co właściwie powinno przesądzić o dalszej pracy Jana Urbana?

Michał Trela

Jan Urban przyszedł ratować awans na mundial. Polska w nim nie zagrała. W Lidze Narodów miał przywrócić Polskę do europejskiej elity. Przy losowaniu grup powszechnie oczekiwano pierwszego miejsca. Urban celował w drugie. Na godzinę przed zakończeniem zmagań było czwarte, skończyło się trzecim. Biorąc pod uwagę szeroko pojęty potencjał personalny, za nisko. Drugie byłoby w porządku, pierwsze trochę ponad stan. Czwarte oznaczałoby klęskę. Poczucie rozczarowania wobec trzeciego miejsca w Dywizji B jest jednak uprawnione. Urban nie zrealizował żadnych wymiernych celów.

Poniżej punktu wyjścia

To wyniki w skali ogólnej. Szczegółowo nie jest wiele lepiej. Ale też Urban nie różni się znacząco od poprzedników. Uderza się w niego czasem średnią punktową („gorsza niż Probierza!"), ale o tym, jak fatalny to wskaźnik do porównywania trenerów, niech świadczy fakt, że Czesław Michniewicz, jedyny w ostatnich czterdziestu latach, który wyszedł z Polską z grupy na mundialu, ma gorszą średnią od Fernando Santosa, pogonionego po pół roku.

Pojęcie o wynikowych wędrówkach polskiej kadry daje ranking Elo, najbardziej miarodajne z narzędzi do porównywania siły drużyn. Kadencja Urbana zaczynała się w nim od 1682 punktów, a po wtorkowym remisie ze Szwecją Polska ma w tej klasyfikacji 1664. To 82 mniej niż w szczytowym momencie za czasów Urbana, po marcowym zwycięstwie z Albanią. W czasach obecnego selekcjonera wszystkie sześć zwycięstw przypadło z rywalami, którzy przed meczem byli klasyfikowani niżej od Polski. Najsilniejszym pokonanym zespołem była Albania. Z wyżej notowanymi rywalami Polacy wywalczyli cztery remisy: dwa z Holandią, po jednym ze Szwecją i Nigerią.

Bez maltańskiej cezury

Gdyby na rankingi Elo nałożyć bilanse goli oczekiwanych, bez patrzenia na to, jak poszczególne mecze się skończyły, obraz byłby trochę inny. Polska jakością sytuacji pokonałaby Holandię w zeszłym listopadzie, a przegrałaby z nią w debiucie Urbana. Przegrałaby też oba jesienne mecze ze Szwecją. Wiosenny baraż w Sztokholmie by zaś zremisowała. Miałaby na koncie sześć wygranych z niżej notowanymi rywalami, ale rozłożyłyby się one inaczej. Pokonałaby bowiem Bośnię i Rumunię na wyjazdach. Zaliczyłaby natomiast kompromitującą porażkę na Malcie. A do sztokholmskiego baražu o mundial w ogóle by się nie dostała, bo odpadłaby wcześniej z Albanią.

O ile rzeczywiste wyniki kadry Urbana układają się w spójną opowieść o dobrym początku i miesiącu miodowym zakończonym na Malcie, o tyle wyniki oczekiwane komplikują obraz. Początek selekcjonera wcale nie był tak dobry, jak go malowaliśmy. Już debiut w Rotterdamie powinien się skończyć wyraźną porażką. Przegrana na Malcie byłaby jedną z największych kompromitacji w historii polskiego futbolu, a zaprzepaszczenie marzeń o mundialu domową porażką z Albanią, bez następującego po niej dobrego występu w Szwecji, byłoby poważnym argumentem, by nie przedłużać kontraktu Urbana.

Jesień lepsza od wyników

Jednocześnie jednak jesienna Liga Narodów nie była tak fatalna, jak sugeruje tabela. Z punktów oczekiwanych wynika, że Polska „zasłużyła" z gry na blisko dziesięć, a zdobyła o połowę mniej, podczas gdy Bośnia miała o pięć punktów „za dużo". Boiskowym wydarzeniom bardziej odpowiadałaby tabela, w której Polska byłaby druga, a Bośnia trzecia. W konsekwentnym powtarzaniu Urbana, że gra wygląda lepiej od wyników, jest trochę prawdy.

Nie wszystko da się jednak sprowadzić do pecha. Temat złych zachowań w obronie, problemów z organizacją gry po stracie piłki, stałych fragmentów gry, pojawiał się już mocno jesienią. Polska dochodziła w ostatnich miesiącach do większej liczby dogodnych sytuacji. Dopuszczała jednak również do korzystniejszych. Atak rozwijał się w podobnym tempie, co obrona pogarszała.

Pozorna przebudowa

Można się zastanawiać, czy taki kierunek budowania polskiej gry jest zasadny. Wyceny Transfermarktu pokazują, że wartość dwudziestu pięciu najlepszych polskich piłkarzy jest zbliżona do tej z 2022 roku, gdy Polska dochodziła do najlepszej szesnastki świata. Zupełnie inaczej rozkładają się jednak pozycjami. O ile dziś najwyżej cenieni przez rynek piłkarze znad Wisły najczęściej są obrońcami, o tyle kilka lat wcześniej byli napastnikami. Patrząc na personalia, powinniśmy dziś dążyć, by to obrona była możliwie jak największym atutem reprezentacji. A jest jej piętą achillesową.

Selekcjoner broni się także młodością piłkarzy i mnogością debiutantów. Faktycznie, średnia wieku z najnowszego meczu ze Szwecją była aż cztery lata niższa niż w jego debiucie przeciwko Holandii. A przecież zawodnicy stali się od tego czasu rok starsi. To sugeruje więc gruntowną zmianę pokoleniową. W piętnaście miesięcy Urban wpuścił na boisko aż siedemnastu debiutantów, przebijając wynik Michała Probierza, który pracował pięć miesięcy dłużej i raczej był krytykowany za przesadne eksperymentowanie.

Mało autorskiej wizji

To jednak może być bardziej strategia przetrwania niż rzeczywisty plan budowania na przyszłość. Jeszcze w październiku, przeciwko Rumunii, Urban grał składem o średniej wieku 28,5. Pięciu z siedemnastu debiutantów wpuścił w trakcie niedawno zakończonego zgrupowania, po którym już wiedział, że odbędzie się sąd nad jego dalszą pracą. Jest różnica między Oskarem Kubiakiem, który przyjeżdżając pierwszy raz na kadrę rozegrał dwa pełne mecze o punkty, a Karolem Czubakiem, którego selekcjoner bez przekonania wpuścił na minutę meczu towarzyskiego. Zwraca jednak uwagę, że wśród trzynastu najczęściej grających piłkarzy z czasów Urbana jest tylko jeden wprowadzony przezeń do kadry. To Przemysław Wiśniewski, powołany już na pierwsze zgrupowanie nowego selekcjonera i wstawiony do pierwszego składu na Holandię. To był rodzaj autorskiego eksperymentu, których było później niewiele.

Cokolwiek zdecyduje prezes PZPN, Cezary Kulesza, nie łudźmy się, że krzesło przestanie się kręcić. Może nowy selekcjoner nie będzie miał wad Urbana, ale na pewno będzie miał inne

Mimo licznych debiutów trudno nie odnieść wrażenia, że Urban bardziej reagował na wydarzenia rynkowe, niż kreował rzeczywistość. Oskara Pietuszewskiego, Wiktora Nowaka, Bartosza Mazurka czy Oskara Kubiaka miał pod nosem, w Ekstraklasie, jeszcze przed transferami. Reprezentacyjny potencjał zobaczył w nich jednak, gdy pokazali mu go zagraniczni trenerzy i dyrektorzy sportowi. Łukasz Poręba w Elversbergu odgrywał tę samą rolę i w 2. Bundeslidze, ale dopiero status zawodnika z Bundesligi uczynił z niego kadrowicza. Pozwolenie na debiuty Jana Ziółkowskiego, wtedy grywającego w Romie, czy Arkadiusza Pyrki, będącego wówczas podstawowym graczem w Bundeslidze, też nie wymagało wizjonerstwa. Tam, gdzie Urban działał w sposób mniej oczywisty, jak w przypadku Filipa Rózgi, wpuszczonego do kadry z ławki rezerwowych Sturmu Graz, z czasem się wycofywał. Ani Wiśniewskiego, ani Rózgi na ostatnim zgrupowaniu już nie było.

Selekcjoner bez zaskoczeń

W efekcie po piętnastu miesiącach brakuje rzeczy, za które można by Urbana pochwalić bez żadnego „ale". To na pewno nie jest historia o trenerze, który poświęcił „dziś", by budować „jutro". Nie jest też jednak historią o trenerze, który gdyby dostał dwie kulki, jedną by zepsuł, a drugą zgubił. 64-latek jest mniej więcej takim selekcjonerem, jakiego można było się spodziewać. Wpuszcza do kadry młodych, jeśli mu się podobają, ale gdy do kogoś nie ma przekonania, jak do Bartosza Nowaka, Łukasza Skorupskiego czy Czubaka, nie daje sobie wejść na głowę. Gra raczej ofensywnie, co wpływa na to, że defensywa przecieka. Czyli robi to, co przez większość kariery jako trener klubowy.

Dziś odzywa się tęsknota za trenerem, który mniej robi „na nos", a więcej „na szkiełko i oko". Dlatego w Urbana bije się kijem modelu gry młodzieżówki Jerzego Brzęczka. Który przecież został wyrzucony z kadry, bo na tym stanowisku ewidentnie nie trzymał ciśnienia i popadał w syndrom oblężonej twierdzy. Zastąpiono więc go światowcem, którego wielkość polskiej kadry nie paraliżowała do tego stopnia, że ją z dnia na dzień porzucił. I tym sposobem, ciągle reagując zmianami na to, czego najbardziej brakowało poprzednikowi, zafundowaliśmy sobie najbardziej obrotowy selekcjonerski stołek w Europie.

Cokolwiek zdecyduje prezes PZPN, Cezary Kulesza, nie łudźmy się, że krzesło przestanie się kręcić. Może nowy selekcjoner nie będzie miał wad Urbana, ale na pewno będzie miał inne. ●

SPORT.PL

- Łukasz Piszczek mówi o Janie Urbanie inaczej niż wielu ekspertów
- To oni chcą zastąpić Kamila Stocha i przeskoczyć Kacpra Tomasiaka
- Co dalej z przetargiem na prawa do pokazywania Ekstraklasy?

Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na **Sport.pl**

Zapraszamy na Sport.pl+. Subskrypcja za 1 zł miesięcznie przez pół roku. Płatność 6 zł z góry za 6 miesięcy, potem 9,90 zł co cztery tygodnie.

wyborcza

REDAKCJA: ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl

REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik
PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wieliński, Paula Skalnicka.
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utko
KOLPORTAŻ: Michał Szałański
Problemy z dostępnością „Wyborczej" lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455

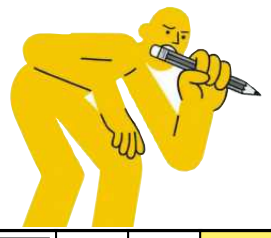
Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych: facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl, instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl

WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerska 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak
REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Robert Staśkiewicz
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44
DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X

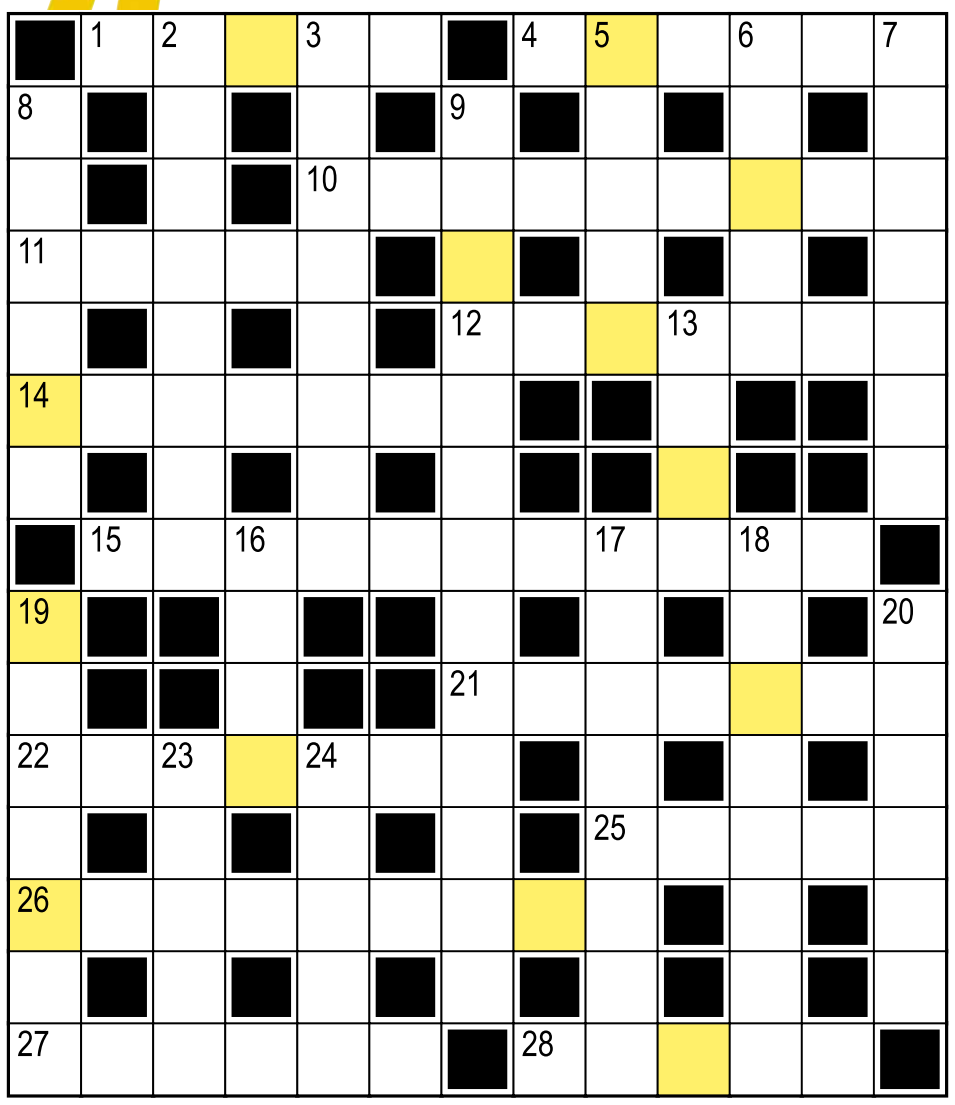
IZBA WYDAWCÓW PRASY
NAKŁAD KONTROLOWANY

Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.

eprasa.pl 53ad9de701

krzyżówka nr 166

Hasło:

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Poziomo:
1) gang mustangów
4) przytrzymywane popręgami
10) praskie wzgórze zamkowe
11) pocztowe zawiadomienie o przesyłce
12) „Klaskaniem mając obrzękłe ...", wiersz Norwida
14) niewielki ptak z rodziny puszczykowatych
15) Irena, kobieta pracująca w serialu „Czterdziestolatek"
21) zadanie wymagające rozwiązania; dylemat
22) ... dochodowe od osób fizycznych i prawnych, rozliczane w urzędzie skarbowym
25) piłkarze z Łazienkowskiej
26) kobieta stanu wolnego
27) koń jak smoła
28) „Lew, czarownica i stara ..."

Pionowo:
2) Alosza, śpiewa rosyjskie romanse
3) szuka schronienia w obcym kraju
5) na chusteczki do czyszczenia okularów
6) burdy, awantury
7) i taka to podróż...
8) pochyła ściana wykopu
9) wiersz Aleksandra Fredry, w którym „Ciepło – miło – niebo – raj!"
13) „Pierwszy siwy ..."
16) myśl przewodnia
17) sportowiec klęczący w kanadyjce
18) mistrz eleganckiego pisma
19) postscriptum
20) jedna z czterech w sztafecie
23) waluta Macedonii Północnej
24) kreda, jura i ..., w mezozoiku

Rozwiązanie „krzyżówki" nr 165 z 19.11:
Poziomo: 1) skoki **4)** afront **10)** siedem lat **11)** łgarz **12)** odzywki **14)** Babilon **15)** Planeta małp **21)** uszycie **22)** łotrzyk **25)** gangi **26)** Mikołajki **27)** tatuaż **28)** fizyk
Pionowo: 2) karambol **3)** Koszalin **5)** flesz **6)** odlew **7)** tętnica **8)** żałoba **9)** rekonstrukcja **13)** Yoda **16)** Amor **17)** mizogini **18)** łucznicy **19)** bałamut **20)** Temida **23)** tekst **24)** zołza
Hasło: Korekta urody.

sudoku

	7	5		9	1		4	
					6		8	9
9			8			5		7
4			6					8
		7	2		9			4
5	1	3		7		9	2	6
1	4	2	5		7		9	3
3	9	6				4	7	
7				4	3	2	6	

4	7	6						
		9						
	5					9		8
6	2		5		7			3
				6			7	
			2					5
			8			3		4
	6	2			3	8		
	3		7		1		9	

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34427030

Czekamy na Twoje uwagi i pomysły

ROZRYWKA @WYBORCZA.PL

zakreślanka

Zakreślaj słowa z listy na planszy. Mogą być ukryte w wierszach, kolumnach lub prowadzić wężykiem. Niewykorzystane litery czytane rzędami utworzą hasło

K	N	K	T	O	E	Z
B	M	A	Y	M	I	L
E	I	A	N	T	C	Z
L	E	S	D	Y	R	A
H	N	R	E	W	K	A
C	I	S	T	Y	L	D
L	C	I	J	C	I	M
A	A	K	A	A	Z	O
K	T	O	F	L	Y	T

dywersant, myto, zliczarka, motyl, fotka, chleb, kamienica, stylizacja

Hasło z 19.11: kobiety

skojarzenia

Świetna muzyka	Psu na budę	Powyżej uszu	Nigdy więcej
Demon Goliata	Goniąc kormorany	Bicie piany	Przeciągnięcie struny
O krok za daleko	Bułka tarta	Biernie palenie	Przelewanie z pustego w próżne
Głupiego robota	Przebranie miarki	Puste koperty	Żółte kalendarze

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

Rozwiązanie z 19.11:
Składają się na tytuł piosenki grupy Lady Pank: Na, Komu, Dziś, Co. **Składają się na tytuł piosenki grupy Bolter:** Daj, Mi, Tę, Noc. **Składają się na tytuł piosenki grupy IRA:** Ona, Ze, Jest, Snu. **Składają się na tytuł piosenki grupy Raz Dwa Trzy:** Tak, Żyć, I, Warto

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34426992

Słówko
Wybierz słowo, sprawdzaj litery i kombinuj, aż skończą Ci się próby

Literówka
Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Jeszcze więcej rozrywki w Aplikacji Wyborczej
Szukaj w aplikacji

Zakreślanka

Skojarzenia

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

wyborcza

KATOWICE
TYGODNIK

Piątek, 20 listopada 2026 | Redaktor prowadzący **Wojciech Todur**

katowice.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: katowice@wyborcza.pl

Po zamachu w Krakowie

Święta za zaporami

Jarmarki bożonarodzeniowe pod specjalnym nadzorem, miasta wzmacniają zabezpieczenia.

Michalina Bednarek

• **Na Śląsku największy i najdłużej trwający jarmark zaplanowano w Katowicach. Potrwa od 20 listopada aż do 10 stycznia** FOT. ANNA LEWAŃSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Bożonarodzeniowe jarmarki i miejskie imprezy sylwestrowe mają się odbyć zgodnie z planem, ale miasta sprawdzają zabezpieczenia przed wydarzeniami i zastanawiają się, jak zapewnić odwiedzającym bezpieczeństwo.

Głos w tej sprawie zabrał minister Marcin Kierwiński. – Wchodzimy w okres jarmarków. Policji z długą bronią na pewno będzie więcej. Nie ma co do tego żadnych wątpliwości – stwierdził minister w „Gościu Wydarzeń" Polsat News.

Przypomnijmy, że po ataku z 7 listopada, w którym zginęło sześć osób, Kraków ustawił tymczasowe zapory. Docelowe rozwiązanie miasto musi uzgodnić m.in. z policją, pogotowiem i konserwatorem zabytków. Chodzi o to, by ograniczyć ruch samochodów, zachować dojazd dla ratowników i uwzględnić zabytkowy charakter centrum. Miasto nie zamierza odwoływać ani tradycyjnego jarmarku bożonarodzeniowego, ani innych zaplanowanych w grudniu czy w końcówce listopada imprez w Krakowie.

Kraków chce łącznie wydać około 6 milionów złotych na zamontowanie wysuwanych z ulicy barier. Ma się to stać jeszcze w tym roku. Z czasem takie zabezpieczenia ma mieć całe centrum miasta. Na ulicach Krakowa pojawi się też więcej patroli policji. Miasto będzie współfinansować takie działania.

Więcej policji

W innych miastach też więcej czasu i pieniędzy poświęca się bezpieczeństwu. Na Śląsku największy i najdłużej trwający jarmark zaplanowano w Katowicach. Wydarzenie rozpocznie się 20 listopada i potrwa aż do 10 stycznia.

Na katowickim Rynku oraz Placu Obrońców Katowic trwa montaż drewnianych domków handlowych infrastruktury, która przez blisko dwa miesiące będzie służyła odwiedzającym. W drewnianych domkach będzie można kupić świąteczne ozdoby, upominki i przysmaki. Nie zabraknie też atrakcji dla dzieci, koncertów, pokazów artystycznych oraz wydarzeń nawiązujących do śląskich tradycji.

Organizatorzy zapowiadają, że policji będzie więcej niż w minionych latach. – Jako miasto finansujemy także ponadnormatywne patrole policji. W tym roku na ten cel przeznaczonych jest 250 tys. złotych – mówi „Wyborczej" Sandra Hajduk, rzeczniczka prasowa UM Katowice.

Jak dodaje, do katowickiego Rynku na stałe przypisany jest patrol Straży Miejskiej. Bezpieczeństwo w centrum miasta wspiera również Katowicki System Monitoringu i Analiz KISMiA obejmujący ponad 500 kamer, z których duża część zlokalizowana jest w śródmieściu.

– Podobnie jak w latach ubiegłych, teren wydarzenia zostanie zabezpieczony betonowymi zaporami utrudniającymi wjazd. Odbyło się też już spotkanie z organizatorem jarmarku, podczas którego omówiliśmy możliwości wzmocnienia zabezpieczeń, w tym ustawienia dodatkowych zapór. Nad bezpieczeństwem uczestników wydarzenia będzie czuwać również zewnętrzna firma ochroniarska – mówi Hajduk.

Gliwice także przygotowują dodatkowe środki ostrożności. Miejskie przestrzenie, w których będą gromadzić się uczestnicy imprez, zostaną objęte szczególnym nadzorem służb. Podczas jarmarku, który rozpocznie się 28 listopada, na wlotach do Rynku ponownie pojawią się bariery.

Kramy i kolędy

Jarmarczne kramy będą oferować świąteczne produkty od wtorku do czwartku oraz w niedziele w godzinach od 12 do 20, a w piątki i soboty do 22. Na scenie zabrzmią kolędy, pojawią się bajkowi bohaterowie, a na najmłodszych czekać będą spektakle, animacje i warsztaty. 6 grudnia Rynek odwiedzi Święty Mikołaj ze swoją bajkową świtą. Nowością będzie Domek Świętego Mikołaja, w którym podczas weekendowych warsztatów powstaną własnoręcznie wykonane ozdoby, skrzaty, bombki.

Prezydent Gliwic Katarzyna Kuczyńska-Budka spotkała się w tej sprawie z przedstawicielami służb i miejskich instytucji. – Miejskie przestrzenie sprzyjające gromadzeniu się wielu gliwiczan i turystów zostaną objęte szczególnym nadzorem Policji i Straży Miejskiej – przekazali tamtejsi urzędnicy.

Dodatkowe radiowozy

Na inwestycję w bezpieczeństwo mieszkańców stawia też Częstochowa. Pełniący funkcję prezydenta Łukasz Pabiś podpisał zarządzenie zabezpieczające finansowanie zadań Straży Miejskiej. Na etapie jego projektowania wstępnie zapisano pół miliona złotych na zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom, ale pełniący obowiązki prezydenta zapowiedział, że w kontekście wydarzeń w Krakowie, w autopoprawce ten zapis będzie zwiększony do miliona złotych.

750 tys. zł będzie do dyspozycji wydziału zarządzania Kryzysowego UM oraz komendanta Straży Miejskiej, a reszta ma zostać przeznaczona na zakup dodatkowych radiowozów dla policji.

W częstochowskiej Straży Miejskiej jest potrzeba silniejszej obsady zespołu monitoringu wizyjnego oraz osobistego wyposażenia strażników miejskich, zwiększającego ich bezpieczeństwo, ale i niezbędnego w stosowaniu przymusu bezpośredniego podczas interwencji.

W projekcie budżetu pierwotne zapisy środków na podwyżki wynagrodzeń strażników zostaną zwiększone autopoprawką z 500 do 1000 zł brutto na każdy etat i to już od stycznia. Ma to być pierwszy krok w kierunku podniesienia prestiżu tej służby, a także ułatwienia naboru na wakaty, zarówno do służby patrolowej, jak i pracy w roli operatora monitoringu.

Sprzęt ratujący życie

Wrocław też stawia na zakupy. Oprócz barier kupi także wyposażenie dla Straży Miejskiej. Miasto zapowiada kilka konkretnych zmian, w tym mobilne zapory, które utrudnią samochodom wjazd w miejsca zgromadzeń. W razie potrzeby do zabezpieczenia wybranych miejsc zostaną użyte także duże pojazdy miejskich służb i spółek. Do tego dochodzi więcej patroli – policja i straż miejska zwiększyły liczbę funkcjonariuszy w centrum, na Ostrowie Tumskim i w innych często odwiedzanych miejscach, a także w centrach handlowych. Jarmark rozpocznie się tam 20 listopada.

Na wrocławskim Rynku stoi już niemal 80 betonowych barier, a prezydent zdecydował o zakupie następnych, betonowych i mobilnych. Mają być gotowe przed rozpoczęciem Jarmarku Bożonarodzeniowego. Miasto kupuje też sprzęt do ratowania życia, w tym kilkadziesiąt zestawów do tamowania masywnych krwotoków, dzięki którym będzie można pomóc ciężko rannym jeszcze przed przyjazdem ratowników medycznych.

– Szczegółowe rozmieszczenie zabezpieczeń i plany operacyjne pozostają niejawne ze względów bezpieczeństwa. Najważniejsze jest ograniczenie ryzyka oraz zapewnienie służbom możliwości szybkiego reagowania na zagrożenia – słyszymy w biurze prasowym UM Wrocław.

Wieże monitoringu

W Gdańsku podczas Jarmarku Bożonarodzeniowego, który potrwa od 20 listopada do 23 grudnia, przewidziano także dodatkowe patrole policji, betonowe zapory i rozbudowany system zabezpieczeń. Na Jarmark zatrudniona będzie profesjonalna firma ochroniarska oraz oficer bezpieczeństwa współpracujący z policją, strażą miejską, strażą pożarną i Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego. W tygodniu nad imprezą będzie czuwać 20 policjantów, a w weekend ma być ich więcej.

Pojawią się wieże monitoringu wyposażone w kamery 360 stopni, uzupełniające system monitoringu miejskiego. Wjazdy na teren imprezy zostaną osłonięte betonowymi zaporami. Przewidziano dodatkowe przejścia ewakuacyjne oraz system alarmowy. Na 16 grudnia zaplanowano też w Gdańsku przejazd kontrolny służb, w tym straży pożarnej, aby sprawdzić możliwości dojazdu pojazdów ratowniczych i interwencyjnych na teren jarmarku. ●

W Katowicach

500

KAMER

• **Obejmujący ponad tyle urządzeń, z których duża część zlokalizowana jest w śródmieściu, Katowicki System Monitoringu i Analiz KISMiA wspiera bezpieczeństwo w centrum miasta**

wyborcza.pl

• **Więcej czytaj na katowice.wyborcza.pl**

eprasa.pl 53ad9de701

Dworzec w Maczkach

Miał być perłą Sosnowca...

Dziesięć lat po rozpoczęciu rewitalizacji zabytkowego dworca w sosnowieckich Maczkach pozostały niedokończony remont, zasypany tunel i rozczarowanie mieszkańców.

Wojciech Todur

• **Budynek dworca PKP w Maczkach w Sosnowcu**
FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Projekt miał odmienić oblicze tej części miasta. W zabytkowym dworcu kolejowym planowano utworzenie Centrum Naukowo-Dydaktycznego Transportu Kolejowego Politechniki Śląskiej. Inwestycja miała przywrócić miastu i dzielnicy wybudowany w 1848 r. dworzec. – To była inicjatywa PKP, by politechnika kształciła w Sosnowcu wyspecjalizowane kadry dla kolejnictwa – mówił nam 25 lipca 2014 roku prof. Andrzej Karbownik, ówczesny rektor Politechniki Śląskiej. Tego dnia wspólnie z Jakubem Karnowskim, ówczesnym prezesem PKP, podpisał list intencyjny dotyczący współpracy przy tworzeniu centrum.

Dwa lata później, w lipcu 2016 r., PKP wybrały wykonawcę inwestycji. Zostało nim konsorcjum złożone z gliwickiej firmy PA Nova, wrocławskiej Grupy Budowlanej TWS oraz Przedsiębiorstwa Inżynieryjnego Socar z Żarek-Letniska. Wartą 39 mln zł umowę podpisano kilka tygodni później, a we wrześniu 2016 r. rozpoczęła się przebudowa i rewitalizacja zabytkowego dworca oraz przyległych terenów. Już po 12 miesiącach okazało się jednak, że w Maczkach nie powstanie Centrum Naukowo-Dydaktyczne Transportu Kolejowego Politechniki Śląskiej. Podpisany w 2014 r. list intencyjny nigdy nie przerodził się w formalne, wiążące porozumienie. Mówiąc wprost: śląska uczelnia wycofała się z pomysłu.

KŁADKA NAD TORAMI

Do sprawy Maczek wracaliśmy wielokrotnie. Teraz powodem jest informacja, którą podzielił się poseł Koalicji Obywatelskiej Mateusz Bochenek, pochodzący z tej sosnowieckiej dzielnicy. „Koniec z ciągłymi, doraźnymi naprawami kładki nad torami kolejowymi. Czas na kompleksowy remont i modernizację" – ogłosił polityk w mediach społecznościowych.

Jak poinformował, jeszcze w tym roku mają rozpocząć się prace związane z kompleksowym remontem przeprawy. – Przez lata mieszkańcy zgłaszali problemy związane ze stanem technicznym kładki. Kolejne interwencje, punktowe naprawy i ciągła wymiana drewnianych desek były rozwiązaniami doraźnymi, które nie eliminowały problemu na stałe. Sam wielokrotnie interweniowałem w tej sprawie. Teraz zamiast kolejnych prowizorycznych napraw doczekamy się kompleksowej modernizacji – zapewnia poseł.

Zapowiadany zakres prac jest szeroki. Obejmuje oczyszczenie stalowej konstrukcji kładki i zabezpieczenie jej przed korozją, podobne prace przy osłonach przeciwporażeniowych oraz punktową wymianę elementów stalowych. Najbardziej widoczną zmianą ma być zastąpienie drewnianego pomostu i schodów elementami wykonanymi z materiałów kompozytowych. Dotychczasowe deski wymagały częstych napraw i wymiany. Zmodernizowane zostanie też oświetlenie kładki oraz prowadzących do niej dojść.

ZASYPANY TUNEL

Przy ulicy Krakowskiej zapowiedź remontu kładki wzbudza jednak umiarkowany entuzjazm. – Kładkę wyremontują? A czy przypadkiem na drugą stronę torów nie miał prowadzić bezpieczny tunel, który zasypano? – pyta nas mężczyzna zmierzający do sklepu. O zasypywaniu tunelu informowaliśmy w 2025 r. Wówczas PKP tłumaczyły, że konieczne jest zabezpieczenie terenu po przerwanych pracach budowlanych. – Biorąc pod uwagę, że obecnie nie są prowadzone w tym miejscu żadne prace, zaszła konieczność zabezpieczenia terenu – byłego placu budowy – poprzez usunięcie ogrodzenia oraz istniejącego wykopu. Obecnie ogrodzenie zabezpiecza wykop przy tunelu oraz szkielet budynku warsztatów szkolnych przed dostępem osób postronnych. Po usunięciu ogrodzenia konieczne jest zasypanie wykopu – przekazywał nam wtedy Michał Stilger, rzecznik prasowy PKP S.A.

Wyjaśniał, że wykop zostanie zasypany piaskiem, co w przypadku ewentualnego wznowienia inwestycji pozwoli na łatwiejsze usunięcie zasypki i kontynuowanie budowy.

Do sprawy tunelu wrócili także mieszkańcy komentujący wpis posła Bochenka. „Miał być tunel! Przejście z wózkiem do szkoły, do córki, jest dramatem. Zjazd nie jest dopasowany do kół wózka, jest za duży. Skrzypią deski, człowiek boi się, że spadnie, nie wspomnę, jaki jest niebezpieczny dla dzieci" – napisała jedna z mieszkanek. Poseł odpowiedział, że tunel miał służyć innemu celowi. „Miał łączyć kantynę studencką z dworcem. Nigdy nie miał być ogólnodostępny" – stwierdził. Podobnie opisywaliśmy to w naszych tekstach. Dodał, że w pierwszej kolejności zostanie wzmocniona i zmodernizowana kładka, drewniane deski zastąpi nawierzchnia kompozytowa, a oświetlenie i dojścia zostaną przebudowane. „Natomiast w przyszłym roku chciałbym, aby zostały zamontowane windy. O tym także rozmawiam z PKP" – zapowiedział. – Zdaję sobie sprawę, że remont kładki, to nie jest zmiana na którą wszyscy czekamy. Dla mnie to jednak przede wszystkim krok w dobrą stronę. Najważniejsze, że poprawi się bezpieczeństwo – mówi nam.

PLANY W SZUFLADACH

Historia nieudanej inwestycji w Maczkach to tymczasem opowieść o kolejnych pomysłach, które miały odmienić zabytkowy kompleks, ale żaden nie doczekał się realizacji. Kiedy Politechnika Śląska wycofywała się z przedsięwzięcia, komentowano, że uczelnia przestraszyła się kosztów, jakie musiałaby ponosić na utrzymanie ośrodka w Sosnowcu. Jeszcze przez pewien czas jej przedstawiciele deklarowali gotowość do współpracy przy tworzeniu ośrodka badawczego, który mógłby powstać na dworcu przy udziale sosnowieckiego Technikum Kolejowego. Z kolejną propozycją do PKP wystąpił prezydent Sosnowca. Zaproponował utworzenie w zabytkowym obiekcie centrum kulturalnego, łączącego funkcje muzeum Sosnowca, Zagłębia i Powstania Styczniowego. Ten pomysł również zarzucono.

Ostatecznie PKP poinformowały o wykonaniu prac jedynie w zakresie stanu surowego zamkniętego. Do tego czasu miano wydać ok. 10 mln zł. Po inwestycji pozostał między innymi nowy dach, dzięki któremu do wnętrza zabytkowego dworca przestała dostawać się woda. Nie wszystkie zmiany można jednak uznać za korzystne. Podczas prac wyburzono XIX-wieczny budynek stacyjnego ustępu. Była to ceglana budowla wzniesiona na planie krzyża greckiego, nakryta dwuspadowym dachem.

Koparki zrównały z ziemią także dawny budynek straży ogniowej, usytuowany równolegle do dworcowych peronów, tuż obok dawnego hotelu Schernera. Dwupiętrowy hotel słynął z pięknych żeliwnych balkonów i bogato zdobionych drewnianych schodów. Jeszcze niedawno nosiły one ślady ponadstuletniego użytkowania. Dziesiątki tysięcy stóp pozostawiły w stopniach głębokie wgłębienia. Podczas remontu schody obito jednak nowymi deskami. Ich dawny urok bezpowrotnie zniknął.

CZEKANIE NA ZMIANY

Tymczasem w Maczkach przybywa mieszkańców. W Cieślach, Wągródce i rejonie ul. Kapturka wciąż powstają nowe domy.

– Ale kiedy coś się tutaj naprawdę zmieniło? Kiedy wydarzyło się coś ważnego? – pyta nas rozmówca spotkany przed sklepem.

Próbuję przypomnieć sobie teksty, które w ostatnich latach pisaliśmy o tej części Sosnowca. – Nowy żłobek, remont remizy w Cieślach, bezpieczne przejście dla pieszych, zmiany w Klubie Miejskim – wymieniam.

– Mało, panie. Mało – macha ręką mężczyzna.

Koniec z ciągłymi, doraźnymi naprawami kładki nad torami kolejowymi. Czas na kompleksowy remont i modernizację

MATEUSZ BOCHENEK
poseł KO w Maczkach urodzony

Podobne rozczarowanie słychać w głosie Józefa Naziemca, prezesa Towarzystwa Miłośników Maczek „Granica" w Sosnowcu. – Warto byłoby odzyskać to miejsce dla Sosnowca i całego regionu. Wielka szkoda, że upadł pomysł rewitalizacji kolejowych nieruchomości na potrzeby politechniki. To było jedyne sensowne rozwiązanie – powiedział nam. I podał przykład, który jego zdaniem pokazuje, jak można wykorzystać historyczną kolejową architekturę. – Jeśli ktoś jest ciekawy, jak może wyglądać rewitalizacja starego dworca PKP, to zapraszam do Przemyśla, gdzie w sali dworcowej działa restauracja Perła Przemyśla. Maczki też miały być „sosnowiecką perłą", ale na zapowiedziach się skończyło – komentował Naziemiec.

MAGAZYN ARCHEOLOGICZNY?

Dwa lata temu pojawiła się jeszcze jedna koncepcja zagospodarowania zabytkowych nieruchomości. W dawnych zabudowaniach dworcowych rozważano utworzenie magazynu archeologicznego. Obiekty należące do PKP zostały ocenione pod tym kątem przez Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków. Ostatecznie jednak i z tego przedsięwzięcia nic nie wyszło. – Po dogłębnej analizie okazało się, że adaptacja tych nieruchomości na cele magazynu archeologicznego nie jest możliwa – przekazywała nam Anna Turowska, rzeczniczka prasowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Na razie nie ma kolejnego pomysłu, który dawałby realną szansę na przywrócenie dworcowi życia. – Obecnie PKP S.A. nie planuje modernizacji nieczynnego budynku dworca na stacji Sosnowiec Maczki, ale prowadzi proces poszukiwania docelowego sposobu zagospodarowania tego obiektu. Stan techniczny obiektu jest na bieżąco monitorowany przez pracowników PKP, a dodatkowo budynek jest zabezpieczony przed dostępem osób postronnych – przekazało nam biuro prasowe PKP S.A.

– Nie ma tygodnia, żeby nie rozmawiał na temat przyszłości dworca w Maczkach. PKP są chętne do współpracy. W Sosnowcu miasto przejęło nie tak dawno budynek dworca PKP Sosnowiec Południowy. Niewykluczone, że z czasem znajdzie się też rozwiązanie dla Maczek. Przez laty słyszeliśmy, że to miejsce wykluczone komunikacyjnie. Że nie zatrzymują się tam pociągi. Ale to również się zmieniło. Ten argument odpadł – mówi poseł Bochenek. – Tego tematu na pewno nigdy nie odpuszczę. Złożyłem takie przyrzeczenie mieszkańcom i słowa dotrzymam – zaznacza.

Zabytkowy dworzec przy ulicy Skwerowej jest obecnie oferowany do wynajęcia. PKP podkreślają jego potencjał komercyjny. To około 6 tys. m kw. powierzchni użytkowej oraz hektar gruntu. Spółka wskazuje na możliwość szerokiej adaptacji budynku – na placówkę edukacyjną lub medyczną, dom spokojnej starości, muzeum, biura czy gabinety.

Ogłoszenia na stronie PKP dotyczą także opisywanej na naszych łamach wieży ciśnień oraz terenu inwestycyjnego w rejonie ul. Stacyjnej. PKP kreśliło plan, że w tym miejscu może powstać osiedle domów jednorodzinnych oraz wielorodzinnych. Za wizualizacji można się doliczyć ponad 80 domów, widać też kilka bloków. – Żałuję, że ten grunt nie znalazł dotąd nabywcy. Inwestycja mieszkaniowa o takiej skali byłaby impulsem dla rozwoju całej dzielnicy. Już teraz widać, że w naszej szkole jest miejsce dla większej liczby uczniów. Budowa nowego osiedla pomogłaby odwrócić ten trend – kończy poseł. ● 1KA

eprasa.pl 53ad9de701

Częstochowa

Jak opodatkować pątników?

Dzięki zmianom przepisów miasto może zyskać nawet 1,5 mln zł rocznie, ale to nie będzie „opłata pielgrzymkowa”.

Michał Hyra

Dyskusja o opodatkowaniu pątników przybywających do Częstochowy trwa od dobrych kilkunastu lat. W 2010 r. po objęciu władzy w Częstochowie przez lewicę, rozważano wprowadzenie opłaty dla pielgrzymów i turystów odwiedzających miasto. Uzyskane w ten sposób środki miały być przeznaczone na poprawę infrastruktury oraz promocję Częstochowy i jasnogórskiego klasztoru.

Wówczas mowa była o tym, żeby pobierać 4 zł od każdego pielgrzyma. Ówczesny przewodniczący rady miasta Marek Balt kalkulował, że jeśli każdy z 4 mln pielgrzymów odwiedzających każdego roku Częstochowę zapłaciłby 4 zł, miasto miałoby dodatkowo 16 mln zł. Problem w tym, że obowiązujące przepisy nie dawały miastu możliwości wprowadzenia takiej opłaty. Kilka lat później Lewica wróciła do pomysłu. Tym razem opłata miałaby wynieść symboliczną złotówkę, ale miałaby ją opłacać kuria metropolitalna.

• **Przepełnione kosze na śmieci w czasie szczytu pielgrzymkowego w Częstochowie**

FOT. GRZEGORZ SKOWRONEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Nocleg

1,6

TYS.

• **Tylu gminom – jak szacuje rząd – nowelizacja pozwoli wprowadzić nową opłatę od osób, które zostaną w danym mieście lub gminie na noc**

„Mając na uwadze wizerunek miasta wśród mieszkanek i mieszkańców, pątników i pątniczek, pragniemy w ramach ogólnie przyjętych dobrych kanonów dbania o nasze wspólne dobro, małą ojczyznę Częstochowę, zaproponować partycypację w kosztach obsługi ww. systemu śmieciowego” – brzmiał fragment apelu wystosowanego do abp. Wacława Depy. Pomysł oczywiście nie został zrealizowany.

Teraz przepisy się zmieniają. Dotąd, aby samorząd mógł pobierać opłatę od przyjezdnych, musiał posiadać walory klimatyczne i krajobrazowe. Ten pierwszy warunek, związany z jakością powietrza sprawiał, że tylko nieliczne polskie samorządy mogły pobierać opłatę od turystów. Za kilka tygodni przepisy się zmienią, a wymóg związany z jakością powietrza zostanie zniesiony. Jak szacuje rząd, nowelizacja pozwoli ok. 1,6 tys. gminom wprowadzić nową opłatę, którą będą ponosić osoby, które zostaną w danym mieście lub gminie na noc.

Dla wielu samorządów będzie to duży zastrzyk gotówki, co w obliczu trudnej sytuacji finansowej wielu polskich miast będzie sporym wsparciem. W tym gronie zapewne znajdzie się i Częstochowa, co zapowiedział komisarz Łukasz Pabiś. – Jako pełniący funkcję prezydenta oraz rady miasta Częstochowy będę musiał podjąć tę decyzję jednoosobowo. Nie chcę jednak rozstrzygać tak ważnej kwestii bez wysłuchania mieszkańców i przedsiębiorców. Dlatego zaproszę do konsultacji organizacje pracodawców oraz przedstawicieli branży hotelarskiej i turystycznej. Zapraszam też do tej dyskusji wszystkich mieszkańców Częstochowy – ogłosił Pabiś. Jak szacuje, gdyby opłata wyniosła 5 zł (to maksymalna dopuszczalna stawka), do miejskiej kasy trafi ok. 1,5 mln zł. Więc ta kwota w żaden sposób nie nawiązuje do wyliczeń z poprzednich lat. Jak mówi „Wyborczej” Pabiś, wynika to z tego, że nie jest to opłata dla pielgrzymów, tylko zwykła opłata miejscowa, taka sama jak zapłacą ludzie w innych miastach, którzy będą w nich nocować w hotelach lub innych miejscach noclegowych. Opłatą nie będą obłożeni pątnicy, którzy w zdecydowanej większości nocują w namiotach, czy to na terenie Jasnej Góry, czy częstochowskich parafii.

Osobną sprawą jest „uszczelnienie” systemu, bo nie brakuje miejsc, w których nocują pątnicy, a nie figurują w żadnym wykazie. Z danych GUS i częstochowskiego magistratu wynika, że w mieście działa 11 hoteli i 73 obiekty hotelarskie. W 2025 roku udzielono w nich ok. 350 tys. noclegów. Co pozwoliło na oszacowanie ewentualnych wpływów na poziomie 1,5 mln zł, bo od ogólnej wartości trzeba odliczyć jeszcze 10 proc., które zatrzymuje obiekt pobierający opłatę. Pieniądze, które miasto będzie mieć z opłaty, zostaną przeznaczone np. na zabezpieczenie szczytów pielgrzymkowych, podczas których miasto musi zapewnić pątnikom toalety, dostęp do wody, a także odbiór odpadów. Ta ostatnia sprawa jest dla miasta na tyle uciążliwa, że od 2025 roku pielgrzymów witają billboardy z hasłami: „Śmieci pozostaw w miejscu zbiórki” oraz „Czystość to nasz styl, pielgrzymuj świadomie”.

REKLAMA

Katowice/34456810

XXXV Festiwal Ars Cameralis

PUSTKA

23 listopada | godz. 17.30
Podwójne ubezpieczenie (1944)
Kino Kosmos
Katowice

24 listopada | godz. 18.00 | PJM
Agnieszka Jelonek
Tomasz Szerszeń
Krzysztof Muszyński
Black Woolf Coffee & Books
Katowice

27 listopada | godz. 19.00
Miłosz Pieczonka Trio Asleep
Teatr Śląski — Scena w Malarni
Katowice

Pełny program: arscameralisfestiwal.pl

Organizator: Województwo Śląskie; Ars Cameralis Silesiae Superioris; ARS CAMERALIS JEST INSTYTUCJĄ KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Partner: Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Muzyka”, realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca; Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; Narodowy Instytut Muzyki i Tańca

Patronat medialny: Radio Katowice; GAZETA.PL; RADIO 357

Bilety: ticketmaster

1KA

eprasa.pl 53ad9de701

• **16 listopada br. Podlesice. Wojewoda Marek Wójcik podczas debaty o obronie cywilnej**
FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

W razie katastrofy

Kto pośpieszy z pomocą?

Powodzie, katastrofy czy poszukiwania zaginionych pokazują, że państwowe służby nie działają same. Wojewoda śląski Marek Wójcik wskazuje na coraz większą rolę w systemie bezpieczeństwa organizacji pozarządowych.

ROZMOWA Z
MARKIEM WÓJCIKIEM
wojewodą śląskim

MICHAŁ HYRA: Jaką rolę w systemie ochrony ludności odgrywają organizacje pozarządowe?
MAREK WÓJCIK: Skupiają wiele osób zajmujących się na co dzień bezpieczeństwem i posiadających kompetencje przydatne w sytuacjach kryzysowych. Często są to ludzie przeszkoleni z zakresu pierwszej pomocy czy działań ratowniczych. Szczególną rolę odgrywają WOPR i GOPR, ponieważ przez lata wypracowały wysokie kompetencje w ratownictwie specjalistycznym. Są więc ważnym uzupełnieniem służb państwowych, zwłaszcza podczas działań prowadzonych w górach, na terenach trudno dostępnych czy na wodzie.

Na jakie cele przeznaczono środki z Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej dla WOPR i GOPR?
– Przede wszystkim na zakup sprzętu niezbędnego do prowadzenia akcji ratowniczych. To bardzo szeroka gama wyposażenia: od quadów i dronów po sprzęt wspinaczkowy, sonary czy kamizelki asekuracyjne. Są to narzędzia niezbędne do realizacji zadań ratowniczych wykonywanych przez te organizacje.

W jakich sytuacjach poza codziennymi działaniami można wykorzystać GOPR lub WOPR?
– Każdego roku ratownicy GOPR i WOPR uczestniczą w setkach interwencji, począwszy od akcji w górach i jaskiniach, po poszukiwania osób zaginionych. Jednak w systemie ochrony ludności ich rola jest znacznie szersza. Mogą być wykorzystywani podczas zdarzeń masowych i katastrof wymagających zaangażowania dużych sił ratowniczych.

Przykładem była katastrofa kolejowa pod Szczekocinami, gdzie zadysponowano ratowników Jurajskiej Grupy GOPR. W sytuacjach kryzysowych ratownicy GOPR, WOPR, OSP czy pogotowia ratunkowego wspólnie udzielają pomocy poszkodowanym.

Ich specjalistyczne kompetencje są przydatne także podczas powodzi. W czasie powodzi w 2024 roku śląski WOPR prowadził działania zarówno w województwie śląskim, jak i poza regionem. Ratownicy górscy przygotowują się również do ewakuacji mieszkańców z zalanych terenów, między innymi we współpracy z wojskiem i z wykorzystaniem śmigłowców. To pokazuje, że ich działalność nie ogranicza się wyłącznie do gór czy akwenów.

WOPR i GOPR opierają się głównie na pracy ochotników. Czy możliwe jest ich większe uzawodowienie?
– W GOPR już dziś funkcjonuje model mieszany. Część ratowników pracuje zawodowo, zapewniając całodobową gotowość operacyjną, a część działa społecznie. Organizacje samorządowe samodzielnie decydują o swojej strukturze, jednak można przypuszczać, że wraz z rozwojem ratownictwa liczba etatowych ratowników będzie rosła.

Ratownik WOPR może być jednocześnie ratownikiem GOPR, żołnierzem WOT i strażakiem OSP. Czy powstanie system pozwalający to uporządkować?
– Takie rozwiązanie przewiduje ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej. Powstaje ogólnopolski rejestr, który pozwoli określić, kto należy do personelu obrony cywilnej, a kto podlega innym obowiązkom, na przykład wojskowym.

Do tej pory brakowało pełnej wiedzy o rzeczywistych zasobach kadrowych. Tymczasem wiele osób łączy działalność w OSP z pracą zawodową w Państwowej Straży Pożarnej, ratownictwie medycznym czy policji. Rejestr ma pomóc w racjonalnym planowaniu i wykorzystaniu potencjału ratowniczego państwa.

Jakie wsparcie przewiduje kolejna edycja OLiOC dla organizacji pozarządowych?
– Organizacje pozarządowe nadal będą wspierane. Szczególną rolę odgrywają Ochotnicze Straże Pożarne. W obecnym modelu środki trafiają głównie do samorządów, które następnie przekazują sprzęt OSP. Dzięki temu druhowie otrzymują motopompy, agregaty, pilarki, sprzęt ratowniczy i wyposażenie wykorzystywane podczas sytuacji kryzysowych.

Tylko w województwie śląskim w ciągu ostatnich dwóch lat na wyposażenie związane z ochroną ludności przeznaczono setki milionów złotych. Znaczna część tego sprzętu trafiła właśnie do jednostek OSP.

Bardzo ważną funkcją jest edukacja i szkolenie społeczeństwa. W ostatnim czasie w całej Polsce przeszkolono w ramach Powszechnych Warsztatów Ochrony Ludności około 70 tys. osób

Dużo mówi się o inwestycjach w sprzęt, a co ze szkoleniami?
– Szkolenia są jednym z najważniejszych elementów programu. W tym roku przekazaliśmy samorządom w województwie śląskim 4,5 mln zł na podnoszenie kompetencji. Finansowane są między innymi kwalifikowane kursy pierwszej pomocy, szkolenia z obsługi sprzętu specjalistycznego, kursy dla kierowców pojazdów ciężarowych czy szkolenia z zakresu medycyny pola walki.

Korzystają z nich zarówno pracownicy samorządów, jak i strażacy ochotnicy. Chodzi o to, aby jak najwięcej osób posiadało uprawnienia i umiejętności przydatne podczas sytuacji kryzysowych. W takich momentach liczy się czas. Nie ma znaczenia, czy sprzęt obsłuży pracownik urzędu gminy czy druh OSP. Ważne, aby na miejscu znalazła się osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje.

Istotnym elementem programu jest również zakup defibrylatorów AED. Dzięki środkom z ostatnich lat wiele gmin wyposażyło w nie budynki publiczne. Urządzenia są oznaczone na mapie w aplikacji „Pierwszy Ratownik", z której korzystają także strażacy ochotnicy. Dzięki temu osoba jadąca do poszkodowanego wie, gdzie po drodze znajduje się najbliższy defibrylator.

To szczególnie ważne, ponieważ nawet przy dobrze funkcjonującym systemie ratownictwa medycznego nie zawsze karetka przyjedzie jako pierwsza. W województwie śląskim działa 175 zespołów ratownictwa medycznego rozmieszczonych w stu punktach stacjonowania. Jednak ratownik OSP mieszkający w tej samej miejscowości może dotrzeć do poszkodowanego szybciej niż załoga karetki. Dlatego tak duże znaczenie mają wyszkoleni mieszkańcy i lokalni ratownicy.

Czy w system ochrony ludności będą włączane także inne organizacje społeczne, na przykład stowarzyszenia dysponujące specjalistycznym sprzętem?
– Takie możliwości już istnieją. Organizacje mogą ubiegać się o status podmiotu ochrony ludności, przedstawiając swoje zasoby i możliwości działania. Przykładem jest Śląski Bank Żywności, który uzyskał taki status i w razie potrzeby może zostać wykorzystany do organizacji pomocy żywnościowej.

Dobrą praktyką są także porozumienia zawierane przez samorządy z lokalnymi przedsiębiorcami. Przykładem jest Imielin, gdzie stworzono bazę firm dysponujących ciężkim sprzętem, agregatami czy zapleczem logistycznym i żywnością. Dzięki temu w sytuacji kryzysowej wiadomo, do kogo można zwrócić się o pomoc.

Jaką jeszcze rolę odgrywają organizacje pozarządowe w systemie ochrony ludności?
– Bardzo ważną funkcją jest edukacja i szkolenie społeczeństwa. W ostatnim czasie w całej Polsce przeszkolono w ramach Powszechnych Warsztatów Ochrony Ludności około 70 tys. osób. Szkolenia prowadziły między innymi PCK, ZHP i Ochotnicze Straże Pożarne. W województwie śląskim zorganizowano już ponad 250 takich kursów.

Obejmują one pierwszą pomoc oraz zasady postępowania w różnych sytuacjach kryzysowych. To niezwykle istotne z punktu widzenia budowania odporności społecznej. Organizacje pozarządowe dysponują doświadczeniem, kadrą i możliwościami organizacyjnymi, dzięki którym mogą skutecznie przygotowywać mieszkańców do reagowania w sytuacjach zagrożenia. To jeden z fundamentów nowoczesnego systemu ochrony ludności. ●

1KA

eprasa.pl 53ad9de701

Wycieczka do Chorwacji

Z finiszem na OIOM-ie

82-letnia seniorka, która podczas wyjazdu do Chorwacji trafiła do szpitala z zagrożeniem życia, wróciła już do domu. Jej syn podkreśla, że rodzina została pozostawiona sama sobie przy organizowaniu dalszego leczenia w Polsce.

Michalina Bednarek

Pani Regina mieszka na Śląsku. We wrześniu wybrała się do Chorwacji z Klubem Seniora „Przyjaciele". Do Polski nie wróciła, wciąż jest w szpitalu w Splicie. Jej historię opisywaliśmy na łamach „Wyborczej".

Bliscy seniorki początkowo nic nie wiedzieli o zdarzeniu. Rzeczy seniorki przekazała im jedna z uczestniczek wyjazdu. Autokar z pozostałymi uczestnikami wrócił do Polski. Wtedy syn pani Reginy dostał dokumenty mamy, telefon, walizkę.

– Dowiedziałem się, co się wydarzyło i w jakim szpitalu mama przebywa. Po telefonie do szpitala okazało się, że nie otrzymamy żadnych informacji, bo nie ma takiej pacjentki. Kiedy jednak opisaliśmy sytuację przez telefon, pani doktor grzecznościowo stwierdziła, że jest taka pacjentka, ale jest przyjęta jako NN. Zaleciła przyjazd i zweryfikowanie tożsamości. Natychmiast pojechaliśmy tam z siostrą. Już na miejscu, w szpitalu KBC w Splicie, potwierdziliśmy tożsamość mamy – opowiada pan Marek.

„SZKODA" ZGŁOSZONA

Ze strony biura podróży „szkoda" została zgłoszona w Generali, a ze strony podróżującej grupy seniorów w Compensie. – A więc poza ubezpieczeniem Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mama była ubezpieczona również w Generali i w Compensie – dopowiada syn.

– Zdecydowaliśmy, że sprawą dalej ma się zajmować firma Compensa w związku z wyższą sumą ubezpieczenia. Mama została przyjęta na OIOM z zagrożeniem życia. Okazało się, że ma krwiaka podtwardówkowego. Wtedy Compensa, a właściwie Global Assistance, stwierdziło, że to rodzina ma zająć się znalezieniem w Polsce odpowiedniego oddziału szpitala i miejsca na nim. Zastanawiam się, gdzie w OWU [ogólne warunki ubezpieczenia] jest napisane, że takimi sprawami ma zajmować się rodzina – mówi pan Marek, który jest rozczarowany, że ubezpieczyciel ciągle przerzucał na rodzinę działania.

Mariusz Gawrychowski z Compensy wyjaśnił nam ogólne zasady organizacji transportu medycznego w ubezpieczeniu turystycznym oferowanym przez Compensę. Zgodnie z tymi zasadami za organizację i finansowanie transportu medycznego do Polski odpowiada ubezpieczyciel.

– Jeżeli stan zdrowia osoby poszkodowanej uniemożliwia jej samodzielne podjęcie decyzji, w tej sprawie leży ona po stronie najbliższych członków rodziny lub innych osób uprawnionych do jej reprezentowania. Jako ubezpieczyciel jesteśmy gotowi wspierać osoby poszkodowane w ustaleniu możliwości kontynuacji leczenia w Polsce, na przykład zwracając się do Narodowego Funduszu Zdrowia o wskazanie placówek dysponujących odpowiednim zapleczem medycznym. Nie możemy jednak samodzielnie podejmować za osobę poszkodowaną decyzji o wyborze szpitala ani przekazywać jej dokumentacji medycznej placówkom medycznym bez odpowiedniej podstawy prawnej lub wymaganej zgody – usłyszeliśmy w Compensie.

Co więcej, wyjazd seniorów do Chorwacji organizowało biuro podróży Damp Tour z Cieszyna. Zapytaliśmy je o to, co działo się z panią Reginą. „Jako organizator dołożyliśmy wszelkich starań, aby w tej nagłej i trudnej sytuacji pasażerka otrzymała natychmiastową i profesjonalną pomoc. Przedstawione przez panią informacje zawierają jednak szereg nieścisłości, które wymagają sprostowania" – biuro odpisało na pytania, które przesłaliśmy i od razu zagroziło krokami prawnymi, jeśli „w tekście znajdą się informacje nieprawdziwe".

Pan Marek miał jednak pretensje, że po wypadku nikt z biura się z nim nie skontaktował. W Damp Tour usłyszeliśmy, że wyjazd nie był wycieczką objazdową z pilotem, lecz tzw. przewozem wahadłowym, transportem osób na wczasy, a kierowcy zareagowali natychmiast, zjechali na najbliższy bezpieczny parking i niezwłocznie wezwali chorwackie służby ratunkowe. Karetka pogotowia przybyła na miejsce po zaledwie dwóch minutach. W akcji ratunkowej nie było czasu myśleć o fizycznym przekazaniu rzeczy pani Reginy ratownikom, ale ci skontaktowali się telefonicznie z kierowcami autokaru i znajomi podróżni wysłali zdjęcia dokumentów tożsamości pani Reginy do szpitala.

– W pojeździe znajdowało się kilkudziesięciu innych pasażerów, wobec których biuro miało zobowiązania transportowe – przekazało nam Damp Tour. Ich pełne wyjaśnienia zamieściliśmy w poprzednim tekście.

• **Syn pani Reginy wyjaśnia: – Poza ubezpieczeniem Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego mama była ubezpieczona również w Generali i w Compensie** FOT. ANNA LEWAŃSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

• **Bliscy seniorki początkowo nic nie wiedzieli o zdarzeniu. Rzeczy seniorki przekazała im jedna z uczestniczek wyjazdu** FOT. ANNA LEWAŃSKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Szpital załatwialiśmy samodzielnie, osobiście, bez żadnego wsparcia ubezpieczyciela. Ubezpieczyciel na chwilę obecną wywiązał się tylko z transportu

pan **MAREK**

TO NIE KONIEC SPRAWY

Pani Regina jest już w Polsce. Została przetransportowana do szpitala w Katowicach. Ten szpital wskazała rodzina po wcześniejszym zarezerwowaniu tam miejsca. – Mama jest w Polsce, a nawet od piątku w domu. Aktualnie szukam miejsca na oddziałach rehabilitacji neurologicznej w Jaworzu, Reptach i Oświęcimiu. Szpital załatwialiśmy samodzielnie, osobiście, bez żadnego wsparcia ubezpieczyciela. Ubezpieczyciel na chwilę obecną wywiązał się tylko z transportu. Biuro podróży nadal milczy, podobnie zresztą jak Klub Seniora „Przyjaciele" – mówi pan Marek.

Jak mówi, organizuje się do dalszego działania w sprawie odszkodowania, zwrotów kosztów pobytu w Chorwacji od Compensy oraz wyjaśnień od biura podróży.

– W pierwszej sprawie chodzi mi o problemy z udostępnianiem mi dokumentacji medycznej mamy i przerzucenia na mnie obowiązku znalezienia miejsca w szpitalu w Polsce. Druga sprawa dotyczy biura podróży. I też mi ręce opadają... Damp Tour napisał w oświadczeniu do „Wyborczej", że „opisywany wyjazd nie był wycieczką objazdową z pilotem, lecz tzw. przewozem wahadłowym", a dalej „co najważniejsze, pani Regina nie zgłosiła faktu upadku ani żadnych dolegliwości żadnemu przedstawicielowi naszego biura". No to komu miała to zgłosić, skoro oni organizowali tylko transport? Mama dostała fakturę na 530 EUR za leczenie. Fakturę wysłałem do Compensy i czekam. Na razie nie zgłębiałem kwestii odszkodowania z polisy. Chcę ich pociągnąć do odpowiedzialności za to, że to osoby bliskie mają znaleźć poszkodowanej miejsce w szpitalu. A co w sytuacji skoro taka osoba jest nieprzytomna? Trafi do szpitala, ale jest samotna i nie ma bliskich? To szerszy problem – mówi pan Marek. ●

OGŁOSZENIE Katowice/34460034

Ochrona ludności i obrona cywilna

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW PROGRAMU OCHRONY LUDNOŚCI I OBRONY CYWILNEJ NA LATA 2025-2026

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Ochrona ludności i obrona cywilna

Śląski Urząd Wojewódzki

eprasa.pl 53ad9de701

Rewitalizacja

Muzeum Śląskie. Stare mury, nowa historia

Na niedostępnym dotąd fragmencie poprzemysłowego terenu trwają prace rewitalizacyjne – Muzeum Śląskie pisze kolejny rozdział historii dawnej kopalni „Katowice".

Łukasz Karkoszka

Trzeci etap rewitalizacji to historyczne domknięcie trwającego od ponad dwóch dekad procesu transformacji terenu dawnej Kopalni Węgla Kamiennego „Katowice" oraz ostateczne dokończenie katowickiej Strefy Kultury.

Prace prowadzone będą w siedmiu pokopalnianych budynkach, w tym bezcennej w skali europejskiej maszynowni szybu „Bartosz". Znajduje się tam zabytkowa maszyna wyciągowa o napędzie parowym z 1892 r., która działała nieprzerwanie aż do 1996 r.

Nowa funkcja

– Inwestycyjnym wyzwaniem jest harmonijne połączenie rygorystycznych wymogów ochrony zabytków z nadaniem im nowych funkcji. Mówimy o obiektach wznoszonych na przełomie XIX i XX wieku, często noszących ślady historycznych spękań i osiadań terenu wywołanych dawną eksploatacją górniczą – mówi Łukasz Galusek, dyrektor Muzeum Śląskiego w Katowicach.

• **Wizualizacja rewitalizacji na terenie MŚ**
FOT. MATERIAŁY MUZEUM ŚLĄSKIEGO

Od strony inżynieryjnej wymaga to precyzji przy zabezpieczaniu konstrukcji murów i fundamentów, budowie nowoczesnych, podziemnych magazynów oraz wielofunkcyjnych przestrzeni wystawienniczych i eventowych. – Szczególnej uwadze podlegać będzie integracja zabytkowych przestrzeni z nowoczesnymi elementami, takimi jak szklane łączniki, przejścia podziemne i pawilony wejściowe. Innowacyjnym rozwiązaniem będzie wykorzystanie dołowych wód kopalnianych do ogrzewania budynków – dodaje dyrektor Galusek. – Zachowanie oryginalnych maszyn, murów i detali architektonicznych to będzie most pomiędzy pokoleniami.

Zabytki techniki

– W maszynowni szybu „Bartosz" w formule tzw. ekspozycji totalnej udostępnimy zwiedzającym zabytkową maszynę parową. Dzięki budowie lekkiej antresoli zwiedzający zobaczą potężny zabytkowy układ z zupełnie nowej perspektywy. Z kolei nadszybie zyska miano Bramy Szlaku Zabytków Techniki i pełnić będzie funkcję centrum recepcyjno-informacyjnego muzeum – zapowiada dyrektor Galusek.

W głównej hali warsztatu mechanicznego i kuźni wyeksponowana zostanie nowa wystawa stała poświęcona historii przemysłu na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim. – Obejmie ona m.in. górnictwo, hutnictwo, kolejnictwo i włókiennictwo. Wśród eksponatów znajdą się obiekty związane z działalnością miejscowych koncernów i zakładów przemysłowych oraz przykłady autentycznych wielkogabarytowych maszyn produkcyjnych – dodaje dyrektor Muzeum Śląskiego.

W części budynku kuźni powstanie Pracownia Konserwacji Metalu, nawiązująca do dawnego przeznaczenia tego obiektu. Na najwyższych piętrach wieży ciśnień planowane jest utworzenie panoramicznej kawiarni z widokiem na Strefę Kultury.

Z kolei w dawnej elektrowni powstaną przestrzenie ekspozycyjne przeznaczone dla sztuki współczesnej, a jednocześnie na tyle wielofunkcyjne, że będą się w niej mogły odbywać koncerty i spektakle. – Zachowanie oryginalnych maszyn, murów i detali architektonicznych pozwoli zbudować most pomiędzy pokoleniami. Szanując trud i dorobek dawnych górników oraz hutników, stworzymy tętniące życiem miejsce edukacji, sztuki i spotkań dla mieszkańców oraz gości – podkreśla dyrektor Łukasz Galusek. – Materialne ślady pofabrycznej architektury to fundament naszej tożsamości i dowód na to, że przemysłowa przeszłość nie musi oznaczać zamkniętego rozdziału, lecz staje się siłą napędową nowoczesnego rozwoju – dodaje.

219 mln złotych

Prace rewitalizacyjne prowadzone są w północnej części terenu Muzeum Śląskiego. Wiąże się to z koniecznością wyłączenia z użytkowania części placu wypoczynkowego „Fajrant" oraz czasowym odgrodzeniem fragmentów terenu przylegających do odnawianych ścian budynków. – Dołożyliśmy starań, aby prace przebiegały w sposób jak najmniej uciążliwy dla zwiedzających. Główny podziemny gmach ekspozycyjny i budynki nadziemne, a także trasy zwiedzania oraz wydarzenia kulturalne w dotychczas udostępnionych obiektach będą funkcjonować bez zakłóceń – zapewnia dyrektor Galusek.

Kompleks ma być gotowy w 2029 roku. Koszt inwestycji to niemal 219 mln zł, z czego znaczną część stanowi wsparcie z funduszy europejskich, a także dotacje Samorządu Województwa Śląskiego oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34461785

Prezydent Miasta Mysłowice

informuje:

Na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Mysłowice, na II piętrze oraz na stronie internetowej www.myslowice.pl, BIP podano do publicznej wiadomości szczegółowe wykazy nieruchomości stanowiących własność Gminy Mysłowice przeznaczonych do:

dzierżawy:

– zawarcia na okres 20 lat umowy dzierżawy nieruchomości niezabudowanej położonej przy ulicy Bernarda Świerczyny, stanowiącej własność Gminy Mysłowice – z przeznaczeniem pod pawilony, drogi dojazdowe/dojścia, parkingi, zieleń izolacyjną, miejsce gromadzenia odpadów (nowa dzierżawa), zarządzenie 589,
– zawarcia na okres 25 lat umowy dzierżawy nieruchomości przy ulicy Nad Przemszą, stanowiącej własność Gminy Mysłowice – z przeznaczeniem pod lokalizację wysokosprawnego źródła ciepła (nowa dzierżawa), zarządzenie 595.

termin wywieszenia: 20.11.2026 r. do 11.12.2026 r.

OGŁOSZENIE PŁATNE Częstochowa/34461784

Zarząd Robotniczej Spółdzielni Mieszkaniowej „Hutnik"
w Częstochowie, Al. Wojska Polskiego 118
ogłasza ustny nieograniczony przetarg na zbycie własności dwóch lokali mieszkalnych:

1. **Częstochowa, Aleja Niepodległości 41B m 32. Powierzchnia użytkowa lokalu 39,5 m².**
Mieszkanie dwupokojowe, usytuowane na IV piętrze.
Cena wywoławcza wynosi 155 880,00 zł. Wadium 15 588,00 zł.
Przetarg odbędzie się 02.12.2026 r. godz. 11⁰⁰ w siedzibie Spółdzielni, pokój nr 30.

2. **Częstochowa, ul. Żarecka 54 m 57. Powierzchnia użytkowa lokalu 44,0 m².**
Mieszkanie dwupokojowe, usytuowane na III piętrze.
Cena wywoławcza wynosi 182 000,00 zł. Wadium 18 200,00 zł.
Przetarg odbędzie się 02.12.2026 r.,godz. 11³⁰ w siedzibie Spółdzielni – Aleja Wojska Polskiego 118, pokój nr 30.

Zarząd zastrzega sobie prawo odwołania przetargu bez podania przyczyny.
Stawający do przetargu obowiązani są wnieść wadium płatne przelewem na konto bankowe Spółdzielni: PKO BP S.A. 19 1020 1664 0000 3102 0114 0300
Wpłaty wadium należy dokonać najpóźniej do 30.11.2026 r.
Na przetarg należy przybyć z dowodem osobistym oraz dowodem wpłaty wadium.

Umowa o ustanowienie odrębnej własności lokalu na rzecz osoby, która wygra przetarg nastąpi poprzez zawarcie aktu notarialnego, w terminie uzgodnionym z notariuszem, po dokonaniu przez wygrywającego przetarg pełnej wpłaty wylicytowanej wartości lokalu.

Koszt zawarcia aktu notarialnego pokrywa wygrywający przetarg.

Osoby zainteresowane przystąpieniem do przetargu mogą zapoznać się z regulaminem przetargu na stronie **rsmhutnik.pl.** lub w biurze Spółdzielni - pokój nr 8.

Informację o mieszkaniu można uzyskać w biurze Spółdzielni – dział członkowsko-mieszkaniowy, pokój nr 15, tel. 691-400-768 lub 34/323-26-36 wew. 112.

Mieszkanie z poz. 1 można oglądać, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu w administracji osiedla: ADS Hutników – Częstochowa, ul. Zamenhofa 20 – tel. 34 323-03-23. Mieszkanie z poz. 2 - w administracji osiedla: ADS Błeszno – Częstochowa, ul. Mireckiego 31 – tel. 34 323 46 26.

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34461969

PREZYDENT MIASTA ŻORY

Działając zgodnie z art. 35 ustawy z 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz.U 2026 r. poz. 399 z późn. zm.), zawiadamia o wywieszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Żory al. Wojska Polskiego 25, III piętro (tablica ogłoszeń Wydziału Skarbu Miasta) wykazu nieruchomości przeznaczonej do dzierżawy położonej przy ulicy Wodzisławskiej, działkę o numerze 2411/142, na której znajduje się garaż nr 46.

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34461971

PREZYDENT MIASTA ŻORY

Działając zgodnie z art. 35 ustawy z 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz.U 2026 r. poz. 399 z późn. zm.), zawiadamia o wywieszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Żory al. Wojska Polskiego 25, III piętro (tablica ogłoszeń Wydziału Skarbu Miasta) wykazu nieruchomości przeznaczonej do dzierżawy położonej przy ulicy Wodzisławskiej działkę o numerze 2411/142, na której znajduje się garaż nr 72.

OGŁOSZENIE PŁATNE Katowice/34461853

Wójt Gminy Psary

działając na podstawie art.35 ust.1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz.U z 2026, poz. 399 ze zm.) informuje, że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy w Psarach ul. Malinowicka 4 w dniach od 20.11.2026r. do 11.12.2026 r. zostanie wywieszony do publicznej wiadomości:

Wykaz nieruchomości przeznaczonych do dzierżawy obejmujący:

– część nieruchomości ozn. numerami działek 167/5 i 167/7 o łącznej pow. 0,0380 ha, położonej w Górze Siewierskiej

Wykaz zostanie zamieszczony na stronie internetowej w biuletynie informacji publicznej Urzędu Gminy Psary.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34461827

Słówko • Literówka
Quizy • Sudoku
Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

1 KA

eprasa.pl 53ad9de701

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

SZCZEPAN TWARDOCH: Jaka jest nowa powieść laureata Nike?

O czym pisze **OLGA TOKARCZUK** w „Świata jest za dużo”? Inga Iwasiów o nowej powieści noblistki i „pisaniu o ziemioodzyskaniu”

JAROSŁAW KURSKI: Jak pisałem książkę z Michnikiem?

Co nowego napisali John Irving, Margaret Atwood, Julian Barnes, George Saunders czy Douglas Stuart. Kto zachwyca, a kto rozczarował?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, targi, festiwale książkowe oraz przegląd jesiennych nowości

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

eprasa.pl 53ad9de701

Wyciąg z ogłoszenia o I ustnym przetargu nieograniczonym na sprzedaż prawa własności nieruchomości będącej własnością Miasta Gliwice, obejmującej działkę nr 942/2, obręb Kłodnica, zabudowaną budynkami położonymi przy ul. Szobiszowickiej 6A w Gliwicach.

PREZYDENT MIASTA GLIWICE INFORMUJE,

że na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Gliwicach przy ul. Zwycięstwa 21 (parter) i ul. Jasnej 31A (parter), na stronie internetowej miasta (gliwice.eu) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.gliwice.eu) zostało podane do publicznej wiadomości ogłoszenie o **I ustnym przetargu nieograniczonym na sprzedaż prawa własności nieruchomości** stanowiącej własność Miasta Gliwice, **obejmującej działkę nr 942/2, obręb Kłodnica, zabudowaną budynkami niemieszkalnymi położonymi przy ul. Szobiszowickiej 6A w Gliwicach.**

Ponadto wyciąg z ogłoszenia o przetargu został zamieszczony w prasie regionalnej („Gazecie Wyborczej") oraz w prasie lokalnej („Miejskim Serwisie Informacyjnym – Gliwice").

1.Dane ewidencyjne
Działka nr 942/2, obręb Kłodnica, o pow. 0,0298 ha, użytek Bi – inne tereny zabudowane (identyfikator 246601_1.0024.942/2), zabudowaną budynkami niemieszkalnymi o pow. użytkowej 169,74 m² (identyfikator 246601_1.0024.1474_BUD oraz 246601_1.0024.1623_BUD), położonymi przy ul. Szobiszowickiej 6A w Gliwicach, stanowiącej własność Miasta Gliwice.

2.Położenie i opis
Przedmiotowy teren położony jest w strefie pośredniej Gliwic, w odległości ok 3 km od centrum miasta, w pobliżu DK 78 i trasy DTŚ. W sąsiedztwie nieruchomości znajduje się zabudowa mieszkaniowo-usługowa, drobne punkty handlowo-usługowe, tereny zieleni.
Działka zabudowana jest budynkami niemieszkalnymi o charakterze usługowo-magazynowym. Niewielką część działki stanowi trawnik. Działka ma kształt regularny, zbliżony do prostokąta, teren płaski. W pobliżu znajdują się sieci uzbrojenia technicznego: sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, sieć elektro-energetyczna, sieć gazowa. Kwestia uzgodnienia możliwości włączenia do sieci leży po stronie nabywcy nieruchomości.

Zagospodarowanie nieruchomości funkcją mieszkalną, ustaloną przez plan jako przeznaczenie podstawowe, tj. zmiana sposobu użytkowania istniejących budynków musi być poprzedzona ekspertyzą techniczną stwierdzającą możliwość adaptacji, która spełniać będzie przepisy planu miejscowego oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Skomunikowanie nieruchomości
Skomunikowanie działki nr 942/2, obręb Kłodnica, z drogą publiczną będzie się odbywało poprzez służebność gruntową (przechodu i przejazdu) na działce nr 942/1, obręb Kłodnica. Zgodnie z zarządzeniem PM-3798/2026 Prezydenta Miasta Gliwice z dnia 3 września 2026 r. służebność zostanie ustanowiona przy sprzedaży prawa własności działki nr 942/2, obręb Kłodnica. Obciążeniu służebnością podlegać będzie część działki nr 942/1, obręb Kłodnica, pasem o pow. 60,0 m². W związku z powyższym kupujący nieruchomość będzie zobowiązany z tytułu ustanowienia przedmiotowej służebności do zapłaty kwoty w wysokości **28 019,40 zł brutto.**

3.Przeznaczenie nieruchomości
Działka nr 942/2, obręb Kłodnica, położona jest na terenie, dla którego od 17 listopada 2010 r. obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla terenu położonego po zachodniej stronie ulicy Tarnogórskiej, obejmującego część dzielnicy Szobiszowice i Zatorze (uchwała nr XXXVII/1090/2010 Rady Miejskiej w Gliwicach z dnia 15 lipca 2010 r., Dz. Urz. Woj. Śląskiego nr 188 z dnia 16 września 2010 r., poz. 2909), zgodnie z którego ustaleniami działka oznaczona jest symbolem:
- 25M – co oznacza: tereny mieszkaniowe o średniej intensywności zabudowy – istniejące.

Dla terenu o symbolu 25M plan ustala:
1) przeznaczenie podstawowe:
   a) zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna;
2) przeznaczenie uzupełniające:
   a) działalność usługowa i usługi nieuciążliwe,
   b) zieleń urządzona, w tym urządzenia sportowo-rekreacyjne służące obsłudze mieszkańców oraz przydomowe ogrody,
   c) dojścia, dojazdy, parkingi i garaże, sieci infrastruktury technicznej.
   d) sieci infrastruktury technicznej.

4. Cena wywoławcza brutto: 230 000,00 zł. Sprzedaż zwolniona z opodatkowania podatkiem VAT zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług – t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 775 ze zm. **Minimalne postąpienie: 2300,00 zł.**

5. Wadium: 23 000,00 zł należy wnieść **do 14 grudnia 2026 r.** Datą wniesienia wadium jest data uznania rachunku bankowego Miasta Gliwice.

6. Termin i miejsce przetargu: 21 grudnia 2026 r. o godz. 11.00, siedziba Wydziału Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miejskiego w Gliwicach, ul. Jasna 31A, sala 105, I piętro.

7. Podpisanie notarialnej umowy kupna-sprzedaży nastąpi **do 20 stycznia 2027 r.** Dodatkowe informacje na temat warunków przetargu oraz możliwości przeprowadzenia wizji na nieruchomości można uzyskać pod numerem tel. 32/338-64-10 lub -08, -09, -12, -41.

Katowice/34461691

KATOWICKIE CMENTARZE KOMUNALNE
POMOC W ORGANIZOWANIU POGRZEBÓW
ul. Murckowska 9
40-266 Katowice
CAŁODOBOWE USŁUGI
tel.: 32 255 21 32,
32 255 15 51, 607 399 321
mail: kck@kck.katowice.pl
Katowice/34414054

NOWOŚĆ
Słówko Literówka Quizy, Sudoku Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ
Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację
POBIERZ Z Google Play
Pobierz w App Store

Chorzowska Spółdzielnia Mieszkaniowa

ogłasza przetarg nieograniczony na ustanowienie odrębnej własności lokalu mieszkalnego przy

ul. ks. A. Kordeckiego 5A/8 w Chorzowie

zgodnie z Regulaminem określającym tryb i zasady przetargu na ustanowienie odrębnej własności lokalu mieszkalnego

Cena wywoławcza stanowiąca wartość nieruchomości: 262 685,00 zł

- powierzchnia użytkowa lokalu: 61,70 m²,
- lokal mieszkalny składa się z: 2 pokoi, kuchni z oknem, przedpokoju,
- z przedmiotowym lokalem związane jest uprawnienie do korzystania z pomieszczenia wc usytuowanego na III piętrze budynku, które nie jest pomieszczeniem przynależnym do lokalu i stanowi część wspólną budynku,
- położony na III piętrze,
- ogrzewanie centralne,
- w Urzędzie Miasta w Chorzowie toczy się postępowanie administracyjne o wymeldowanie osób z lokalu – **nr sprawy: SO-III.5343.1.197.2026.**
- **Parametry energetyczne lokalu:**
  - wskaźnik rocznego zapotrzebowania na energię użytkową: EU= 172,43 kWh/(m² · rok)
  - wskaźnik rocznego zapotrzebowania na energię końcową: EK= 238,90 kWh/(m² · rok)
  - wskaźnik rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną: EP=262,80 kWh/(m² · rok)
  - jednostkowa wielkość emisji CO_2: E_{CO2} = 0,0997 t CO_2/(m² · rok)
  - udział odnawialnych źródeł energii w rocznym zapotrzebowaniu na energię końcową: U_{OZE} = 0,00 %

OFERTA
- termin składania ofert do dnia**: 03.12.2026 r. do godz. 14:00**
- miejsce składania ofert: **Sekretariat Spółdzielni ul. Kopalniana 4A, pok. 29**
- oferta powinna być sporządzona wg wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do Regulaminu określającego tryb i zasady przetargu na ustanowienie odrębnej własności lokalu mieszkalnego
- wzór oferty dostępny na stronie internetowej www.chsm.com.pl lub w siedzibie Spółdzielni przy ul. Kopalnianej 4A w Chorzowie – Dział Członkowsko-Mieszkaniowy

WADIUM:
- wysokość wadium wynosi: **26 300,00** zł
- termin wpłaty wadium: **08.12.2026 r.**
- nr rachunku bankowego do wpłaty wadium: **BP PKO O/Chorzów nr 09 1020 2368 0000 2002 0022 8445,**
- wadium uznaje się za wpłacone z chwilą uznania środków na rachunku bankowym Spółdzielni,
- warunkiem skutecznego wniesienia wadium jest dokonanie wpłaty z rachunku bankowego należącego do oferenta.

PRZETARG:
- przetarg na lokal odbędzie się w dniu: **09.12.2026 r. o godz. 11:30, w pokoju nr 28, w siedzibie Spółdzielni przy ul. Kopalnianej 4A**
- w przypadku nieobecności oferenta jego oferta nie będzie otwarta i oferent nie bierze udziału w przetargu
- w przypadku wielości ofert Spółdzielnia zastrzega sobie możliwość zmiany miejsca rozstrzygnięcia przetargu

INFORMACJE DODATKOWE:
- adres kancelarii notarialnej, w której po przetargu zostanie zawarty akt notarialny: **Kancelaria Notarialna Danuty Bańczyk, Chorzów, ul. Wolności 16/4**
- Regulamin określający warunki przetargu dostępny jest do wglądu w Dziale Członkowsko-Mieszkaniowym Spółdzielni oraz na stronie internetowej www.chsm.com.pl

KONTAKT W SPRAWIE PRZETARGU I OGLĘDZIN LOKALU:
- Dział Członkowsko-Mieszkaniowy: ul. Kopalniana 4A, 41-500 Chorzów, tel. 32 241-52-08 wew. 301, 302, 304, 305 – sprawy formalne
- Dział Opłat: ul. Kopalniana 4A, 41-500 Chorzów, tel. 32 241-52-08 wew. 310 – sprawy finansowe
- Administracja Osiedla „Centrum": ul. Krasickiego 7A, 41-500 Chorzów, tel. 32 241-38-97, 32 241-41-16 – sprawy techniczne i oględziny lokalu

Spółdzielnia może odstąpić od przetargu na każdym etapie bez podania przyczyn.

Katowice/34461685

GAZETA wyborcza
DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi, licytacje, zamówienia publiczne

Ogłoszenia sądowe i rekrutacyjne

Nekrologi, kondolencje, wspomnienia

KONTAKT:

**kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55**

Komunikaty.pl
nekrologi.wyborcza.pl

KAL 1

eprasa.pl 53ad9de701

wyborcza
KRAKÓW
TYGODNIK

Piątek, 20 listopada 2026 | Redaktorka prowadząca **Dorota Gut**

krakow.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: krakow@wyborcza.pl

Tak zwalnia i zatrudnia prezydent Krakowa

Mój koleś jest lepszy niż twój

Łukasz Gibała szedł do wyborów pod sztandarem walki z kolesiostwem. Nie minął miesiąc od zaprzysiężenia, a wraz z nowym prezydentem do magistratu wprowadzili się jego najbliżsi współpracownicy. – Czekam na drugi sezon serialu o kolesiostwie – mówi prof. Łukasz Danel.

Anna Kolet

Łukasz Gibała robi porządki w magistracie i podległych mu jednostkach. Jak każdy prezydent ma do tego prawo, ale wątpliwości budzi styl, w jakim rozstaje się z ludźmi, a przede wszystkim brak realizacji przedwyborczych obietnic.

Swoją pierwszą decyzję kadrową Gibała podjął zanim jeszcze oficjalnie objął stanowisko. 19 października, a więc dzień przed zaprzysiężeniem, wydał polecenie dyrektorce magistratu, by podpisano umowę o wolontariacie z jedną z jego najbliższych współpracowniczek.

Prawniczka ze stowarzyszenia Gibały wolontariuszką w urzędzie

Mowa o Agacie Szopińskiej. 39-latka od 10 lat działa w stowarzyszeniu Kraków dla Mieszkańców, którego Gibała jest liderem. Z wykształcenia jest prawniczką, w ramach stowarzyszenia udzielała bezpłatnych porad prawnych osobom, które ucierpiały w wyniku działań deweloperów lub urzędników miejskich wydających pozwolenia na budowę.

Brała czynny udział w kampanii wyborczej Gibały. Wpłaciła nawet 20 tys. zł na jego komitet. Można ją było spotkać również na korytarzach sądowych, kiedy Gibała wytaczał kolejne procesy w trybie wyborczym Monice Piątkowskiej. Szopińska razem z partnerką Gibały, Adrianną Siudy, zasiada też w radzie nadzorczej firmy Fiberlab, która należy do Leszka Gibały, ojca Łukasza.

Wchodząc do magistratu dostała dostępy do urzędowego systemu SEZAM, czyli Systemu Ewidencjonowania Zbiorów, Administrowania i Monitorowania oraz do kilku pomieszczeń, w tym gabinetu prezydenta.

Czym się zajmuje? Z informacji przekazanych przez urząd wynika, że wspiera obsługę kancelaryjną i administracyjną, w tym przyjmowanie, segregowanie i dystrybucję korespondencji, a także obieg dokumentów, rejestrowanie spraw i monitorowanie terminów ich realizacji.

„Szlachetna paczka" Łukasza Gibały

Tydzień po ściągnięciu Szopińskiej, Łukasz Gibała podpisał umowę wolontariacką z kolejnym współpracownikiem stowarzyszenia Kraków dla Mieszkańców. To Marcin Kędryna, przyjaciel byłego prezydenta RP Andrzeja Dudy z krakowskiej podstawówki i harcerstwa, a także jego były asystent i szef biura prasowego w kancelarii prezydenta RP. Dziś zasiada w Radzie Nowych Mediów przy Prezydencie RP, do której powołał go Karol Nawrocki.

Ze zwykłego wolontariusza Kędryna szybko awansował na Społecznego Doradcę Prezydenta Miasta Krakowa ds. strategii. Do jego zadań należy:

- udzielanie prezydentowi wsparcia i porad;
- wpływanie na wizerunek Krakowa poprzez działania doradcze, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu strategii komunikacyjnej Miasta;
- dokonywanie analiz i oceny sytuacji Miasta;
- wspieranie prezydenta celem zapewnienia właściwego poziomu i jakości działań podległych mu służb;
- opiniowanie projektów o charakterze strategicznym, istotnych dla szeroko rozumianego rozwoju Krakowa
- współpraca z organami administracji rządowej, samorządowej, parlamentarzystami i środowiskami społeczno-gospodarczymi w zakresie przygotowania odpowiednich analiz i ocen.

• **11.10.2026 roku. Łukasz Gibała podczas wieczoru wyborczego w Krakowie**
FOT. JAKUB WŁODEK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Funkcja społecznego doradcy wykonywana jest nieodpłatnie. Jednak jak już wcześniej ustaliliśmy, Marcin Kędryna współpracuje jednocześnie ze Stowarzyszeniem Kraków dla Mieszkańców i to ono opłaca jego działalność.

Pośrednio więc Kędrynie płaci ojciec prezydenta Krakowa. Ze sprawozdań finansowych za 2024 i 2025 r. wynika, że należąca do Leszka Gibały firma Ductor (wcześniej jej właścicielem był Łukasz) przekazała niemal 9 mln zł w formie darowizn (4 mln zł w 2024 i blisko 4,9 mln zł w 2025 r). Sprawozdanie nie precyzuje co prawda, do jakiej organizacji poszły te pieniądze, ale z wcześniejszych deklaracji Łukasza Gibały można wnioskować, że głównym beneficjentem jest właśnie KdM. I to KdM opłaca teraz wolontariuszy zatrudnionych w urzędzie, a wcześniej niemal w całości sfinansowało akcję referendalną, która doprowadziła do odwołania prezydenta Aleksandra Miszalskiego.

Ze stowarzyszeniem związanych jest również dwoje innych wolontariuszy przyjętych w ostatnich dniach do magistratu, to: Nela Nocoń i Kacper Put. Oboje mają podobny zakres obowiązków jak Szopińska.

Wolontariusze u Gibały. „To stawia znaki zapytania"

Prof. Łukasz Danel, dyrektor Instytutu Politologii, Socjologii i Filozofii UEK przyznaje, że informacja o zatrudnieniu wolontariuszy w UMK nieco go zaskoczyła.

– Bo tu nie chodzi o uczniów czy studentów, tylko doświadczone osoby ze sporym dorobkiem zawodowym. Do tej pory nie było takiej praktyki w urzędzie – mówi prof. Danel. – Dość tajemniczą sprawą jest też opłacanie tych wolontariuszy z pieniędzy stowarzyszenia Kraków dla Mieszkańców. To stawia znaki zapytania przed całą tą konstrukcją. Prezydent oczywiście ma pełne prawo otaczać się doradcami czy zaufanymi ludźmi, ale ten brak transparentności działa na jego niekorzyść.

Łukasz Gibała: „Podjąłem decyzję o odwołaniu"

Łukasz Gibała nie zamierza się jednak z niczego tłumaczyć. Z mieszkańcami i urzędnikami komunikuje się za pomocą krótkich wpisów w portalach społecznościowych. Z dziennikarzami w ogóle, bo do dziś nie ma swojego rzecznika prasowego.

Od początku jego urzędowania z pracą w magistracie pożegnało się ponad 20 osób. Część została przesunięta na niższe stanowiska. Inni dostali wypowiedzenia. Tych nie wręcza jednak osobiście Gibała, ale dyrektorka magistratu Justyna Habrajska. Prezydent ogranicza się do krótkich komunikatów w internecie: „Podjąłem decyzję o odwołaniu" – informuje i podaje nazwisko kolejnego odwołanego urzędnika. Bez jednego słowa uzasadnienia.

Powołana jeszcze za czasów Aleksandra Miszalskiego rzeczniczka praw ucznia z mediów dowiedziała się, że prezydent zlikwidował jej stanowisko pracy, kilka dni później dostała wypowiedzenie.

– Moje zwolnienie odbyło się bez żadnego ostrzeżenia i bez rozmowy, o którą prosiłam. Jest mi przykro – komentowała odwołana rzeczniczka

Jej los podzieliło pięcioro pełnomocników prezydenta. Wszystkim wręczono wypowiedzenia tego samego dnia.

– Jestem zaskoczona formą odwołania. W czasie kampanii prezydent deklarował, że kadra będzie poddana weryfikacji, ale tego nie zrobiono. Prezydent nie spotkał się ze mną, choć prosiłam o taką rozmowę. Nie miałam więc możliwości przedstawienia mu, co udało się zrobić i jakie miałabym propozycje na przyszłość. Uważam, że w wypowiedzeniu brak jest merytorycznych argumentów – podkreśla w rozmowie z „Wyborczą" Marta Wodyńska, odwołana pełnomocniczka ds. polityki senioralnej.

Jako powód jej odwołania Gibała podał: „Utratę możliwości efektywnej współpracy oraz odmienną wizję pracodawcy, co do sposobu realizacji zadań". Identyczne uzasadnienia otrzymali wszyscy zwalniani pełnomocnicy.

– Poczułam się jak zmieciona miotłą – dodaje Wodyńska.

Z funkcji społecznego doradcy prezydenta Gibała odwołał też Szczęsnego Filipiaka, byłego szefa krakowskiej KO i radnego sejmikowego. O tym też poinformował jednym zdaniem na Fb. Zapomniał przy tym dodać, że Filipiak pełnił swoją funkcję nieodpłatnie.

eprasa.pl 53ad9de701

Prof. Danel: „To pozostawia niesmak”

Prof. Danel krytykuje styl, w jakim Gibała zwalnia ludzi. – Prezydent zapowiadał nową jakość, większą otwartość i transparentność. Obiecywał, że będzie wszystko tłumaczył mieszkańcom. Tymczasem o jego decyzjach personalnych wiemy tylko tyle, że zapadły. Nie wiemy, dlaczego i to pozostawia niesmak – przyznaje prof. Danel.

I dodaje, że takim postępowaniem Gibała sam wystawia się na strzał, pozostawiając pole do domysłów, że jego decyzje personalne, to w rzeczywistości czystki polityczne związane z tym, że prezydent chce wymienić „kolesi” Miszalskiego na swoich „kolesi”.

– To nie pasuje do tego, czego się spodziewałem po prezydencie i co on sam zapowiadał w kampanii, obiecując, że teraz będzie zupełnie inaczej niż za Miszalskiego i Majchrowskiego, że będzie wszystko jak na dłoni, że Kraków będzie dla mieszkańców, czyli że mieszkańcy będą o wszystkim informowani – zauważa prof. Danel.

Jeden konkurs Łukasza Gibały

Gibała, który w kampanii wyborczej obiecywał otwarte i transparentne konkursy na wszystkie stanowiska w urzędzie, do tej pory ogłosił tylko jeden: na dyrektora Zarządu Infrastruktury Sportowej (o dymisji dotychczasowego szefa jednostki dowiedzieliśmy się z jednozdaniowego komunikatu na Fb).

Zastępca Gibały, Karol Wałachowski, nagrał rolkę, w której zachęca do składania ofert w konkursie.

Urząd informuje też, że prezydent ogłosił konkurs na miejskiego konserwatora zabytków, tyle tylko, że ogłoszenie o konkursie pojawiło się na stronie BIP 9 października, a więc zanim jeszcze Gibała został prezydentem.

Kolesie w największej miejskiej spółce

Gibała jednym posunięciem wymienił za to całą radę nadzorczą Krakowskiego Holdingu Komunalnego, czyli największej miejskiej spółki. Odwołanych członków rady zastąpili bliscy współpracownicy prezydenta. Na czele stanął Rafał Zontek, który pod Wawelem już zdobył przydomek „arcykolesia”. Zontek jest radcą prawnym, był pełnomocnikiem komitetu referendalnego w sprawie odwołania Aleksandra Miszalskiego, a potem aktywnie angażował się w kampanię wyborczą: reprezentował sztab Gibały przed sądem.

Do rady weszli również:

- Tomasz Seweryn,
- Paweł Skóra,
- Paweł Wolnik,
- Krzysztof Wąsowicz.

Na początku ubiegłego tygodnia nowa rada odwołała cały zarząd spółki. Od dwóch lat na jego czele stał były radny KO i były zastępca prezydenta Jacka Majchrowskiego Bogusław Kośmider.

O tej zmianie Gibała również poinformował na Fb: „Rozpoczynamy porządki w miejskich spółkach. Bogusław Kośmider odwołany z funkcji Krakowskiego Holdingu Komunalnego” – napisał prezydent. Ale znów nie wyjaśnił powodów odwołania.

– Nowy prezydent miasta to nowe porządki i nowy prezydent ma do tego pełne prawo. Ważny jest styl tych zmian – komentuje swoje odwołanie Bogusław Kośmider. – Jak pisał Zbigniew Herbert „to wszystko jest kwestią smaku...”. Po 32 latach pracy dla miasta mam prawo oczekiwać przyzwoitego stylu zamknięcia tego etapu współpracy. I tego oczekuję!

Kośmider zapewnia przy tym, że zostawia KHK w bardzo dobrej kondycji. – Osiągnęliśmy bardzo dobre wyniki finansowe spółki, za rok 2025 to 102 mln zł zysku, za rok 2026 mamy już zysku ponad 60 mln zł. Na rachunkach mieliśmy na koniec 2025 ponad 160 mln zł, teraz już mamy ponad 212 mln zł – wylicza.

Funkcję prezesa KHK przejął Krzysztof Wąsowicz, a jego zastępcą został radca prawny Tomasz Seweryn. Ten ostatni jeszcze do niedawna był wspólnikiem Rafała Zontka w firmie Insolvo, która zajmowała się doradztwem prawnym i podatkowym. Wcześniej pracowali razem w trzech innych spółkach.

Łukasz Gibała nie zamierza się z niczego tłumaczyć. Z mieszkańcami i urzędnikami komunikuje się za pomocą krótkich wpisów w portalach społecznościowych. Z dziennikarzami w ogóle

W czasie kampanii referendalnej sprzyjający Gibale portal krowoderska.pl rozkręcił akcję pod hasłem epidemia kolesiostwa, wytykając Miszalskiemu, że ściąga do magistratu swoich znajomych

– Obaj zbyliśmy udziały w Insolvo jeszcze przed walnym zgromadzeniem – mówi Zontek.

Nie kryje jednak, że to on polecił prezydentowi Gibale Seweryna na członka rady nadzorczej. Podobnie zresztą jak dwóch innych członków: Pawła Skórę i Pawła Wolnika, którzy również są prawnikami.

Wąsowicz i Seweryn mają kierować KHK do czasu rozstrzygnięcia konkursu na prezesa. Ale ten nie został jeszcze ogłoszony.

W przypadku miejskich spółek gra idzie o spore zarobki. Ich prezesi dostają miesięcznie po ok. 38 tys. zł, przysługuje im również wynagrodzenie zmienne (potocznie premia) w wysokości 25 proc. rocznego wynagrodzenia stałego, czyli ok. 115 tys. zł.

Nadchodzi drugi sezon serialu o kolesiostwie?

W ostatnich dniach prezydent poinformował również o odwołaniu z rady nadzorczej Krakowskiego Airport Łukasza Pawełka, byłego skarbnika Platformy Obywatelskiej, który do rady lotniska trafił decyzją Aleksandra Miszalskiego. Gibała nie wyznaczył jeszcze następcy Pawełka.

– Te ruchy kadrowe w spółkach i radach nadzorczych nie powinny nas aż tak bardzo dziwić, bo to jest pewien schemat, który powtarza się za każdym razem. Jednak Łukasz Gibała zapowiadał pod tym względem nową jakość i to, w jakim stylu to robi, przeczy jego przedwyborczym obietnicom – ocenia prof. Łukasz Danel.

W czasie kampanii referendalnej sprzyjający Gibale portal krowoderska.pl rozkręcił akcję pod hasłem epidemia kolesiostwa, wytykając Miszalskiemu, że ściąga do magistratu swoich znajomych. Był to jeden z argumentów za odwołaniem prezydenta.

– Czekam teraz na drugi sezon serialu o kolesiostwie – mówi z przekąsem prof. Danel.

OGŁOSZENIE PŁATNE 34457761

W listopadzie wspominamy zmarłych, których ceremonie pogrzebowe w październiku 2026 przeprowadziła firma Karawan.

Alicja Żulikowska, Anna Czosnowska, Anna Kulikowska, Barbara Lipska, Barbara Witek, Bronisław Burkiewicz, Edward Zobek, Eleonora Kaciuba, Emila Krcha, Ewa Piaseczna-Donhöffner, Grażyna Pajor, Helena Gawlik, Irena Miernik, Jadwiga Liskiewicz, Jan Czerwiński, Jan Fiszer, Jan Zając, Jan, Elżbieta Orzechowska, Janina Pabis, Janusz Nowotnik, Jaśmina Wilk, Jerzy Nowak, Julian Bijota, Józefa Jamrozik - Materska, Krystyna Kowalik-Ciaputa, Krzysztof Młodkowski, Lidia Karolewska, Maria Janik, Maria Stefańska-Czarny, Maria Wodnicka, Maria Łabędowicz, Maria Łudzik, Małgorzata Zydek, Małgorzata Ziomek, Mieczysław Kubaty, Olga Barańska, Paweł Żbik, Przemysław Branny, Stanisław Michalski, Stefania Miałkowska, Tadeusz Dobrzański, Teresa Banaś, Teresa Pałka, Urszula Nowak, Wacław Drohobycki, Witold Worsztynowicz, Władysława Pająk, Zbigniew Basista, Zbigniew Gałczyński

Msza św. zostanie odprawiona 22 listopada o godz. 12:00 na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

KARAWAN GRUPA FIRM POGRZEBOWYCH TRADYCJE OD 1981 ROKU

12 411 11 11

12 658 21 11

Całodobowe wsparcie i doradztwo

Pomagamy pożegnać bliskich z szacunkiem i godnością.

- Kompleksowe usługi pogrzebowe
- Rozliczenia bezgotówkowe
- Transport krajowy i międzynarodowy
- Własne krematorium
- Organizacja stypy i pożegnań

Punkty Obsługi Klienta **10 lokalizacji w Krakowie**

Zobacz na: www.karawan.pl

1KR

eprasa.pl 53ad9de701

Kraków

mKraków

Witaj w aplikacji!

Aktualności
Ankiety
Bilety okresowe
Karta Krakowska
Pokaż
Centrum Kontaktu
KKR3+
Konsultacje społeczne
Obiekty sportowe
Parkowanie
Rozkład jazdy
SCT
Wywóz odpadów
Dodaj usługę

mKraków

Zastąpiła aplikację
Karty Krakowskiej

CZAS NA ZMIANĘ!

Kraków/34460237

eprasa.pl 53ad9de701

Ekspertka o nowej podstawie z matematyki:

Zbroimy się na wojnę, ale roz

Pani minister Barbara Nowacka mówi, że jej głównym celem jest dobrostan dzieci. No dobrze, tylko jak rozumiemy ten dobrostan? Przez intelektualną pustkę i przez to, żeby dzieci umiały mniej, niż mogą umieć?

• **Dr Anna Widur** FOT. KONRAD KOZŁOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

ROZMOWA Z
ANNĄ WIDUR
dr. nauk matematycznych

OLGA SZPUNAR: Nie zdecydowała się pani na pracę przy tworzeniu nowej podstawy programowej z matematyki dla szkół ponadpodstawowych. Wchodzi w życie we wrześniu, a jej projekt jest już gotowy.
DR ANNA WIDUR: Nie zdecydowałam się, bo raz już to przerabiałam. Byłam członkiem zespołu, który pracował nad nową podstawą programową z matematyki dla szkoły podstawowej.

I nie była pani zadowolona z efektu. „Stworzyliśmy podstawę dla tych z lewej strony krzywej Gaussa, czyli tej połowy części populacji, która z matematyką radzi sobie słabiej. Dzieci zdolne matematycznie w szkole publicznej były i dalej będą zaniedbane" – przyznała pani „Wyborczej".
– Nie zgadzałam się z tym, że podstawa po raz kolejny idzie w kierunku upraszczania i ograniczania treści. W zespole, który ją tworzył, trudno było w tej sprawie przyjąć zgodne stanowisko. Nie udało mi się przekonać zasiadających w nim osób do swoich racji. Decydując się na pracę nad nową podstawą dla szkół podstawowych, nie mogłam przewidzieć, że pójdzie ona w taką stronę. Ale bazując na swoim doświadczeniu, mogłam już przewidzieć, że przy podstawie programowej dla szkół ponadpodstawowych będzie podobnie. Nie chciałam w tym uczestniczyć. Miałam rację. Stało się to, czego się obawiałam. Obniżanie wymagań trwa w najlepsze.

Kiedy się zaczęło?
– Pierwsze raptowne ograniczenie wymagań było wtedy, gdy powstały gimnazja.

Czyli 27 lat temu.
– Dla społeczeństwa to był szok. Jak to? Znika aż tyle?

Odwołam się do naszej rozmowy sprzed lat i wyliczę za panią: gimnazjalista nie poznaje twierdzenia Talesa ani wzorów skróconego mnożenia, znikają wektory, trygonometria, przekroje brył, kąty w przestrzeni, konstrukcje geometryczne.
– Przez te 27 lat zrezygnowaliśmy już chyba z połowy tego, czego w gimnazjach uczyliśmy.

W 2017 roku rząd Prawa i Sprawiedliwości podejmuje decyzję o likwidacji gimnazjów, a pani znów wylicza, że z powołanej do życia ośmioklasowej podstawówki znikają: układy równań, figury podobne, nierówności, pojęcie potęg o wykładniku ujemnym, bryły obrotowe. Zaraz zniknie jeszcze więcej...
– Gdy w 2019 roku wybuchła pandemia, ówczesny minister edukacji Przemysław Czarnek wydał zalecenie, że na jej czas z podstaw programowych ma zniknąć 30 procent materiału. Uczestniczyłam w ograniczaniu podstawy programowej z matematyki na ten trudny czas. Wszyscy się na to godziliśmy, bo to była sytuacja, na którą nikt nie miał wpływu.

Po pandemii w 2024 roku nastąpiła korekta podstaw programowych i wraz z nią miało wrócić to, co wcześniej było. Tyle że te 30 procent materiału z matematyki, które zniknęło, nigdy nie wróciło.

Korekta z 2024 roku była praktycznie kosmetyczna. Porządkowała zapisy, usuwała te, które się dublowały, ale przy okazji z poziomu podstawowego usunęła kolejne. Na przykład: doprowadzanie wielomianu do postaci iloczynowej przez tak zwane grupowanie, dzielenie wielomianów przez dwumiany, nierówności z wartością bezwzględną, twierdzenie sinusów, centyle, odchylenie standardowe, wartość oczekiwana. Niektóre przeniesiono na poziom rozszerzony, inne zniknęły całkowicie.

I tak dobrnęłyśmy do obecnej reformy edukacji, która we wrześniu wchodzi do szkół ponadpodstawowych.
– Przez opublikowany projekt tej podstawy brnie się naprawdę trudno. Pierwsze, co mi się nasuwa, to że bardzo źle się ją czyta, jeśli chce się

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraków/34457760

| Całodobowe wsparcie i doradztwo

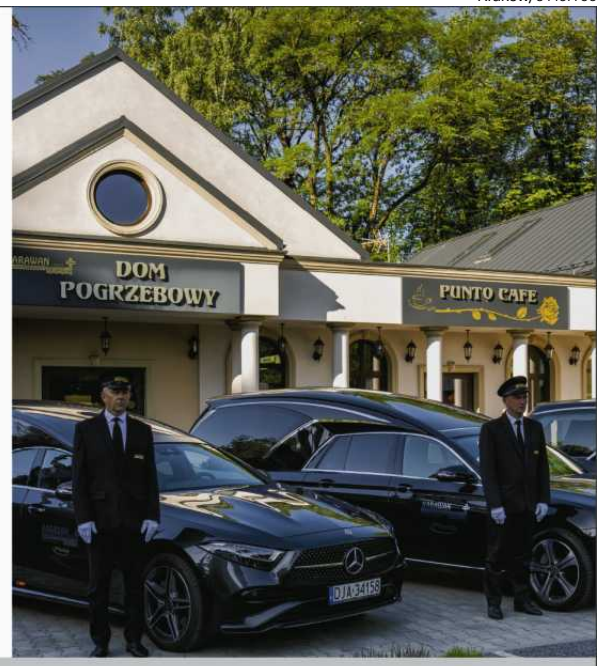
Dbamy o godne pożegnanie w każdej cenie

- Kompleksowe usługi pogrzebowe
- Rozliczenia bezgotówkowe
- Transport krajowy i międzynarodowy
- Własne krematorium
- Organizacja styp i pożegnań

KARAWAN GRUPA FIRM POGRZEBOWYCH TRADYCJE OD 1981 ROKU

Punkty Obsługi Klienta
10 lokalizacji w Krakowie

| ul.Rakowicka 26A 12 222 00 30
| ul. Sieroszewskiego 5B 12 686 61 45
| ul. Bieżanowska 24 12 656 21 11
| ul. Reduta 3B 12 222 50 49
| ul. Rakowicka 33A 12 421 89 83
| ul. Dolnych Młynów 3 12 632 11 22
| ul. Wrocławska 8 12 631 77 95
| ul. Ćwiklińskiej 10 606 793 279
| Cm.Batowice 12 413 63 46
| Cm.Grębałów 12 645 14 35
| Krakowskie Krematorium
| ul. Wielogórska 12 413 33 33

KRAKOWSKIE KREMATORIUM
tel. 12 413-33-33
biuro@kremacja-krakow.pl

30-398 Kraków, ul. Wielogórska 20
Gwarantujemy:
| bezpieczeństwo i profesjonalizm | duży wybór urn | możliwość przechowania po kremacji

Zapraszamy do współpracy
firmy pogrzebowe

1KR

eprasa.pl 53ad9de701

brajamy intelektualnie

zobaczyć, co znika, a co się pojawia. Można byłoby podejrzewać, że to zabieg celowy, by zniechęcić do takich porównań. Sądzę, że przyjęta forma być może ma skłaniać do refleksji, że stworzono nową jakość.

A stworzono?
– Rzeczy znane zostały nazwane inaczej. Mieszają się treści i pojęcia w taki sposób, że klasyczne działy matematyki realizowane do tej pory w szkołach średnich, takie jak trygonometria, kombinatoryka, geometria analityczna, ciągi – zniknęły, a treści z tych działów, czasem bardzo fragmentaryczne, zostały w przedstawionym projekcie dość dziwnie przemieszane.

Błędnie?
– Nie. Ale według różnych, wykluczających się wzajemnie koncepcji. Widać, że zespół autorów tej podstawy był mocno zróżnicowany. Są tu wyraźne próby spojrzenia na matematykę z akademickiego punktu widzenia, ale widać też nauczycielską szczegółowość i troskę o to, by jakieś pojęcia się pojawiły. Na przykład z działu „Liczby" na poziomie podstawowym usunięto zapis, dotyczący obliczania kolejnych wyrazów ciągów rekurencyjnych i przeniesiono go na poziom rozszerzony, też do działu „Liczby". Ale pozostałe treści dotyczące ciągów są już w dziale „Funkcje". Czy to znaczy, że ciąg zadany rekurencyjnie nie jest funkcją? No nie znaczy. Zatem czemu znalazł się w dziale „Liczby"?

To faktycznie duży problem?
– Z ciągami i ich interpretacją jako funkcji jest duży problem. Uczeń nie będzie rozumiał takiej zmiany tylko dlatego, że pojęcie ciągu przeniesiono do działu „Funkcje". W projekcie podstawy nie znajduję zapisu, który przewiduje kształtowanie takiego rozumienia omawianych pojęć. To się nie zdarzy samo. Zresztą do działu „Funkcje" na poziomie rozszerzonym można mieć też bardzo wiele innych pytań.

Na przykład?
– Na przykład, dlaczego znalazło się w nim wymaganie, że „uczeń posługuje się wzorami na sinus/cosinus sumy i różnicy kątów". To jest przecież czysta trygonometria i umieszczenie tych wzorów w dziale „Funkcje" jest co najmniej dziwne. Zwłaszcza że jest to wymaganie o charakterze operacyjnym, a nie pojęciowym, w którym mogłoby ewentualnie chodzić o własności funkcji trygonometrycznych. Podobnie jak badanie zbieżności szeregu geometrycznego, obliczanie sumy szeregu geometrycznego, badanie monotoniczności ciągu.

Wróćmy jeszcze do tego, co z podstawy wycięto.
– Na poziomie podstawowym nie znajduję w ogóle procentów, nie ma ich też na poziomie rozszerzonym.

Może dlatego, że są w podstawówce?
– Ale w podstawówce nie liczy się na przykład oprocentowania po czterech czy pięciu latach z kapitalizacją roczną czy kwartalną. To było w podstawie licealnej. To jest prosty schemat obliczeniowy, który jednak trzeba wytłumaczyć i wyćwiczyć na przykładach, żeby uczeń mógł się nim w przyszłości posługiwać. Idźmy dalej. Coś dziwnego stało się z geometrią. Na poziomie podstawowym jest mowa tylko o tym, że uczeń stosuje własności trójkątów podobnych, stosuje podstawowe fakty z geometrii okręgu, kąty wpisane środkowe. I to koniec. Nie ma już później nic na temat trójkątów ani innych wielokątów.

Wydaje mi się, że to jest jakaś pomyłka, bo trudno wyobrazić sobie podstawę programową bez twierdzenia Pitagorasa, bez trójkąta prostokątnego, bez trapezów, równoległoboków...

Od rodziców ucznia pierwszej klasy w szkole podstawowej słyszę, że wychowawczyni bardzo ich prosi, by pilnowali, żeby dzieci czytały przynajmniej 15 minut dziennie. Dlaczego nie prosi, żeby liczyły?

Oczywiście, twierdzenie Pitagorasa jest pokazywane w szkole podstawowej, ale jego zasadnicze zastosowania w różnych sytuacjach były do tej pory w liceum na poziomie podstawowym. Twierdzenie Talesa przeniesiono z poziomu podstawowego do rozszerzonego. Na poziomie podstawowym zostało jedynie podobieństwo trójkątów, już od dawna definiowane uczniom jedynie za pomocą własności odpowiednich boków i kątów.

W celach kształcenia czytamy, że uczeń ma dobierać argumenty uzasadniające postawioną tezę, analizować niepoprawność własnych i cudzych argumentów. Tyle że nie dajemy mu narzędzi, by sobie z tym radził. To jest tak, jakbyśmy chcieli, żeby mówił po angielsku, ale nie nauczylibyśmy go w tym języku czasu przeszłego.

Bez tego nie będzie umiał się w tym czasie wypowiedzieć, prawda? Na poziomie podstawowym mamy tylko równania pierwszego i drugiego stopnia. Równania wielomianowe wyższych stopni są zawężone do ich reprezentacji w postaci iloczynowej czynników liniowych. I to już jest moim zdaniem przykład infantylizowania matematyki w szkole średniej. Niestety, nie jedyny. Weźmy wektory.

Co z nimi?
– To pojęcie pojawia się dopiero i tylko na poziomie rozszerzonym. Choć paradoksalnie na poziomie podstawowym pozostawiono przekształcanie wykresu funkcji y = f(x) na wykres funkcji y = f(x-a) +b. Usunięto całkiem sympatyczny dla uczniów i życiowo przydatny schemat Bernoullego. Usunięto kolejne wzory skróconego mnożenia, których przecież i tak nie każe się uczniom zapamiętywać, tylko umieć stosować.

Wraz ze wzorami usunięto pojęcie silni i symbolu Newtona, choć potem będzie potrzebne w kombinatoryce i rachunku prawdopodobieństwa. To nie jest jedyny, choć drastyczny przykład, że w podstawie programowej pewne zagadnienia pojawiają się jako kontynuacja bez początku.

REKLAMA
Kraków/34455870

OGŁOSZENIE PŁATNE
34457757

KLEPSYDRA
CMENTARZ KOMUNALNY I KREMATORIUM
INFOLINIA: 12 352 44 44
CMENTARZ: +48 502 930 185
KREMATORIUM: +48 502 930 170
Nowy zielony cmentarz
Pierwsza kwatera ekologiczna
Kolumbaria na urny
Kamieniarstwo i opieka nad grobami
www.cmentarzkrakow.pl | Kraków, ul. Wielogórska 16
1 KR

eprasa.pl 53ad9de701

www.nekrologi.wyborcza.pl/34461753

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że dnia 14 listopada 2026 roku,
opatrzona świętymi Sakramentami, zmarła
nasza kochana Mama, Babcia,
Siostra i Ciocia

ŚP

Magdalena Tina Chlanda

Msza św. Żałobna przy Zmarłej odprawiona zostanie
dnia 23 listopada 2026 roku o godzinie 13:00
w kaplicy na Cmentarzu Salwatorskim, po czym nastąpi
odprowadzenie Zmarłej na miejsce wiecznego spoczynku.

O czym zawiadamiają pogrążeni w smutku

Synowie z Rodzinami

Bardzo prosimy o nieskładanie kondolencji.
Zamiast kwiatów prosimy o wsparcie Fundacji Anny Dymnej
„Mimo wszystko", nr konta: 25 1090 1665 0000 0001 0838 1162,
blik: 722-22-10-99, w tytule: „Cele statutowe KRS 0000174486"
lub podczas uroczystości pogrzebowych do puszek wolontariuszy.

Dziękujemy

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34461964

ODESZLI.pl

Stwórz
Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis **odeszli.pl**

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383, 22 55 55 399, 22 55 55 555

Kiedy powstawała podstawa programowa dla szkoły podstawowej, Polskie Towarzystwo Matematyczne przygotowało swoje uwagi, które zostały zlekceważone. Stało na stanowisku, że podstawa programowa z matematyki jest zbyt uboga.

– Szanuję zdanie nauczycieli praktyków, którzy podnoszą, że czasami zderzają się ze ścianą. Że w klasach, w których jest tak wielu uczniów z różnymi orzeczeniami, nie da się robić więcej. Przecież też uczyłam w szkole i wiem, że pewnych rzeczy się nie przeskoczy. Ale z drugiej strony nie możemy ciągle równać w dół.

Trzeba się zatrzymać na tej zjeżdżalni, bo to, że zjeżdżamy coraz niżej, pokazują ostatnie badania PISA. Nie wyciągamy z nich wniosków i pocieszamy się tym, że w Europie wszyscy tak zjeżdżają.

Takiej edukacji jak japońska i chińska nie chcemy, bo tam nie dbają o „dobrostan" ucznia. No, ale jakaś droga pomiędzy musi być.

Ja nie mówię, żeby dzieci uczyły się na kroplówkach, ale żeby jednak się uczyły. Od rodziców ucznia pierwszej klasy w szkole podstawowej słyszę, że wychowawczyni bardzo ich prosi, by pilnowali, żeby dzieci czytały przynajmniej 15 minut dziennie. Dlaczego nie prosi, żeby liczyły? Matematyka w szkole już na starcie jest deprecjonowana.

Z badania przeprowadzonego na uczelniach przez Polskie Towarzystwo Matematyczne wynika, że studenci mają kłopoty z umiejętnościami matematycznymi z podstawy programowej dla szkół podstawowych.

– A będzie jeszcze gorzej. Ćwiczymy algorytmy i rozwijamy sztuczną inteligencję, by umiała coraz więcej. Czat coraz lepiej rozwiązuje zadania matematyczne, ale wciąż zdarzają się pomyłki. Zakładamy, że są spowodowane jego niedoskonałością. Ale jaką mamy gwarancję, że nie będą spowodowane manipulacją? Zmierzamy do tego, że sztuczna inteligencja będzie wiedziała więcej od ogółu ludzkości. Tymczasem przed jej manipulacjami powinien nas chronić nasz intelekt. I nie chodzi mi o pojedyncze osoby, ale o całe społeczeństwo. Ktoś, kto zna matematykę, obroni tę warstwę, ktoś, kto zna chemię – inną. Jako ludzie będziemy się mogli przynajmniej wzajemnie ostrzegać, że coś jest nie tak.

Nie możemy doprowadzić do sytuacji, w której jako ludzkość będziemy z naszą skarłowaciałą inteligencją

Od rodziców ucznia pierwszej klasy w szkole podstawowej słyszę, że wychowawczyni bardzo ich prosi, by pilnowali, żeby dzieci czytały przynajmniej 15 minut dziennie. Dlaczego nie prosi, żeby liczyły?

skazani na kierowanie się wytycznymi, które dostaniemy od wytrenowanej do maksimum AI. Do tego trzeba dobrej edukacji.

Za granicą mamy wojnę, więc się zbroimy, ale jednocześnie rozbrajamy intelektualnie. Pani minister Barbara Nowacka mówi, że jej głównym celem jest dobrostan dzieci. No dobrze, tylko jak rozumiemy ten dobrostan? Przez intelektualną pustkę i przez to, żeby dzieci umiały mniej, niż mogłyby umieć? Kiedyś robiły zadania domowe, teraz ich nie robią. A w uczeniu matematyki zadania domowe są bardzo ważne. Dziecko musi wrócić do tego, co usłyszało na lekcji i musi to samo przetworzyć. Muszą wracać do tego na różne sposoby, a nauczyciel powinien tym sterować. Nasuwają mi się analogie, wynikające zapewne z faktu, że żyję już dość długo, ale jak wsadzisz w ziemię młodą roślinę, to musisz ją pielęgnować. Musisz ją ciągle plewić i podlewać, usuwać chwasty, szkodniki, czasem dać trochę nawozu. Dopiero jak wyrośnie dorodna, możesz dać jej spokój. Wtedy może mieć swój „dobrostan" w tych chwastach. Jeśli w imię „dobrostanu" zostawimy dzieci w intelektualnym niedostatku, nic dobrego nam z tego pomysłu nie wyrośnie.

Rozmawiała Olga Szpunar

*** Anna Widur** – dr nauk matematycznych, nauczycielka, były doradca metodyczny ds. nauczania matematyki w Krakowie, dyrektorka w krakowskim Centrum Matematyki Alfa

• **Cała rozmowa na Krakow.wyborcza.pl**

OGŁOSZENIE PŁATNE Kraków/34461499

WGP.6840.2.2026.AZ
WGP.6840.29.2026.MB
WGP.6840.30.2026.MB

WYCIĄG Z OGŁOSZEŃ O PRZETARGACH

Burmistrz Gminy Krzeszowice informuje:

– **o ogłoszeniu pierwszego przetargu ustnego nieograniczonego na zbycie nieruchomości utworzonej z działki ewidencyjnej nr 918 o pow. 0,13 ha objętej księgą wieczystą nr KR2K/00046578/3**, położonej w obrębie Zalas, jednostka ewidencyjna Krzeszowice, Powiat Krakowski, Województwo Małopolskie, stanowiącej własność Gminy Krzeszowice
Cena wywoławcza wynosi: 169 740,00 zł brutto (słownie: sto sześćdziesiąt dziewięć tysięcy siedemset czterdzieści zł, 00/100), w tym podatek VAT wg stawki 23%.
Wadium: 17 000,00 zł brutto (słownie: siedemnaście tysięcy zł, 00/100).
Przetarg odbędzie się w dniu 5 stycznia 2027 r. (wtorek) w budynku Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach, Pl. Franciszka Kulczyckiego 1, Segment A (pok. A6 – I piętro) – godz. 9:00.

– **o ogłoszeniu pierwszego przetargu ustnego nieograniczonego na zbycie nieruchomości utworzonej z działki ewidencyjnej 600 o pow. 0,06 ha objętej księgą wieczystą nr KR2K/00059380/2**, położonej w obrębie Paczółtowice, jednostka ewidencyjna Krzeszowice, Powiat Krakowski, Województwo Małopolskie, stanowiącej własność Gminy Krzeszowice
Cena wywoławcza wynosi: 58 000,00 zł brutto (słownie: pięćdziesiąt osiem tysięcy złotych 00/100), w tym podatek VAT wg stawki (23%).
Wadium: 6 000,00 zł brutto (słownie: sześć tysięcy złotych 00/100).
Przetarg odbędzie się w dniu 5 stycznia 2027 r. (wtorek) w budynku Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach, pl. Franciszka Kulczyckiego 1, Segment A (pok. A6 – I piętro) – godz. 10:00.

– **o ogłoszeniu pierwszego przetargu ustnego ograniczonego na zbycie nieruchomości utworzonej z działki ewidencyjnej 2417/1 o pow. 0,05 ha objętej księgą wieczystą KR2K/00026637/9**, położonej w obrębie Zalas, jednostka ewidencyjna Krzeszowice, Powiat Krakowski, Województwo Małopolskie, stanowiącej własność Gminy Krzeszowice.
Cena wywoławcza wynosi: 84 000,00 zł brutto (słownie: osiemdziesiąt cztery tysiące zł 00/100), w tym podatek VAT wg stawki (23%).
Wadium: 9 000,00 zł brutto (słownie: dziewięć tysięcy złotych 00/100).
Przetarg odbędzie się w dniu 5 stycznia 2027 r. (wtorek) w budynku Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach, pl. Franciszka Kulczyckiego 1, Segment A (pok. A6 – I piętro) – godz. 11:00.

Szczegółowe informacje odnośnie zbywanych nieruchomości można uzyskać w Wydziale Gospodarowania Mieniem i Planowania Przestrzennego Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach, Pl. Franciszka Kulczyckiego 1, Segment A (pok. A8 - I piętro), tel. 12 252 08 16 w godzinach pracy Urzędu.

Ogłoszenia o przetargach są publikowane:

a) na stronach internetowych Urzędu Gminy: www.gminakrzeszowice.pl Zakładki: GOSPODARKA I ŚRODOWISKO → Inwestycje i nieruchomości →Przetargi na nieruchomości.
b) w Biuletynie Informacji Publicznej: http://bip.malopolska.pl/umkrzeszowice *zakładki*: Zamówienia publiczne i ogłoszenia → Ogłoszenia różne →2026.
c) przez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach przy ul. Grunwaldzkiej 4 (parter – ściana pomiędzy pok. nr 4 i nr 5).
d) przez wywieszenie na tablicach ogłoszeń w miejscowości, na terenie której położona jest zbywana nieruchomość.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34461967

NEWSLETTER

Komunikaty.pl

Nowości
w przepisach,
zamówienia publiczne,
porady ekspertów,
raporty,
ogłoszenia.

Dla przedsiębiorców,
urzędników,
zainteresowanych
gospodarką.

ZAPISZ SIĘ

Wejdź na stronę **komunikaty.pl**
lub użyj kodu QR

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34461968

GAZETA wyborcza

DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi
Ogłoszenia
Nekrologi

KONTAKT:

kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl

nekrologi.wyborcza.pl

1KR

eprasa.pl 53ad9de701

BEZPIECZEŃSTWO ZACZYNA SIĘ LOKALNIE.

Tak wdrażamy Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej w Małopolsce

Tworzenie nowoczesnych systemów alarmowania, doposażanie służb ratowniczych i samorządów, szkolenia i edukacja mieszkańców – tak w praktyce wygląda wdrażanie Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. Jednego z najważniejszych projektów rządu w obszarze bezpieczeństwa publicznego ostatnich dekad.

– *Bezpieczeństwo mieszkańców jest jednym z najważniejszych priorytetów administracji publicznej. Przyjęta pod koniec 2024 roku ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej określa rolę i zadania na wypadek sytuacji kryzysowych. Po latach zaniedbań rząd stworzył nowoczesny system zwiększający odporność społeczną* – podkreśla wojewoda małopolski Krzysztof Jan Klęczar.

Rekordowe środki dla Małopolski

Program OLiOC to pierwszy tak kompleksowy system finansowania bezpieczeństwa cywilnego w Polsce. W skali kraju na lata 2025–2026 przewidziano ponad 34 miliardy zł.

Dla Małopolski oznacza to historyczne wsparcie. W 2025 roku otrzymaliśmy blisko 390 mln zł, z czego ok. 350 mln zł trafiło do samorządów.

– *W 2025 roku podpisaliśmy setki umów przyznających dofinansowanie na zakupy bieżące i inwestycje. Wsparcie podmiotów leczniczych wynosiło łącznie ok. 38 mln zł. Środki przeznaczono na zakup m.in. 20 karetek z napędem 4x4 i blisko 40 sztuk respiratorów transportowych. Co najmniej 100 mln trafiło do PSP i OSP. Strażacy otrzymali 92 pojazdy, w tym m.in. 34 pojazdy ratowniczo-gaśnicze, 3 samochody kwatermistrzowskie, 2 samochody ratownictwa technicznego z żurawiem oraz 5 pick-upów. Zorganizowaliśmy również serię szkoleń* – wylicza wojewoda małopolski Krzysztof Jan Klęczar.

W 2026 roku dla Małopolski przeznaczono prawie 415 mln zł. Środki ponownie w zdecydowanej większości trafią do samorządów. Obecnie podpisanych zostało blisko 1,5 tys. umów o wartości blisko 395 mln zł.

Dlaczego ten program jest tak ważny?

Współczesne zagrożenia są coraz bardziej złożone – od ekstremalnych zjawisk pogodowych, po zagrożenia militarne i hybrydowe. Odpowiedzią na te wyzwania musi być sprawny, nowoczesny system ochrony ludności.

W 2026 roku realizacja zadań w ramach Programu OLiOC skupia się w głównej mierze na tworzeniu miejsc schronienia.

– *W Bobowej, w powiecie gorlickim, nieużytkowe przyziemie budynku Miejskiego Centrum Kultury zostało dostosowane do funkcji miejsca doraźnego schronienia. Przed nami kolejne projekty mające na celu powstanie obiektów zbiorowej ochrony* – zapowiada wojewoda małopolski Krzysztof Jan Klęczar.

OLiOC to przede wszystkim ludzie

Realizacja zadań związanych z doposażeniem straży pożarnych, podmiotów medycznych, budową magazynów oraz zaadaptowaniem miejsc schronienia dla mieszkańców jest bardzo istotna, jednak nie wyczerpuje wszystkich działań w tym obszarze. W ramach Programu OLiOC z inicjatywy m.in. wojewody małopolskiego Krzysztofa Jana Klęczara oraz przy współpracy różnych podmiotów powstały np. Sztab Młodych Mundurowych, Grupa INKA oraz „Wakacje z OLiOC".

Takie inicjatywy pomagają uświadamiać i edukować społeczeństwo w zakresie bezpieczeństwa. Bo ochrona ludności to my i wy!
– podkreśla wojewoda małopolski Krzysztof Jan Klęczar.

Ochrona ludności i obrona cywilna
SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW PROGRAMU OCHRONY LUDNOŚCI I OBRONY CYWILNEJ NA LATA 2025-2026
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
Ochrona ludności i obrona cywilna
WOJEWODA MAŁOPOLSKI
KRZYSZTOF JAN KLĘCZAR

eprasa.pl 53ad9de701

CO JEST GRANE

Scena jako ekosystem

Troska o środowisko jest troską o życie

Cricoteka zaprasza na wystawę „Duchy i pejzaże" i spotkanie z twórczością Philippe'a Quesne'a.

Marta Gruszecka

Ważną ścieżką programową obecnego sezonu artystycznego w Narodowym Starym Teatrze im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie jest współpraca międzynarodowa. To właśnie w jej ramach legendarna polska scena połączy siły z Ośrodkiem Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka.

– Razem z Cricoteką planujemy premierę spektaklu Philippe'a Quesne'a, który odbędzie się w ramach sezonu Polska-Francja / Francja-Polska, zaplanowanego równolegle w obu krajach od lutego do października 2027 roku – zapowiada Jakub Skrzywanek, dyrektor artystyczny NST.

Wiwaria

Kim jest Philippe Quesne? Reżyserem, scenografem i artystą wizualnym, uważanym za jedną z najbardziej oryginalnych postaci współczesnego teatru europejskiego. Od 2003 roku tworzy spektakle, w których scena jest traktowana jako odrębny ekosystem. Zanim krakowska publiczność będzie mogła obejrzeć spektakl artysty, Cricoteka zaprasza na jego wystawę pt. „Duchy i pejzaże".

• **Rok 2009, Centre Pompidou. „La mélancolie des dragons" Philippe'a Quesne'a** FOT. MARTIN ARGYROGLO CALLIAS BEY

– Tworzone przez Quesne'a przestrzenie przypominają wiwaria. Zamknięte środowisko umożliwia obserwowanie zachodzących w nim procesów. Ludzie, zwierzęta, rośliny, skały, maszyny, światło, dym, śnieg i woda należą do tego samego ekosystemu. W „Melancholii smoków", „Nocy kretów", „Spooky Paradise", „Vampire's Mountain", „Cosmic Drama" czy „Ogrodzie rozkoszy ziemskich" miejsce stopniowo staje się środowiskiem wspólnoty. W tych światach powraca dawne marzenie o Arkadii. U Quesne'a poznaje ona kruchość środowiska, bliskość katastrofy i możliwość końca. Hasło „NO NATURE NO FUTURE" z „Microcosm" wskazuje na zależność między trwaniem wspólnoty a trwaniem świata, który można zamieszkiwać. Troska o środowisko jest zarazem troską o warunki wspólnego życia – komentuje Aldona Mikulska, producentka wystawy.

Wspólnota kretów

Czym zaskoczy ekspozycja? – „Duchy i pejzaże" to immersyjny świat – z własnymi prawami fizyki, przyrodą, a nawet mikroklimatem. Jego scenografie są autonomicznymi krajobrazami: na scenie pojawiają się meteory, warstwy sztucznego śniegu, wentylatory, a także wypchane lub sztuczne zwierzęta. Widz jest zaproszony nie tyle do śledzenia akcji, ile do kontemplacji tych malarskich, niezwykle nastrojowych i melancholijnych obrazów. Ekspozycja autonomicznych instalacji wizualno-dźwiękowych Quesne'a, które funkcjonują niezależnie po zakończeniu życia spektakli teatralnych, przybliży estetykę i metody twórcze reżysera z różnych okresów jego działalności teatralnej – mówi producentka.

Poza instalacjami widzowie będą mogli obejrzeć projekcje trzech spektakli, m.in. „La Mélancolie des dragons", czyli kultowy spektakl opowiadający o grupie hardrockowców, którzy w ośnieżonej leśnej scenerii próbują uruchomić zepsutego Citroëna i projektują idealny, melancholijny park rozrywki dla starszej pani.

„Jardin des délices" to widowiskowa, retrofuturystyczna odyseja inspirowana malarstwem Hieronima Boscha, łącząca ekologiczną science fiction z konwencją westernu, a „La Nuit des taupes / Welcome to Caveland" przenosi widzów do podziemnego świata gigantycznych kretów, które budują własną mikrowspólnotę.

Wystawę „Duchy i pejzaże" można oglądać od 18 listopada br. do 28 lutego 2027 r. w Cricotece (Nadwiślańska 2-4). Więcej informacji na cricoteka.pl.

REKLAMA Kraków/34460132

Kraków

26 XI 2026
19:30
TEATR ŁAŹNIA NOWA

SINFONIETTA NOVA

SINFONIETTA CRACOVIA

Sinfonietta Nova.
Ballady

Program:
Wojciech Błażejczyk – *Ballady*
cykl pieśni **do słów Bolesława Leśmiana** na sopran, orkiestrę smyczkową i elektronikę
PRAWYKONANIE ŚWIATOWE
Marcel Chyrzyński – *Ukiyo-e*
Jerzy Bauer – *Introdukcja i trzy modlitwy o pokój*

Wystąpią:
Agata Zubel – *sopran*
Łukasz Błaszczyk – *dyrygent*
Sinfonietta Cracovia

Bilety:
sinfonietta.bilety24.pl

MECENAS ORLEN

Patroni medialni polmic.pl dwójka POLSKIE RADIO Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Narodowy Instytut Muzyki i Tańca ŁAŹNIA NOWA

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego, w ramach programu „Zamówienia kompozytorskie", realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca.

ORKIESTRA STOŁECZNEGO KRÓLEWSKIEGO MIASTA KRAKOWA SINFONIETTA CRACOVIA — INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

1KR

eprasa.pl 53ad9de701

REPERTUAR grudzień 2026

1 WT.	**Chory z urojenia** reż. G. Pampiglione	Duża Scena
2 ŚR.	**Antygona** reż. J. Roszkowski	Scena MOS
3 CZW.	**Antygona** reż. J. Roszkowski	Scena MOS
4 PT.	**Antygona** reż. J. Roszkowski	Scena MOS
5 SOB.	**Język polski na dwa głosy** – warsztaty edukacyjne	MOS Underground
	Koriolan reż. Jadwiga Klata	Dom Machin
	Antygona reż. J. Roszkowski	Scena MOS
6 NDZ.	**Koriolan** reż. Jadwiga Klata	Dom Machin
	Przywrócone Arcydzieła „Faustyna" reż. J. Łukaszewicz	Kino MOS
8 WT.	**Wyspa** reż. E. Balakireva	Dom Machin
9 ŚR.	**Wyspa** reż. E. Balakireva	Dom Machin
10 CZW.	**Wyzwolenie** reż. M. Kleczewska	Duża Scena
	Wyspa reż. E. Balakireva	Dom Machin
11 PT.	**Wyzwolenie** reż. M. Kleczewska	Duża Scena
	Zagubieni w Teatrze. Nocne zwiedzanie	Duża Scena
12 SOB.	**Zwiedzanie Teatru z przewodnikiem**	Duża Scena
	Wyzwolenie reż. M. Kleczewska	Duża Scena
	Maraton miniatur dramatycznych	Dom Machin
	Zagubieni w Teatrze. Nocne zwiedzanie	Duża Scena
13 NDZ.	**Masterclass** – Klub Wyspiańskiego Silver	Duża Scena
	Wyzwolenie reż. M. Kleczewska	Duża Scena
16 ŚR.	**1989** reż. K. Szyngiera	Duża Scena
	Znachor reż. J. Roszkowski	Scena MOS
	Koriolan reż. Jadwiga Klata spektakl grany w Teatrze im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie w ramach projektu Klasyka 3.0 *	
17 CZW.	**1989** reż. K. Szyngiera	Duża Scena
	Znachor reż. J. Roszkowski	Scena MOS
	Zagubieni w Teatrze. Nocne zwiedzanie	Duża Scena
18 PT.	**1989** reż. K. Szyngiera	Duża Scena
	Znachor reż. J. Roszkowski	Scena MOS
	MOS Underground – IMPRO KRK	MOS Underground
	Zagubieni w Teatrze. Nocne zwiedzanie	Duża Scena
19 SOB.	**Masterclass** – Klub Wyspiańskiego Silver	Duża Scena
	Zwiedzanie Teatru z przewodnikiem	Duża Scena
	Znachor reż. J. Roszkowski	Scena MOS
	1989 reż. K. Szyngiera	Duża Scena
	Szczeliny istnienia reż. I. Kempa	Dom Machin
	Zagubieni w Teatrze. Nocne zwiedzanie	Duża Scena
20 NDZ.	**1989** reż. K. Szyngiera	Duża Scena
	Szczeliny istnienia reż. I. Kempa	Dom Machin
	Myślnik. Jazz – fiolozofia – stand-up	Scena MOS
22 WT.	**Proszę Państwa, Wyspiański umiera** reż. A. Duda-Gracz	Duża Scena
	Szczeliny istnienia reż. I. Kempa	Dom Machin
27 NDZ.	**Zwiedzanie Teatru z przewodnikiem**	Duża Scena
28 PON.	**Zagubieni w Teatrze. Nocne zwiedzanie**	Duża Scena
29 NDZ.	**Proszę Państwa, Wyspiański umiera** reż. A. Duda-Gracz	Duża Scena
	Spóźnione odwiedziny reż. I. Kempa	Dom Machin
	Szymborska. Kropki, przecinki, papierosy reż. A. Gryszkówna	Scena MOS
	Zagubieni w Teatrze. Nocne zwiedzanie	Duża Scena
30 ŚR.	**Proszę Państwa, Wyspiański umiera** reż. A. Duda-Gracz	Duża Scena
	Spóźnione odwiedziny reż. I. Kempa	Dom Machin
	Szymborska. Kropki, przecinki, papierosy reż. A. Gryszkówna	Scena MOS
	Zagubieni w Teatrze. Nocne zwiedzanie	Duża Scena
31 CZW.	**SYLWESTER W TEATRZE** **Proszę Państwa, Wyspiański umiera** reż. A. Duda-Gracz	Duża Scena
	SYLWESTER W TEATRZE **Szymborska. Kropki, przecinki, papierosy** reż. A. Gryszkówna	Scena MOS

* Projekt „Klasyka 3.0" to interdyscyplinarna inicjatywa promująca reinterpretację klasyki literatury realizowana przez województwa: lubelskie, małopolskie, podkarpackie oraz świętokrzyskie.

Teatr im. J. Słowackiego w Krakowie
INSTYTUCJA KULTURY WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
KULTURALNA MAŁOPOLSKA
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Kraków/34460811

eprasa.pl 53ad9de701

CO JEST GRANE

Bartosz Szydłowski, dyrektor Boskiej Komedii:

Kultura nie jest dekoracją demokracji

Florentina Holzinger, Krystyna Janda, Klaudia Hartung-Wójciak, Jędrzej Piaskowski, Katarzyna Kalwat – to nazwiska twórców, których spektakle obejrzymy podczas 19. Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego Boska Komedia.

Marta Gruszecka

Tegoroczna edycja rozpocznie się 3 grudnia i potrwa osiemnaście dni. Bilety już tylko na wybrane spektakle.

Na Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedia przyjeżdżają do Krakowa zespoły z całej Polski, ostatnio równie często miasto odwiedzają goście z zagranicy. – Boska Komedia to skomplikowany organizm, który co roku działa na pełnych obrotach dzięki pracy przyjaciół – podkreśla Bartosz Szydłowski, dyrektor festiwalu.

Motyw towarzyszący 19. edycji to „NO PASARÁN!". – Hasło zaczerpnięte z antyfaszystowskiego oporu podczas hiszpańskiej wojny domowej ma być punktem wyjścia do rozmowy o współczesności. To bardzo aktualne słowa – odnoszą się do sytuacji, w której populistyczne narracje podważają wartości, będące fundamentem demokratycznego społeczeństwa – komentuje Szydłowski.

Dodaje, że „NO PASARÁN!" nie może oznaczać rezygnacji z refleksji. – Teatr ma pytać, czy zło pojawia się nagle, jako rodzaj „Deus ex machina", czy też jest projekcją naszych własnych zaniedbań, zaniechań i obojętności. Po latach politycznych napięć i kolejnych wyborach mogło nam się wydawać, że Polska znajdzie się w zupełnie innej konstelacji wartości. Tymczasem pytania o kondycję społeczeństwa, odpowiedzialność i przyszłość pozostają aktualne. Odpowiedzi na nie festiwal chce szukać poprzez teatr, bo artyści mają odwagę, by mówić o rzeczywistości.

JAKĄ FUNKCJĘ PEŁNIĄ FESTIWALE?

Tegoroczna Boska Komedia to blisko 40 pokazów i około 30 zaproszonych na festiwalowe sceny tytułów, a także rozmowy o teatrze z gośćmi specjalnymi.

Grudniowe święto zainauguruje 3 grudnia debata z udziałem dyrektorów największych festiwali teatralnych w Polsce. – Porozmawiamy o tym, czym współcześnie może być festiwal i jaką funkcję powinien pełnić w obiegu kultury. Nie mam na myśli podkreślania wyjątkowości pojedynczej imprezy, ale o zrozumienie, że kultura nie jest dekoracją demokracji i ma znaczenie wtedy, kiedy przepływa między miejscami, środowiskami i widzami – mówi Bartosz Szydłowski.

• **„Krzyżacy", reż. Jan Klata, Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie**
FOT. PAULA OSIAK

Najważniejszą festiwalową tradycją jest konkurs INFERNO, w ramach którego teatry rywalizują o Boskiego Komedianta oraz nagrody dla najlepszej aktorki i aktora.

Do głównego starcia selekcjonerzy zakwalifikowali 13 spektakli. Tytułu Boskiego Komedianta będzie bronić zespół Teatru Śląskiego im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach, który wygrał Grand Prix Boskiej Komedii 2025 spektaklem „Tkocze" Mai Kleczewskiej. Tym razem w INFERNO zobaczymy sztukę „Strach zżera duszę" w reżyserii Jędrzeja Piaskowskiego i autorstwa Huberta Sulimy. To jeden z niewielu spektakli, na które są jeszcze bilety.

Co jeszcze mamy szansę zobaczyć? Z Bydgoszczy przyjedzie do Krakowa Teatr Polski ze spektaklem „Wichrowe wzgórza. Love to die" w reżyserii Klaudii Hartung-Wójciak.

– To historia o miłości, ale przede wszystkim o jej mrocznej stronie. Z obszernej powieści Emily Brontë reżyserka wybrała kilka fragmentów i poddała je współczesnej interpretacji – mówi Agata Skrzypek, selekcjonerka konkursu INFERNO.

O nagrody powalczą również m.in. „Pulverkopf" w reż. Katarzyny Kalwat (koprodukcja Nowego Teatru i Teatru Polskiego w Poznaniu, w sprzedaży ostatnie bilety), „Strach przed lataniem" w reż. Weroniki Szczawińskiej (TR Warszawa), „Hamlet" w reż. Kamila Białaszka (Teatr Powszechny w Warszawie).

Do konkursu głównego trafi aż sześć spektakli z krakowskich scen: „Antygona" w reżyserii Jakuba Roszkowskiego (Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie), „Zamknij oczy Nel. W pustyni i w puszczy – epilog" w reż. Piotra Domalewskiego (Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie, w sprzedaży ostatnie bilety), „Uroczystość" w reż. Małgorzaty Bogajewskiej (Teatr Ludowy, w sprzedaży ostatnie bilety), „Nasza mama Sinead" w reż. Katarzyny Chlebny (Teatr Nowy Proxima), „American Beauty – Sprostowanie" w reż. Michała Nowickiego (Teatr Barakah) i „Larwy" w reż. Pameli Leończyk (Teatr Łaźnia Nowa, w sprzedaży ostatnie bilety).

Wyniki INFERNO poznamy podczas gali finałowej 10 grudnia.

Najważniejszą festiwalową tradycją jest konkurs INFERNO, w ramach którego teatry rywalizują o Boskiego Komedianta oraz nagrody dla najlepszej aktorki i aktora

PURGATORIO. SPEKTAKLE MISTRZOWSKIE

Uwielbianą sekcją Boskiej Komedii jest PURGATORIO, czyli program spektakli mistrzowskich, zarówno spektakularnych i wieloobsadowych, jak i kameralnych. Jednym z jego najważniejszych punktów będzie „Czarodziejska góra" w reż. Krystiana Lupy, której premiera odbyła się w Salzburgu na deskach Jaunimo Teatras w Wilnie.

Organizatorzy zapraszają też na widowiskową, 6-godzinną „Wycinkę Holzfällen" w jego reżyserii, ze specjalnym udziałem Andrzeja Seweryna, który zastąpił w roli niedawno zmarłego Jana Frycza. Na Boskiej Komedii ponownie pojawi się Florentina Holzinger ze spektaklem „Tanz". – Artystka rzadko bywa na festiwalach, ale Kraków szczególnie polubiła i przyjeżdża do nas już po raz drugi – podkreśla Bartosz Szydłowski. Niestety, na wybrane spektakle nie ma już biletów.

Sekcja PURGATORIO obejmuje również m.in. pokazy „Zapętlonej" w reżyserii i wykonaniu Krystyny Jandy (ale nie tylko) oraz „Krzyżaków" w reż. Jana Klaty (Teatr im. Stefana Jaracza w Olsztynie), na które wciąż można kupić bilety. W sekcji PARADISO obejrzymy z kolei spektakle młodych twórców ze szkół teatralnych, m.in. „Festen" w reż. Katarzyny Deszcz (Uniwersytet Frycza Modrzewskiego w Krakowie), „Wściekłe suki" w reż. Zdenki Pszczołowskiej (Studio Sztuki Teatralno-Aktorskiej STA) i „Magiczną ranę" w reż. Pawła Miśkiewicza (AST w Krakowie).

Poza wspomnianymi tytułami, w sprzedaży jeszcze ostatnie bilety na spektakle tj. „Czekając na barbarzyńców" (reż. Bartosz Szydłowski), „Requiem dla snu" (reż. Jakub Skrzywanek), „Piramida zwierząt" (reż. Michał Borczuch), „Bóle fantomowe" (reż. Dominika Feiglewicz-Penarska) i „Czyste" (chor. Ramona Nagabczyńska). ●

19. Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedia odbędzie się między 3 a 20 grudnia w Krakowie. Szczegółowy program i informacje o biletach znajdziemy na stronie boskakomedia.pl.

1KR

eprasa.pl 53ad9de701

Kraków

Muzeum Krakowa

Fabryka Schindlera
Historie miejsca

wystawa 16.10.2026 – 8.08.2027
Fabryka Emalia Oskara Schindlera
ul. Lipowa 4, Kraków

szczegóły:
→ MuzeumKrakowa.pl

MUZEUM KRAKOWA · INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

MECENAS MUZEUM
WODOCIĄGI Miasta Krakowa
125 lat! Jesteśmy z Wami. Każdego dnia.
PATRONI MEDIALNI
wyborcza.pl
65 TVP 3 KRAKÓW
Kraków.pl
Kraków Culture KARNET
PARTNER
TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW HISTORII I ZABYTKÓW KRAKOWA

Kraków/34454896

eprasa.pl 53ad9de701

CO JEST GRANE

Festiwal Otwarcia w Nowej Hucie

O czym mówi teatr młodych?

Sześć spektakli dla młodzieży z Polski i nie tylko, warsztaty i spotkania z twórcami. Tak zapowiada się czwarta edycja Festiwalu Otwarcia w Teatralnym Instytucie Młodych.

Marta Gruszecka

• **"Chór na cztery wiosła i poczucie winy" w reż. Mariusza Gołasza to jeden ze spektakli zaproszonych na Festiwal Otwarcia** FOT. JEREMI ASTASZOW

Miejsce dla młodych twórców, którego hasłem jest młodość. Tak jednym zdaniem można opisać działający przy Teatrze Ludowym Teatralny Instytut Młodych, bezpieczny azyl dla tych, którzy już od najmłodszych lat wykazują zainteresowanie teatrem.

Scena TIM działa od września 2023 roku, a prezentowane tutaj spektakle są adresowane do widzów w wieku od 11 do 16 lat. To na jego deskach odbywa się Festiwal Otwarcia – przegląd najciekawszych polskich i europejskich spektakli dla młodzieży. W tym roku TIM zaprasza na czwartą edycję teatralnego święta, w ramach którego młodzi widzowie zobaczą sześć przedstawień.

NA OBOZIE WIOŚLARSKIM

Festiwal Otwarcia zainauguruje 24 listopada „Chór na cztery wiosła i poczucie winy" w reżyserii Agi Błaszczak. To opowieść o słuchaniu się nawzajem, oparta na wypowiedziach osób nastoletnich, która rozgrywa się w konwencji czteroosobowego chóru.

– Fabułę stanowi obóz sekcji wioślarskiej, gdzie nocny szelest namiotu i tajemnicze szepty kolegów podpowiadają nam najgorsze scenariusze. Spektakl staje się próbą oswojenia nawet najbardziej irracjonalnego strachu. Co daje nam nadzieję w sytuacji, gdy lęk i poczucie winy nie opuszczają nas nawet na krok? – zastanawiają się twórcy.

Autorem tekstu jest Mariusz Gołosz, muzyki Rafał Ryterski, scenografii i kostiumów Sławek Blaszewski, a choreografii Krystyna Lama Szydłowska. Przy powstawaniu spektaklu współpracowali pedagodzy teatru: Iga Dzięgielewska i Sebastian Świąder. W rolach głównych: Malwina Czekaj, Izabela Zachowicz, Miłosz Konieczny i Marek Zimakiewicz.

Festiwal Otwarcia to przegląd najciekawszych polskich i europejskich spektakli dla młodzieży

FAŁSZYWE OSKARŻENIA

Dzień później (25 listopada), w repertuarze „The Hunt" Davida Farra w reżyserii Jana Mikuláška, teatralna adaptacja obsypanego nagrodami filmu „Polowanie" w reżyserii Thomasa Vinterberga. Spektakl wyprodukował jeden z najbardziej cenionych europejskich teatrów Divadlo Na zábradlí.

– Poruszający dramat opowiadający o Lucasie, nauczycielu przedszkolnym, którego życie zostaje wywrócone do góry nogami, gdy jedna z jego podopiecznych składa fałszywe oskarżenie o molestowanie seksualne. To wydarzenie staje się iskrą, która burzy spokój niewielkiej społeczności i rozsadza więzi łączące jej mieszkańców. Lucas zostaje sam, stając naprzeciw przytłaczającej fali podejrzeń, strachu i osądu – zdradzają twórcy.

W miarę rozwoju wydarzeń napięcie narasta, a widzowie zostają postawieni przed trudnymi pytaniami: jak sami zachowaliby się na miejscu Lucasa?

– Jak postąpiliby widzowie, gdyby znaleźli się w sytuacji dyrektorki przedszkola, rodziców czy sąsiadów? To przejmujący i trzymający w napięciu spektakl, pełen emocji, nieoczekiwanych zwrotów akcji i pytań, które długo pozostają w pamięci – zapewnia reżyser.

Twórcy informują, że spektakl zawiera treści o tematyce dotyczącej przemocy seksualnej – pedofilii oraz kryzysie psychicznym i związanym z nim myślami samobójczymi.

Autorem tłumaczenia jest Šimon Dominik, dramaturgii Dora Štedroňová, a scenografii i kostiumów Dragan Stojčevski. W rolach głównych: Magdaléna Sidonová, Miloslav König, Anna Kameníková, Vojtech Vondráček, Michal Bedná, Katerina Císarová, Jirí Vyorálek, Jakub Žáček i Vojtech Hrabák.

SYSTEM, KTÓRY NIE ZAWSZE PRÓBUJE POMÓC

Na trzeci dzień festiwalu (26 listopada) zaplanowano dwa pokazy.

„Zero" jest spektaklem dyplomowym studentów Wydziału Aktorskiego (rok akademicki 2024/2025) podejmującym temat samobójstw dzieci i młodzieży.

– W Polsce każdego roku tysiące osób podejmuje próby samobójcze. Coraz częściej są to dzieci i młodzież. W 2023 roku odnotowano 2139 prób samobójczych osób poniżej 18. roku życia, z których 146 zakończyło się śmiercią. Te liczby to nie tylko statystyki. To młodzi ludzie, ich historie, lęki, samotność i desperacka potrzeba, by ktoś wreszcie ich usłyszał. To właśnie w ten świat wchodzi „Zero" Kuby Zubrzyckiego – spektakl o kryzysie psychiatrii młodzieżowej, ale przede wszystkim o tych, którzy próbują przetrwać w systemie, który nie zawsze potrafi im pomóc – przekazują artyści.

Autorem tekstu jest reżyser Kuba Zubrzycki, a kostiumów zespół. W rolach głównych: Zuzanna Kłos, Klaudia Kuźmińska, Zuzanna Markowska, Julia Wojnowska, Mikołaj Lubera, Kuba Sirko i Dorian Zypper.

OPOWIEŚCI Z POLSKICH WIĘZIEŃ

Tego samego dnia młodzi widzowie zobaczą również „Metr na metr", spektakl muzyczny studentów i studentek II roku Wydziału Aktorskiego AST w Krakowie, autorstwa i w reżyserii Weroniki Kowalskiej, inspirowany reportażem „PUDŁO. Opowieści z polskich więzień" Niny Olszewskiej.

– To spektakl muzyczny, oparty na historiach osadzonych. Opowieść o człowieku – jego tęsknocie, wstydzie, gniewie, nadziei i samotności. W przedstawieniu słowo splata się z piosenką, a każdy metr więziennej celi staje się przestrzenią wewnętrznego świata bohaterów. To próba zrozumienia – nie usprawiedliwiania – zapowiada reżyserka.

Autorem aranżacji muzycznych jest Oleg Sznicar. W rolach głównych: Bartosz Błaszkiewicz, Paulina Józefowska, Marcel Kondel, Kaja Krzyżowska, Amelia Lewandowska, Zuzanna Mrozik, Milena Uznańska, Wiktor Worotnik i Antoni Włosowicz (pianino).

Co jeszcze w programie festiwalu? „Edukacja seksualna" w reż. Michała Buszewicza (27 listopada) oraz „I, David" Gabrijela Lazića i Nastji Uršuli Virk w reż. Gabrijela Lazića, wspólny projekt jednego z najpopularniejszych teatrów w Słowenii i młodych twórców, którzy w sposób nowatorski i odważny podejmują wciąż budzący emocje i kontrowersje temat. Po wszystkich pokazach odbędą się warsztaty z twórcami. ●

Festiwal Otwarcia odbędzie się między 24 a 29 listopada. Szczegółowy program na stronie ludowy.pl.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34461649

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.
Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newsletery

wyborcza.pl

1KR

eprasa.pl 53ad9de701

wyborcza

WROCŁAW TYGODNIK

Piątek, 20 listopada 2026 | Redaktor prowadzący **Leszek Frelich**

wroclaw.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: wroclaw@wyborcza.pl

Nietypowa sesja zdjęciowa

Tym razem „obłoki” miały być widoczne

▶ 6-7

FOT. KATARZYNA KOWALISZYN

Mieszkańcy pogranicza

Niemieckie kontrole graniczne

Codziennie przejeżdżamy przez dwa checkpointy, przy których stoją uzbrojeni ludzie, często z długą bronią – mówi Jakub Woliński, który złożył skargę do sądu w Dreźnie na niemieckie kontrole graniczne.
▶ 2

Bezpieczeństwo

Zabezpieczenia po tragedii w Krakowie

Przede wszystkim trzeba zacząć od identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka – przekonuje mjr. rez. dr hab. inż. Jarosław Stelmach, ekspert ds. bezpieczeństwa, z którym rozmawiamy o tym, jak polskie miasta mogą zabezpieczyć się przez zagrożeniami.
▶ 4-5

Śmierć gangstera

Nie żyje Maciej B., pseudonim „Bochen”

Wrocławski gangster zmarł w więzieniu, gdzie odsiadywał 25-letni wyrok za zabójstwo. Zabrał ze sobą do grobu wiele tajemnic. – To koniec epoki – kwituje oficer dolnośląskiej policji.
▶ 8

Warto 2026

Nagroda wraca po roku przerwy

Już po raz 17. wręczymy nagrodę kulturalną Warto wrocławskiej „Wyborczej”, doceniającą młodych nieznanych artystów. Nominowanych będziemy prezentować na naszych łamach. Wręczymy też Nagrodę Publiczności.
▶ 10

eprasa.pl 53ad9de701

Kontrola graniczna

„Położono mi kolczatkę przed oponami”

Codziennie przejeżdżamy przez dwa checkpointy – celowo używam tego słowa – przy których stoją uzbrojeni ludzie, często z długą bronią – mówi Jakub Woliński.

Karolina Kijek

Jakub Woliński złożył skargę na niemieckie kontrole graniczne do sądu w Dreźnie. Sąd orzekł, że kontrola jego auta, przeprowadzona przez niemieckich funkcjonariuszy 25 września 2024 r. w Görlitz, była niezgodna z prawem UE. Wyrok zapadł w czwartek, 12 listopada. Jest nieprawomocny.

Christoph Tometten, pełnomocnik Wolińskiego, podkreśla, że to kolejne takie orzeczenie wskazujące na bezprawność kontroli granicznych w strefie Schengen. – Rząd federalny powinien niezwłocznie ich zaprzestać – komentuje „Wyborczej”. – Bezprawna praktyka kontroli utrudnia życie mieszkańcom pogranicza i podważa osiągnięcia integracji europejskiej.

• **Jakub Woliński: – Funkcjonariusze w zasadzie mogą robić, co chcą, a obywatel może najwyżej złożyć skargę, którą sąd rozpatrzy po dwóch latach – tak jak w moim przypadku** FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

ROZMOWA Z
JAKUBEM WOLIŃSKIM
pochodzącym ze Zgorzelca
mieszkańcem Goerlitz

KAROLINA KIJEK: Czego oczekuje pan od rządu niemieckiego?
JAKUB WOLIŃSKI: Zniesienia kontroli granicznych. Niczego mniej. Wyrok, który zapadł w mojej sprawie, potwierdza, że są one po prostu bezprawne. To zresztą kolejne z serii takich orzeczeń.

Niemieckie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych już zapowiedziało odwołanie.
– Mogliśmy się tego spodziewać. 26 listopada odbędzie się rozprawa apelacyjna w Koblencji, na zachodzie Niemiec, również dotycząca skargi na kontrole graniczne. To orzeczenie zapewne powie mniej więcej, jakiego wyroku można oczekiwać w moim przypadku.

Jak dziś wygląda przejazd przez granicę w Zgorzelcu?
– Najbardziej oczywiście widać korki. Zgorzelec bywa tak zakorkowany, że nawet karetka czy straż pożarna miałyby problem z przejazdem. Nie chcę sobie wyobrażać, co by było przy większym pożarze.

Jednak nie tylko o korki chodzi. Codziennie przejeżdżamy przez dwa checkpointy – celowo używam tego słowa – przy których stoją uzbrojeni ludzie, często z długą bronią. Funkcjonariusze czasem kontrolują tożsamość i sprawdzają pojazd, a czasem tylko wystawiają rękę, żeby zwolnić, i patrzą na nas podejrzliwie, jakbyśmy byli przestępcami. To obrazek jak ze strefy okupacyjnej w Afganistanie czy Iraku.

Moje córki na początku pytały, o co chodzi i czy robimy coś złego. Jako mieszkańcowi pogranicza też trudno mi na to patrzeć.

Dzieje się to w miejscu, które reklamuje się integracją europejską i współpracą ponad granicami. Nasze kraje podkreślają, że są sojusznikami, w tym w NATO i Unii Europejskiej. Ale jacy z nas sojusznicy, skoro patrzymy na siebie z dwóch stron mostu z giwerami w rękach?

Gdy mnie zatrzymano, wspomniałem o kodeksie Schengen i sytuacja zrobiła się napięta. Położono mi kolczatkę przed oponami, z tyłu ustawiono radiowóz, żeby zapobiec ucieczce. Policyjne nagranie z tej sytuacji też pokazywaliśmy w sądzie

JAKUB WOLIŃSKI

Złożył pan skargę na kontrolę z 25 września 2024 r. Zjechał pan z mostu po niemieckiej stronie, a policjanci kazali pokazać dowód i otworzyć busa, bo przez przyciemnione szyby nie widzieli wnętrza. W środku był tylko rower.
– Od wprowadzenia kontroli byłem sprawdzany dziesiątki razy, ale w tamtym momencie miałem już adwokata i udało mi się zebrać dobry materiał dowodowy. Było nagranie z kamery policyjnej, doszło też do przeszukania pojazdu. Miałem więc wszystko, czego potrzebowałem, żeby dobrze udokumentować sprawę przed sądem.

Najgorszą kontrolę miałem dwa czy trzy miesiące później. Gdy mnie zatrzymano, wspomniałem o kodeksie Schengen i sytuacja zrobiła się napięta. Położono mi kolczatkę przed oponami, z tyłu ustawiono radiowóz, żeby zapobiec ucieczce. Policyjne nagranie z tej sytuacji też pokazywaliśmy [to sędzia o tym zdecydował] w sądzie.

Funkcjonariusze w zasadzie mogą robić, co chcą, a obywatel może najwyżej złożyć skargę, którą sąd rozpatrzy po dwóch latach – tak jak w moim przypadku. Jeśli ich działania zostaną uznane za bezprawne, daje to satysfakcję, ale na sądową walkę trzeba mieć czas, środki i motywację.

Niemcy tłumaczą wprowadzenie i utrzymywanie kontroli granicznych presją migracyjną. Co pan sądzi o tym argumencie?
– Podczas mojej rozprawy prawnicy strony rządowej przedstawiali sytuację tak, jakby świat się kończył i Republika Federalna Niemiec chyliła się ku upadkowi jak Cesarstwo Rzymskie u schyłku istnienia. Tak nie jest, co wielokrotnie stwierdzały sądy, które przecież sprawdzają fakty i dane. I nie tylko one tak uważają.

To znaczy?
– W ocenie z listopada 2025 r., przygotowanej w ramach paktu migracyjnego, Komisja Europejska uznała za kraje pod presją migracyjną cztery państwa: Hiszpanię, Włochy, Grecję i Cypr. Niemcy, podobnie jak Polska, trafiły tylko do grupy państw zagrożonych presją. Z kolei w opinii o niemieckich kontrolach z 2 czerwca 2026 r. Komisja podkreśliła, że rząd federalny nie wyjaśnił wystarczająco, jak zagrożenie przekłada się na konkretne odcinki granicy, na których są prowadzone kontrole.

Co ciekawe, Niemcy zapewniały Komisję, że kontrole nie powodują opóźnień dłuższych niż 30 minut. Tymczasem wrocławski oddział GDDKiA odnotował od lipca 2025 do września 2026 r. ponad 500 obserwacji zatorów przed granicą, najdłuższy miał 15 km. W 121 przypadkach szacowany czas oczekiwania mógł przekroczyć 30 minut. Wojewoda dolnośląska Anna Żabska napisała wprost w odpowiedzi na interwencję poselską Marty Stożek, że stwierdzenie strony niemieckiej o braku opóźnień „nie jest zgodne ze stanem faktycznym”. Powstaje więc wrażenie, że wersja prezentowana przez rząd RFN nie wynika z rzetelnej analizy faktów, ale wewnętrznego zapotrzebowania politycznego.

Od lipca 2025 r. na granicy kontroluje też Polska.
– I mam cichą nadzieję, że moja sprawa odbije się echem w Warszawie. Polski rząd od prawie półtora roku utrzymuje kontrole po naszej stronie granicy z Niemcami, co jest równie nieuzasadnione. Nasz rząd, tak samo jak niemiecki, łamie prawo europejskie i kodeks Schengen. Moim zdaniem to niewłaściwa odpowiedź na działania Niemiec.

A jaka byłaby właściwa?
– Zamiast wprowadzać kontrole, polski rząd powinien był złożyć na Niemcy skargę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i zażądać środków tymczasowych, czyli nakazu zawieszenia kontroli do czasu wyroku, a za ich utrzymywanie – kar finansowych. Takie postępowanie odpowiada standardom państwa prawa w XXI wieku. Przepychanki na granicy, kto ma silniejsze służby, nie mają sensu, nic nie dają, a koszty ponosimy wszyscy. Odpowiedzieć możemy też my, jako obywatele oraz przedsiębiorstwa, wnosząc kolejne skargi, być może również z żądaniami odszkodowawczymi. ●

1 WR

eprasa.pl 53ad9de701

„Znaleźliśmy się w najbardziej elitarnym gronie na świecie”

Adam Domagała z nominacją do Grammy

To, co się wydarzyło, było poza granicami naszej wyobraźni – mówi Adam Domagała. Były dziennikarz wrocławskiej „Wyborczej” jest autorem nominowanej do nagrody Grammy kompilacji niepublikowanych nagrań Tomasza Stańki.

Rafał Zieliński

Nominacje do nagród Grammy ogłoszono w poniedziałek, 16 listopada. Kompilacja „Polish Radio Sessions 1970-1991” zawiera niepublikowane nagrania trębacza jazzowego i kompozytora Tomasza Stańki. Wydawnictwo zostało nominowane w istniejącej od 1982 roku kategorii „Najlepszy album historyczny”. Nagradza się w niej istotne historycznie nagrania, przygotowane na nowo pod względem opracowania, opisu i oprawy wydawniczej.

To pierwsza nominacja do Grammy przyznana wydawnictwu Polskiego Radia. Autorem kompilacji jest pochodzący z Wrocławia dziennikarz Adam Domagała.

Nagrania, które wcześniej nie były publikowane

W latach 1997-2010 Adam Domagała pracował we wrocławskiej redakcji „Wyborczej”. Pracując w dziale kultura, pisał głównie o muzyce, w tym właśnie o jazzie. Potem był redaktorem i wydawcą.

W roku 2010 założył prowadzonego do dziś bloga „Z Dżezem Lżej. Zaprasza Adam Domagała”. Zaczął publikować w „Jazz Forum”, z którym również dotąd współpracuje.

W 2024 roku Adam Domagała rozpoczął współpracę z Agencją Muzyczną Polskiego Radia. Zajmuje się ona m.in. wydawaniem płyt i to pod jej szyldem jesienią 2025 roku ukazała się kompilacja „Polish Radio Sessions 1970-1991”.

Sześciopłytowy box zawiera 39 niepublikowanych nagrań zmarłego w 2018 roku Stańki, które zostały zarejestrowane w studiach Polskiego Radia w latach 1970-1991. Utwory te w archiwum Polskiego Radia znalazł właśnie Adam Domagała. Wybrał je i ułożył w całość z Anną Stańko, córką jazzmana i prezeską fundacji jego imienia.

– Zaczęło się latem 2023 roku. Zgłosiłem się do ówczesnej dyrekcji AMPR. Zaproponowałem, powołując się na znajomość z córką Tomasza Stańko, że przeszukam radiowe archiwa trębacza i zrobię z tych znalezisk płytę, a może i kilka. Potem bombardowałem ich telefonami i mailami, aż w końcu dali mi dostęp do Multimedialnej Bazy Danych Radiowych – mówi Adam Domagała.

• **Adam Domagała, twórca kompilacji „Polish Radio Sessions 1970-1991”**
FOT. MARIUSZ OWCZAREK / PROGRAM 3 POLSKIEGO RADIA

To pierwsza nominacja do Grammy przyznana wydawnictwu Polskiego Radia. Zawiera niepublikowane nagrania Tomasza Stańki

Zbiory Polskiego Radia pełne są perełek

W archiwach znalazł m.in. wiele pełnowymiarowych sesji studyjnych trębacza z zespołami polskimi i międzynarodowymi, utwory solowe, z orkiestrami, awangardowe eksperymenty, rzeczy komercyjne i godziny koncertów. Współtwórcą nominowanej kompilacji jest realizator dźwięku Jacek Gawłowski.

– Wypełniliśmy bardzo długi wniosek zgłoszeniowy, przetłumaczyliśmy materiały, ale to, co się wydarzyło, było poza granicami naszej wyobraźni. Jesteśmy przecież, z perspektywy ogromnego amerykańskiego biznesu, małymi ludkami. Nagle znaleźliśmy się w najbardziej elitarnym gronie na świecie. To ogromne przeżycie, mnóstwo emocji i gonitwa myśli, w tym pytania, co dalej z tym zrobić – mówi Adam Domagała.

Nie ukrywa, że archiwa Polskiego Radia są kopalnią muzycznych perełek.

– Nie chodzi tylko o Stańkę, którego kolejne płyty już wcześniej, przed nominacją, zaplanowaliśmy. Mam nadzieję, że te perełki zostaną dostrzeżone szerzej, bo finansowanie takich przedsięwzięć ma różne, nie tylko radiowe źródła. W zbiorach jest mnóstwo nagrań artystów, które czekają na odkrycie albo wznowienie. To jest ogromny katalog, do którego zresztą ciągle dochodzą nowe, współczesne rzeczy – podkreśla dziennikarz.

Werdykt kapituły Grammy poznamy 7 lutego. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34462023

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34461451

Prezydent miasta stołecznego Warszawy

Ogłoszenie

W myśl art. 214b ust. 2 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 399 ze zm.), ogłasza się, co następuje:

W Biurze Spraw Dekretowych Urzędu miasta stołecznego Warszawy (zwanym dalej „Urzędem”) toczą się postępowania administracyjne z wniosków złożonych w dniach:

- 24 marca 1949 r. przez adwokata Adama Nagórskiego, pełnomocnika **Barucha (Ben) Bromberga** zamieszkałego **w Oakland w Stanach Zjednoczonych** (ostatnie znane Urzędowi miejsce zamieszkania)

- 15 października 1948 r. przez **Annę Bromberg** zamieszkałą **w Dzierżonowie – pisownia oryginalna na wniosku dekretowym (Dzierżoniowie),** (ostatnie znane Urzędowi miejsce zamieszkania)

o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego w trybie art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279, zwane dalej „Postępowaniem dekretowym”) dla nieruchomości położonej **w Warszawie** przy **ul. Nowy Świat 56** oznaczonej dawniej **nr. hip. 1310** (zwanej dalej „Nieruchomością”). W sprawie nie wpłynęło żadne inne pismo pochodzące od stron w przeciągu ostatnich 30 lat poprzedzających dzień publikacji niniejszego ogłoszenia.

Prezydent m.st. Warszawy wzywa strony Postępowania dekretowego, aby w terminie sześciu miesięcy od dnia ukazania się niniejszego ogłoszenia zgłosiły się do Urzędu, podając swój aktualny adres, a następnie w terminie kolejnych trzech miesięcy udowodniły swe prawa do Nieruchomości, pod rygorem umorzenia Postępowania dekretowego.

Zgodnie z art. 214b ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami podstawa umorzenia Postępowania dekretowego zachodzi, gdy organ wezwał nieustalone strony lub strony, których adresów nie ustalono, do uczestnictwa w postępowaniu przez ogłoszenie, a w sprawie nie wpłynęło żadne pismo pochodzące od wzywanej strony w przeciągu ostatnich 30 lat poprzedzających dzień publikacji ogłoszenia. Organ wydaje decyzję o umorzeniu postępowania, jeżeli w terminie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia wzywana strona nie zgłosiła swych praw albo zgłosiwszy je, nie udowodniła ich w terminie kolejnych 3 miesięcy lub nie wskazała swego adresu.

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34461645

urząd miejski wrocławia

Prezydent Wrocławia

informuje,

że wykaz nieruchomości lokalowych przeznaczonych do sprzedaży na rzecz najemców w obrębie: Stare Miasto, Plac Grunwaldzki, Pilczyce, Południe, Grabiszyn, Złotniki został wywieszony 17.11.2026r. na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia – budynek przy ulicy Zapolskiej 4, pierwsze piętro/podstawa prawna art.35 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2026 r. poz. 399, 875 i 912).

Wykaz dostępny jest również na stronie internetowej pod adresem: www.bip.um.wroc.pl.

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34461936

OGŁOSZENIE BURMISTRZA KARPACZA
o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących projektu planu ogólnego Miasta Karpacza

Na podstawie art. 13i ust. 3 pkt 8 w związku z art. 8h ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r., poz. 538 ze zm.), art. 39 i 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r., poz. 670 ze zm.) oraz Uchwały Nr XIII/52/2024 Rady Miejskiej Karpacza z dnia 1 października 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Miasta Karpacza,

zawiadamiam o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących planu ogólnego Miasta Karpacza, które trwają w dniach od 20 listopada 2026 r. do 18 grudnia 2026 r.

Konsultacje społeczne obejmują następujące formy:

1. Zbieranie uwag w terminie **od 20 listopada 2026 r. do 18 grudnia 2026 r.**;
2. Spotkanie otwarte, które odbędzie się dnia **1 grudnia 2026 r. o godz. 16:00**, w Sali Konferencyjnej na Stadionie im. Ireny Szewińskiej, ul. Polskich Olimpijczyków 1, 58-540 Karpacz.
3. Ankiety, zbierane w terminie **od 20 listopada 2026 r. do 18 grudnia 2026 r.** Ankietę można wypełnić w postaci papierowej dostępnej w siedzibie Urzędu Miejskiego w Karpaczu, ul. Konstytucji 3 Maja 54, 58-540 Karpacz lub w formie elektronicznej, dostępnej w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Karpacza w zakładce Gmina Karpacz – Zagospodarowanie Przestrzenne – Plan Ogólny.

Z projektem planu ogólnego można się zapoznać w siedzibie Urzędu Miejskiego w Karpaczu, ul. Konstytucji 3 Maja 54, 58-540 Karpacz, w godzinach urzędowania oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Karpaczu, a także w Rejestrze Urbanistycznym.

Uwagi należy składać na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej, na właściwym formularzu w postaci papierowej lub w formie dokumentu elektronicznego, zgodnym ze wzorem stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. poz. 2509). Wzór formularza dostępny jest w siedzibie Urzędu Miejskiego w Karpaczu, ul. Konstytucji 3 Maja 54, 58-540 Karpacz oraz Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Karpaczu.

Jednocześnie, w związku z postępowaniem w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przedmiotem której jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko dla potrzeb ww. projektu planu ogólnego Miasta Karpacza informuję, że zainteresowani mogą zapoznać się z niezbędną dokumentacją sprawy w siedzibie Urzędu Miejskiego w Karpaczu oraz mogą składać uwagi do powyższego postępowania.

Uwaga musi zawierać imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej (o ile taki posiada) podmiotu składającego uwagę, a także wskazanie, czy składający uwagę jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą. Składający uwagę może także podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak: adres do korespondencji lub numer telefonu.

Stosowne uwagi należy składać na adres i w siedzibie Urzędu Miejskiego w Karpaczu, ul. Konstytucji 3 Maja 54, 58-540 Karpacz lub w formie elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, na adres kancelaria@karpacz.eu lub za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej Urzędu Miejskiego ePuap: qa70hiw89b/SkrytkaESP, e-Doręczenia Gmina Karpacz – Urząd Miejski w Karpaczu AE:PL-35295-46304-CGEVV-13.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag jest Burmistrz Karpacza.

Burmistrz Karpacza
Radosław Jęcek

Klauzula informacyjna RODO znajduje się na stronie Gminy Karpacz w zakładce – Urząd Miejski – Ochrona danych Osobowych – klauzula informacyjna lub pod bezpośrednim adresem https://bip.karpacz.pl/artykul/595/8068/ochrona-danych-osobowych

eprasa.pl 53ad9de701

Bezpieczeństwo polskich miast po tragedii w Krakowie

Największy błąd podczas zam

Odradzam koncentrowanie się teraz wyłącznie na zabójcy, który będzie poruszał się pojazdem i strzelał. To zawężenie całego spektrum do jednego typu zamachu – mówi ekspert zajmujący się zabezpieczaniem metropolii.

• **Wrocław, zapory na ul. Oławskiej prowadzącej do Rynku** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

ROZMOWA Z
MJR. REZ. DR. HAB. INŻ. JAROSŁAWEM STELMACHEM
ekspertem ds. bezpieczeństwa, prezesem firmy Safety Projekt

HUBERT GŁUCH: Od kiedy właściwie zabezpieczenia w centrach miast zaczęły się pojawiać?
JAROSŁAW STELMACH: Pierwszym, najbardziej spektakularnym zamachem związanym z taranowaniem ludzi, był zamach w Nicei, w lipcu 2016 roku. Zginęło ponad 80 osób. To był impuls dla wszystkich dużych miast, żeby zabezpieczać przestrzenie publiczne.

Perspektywę zmieniło zdarzenie z jarmarku bożonarodzeniowego w Berlinie, z tego samego roku. Okazało się, że sprawcy nie uznają żadnej świętości, czas związany z przeżyciami religijnymi ich nie zatrzymuje.

A rok 2017 potwierdził tę tendencję. Zamachy w Londynie i w Barcelonie. Kolejny raz wykorzystano samochód do taranowania, ale tym razem sprawcy wysiadali z aut i strzelali do przechodniów lub byli wyposażeni w noże.

Zaś zamach w Magdeburgu w 2024 roku pokazał, że oprócz stawiania zapór bardzo ważna jest ich jakość, ponieważ sprawcy potrafią niektóre zabezpieczenia obejść. Trzeba zrobić to na najwyższym poziomie, bo niestety sprawcy wykorzystują luki w naszych zabezpieczeniach.

Jak wypadamy w kontekście bezpieczeństwa przestrzeni publicznej?
– Jestem przekonany, że Wrocław ma bardzo wysoką kulturę bezpieczeństwa. Od kilku lat funkcjonuje program Bezpieczny Wrocław. Sam prowadziłem szkolenia dla ludności z reagowania na zamachy. Na wrocławskim portalu jest też dostępny darmowy kurs e-learningowy z reagowania na sytuacje kryzysowe. To, o czym dzisiaj się mówi w przestrzeni publicznej, my we Wrocławiu wdrażamy od dawna.

Bardzo się cieszę, że od kilku lat zabezpieczamy tu przestrzenie publiczne stałymi czy tymczasowymi barierami podczas organizacji imprez masowych.

Czy to standard w polskich miastach?
– Z pewnością nie. A moim zdaniem, jako eksperta ds. bezpieczeństwa, powinien być. Szczególnie że od kilku lat mamy stopień zagrożenia terrorystycznego Bravo, czyli wysoki.

Pamiętajmy jednak, że postawienie barier powinno być poprzedzone oceną ryzyka. W Krakowie tych barier na kilku ulicach dojazdowych do Rynku nie było. Nie wiem, dlaczego taką decyzję podjęto. Natomiast w mojej ocenie, przy tak wysokim stopniu zagrożenia terrorystycznego, te bariery powinny być obligatoryjne w miejscach, gdzie znajduje się czasami kilka tysięcy osób.

Powinny być umieszczone na stałe czy należy stosować je podczas dużych, tłocznych wydarzeń, imprez masowych?
– To wszystko zależy od tego, z jaką przestrzenią mamy do czynienia. Nasz wrocławski Rynek czy Plac Solny to miejsca, w których w zasadzie 24 godziny na dobę przebywa czasami nawet kilka tysięcy osób. Już z perspektywy takiej spontanicznej oceny ryzyka widzimy, że skutki zamachu mogą być bardzo wysokie. Dużo osób na małej przestrzeni jest narażonych choćby na taranowanie pojazdem.

Pamiętajmy też, że mamy kilka rodzajów zabezpieczeń. Możemy stawiać zapory stałe w postaci słupków, barier, specjalistycznych murków czy nawet elementów małej architektury, które wpisują się w krajobraz. We Wrocławiu funkcjonują też zapory aktywne, czyli automatycznie wysuwane słupki, blokady drogowe. Stosuje się je w przypadku organizacji imprez o wyższym ryzyku.

Jest też system kontrolowanego wjazdu. Funkcjonuje na przykład przy Placu Solnym. Pojazdy są faktycznie wpuszczane, ale wcześniej muszą zostać skontrolowane przez wyznaczone do tego służby.

Trzeci rodzaj zapór to zapory mobilne i tymczasowe – wszelkiego rodzaju modułowe bariery, ale też pojazdy ciężarowe, które mogą być stawiane jako taka tymczasowa zapora, nie w pełni profesjonalna, ale dająca pewną osłonę, a szczególnie osłonę przed pojazdami osobowymi.

No i czwarty rodzaj, który jest chyba najbardziej rekomendowany, to zabezpieczenia zintegrowane z przestrzenią. W tym przypadku zwracamy uwagę na całość otoczenia obiektu. Organizujemy odpowiednie dostępy dla pojazdów, zmniejszamy możliwość rozwinięcia prędkości przed barierami, żeby nie dało się ich staranować.

Skupiamy się na barierach przeciw pojazdom, ale potencjalny zamachowiec może działać w inny sposób. Jakie inne zabezpieczenia powinniśmy wprowadzać w polskich miastach, żeby zminimalizować ryzyko ataku?
– Przede wszystkim trzeba zacząć od identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka. Musimy odpowiedzieć sobie na pytanie, jakie możliwe zdarzenia kryzysowe mogą się pojawić, zarówno w przestrzeniach publicznych, jak i w obiektach użyteczności publicznej. Mówię tutaj o centrach handlowych, o obiektach wielkopowierzchniowych, o obiektach wysokościowych, biurowych. Te zagrożenia są różne.

Odradzam koncentrowanie się teraz wyłącznie na masowym zabójcy, który będzie poruszał się pojazdem i strzelał. To zawężenie całego spektrum do jednego typu zamachu, a tak naprawdę dalej możemy być zagrożeni na przykład zdarzeniami z wykorzystaniem urządzeń wybuchowych.

Teraz w Hiszpanii mieliśmy kolejny atak tego typu z ofiarą śmiertelną. Nadal pozostają te-

OGŁOSZENIE
Wrocław/34461961

1 WR

eprasa.pl 53ad9de701

achu

maty związane z atakami dronowymi, atakami rakietowymi, pozostawionymi pakunkami, podpaleniami, które też się w ramach działań hybrydowych w Polsce zdarzają.

Oceniając zagrożenia, musimy sobie odpowiedzieć na pytanie, czy w tych najgorszych scenariuszach ataku nasza przestrzeń jest przygotowana.

Czyli czy mamy system ostrzegania i alarmowania? Czy mamy procedury ewakuacji? Czy nasi pracownicy ochrony są właściwie wyposażeni w broń albo w środki ochrony osobistej? Czy jesteśmy przygotowani na udzielanie masowej pierwszej pomocy?

Wrocław na przykład zdecydował się na zakupienie dodatkowych zestawów zatrzymujących krwawienie, które będą do dyspozycji w okolicach Rynku. To bardzo dobry kierunek.

A jeśli, tak jak w Krakowie, zamachowiec wyposażony jest w broń palną, to czy jesteśmy w jakikolwiek sposób w stanie zapobiec tragedii?

– Uważam, że jesteśmy w stanie zrobić bardzo dużo na etapie zapobiegania. Jest kilka obszarów, na których powinna się skupić nie tylko administracja, ale też każdy z nas.

Zacznijmy od przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i międzyludzkiej. Powinniśmy zwracać szczególną uwagę na podstawowe przejawy agresji, począwszy od ruchu drogowego, a skończywszy na atmosferze w naszym domu.

Drugi wątek to przeciwdziałanie radykalizacji. Każda skrajność staje się niebezpieczna, jeżeli prowadzi do przemocy. Jeśli zauważamy takie symptomy, to powinniśmy przekazać taką informację służbom. Nie traktujmy tego jako donosicielstwa, tylko jako wsparcie tej osoby, która być może się pogubiła.

Trzeci element – zatrzymanie dezinformacji. Wiadomości, które są niesprawdzone i niezweryfikowane, robią wiele złego.

Czwarty aspekt to zwalczanie naśladownictwa, czyli minimalizowanie udostępniania i przekazywania treści o przemocy. Niestety nie uniknęliśmy tego w Krakowie. Mieliśmy do czynienia z kapitalną reakcją wielu ludzi znajdujących się w strefie zamachu, którzy zadziałali zgodnie z algorytmem 4U: uważaj, uciekaj, ukryj się, udaremnij atak. To jest super.

Niestety niektórzy – a było to na pewno co najmniej kilkadziesiąt osób – zastosowali jeszcze element: uwiecznij i udostępnij. Absolutnie nie powinniśmy tego robić z trzech powodów: to śmiertelne zagrożenie dla nas, to naruszenie godności i prywatności filmowanych ofiar, i wreszcie – to wpisywanie się w narrację sprawcy, któremu zależy na terroryzowaniu społeczeństwa.

Mam wrażenie, że wiele osób nie doświadczyło zamachu bezpośrednio, ale tysiące, jeśli nie dziesiątki tysięcy, zostały sterroryzowane filmikami, które sobie nawzajem przesyłamy. W mojej ocenie to największy błąd.

I piąty wątek, na który chciałbym zwrócić szczególną uwagę, to zwiększenie uważności. Zwracajmy uwagę na postawy, ludzi, pozostawione przedmioty, środowisko i na to, co się dzieje wokół nas. Ta czujność pozwoli nam szybciej ocenić sytuację, rozpoznać np. odgłos strzałów i zareagować.

Szósty, ostatni element, to wczesna identyfikacja zagrożeń i jak najszybsze działanie, jak najszybsza interwencja. Identyfikowanie tego typu zagrożeń na etapie przygotowywania się sprawców to nie tylko obowiązek służb, ale także każdego z nas.

W przestrzeni publicznej po raz kolejny rozgorzała dyskusja o posiadaniu broni. Czy ograniczenie takiej możliwości może uchronić nas przed zamachami?

– Z pewnością nie unikniemy dyskusji na ten temat, i to nie tylko dyskusji na forach społecznościowych, ale i na stopie legislacyjnej. Moje zdanie jest takie, że strzelectwo jest pięknym sportem i bardzo przydatnym z perspektywy współczesnych zagrożeń.

Uważam, że trzeba z tą dyskusją trochę poczekać, przeprowadzić ją bez emocji. Zaprosić przedstawicieli różnych środowisk i wspólnie pochylić się nad zagadnieniem. Rekomendowałbym zwiększenie częstotliwości wykonywania badań przy niektórych rodzajach wydawanych pozwoleń na broń, szczególnie tych sportowych i kolekcjonerskich. Zamiast raz, przy wnioskowaniu o pozwolenie, badania mogłyby odbywać się cyklicznie. Z czasem zmienia się przecież nie tylko nasze zdrowie fizyczne, ale także psychiczne.

Czy następny zamach to kwestia czasu? Jeśli tak, to jakie wnioski powinniśmy wyciągnąć jako społeczeństwo i jak się przygotować?

– Ta kwestia czasu wynika ze środowiska, w którym żyjemy. Jesteśmy w trakcie wojny hybrydowej z Rosją i dodatkowo coraz bardziej podatni jako społeczeństwo na różnego typu radykalizację. To wszystko stanowi o tym, że niestety pewnie kolejny zamach gdzieś tam się wydarzy. Oby nie, i tego nam wszystkim życzę.

W Krakowie mieliśmy do czynienia z kapitalną reakcją wielu ludzi znajdujących się w strefie zamachu, którzy zadziałali zgodnie z algorytmem 4U: uważaj, uciekaj, ukryj się, udaremnij atak. Niestety niektórzy zastosowali jeszcze element: uwiecznij i udostępnij

MJR REZ. DR HAB. INŻ. JAROSŁAW STELMACH

Natomiast co powinniśmy zrobić? W mojej ocenie potrzebna jest dojrzała, wielośrodowiskowa dyskusja nad zbudowaniem rozwiązań systemowych. Żeby to nie było tylko naklejanie plastra na jakąś metodę zamachu. Pamiętamy, że kilka tygodni temu naklejaliśmy taki plaster na polskie szkoły [po atakach nożowników w szkołach w Ostrołęce i pod Wyszkowem – red.]. Teraz mamy do czynienia z pojazdem i bronią, znowu nałożymy kolejny plaster.

Ja jestem zwolennikiem rozwiązań systemowych. Zacznijmy od oceny ryzyka i prognozy zagrożeń, popatrzmy trochę w przyszłość i zbudujmy system, który będzie odpowiedzią nie tylko na zagrożenia, które były i które są, ale przede wszystkim na te, które oceniamy, że mogą się zdarzyć.

Mamy bardzo profesjonalną policję, ratownictwo medyczne, straż pożarną i inne służby. Mamy naprawdę wspaniałych funkcjonariuszy, żołnierzy i administrację rządową czy samorządową. Musimy tylko to wszystko zebrać i ukierunkować na budowę systemu reagowania na zamachy. ●

Rozmawiał Hubert Głuch

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34461686

PREZYDENT MIASTA BOLESŁAWIEC

Bolesławiec, dnia 20 listopada 2026 r.

OGŁOSZENIE
PREZYDENTA MIASTA BOLESŁAWIEC
o rozpoczęciu konsultacji społecznych

Na podstawie art. 17 pkt 11 w trybie art. 8h ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm.), uchwał Rady Miasta Bolesławiec Nr IX/71/2024, IX/72/2024, IX/73/2024, IX/74/2024, IX/75/2024, Nr IX/76/2024 z dnia 27 listopada 2024 r., uchwały Rady Miasta Bolesławiec Nr XVII/124/2025 z dnia 25 czerwca 2025 r., oraz na podstawie art. 39 i art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) **ogłaszam o rozpoczęciu konsultacji społecznych** projektów:
– miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów zlokalizowanych w północnej części miasta Bolesławiec,
– miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów zlokalizowanych w południowej części miasta Bolesławiec,
– miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów zlokalizowanych we wschodniej części miasta Bolesławiec,
– miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów zlokalizowanych w zachodniej części miasta Bolesławiec,
– miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów zlokalizowanych przy ul. Komuny Paryskiej i ul. M. Brody w Bolesławcu,
– miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu zlokalizowanego przy ul. Orlej – Plac Piastowski w Bolesławcu,
– miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu zlokalizowanego w rejonie ulicy Gdańskiej w Bolesławcu,
wraz z prognozami oddziaływania na środowisko.

Projekty plan*ów* miejscowych oraz prognoz oddziaływania na środowisko są udostępnione w:
– Urzędzie Miasta Bolesławiec, Plac Marsz. J. Piłsudskiego 1, 59-700 Bolesławiec, pok. 101 i 112 – w godzinach pracy urzędu,
– Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu pod adresem https://www.um.boleslawiec.bip-gov.pl/public/?id=118125
– w Systemie Informacji Przestrzennej miasta Bolesławiec https://mgsip.pl/procedury-planistyczne/
– w Rejestrze urbanistycznym pod adresem https://rejestr-urbanistyczny.gov.pl

W dniach od 20 listopada 2026 r. do 21 grudnia 2026 r. do Prezydenta Miasta Bolesławiec **można składać uwagi** w zakresie ww. projekt*ów* plan*ów* miejscowych na piśmie:
– w postaci papierowej na adres: Urząd Miasta Bolesławiec, ul. Rynek 41, 59-700 Bolesławiec,
– w postaci elektronicznej na adres: umboleslawiec@um.boleslawiec.pl,
– w postaci elektronicznej za pomocą platformy ePUAP lub poprzez eDoręczenia,

z podaniem: imienia i nazwiska albo nazwy, adresu zamieszkania albo siedziby, oraz ze wskazaniem czy jest się właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą. Uwaga może zawierać również dodatkowe dane do kontaktu, takie jak adres poczty elektronicznej, adres do korespondencji lub numer telefonu. Wzór formularza uwagi do projektu planu miejscowego udostępniony jest w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa: https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/formularz-pisma-dotyczacego-aktu-planowania-przestrzennego.

Ponadto, w Bolesławieckim Centrum Kultury – Międzynarodowym Centrum Ceramiki, plac Piłsudskiego 1c, 59-700 Bolesławiec (sala konferencyjna II piętro):

w dniu **1 grudnia 2026 r.:**
– **w godz. 16^{00} – 16^{30}** zostanie przeprowadzone spotkanie otwarte poprzedzone prezentacją projektu planu miejscowego dla wybranych terenów zlokalizowanych w północnej części miasta Bolesławiec,
– **w godz. 16^{30} – 17^{00}** zostanie przeprowadzone spotkanie otwarte poprzedzone prezentacją projektu planu miejscowego dla terenów zlokalizowanych przy ul. Komuny Paryskiej i ul. M. Brody w Bolesławcu,
– **w godz. 17^{00} – 17^{30}** zostanie przeprowadzone spotkanie otwarte poprzedzone prezentacją projektu planu miejscowego dla terenu zlokalizowanego w rejonie ulicy Gdańskiej w Bolesławcu,
– **w godz. 17^{30} – 18^{30}** projektant ww. projekt*ów* plan*ów* miejscowych *będzie odbywać dyżur* dotyczący wszystkich trzech procedur.

w dniu **3 grudnia 2026 r.:**
– **w godz. 16^{00} – 16^{30}** zostanie przeprowadzone spotkanie otwarte poprzedzone prezentacją projektu planu miejscowego dla wybranych terenów zlokalizowanych w południowej części miasta Bolesławiec,
– **w godz. 16^{30} – 17^{00}** zostanie przeprowadzone spotkanie otwarte poprzedzone prezentacją projektu planu miejscowego dla wybranych terenów zlokalizowanych w zachodniej części miasta Bolesławiec,
– **w godz. 17^{00} – 17^{30}** zostanie przeprowadzone spotkanie otwarte poprzedzone prezentacją projektu planu miejscowego dla terenu zlokalizowanego przy ul. Orlej – Plac Piastowski w Bolesławcu,
– **w godz. 17^{30} – 18^{00}** zostanie przeprowadzone spotkanie otwarte poprzedzone prezentacją projektu planu miejscowego dla wybranych terenów zlokalizowanych we wschodniej części miasta Bolesławiec,
– **w godz. 18^{00}– 19^{30}** projektant ww. projektów planów miejscowych będzie odbywać dyżur dotyczący wszystkich czterech procedur.

Jednocześnie, na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* zainteresowani mogą składać **wnioski i uwagi w zakresie ochrony środowiska** do Prezydenta Miasta Bolesławiec w trybie analogicznym jak uwagi do ww. projektów planów miejscowych, w nieprzekraczalnym terminie **od 20 listopada 2026 r. do 21 grudnia 2026 r.**

Prezydent Miasta Bolesławiec

W związku z obowiązkiem, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 oraz art. 15 ust. 1 lit. g Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. informuję:
1. Administratorem danych jest Prezydent Miasta Bolesławiec. Kontakt: Urząd Miasta Bolesławiec, ul. Rynek 41, 59-700 Bolesławiec.
2. Możesz skontaktować się z Inspektorem Ochrony Danych we wszystkich sprawach związanych z przetwarzaniem Twoich danych osobowych oraz realizacją przysługujących Ci praw poprzez adres inspektor.odo@boleslawiec.net.pl.
3. Przetwarzamy dane osobowe w celu realizacji procedury sporządzenia ww. miejscowych plan**ów** zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego przez okres niezbędny do wykonywania czynności związanych z realizacją celu.
4. Odbiorcą danych osobowych mogą być podmioty upoważnione na podstawie przepisów prawa, w tym wykonujących zadania na zlecenie Administratora.
5. Masz prawo do: dostępu do Twoich danych osobowych, żądania sprostowania lub ograniczenia przetwarzania oraz wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania, a także prawo do przenoszenia danych poprzez Administratora lub Inspektora Ochrony Danych, a w przypadku, gdy Twoje dane osobowe nie zostały zebrane od Ciebie – prawo do źródła dostępu do tych danych, jeżeli nie wpływa to na ochronę praw i wolności osoby, od której dane te pozyskano.
6. Przysługuje Ci także prawo wniesienia skargi do organu nadzorczego zajmującego się ochroną danych osobowych, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa.
7. Więcej informacji w zakresie RODO pod adresem https://boleslawiec.biuletyn.net/?bip=1&cid=1206&bsc=N w zakładce: Ochrona danych osobowych: Klauzula informacyjna.

eprasa.pl 53ad9de701

Sesja zdjęciowa dla osób z bielactwem

Odkryły „obłoki na ciele”

Przyjeżdżały do studia w długich spodniach i koszulach pod szyję. Pół godziny później pozowały w bieliźnie. Dla wielu z nich był to pierwszy od lat moment, kiedy przestały ukrywać swoje ciała.

Jessica Krysiak

Dwa lata temu wrocławska fotografka Katarzyna Kowaliszyn wpadła na pomysł sesji zdjęciowej dla osób z bielactwem. Choć fotografią zajmuje się od lat, wcześniej jej projekty nie dotykały tematów związanych z chorobą czy społecznym wykluczeniem.

Impulsem stał się jej trzynastoletni wówczas siostrzeniec Igor, który choruje na bielactwo. – Byłam pod wrażeniem, z jaką dojrzałością do tego podchodził. Jak na swój wiek radził sobie z tym naprawdę dobrze – wspomina.

Początkowo chciała, by to właśnie on stanął przed obiektywem. Choć ostatecznie Igor nie zdecydował się na zdjęcia, Kowaliszyn opublikowała w serwisach społecznościowych post, w którym ogłosiła nabór do sesji poświęconej bielactwu. Zgłosiło się do niej wtedy kilkanaście osób z różnych części Polski.

TYM RAZEM „OBŁOKI” MIAŁY BYĆ WIDOCZNE

Już pierwsze spotkanie pokazało, jak głęboko zakorzeniony jest wstyd. Fotografka wspomina, że kobiety biorące udział w sesji przyjechały do studia maksymalnie zakryte – w długich dżinsach i koszulach pod szyję.

Wiele z nich podkreślało, że nie zakładają stroju kąpielowego na plaży, bo ludzie się na nie patrzą. Inne nie wychodziły z domu bez mocno kryjącego podkładu – opowiada.

Dlatego, chcąc odczarować lęk przed pokazywaniem własnego ciała, zdecydowała się fotografować uczestniczki w bieliźnie.

Projekt otrzymał nazwę „Obłoki na ciele”. Tak Katarzyna nazywa charakterystyczne odbarwienia pojawiające się na skórze osób z bielactwem. Jak podkreśla, zależało jej, by ich nie ukrywać. – Wręcz prosiłam wizażystki, żeby makijaż był zrobiony tak, by te obłoki było jak najmocniej widać – mówi.

Początkowo uczestniczki potrzebowały czasu, by oswoić się z sytuacją. Niechętnie odsłaniały ciało nawet w bezpiecznej przestrzeni studia. Przełamały się po około półgodzinie.

Dla wielu z nich udział w projekcie okazał się czymś więcej niż jednorazową sesją zdjęciową. Kilka miesięcy później Katarzyna zaczęła dostawać wiadomości od uczestniczek, które pisały, że po raz pierwszy od lat założyły krótkie spodenki.

WALKA Z GŁĘBOKO ZAKORZENIONYM WSTYDEM

Zdaniem Katarzyny przy pracy z osobami, które zmagają się z tak głęboko zakorzenionymi kompleksami, kluczowe jest zbudowanie zaufania jeszcze przed sesją.

Uczestników poznaje często wcześniej, organizując spotkania online, podczas których opowiada o projekcie i pokazuje, jak będzie wyglądała praca w studiu.

– To nie jest tak, że fotograf jest tylko od robienia zdjęć. Dla mnie zawsze najważniejszy jest człowiek i to, żeby czuł się na tej sesji wyjątkowo. Zanim zaczniemy zdjęcia, chcę, żeby jej bohaterowie poznali mnie i żebym ja poznała ich. Rozmawiam z każdym indywidualnie, chcę poznać ich imię i historię – zaznacza.

Uczestnicy mają też wpływ na to, które fotografie zostaną później opublikowane. Po sesji sami wybierają te, które chcą pokazać światu.

Niektórzy obawiają się reakcji po publikacji zdjęć, jednak te najczęściej są pozytywne. Po sesjach fotografowani dostają wiadomości od osób, które rozpoznają w ich historiach własne doświadczenia.

– Ktoś pisze im, że jego mama, tata albo inna osoba z rodziny też zmaga się z podobnym problemem. Dziękują za odwagę i za to, że zdecydowali się o tym opowiedzieć – mówi Kowaliszyn.

Jej zdaniem uczestnikom pomaga również to, że sesje odbywają się w grupach.

– Kiedy wiedzą, że nie są sami, jest im łatwiej – wyjaśnia. – Wspierają się nawzajem, dodają sobie odwagi i zaczynają inaczej patrzeć na siebie.

NIE TYLKO KOBIETY SIĘ WSTYDZĄ

W sesji zdjęciowej w bieliźnie uczestniczyły wyłącznie kobiety. W kolejnym projekcie przed obiektywem pojawił się również mężczyzna z bielactwem.

– Panów dużo trudniej wyciągnąć na takie sesje – zauważa Katarzyna. – Nie znaczy to jednak, że nie mają kompleksów czy problemów związanych z chorobą. Po prostu myślą, że to zbędne afiszowanie się, wydaje im się to niepotrzebne. Ale im więcej osób będzie się pokazywać, tym łatwiej będzie oswajać innych. Marzy mi się edycja poświęcona wyłącznie mężczyznom.

Jednocześnie fotografka zwraca uwagę, że społeczne reakcje na widoczne zmiany skórne częściej dotykają kobiet.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY
34461863

NEWSLETTER Komunikaty.pl

Nowości w przepisach, zamówienia publiczne, porady ekspertów, raporty, ogłoszenia.
Dla przedsiębiorców, urzędników, zainteresowanych gospodarką.

ZAPISZ SIĘ

Wejdź na stronę **komunikaty.pl** lub użyj kodu QR

1 WR

eprasa.pl 53ad9de701

▲ **Katarzyna Kowaliszyn** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

◀ **Po sesjach fotografowani dostają wiadomości od osób, które rozpoznają w ich historiach własne doświadczenia** FOT. KATARZYNA KOWALISZYN

– Mój siostrzeniec został bardzo szybko zaakceptowany przez rówieśników. Dzieci w szkole się z niego nie śmiały. Mówiły nawet, że wygląda fajnie, bo trochę jak krówka. U dziewczynek sytuacja często jest taka, że te kompleksy są większe – mówi.

Inną kwestią jest wiek. Do jej projektów najczęściej zgłaszają się osoby między 30. a 50. rokiem życia.

Młodszych jest nieco trudniej zachęcić do udziału. Mogłoby się wydawać, że skoro żyją w świecie mediów społecznościowych i są przyzwyczajeni do zdjęć, będzie łatwiej. Często okazuje się jednak, że są bardziej niepewni, niż nam się wydaje – zauważa.

Jej zdaniem bielactwo nadal pozostaje w Polsce słabo rozumianą chorobą. – To nie jest tylko kwestia wyglądu. Uczestnicy projektu opowiadali mi, że nawet lekarze nie zawsze mają wystarczającą wiedzę na temat bielactwa. Dlatego warto o tym mówić i pokazywać takie osoby – podkreśla.

„ŹRÓDŁEM WIELU KOMPLEKSÓW JEST REAKCJA OTOCZENIA”

Po sukcesie „Obłoków na ciele” zaczęły pojawiać się kolejne projekty. Jednym z nich była sesja poświęcona kobietom z lipodemią, chorobą prowadzącą do nieprawidłowego gromadzenia tkanki tłuszczowej, przede wszystkim w nogach.

Później Kowaliszyn zaangażowała się również w projekt „Resekcja wstydu”, dotyczący akceptacji ciała i życia z konsekwencjami choroby. Wśród uczestników było wtedy też więcej mężczyzn, którzy pozowali z odsłoniętymi brzuchami, pokazując blizny po operacjach i zabiegach.

Katarzyna zaznacza, że źródłem wielu kompleksów nie są same choroby, lecz reakcja otoczenia.

Kiedy ktoś ma bielactwo, ludzie pytają, czy można się tym zarazić. Osoby ze stomią spotykają się z przekonaniem, że musi ona brzydko pachnieć, a kobiety z lipodemią słyszały, że są grube i po prostu powinny schudnąć – wymienia.

Wspomina też, jak podczas sesji poświęconej lipodemii uczestniczki pozowały w krótkich spodenkach i kolorowych rajstopach uciskowych.

– Chciałyśmy pokazać, że to nie jest kwestia lenistwa czy zaniedbania. Celem było też uświadomienie ludziom, że zanim ocenią kobietę z dużymi nogami, warto pomyśleć, że może zmagać się z chorobą. I nie da się jej pokonać wyłącznie dietą czy ćwiczeniami – mówi fotografka.

Przyznaje, że sama dopiero dzięki temu projektowi zobaczyła, jak niewielka jest społeczna wiedza na temat lipodemii. – Po sesji przez całe lato rozmawiałam o tym z ludźmi. Okazywało się, że wiele osób nie wie, czym jest ta choroba i że można ją leczyć – wspomina.

WYSTAWA TO DOPIERO POCZĄTEK

Zdaniem Katarzyny w Polsce wciąż zbyt mało mówi się o chorobach, które nie trafiają regularnie do publicznej debaty.

Jest dużo wspaniałych projektów onkologicznych i bardzo dobrze, że są. Ja chciałabym zwracać uwagę także na choroby, o których zwykle się milczy. Żeby więcej się o nich mówiło i żeby ludzie lepiej je rozumieli – wyjaśnia.

Dla wielu osób udział w projekcie okazał się czymś więcej niż jednorazową sesją zdjęciową. Kilka miesięcy później Katarzyna zaczęła dostawać wiadomości od uczestniczek, które pisały, że po raz pierwszy od lat założyły krótkie spodenki

W przyszłości chciałaby zrealizować projekt poświęcony osobom z łuszczycą. – Moja mama ma łuszczycę, moja siostrzenica też. Chciałabym pokazać, że nie można się nią zarazić. Wiele osób nadal tak myśli, szczególnie gdy zmiany są widoczne nie tylko na głowie, ale też na rękach czy nogach – mówi.

Kowaliszyn coraz częściej myśli też o łączeniu wystaw fotograficznych ze spotkaniami i wykładami poświęconymi chorobom, których dotyczą jej projekty.

– Chodzi o to, żeby nie zatrzymywać się na samych zdjęciach – wyjaśnia. – Jeśli ktoś przyjdzie na wystawę, powinien mieć też możliwość porozmawiania z ludźmi, którzy żyją z tą chorobą, i ze specjalistami, którzy wiedzą, jak im pomóc.

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34461930

OBWIESZCZENIE

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 19 listopada 2026 r., znak: WOOŚ.420.6.2026.JS.29

Na podstawie art. 33 ust. 1, art. 33a oraz art. 79 ust. 1 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r., poz. 670 ze zm.),* zwanej dalej *ustawą ooś,*

podaję do publicznej wiadomości, co następuje:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu przystąpił do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i przystępuje do procedury udziału społeczeństwa w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: **„Rewitalizacja linii kolejowej nr 308 w ciągu tunelu kolejowego w km 13+865 do km 14+892”**;
- Postępowanie zostało wszczęte na wniosek Województwa Dolnośląskiego – Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei we Wrocławiu z dnia 27 stycznia 2026 r.;
- Planowane przedsięwzięcie kwalifikuje się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 60 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839 ze zm.)*;
- Planowana inwestycja będzie realizowana na terenie województwa dolnośląskiego, w powiecie kamiennogórskim, na terenie gminy Kamienna Góra (obręb Ogorzelec) oraz w powiecie karkonoskim, na terenie miasta Kowary (obręb Kowary-Podgórze). Zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt 1 lit. t *ustawy ooś* organem właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu;
- Organami właściwymi do wydania opinii oraz uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia są: Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu oraz Dyrektor Zarządu Zlewni w Lwówku Śląskim Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie;
- Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu w opinii sanitarnej z dnia 2 marca 2026 r., znak: ZNS.9022.5.4.2026.MM, wyraził stanowisko o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania ww. przedsięwzięcia na środowisko.
- Dyrektor Zarządu Zlewni w Lwówku Śląskim Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie pismem z dnia 23 lutego 2026 r., znak: W.RZŚ.4130.18.2026.ES (data wpływu: dnia 2 marca 2026 r.), wyraził opinię, że dla ww. przedsięwzięcia nie istnieje konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.
- Postanowieniem z dnia 27 marca 2026 r., znak: WOOS.420.6.2026.JS.13 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu stwierdził obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego przedsięwzięcia oraz ustalił zakres raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. W dniu 4 sierpnia 2026 r. Wnioskodawca przedłożył Raport o oddziaływaniu na środowisko dla przedmiotowego przedsięwzięcia, który ostatecznie został uzupełniony pismem z dnia 3 listopada 2026 r.
- Każdy może zapoznawać się z wnioskiem o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz z dokumentacją sprawy w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, ul. Jana Długosza 68, 51-162 Wrocław, w dniach roboczych w godzinach od 8.00 do 14.00. Dodatkowo, niezbędna dokumentacja sprawy, o której mowa w art. 33 ust. 1 pkt 5 oraz ust. 2 *ustawy ooś* będzie udostępniona cyfrowo poprzez Biuletyn Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu;
- Zainteresowani chcący uzyskać wgląd do akt sprawy proszeni są o wcześniejsze zgłoszenie takiego zamiaru telefonicznie na numer 71 747 93 00 celem umówienia proponowanej daty i godziny przeglądania akt (od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 14.00);
- **Od dnia 23 listopada 2026 r. do dnia 22 grudnia 2026 r. (włącznie)** każdy może zgłaszać uwagi i wnioski do postępowania w formie pisemnej pod ww. adresem siedziby organu, ustnie do protokołu lub w formie elektronicznej na adres e-mail: sekretariat@wroclaw.rdos.gov.pl lub na adres do doręczeń elektronicznych, tj. AE:PL-32172-91780-DJHHW-27;
- Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu. W uzasadnieniu decyzji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu poda informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa;
- Uwagi i wnioski wniesione po wyznaczonym terminie pozostaną bez rozpatrzenia.

OGŁOSZENIE PŁATNE Wrocław/34461448

Prezydent miasta stołecznego Warszawy

Ogłoszenie

W myśl art. 214b ust. 2 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 399 ze zm.), ogłasza się, co następuje:

W Biurze Spraw Dekretowych Urzędu miasta stołecznego Warszawy (zwanym dalej „Urzędem”) toczy się postępowanie administracyjne z wniosku datowanego na dzień **3 listopada 1948 r.** złożonego przez **Zofię Sokołowską** zamieszkałą **we Wrocławiu** (ostatnie znane Urzędowi miejsce zamieszkania) – o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego w trybie art. 7 ust. 1 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279, zwane dalej „Postępowaniem dekretowym”) dla nieruchomości położonej **w Warszawie** przy nowoprojektowanej od ulicy **Długosza, ozn. hip. 238, 239 i 244/3106lit. D dz. nr 5** (zwanej dalej „Nieruchomością”). W sprawie nie wpłynęło żadne inne pismo pochodzące od stron w przeciągu ostatnich 30 lat poprzedzających dzień publikacji niniejszego ogłoszenia.

Prezydent m.st. Warszawy wzywa strony Postępowania dekretowego, aby w terminie sześciu miesięcy od dnia ukazania się niniejszego ogłoszenia zgłosiły się do Urzędu, podając swój aktualny adres, a następnie w terminie kolejnych trzech miesięcy udowodniły swe prawa do Nieruchomości, pod rygorem umorzenia Postępowania dekretowego.

Zgodnie z art. 214b ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami podstawa umorzenia Postępowania dekretowego zachodzi, gdy organ wezwał nieustalone strony lub strony, których adresów nie ustalono, do uczestnictwa w postępowaniu przez ogłoszenie, a w sprawie nie wpłynęło żadne pismo pochodzące od wzywanej strony w przeciągu ostatnich 30 lat poprzedzających dzień publikacji ogłoszenia. Organ wydaje decyzję o umorzeniu postępowania, jeżeli w terminie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia wzywana strona nie zgłosiła swych praw albo zgłosiwszy je, nie udowodniła ich w terminie kolejnych 3 miesięcy lub nie wskazała swego adresu.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34461889

Słówko · Literówka
Quizy · Sudoku
Krzyżówki

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

POBIERZ Z Google Play

Pobierz w App Store

1 WR

eprasa.pl 53ad9de701

Zabrał do grobu wiele tajemnic

Nie żyje gangster „Bochen”

Wrocławski gangster Maciej B., pseudonim „Bochen”, zmarł w więzieniu, gdzie odsiadywał 25-letni wyrok za zabójstwo. W półświatku niektórzy uważali go za policyjnego konfidenta.

• **Maciej B. przed skazaniem na 25 lat więzienia za zabójstwo** FOT. ŁUKASZ GIZA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Marcin Rybak

Koniec epoki – kwituje oficer dolnośląskiej policji wiadomość, że w areszcie śledczym na warszawskim Służewcu zmarł w sobotę „Bochen”.

– W prokuraturze też mówią, że koniec epoki – dodaje inny z moich rozmówców.

Ile tajemnic „Bochen” zabrał ze sobą do grobu? Wiedział sporo o wojnie gangów na polsko-czesko-niemieckim pograniczu – w Zgorzelcu i okolicach – rozgrywającej się pod koniec lat 90. Wiedział o dokonywanych wtedy morderstwach, ukrywaniu i przekopywaniu zwłok.

Był też uczestnikiem wojny o wpływy grup przestępczych we Wrocławiu.

Słyszałem legendę o jego tajnym notesie. Z wykazem łapówek – ile i komu dawał. Ale jak to z legendami bywa – to pomieszanie faktów i fikcji. Dawał łapówki? W latach 90. wrocławska policja i prokuratura były mocno skorumpowane.

Co więcej, gangsterzy, policjanci i prokuratorzy się kumplowali. Nie raz balowali razem w legendarnej agencji towarzyskiej [tak w latach 90. nazywały się polskie domy publiczne, formalnie nielegalne – red.] u pani Basi na wrocławskim Brochowie.

– Przychodzę kiedyś do Baśki, drzwi otwiera mi policjant kryminalny – opowiadał mi lata temu jeleniogórski gangster. – Zamarłem z przerażenia. A on mnie klepnął w ramię, uśmiechnął się i mówi: „Cześć, dzisiaj tu na neutralnym gruncie, od poniedziałku znowu cię ścigam”.

A jeden z wrocławskich prokuratorów opowiadał kiedyś, jak to obudził się pewnego ranka z potężnym kacem i plikiem banknotów, konkretnie niemieckich marek, w kieszeni marynarki. „K... kogo ja miałem wypuścić” – nie mógł sobie przypomnieć.

JAK RODZIŁ SIĘ WROCŁAWSKI PÓŁŚWIATEK

Takie właśnie to były czasy. Na przełomie lat 80. I 90. w Polsce skończył się komunizm. Uczyliśmy się wolności, rozkwitał kapitalizm. Pojawiły się też grupy przestępcze. Z roku na rok lepiej zorganizowane i z roku na rok groźniejsze. „Bochen” wyrósł w tych czasach i w tych czasach wybrał swoją drogę życiową.

Wrocławski postkomunistyczny półświatek zrodził się w środowisku ludzi związanych ze sportami walki: boks, judo, karate. Maciej trenował kick-boxing. – Kariery wielkiej nie zrobił – wspomina ktoś, kto pamięta go z tamtych czasów. – Wpadał na treningi, sparował z chłopakami. Ale w zawodach nie startował.

– Te treningi były mu raczej do innej aktywności potrzebne – uśmiecha się mój rozmówca. – Pamiętam, kiedyś zauważyłem go, jak siedzi w zaparkowanej na ulicy „beemce”. To był najnowszy wówczas model. Podchodzę i mówię: Widzę, że ci się powodzi. Co teraz robisz? „Rabuję” – odpowiedział.

Wrocławski „sportowy” półświatek zebrał się wokół Leszka C., znanego wówczas boksera, przed laty nawet mistrza Polski. Wielu z tej grupy pracowało jako „bramkarze” – ochroniarze powstających wówczas dyskotek i kasyn gry.

Maciej B. był częścią tego środowiska. A kiedy około 1997 roku rozpadło się na dwie, mocno skonfliktowane grupy, musiał wybrać, którąś ze stron. Poszedł do tej, której liderem został Janusz, pseudonim „Kapeć”.

– On nic nie trenuje, to zwykły hydraulik – mówił mi wtedy o „Kapciu” jeden z liderów konkurencyjnej ekipy, sportowiec i to z wielkimi sukcesami.

ZABÓJSTWO W DYSKOTECE I TAJEMNICA PAŃSTWOWA

W 1997 roku we Wrocławiu zaczęły się pierwsze gangsterskie porachunki – strzelaniny, bomby podkładane pod samochodami. Ale nie zawsze były walki o mityczne „wpływy w półświatku”. Czasem poszło o dziewczynę. A czasem – jak to młodzi ludzie, po alkoholu, na dyskotece. Awantura z żadnego racjonalnego powodu. Tyle że jej uczestnicy byli uzbrojeni.

Tak właśnie w 1997 roku ludzie „Kapcia” balowali w Szklarskiej Porębie w dyskotece Julia. Sprzeczka z jednym z gości skończyła się awanturą, potem on próbował uciekać, a oni sięgnęli po broń. Rannego, ale żywego wynieśli go do lasu. Tam ktoś rannego dobił. Potem obcięli mu głowę i ręce. Jeden z gangsterów – przyjaciel i wspólnik „Bochena” Darek ps. Prezes, zabrał je do Wrocławia i zakopał gdzieś w lasku na peryferiach miasta.

Resztę zwłok gangsterzy ukryli w lesie gdzieś koło Jeleniej Góry. Przez kilka lat zamordowany mężczyzna figurował jako „zaginiony”. Choć policja i prokuratura znały przebieg zajścia i wiedziały nawet, kto strzelał. Aż w 2001 roku wrocławscy policjanci odnaleźli zakopane w lesie zwłoki.

Jak to się stało? W półświatku krążyła potem przez lata opowieść, że to Maciej B. bardzo nieoficjalnie „strzelił z ucha” i wskazał miejsce, gdzie zakopano ciało brutalnie zamordowanego. Obecny komendant dolnośląskiej policji, generał Paweł Półtorzycki był jednym z tych, którzy wówczas pracowali nad sprawą zabójstwa w dyskotece Julia. Gdybyście go spytali, czy to prawda z tym „Bochenem”, że pomógł, to nic by nie odpowiedział. Śmierć, nie śmierć, ale to sprawy tajne.

OD WOJNY GANGÓW DO SKARBÓW Z PODATKOWYCH PRZEKRĘTÓW

Tak czy siak, wrocławscy gangsterzy zaczęli coraz mocniej skakać sobie do gardeł. W lutym 2000 roku co kilka dni ktoś do kogoś strzelał. Do jednego z najgłośniejszych zdarzeń doszło w barze przy kręgielni, działającej wówczas w centrum handlowym „Korona”. Człowiek „Kapcia”, niejaki „Szadok”, cudem uniknął śmierci. Rolę kamizelki kuloodpornej wziął na siebie gruby portfel, który miał w kieszeni i w który trafił pocisk.

„Bochen” był już wtedy poza wrocławskim półświatkiem. Jego – jak sam wtedy mówił – nie interesowały już takie rzeczy jak jakieś porachunki, wojenki i „przejmowanie miasta”. On poznał „Lelka”, lidera potężnego gangu z pogranicza. Walczącego z – równie potężną – grupą „Caringtona” o kontrolę nad lukratywnym rynkiem przemytu papierosów do Niemiec i spirytusu z Niemiec do Polski.

A „Lelek” żył z przemytu. I ostro wojował z „Caringtonem” i jego ludźmi. W 1998 roku graniczna Nysa Łużycka spłynęła krwią. Do dziś nie wszystkie zbrodnie zostały wyjaśnione. Do dziś nie odnaleziono ciał wszystkich ofiar mafijnych porachunków. Maciej B. sporo o tym wszystkim wiedział.

Zajmował się wtedy m.in. handlem narkotykami i to w hurtowych ilościach. Właśnie m.in. za narkotyki odsiadywał wyroki w więzieniach. Świadek koronny, zeznający przeciwko „Lelkowi” i jego grupie opowiedział, że „Bochen” to przedstawiciel „Lelka” we Wrocławiu.

Ów świadek, niejaki Ireneusz G., opowiadał, jak kiedyś szef grupy oddelegował go do Macieja do Wrocławia, do pomocy w organizacji oszustwa. Fikcyjna firma miała ogłosić przetarg. Taki, żeby do wygrania był lukratywny kontrakt. I – jak to z przetargami bywa – chętni na wystartowanie w nim, mieli wpłacić wadium. Po zebraniu tych wpłat firma miała zniknąć. Czy przekręt się udał, nie wiemy. Prokuratura też nigdy nikomu takiego zarzutu nie ogłaszała.

W końcu „Lelek” poszedł na 15 lat do więzienia za kierowanie zbrojną grupą przestępczą i zlecenie zabójstwa ukraińskiego „kilera”, niejakiego „Paszy”. „Bochen” z kolei odsiedział swoje za te narkotyki. A w Polsce zaczęły zmieniać się czasy. Wielu gangsterów przerzuciło się ze strzelanin, „bramek”, narkotyków, czy wymuszania haraczy, na oszustwa podatkowe. Osławione karuzele VAT.

Maciej i jego dobry kolega Darek, ps. Prezes też zaplątali się w takie przedsięwzięcie. W jednej z tego typu spraw zarzuty ogłoszono też „Lelkowi”. Niedługo po tym, jak wyszedł z więzienia, po odsiedzeniu prawie całego 15-letniego wyroku.

Z tamtych czasów został „Bochenowi” – podobno do dziś – potężny majątek.

NIECH PAN O MNIE NIE PISZE, ŻE JESTEM „SKRUSZONY”

W 2012 roku Maciej postanowił pójść na współpracę z policją i prokuraturą. Spotkaliśmy się wtedy. – Tylko niech pan o mnie nie pisze „skruszony gangster” – prosił. Zeznawał m.in. przeciwko „Lelkowi”. Na podstawie jego opowieści ten dawny kolega i gangsterski szef „Bochena” został oskarżony o handel narkotykami na dużą skalę.

Ale Maciej nie był przekonujący i wiarygodny jako świadek, a oskarżenie nie miało innych dowodów. Zapadł wyrok uniewinniający. A do „Bochena” przylgnęła łatka konfidenta. Źle to znosił. Zaczął pić, brać narkotyki. Ci, którzy go wtedy bliżej znali, opowiadają, że zrobił się z niego wrak człowieka.

Zebrał spory majątek. Jeździł luksusowymi samochodami. Ubierał się w markowe ciuchy. Mieszkał w willi na luksusowym osiedlu w Krzyżanowicach koło Wrocławia. Na posesji sauna i jacuzzi. Ale nie umiał zmienić swojego życia.

W 2014 roku w tej właśnie willi zamordował Pawła B., swojego kierowcę, ochroniarza i wieloletniego przyjaciela. Przed laty także policjanta. Zamroczony alkoholem i narkotykami zaczął go oskarżać, że ten go okradał.

Spotkali się 7 maja 2014 roku. Niby, żeby wyjaśnić sobie sprawę tej rzekomej kradzieży. Miało chodzić o milion dolarów. Poszli razem do sauny. Tam się zaczęło. Paweł wybiegł z willi Macieja z dwudziestoma ranami, zadanymi nożem. Jeszcze żywy trafił do szpitala, ale wykrwawił się na śmierć.

Maciej był wtedy pod wpływem narkotyków, alkoholu i środków psychotropowych. W śledztwie i na procesie przekonywał, że działał „w obronie koniecznej”, że to Paweł rzucił się na niego z kuchennym nożem.

Podczas jednej z rozpraw prokurator spytał oskarżonego, dlaczego pieniądze trzymał w łazience w pralce.

– Nie w pralce, tylko w kuble obok – obruszył się „Bochen”. – I to nie była duża kwota. – Osiemset tysięcy złotych – zdumiał się oskarżyciel. – No to oskarżony przecież mówił, że nieduża kwota – zażartował sędzia Tomasz Kaszyca.

– Trzy miliony złotych miałem w szufladzie w kuchni – dodał tymczasem „Maciej B”. Sąd mu nie uwierzył w opowieść o „obronie koniecznej”. Wyrok – 25 lat więzienia.

Właśnie w więzieniu zmienił imię i nazwisko. W 2029 roku mógłby starać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie. W sobotę po godz. 20 zasłabł w celi. Dwie godziny później już nie żył.

– Zgon naturalny – słyszymy od funkcjonariuszy. ●

eprasa.pl 53ad9de701

Nowoczesna zajezdnia autobusowa, ul. Beethovena.

Wałbrzych realizuje transportową rewolucję wartą ponad 480 milionów złotych

Wałbrzych konsekwentnie buduje jeden z najnowocześniejszych systemów transportu publicznego w Polsce. Łączna wartość realizowanych i planowanych inwestycji komunikacyjnych przekracza już 480 mln zł, co czyni ten program jednym z największych przedsięwzięć transportowych realizowanych obecnie przez samorządy w kraju.

Zajezdnia autobusowa będzie dostosowany do obsługi autobusów wodorowych, elektrycznych oraz pojazdów konwencjonalnych.

To nie są pojedyncze zakupy autobusów czy modernizacje infrastruktury. To kompleksowa zmiana sposobu funkcjonowania komunikacji miejskiej oparta na nowoczesnych technologiach, energetyce przyszłości oraz pełnej niezależności operacyjnej miasta.

Już dziś po ulicach Wałbrzycha kursuje 20 nowoczesnych autobusów wodorowych, a miasto należy do krajowych liderów wykorzystania technologii wodorowej w publicznym transporcie zbiorowym. Jeszcze w tym roku flotę uzupełni kolejnych 14 autobusów wykorzystujących zarówno energię elektryczną zgromadzoną w bateriach trakcyjnych, jak i ogniwa wodorowe. Takie rozwiązanie pozwala osiągać zasięg nawet do 650 kilometrów, zapewniając wysoką efektywność eksploatacyjną oraz znaczące ograniczenie kosztów funkcjonowania komunikacji miejskiej.

Równolegle realizowane są inwestycje infrastrukturalne obejmujące budowę stacji tankowania wodoru, systemów ładowania autobusów elektrycznych oraz wielkoskalowych magazynów energii. Dzięki temu Wałbrzych nie tylko wymienia tabor, ale tworzy kompletny ekosystem nowoczesnego i bezemisyjnego transportu publicznego.

Szczególnym symbolem zachodzących zmian jest budowana przy ul. Beethovena nowoczesna zajezdnia autobusowa, która jeszcze w tym roku zostanie oddana do użytku. Obiekt będzie dostosowany do obsługi autobusów wodorowych, elektrycznych oraz pojazdów konwencjonalnych i stanie się jedną z najnowocześniejszych baz komunikacyjnych w Polsce. Co istotne, inwestycja powstaje na terenach związanych z górniczą historią miasta, stając się symbolem transformacji Wałbrzycha „od węgla do wodoru".

Kolejnym etapem rozwoju jest projekt o wartości 136 mln zł, który uzyskał blisko 94 mln zł dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. W jego ramach zakupionych zostanie 24 nowych autobusów, w tym pojazdy elektryczne i wodorowe różnych klas pojemnościowych. Projekt obejmuje również budowę nowej infrastruktury energetycznej, zakup mobilnej stacji tankowania wodoru, specjalistycznego transportu do przewozu wodoru oraz magazynu energii o mocy 5 MW.

Dzięki realizowanym przedsięwzięciom mieszkańcy otrzymują nie tylko nowoczesne środki transportu, ale również system komunikacyjny przygotowany na wyzwania kolejnych dekad. Inwestycje przekładają się na poprawę jakości powietrza, zwiększenie komfortu podróżowania, ograniczenie hałasu oraz wzrost bezpieczeństwa energetycznego.

Prezydent Wałbrzycha dr Roman Szełemej podkreśla, że celem miasta jest stworzenie nowoczesnego, ekologicznego i niezawodnego systemu komunikacji zbiorowej, który będzie służył mieszkańcom przez wiele lat, jednocześnie wspierając proces transformacji energetycznej całego regionu.

Nowy operator dla nowej komunikacji

Integralnym elementem tej transformacji jest również reorganizacja miejskiego transportu publicznego. Miejski Zakład Usług Komunalnych w Wałbrzychu przechodzi obecnie największą zmianę organizacyjną w swojej historii. W wyniku prowadzonych działań od początku przyszłego roku zadania związane z realizacją przewozów przejmie nowa spółka – Miejski Zakład Komunikacji Wałbrzych (MZK).

Proces przejmowania obsługi komunikacji miejskiej prowadzony jest etapowo i zakłada stopniowe zwiększanie udziału miejskiego operatora w realizacji przewozów. Docelowo, do połowy 2028 roku, MZK Wałbrzych stanie się jedynym operatorem komunikacji miejskiej w mieście.

Powstanie własnego operatora oznacza dla Wałbrzycha większą kontrolę nad jakością świadczonych usług, możliwość elastycznego zarządzania taborem oraz pełne wykorzystanie potencjału nowoczesnej infrastruktury i pojazdów zakupionych w ramach realizowanych projektów.

Wałbrzych nie tylko modernizuje komunikację miejską. Wałbrzych tworzy od podstaw nowy model transportu publicznego, oparty na nowoczesnych technologiach, niezależności energetycznej i aktywnej roli samorządu w zarządzaniu systemem przewozów. To jedna z największych i najbardziej ambitnych transformacji transportowych realizowanych obecnie w Polsce.

eprasa.pl 53ad9de701

Warto 2026

Mecenat to ryzyko, ale warto

Już po raz 17. wręczymy nagrodę kulturalną Warto wrocławskiej „Wyborczej”. Nominowani będą też mieli szansę na Nagrodę Publiczności.

• **Laureaci Nagrody Publiczności: wokalista Peter J. Birch (2015), aktorka Anna Makowska-Kowalczyk (2016), pisarz Wojciech Koryciński (2014)** FOT. BARTOSZ PIETRYGA, WOJCIECH NEKANDA TREPKA, ŁUKASZ GIZA / AGENCJA WYBORCZA.PL

Rafał Zieliński

Wracamy z Warto po roku przerwy. Nagrodzimy muzyków, ludzi teatru, literatów, filmowców i twórców sztuk wizualnych. Do jury zaprosiliśmy m.in. uznanych artystów, krytyków, dziennikarzy. Szukają talentów we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku.

Nominowanych będziemy prezentować na łamach „Wyborczej”. Laureatów poznamy na gali 15 grudnia, otrzymają po 10 tys. zł brutto. Mecenasem Głównym Warto i fundatorem nagród dla laureatów jest KGHM Polska Miedź.

Wręczymy też Nagrodę Publiczności, jej laureat dostanie 10 tys. zł. Sponsorem jest Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Mecenas Honorowy nagrody Warto 2026.

ROZMOWA Z
JAROSŁAWEM RABCZENKĄ
z Zarządu Województwa Dolnośląskiego

RAFAŁ ZIELIŃSKI: Co skłoniło was do przyłączenia się do Warto, nagrody dla młodych, nieznanych artystów?
JAROSŁAW RABCZENKO: To, że są nieznani. Na początku drogi robi się wszystko: tworzy, szuka pieniędzy, załatwia salę i trzeba jeszcze przekonać ludzi, żeby przyszli zobaczyć kogoś, o kim nie słyszeli. Nagroda nie zrobi tego za artystę, ale może przebić pierwszą ścianę obojętności, bo prócz pieniędzy daje uwagę.

Widzę to po naszych stypendiach. W tym roku przyszło 706 wniosków, pieniędzy starczyło na 36. Stypendium daje czas, żeby nagrać płytę, skończyć projekt. Potem ta praca musi do kogoś trafić. Dlatego wsparliśmy Nagrodę Publiczności, bo o niej decydują ludzie, do których artyści chcą dotrzeć.

Postawić na kogoś uznanego to bezpieczny wybór. Debiutant to zawsze ryzyko, nie wiadomo, czy się rozwinie. Uważam, że ryzyko trzeba podejmować, bo inaczej za 10 lat nie będzie kogo zapraszać do opery czy filharmonii. Konkurs obejmuj też twórców spoza Wrocławia, a my odpowiadamy za cały region. Chciałbym, aby wśród nominowanych było coraz więcej osób z Wałbrzycha, Legnicy czy Jeleniej Góry.

Wspieracie młodych artystów przez stypendia.
– Tak i one nie mają granic wieku. Debiutować można po 50-tce, a o stypendium może się starać też osoba niepełnoletnia, wtedy wniosek składa rodzic lub opiekun.

Sporo stupendiów trafia do ludzi, którzy dopiero zaczynają. W tym roku Arkadiusz Jaskot dostał stypendium na debiutancką płytę „203.1KM”, Zuzanna Bilska na pracę nad głosem, a Jakub Żary na projekt „Złapać ostatni pekaes” dokumentujący dziedzictwo dolnośląskich dworców autobusowych.

Ze stypendiów korzystają też artyści z dorobkiem. Emose Uhunmwangho i Justyna Woźniak, artystki teatru Capitol, dostały wsparcie na własne projekty. Emose w zeszłym roku nagrała z zespołem Skrzypotrąby płytę z interpretacjami wierszy Haliny Poświatowskiej i grała ten repertuar we Wrocławiu. Stypendium Justyny Woźniak z tego roku dotyczy jej debiutanckiego, solowego materiału „Galaktyka serca”.

Na stypendia przeznaczyliśmy w tym roku 700 tys. zł, 2 lata temu niespełna 500 tys. Wnioski opiewały na prawie 12 mln zł, więc odpowiadamy na ułamek potrzeb. Chciałbym, żeby ta kwota dalej rosła.

Jak jeszcze pomagacie młodym?
– Wsparciem pośrednim przez fundacje. Jest mniej widoczne, ale równie ważne. Osoby działające w lokalnych domach kultury, stowarzyszeniach i fundacjach często najlepiej wiedzą, kto w ich okolicy ma talent i czego potrzebuje, żeby zrealizować swój pomysł. Dlatego część pieniędzy przekazujemy poprzez te podmioty. W Legnicy Fundacja Teatr Avatar uruchomiła pierwszą w mieście szkołę musicalową przy teatrze. Dzieci i młodzież przez rok uczą się tam śpiewu, aktorstwa i tańca, a na koniec występują na scenie. Dołożyliśmy się do tego, podobnie jak miasto Legnica.

Wspieramy festiwal młodych talentów „Pod rękę z Chopinem” Fundacji Międzynarodowych Festiwali Chopinowskich i Małe Góry Literatury Fundacji Olgi Tokarczuk. To 25 warsztatów, lekcji, przedstawień i projekcji dla dzieci i młodzieży. Prowadzimy konkurs „Młodzi Edukują Kulturę, Kultura Edukuje Młodych”, w tym roku to 33 projekty.

Wsparciem dla młodych są też działania naszych instytucji kultury. Opera Wrocławska po 9. latach przywróciła Festiwal Opery Współczesnej z prapremierami i wieczorem młodych choreografów, kompozytorów i tancerzy. Jedną z oper, „iGranie z potworami”, napisał wrocławski kompozytor Mateusz Ryczek, który trzy lata temu dostał od nas stypendium. Nie przypisujemy sobie jego sukcesu, ale cieszymy się, że byliśmy po drodze.

Jaka jest rola waszej instytucji, jako mecenasa kultury? Kończy się na rozdysponowaniu funduszy?
– Pieniądze są podstawą, bez nich nie powstaną płyta czy spektakl. Ale rola mecenasa na tym się nie kończy. Liczy się to, dokąd kultura dociera, co bez publicznego wsparcia by nie powstało i czy obok pieniędzy potrafimy dać wiedzę i czas.

Kultura nie może kończyć się na Wrocławiu. Teatr Polski w projekcie Teatr Bliżej Ludzi. Podróże po Dolnym Śląsku od września do grudnia gra w 11 miejscowościach, m.in. w Nowogrodźcu, Łagiewnikach, Ziębicach i Zawoni. Od 2022 roku w ramach cykli „Z klasyką przez Polskę” i „Z jazzem przez Polskę”, współtworzonych z Narodowym Instytutem Muzyki i Tańca, odbyło się w regionie 108 koncertów dla ponad 10 tys. słuchaczy w domach kultury, kościołach, pałacach, nawet na dworcu w Szklarskiej Porębie. Naszą rolą jest utrzymać takie zespoły i ich zaplecze tak, żeby miały z czym wyjechać.

Są też rzeczy, których nie utrzyma sprzedaż biletów. W Miliczu wspieramy „Kroki do godności”, wydarzenie, na którym występują osoby z niepełnosprawnościami. Komercyjnie to się nie opłaca, społecznie ma ogromną wartość.

Mecenat to wiedza i cierpliwość. W październiku w Jaworze, przy okazji Nagród Marszałka za opiekę nad zabytkami, rozmawialiśmy na seminarium o tym, jak prowadzić działalność kulturalną w historycznych murach i zdobywać pieniądze na remonty. Wśród laureatów, obok Fundacji Lubiąż, która ratuje opactwo od 1994 roku, była Emilia Baszak. Kupiła niszczejącą herbaciarnię w Kowarach i etapami ją odnawia. Kilka lat temu dołożyliśmy się do dokumentacji tego budynku, a teraz mogliśmy nagrodzić efekt. Z młodymi artystami jest podobnie – stypendium to inwestycja, która często procentuje po latach.

Sztuka budziła i budzi często skrajne emocje, ostre dyskusje. Czy dla każdej jej formy jest miejsce w przestrzeni publicznej?
– Tak, choć nie każde dzieło pasuje w każde miejsce. Sztuka bywa niewygodna i właśnie dlatego jest ważna. Młodzi artyści chcą rozbijać schematy i mają do tego prawo. Wspierając ich, nie wiemy, co powstanie – może coś, co zachwyci, a może coś, co kogoś urazi, bo dotknie wiary, poglądów, bolesnych przeżyć. Można tego uniknąć i stawiać na bezpieczne projekty, ale wtedy zostałoby tylko znane i sprawdzone. Sztuka nie rozwijałaby się, a widz straciłby to, po co często do niej sięga, czyli impuls do myślenia i pytania, których sam by nie zadał.

Ryzyko jest wpisane w mecenat i tym ważniejsze, kto ocenia. O wartości sztuki powinni rozstrzygać ludzie, którzy się na niej znają. Laureatów Warto wybierają niezależne kapituły złożone z artystów, krytyków i naukowców, którzy od lat obserwują tutejszą scenę. Podobnie działa wiele naszych nagród: laureatów wybiera jury złożone ze specjalistów, a publiczny mecenas musi umieć wspierać twórczość, z którą jego przedstawiciele się nie utożsamiają.

Miejsce powinny mieć też formy, które przebijają się do szerszej publiczności, i te, które mówią o sprawach trudnych. Wspieramy 12. edycję festiwalu cyrku współczesnego OFCA i festiwal teatrów zaangażowanych Reakcje, który podejmuje tematy społeczne.

Czy sztuka ma granice?
– Moim zdaniem wyznaczają je prawo i prawa innych osób. Liczy się też kontekst. Co innego wystawa, na którą ktoś przychodzi świadomie, a co innego praca, którą mija przypadkiem na ulicy, na przykład idąc z dzieckiem. To nie powód do zakazów, tylko do przemyślenia, gdzie i jak coś pokazać, i do rozmowy, gdy dzieło budzi emocje.

Nagroda Publiczności to też trochę sprawdzian dla artystów z marketingu. Dolnośląscy artyści potrafią się reklamować?
– Są tacy, którzy świetnie prowadzą media społecznościowe i mają wokół siebie ludzi, i tacy, którzy robią znakomite rzeczy, ale gorzej radzą sobie z ich promocją. Nie uważam, że to wada, bo artysta nie musi być marketingowcem. Tyle że dziś bez tego trudno się przebić.

Nagroda Publiczności jest dobrym sprawdzianem tej umiejętności, ale też szansą. Zachęca twórców, żeby wyszli do ludzi i pokazali co robią, a sama nominacja pozwala dotrzeć do czytelników, którzy wcześniej mogli o nich nie słyszeć. O jakości rozstrzygają kapituły, a publiczność mówi, kto do niej trafił i te dwie oceny dobrze się uzupełniają.

Urząd Marszałkowski pomaga artystom również w promocji?
– Tak. Stypendyści mogą przesyłać nam materiały o swoich projektach, publikujemy je na profilu Kulturalny Dolny Śląsk, a na gali stypendystów pokazujemy efekty ich pracy. W konkursach dla organizacji oceniamy plan promocji, a w konkursie Znaki Szczególne lokalne projekty pokazujemy w innych częściach regionu. Ponadto Ośrodek Kultury i Sztuki prowadził bezpłatne szkolenia z pisania wniosków, zdobywania pieniędzy i rozliczania projektów.

Myślę, że artystom przydałaby się też praktyczna pomoc jak przygotować portfolio, napisać informację dla mediów, udokumentować pracę i nawiązać kontakt z instytucjami czy lokalnymi organizatorami, które zechcą ją pokazać. To dobry temat do rozmowy z samymi twórcami, bo oni wiedzą najlepiej, czego potrzebują. Tymczasem trzymam kciuki za wszystkich nominowanych do Warto. ●

Jarosław Rabczenko – członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego, radny sejmiku dolnośląskiego, zasiada m.in. w Komisji Kultury, Nauki i Edukacji, w ramach prac Zarządu Województwa zajmuje się m.in. sprawami związanymi z kulturą.

PARTNER

OŚRODEK KULTURY I SZTUKI WE WROCŁAWIU
INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
DOLNY ŚLĄSK

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
DOLNY ŚLĄSK
www.umwd.pl

eprasa.pl 53ad9de701

Koleje Dolnośląskie

Ponad miliard złotych na zakup 53 pociągów

Koleje Dolnośląskie już po raz siódmy otrzymały dofinansowanie na zakup taboru kolejowego w konkursie organizowanym przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT). Zostaną przeznaczone na następne pociągi typu Elf.

Sławomir Szymański

Tym razem chodzi o prawie 150 milionów zł ze środków rozdzielanych przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych (CUPT). To jednostka przy Ministerstwie Infrastruktury, dystrybuująca pieniądze z funduszy europejskich na inwestycje w transport i infrastrukturę komunikacyjną. Jeśli zsumować wszystkie siedem tego rodzaju konkursów, w których KD otrzymywały środki, to wyjdzie łącznie już ponad 1,144 mld zł.

– Projekty złożone przez Koleje Dolnośląskie wypadły bardzo dobrze i dzięki temu uzyskały dofinansowanie – łącznie ponad miliard złotych na dofinansowanie projektów taborowych oraz na zakup systemu, rozwój i wdrożenie systemu biletowego, który ułatwi wszystkim pasażerom codzienne funkcjonowanie. Od lat obserwuję rozwój kolei, ale kolej na Dolnym Śląsku to są wielkie sukcesy i ogromny wzrost liczby pasażerów, co jest oznaką tego, że środki są wdrażane dobrze. To jest ten efekt, którego wszyscy oczekujemy – mówi Joanna Lech, dyrektorka CUPT.

KILKADZIESIĄT ELFÓW NA DOLNYM ŚLĄSKU

Pieniądze z najnowszego konkursu zostaną wykorzystane przez KD na zakup siedmiu elektrycznych zespołów trakcyjnych 48WE, czyli Elfów. To pięcioczłonowe pojazdy produkowane przez firmę Pesa Bydgoszcz. Mają ponad 90 metrów długości, w środku jest 250 miejsc siedzących, a łącznie zabierają na pokład 540 pasażerów.

Elfy są na Dolnym Śląsku bardzo dobrze znane. W tej chwili na liniach obsługiwanych przez KD jeździ już 35 pojazdów tego typu, a do końca przyszłego roku dojdzie jeszcze 10 sztuk. Obsługują trasy m.in. z Oleśnicy czy Oławy do Wrocławia.

– Właśnie takie pociągi, jadące 160 km/h, wygodne, oferujące przejazd z Oławy do Wrocławia nawet w 14 minut, to remedium na korki w aglomeracji wrocławskiej – mówił Michał Rado, wicemarszałek województwa dolnośląskiego.

Zaznaczył, że finansowanie z CUPT pozwoliło też kupić pociągi hybrydowe, które kursują m.in. na linii Wrocław–Trzebnica: – Ich wprowadzenie znacząco poprawiło komfort podróży i zachęciło kolejnych pasażerów do wyboru kolei. Dziś z połączenia Wrocław–Trzebnica korzysta rocznie około miliona osób.

Od grudnia, wraz z nowym rozkładem jazdy, takie pojazdy pojadą również na linii z Wrocławia przez Twardogórę i Międzybórz do Ostrowa Wlkp. W takim przebiegu tę trasę będą obsługiwały tylko Koleje Dolnośląskie.

POCIĄGÓW PRZYBYWA SZYBKO

Flota KD składa się dziś ze 108 pojazdów. Dla porównania: w 2019 roku było ich 57. Z programów CUPT na Dolny Śląsk kupiono do tej pory już w sumie 53 pojazdy, w tym sześć hybrydowych 36WEh, pięć czteroczłonowych 31WE oraz 42 pociągi Elf. To razem prawie połowa obecnej floty KD.

Dodajmy, że prawie wszystkie pojazdy w barwach KD zostały kupione ze wsparciem z funduszy europejskich, tyle że z różnych programów.

– To pokazuje, jak dynamiczny jest rozwój Kolei Dolnośląskich, ale również jak dynamiczna jest rewitalizacja linii kolejowych. Nie byłoby to możliwe, gdyby nie środki europejskie, które dystrybuuje CUPT – podkreślił Paweł Gancarz, marszałek województwa dolnośląskiego.

W przyszłym roku tabor KD będzie liczył już ponad 120 pociągów, bo oprócz wspomnianych 10 Elfów powinno przyjechać jeszcze co najmniej kilka pojazdów spalinowych.

REKLAMA

PARTNER AKCJI

DOLNY ŚLĄSK
Koleje Dolnośląskie

• **Pociąg Kolei Dolnośląskich Pesa Elf na Dworcu Głównym we Wrocławiu** FOT. TOMASZ PIETRZYK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Pieniądze z najnowszego konkursu zostaną wykorzystane przez KD na zakup siedmiu elektrycznych zespołów trakcyjnych 48WE, czyli Elfów.

To pięcioczłonowe pojazdy produkowane przez firmę Pesa Bydgoszcz. Mają ponad 90 metrów długości, w środku jest 250 miejsc siedzących, a łącznie zabierają na pokład 540 pasażerów

Akurat te ostatnie należą do wyjątków i nie zostały kupione z wykorzystaniem funduszy europejskich, bo UE nie chce finansować pociągów z napędem spalinowym. Natomiast KD obsługują sporo linii niezelektryfikowanych, więc w tym momencie takich pojazdów potrzebują. Przewoźnik próbuje jednak pójść jeszcze inną drogą i sondował, czy producenci są gotowi do produkcji pojazdów np. z napędem wodorowym lub bateryjnym. Takie pociągi mogłyby się efektywnie poruszać po trasach „mieszanych", gdzie tylko część przebiega linią zelektryfikowaną.

PASAŻERÓW CORAZ WIĘCEJ

Z danych Urzędu Transportu Kolejowego (UTK) wynika, że w 2025 roku najlepszy wskaźnik wykorzystania kolei, czyli liczbę przejazdów na jednego mieszkańca, odnotowały województwa pomorskie (35,5) oraz mazowieckie (21,9). Tam jednak statystyki są „zawyżane" przez koleje aglomeracyjne. Np. w Trójmieście SKM jest podstawą transportu publicznego. Spośród pozostałych województw najlepszy wynik ma Dolny Śląsk (14,1).

KD szacują, że w tym roku przewiozą w sumie ok. 30 milionów pasażerów. Byłby to nowy rekord, zresztą następny z rzędu. W ubiegłym roku przewoźnik odnotował 25,6 mln podróżnych, o prawie 3 miliony więcej niż w 2024.

– Kolej na Dolnym Śląsku nie jest kwestią polityczną, a cywilizacyjną. Widzimy, jak działa u naszych południowych sąsiadów i na zachodzie Europy. Na Dolnym Śląsku mierzymy do tych standardów. Dlatego mamy najszybsze połączenia regionalne w Polsce, a na kluczowych liniach w województwie marszałek zleca nam realizację ponad 30 par połączeń na dobę – mówi Damian Stawikowski, prezes Kolei Dolnośląskich.

BĘDĄ NASTĘPNE POŁĄCZENIA

Nowych pociągów potrzeba również dlatego, że czynna sieć kolejowa w regionie się rozrasta. Samorząd województwa realizuje program „Dolny Śląsk na dobrych torach", polegający na rewitalizacji linii kolejowych – zamkniętych nieraz dekady temu – i przywracaniu tam regularnych połączeń. W sumie, w ciągu dwóch najbliższych lat, łączna długość takich wyremontowanych i odtworzonych linii powinna wynosić ok. 300 km. Oczywiście mowa tu o trasach, które zostały przejęte przez samorząd województwa lub są w zarządzie Dolnego Śląska.

Jeśli chodzi o większe miejscowości, pociągi mają więc powrócić do Lądka-Zdroju i Stronia Śl., do Lwówka Śl. czy do Kowar. W przyszłym roku powinno zostać uruchomione połączenie do Srebrnej Góry, bo kończą się już prace związane z przedłużeniem linii Dzierżoniów–Bielawa. Na razie nie wiadomo jednak, czy do Srebrnej Góry pociągi pojadą bezpośrednio z Wrocławia.

KD docierają też do coraz większej liczby miejscowości poza Dolnym Śląskiem. W tej chwili obsługują połączenia m.in. do Zielonej Góry i Nowej Soli w województwie lubuskim, Rawicza, Leszna i Krotoszyna w Wielkopolsce (dojdzie wspomniany Ostrów Wlkp.), a także do Brzegu czy Namysłowa w województwie opolskim.

eprasa.pl 53ad9de701

Jessica Krysiak

Egzotyczne zwierzęta

Uwielbiają pająki, patyczaki, karaczany

Kiedy spotykam się z Wojtkiem i Krzyśkiem, pokazują mi ptasznika o imieniu Łazanka. To samica, którą biorę na ręce. – Jest bardzo spokojna. Nie skacze ani nie pajacuje. Jeśli chcesz, żeby zeszła, lekko dotykasz ją z tyłu, a ona sama schodzi – podpowiadają.

Ja od zawsze byłem trochę dziwny. Już jako dzieciak biegałem po podwórku za pająkami. Wszystko, co znalazłem, znosiłem do domu – opowiada „Wyborczej" Wojciech Kubiak.

Dziś jego mieszkanie przypomina prywatne terrarium. Trzyma w nim 150 ptaszników, węże, gekony i inne egzotyczne zwierzęta.

Od 2020 roku Kubiak prowadzi kanał na YouTube „Venomous Art", poświęcony egzotycznym bezkręgowcom i gadom. Dziś zajmuje się przede wszystkim edukacją na ich temat.

Jak podkreśla, wbrew wyobrażeniom wielu osób, nie spędza całych dni na opiece nad zwierzętami. – Pająka można bez problemu zostawić w terrarium i wyjechać na dwutygodniowy urlop. To idealne zwierzę domowe dla zabieganych. Psa tak nie zostawimy – mówi.

Zastrzega jednak, że kluczowe są przygotowanie i rozsądek: – Nie można po prostu kupić zwierzęcia, nie mając dla niego odpowiednich warunków.

Przy takiej liczbie lokatorów czasem zdarzają się też ucieczki. – Warto mieć na uwadze, że czasami coś wybiegnie z pojemnika. Wtedy po prostu trzeba to złapać. Nie ma co panikować. Pamiętam jednak, jak na początku uciekł mi całkiem spory pająk. Biegał po mieszkaniu, schował się za monitorem i wtedy sam nie wiedziałem, co robić.

„TO MY WCHODZIMY W ICH ŚWIAT"

Krzysztof Wysocki nie planował pracy związanej z egzotycznymi zwierzętami. Gdy kilkanaście lat temu grał w kapeli rockowej, nadarzyła się okazja pracy przy wystawie pająków. Miało być na chwilę. Został na ponad dekadę: – Współtworzyłem wtedy ekspozycje w całej Europie, od Bułgarii po Portugalię. Widziałem, jak świetnie reagują na nie ludzie.

Później pasja wyprowadziła go daleko poza sale wystawowe. Przez pół roku podróżował po Stanach Zjednoczonych, szukając zwierząt w ich naturalnym środowisku. Szczególnie zapamiętał nocne wyprawy w Arizonie.

– Samotne wędrówki po pustyni mogą brzmieć nieco niepokojąco, zwłaszcza że wcześniej nasłuchałem się od miejscowych historii o grzechotnikach. Ale wiedziałem też, że skorpiony, których szukałem, należą do gatunku słabo jadowitego, więc nie myślałem o tym w kategoriach zagrożenia – wspomina.

Wypatrywał ich po zmroku, zaglądając z latarką UV pod kamienie i skalne półki. – Skorpiony świecą w ultrafiolecie, więc dość łatwo je znaleźć. Kilka złapałem nawet do słoika, żeby pokazać synowi. Rano wszystkie wypuściłem – dodaje.

Podobnie było podczas wyprawy na Sri Lankę, gdzie tropił kobrę indyjską.

– To już niebezpieczny wąż, więc podchodziliśmy do tego z dużą ostrożnością. Ale właśnie to jest w tym interesujące.

W głowie zostają nie tylko zwierzęta, ale obraz miejsca: roślinność, krajobrazy, dźwięki. No i nogi całe w pijawkach. Poznawanie świata przez zwierzęta to jeden z najciekawszych sposobów odkrywania go.

Pytany, czy ostrzeżenia i ryzyko nigdy go nie zniechęciły, zaprzecza.

– Na pewno do zwierząt trzeba mieć szacunek, ale nie wiem, czy lęk jest tu właściwym słowem. Po prostu są sytuacje, w których trzeba zachować rozsądek. Przecież nikt nie wskakuje do klatki z tygrysem.

Wspomina też nurkowanie z rekinami. – Kiedy duży rekin przepływa obok ciebie, uświadamiasz sobie, że to nie on jest u ciebie, tylko ty u niego. To ja wkraczam w przestrzeń, w której on żyje. Wtedy jeszcze bardziej pilnujesz zasad bezpieczeństwa, ale przede wszystkim obserwujesz i podziwiasz. Chyba właśnie to lubię robić w życiu najbardziej.

• **Patyczak olbrzymi z Robaczkowa we wrocławskim Sky Tower**
FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

MIKROŚWIAT. OD NIECHĘCI DO CIEKAWOŚCI

Zdaniem Kubiaka i Wysockiego największym problemem nie jest sam wygląd tych zwierząt, lecz stereotypy.

– Zazwyczaj strach wynika z niewiedzy. Ludzie często myślą na przykład, że węże są oślizgłe. A to po prostu nieprawda – dodaje Kubiak.

wyimek wyimek wyimek

LOREM IPSUM
Lorum Ipsum

Wojtek przez lata działalności w sieci dostał wiele wiadomości od widzów, którzy pisali, że dzięki jego materiałom zaczęli oswajać lęk przed pająkami i innymi zwierzętami. Wielokrotnie obserwował też, jak zmienia się nastawienie ludzi po pierwszym bezpośrednim kontakcie z takim stworzeniem. Tak było z jego mamą.

Kiedyś wrócił z hodowli z nowym wężem, czarną boa o imieniu Dyzio, jej reakcja była natychmiastowa. – Od razu powiedziała mi, że muszę go zwrócić – wspomina.

Początkowa niechęć szybko ustąpiła jednak ciekawości. – Postawiłem terrarium z wężem na stole. Mama jakiś czas się wzbraniała, ale w końcu podeszła bliżej, przyjrzała mu się i zapytała: „A można wziąć Dyzia na ręce?". Od niechęci do zainteresowania minęło 20 minut. Zwrot o 180 stopni.

Dziś sama jest właścicielką węża o imieniu Lusia.

PTASZNIK JAK KOTEK?

W tym roku Wojciech Kubiak wspólnie z Krzysztofem Wysockim otworzyli w Sky Towerze Robaczkowo, na miejscu dawnej wystawy pająków. Tym razem obok pająków pojawiły się także owady i inne bezkręgowce.

– Pająków znamy obecnie około 60 000, tyle jest opisanych gatunków, podczas gdy owadów jest aż milion. Kiedy patrzysz na te wszystkie motyle, chrząszcze czy ogromnego straszyka, w głowie pojawia się tylko jedna myśl: „Jak to jest w ogóle możliwe?". To nie są stworzenia, które widzisz w życiu codziennym. Ich świat jest po prostu niesamowicie fascynujący – mówi Wysocki.

Na około 300 metrach kwadratowych można zobaczyć tam m.in. ptaszniki, chrząszcze, krocionogi, straszyki, modliszki i motyle. Jedną z atrakcji jest ekspozycja skorpionów. Zwiedzający dostają latarki UV i szukają zwierząt ukrytych między skałami, podobnie jak Wysocki podczas wypraw w Arizonie.

Kiedy spotykamy się z nimi na miejscu, pokazują nam ptasznika o imieniu Łazanka. To samica, którą odwiedzający mogą obserwować z bliska, a także wziąć na ręce.

Kubiak porównuje trzymanie Łazanki do trzymania małego kotka.

– Generalnie jest bardzo spokojna. Nie skacze ani nie pajacuje. Jeśli chcesz, żeby zeszła, podajesz jej rękę i lekko dotykasz ją z tyłu, a ona sama schodzi. Kiedy już wejdzie na rękę, może na niej stać nawet przez godzinę.

Trzeba jednak pamiętać, że to dzikie zwierzę, które ma własne mechanizmy obronne. W przypadku ptasznika są to włoski parzące i pazury jadowe.

– Ten jad jest słaby. Wywołuje skutki podobne do użądlenia przez pszczołę czy osę: ból, opuchliznę, czasem skurcze. Zazwyczaj nie jest to nic groźnego i nie trzeba z tym jechać do szpitala, ale może być niekomfortowe – tłumaczy.

Przyznaje, że choć niektóre z tych zwierząt można dotykać, trudno stworzyć z nimi więź, taką jak z psem czy kotem.

To niestety nie jest tak, że zawołam pająka: „Puszek, chodź", a Puszek przyjdzie. One bazują na instynkcie: jeść, pić, przeżyć, rozmnożyć się.

Nieco inaczej jest z oswojonymi wężami. – Wąż akceptuje człowieka jako byt, jako element otoczenia. Dla niego człowiek jest po prostu ciepłym drzewem – mówi Kubiak.

Zapytany o najbardziej niedoceniane zwierzę domowe, Wysocki odpowiada bez wahania: karaczany.

– Jest wiele przepięknych gatunków karaczanów. Są odporne na błędy hodowlane, spokojne, można je nawet brać na rękę. A jednocześnie mają fatalny PR, głównie przez swój wygląd.

LEPSZY PR DLA STWORZEŃ ZE ZŁĄ REPUTACJĄ

Dlatego Kubiak i Wysocki chcą oswajać odwiedzających ze zwierzętami, których wielu ludzi się boi.

– Mamy takie zadanie, żeby poprawić tym pająkom, wężom i gadom reputację. I chcemy to robić poprzez bliskość. Kiedy ktoś do nas przychodzi, może podejść do terrarium na centymetr, zobaczyć zwierzę z bliska, a te bezpieczne nawet potrzymać. Chcemy pokazywać je takimi, jakie są, a nie przez pryzmat zasłyszanych historii czy stereotypów – tłumaczą.

Dla Wysockiego równie interesujące, jak same zwierzęta, są reakcje odwiedzających. Jak podkreśla, wbrew pozorom częściej boją się dorośli niż dzieci.

– Od młodości jesteśmy trochę zindoktrynowani. Uczy się nas, że las jest straszny, że przyjdzie wilk, że coś nam się stanie. Dzieci są inne. Chcą dotykać, chcą podejść bliżej. Często słyszę od dziecka: „Ja chcę zobaczyć, ja chcę dotknąć". A obok stoi rodzic i patrzy z przerażeniem. ●

eprasa.pl 53ad9de701

wyborcza

PORADNIK ZDROWOTNY

ZADBAJ O SWOJE SERCE

Piątek, 20 listopada 2026 | Redaktorka prowadząca **Ewa Tomkowska** wyborcza.pl

Katarzyna Staszak

Dieta dla serca

5 produktów, które warto jadać

Sprawdziłam badania i ułożyłam listę konkretów. Punkt trzeci, może cię zaskoczyć.

W rankingu najlepszych diet dla zdrowia układu krążenia od lat nic się nie zmienia. Na szczycie jest dieta DASH i śródziemnomorska.

Dietę DASH promuje w Polsce NFZ – na portalu diety.nfz.gov.pl można znaleźć jadłospisy w różnych wariantach: klasycznym, wegetariańskim, dla osób z cukrzycą, na nadwagę i otyłość itd. Dostęp do przepisów i porad jest bezpłatny, trzeba tylko założyć konto na portalu. Można zapisać swoje żywieniowe plany czy listy zakupów.

Dieta DASH została wymyślona, gdy naukowcy z USA szukali sposobu na obniżenie ciśnienia krwi. Dietę skonstruowano tak, by zawierała dużo warzyw, roślin strączkowych, owoców, niskotłuszczowych produktów mlecznych, ryby i mięso drobiu zamiast czerwonego, pełnoziarniste produkty zbożowe i orzechy, za to mało soli, tłuszczów, cukru i słodyczy. Dostarcza 2,5 razy więcej wapnia, magnezu i potasu oraz trzy razy więcej błonnika niż przeciętna dieta amerykańska. Taki model żywienia zadziałał – już po dwóch tygodniach testujące go osoby miały niższe ciśnienie krwi.

Dieta śródziemnomorska – jak wykazały liczne badania – obniża ryzyko otyłości, cukrzycy typu 2, demencji i chorób serca. Opiera się na dużej ilości warzyw, roślin strączkowych, produktów zbożowych, świeżych owoców, ryb, jest w niej też sporo jogurtu, sera i orzechów, mało zaś mięsa i cukru. Z tłuszczów dominuje oliwa.

W tym modelu odżywiania chodzi nie o konkretne produkty, tylko o składniki odżywcze, które one dostarczają. Można jeść śródziemnomorsko po polsku.

Jeśli przytłacza cię ogólne zalecenie pilnowania diety, może pomocne będą konkretne produkty, które można wpisać na stałe na listę zakupów.

1 **Orzechy, ale bez soli i panierki.** Orzechy to źródło białka, cennych tłuszczów, błonnika i witamin. Niektóre osoby nie kupują orzechów, bo boją się, że są wysokokaloryczne, czyli łatwo od nich przytyć. Jednak żeby poczuć korzyść z jedzenia orzechów, wystarczy zjadać ich garść dziennie. Taka porcja daje uczucie sytości i jest zdrowsza od większości innych przekąsek. Badacze ustalili, że regularne jedzenie migdałów, orzechów włoskich, nerkowca, laskowych, makadamia, pekan i pistacji pomaga obniżyć ciśnienie krwi. A to z kolei przekłada się na niższe ryzyko chorób sercowo-naczyniowych, jak zawał serca czy udar mózgu.

Orzechy działają przeciwzapalnie (Europejskie Towarzystwo Kardiologiczne od lat zaleca, aby każdy z nas spożywał codziennie około 30 gramów niesolonych orzechów). Orzechy wpływają też korzystnie na mikrobiom jelitowy i nastrój.

A z metaanalizy 33 badań wynika, że dieta polegająca na ograniczeniu kalorii, ale zawierająca orzechy, jest skuteczniejsza niż niskokaloryczna dieta bez orzechów.

2 **Rośliny strączkowe, ale nie tylko jako hummus.** Najnowsze zalecenie dietetyczne Amerykańskiego Towarzystwa Kardiologicznego mówią o prioretyzowaniu zdrowych źródeł białka, szczególnie pochodzenia roślinnego. Ciecierzycę, soczewicę, fasolę, groch czy bób można przerabiać na pasty jak hummus, ale jeszcze lepiej zjadać je w całości. Mogą być dodatkiem do zup i sałatek albo podstawą dań z warzywami. A jeśli jadasz mięso, mogą się z nim łączyć, np. w kotletach mielonych czy w gulaszu.

3 **Owoce, ale nie soki.** Flawanole, czyli przeciwutleniacze obecne w niektórych owocach, korzystnie wpływają na śródbłonek naczyń krwionośnych, pomagają zachować elastyczność naczyń i wspierają prawidłowy przepływ krwi. Flawanole można sobie dostarczyć, zjadając owoce. Najwięcej znajdziemy ich w śliwkach, jeżynach, wiśniach, jabłkach, truskawkach i borówkach. Jabłka można łatwo kupić przez cały rok, a pozostałe owoce z tej listy znajdziemy wśród mrożonek.

Bogatym źródłem polifenoli, które chronią naczynia i serce, są też granaty.

Do zjadania przeciwutleniaczy dla zdrowego serca namawia choćby niedawna publikacja w czasopiśmie „Food & Function".

Z jedzeniem owoców są dwa problemy. Po pierwsze, wiele osób ich unika z obawy przed „cukrem". – Rezygnacja z owoców, argumentowana cukrem, to jeden z częstszych błędów żywieniowych, jaki obserwuję w mojej praktyce – mówiła mi Monika Stromkie-Złomaniec, dietetyczka kliniczna. – Owoców unikają szczególnie osoby z otyłością, insulinoopornością, cukrzycą czy zaburzeniami lipidowymi. Tymczasem te zaburzenia metaboliczne mają swoje źródło w przewlekłych stanach zapalnych o różnym podłożu – wyjaśnia dietetyczka.

Drugi problem polega na zastępowaniu całych, nieprzetworzonych owoców sokami. A to nie to samo! Ostatnio ukazało się badanie, w którym naukowcy przeanalizowali różnice w częstotliwości spożycia całych owoców oraz soków wśród osób z chorobami układu krążenia lub z czynnikami ryzyka tych chorób. Wyniki opublikowane w czasopiśmie „Current Developments in Nutrition" potwierdziły, że wyższe spożycie owoców wiąże się z niższym ryzykiem różnych chorób przewlekłych, w tym chorób układu krążenia. Błonnik, składniki odżywcze i związki bioaktywne zawarte w całych owocach współdziałają dla naszego zdrowia. Soki nie dostarczają błonnika, bo jest on wyrzucany razem z pulpą, która zostaje po wyciskaniu.

4 **Oliwa, ale nie rafinowana.** Naukowcy z Hiszpanii wykorzystali dane 656 osób w wieku od 55 do 75 lat, które uczestniczyły w projekcie Predimed Plus. Ponieważ uczestnicy projektu raportowali wszystko, co jedzą, naukowcy mogli skupić się na rodzaju używanej przez nich oliwy – extra virgin lub rafinowanej. Ta pierwsza jest uzyskiwana z pierwszego tłoczenia oliwek i ma określoną maksymalną kwasowość. Druga powstaje po chemicznym i termicznym oczyszczeniu oliwy gorszej jakości. Za oliwę extra virgin trzeba, oczywiście, zapłacić więcej.

Uczestnicy badania regularnie oddawali próbki mikrobioty jelitowej do badań oraz przechodzili badania. Wyniki pokazały, że u osób spożywających oliwę extra virgin zamiast rafinowanej, funkcje poznawcze się poprawiły. A co dobre dla mózgu, jest dobre dla serca – i odwrotnie (od lat powtarzają to kardiolodzy i neurolodzy). Dzięki oliwie extra virgin zwiększyła się też różnorodność mikrobiomu jelitowego, co – jest ważnym wskaźnikiem zdrowia metabolicznego.

Oliwa extra virgin pełna jest przeciwutleniaczy, polifenoli, witamin i innych związkach bioaktywnych, które są korzystne dla zdrowia.

– Badania te wzmacniają tezę, że jakość spożywanego tłuszczu jest równie ważna, jak jego ilość. Oliwa extra virgin nie tylko chroni serce, ale może również pomóc w zachowaniu funkcji mózgu w procesie starzenia – skomentował wyniki prof. Jordi Salas-Salvadó, główny autor badania.

5 **Ryby, ale nie smażone w panierce.** Kardiolodzy zalecają zjadanie ryb co najmniej dwa razy w tygodniu. „Wszystkie ryby stanowią dobre źródło białka, witamin i minerałów, jednak ryby tłuste zawierają dodatkowo kwasy tłuszczowe omega-3. Kwasy omega-3 oraz inne składniki odżywcze zawarte w rybach mogą korzystnie wpływać na zdrowie serca, a także zmniejszać ryzyko zgonu z powodu chorób układu krążenia" – radzą eksperci z najlepszego szpitala na świecie, czyli z Kliniki Mayo w USA.

Polecane ryby to: łosoś, sardynki, makrela atlantycka, śledź., pstrąg, tuńczyk. Ryby można piec, a sardynki znajdziemy w każdym sklepie w puszkach. Możemy je zastąpić polskimi szprotkami. ●

FOT. FCAFOTODIGITAL/E+/GETTY

eprasa.pl 53ad9de701

Jak dogodzić sercu?

Co z nim robią rower, bieganie, tenis i spacery

To pompa wrażliwa na stres i zakochanie. Nigdy nie śpi. Młodnieje, gdy się męczy. Dlaczego więc niektórzy sportowcy chorują na serce? Odpowiada kardiolog sportowy.

Katarzyna Staszak

Czy medycyna oficjalnie popiera to, co pan zrobił? – zapytałam prof. Łukasza Małka, kardiologa sportowego, a miałam na myśli ultramaraton, który kiedyś przebiegł. 125 km z północnego na południowy kraniec wyspy Gran Canaria. Po drodze pokonał prawie 7000 m przewyższeń.

– Jak na to odpowiedzieć? – zastanawiał się prof. Małek. – Nie jest tak, że medycyna zachęca do takich doświadczeń, bo są one dla organizmu graniczne. Ale przy odpowiednim przygotowaniu, w odpowiednim wieku, przy wykluczeniu chorób, można od czasu do czasu pokusić się o tego typu przygodę. Jeśli ktoś chce – odpowiedział lekarz.

Dziś prof. Małek stawia swojemu organizmowi mniejsze wyzwania sportowe, ale nie zerwał z bieganiem. Dodał rower, pływanie, siłownię i jogę. Lubi też jazdę na nartach i wspinaczkę.

Na wszystkie pytania, jakie słyszy w gabinecie od sportowców – amatorów i profesjonalistów – odpowiada w swojej nowej książce „Kardio. Instrukcja obsługi zdrowego serca".

Donald Trump czy David Goggins?

Ile sportu dobrze robi sercu? Żeby to opisać, prof. Małek przywołuje dwie osoby – Donalda Trumpa, prezydenta USA, który słynie z niechęci do ruchu i Davida Gogginsa, byłego komandosa, gwiazdę sportów ekstremalnych.

Trump uważa, że ciało jest jak bateria, nie należy przesadzać z aktywnością, bo bateria się zużyje, czyli – według niego – ruch może skrócić życie.

Z kolei Goggins twierdzi, że nie wykorzystujemy na co dzień możliwości swojego ciała, a wszelkie ograniczenia, jakie czujemy, biorą się tylko z barier psychologicznych. Inaczej mówiąc, powinniśmy zmuszać nasze ciało do pokonywania dyskomfortu, bo „co cię nie zabije, to cię wzmocni".

A co odpowiada na to kardiolog sportowy? Zaczyna od wytłumaczenia, czym jest siedzący tryb życia. To „pokonywanie mniej niż 3–4 km dziennie, spędzanie większości czasu w pozycji siedzącej lub leżącej. W tej kategorii mieści się tryb życia większości osób, które skupiają się na pracy biurowej, prowadzeniu samochodu czy oglądaniu telewizji i streamingów".

Zaznacza, że siedzący tryb życia dotyczy też osób trenujących.

„Obronić się przed tym mogą właściwie ci, którzy trenują ponad godzinę każdego dnia – tak duża dawka ruchu potrafi skutecznie zrównoważyć negatywne efekty wielogodzinnego siedzenia" – tłumaczy w książce „Kardio".

Dlaczego bezruch nam szkodzi? Bo zwalnia wówczas metabolizm, co przekłada się na wyższe ryzyko tycia, nadciśnienia, cukrzycy typu 2 i zaburzeń lipidowych. Tego wszystkiego serce nie lubi.

A dlaczego ruch sercu służy? Kto się rusza ma mniej tkanki tłuszczowej, a to oznacza, że serce ma więcej miejsca w klatce piersiowej. Naczynia krwionośne są dzięki aktywności fizycznej szersze i lepiej rozwinięte, co sprawia, że krew do serca dociera sprawniej. Od ruchu wzmacniają się mięśnie, w tym te w nogach, a dzięki temu krew łatwiej wraca do serca.

Jednak przesadna aktywność sercu nie służy.

Jeśli ktoś posłucha Davida Gogginsa i zacznie nagle szybko trenować do maratonu, a potem do kolejnych zawodów, żeby wciąż poprawiać swój wynik, może skończyć w szpitalu.

„Najwięcej zdarzeń sercowych występuje u mężczyzn w średnim wieku na ostatnich kilometrach biegów. Prawdopodobnie starają się bez względu na przygotowanie, realne możliwości czy objawy w czasie biegu za wszelką cenę dokończyć zmagania.

Po drugie, wiemy, że długoletnie bardzo intensywne uprawianie sportu zwiększa ryzyko niektórych arytmii, zwłaszcza migotania przedsionków, czy potrzeby wszczepienia stymulatora serca w podeszłym wieku. Sportowcy nadmiernie nastawieni na wyniki często nie robią sobie przerw w treningach, nawet w czasie infekcji sezonowych, co zwiększa z kolei ryzyko zapalenia mięśnia sercowego i jego powikłań. A to tylko powikłania fizyczne" – wyjaśnia prof. Małek w swojej książce.

Zdradza, że ma wielu pacjentów, dla których uprawianie sportu jest jak nałóg. Są zmęczeni, niedożywieni, mają anemię, czasem kłopoty z sercem, ale każda przerwa od aktywności fizycznej wywołuje u nich frustrację.

„Czy to nie przypomina zachowań charakterystycznych dla osób uzależnionych?" – pyta kardiolog.

Sens litery U

Jak więc znaleźć złoty środek w dawce aktywności? Prof. Małek przywołuje badania z udziałem ponad 100 tys. mężczyzn i kobiet, pracujących w sektorze medycznym.

„Zgodnie z oczekiwaniami ryzyko zgonu z jakiejkolwiek przyczyny (sercowo-naczyniowej, nowotworowej, oddechowej) było niższe o prawie 20 proc. w przypadku osób najbardziej aktywnych w porównaniu z najmniej aktywnymi. Ciekawostką jest jednak analiza rodzajów aktywności fizycznej, które przynosiły największe korzyści. Nie były to bowiem sporty ekstremalne w rodzaju biegów ultra, maratonów, ironmanów czy himalaizmu.

Okazało się, że największe numerycznie korzyści dawało po prostu chodzenie (15–20 proc. redukcji ryzyka), a dalej plasowały się dopiero takie często uprawiane aktywności jak tenis i squash, jogging i bieganie, jazda na rowerze, chodzenie po schodach, kalistenika i ćwiczenia siłowe czy wreszcie wioślarstwo lub pływanie. Wygrał zatem ruch niezbyt intensywny, niewymagający sprzętu i specjalnych okoliczności, takich jak pora roku czy dodatkowy czas (bo wliczało się także przemieszczanie się do i z pracy) – czyli po prostu taki, który dawał największe szanse na regularne uprawianie przez całe życie" – opisuje prof. Małek.

W innym badaniu – przeprowadzonym w Danii z udziałem około 5 tys. osób – analizowano wpływ biegania na śmiertelność. Okazało się, że najniższe ryzyko zgonu w wieloletniej obserwacji miały osoby, które uprawiały jogging (czyli bieg w tempie ok. 8 km/h), a nie szybsze biegi, i to z częstością od jednego do trzech razy w tygodniu, do łącznie dwóch i pół godziny tygodniowo, nie więcej.

Ograniczeniem badania była z pewnością mała liczba osób najbardziej aktywnych, co mogło wpłynąć na wyniki. Badanie to sugeruje także możliwość występowania zależności w kształcie litery U, gdy mowa o aktywności fizycznej. Zgodnie z tą krzywą, największe ryzyko zdrowotne niesie siedzący tryb życia, potem – wraz z regularną aktywnością – zaczyna ono spadać do pewnego poziomu długości i intensywności ćwiczeń, aby znowu zacząć wzrastać u osób ekstremalnie aktywnych, ale raczej nie przekracza ryzyka u osób prowadzących siedzący tryb życia. Optymalnym rozwiązaniem jest zatem znowu złoty środek" – podpowiada kardiolog sportowy.

• W czasie jazdy rowerem obniża się nam tętno spoczynkowe, serce pracuje wydajniej, poprawia się wydolność krążeniowo-oddechowa i funkcjonowanie naczyń krwionośnych

FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA.PL

eprasa.pl 53ad9de701

Restrykcje są często przejściowe, ale nigdy, przenigdy nie zalecam całkowitego porzucenia aktywności!

prof. **ŁUKASZ MAŁEK**

Czy ktoś powinien zupełnie porzucić sport? Prof. Małek: – Nie mówię nikomu, że ma zaprzestać uprawiania aktywności fizycznej, co uważam za najgorsze z możliwych zaleceń.

Zdziwilibyście się, jak często moi pacjenci słyszą takie słowa – najczęściej od lekarzy, którzy nigdy nie liznęli sportu, bo uważają (o zgrozo), że tak będzie bezpieczniej. Ja jednak staram się tak prowadzić leczenie, aby usunąć przyczynę, która może przeszkadzać w uprawianiu sportu, lub w ostateczności zalecić pewne ograniczenia w intensywności czy charakterze ruchu. Co więcej, restrykcje te są często przejściowe, ale nigdy, przenigdy nie zalecam całkowitego porzucenia aktywności!" – podkreśla prof. Małek.

Jak twój ruch działa na serce:

• **Rower** – obniża tętno spoczynkowe, serce pracuje wydajniej, poprawia się wydolność krążeniowo-oddechowa i funkcjonowanie naczyń krwionośnych. Jednak przesadne treningi kolarskie, gdy serce często i długo działa na wysokich obrotach, mogą grozić arytmią.

• **Bieganie** – zwiększa się objętość wyrzutowa serca, poprawia wydolność tlenowa (VO_2max), a tętno spoczynkowe często się obniża, podobnie jak w kolarstwie. Serce może wykonać tę samą pracę przy mniejszej liczbie uderzeń. Poprawia się również funkcjonowanie naczyń i ciśnienie. U długoletnich biegaczy serce się rozrasta, co jest adaptacją do wysiłku. Nadmierne treningi albo forsowanie się w czasie zawodów może prowadzić czasem do zdarzeń sercowych.

• **Chodzenie** – polecane jako najbezpieczniejsza forma ruchu. Jeśli chodzimy w szybszym tempie, możemy obniżyć ciśnienie, poprawić wydolność, lepiej kontrolować cholesterol. Wszystko to zmniejsza ryzyko zawału.

• **Taniec** – w zależności od stylu tanecznego i tempa może działać podobnie jak chodzenie, a nawet lepiej. Podczas szybszego tańca rośnie tętno, przypomina on więc jogging.

• **Tenis** – gdy biegamy za piłką, tętno szybko rośnie, w przerwach – spada, mamy więc czas na krótki odpoczynek. Regularna gra poprawia wydolność krążeniowo-oddechową, pozytywnie wpływa na naczynia krwionośne. Jeśli ktoś wraca do tenisa, a nie jest w najlepszej kondycji, np. ma nadciśnienie, może zacząć od gry w debla, żeby zmniejszyć intensywność tego sportu.

• **Pływanie** – ma te same korzyści dla serca co bieganie i jazda na rowerze, ale dochodzi tu jeszcze działanie wody, która odciąża stawy. Ciśnienie wody sprawia, że do serca wraca więcej krwi – serce jest bardziej wypełnione i wyrzuca więcej krwi przy każdym skurczu.

Czy EKG serca zrobione zegarkiem ma sens?

Jednym z podstawowych badań oceniających stan serca jest elektrokardiografia (EKG). Polega na rejestrowaniu elektrycznej aktywności serca. W przychodni EKG robi się na leżąco z użyciem kilku elektrod przypinanych na klatce piersiowej.

W uproszczonej formie możesz to badanie zrobić samodzielnie w dowolnym momencie, jeśli masz zegarek z taką funkcją.

Wielu uprawiających sport czy mierzących kroki ma taki sprzęt.

„Uruchamiamy stosowne oprogramowanie w zegarku i przez 30 sekund przytrzymujemy obudowę zegarka, pozostając w spoczynku. Nie da się tego zrobić dobrze w czasie aktywności. Uzyskane EKG poddawane jest następnie analizie. Można je wyeksportować do aplikacji i wysłać lekarzowi. Trzeba pamiętać, że nie jest to pełne EKG, które rejestruje się u lekarza medycyny pracy czy w badaniach przesiewowych sportowców. Pełen pomiar zawiera bowiem 12 kanałów zapisu, a nie jeden. W związku z tym na podstawie danych z zegarka można znacznie mniej powiedzieć" – wyjaśnia prof. Małek w swojej książce.

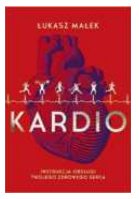
Ale zaznacza, że agencje medyczne, czyli instytucje, które dopuszczają na rynek leki i sprzęt medyczny, uznały, że EKG w zegarkach radzi sobie z wykrywaniem migotania przedsionków. To najczęstsze zaburzenie rytmu serca, które znacząco zwiększa ryzyko udaru.

Migotanie przedsionków może długo nie dawać objawów, dlatego warto zrobić sobie EKG zegarkiem. Jeśli takie domowe badanie wykryje jakieś nieprawidłowości, jak najszybciej idź do kardiologa i pokaż zapis z zegarka. Lekarz skieruje cię wówczas na profesjonalną diagnostykę.

„Muszę przyznać, że czasem zdarza mi się wykorzystywać zegarki w praktyce klinicznej do rozpoznania innych napadowych arytmii niż wymienione migotanie przedsionków. Dzieje się tak w przypadku podejrzenia arytmii, które występują rzadko lub w specyficznych okolicznościach, przez co trudno jest je wychwycić i udokumentować klasycznymi metodami – holterem EKG, czyli dobowym lub kilkudobowym zapisem trój- lub dwunastokanałowego EKG, albo próbą wysiłkową. W tym wypadku wskazaniom zegarka towarzyszą jednak najczęściej objawy nienaturalnego, nieadekwatnego do poziomu wysiłku przyspieszenia pracy serca, trwającego zazwyczaj od kilku do kilkunastu minut, z objawami spadku mocy lub z zawrotami głowy" – wyjaśnia prof. Małek w książce „Kardio. Instrukcja obsługi Twojego zdrowego serca". ●

KSIĄŻKA

Łukasz Małek

Kardio. Instrukcja obsługi twojego zdrowego serca

Wydawnictwo MUZA

10 punktów dla serca

Sprawdź, co robisz dobrze, a co możesz poprawić

W aplikacji mojeIKP (Internetowe Konto Pacjenta) czeka na nas każdego z nas ankieta, która pozwala ocenić, czy dobrze dbamy o zdrowie. Żeby znaleźć ankietę, zaloguj się w aplikacji, przejdź do zakładki "Profilaktyka", wybierz „Ankieta 10 dla Serca" i rozpocznij wypełnianie.

Dzięki ankiecie dowiesz się, że wpływ na zdrowie naszego układu krążenia, a tym samym na kondycję całego organizm wpływ ma 10 czynników:

1 **Optymalne ciśnienie tętnicze** – takie, które wiąże się z najniższym ryzykiem uszkodzenia serca, mózgu i nerek; w ankiecie dostaniemy 0 punktów, czyli najbardziej pożądaną ilość, za ciśnienie 120 / 70 mm Hg. Pierwsza, wyższa liczba oznacza ciśnienie skurczowe, druga – ciśnienie rozkurczowe. Lekarze stwierdzają nadciśnienie od 140 mm Hg/90 mm Hg. Taka osoba wymaga leczenia. Ankieta sprawdza też, czy bierzesz leki na nadciśnienie.

2 **Optymalny cholesterol** – ankieta pyta o cholesterol LDL (tzw. zły), powinien być niższy niż 115 mg/dl. To wartość przyjęta w ankiecie dla wszystkich. Jeśli masz już stwierdzone duże ryzyko zawału czy udaru, lekarz zapewne mówił ci o tym, że twój LDL powinien być jeszcze niższy, w najcięższych przypadkach – nawet niższy niż 55 mg/dl.

3 **Optymalny cukier** – ankieta pyta o stężenie glukozy na czczo. To proste badanie możesz zrobić nawet w domu, jeśli masz dostęp do glukometru. Ankieta daje 0 punktów, czyli najlepszy wynik, za wartość poniżej 100 mg/dl.

4 **Optymalna masa ciała** – tu podajemy wzrost i masę ciała, a aplikacja wylicza nasze BMI, czyli wskaźnik masy ciała. Dodatkowe pytanie w tym obszarze dotyczy obwodu talii – może go znasz, a może będziesz sięgać po miarę w trakcie wypełniania ankiety. Warto znać tę wartość, bo coraz częściej pytają o nią lekarze.

5 **Zdrowe odżywianie** – ten obszar rozbity jest na kilka pytań, sprawdza: jakiego tłuszczu używamy w kuchni – czy jest to przede wszystkim oliwa lub olej rzepakowy; czy zjadamy minimum 400 g warzyw i 200 g owoców dziennie; jakie mięso jadasz najczęściej (uwaga weganie i wegetarianie – premiowane jest unikanie mięsa i jedzenie ryb); jakie napoje pijesz – wodę, soki czy napoje gazowane; czy jadasz wysokoprzetworzone produkty i czy solisz. Po zakończeniu ankiety aplikacja podpowiada, że warto jadać rośliny strączkowe. Codziennie. Można dodawać je do zup, sałatek, albo zjadać w postaci pasty kanapkowej.

6 **Niepalenie tytoniu** – substancje zawarte w papierosach czy cygarach niszczą naczynia krwionośne, zmuszają serce do cięższej pracy.

7 **Niepicie alkoholu** – tu autorzy ankiety zastosowali ciekawy zabieg, pytają osobno o picie piwa, osobno o wino i o wódkę. Lekarze, z doświadczenia wiedzą, że część osób na pytanie o picie alkoholu odpowiada przecząco, ale gdy są dopytywani o piwo, przyznają, że owszem, piją je regularnie. Piwo bowiem nie przez wszystkich traktowane jest jak alkohol. Jednak dla naszego organizmu nie ma znaczenia, jaki rodzaj alkoholu pijemy i czy był on tani, czy drogi. Każdy napój z etanolem jest dla naszego organizmu toksyną.

8 **Zdrowy sen** – lubimy mówić o swoim śnie, bo nic tak szybko nie wpływa na nasze samopoczucie jak miniona noc przespana źle lub dobrze. Jednak regularne niedosypianie ma ogromny wpływ na nasz cały organizm. Podnosi ryzyko cukrzycy, nadwagi, zawału i udaru.

9 **Mało stresu** – wszyscy życzymy sobie spokoju, ale życie zawodowe i prywatne wciąż dostarcza nam powodów do zmartwień i nerwów. Dlatego ważne jest, jak radzimy sobie ze stresem, czy mamy sprawdzone sposoby na relaks. Po zakończeniu ankiety w aplikacji moje IKP dostaniesz podpowiedzi, jakie szybkie techniki relaksacyjne możesz wprowadzić, żeby obniżyć poziom stresu.

10 **Dużo ruchu** – dla zdrowia liczy się każdy rodzaj ruchu, także ten spontaniczny, gdy podnosisz się z krzesła, żeby zrobić coś w ogrodzie lub iść po zakupy. Ankieta sprawdza jednak, czy podejmujesz zaplanowaną aktywność fizyczną, która trwa minimum 30 minut. Ruch może być umiarkowany jak maszerowanie lub intensywny jak pływanie na basenie lub trening kolarski. Nie ma jednej formy aktywności najlepszej dla wszystkich. Najlepsza forma ruchu dla ciebie to ta, która sprawia ci przyjemność, więc będziesz to tej aktywności wracać.

Czy odpowiadasz szczerze?

Ankieta ma sens, jeśli szczerze na nią odpowiesz. W końcu robisz to dla siebie. Przed jej wypełnieniem warto mieć pod ręką lub w pamięci swoje ostatnie wyniki dotyczące ciśnienia, cholesterolu i glukozy. Jeśli jednak, nie pamiętasz jakiegoś wyniku, możesz zatrzymać się na tym pytaniu i wrócić do ankiety, gdy zbierzesz informacje. Wynik ankiety to szacowane ryzyko śmierci. Najlepiej, jeśli jest porównywalne do innych osób w twoim wieku, które mają optymalne wyniki we wszystkich 10 obszarach dbania o zdrowie. Jeśli okaże się, że twoje ryzyko śmierci jest wyższe niż dla osób w twoim wieku, które dbają o zdrowie, możesz sprawdzić, jakim obszarem warto się zająć. Jeśli masz wysokie ciśnienie, pomóc mogą leki. Niedostatek ruchu lub zbyt mało warzyw i owoców w diecie, to coś co można poprawić od zaraz. Pomoże codzienny spacer i dopisanie kilku pozycji do listy zakupów.

Wypełniona ankieta jest w aplikacji zapamiętana, kolejną możesz wypełnić za rok. To jak wyzwanie – być zdrowszym za rok. Da się zrobić. To nie czas jest naszym największym wrogiem, tylko kiepskie nawyki.

– Aż dwie trzecie zgonów przed 75 r. życia jest związanych z przyczynami możliwymi do uniknięcia. To niewiarygodne. To są zgony, którym można zapobiec przez styl życia lub przez leczenie – mówił prof. Bogdan Wojtyniak z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego, gdy prezentował raport o długości życia Polaków. Zaznaczył, że kobiety w Polsce żyją obecnie o około dwa lata krócej niż przeciętne mieszkanki Unii Europejskiej. U mężczyzn ta różnica wynosi cztery lata.

Swoimi codziennymi decyzjami możemy te różnice zmniejszyć.

To, co dobre dla serca, jest dobre dla mózgu

Większość z nas nie myśli wiele o sercu, bardziej boimy się raka i demencji. A jednak najczęściej umieramy przez choroby układu krążenia. Choroby, które są mocno związane z naszym stylem życia.

Jeśli myślenie o sercu cię nie motywuje, może zmobilizujesz się bardziej z powodu troski o mózg? – Tak się składa, że to, co dobre dla twojego serca, chroni również twój mózg. Udar i zawał mają wspólne przyczyny – przypomina Ministerstwo Zdrowia.

Jeśli zadbasz o układ krążenia, zmniejszysz ryzyko demencji. Kondycji mózgu silnie szkodzą cukrzyca, nadciśnienie, brak ruchu, a także zaniedbany sen i stres.

Jeśli czujesz, że przydałaby ci się konsultacja dietetyczna, możesz skorzystać z bezpłatnych porad przez telefon lub wideo. Taką telekonsultację można umówić w Centrum Dietetycznym Online prowadzonym w ramach Narodowego Centrum Edukacji Żywieniowej. Każdy może skorzystać z tylu konsultacji, ilu potrzebuje. Oprócz konsultacji indywidualnych możliwe są także porady rodzinne, w których uczestniczyć mogą rodzice z dziećmi. ●

eprasa.pl 53ad9de701

Złamane serce

Widzę to w szpitalu cały czas

Nie tylko z miłości, także przez kłótnie o politykę. – Miałem pacjentkę z zespołem pękniętego serca po sporze z sąsiadem – opowiada kardiolog.

FOT. GETTY IMAGES

Katarzyna Staszak

Widziałeś kogoś ze złamanym sercem? – zapytałam kardiologa. – Wiele razy. Na oddziale kardiologii też – odpowiedział prof. Paweł Balsam, kierownik Oddziału Klinicznego Elektrokardiologii w Uniwersyteckim Centrum Klinicznym WUM.

Zespół złamanego serca może mieć związek z miłością, ale nie musi. Przyczyną choroby są silne emocje.

– Inna nazwa tej dolegliwości to zespół takotsubo lub kardiomiopatia stresowa. Takotsubo to japońska nazwa naczynia, które służy do połowu ośmiornic. Jest wąskie w górnej części, a na dole się rozszerza. Zespół po raz pierwszy opisano w Japonii, gdzie po trzęsieniu ziemi było wiele pacjentek z objawami sugerującymi zawał serca. Doświadczyły silnych emocji, lęku, czasem utraty bliskiej osoby. Czuły ból w klatce piersiowej, miały duszności, niektóre traciły przytomność. Okazało się jednak, że pacjentki nie miały zawału – w badaniach nie było widać zamkniętej tętnicy, która blokuje dopływ krwi do części serca. Wyraźne były jednak zaburzenia kurczliwości całego koniuszka serca. Serce działało tak, jakby jedna jego część była „zepsuta" – opisuje prof. Balsam.

Zmiany w kurczliwości serca sprawiają, że w obrazie usg, czyli w echokardiografii, lewa komora serca przypomina naczynie do połowu ośmiornic.

Zespół złamanego serca przez silne emocje

Gdy badania pokazują, że serce nie działa prawidłowo, ale to nie wina zatkanych tętnic, pacjentka (najczęściej to kobiety doświadczają takotsubo) musi zostać w szpitalu. – Sytuacja jest groźna dla życia. Zazwyczaj z biegiem czasu objawy ustępują, praca serca wraca do normy. Po dwóch-trzech tygodniach kurczliwość całego serca jest prawidłowa i nie ma śladu po dolegliwości. Niestety, czasem zespół złamanego serca kończy się źle, zaburzenia kurczliwości są tak nasilone, że dochodzi do ostrej niewydolność serca. Trzeba taką pacjentkę lub pacjenta zaintubować. Zdarza się zatrzymanie krążenia i śmierć – mówi prof. Balsam.

Od czego zaczyna się zespół złamanego serca? Dlaczego nagle część serca nie działa prawidłowo, jakby była od reszty serca oderwana?

– Winne są silne emocje, czyli stres. To może być wiadomość o wypadku osoby bliskiej, śmierć w rodzinie, ale także wydarzenie pozytywne.

Były osoby, które doświadczyły zespołu takotsubo po wygranej w lotto.

Pamiętam z dyżuru pacjentkę, która wyszła z domu odśnieżyć drogę i pokłóciła się z sąsiadem. Poszło o tematy polityczne. Kłótnia wywołała tak silny stres, że miała objawy zawału serca, a po badaniach stwierdziliśmy zespół takotsubo – opowiada prof. Balsam.

Co się dzieje w stresie, że serce „pęka"?

Silne emocje oznaczają, że organizm zalewają hormony stresu – katecholaminy. Nadmiar adrenaliny i noradrenaliny działa toksycznie na komórki serca.

– W większość przypadków zespół takotsubo dotyczy kobiet po menopauzie. Znaczenie może więc też mieć niedobór estrogenów, czyli kobiecych hormonów. Możliwe, że już przed odczuciem silnego stresu w sercu występowały jakieś zaburzenia mikrokrążenia. Jeśli tylko odczuwamy objawy, które mogą wskazywać na zawał serca, trzeba wezwać karetkę. Te objawy to ból w klatce piersiowej, duszności, uczucie zagrożenia – radzi prof. Balsam. ●

Cierpisz na choroby serca?

Nie odśnieżaj w mroźny poranek

Już w latach 30. XX w. zauważono, że gwałtowne spadki temperatury wiążą się ze wzrostem liczby zgonów spowodowanych zawałem serca. Współczesne badania to potwierdzają.

Adam Janas

Dr hab. nauk medycznych, profesor UAFM, kardiolog Grupy American Heart of Poland

W licznych doniesieniach naukowych wykazano, że część czynników ryzyka chorób sercowo-naczyniowych ma charakter sezonowy. Zimą, zwłaszcza podczas bardzo niskich temperatur, zwiększa się wydzielanie hormonów takich jak katecholaminy i aldosteron, co prowadzi do wzrostu ciśnienia tętniczego. Dochodzi także do zmian w aktywności płytek krwi oraz procesach krzepnięcia, co sprzyja powstawaniu zakrzepów.

W miesiącach zimowych, szczególnie podczas fal silnego mrozu, wyraźnie rośnie liczba hospitalizacji spowodowanych zaostrzeniem przewlekłej niewydolności serca.

Niska temperatura pobudza układ adrenergiczny, co skutkuje przyspieszeniem akcji serca i wzrostem oporu naczyń krwionośnych. Dla serca oznacza to znaczne większe obciążenie. U pacjentów z chorobą wieńcową może dochodzić do niedokrwienia mięśnia sercowego, nasilenia objawów, a nawet zawału. Dodatkowo zimą obserwuje się obniżenie poziomu hormonów tarczycy, co pogarsza wydolność serca. Objawy takie jak ból, ucisk lub pieczenie w klatce piersiowej wymagają pilnej konsultacji lekarskiej.

Mróz powoduje skurcz naczyń

Zimna i wietrzna pogoda nasilają dolegliwości nie tylko u pacjentów kardiologicznych, ale także u osób chorujących na astmę.

Reakcja organizmu na niską temperaturę jest indywidualna i zależy m.in., od wieku, płci oraz chorób współistniejących. Jednak osoby z rozpoznaną chorobą serca powinny unikać przebywania na silnym mrozie, zwłaszcza gdy temperatury spadają do –17 st. C.

Zimno powoduje skurcz naczyń krwionośnych, co ogranicza dopływ tlenu do serca. U pacjentów z chorobą niedokrwienną może to wywoływać napady dusznicy bolesnej, a u astmatyków – skurcz oskrzeli.

Dodatkowo niskie temperatury sprzyjają wzrostowi ciśnienia tętniczego.

Zimą dochodzi do licznych zmian w funkcjonowaniu układu krążenia, co przekłada się na zwiększoną liczbę udarów mózgu, zawałów serca oraz epizodów migotania przedsionków, w porównaniu z okresem wiosenno-letnim.

Tym ważniejsze staje się, więc regularne przyjmowanie zaleconych leków, zwłaszcza preparatów stosowanych w leczeniu nadciśnienia tętniczego. Pomijanie dawek lub samodzielna modyfikacja terapii może znacząco zwiększyć ryzyko groźnych powikłań.

Mniej aktywności, więcej złego jedzenia

W chłodne miesiące sięgamy też częściej po wysokokaloryczne, przetworzone produkty, które nie pozostają bez wpływu na układ sercowo-naczyniowy.

Dieta bogata w sól i tłuszcze nasycone sprzyja otyłości, która istotnie zwiększa ryzyko choroby wieńcowej, zawału serca oraz nagłego zgonu sercowego.

Popularne zimą „grzane" napoje alkoholowe dają jedynie pozorne uczucie ciepła i mogą być szczególnie niebezpieczne dla serca.

Alkohol rozszerza naczynia krwionośne skóry, przyspieszając utratę ciepła. Już niewielka jego ilość może obniżyć temperaturę ciała. Ponadto sprzyja zaburzeniom rytmu serca, tachykardii, nadciśnieniu oraz podwyższeniu poziomu cholesterolu LDL, zwiększając ryzyko rozwoju miażdżycy.

Intensywny wysiłek podejmowany w niskiej temperaturze, np. odśnieżanie czy szybkie marsze w mroźne poranki, może zwiększać ryzyko zawału serca.

Wysiłek fizyczny przy silnym mrozie prowadzi do przyspieszenia pracy serca i jednoczesnego skurczu naczyń krwionośnych, co powoduje wzrost ciśnienia tętniczego.

Ryzyko incydentów sercowo-naczyniowych jest najwyższe w godzinach porannych, gdy organizm przechodzi ze snu do aktywności, a ciśnienie krwi i tętno naturalnie wzrastają. ●

Notowała **Ewa Tomkowska**

eprasa.pl 53ad9de701

wyborcza.pl
wyborcza TV
20-26 LISTOPADA 2026
VOD: Netflix | Disney+ | HBO Max | Prime Video
CANAL+ | SkyShowtime | Player | Apple TV+

„AGATHA CHRISTIE: TOMMY I TUPPENCE”.
ICH DWOJE NA TROPIE ZBRODNI
S. 4-5

„DRUGA MŁODOŚĆ”.
ROZWÓDKA RUSZA NA ŁOWY
S. 5

THE OFFICE PL

Szósta wycieczka do Siedlec S. 2-3

VOD

SZÓSTA wyciecz

Co słychać w Las Vegas Mazowsza? To dla mnie nadal najlepszy polski serial. Nowy sezon tylko to potwierdza.

Rzadko zdarza się, że współczesne produkcje przez tak długi czas utrzymują swoją pozycję. Jeszcze rzadziej zdarza się, że kolejne sezony nie tylko dorównują poziomem poprzednim, ale jeszcze same sobie podwyższają poprzeczkę. W tej kwestii „The Office PL" jest ewenementem nie tylko na polską skalę. I nie ma w tym krzty przypadku.

Twórcy szybko odcięli się od korzeni swojego serialu. Przestali przepisywać zagraniczne żarty i dostosowali format nie tylko do polskich, ale przede wszystkim współczesnych realiów.

Bez chodzenia na łatwiznę

Polskim twórcom udało się przede wszystkim stworzyć postaci, z którymi często się nie zgadzam, których wyborów i poglądów nie podzielam, jednak każdą z nich lubię. Trudno byłoby mi powiedzieć to samo o bohaterach amerykańskiej, a szczególnie brytyjskiej wersji serialu, gdzie przeważali bohaterowie skrajnie antypatyczni. Dla widzów, których zagraniczne wersje „The Office" nie przekonały, to właśnie odpychający pracownicy tytułowego biura byli jednym z punktów nie do przejścia.

Po obejrzeniu nowego sezonu „The Office PL" podziwiam jeszcze bardziej delikatność z jaką twórcy podchodzą do swoich bohaterów. Szczególnie tych mało progresywnych w swoich zachowaniach i poglądach. Byłoby niezwykle prosto spojrzeć na nich z góry, wykpić, ale ekipa serialu nie idzie na łatwiznę. W Kropliczance nie ma jednowymiarowych postaci, chociaż w obrębie komedii byłoby to przecież uzasadnione.

Tu każdy dostaje nie tylko ogrom zrozumienia wobec tego, jaki jest. Twórcy starają się też między wierszami nakreślić kontekst społeczny i ekonomiczny na tyle, by ułatwić widzom otworzenie się na różnice, które dzielą ich z pracownikami Kropliczanki. Jednocześnie serial ma serce po właściwej stronie i nie usprawiedliwia żadnej formy dyskryminacji i przemocy. Częściej szuka odpowiedzi, skąd biorą się nasze frustracje, jakie są ich konsekwencje i zastanawia się, jak im zaradzić.

Wiele zmian zamiast „żadnych zmian"

Choć w piątej odsłonie serii Dariusz Wasiak nie przestawał wykrzykiwać hasła „Żadnych zmian", w serialu zmieniło się całkiem sporo. Twórcy tym razem nie nadali odcinkom wyraźnego wspólnego fabularnego rysu. W przypadku poprzednich odsłon były to walka o stanowisko w Warszawie Patrycji i Michała, próba wyburzenia siedziby Kropliczanki przez dewelopera lub walka o patronat na dniach Siedlec.

W szóstym sezonie scenariusz „The Office PL" nadaje serii nieco inny rytm. Niby firma wprowadza nowe rozwiązania technologiczne, które mogą wpłynąć na pozycję niektórych pracowników Kropliczanki, jednak pomysł rozmywa się na tle dużo bardziej angażującej codzienności bohaterów. To też chyba pierwszy raz, kiedy twórcy serwują nam prawdziwy cliffhanger.

W Kropliczance zrobiło się też całkiem tłoczno za sprawą nowych bohaterów, ale też wielu świetnych gościnnych występów gwiazd, których w królestwie Michała Holca nikt nie mógł się spodziewać. Biorąc pod uwagę te okoliczności, trudno mi zrozumieć dlaczego akurat teraz wyraźnie wzbo-

FOT. CANAL+ (3)

ka do Siedlec

gacono scenografię w serialu. W biurze przybyło ozdób, półeczek i bibelotów, które nie bardzo wpływają na klimat, za to przepełniają kadry i niepotrzebnie odwracają uwagę od tego, co dzieje się na ekranie.

Człowiek z centrali

W tym miejscu trudno nie wspomnieć o nowym nabytku Kropliczanki – Michale Sikorskim, który w serialu wciela się w Roberta, człowieka z centrali. Już na pierwszy rzut oka widać, że aktor znany z roli księdza w „1670" ma ogromną radochę z grania w serii, jednak niestety nijak do niej nie pasuje. Gra na nieco innych komediowych rejestrach niż cała reszta obsady. Jego gesty, ruchy, akcent, śmiech przekraczają pewne granice przerysowania. W Kropliczance każdy bohater ma wyostrzone cechy i zachowania, jednak wszyscy w swoich rolach pozostają autentyczni. Robert nie.

Być może stoi za tym pomysł na stworzenie postaci, która uosabia sztuczność i nieszczerość Warszawy i jeszcze bardziej niż dotychczasowi łącznicy ze stolicą ma kontrastować ze swojskością Siedlec. Do mnie to jednak nie przemawia. Trudno mi pozbyć się wrażenia, że twórcy nie znaleźli jeszcze konkretnego zamysłu na tego bohatera lub nie mieli czasu, by go zaprezentować.

Niby Robert miał wprowadzać zmiany, ale niewiele ich wprowadził. Niby miała go wyróżnić sympatia do Michała, ale podobny wątek dopisano w tym samym momencie Patrycji. Nie chce mi się wierzyć, że na fali popularności Sikorskiego twórcy zrezygnują z bohatera, dlatego nie pozostaje mi nic innego jak trzymać za niego kciuki.

W szóstym sezonie „The Office PL" kamery jeszcze częściej niż dotąd opuszczają siedzibę Kropliczanki. Biuro nadal pozostaje sercem serialu, jednak dodatkowe lokacje pomagają rozwijać skrzydła twórcom produkcji i są dla serii bardzo odświeżające.

Żarty bez granic

Mam też wrażenie, że to najodważniejszy i najdojrzalszy emocjonalnie sezon w długiej już historii „The Office PL". Pod warstwą coraz bardziej absurdalnych żartów twórcy przemycają słodko-gorzkie refleksje na temat związków, męskości, rodzicielstwa i przemijania.

Paweł i Asia tworzą udany związek, jednak dopadają ich problemy zupełnie od nich niezależne. Darek, z pozoru najbardziej przerysowana persona w Kropliczance, jest w nowej odsłonie wręcz niewygodnie prawdziwy. Uosabia realne wyzwania, z jakimi mierzą się mężczyźni dzielący z nim wiek i poglądy. Z kolei frustracje Levana objawiają się napadami złości, którą radny Siedlec próbuje okiełznać.

Problemy pracowników się powielają, co pokazuje, że nie różnią się tak bardzo zarówno od nas jak i od siebie. Jednocześnie twórcy potrafią podobne wątki ugryźć w zupełnie inny sposób. Przykładem mogą być Pati i Darek, którzy mierzą się z poczuciem niewykorzystanych szans i którym doskwiera coraz szybciej płynący czas, Regan i Matrix zmagający się z różnymi konsekwencjami skrajnego braku asertywności, ale też Regan i Łuki, którzy zaczynają podważać swoją męskość z zupełnie innych pobudek.

W szóstym sezonie odważne są nie tylko żarty, które zdają się nie mieć już żadnych granic. Twórcy zdecydowali się również na to, by w centrum wydarzeń znalazł się stosunkowo nowy członek obsady. Z duetu Darek Wasiak i Michał Holc szefa Kropliczanki coraz częściej wygryza Matrix.

Karol Dziuba jako Witek z IT jest fenomenalny. Bawi, wzrusza i dźwiga trudne zadanie, by dotrzymać komediowego kroku bezbłędnemu Adamowi Woronowiczowi.

„The Office PL" to dla mnie niezmiennie najlepszy serial komediowy jaki powstał w Polsce i jedyny, który oglądam w kółko. Odcinki się kończą, robię sobie kilkutygodniową przerwę i włączam od nowa. Chociaż znam niektóre dialogi i sceny na pamięć, za każdym razem płaczę ze śmiechu w tych samych momentach. Ubawiłam się do łez na niemal każdym z 12 odcinków, rozpoczynając od pierwszej sceny nowego sezonu.

JOANNA CHOJNACKA

THE OFFICE PL

serial komediowy, Polska 2021-, wyk. Piotr Polak, Vanessa Aleksander, Adam Woronowicz, Kornelia Strzelecka, Monika Kulczyk, Marcin Pempuś, Michał Sikorski

6 sezonów, Canal+

„WYBORCZA TV". Redakcja: Magdalena Birska; **Projekt makiety „Wyborczej TV":** Dorota Jezierska i Tomasz Lebioda; **Grafik:** Joanna Patyk; **Wydawca:** Wyborcza Sp. z o.o., ul. Czerska 8/10, 00-732 Warszawa, tel. 22 555 66 00, **e-mail:** kultura@wyborcza.pl, **Licencje na treści:** licencje@wyborcza.pl **Naświetlanie i druk:** Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.; **Okładka:** CANAL+; **Serwis telewizyjny przygotowuje media-press.tv.**
Za zmiany w programie wprowadzone przez stacje po wysłaniu numeru gazety do drukarni redakcja nie odpowiada.

VOD

Ich dwoje na tropie zbrodni

Tommy i Tuppence wracają w nowym serialu. To sympatyczny kryminał na podstawie Agathy Christie.

FOT. RACHELL SMITH/BBC STUDIOS/LOOKOUT POIN

Tommy i Tuppence nie mają aż tylu fanów co belgijski, jajogłowy detektyw Herkules Poirot ani też tyle ekranowych wcieleń co wścibska staruszka Panna Marple. Agatha Christie zaczęła pisać o parze rozwiązującej zagadki kryminalne i przeżywającej miłosne perypetie w 1922 roku, a po raz ostatni sięgnęła po nich w 1973 roku, pozwalając im nie tylko zestarzeć się wraz z czytelnikami, ale też odnaleźć się w zmieniającym się przez pół wieku świecie.

Spotkali się w 1922 roku w powieści „Tajemniczy przeciwnik". Tommy, weteran I wojny światowej i nieco usztywniony rudzielec, oraz Prudence „Tuppence" Cowley, córka archidiakona, modna i impulsywna dziewczyna z żyłką awanturniczki. Duet cokolwiek niedobrany i pewnie właśnie dlatego tak uroczy.

Tommy i Tuppence

W latach 50. byli bohaterami radiowego słuchowiska, w którym wcielali się w nich Richard Attenborough i Sheila Sim. W 1982 roku powstała pierwsza pełnometrażowa ekranizacja „Tajemniczego przeciwnika", a rok później – liczący 10 odcinków serial o śledztwach Tommy'ego i Tuppence. Bohaterów zagrali w nim James Warwick i Francesca Annis.

Na początku XXI wieku swoje adaptacje ich przygód zrealizowali Francuzi, a w serialu produkowanym przez stację Granada, opartym na przygodach Panny Marple, w Tommy'ego i Tuppence – już dawno po ślubie, lekko sobą znudzonych – wcielili się Anthony Andrews i Greta Scacchi.

Dekadę temu w kolejnym serialu bohaterów zagrali z kolei David Walliams i Jessica Raine. A w tym roku premierę miała następna serialowa odsłona ich dochodzeń i kłótni. Po raz pierwszy uwspółcześniona, z Tommym i Tuppence tropiącymi zagadki we współczesnym Londynie.

Agatha Christie na nowo

Serial „Tommy & Tuppence" ma sześć odcinków i zachowuje urok oryginału. Tommy jest tu autorem kryminałów, a Tuppence aktorką próbującą bez większego powodzenia zrobić karierę w Los Angeles. Na studiach byli parą, po latach spotykają się przypadkiem na ślubie znajomych – imprezie inspirowanej estetyką „Alicji w Krainie Czarów".

Pada trup, a Tommy niechętnie zgadza się wziąć udział w śledztwie, które Tuppence chce przeprowadzić na własną rękę. Głównym podejrzanym jest pan młody, a amatorski tandem detektywów chce udowodnić jego niewinność.

Łatwo nie jest. Wszystko wskazuje na to, że romansował z zamordowaną, a podejrzanych, jak to na pompatycznym angielskim weselu, jest całkiem sporo. W tle między głównymi bohaterami na nowo rozwija się romans, bo Tommy przez lata pielęgnował uczucie do swojej byłej partnerki.

Wszystko to jest sympatyczne, choć zagadka z pierwszych dwóch odcinków nie jest ani specjalnie misterna, ani szczególnie błyskotliwa. W kolejnych dwóch odcinkach para rozwiązuje zagadkę zbrodni w teatrze, a w ostatnich prowadzi dochodzenie w sprawie niewyjaśnionej przed laty zbrodni.

Serial dość znacznie odbiega od twórczości Agathy Christie, co jeszcze żadnemu scenarzyście nie wyszło na dobre. By poprawiać królową kryminału, trzeba mieć nie tylko pewność siebie, ale i warsztat.

Czasami bohaterów swoimi radami wspiera ciotka Ada, krewna Tommy'ego, spostrzegawcza niczym Panna Marple. Gra ją wybitna angielska aktorka Imelda Staunton, nominowana do Oscara za występ w filmie „Vera Drake", a także dwukrotnie nominowana do Złotych Globów za

rolę Elżbiety II w netfliksowym hicie „The Crown".

Sceny z jej udziałem należą do najlepszych w „Tommy & Tuppence", co nie najlepiej świadczy o parze aktorów wcielających się w tytułowy duet.

Detektywi po ślubie

Tommy'ego gra Josh Dylan, znany m.in. z serialu „The End of the F***ing World", a Tuppence ma twarz Antonii Thomas, którą można było oglądać np. w produkcji „The Good Doctor". W ich wydaniu postaci wymyślone przez Christie mają chemię i sporo wdzięku, zagadki – już nieco mniej.

„Tommy & Tuppence" to serial miły, niezbyt wymagający, chwilami nawet całkiem zabawny. Brakuje mu jednak charakteru, za bardzo ufa też stereotypowym zwrotom akcji znanym z powieści Christie i nie dokłada do nich niczego od siebie. W rezultacie można obejrzeć go raz, w leniwe niedzielne popołudnie, ale czy z apetytem na drugi sezon?

Ze wszystkich ekranowych wcieleń Tommy'ego i Tuppence najbardziej lubię ich w „Domu niespokojnej starości" z 2006 roku. Tuppence rozwiązuje w nim niepokojącą, ponurą zagadkę w towarzystwie Panny Marple, choć ta współpraca jest akurat wymysłem scenarzystów. Tuppence Grety Scacchi to znudzona życiem pani domu w średnim wieku. Wciąż marzy o przygodach, ale małżeńskie życie już dawno wciągnęło ją w swoje muliste głębiny. Tommy realizuje się jako agent wywiadu, ona zaś musi znosić jego protekcjonalne uwagi. Kiedy mąż lekceważy jej intuicję (Tuppence twierdzi, że coś czyha na pensjonariuszy domu starości, w którym przebywa jego ciotka), postanawia wziąć sprawy w swoje ręce.

Wraz z Panną Marple tworzy prześmieszny duet, a obserwowanie, jak obie bohaterki uprzejmością próbują ukryć wzajemną irytację, sprawia sporą frajdę. Sama zagadka jest zaś dość makabryczna, zanurzona nie tylko we krwi, ale też w psychologii. Dzięki temu świetnie działa na wyobraźnię i wydaje się całkiem prawdopodobna.

Życzę Tommy'emu i Tuppence, żeby w przyszłości mogli rozwiązywać podobne sprawy.

Marta Górna

AGATHA CHRISTIE: TOMMY I TUPPENCE

serial kryminalny, Wielka Brytania 2026, wyk. Antonia Thomas, Josh Dylan, Imelda Staunton, Fola Evans-Akingbola, Della Saba

6 odc., BBC Player od 24 listopada

Rozwódka rusza na łowy

To nie jest jednak tylko kolejna komedia o „drugiej młodości".

FOT. COLIN HUTTON

Alex: kobieta z wielkiego miasta, wolnego zawodu, o względnym sukcesie. Rozwiedziona z mężem-egotykiem, nieudanym aktorem. Czeka, aż nastoletni syn wyjedzie na studia i w końcu będzie naprawdę wolna.

Mimo to, gdy Ruairí, opędzając się od niej jak od natrętnej muchy, odjeżdża, by rozpocząć studenckie życie, zapłakana Alex rusza biegiem za samochodem. A potem stoi, szlochając, na środku londyńskiej ulicy.

Ten matczyny impuls jest jednak, jak na impuls przystało, krótki.

Alex obiecała sobie korzystać z życia i uprawiać tyle seksu, ile tylko będzie mogła, zanim jej przejdzie (menopauza zaczyna dawać jej się we znaki). Przyjaciółka-szefowa, z którą prowadzi agencję literacką, umawia ją z dużo starszym znajomym. Alex wpada też na dawnego partnera i to z nim ląduje w łóżku. A wtedy niespodziewanie i bez słowa do domu wraca Ruairí.

To nie jest nawet połowa wydarzeń z pierwszego odcinka serialu „Druga młodość". Co samo w sobie jest niemałą sztuką, bo nie trwa on nawet 30 minut. Każdy z kolejnych, a jest ich w sumie osiem, to kalejdoskop mniejszych i większych katastrof w życiu zawodowym i osobistym Alex. Ta jednak się nie załamuje i nie poddaje.

Większość tego spływa po niej jak po kaczce, czego autentycznie jej zazdroszczę. Jest w takim wieku i na takim etapie życia, że naprawdę nie obchodzi jej, co myślą o niej inni. Jedynym wyjątkiem jest syn.

Choć ten niczego jej nie ułatwia. Przeciwnie, miota się jeszcze bardziej niż matka. Momentami bywa nieznośny. Można by go skreślić jako okropnego, rozpuszczonego bachora, ale im dalej w serial, tym bardziej skomplikowaną postacią się okazuje.

Ruairí jest całkowicie pogubiony. Boi się, że zostanie źle zrozumiany, oceniony, uznany za „oblecha". A z drugiej strony – że jest niewystarczający, że się nie sprawdzi. Jest zwyczajnym chłopakiem z trądzikiem i nieciekawą fryzurą. Jego matka zapewnia go, że nie ma w sobie nic z oblecha, my też wiemy, że to dobry dzieciak. Dlaczego on nie potrafi tego dostrzec?

Zaczęłam „Drugą młodość" oglądać dla Alex – w końcu to do niej mi bliżej. Czasem mnie żenuje, czasem mi imponuje. Momentami swoją bezpośredniością jednak onieśmiela. Z jednej strony jej zazdroszczę, z drugiej zastanawiam się, czy wytrzymałabym z nią w prawdziwym życiu.

Ale takich bohaterek trochę już było. Choćby Fleabag czy niektóre z „Sióstr na zabój". Tymczasem Ruairí jest pierwszy.

Jestem za niego Horgan bardzo wdzięczna. A także za to, że do zagrania go wybrała Arana Murphy'ego, nastoletniego syna jednego z moich ulubionych aktorów, Cilliana Murphy'ego. Choć mamy wysyp „nepo babies", te utalentowane to prawdziwa rzadkość. A Aran ma potencjał, a nie tylko spojrzenie swojego ojca.

Nie zdziwiłam się zupełnie, że „Druga młodość" została przedłużona na kolejny sezon. Mam nadzieję, że Ruairíego w nim nie zabraknie.

Maja Staniszewska

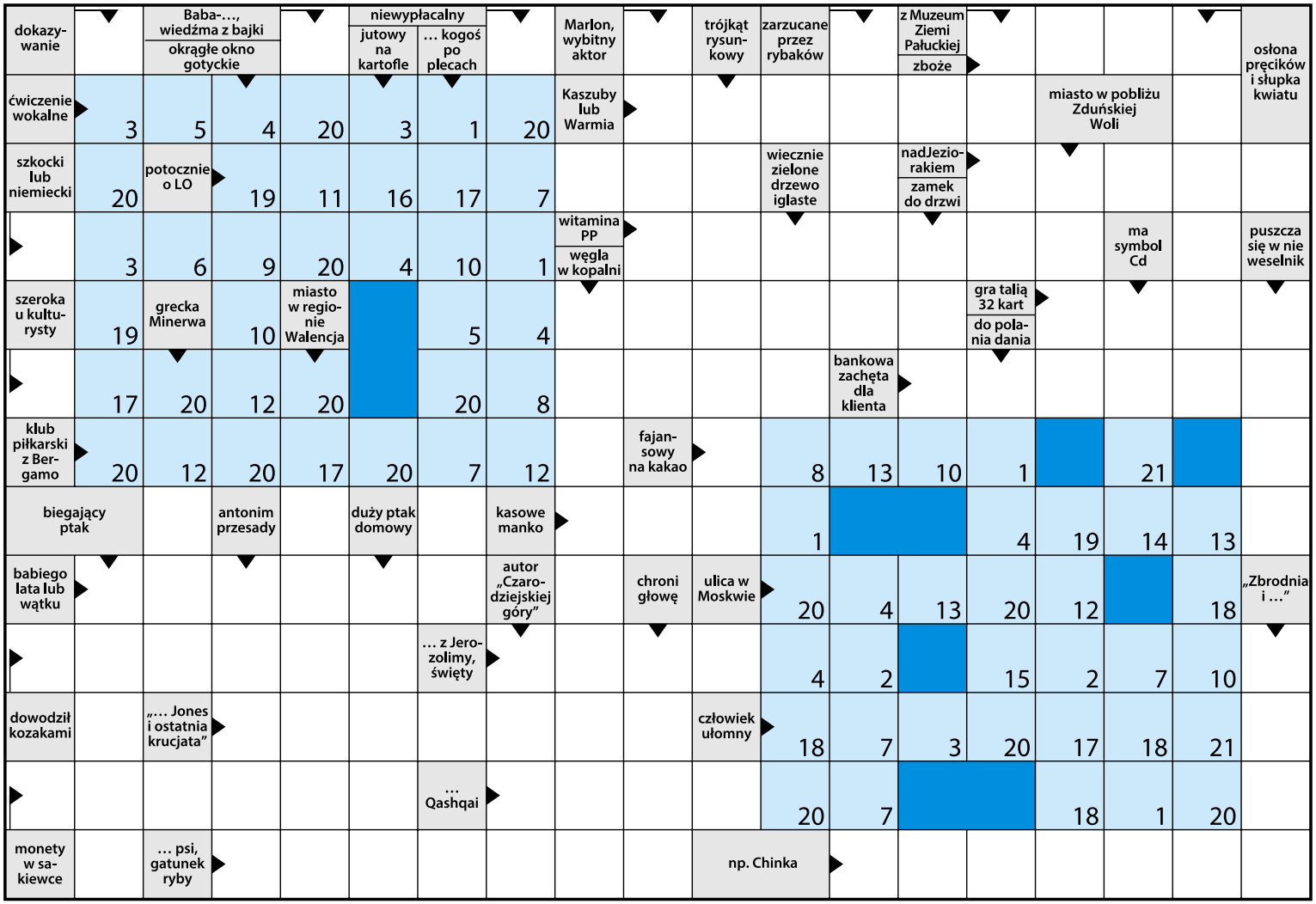
DRUGA MŁODOŚĆ

Serial komediowy, USA, Wielka Brytania 2026, wyk. Sharon Horgan, Rupert Friend, Sharlene Whyte, Aran Murphy, Robbie Gee, Anne Reid, Harriet Walter, Douglas Hodge

8 odc., HBO Max

VOD

szyfropanorama

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	

Rozwiązanie krzyżówki

11	16	4	7	18	6	12	3	19
1	19	15	14	18	6	9	7	10

Rozrywka w „Wyborczej”
Codzienna porcja łamigłówek od poniedziałku do soboty na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

JAK ROZWIĄZAĆ SZYFROPANORAMĘ?

Część „panoramiczną” należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramiczną. Przy okazji część liter z wpisywanych haseł wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokrzyżówki. W niej każdej liczbie odpowiada inna litera. „Rozkodowane” litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-21).

Aby odczytać hasło trzeba przepisać je do właściwych kratek w polu „rozwiązanie krzyżówki”.

Rozwiązanie z wydania 13 listopada: UNIWERSYTET PARYSKI

APLIKACJA WYBORCZEJ
Jeszcze więcej rozrywki w aplikacji i na ostatniej stronie „Gazety Wyborczej”

PIĄTEK 20.11

KOSZYKÓWKA

• PGE BASKET LIGA
Górnik Zamek Książ Wałbrzych – Euvic GTK Gliwice
17:55 | POLSAT SPORT EXTRA 4
Enea Łaciate Astoria Bydgoszcz – Energa Czarni Słupsk
20:10 | POLSAT SPORT EXTRA 4

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 1. LIGA
Miedź Legnica – ŁKS Łódź
20:25 | TVP SPORT

• BUNDESLIGA
Bayern Monachium – 1. FC Köln
20:20 | ELEVEN SPORTS 1

• LALIGA EA SPORTS
Athletic Club – RCD Espanyol
20:55 | CANAL+ SPORT2 HD

• PKO BP EKSTRAKLASA
Piast Gliwice – Korona Kielce
17:55 | CANAL+ SPORT 3 HD
Pogoń Szczecin – Śląsk Wrocław
20:25 | CANAL+ SPORT 3 HD, CANAL+ SPORT 4 HD

SIATKÓWKA

• TAURON LIGA
Energa Indykpol AZS Olsztyn – GKS Katowice
17:20 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT EXTRA 2

TENIS

• NITTO ATP FINALS
Mecz gry podwójnej
11:30 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT PREMIUM 1 SUPER HD
Mecz gry pojedynczej
14:00 | POLSAT SPORT 1, POLSAT SPORT PREMIUM 1 SUPER HD
Mecz gry podwójnej
18:00 | POLSAT SPORT PREMIUM 1 SUPER HD
Mecz gry pojedynczej
20:30 | POLSAT SPORT 2, POLSAT SPORT PREMIUM 1 SUPER HD

• PUCHAR BILLIE JEAN KING
Polska – Szwecja
17:00 | 19:00 | POLSAT SPORT 2

SOBOTA 21.11

FORMUŁA 1

• GRAND PRIX LAS VEGAS
Parada kierowców
03:00 | ELEVEN SPORTS 1
Wyścig
04:55 | ELEVEN SPORTS 1

KOSZYKÓWKA

• PGE BASKET LIGA
King Szczecin – Anwil Włocławek
17:25 | POLSAT SPORT 3

NARCIARSTWO ALP.

• PUCHAR ŚWIATA KOBIET W GURGL
Slalom – 1. przejazd
10:15 | EUROSPORT 1
Slalom – 2. przejazd
13:15 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 2. LIGA
Sandecja Nowy Sącz – Znicz Pruszków
16:40 | TVP SPORT

• BUNDESLIGA
Borussia Mönchengladbach – Borussia Dortmund
15:20 | ELEVEN SPORTS 1
FC Schalke 04 – VfB Stuttgart
18:20 | ELEVEN SPORTS 3

• PKO BP EKSTRAKLASA
Cracovia – Jagiellonia Białystok
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
KGHM Zagłębie Lubin – Górnik Zabrze
17:25 | CANAL+ SPORT 3 HD
Radomiak Radom – Wisła Kraków
20:10 | CANAL+ SPORT 3 HD

• PREMIER LEAGUE
Manchester City – Fulham FC
13:25 | CANAL+ EXTRA 1
Aston Villa – Sunderland AFC
15:55 | CANAL+ EXTRA 3
Chelsea FC – Leeds United
15:55 | CANAL+ EXTRA 1
Newcastle United – Arsenal FC
18:25 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
Como 1907 – Cagliari Calcio
14:55 | ELEVEN SPORTS 2
SS Lazio – US Lecce
14:55 | ELEVEN SPORTS 4
Parma Calcio 1913 – AS Roma
17:55 | ELEVEN SPORTS 1
SSC Napoli – Torino FC
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

PIŁKA RĘCZNA

• ORLEN SUPERLIGA
PGE Wybrzeże Gdańsk – Energa Bank PBS MMTS Kwidzyn
18:00 | POLSAT SPORT 2

SIATKÓWKA

• TAURON LIGA
Asseco Resovia Rzeszów – PGE GiEK Skra Bełchatów
14:45 | POLSAT SPORT 1
Aluron CMC Warta Zawiercie – Ślepsk Malow Suwałki
17:50 | POLSAT SPORT 1
Podziemia Kredowe ChKS Chełm – Energa Trefl Gdańsk
20:20 | POLSAT SPORT 1

SKOKI NARCIARSKIE

• PUCHAR ŚWIATA MĘŻCZYZN W LILLEHAMMER

SKOKI NARCIARSKIE. Inauguracja Pucharu Świata odbędzie się w norweskim Lillehammer w dniach 20–22 listopada 2026 r. Transmisja w Eurosporcie. Na zdjęciu: Kacper Tomasiak.
· FOT. MAREK PODMOKŁY / AGENCJA WYBORCZA.PL

1. konkurs indywidualny na skoczni HS 140
16:50 | EUROSPORT 1

TENIS

• NITTO ATP FINALS
14:30 | 20:30 | POLSAT SPORT 3

• PUCHAR BILLIE JEAN KING
Polska – Szwecja
12:00 | 14:00 | 16:00 | POLSAT SPORT 2

NIEDZIELA 22.11

KOSZYKÓWKA

• PGE BASKET LIGA
Zastal Zielona Góra – Dziki Warszawa
12:30 | POLSAT SPORT 1
Tasomix Rosiek Stal Ostrów Wielkopolski – AMW Arka Gdynia
17:25 | POLSAT SPORT 2

NARCIARSTWO ALP.

• PUCHAR ŚWIATA MĘŻCZYZN W GURGL
Slalom – 1. przejazd
10:15 | EUROSPORT 1
Slalom – 2. przejazd
13:30 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 1. LIGA
Lechia Gdańsk – Odra Opole
14:25 | TVP SPORT

• BUNDESLIGA
FC Augsburg – 1. FSV Mainz 05
15:25 | ELEVEN SPORTS 2
SV Werder Brema – Hamburger SV
17:20 | ELEVEN SPORTS 2

• PKO BP EKSTRAKLASA
Raków Częstochowa – Widzew Łódź
12:10 | CANAL+ SPORT 3 HD
GKS Katowice – Lech Poznań
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
Wisła Płock – Legia Warszawa
17:25 | TVP SPORT
17:25 | CANAL+ PREMIUM, CANAL+ SPORT 3 HD

• PREMIER LEAGUE
Hull City – Brighton & Hove Albion
14:55 | CANAL+ EXTRA 1
Liverpool FC – Manchester United
17:25 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
US Sassuolo Calcio – Genoa CFC
12:25 | ELEVEN SPORTS 1
Bologna FC 1909 – Udinese Calcio
14:55 | ELEVEN SPORTS 1
AC Milan – Frosinone Calcio
17:55 | ELEVEN SPORTS 1
Atalanta BC – Inter Mediolan
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

SKOKI NARCIARSKIE

• PUCHAR ŚWIATA MĘŻCZYZN W LILLEHAMMER
2. konkurs indywidualny na skoczni HS 140
16:00 | EUROSPORT 1

PONIEDZIAŁEK 23.11

PIŁKA NOŻNA

• BETCLIC 1. LIGA
Podbeskidzie Bielsko-Biała – Bruk-Bet Termalica Nieciecza
17:55 | TVP SPORT

• PKO BP EKSTRAKLASA
Wieczysta Kraków – Motor Lublin
18:55 | CANAL+ SPORT 3 HD

• PREMIER LEAGUE
Brentford FC – Everton FC
20:55 | CANAL+ EXTRA 1

• SERIE A ENILIVE
AC Monza – ACF Fiorentina
18:25 | ELEVEN SPORTS 1
Juventus FC – Venezia FC
20:40 | ELEVEN SPORTS 1

SIATKÓWKA

• TAURON LIGA
BOGDANKA LUK Lublin – Ślepsk Malow Suwałki
20:20 | POLSAT SPORT 1

WTOREK 24.11

PIŁKA NOŻNA

• LIGA MISTRZÓW UEFA
FK Bodø/Glimt – LASK
18:40 | CANAL+ EXTRA 3
Galatasaray SK – Aston Villa
18:40 | CANAL+ EXTRA 2
Arsenal FC – Borussia Dortmund
20:55 | CANAL+ EXTRA 1
Manchester City – SSC Napoli
20:55 | CANAL+ EXTRA 3
Real Madryt – PSV
20:55 | CANAL+ EXTRA 2

SIATKÓWKA

• TAURON LIGA
Energa Trefl Gdańsk – Neonet Norwid Częstochowa
17:20 | POLSAT SPORT 1
Aluron CMC Warta Zawiercie – Jastrzębie Barkom
20:20 | POLSAT SPORT 1

ŚRODA 25.11

PIŁKA NOŻNA

• LIGA MISTRZÓW UEFA
Sabah FK – FC Barcelona
18:40 | CANAL+ EXTRA 1
SK Slavia Praha – Villarreal CF
18:40 | CANAL+ EXTRA 2
Club Brugge – Liverpool FC
20:55 | CANAL+ EXTRA 3
Paris Saint-Germain – AS Roma
20:55 | TVP 1
Sporting CP – Manchester United
20:55 | CANAL+ EXTRA 1
20:55 | CANAL+ EXTRA 2

• STS PUCHAR POLSKI
1/8 finału
11:55 | 13:00 | TVP SPORT

SIATKÓWKA

• TAURON LIGA
Energa Indykpol AZS Olsztyn – Asseco Resovia Rzeszów
17:20 | POLSAT SPORT 1
GKS Katowice – PGE Projekt Warszawa
20:20 | POLSAT SPORT 1

CZWARTEK 26.11

BIATLON

• PUCHAR ŚWIATA MĘŻCZYZN W KONTIOLAHTI
Bieg indywidualny na 20 km
16:05 | TVP SPORT

PIŁKA NOŻNA

• LIGA EUROPY UEFA
Royale Union Saint-Gilloise – Lech Poznań
18:35 | POLSAT SPORT 1
Sunderland AFC – Jagiellonia Białystok
20:50 | POLSAT SPORT 1

Od A do Z

BAR DOBRYCH LUDZI ★★★
dramat obycz., USA 2021, reż. George Clooney, wyk. Ben Affleck, Tye Sheridan, Lily Rabe
20:00 | cinemax
George Clooney wraca za kamerę: porzucony przez ojca, wychowywany przez matkę chłopak znajduje ojcowski wzorzec w wuju-barmanie, który prowadzi go przez życie wraz ze społecznością barowych klientów.

BATMAN ★★★★
film s.f., USA/Wlk. Brytania 1989, reż. Tim Burton, wyk. Michael Keaton, Jack Nicholson, Kim Basinger
21:55 | warner tv
Pierwsza opowieść z kinowego cyklu o stróżu prawa w toczonym przez zbrodnię Gotham City: sugestywna wersja popularnego komiksu w ujęciu Tima Burtona. Przebój na miarę kanonu gatunku.

BRUNET WIECZOROWĄ PORĄ ★★★
komedia, Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bożena Dykiel, Mirosława Krajewska
21:45 | kino polska
Sensacyjna intryga pióra Stanisława Barei i ukrytego pod pseudonimem Stanisława Tyma obnaża paradoksy polskiej rzeczywistości dekady sukcesu. Ciągle śmieszy.

FACECI W CZERNI III ★★★
film s.f., USA 2012, reż. Barry Sonnenfeld, wyk. Will Smith, Tommy Lee Jones, Josh Brolin
23:25 | cinemax
Barry Sonnenfeld powraca po 10 latach do kultowego cyklu, by nakłonić agentów specjalnych chroniących Ziemię przed agresją Obcych do powrotu do źródeł. Równie brawurowe co dwie poprzednie części.

FOCUS ★★★
komedia kryminalna, USA/Argentyna 2015, reż. Glenn Ficarra, John Requa, wyk. Will Smith, Margot Robbie, Adrian Martinez
23:10 | tvn
Oszust, szykując się do ostatniego numeru w karierze, spotyka kobietę swego życia – wyszkoloną przez siebie złodziejkę, z którą był związany uczuciowo. Dziś wspólniczkę czy rywalkę?

Frantic

20:00 | tvp historia
★★★★

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Polański przerabia Hitchcocka: amerykański chirurg wikła się w sprawy półświatka i aferę szpiegowską, poszukując w Paryżu porwanej żony. Harrison Ford i Emmanuelle Seigner jako jego przewodniczka.

THRILLER
USA/FRANCJA 1988, REŻ. ROMAN POLAŃSKI, WYK. HARRISON FORD, EMMANUELLE SEIGNER, BETTY BUCKLEY

HANSEL I GRETEL: ŁOWCY CZAROWNIC ★★★
film akcji, USA/Niemcy 2013, reż. Tommy Wirkola, wyk. Jeremy Renner, Gemma Arterton, Famke Janssen
21:55 | stopklatka
Bajka o Jasiu i Małgosi jako współczesny komiks fantasy: zawodowi łowcy czarownic kontra nowa forma Zła, za którą kryje się klucz do ich mrocznej przeszłości. Dla wyrozumiałych.

HOBBIT: PUSTKOWIE SMAUGA ★★★★
film przyg., USA/Nowa Zelandia 2013, reż. Peter Jackson, wyk. Martin Freeman, Richard Armitage, Ian McKellen
21:00 | polsat
Peter Jackson czyta Tolkiena i odzyskuje dawną formę: Bilbo Baggins wraz z czarodziejem Gandalfem i trzynastoma krasnoludami zbliża się do Samotnej Góry, kryjówki strasznego smoka Smauga.

JEDNO ŻYCIE ★★★★
film biograficzny, Wlk. Brytania/Czechy/Australia/USA 2023, reż. James Hawes, wyk. Anthony Hopkins, Helena Bonham Carter, Jonathan Pryce
20:05 | tvp kultura
Historia Brytyjczyka sir Nicholasa Wintona (Anthony Hopkins), „czeskiego Schindlera", który w chwili rozbioru Czechosłowacji przez Hitlera wywiózł do Anglii ponad 600 dzieci, głównie żydowskich.

MRUGNIJ DWA RAZY ★★★
thriller, USA/Meksyk 2024, reż. Zoë Kravitz, wyk. Naomi Ackie, Channing Tatum, Alia Shawkat
23:25 | hbo
Aktorka Zoë Kravitz debiutuje za kamerą: Kelnerka wpada w oko miliarderowi i potentatowi elektronicznemu, który zaprasza ją na imprezę na prywatną wyspę. Czy kierują nim czyste intencje?

NIKT ★★★★
film sens., USA/Japonia/Chiny 2021, reż. Ilya Naishuller, wyk. Bob Odenkirk, Aleksiej Serebriakow, Connie Nielsen
20:00 | hbo
Wizyta domorosłych włamywaczy w domu marzącego o ciszy i spokoju safanduły budzi prawdziwą bestię – maszynę do zabijania, z którą zadziera rosyjska mafia. Plus niezwykle energetyczny Bob Odenkirk.

NORYMBERGA ★★★
dramat wojenny, USA/Węgry 2025, reż. James Vanderbilt, wyk. Russell Crowe, Rami Malek, Leo Woodall
21:55 | canal+ premium
Pojmany przez aliantów Hermann Göring (Russell Crowe!) czeka w więzieniu na proces norymberski. Obserwuje go – podobnie jak innych hitlerowskich zbrodniarzy – amerykański psychiatra Douglas Kelley.

OBYWATEL KANE ★★★★★
film biograficzny, USA 1941, reż. Orson Welles, wyk. Orson Welles, Joseph Cotten, Agnes Moorehead
23:15 | tvp kultura
Dziewięć nominacji i tylko jeden Oscar dla najważniejszego filmu w dziejach kina: Orson Welles proponuje dziennikarskie śledztwo jako klucz do poznania prawdziwego oblicza prasowego potentata.

SKYFALL ★★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania/Turcja/Chiny 2012, reż. Sam Mendes, wyk. Daniel Craig, Judi Dench, Javier Bardem
20:00 | tvn
"Bond" nr 23: kiedy wykonanie zadania się nie powiodło, przez co szefowa MI6 musi odejść, agent 007 (Daniel Craig – oklaski!) zwraca się w stronę mrocznej przeszłości, by ocalić siebie i Brytanię.

SZPIEDZY TACY JAK MY ★★★★
komedia, USA 1985, reż. John Landis, wyk. Chevy Chase, Dan Aykroyd, Steve Forrest
20:00 | warner tv
Hollywood odpowiada na pierestrojkę: Chevy Chase i Dan Aykroyd jako agenci CIA wysłani do Afganistanu w celu przechwycenia najtajniejszej z tajnych radzieckich broni. Świetna zabawa.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1

06:10 Akacjowa 38
07:00 Msza święta
07:30 Agape blisko Ciebie (144)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:25 Okrasa łamie przepisy
09:00 Ranczo V (10/13)
10:00 Komisarz Alex II (2/13)
11:00 Ojciec Mateusz XXV (10)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (820)
12:55 Zwierzęta III (8/10)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info, pogoda
15:10 Reporterzy (660)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (6021)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Pociąg widmo** (3/6) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2024
21:25 **Powrót na „Ranczo"** (4) - serial dok.
22:00 **Różyczka** - dramat ★★★ obyczajowy Polska 2010, reż. Jan Kidawa-Błoński (125 min)
00:05 **Rocky II** - dramat ★★ obyczajowy USA 1979 (120 min)
02:05 **Chce się żyć** - dramat ★★★★ obyczajowy Polska 2013, reż. Maciej Pieprzyca (115 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Anna Dymna – spotkajmy się (456) - dyskusja
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7743) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7743) - mag. Polska 2026
11:45 Operacja zdrowie (93)
12:30 Koło fortuny (2138)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1119)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2139)
16:35 Familiada (3096)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1120)
18:50 Jeden z dziesięciu (13)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (20)

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kocham Cię, Polsko!** (11) - quiz Polska 2026
22:15 **Gabi Drzewiecka zaprasza** (10) - talk-show Polska 2026
23:15 **To jest grane** (112)
23:50 **Syn** (1,2/10) - western
01:45 **Jesień w Nowym Jorku (Autumn in the City)** ★★★ - komedia romantyczna USA/Kanada 2022, reż. Michael Robison, wyk. Aimee Teegarden, Evan Roderick (90 min)

POLSAT

06:00 Nowy dzień (3113)
08:00 Halo tu Polsat (3364)
11:40 Na ratunek 112 XV (8)
12:20 Gliniarze Śląsk (57) - serial krym. Polska 2026
13:20 Gliniarze XVIII (34,35)
15:30 Wydarzenia (1120)
15:55 Gliniarze XXI (58) - serial fab.-dok. Polska 2026, wyk. Aleksander Mackiewicz
16:55 Gliniarze Śląsk (58) - serial krym. Polska 2026, wyk. Agnieszka Wagner
18:00 Pierwsza miłość 50 (121) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zając, Mateusz Kościukiewicz
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (1120) - program publicystyczny Polska 2026
19:30 Sport - Polska 2026

19:55 **LEGO Masters. W drodze** (2) - program rozrywkowy
21:00 **Hobbit: Pustkowie Smauga (The Hobbit: The Desolation of Smaug)** ★★★★ - film przygodowy USA/Nowa Zelandia 2013, reż. Peter Jackson (240 min)
01:00 **Uprowadzona II (Taken 2)** ★★★ - film sensacyjny Francja 2012, reż. Olivier Megaton, wyk. Liam Neeson, Maggie Grace (120 min)

TVN

05:05 Jak to jest zrobione? XVI
05:40 Uwaga! (8134) - mag.
05:55 Ukryta prawda (17/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Bobowa – Paleta Smaków 29 (2) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5842)
11:25 Kuchenne rewolucje: Tarnów – Pizzeria Bujani XXIV (10) - reality show Polska 2022
12:35 Kuchenne rewolucje XXVI (10) - reality show
13:40 Ukryta prawda (24,25/60) - serial fab.-dok.
15:45 Młode gliny II (34)
16:50 Szpital św. Anny IV (59) - serial obycz. Polska 2026
17:55 Detektywi VII (59) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:35 Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich
19:50 Uwaga! (8135) - mag.

20:00 **Skyfall** - film sens. ★★★★ USA/Wlk. Brytania/Turcja/Chiny 2012, reż. Sam Mendes, wyk. Daniel Craig, Judi Dench, Javier Bardem, Ralph Fiennes (190 min)
23:10 **Focus** - komedia ★★★ kryminalna USA/Argentyna 15, reż. Glenn Ficarra, John Requa, wyk. Will Smith, Margot Robbie (130 min)
01:20 **Kuba Wojewódzki** (12) - talk-show Polska 26
02:30 **Uwaga!** (8135)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (9,10/22) - serial krym. USA 1985, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XVIII (10,9/15)
10:00 Zaklinaczka duchów IV (15/23) - serial fantasy USA 09
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Mój grzech (14/110)
13:00 Wspaniałe stulecie IV (50) - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes (43)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XII - serial obycz.
17:00 Rodzinny interes (44) - serial obycz. Polska 2019
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (58,59) - serial obyczajowy Polska 2026

20:00 **Pole rażenia (Striking Distance)** ★★ - film sens. USA1993, reż. Rowdy Herrington (125 min)
22:05 **Rambo II (Rambo: First Blood Part II)** ★★★ - film sens. USA/Meksyk 1985, reż. George P. Cosmatos (115 min)
00:00 **Nie cudzołóż i nie kradnij** ★ - komedia Polska 22, reż. Mariusz Kuczewski, wyk. Mateusz Banasiuk (125 min)
02:05 **Lombard. Życie pod zastaw XIX** (54)

TVN7

05:15 Ten moment (19/40)
05:50 Żony Podlasia (8/10)
06:45 Szkoła (22,23/68)
08:40 Ukryta prawda (31,11,12) - serial fab.-dok.
11:45 W-11 – wydział śledczy - serial fab.-dok. Polska 2011
13:05 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2011
13:50 Detektywi V (13) - serial fabularno-dok. Polska 2025
14:55 Szpital św. Anny IV (49) - serial obycz. Polska 2026
15:55 Ukryta prawda (21/73) - serial fab.-dok. Polska 2021
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (14/60) - serial fab.-dok. Polska 2023

20:00 **Słodko-ostro (India Sweets And Spices)** ★★★ - komedia USA 2021, reż. Geeta Malik, wyk. Sophia Ali (135 min)
22:15 **Zły Mikołaj (Bad Santa)** ★★★ - komedia USA/Niemcy 2003, reż. Terry Zwigoff, wyk. Billy Bob Thornton (110 min)
00:05 **13 minut (13 Minutes)** ★★ - film sens. USA/Kanada 2021, reż. Lindsay Gossling, wyk. Trace Adkins (145 min)
02:30 **Hotel Paradise** (49)

MEZZO

10:00 „Betroffenheit", balet w choreografii Crystal Pite - balet Wlk. Brytania 2017
11:45 Królewska Orkiestra Concertgebouw, Klaus Mäkelä
13:40 Intermezzo
14:00 Giuseppe Verdi: Ernani - opera Hiszpania 2023
16:30 Filharmonia Czeska, Jakub Hrůša: Hołd dla Smetany
17:55 Israel Fernández – Festiwal w Grenadzie
18:35 Robert Glasper Trio – Fondation Louis Vuitton, Paris
20:30 Joyce DiDonato, Il Pomo d'Oro, Maxim Emelyanychev: Eden - muzyka klasyczna
22:05 Orkiestra Opery Paryskiej, Gustavo Dudamel: Mahler - muzyka klasyczna
23:30 Charles Gounod: Romeo i Julia - opera Niemcy/Szwajcaria 2023

PULS 2

11:10 Gus. Mały (33,34/52)
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Lwia straż (7,1/26)
13:00 Nowe przygody Kubusia Puchatka II
13:35 Smerfy (9/27)
14:00 Baranek Shaun V
14:35 Marta mówi! II
15:00 Miraculous VI (17)
16:00 Koci domek Gabi
17:00 Fineasz i Ferb
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (15,16/39)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (48) - serial obycz.
21:00 Slumdog. Milioner z ulicy - film obycz. Wlk. Brytania/USA/Francja 2008
23:40 Taxi IV - komedia sensacyjna Francja 2007
01:35 Park grozy - horror USA 2018, reż. Gregory Plotkin

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIII (11) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XIV (2,3,4/31) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XV (17,18) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII (9,10,11,59/40) - serial fabularno-dok. Polska 2019
17:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (438) - reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXV (59,60) - serial obycz.
20:00 A na obiad... (11) - mag.
20:15 Gwiazdy kabaretu (193, 192) - kabaret i satyra
22:20 Most szpiegów - thriller USA/Niemcy/Indie 2015, reż. Steven Spielberg, wyk. Tom Hanks, Mark Rylance
01:20 Opowiem ci o zbrodni II (1,2) - serial dok. Polska 2019
02:20 Love Island VI (4/41)

METRO

07:25 Bez kompleksów (8)
08:30 Szpital (20,21/87)
10:25 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:25 Szkoła (48/67) - serial fabularno-dok. Polska 2019
13:25 Brzydula - serial obycz.
14:35 Damy i wieśniaczki. Za granicą (4) - program rozrywk.
15:35 Druga szansa III (6)
16:45 The Floor (13, 14)
18:00 Złomowisko PL VII
19:00 Kartoteka X
20:00 Akademia policyjna II – Pierwsze zadanie - komedia USA 1985, reż. Jerry Paris, wyk. Steve Guttenberg
21:50 Belfer (3,4/10) - serial kryminalny Polska 2016
00:00 Zbrodnie z pierwszych stron gazet III (15/15)
01:05 Szpital (25/68)
02:05 Szkoła (54/67)

PIĄTEK 20.11

STOPKLATKA

08:00 Robert Makłowicz (190, 194) - magazyn
09:45 Komisarz Rex V (9,10/13) - serial sens. Austria/Niemcy 1999
11:55 Vera V (4/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2015
13:55 Katastrofy w przestworzach XV (2,2,2,1/10) - serial dok.
18:05 Wojny magazynowe: Kanada II (3,4/12)
19:15 Aukcja w ciemno III (3,4/26) - serial dok.
20:00 Sztos - komedia sensacyjna Polska 1996, reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Jan Nowicki, Cezary Pazura, Krzysztof Zaleski, Leon Niemczyk, Dariusz Kordek (115 min)
21:55 Hansel i Gretel: Łowcy czarownic (Hansel & Gretel: Witch Hunters) - film akcji USA/Niemcy 2013, reż. Tommy Wirkola, wyk. Jeremy Renner (110 min)
23:45 Egzorcysta: Początek (Exorcist: The Beginning) - horror USA/Wlk. Brytania/Francja/Włochy/Pakistan 2004, reż. Renny Harlin (140 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa
07:50 Zwierzęta Wajraka III (6,7/10) - serial dok. Polska 22
08:50 Wagary - film krótkometrażowy Polska 2024
09:35 Do przerwy 0:1 (7/7)
10:05 Szumy i fonie - film krótkom. Polska 2024
10:35 Diabeł - film krótkometrażowy Polska 2022
10:55 Żegnaj, Ameryko! - komediodramat Niemcy/Polska 1993, reż. Jan Schütte
12:50 1920. Bitwa Warszawska - dramat historyczny Polska 2011, reż. Jerzy Hoffman
15:10 Hallo Szpicbródka, czyli ostatni występ króla kasiarzy - komedia muzyczna Polska 1978, reż. Janusz Rzeszewski, Mieczysław Jahoda
17:20 Pogranicze w ogniu (12,13) - serial sens. Polska 91
20:00 Co lubią tygrysy - komedia Polska 1989, reż. Krzysztof Nowak-Tyszowiecki, wyk. Wojciech Pokora, Krzysztof Kowalewski
21:45 Brunet wieczorową porą - komedia Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski
23:45 Lokal zamknięty - komedia Polska 2021, reż. Krzysztof Jankowski, wyk. Janusz Chabior, Eryk Kulm

ALE KINO+

08:55 Nadzieja (Hope) - dramat obycz. Niemcy/Polska 07, reż. Stanisław Mucha (125 min)
11:00 The Office PL III (5,6/12) - serial kom.
12:05 Karen Pirie II (1/3) - serial kryminalny
14:05 Bestia (5,6/6) - serial obycz. Kanada 2021
16:05 Był sobie chłopiec (About a Boy) - komedia Wlk. Brytania/USA/Francja/Niemcy 2002, reż. Paul Weitz, Chris Weitz (125 min)
18:10 Karen Pirie II (2) - serial krym. Wlk. Brytania 2025
20:10 Zapowiedź (Knowing) - thriller USA/Wlk. Brytania/Australia 2009, reż. Alex Proyas, wyk. Nicolas Cage, Chandler Canterbury (140 min)
22:30 Więcej niż Walkiria: Upadek Czwartej Rzeszy (Beyond Valkyrie: Dawn of the 4th Reich) - dramat woj. USA 2016 (125 min)
00:35 Niewierny (Infidel) - thriller USA 2019, reż. Cyrus Nowrasteh, wyk. Jim Caviezel, Claudia Karvan (140 min)

POLSAT FILM

08:35 Przyjaciółki XI (9,10)
10:30 Świat według Kiepskich (25,27,5,6,13/42) - serial kom.
13:45 To skomplikowane - komedia romant. USA/Japonia 09, reż. Nancy Meyers
16:05 S.W.A.T. Jednostka specjalna - film sens. USA 2003
18:40 Pasażerowie - film s.f. USA/Australia/Hongkong 2016
21:00 Kingsman: Tajne służby - film sens. Wlk. Brytania/USA 2015, reż. Matthew Vaughn
23:40 Cudzoziemiec - film sensacyjny USA/Polska 2003
01:45 Fala zbrodni III (22/31)

FILMBOX+ ONE

09:50 Vera IX (1/4)
11:50 Zbrodnie w Grantchester VI (7/8)
12:50 Agatha Christie: Kryminalne zagadki II (7) - film krym. Francja/Szwajcaria 2009
15:00 Strażnik Teksasu IX (1,2/24) - serial sensacyjny
17:05 Vera IX (2/4)
18:55 Zbrodnie w Grantchester VI (8/8)
20:00 Need For Speed - film sensacyjny USA/Indie 2014
22:50 Krzyk II - horror USA 1997, reż. Wes Craven
01:35 Underworld: Evolution - film sens. USA/Kanada 2006

TVP KULTURA

08:25 Tamte lata, tamte dni
09:00 Rodzina Kanderów (7)
10:15 Nie do przebaczenia (The Unforgiven) - western USA 1960, reż. John Huston (130 min)
12:25 Kant – doświadczenie wolności - film dok.
13:35 Pejzaż bez Ciebie
15:05 Weiser - dramat psychol. Francja/Polska/Szwajcaria/Niemcy/Dania 2000 (110 min)
16:55 Rodzina Kanderów (8)
18:05 Tygodnik kulturalny
18:50 Pamiętniki Sherlocka Holmesa (5/6)
20:00 Wstęp do filmu (623)
20:05 Jedno życie (One Life) - film biograf. Wlk. Bryt./Czechy/Australia/USA 2023, reż. James Hawes, wyk. Anthony Hopkins, Helena Bonham Carter, Lena Olin (120 min)
22:05 Pitbull (6)
23:05 Wstęp do filmu (624)
23:15 Obywatel Kane (Citizen Kane) - film biograficzny USA 1941, reż. Orson Welles, wyk. Orson Welles (125 min)
01:20 Zabawne ptaki (Drôles d'oiseaux) - film anim. F/Szwajc. 2021 (40 min)

WARNER TV

07:35 Prawo Agaty V (13,1)
09:30 Bajer z Bel-Air VI
10:30 Teraz albo nigdy! II (5,6,7,8) - serial obyczajowy
14:25 Bajer z Bel-Air VI (23,24/24) - serial kom. USA 96
15:25 Cudotwórcy III (5-10/10)
18:05 Czary–mary - film przygodowy USA 1993
20:00 Szpiedzy tacy jak my - komedia USA 1985, reż. John Landis, wyk. Chevy Chase
21:55 Batman - film s.f. USA/Wlk. Brytania 1989
00:30 Lśnienie - thriller Wlk. Brytania/USA 1980

PARAMOUNT

09:20 Policyjna grupa pościgowa XVI (3) - serial dok.
10:25 Pingwiny z Madagaskaru III (6/15)
10:55 Love in Taipei - komedia romantyczna USA 2023
13:00 Czarodziejki VIII
14:55 Pingwiny z Madagaskaru III (7/15)
15:25 Sully - dramat obycz. USA 2016, reż. Clint Eastwood
17:25 Transformers: Przebudzenie bestii - film s.f. Kan. 23
20:00 Raport mniejszości - film s.f. USA 2002
23:00 Przetrwanie - film sens. USA 2011, reż. Joe Carnahan

HBO

08:20 Red Rocket - komedia USA 2021, reż. Sean Baker (130 min)
10:30 Zabójcza rywalizacja - dramat obyczajowy USA 2025 (85 min)
11:55 Na planie (47) - mag.
12:20 Kosmiczny Jet: Obóz Kosmiczny - film anim. USA 2023 (85 min)
13:45 All American VIII (11,12)
15:15 Pan Popper i jego pingwiny - komedia USA 11, reż. Mark Waters, Jonathan Waters (95 min)
16:50 Hacks V (5,6/10)
18:00 Jane Eyre - dramat obycz. Wlk. Brytania/USA 2011, reż. Cary Joji Fukunaga (120 min)
20:00 Nikt - film sens. USA/Japonia/Chiny 2021, reż. Ilya Naishuller, wyk. Bob Odenkirk, Aleksiej Serebriakow (90 min)
21:30 Motocykliści - dramat krym. USA 2023, reż. Jeff Nichols (115 min)
23:25 Mrugnij dwa razy - thriller USA/Meksyk 2024, reż. Zoë Kravitz (100 min)
01:05 Sprzedawcy 3 - komedia USA 2022, reż. Kevin Smith (95 min)

CINEMAX

13:10 Wyścig z czasem - film s.f. USA 11, reż. Andrew Niccol
15:00 Grawitacja - film s.f. Wlk. Brytania/USA 2013
16:30 Łacina dla wszystkich - komedia F/Włochy 2024
18:00 Gdyby ulica Beale umiała mówić - dramat miłosny USA 2018, reż. Barry Jenkins
20:00 Bar dobrych ludzi - dramat obycz. USA 21, reż. George Clooney, wyk. Ben Affleck
21:45 Rocky 3 - film sens. USA 1992, reż. Sylvester Stallone
23:25 Faceci w czerni III - film s.f. USA 2012, wyk. Will Smith

ROMANCE TV

11:25 Kwiaty tęsknoty - dramat obycz. Niemcy 2007
13:20 Inga Lindström: Siła wspomnień - film obycz. Niemcy 04, reż. Karola Meeder
15:05 Pulchna jak ja - komedia romantyczna Niemcy 2007
17:00 Gabinet z widokiem na morze - serial obycz.
18:55 Śledztwo prowadzi Watzmann (3/8) - serial krym.
20:00 Statek marzeń
21:55 Toni – akuszer: Klasa dla siebie - komedia Niemcy 2023
23:50 Śledztwo prowadzi Watzmann (3/8) - serial krym.
00:55 Statek marzeń

CANAL+ PREMIUM

09:15 Ida - dramat obycz. Polska/Dania/Francja/Wlk. Bryt. 2013 (80 min)
10:35 Saga »Zmierzch«: Przed świtem, cz. 2 - film fantasy USA 2011, reż. Bill Condon (115 min)
12:30 Łapu-Capu (277)
12:35 LARP. Miłość, trolle i inne questy - komedia Polska 2025 (95 min)
14:10 Hollywoodgate
15:45 Juno - komediodramat USA/Kanada 2007, reż. Jason Reitman (95 min)
17:20 Premierowa jazda
17:35 Kawałek po kawałku - film anim. USA/Dania/Australia/Hongkong 2024 (95 min)
19:10 Łapu-Capu (278)
19:15 Pompeje - film katas. USA/Niemcy 2014, reż. Paul W.S. Anderson, wyk. Kit Harington (105 min)
21:00 The Office PL VI (5,6/12) - serial komediowy Polska 2026
21:55 Norymberga - dramat wojenny USA/Węgry 2025, reż. James Vanderbilt (150 min)
00:25 Lucky Strike - dramat wojenny USA 2026, reż. Rod Lurie (105 min)

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny II (5)
10:55 Magda M. II (10)
11:55 Prawo Agaty II (10,11)
13:55 Młode gliny II (6)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej
17:10 Top 100: filmy wszech czasów (5) - mag. filmowy
17:50 Dora i Miasto Złota - film przyg. USA/Australia/Wlk. Brytania 2019
20:00 Sanctum - film przyg. Australia/USA 2011
22:30 Heroski - film przyg. USA/Wlk. Brytania 2023

AMC

08:10 Lodowiec, cz. 2
10:10 Sekcja 8. - film sensacyjny USA/Niemcy 2003
12:15 Powrót na błękitną lagunę - film przyg. USA 1991
14:20 Pogromcy duchów II - komedia sens. USA 1989
16:40 Aleksander - dramat hist. USA/Wlk. Bryt./Niemcy/Holandia/Francja/Włochy 04
20:10 Teren prywatny - thriller USA 2001, reż. Harold Becker, wyk. John Travolta
22:00 Ong Bak 2 - film przygodowy Tajlandia 2008
00:00 Protektor - film sens. USA 2009, reż. Keoni Waxman

AXN

08:25 Agenci NCIS XIII (13/24)
09:15 Castle III (22,23/24)
11:10 Detektyw Monk (4,5/13)
13:10 Agenci NCIS XIII (14,15/24) - serial krym.
15:05 FBI: Most Wanted V (7,8/13) - serial kryminalny
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (10,11/22)
19:05 Castle III (24,1/24)
21:05 Niepokonany III: Odkupienie - film sens. USA 2010, reż. Isaac Florentine
23:10 John Wick 4 - film sensacyjny USA/Niemcy 2023

EPIC DRAMA

08:10 Detektyw Murdoch XII
09:10 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (2/6)
10:10 Lekarze na start
11:45 Panna Scarlet i komisarz IV (5/6) - serial krym.
12:55 Panna Scarlet VI (2/6)
14:00 Agenci NCIS XVIII
14:55 Panna Marple V (4/4)
16:55 Poirot X (4/4)
18:55 Agenci NCIS XVIII (11/16)
19:55 Poirot III (3/11)
21:00 Tajemnica Bladego Konia (2/2) - miniserial
22:00 I nie było już nikogo
23:55 Poirot III (3/11)
01:00 Agenci NCIS XVIII (11/16)

TVN STYLE

11:25 Bitwa o gości (5)
12:25 Ugotowani (9)
13:25 Kuchenne rewolucje (8, 7) - reality show Polska 25
15:30 MasterChef (10)
17:05 Teraz one (8)
17:40 Kuchenne rewolucje (14, 9, 3) - reality show
20:50 Love the Look (8) - program rozrywkowy Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XVIII (8,15/14) - serial dok. Polska 26
23:50 Down the road. Zespół w trasie IV (3/12) - serial dok.
00:45 EuroPOLKI studentki (6) - lifestyle Polska 2024

TVN TURBO

08:05 Gadżet 4.0 (6, 7)
09:05 Fani czterech kółek
10:00 Raport Turbo (5113)
10:15 Samochód marzeń: Kup i zrób (6) - magazyn
11:15 Wojny samochodowe (7)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować V
18:00 Raport Turbo (5114)
18:15 Mobilni mechanicy (3, 4)
19:45 Naprawy nie do naprawy (7) - mag. motoryzacyjny
20:30 Z drugiej ręki (7, 11)
22:00 Raport Turbo (5114)
22:15 Zawodowi handlarze (11)

BBC FIRST

07:25 Zagadki doktora Blake'a
08:40 Z pamiętnika położnej
09:55 Ojciec Brown XI (8,9/10)
11:55 Śmierć pod palmami XIV
13:00 Shakespeare i Hathaway V (8) - serial krym.
15:00 Śledztwa siostry Bonifacji III - serial krym.
16:00 Tajemnice Brokenwood
18:00 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami III
21:00 Zaginiona (2/6)
22:00 Detektyw z Chelsea IV
23:00 Luther (6/6)
00:10 Happy Valley III (1/6)

FX

09:00 FBI V (8/23)
10:00 Agenci NCIS II (18/23)
10:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (13/18)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (13,14/24)
13:45 Castle III (6/24)
14:40 Lucyfer III (9/26)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (15,16/24)
17:25 Z Archiwum X V
19:15 FBI V (9/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku V (2/25)
21:05 Zabójcze umysły XII (3/22)
22:00 CIA (7/12) - serial krym.
22:55 Z Archiwum X V (20/20)

HGTV

08:55 Moje miasto, mój dom: wspólny projekt - serial dok.
09:55 Letnia chata na lata XI
11:50 Włoszki wymiatają! (8)
12:30 Uratuj swój ogród (15)
13:30 Patent na dom (3)
14:30 Mieszkanie na miarę III
16:25 Polowanie na ogród VI
18:15 Poukładani (5) - lifestyle
19:15 Weekendowa metamorfoza (5, 6) - reality show
21:05 Zgłoś remont (8)
22:05 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (4/8) - serial dok.
23:05 House Hunters (7-10)
01:10 Kupujemy dom na plaży

BBC LIFESTYLE

10:25 Bake off: zawodowcy (8)
11:25 Najdroższe brytyjskie domy III (6) - serial dok.
12:30 Mistrzowie ceramiki (6)
13:35 10 lat mniej w 10 dni II
14:40 Pięciogwiazdkowe święta: Hotel Corinthia
15:40 Mistrzowie ceramiki: Kanada (4) - teleturniej
16:40 Zapraszam do stołu: profesjonaliści (7)
17:40 Masterchef: Australia
19:50 Nigella: święta w Amsterdamie
21:00 Bad Boyfriends (5)
22:00 Oblicza seksu (2/3)
23:00 Ratunek dla skóry

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół XI (8/22)
08:50 The Office PL (1,2/12)
09:50 Przyjaciele X (9-12/18)
11:55 Teoria wielkiego podrywu VIII (5-10/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół XI (9-12/22)
16:30 Przyjaciele X (13-16/18)
18:30 The Office PL (3,4/12)
19:35 Duchy (9,11/18)
20:35 Teoria wielkiego podrywu VII (17-19/24) - serial kom.
22:00 The Office PL III (6,7/12)
23:05 Comedy Club (8, 9)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy IV (3/13)

TVP SERIALE

08:40 Komisarz Alex XIII (11)
09:30 Rodzinka.pl X (5)
10:00 Klan - telenowela
10:35 Ranczo VI (3/13)
11:25 Rodzinka.pl XIX (9,10)
12:25 Na sygnale
13:05 Rodzinka.pl XVII (3)
13:45 Ojciec Mateusz (6,7)
15:40 Komisarz Alex XIII
16:25 Na sygnale
17:35 Ranczo VI (5,6/13)
19:25 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (12) - mag.
19:35 Ojciec Mateusz (8,11/14)
21:30 Ranczo VI (7,8/13)
23:25 Ojciec Mateusz (9/14)
00:15 Gra z Cieniem II (11)

CANAL+ KUCHNIA

14:40 ABC gotowania – kuchnia włoska (11, 12)
15:45 Dzień dobry, obiad (2)
16:15 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (2) - mag.
16:30 Ekoporady z Julią Oleś
16:32 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (3) - mag.
16:40 Ekoporady z Julią Oleś
16:45 Jamie Oliver (3)
18:40 Eva Longoria
19:40 Pasta i basta (2)
19:45 m jak mięso (4)
20:20 Jamie: dania w 20 minut
21:15 Anthony Bourdain VII
23:40 Planeta słodyczy (3, 4)

CANAL+ DOMO

09:00 Rośliny Karoliny (9, 10)
10:00 Gardeners' World (16)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty IX (1,2)
14:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (9/20) - serial dok.
15:00 Najlepszy dom w okolicy (15, 16) - reality show
16:00 Daleko od miasta XVII
17:00 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (10/20) - serial dok.
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty: Nowa Zelandia IX - serial dok.
20:00 Daleko od miasta X (5,6)
21:00 Najlepszy dom w okolicy
22:00 Wielkie projekty XII

PLANETE+

12:20 Niezwykłe podróże koleją VIII (6/7) - serial dok.
13:30 Afryka z góry (5/10)
14:35 Sekrety budowniczych piramid II (5/6) - serial dok.
15:45 Targowiska świata (4)
16:50 Świat z góry XIII (7,8)
18:00 Dokąd dzisiaj? IV
18:35 Cud numer 71 71 (3/3)
19:40 Watykan. W jakim stanie jest Kościół? (4/6)
20:50 Sekrety budowniczych piramid II (4/6) - serial dok.
22:00 Premiera: Prost (3,4/6)
23:10 Planeta Seks (1/6)

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Budowa na końcu świata
11:00 Klan z Alaski III (17/32)
12:00 Celnicy na straży Szwecji (12/14) - serial dok.
13:00 Nagi instynkt przetrwania XII (3) - serial dok. USA 26
15:00 Złomowisko PL XII
16:00 Ed Stafford: inicjacja (6)
17:00 Gwiezdne bitwy (2/6)
18:00 Operacja: LOT (2/6)
19:00 Nagi instynkt przetrwania II (30,31/32) - serial dok.
21:00 Przystanek Bieszczady
22:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII (18)
23:00 W oku cyklonu: Łowcy burz (3/6) - serial dok. USA 26

TVP HISTORIA

11:00 Wszystkie kolory świata
12:00 Miód – słodka namiętność - film dok. Austria 2022
13:00 Kennedy, Sinatra i mafia
14:00 Kariera Nikodema Dyzmy (5/7) - serial obycz.
14:55 Sensacje XX wieku
17:15 Wojenne dziewczyny (8)
18:05 Tajemnice kultowych seriali (3) - mag. filmowy
18:55 Polski szeregowiec Ryan. Historia braci Krajewskich
20:00 Frantic - thriller USA/Francja 88, reż. Roman Polański
22:00 Sensacje XX wieku (95)
23:00 Król (2/8) - serial krym.

HISTORY

14:00 Polskie UFO (1)
14:30 Jak to wyjaśnić? II
14:50 Największe tajemnice świata VII (10) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Absurdy przeszłości: historie pełne ryzyka II (9)
17:10 II wojna światowa: walka o Europę (6/8) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (16) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XII
21:00 Putin: ojciec chrzestny Rosji (1/2) - serial dok.
22:00 Tajemnice skute lodem V (5) - serial dok.
23:00 Jak to wyjaśnić? IV (17/20)

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny IV
16:00 Odkopać historię (1/10)
17:00 Ukryte pod miastami
17:55 Wcielenia zła: Tojo. Brzytwa Strachu (4/10)
18:55 Utracone bomby zimnej wojny - serial dok. F 2018
20:00 Katastrofa w przestworzach XXIV (11/11) - serial dok.
21:00 Premiera: W obliczu zagłady (2) - serial dok.
22:00 Premiera: Operacja Barbarossa - serial dok.
23:00 Wojna na pustyni (3)

FOCUS TV

08:00 Było sobie życie
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici XII
11:00 Gwiazdy lombardu XXII
12:00 Poszukiwacze historii XI
13:00 Ostatni bastion Hitlera V (2,3/6) - serial dok.
15:00 Przygody poszukiwaczy złota (1/12) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VII
20:00 Historia krzyżowców
21:00 Tajemnice piramid
22:00 Kobiety Trzeciej Rzeszy
00:00 Korea Północna: cyberterror - film dok. USA 2020
01:00 Rolnicy. Podlasie VII (7)

BBC EARTH

10:30 Życie na pustkowiu UK
11:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice VI (3/6) - serial dok.
12:30 Wietnamskie przygody Billa Baileya (4/6) - serial dok.
13:35 Dziewicze zakątki Ziemi
14:35 W okowach mrozu X
15:35 Życie na pustkowiu UK
16:40 Ewolucja (5/5)
17:45 Dziewicze zakątki Ziemi
18:45 Wietnamskie przygody Billa Baileya (5) - serial dok.
19:45 Dziki połów: nieznane wody (3) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu
22:55 Zabójcza pogoda V (2/13)

POLSAT VIASAT HISTORY

10:25 Wojenne fabryki III (5/6)
11:30 Adolf Hitler: zrozumieć dyktatora (1/6) - serial dok.
12:35 Starożytne Pompeje – tajemnice Oplontis (1,2)
14:35 Czarna śmierć: pacjent zero (1,2/2) - serial dok.
16:50 II wojna światowa: cena imperium (9/13) - serial dok.
17:55 Wojenne fabryki III (6/6)
18:55 Wyprawa po skarby z Bettany Hughes IV
19:55 Faraonowie: nie tylko piramidy - serial dok. F 2024
20:55 Berlin 1936: olimpiada Hitlera w kolorze - film dok.
22:00 Wojny faraonów (4/4)

SOBOTA 21.11

Od A do Z

ALFA ★★★
film przyg., USA/Chiny/Kanada 2018, reż. Albert Hughes, wyk. Kodi Smit-McPhee, Jóhannes Haukur Jóhannesson, Marcin Kowalczyk
20:00 | stopklatka
Albert Hughes, po raz pierwszy bez brata, opowiada baśń o narodzinach przyjaźni między człowiekiem i psem (wilkiem): porzuceni przez swoje stada, człowiek i wilk, łączą siły, by przetrwać w dziczy.

BEETLEJUICE BEETLEJUICE ★★★
komedia, USA/Francja 2024, reż. Tim Burton, wyk. Michael Keaton, Winona Ryder, Catherine O'Hara
21:25 | tvn
Długo oczekiwany sequel kultowego filmu Tima Burtona: rodzina wraca do nawiedzonego domu, portal do zaświatów stoi otworem, a szalony demon czeka na moment, kiedy ktoś trzykrotnie wypowie jego imię.

CHŁOPCY Z JERSEY ★★★
musical, USA 2014, reż. Clint Eastwood, wyk. Vincent Piazza, John Lloyd Young, Christopher Walken
20:00 | tvp kultura
Niespodzianka? Clint Eastwood pochyla się nad fenomenem amerykańskiego zespołu The Four Seasons – zdaniem specjalistów najlepszej grupy popowo-rockowej przed pojawieniem się Beatlesów. Do posłuchania.

DZIKI ROBOT ★★★★
film anim., USA/Japonia 2024, reż. Chris Sanders,
20:00 | hbo
Po awaryjnym lądowaniu na bezludnej wyspie ultranowoczesny robot, sterowany przez sztuczną inteligencję, musi przystosować się do życia w środowisku naturalnym, wśród mieszkających tam zwierząt i ptaków.

FRANTIC ★★★★
thriller, USA/Francja 1988, reż. Roman Polański, wyk. Harrison Ford, Emmanuelle Seigner, Betty Buckley
23:10 | tvp historia
Polański przerabia Hitchcocka: amerykański chirurg wikła się w sprawy półświatka i aferę szpiegowską, poszukując w Paryżu porwanej żony. Harrison Ford i Emmanuelle Seigner jako jego przewodniczka.

Kurozając i świątynia świstaka

18:30 | hbo
★★★

FOT. NWAVE PICTURES SRL – OCTOPOLIS SAS

Kiedy odmieniec – pół kurczak, pół zając – dowie się, że ma siostrę, zrobi wszystko, by ocalić gatunek. A do tego potrzebuje szczególnej mocy tajemniczego świstaka. Wyrusza więc na niebezpieczną wyprawę.

FILM ANIMOWANY
FRANCJA/BELGIA/USA 2025, REŻ. BENJAMIN MOUSQUET

JURASSIC WORLD: UPADŁE KRÓLESTWO ★★
film przyg., USA/Chiny 2018, reż. J.A. Bayona, wyk. Chris Pratt, Bryce Dallas Howard, Rafe Spall
22:00 | polsat
Ciągle to samo. Zbliżający się wybuch wulkanu na wyspie, zamienionej na ponownie zamknięty park rozrywki ze sklonowanymi dinozaurami, skłania dawnych opiekunów zwierząt do podjęcia akcji ewakuacyjnej.

KONIEC ULICY DĘBOWEJ ★★★
horror, USA 2026, reż. David Robert Mitchell, wyk. Anne Hathaway, Ewan McGregor, Maisy Stella
21:40 | hbo
W wyniku kosmicznego incydentu część ulicy zostaje przeniesiona w czasie i przestrzeni, co wymaga od zdradzającej dysfunkcjonalność rodziny przewartościowania priorytetów i wspólnego działania.

LONDYN W OGNIU ★★
film sens., USA/Wlk. Brytania/Bułgaria 2016, reż. Babak Najafi, wyk. Gerard Butler, Aaron Eckhart, Morgan Freeman
22:05 | tv puls
Twórcy „Olimpu w ogniu" – historii terrorystycznego ataku na Biały Dom – idą za ciosem: pogrzeb brytyjskiego premiera w Londynie ma być okazją do ataku na przywódców świata zachodniego.

MAD MAX: NA DRODZE GNIEWU ★★★★★
film s.f., Australia/USA 2015, reż. George Miller, wyk. Tom Hardy, Charlize Theron, Nicholas Hoult
21:40 | cinemax
Po 30 latach George Miller powraca do swego bohatera – bez Mela Gibsona, ale z tą samą energią: Mad Max miesza szyki postapokaliptycznemu satrapie. Kino dynamiczne w stanie czystym.

PRZEBUDZENIE ★★★
thriller, USA 2007, reż. Joby Harold, wyk. Hayden Christensen, Jessica Alba, Terrence Howard
20:00 | canal+ premium
Podczas operacji transplantacji serca pacjentowi pod narkozą wraca świadomość, dzięki czemu jest świadkiem podejmowania – bynajmniej nie medycznych – decyzji dotyczących jego życia.

RAMBO III ★★
film sens., USA 1988, reż. Peter MacDonald, wyk. Sylvester Stallone, Richard Crenna, Marc De Jonge
20:00 | tv puls
John Rambo w Afganistanie: niezamierzony (chyba) pastisz kina akcji z Sylvestrem Stallone prężącym wszystkie muskuły w starciu z całą potęgą Armii Czerwonej. Wyłącznie dla fanów S.S.

ROBOCOP ★★★★
film sens., USA 1987, reż. Paul Verhoeven, wyk. Peter Weller, Nancy Allen, Dan O'Herlihy
20:00 | cinemax
Historia policjanta-cyborga wypowiadającego wojnę skorumpowanym władzom miasta przeżartego rdzą zbrodni. Koniecznie, choćby dla przypomnienia sobie, jakiej klasy reżyserem bywał Paul Verhoeven.

WORLD TRADE CENTER ★★
film katas., USA 2006, reż. Oliver Stone, wyk. Nicolas Cage, Michael Peña, Maria Bello
23:45 | tvn 7
Oliver Stone składa hołd ofiarom 11 września 2001 roku, a także dzielnym ratownikom, którzy narażając życie, ruszyli z pomocą ludziom w zagrożonych zawaleniem budynkach. Patetyczne, ale nie porusza.

ZABÓJCZA BROŃ ★★★★
komedia sensacyjna, USA 1987, reż. Richard Donner, wyk. Mel Gibson, Danny Glover, Gary Busey
20:00 | tvn 7
Zwariowany Mel Gibson i stateczny Danny Glover jako niezastąpiony w każdej sytuacji policyjny tandem. Pierwszy film z serii: majstersztyk gatunku!

KONRAD J. ZARĘBSKI

SOBOTA 21.11

TVP1

07:00 Msza święta
07:40 Rok w ogrodzie (1192)
08:05 Rok w ogrodzie extra
08:20 Pełnosprawni
09:05 Ranczo V (11/13)
10:05 Komisarz Alex II (3/13)
10:55 Dobre strony (16)
11:20 Ojciec Mateusz XXV (11)
12:05 Domowe patenty (20)
12:15 Między pokoleniami (3)
12:45 W samo południe (High Noon) - western USA 1952, reż. Fred Zinnemann (90 min)
14:15 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (13)
14:25 Okrasa łamie przepisy
15:00 Rolnik szuka żony (10)
16:00 Zaraz wracam (41,42)
17:00 Teleexpress, pogoda
17:30 Ojciec Mateusz 36 (2)
18:40 Jaka to melodia? (6022)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 **Komisarz Alex XXVI** (11) - serial kryminalny Polska 2026
21:25 ★★★ **Rekiny wojny (War Dogs)** - film krym. USA/Kambodża/Rumunia 2016, reż. Todd Phillips (120 min)
23:25 ★★ **Spokojnie, to tylko awaria! (Airplane II: The Sequel)** - komedia USA 1982 (90 min)
00:55 ★★★ **Różyczka** - dramat obyczajowy Polska 2010, reż. Jan Kidawa-Błoński (125 min)

TVP2

05:10 Barwy szczęścia
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7744) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7744) - mag. Polska 2026
11:25 Super Gary. Gotuj z Bosacką! (15) - mag. kulinarny
12:05 W poszukiwaniu dobrego filmu (58) - mag. kulturalny
12:40 Informacje kulturalne
13:05 Panna młoda
14:00 Familiada (3157)
14:35 Koło fortuny (2140)
15:15 Szansa na sukces. Opole 2027 (11) - show
16:20 Na dobre i na złe
17:15 Panna młoda
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (60) - teleturniej
19:10 Słowo na niedzielę
19:25 Rodzinka.pl XIX (10,11) - serial kom. Polska 2026

20:30 **The Voice of Poland: Live** (16) - program rozrywkowy Polska 26
23:30 **Postaw na milion** (401) - teleturniej
00:30 **Wypisz, wymaluj... miłość (Words and Pictures)** ★★★ - komedia romant. USA/Kanada/Australia 2013, reż. Fred Schepisi (120 min)
02:30 **Druga córka (Zerrissen – Zwischen zwei Müttern)** ★★ - dramat obyczajowy Niemcy 2013 (100 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień (3120)
08:00 Halo tu Polsat (3372)
11:00 SuperMarket Chef (8)
11:35 Nasz nowy dom (384) - reality show Polska 2026
12:55 Pokochaj lub sprzedaj (2) - reality show Polska 2026
14:00 Powrót do przyszłości (Back to the Future) - film s.f. USA 1985, reż. Robert Zemeckis, wyk. Michael J. Fox, Christopher Lloyd (150 min)
16:30 Awantura o kasę (308) - teleturniej Polska 2026
17:40 Hitster. Muzyczna gra przebojów (15) - program muzyczny Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Prezydenci i premierzy (476) - program publicyst.
19:30 Sport - Polska 2026

19:55 **Kabaret na żywo. Młodzi i moralni. Nad mętną rzeką** (184) - kabaret i satyra Polska 2026
22:00 ★★ **Jurassic World: Upadłe królestwo (Jurassic World: Fallen Kingdom)** - film przyg. USA/Chiny 2018, reż. J.A. Bayona (165 min)
00:45 ★★★ **Człowiek z Toronto (The Man from Toronto)** - komedia sens. USA 2022, reż. Patrick Hughes (140 min)

TVN

05:15 Zamieszkać na plaży V (14/14) - serial dok. USA 2019
05:40 Uwaga! (8135) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (18/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Toruń – EPTO 29 (3) - reality show Polska 2024
07:45 Dzień Dobry TVN (5843) - magazyn Polska 2026
11:30 Bez kompleksów (8) - reality show Polska 2026
12:40 Na Wspólnej (173-176) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Renata Dancewicz
14:40 MasterChef (10) - show Polska 2026
16:25 Studio Pucharu Świata
16:45 Skoki narciarskie: Puchar Świata mężczyzn w Lillehammer
18:45 Studio Pucharu Świata
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 **Azja Express** (12) - reality show Polska 2026
21:25 ★★★ **Beetlejuice Beetlejuice** - komedia USA/Francja 2024, reż. Tim Burton, wyk. Michael Keaton (130 min)
23:35 ★★ **Blade – wieczny łowca (Blade)** - horror USA 1998, reż. Stephen Norrington, wyk. Wesley Snipes (155 min)
02:10 **Uwaga!** (7759)
02:30 **Kuchenne rewolucje 28** (10) - reality show

TV PULS

06:00 Kobra – oddział specjalny XVII (3,6,2/15)
09:00 Taki jest świat (46)
09:25 Boso przez świat (86)
10:00 Lombard. Życie pod zastaw XII (50,52,54-59) - serial obycz. Polska 2023, wyk. Zbigniew Buczkowski, Henryk Gołębiewski, Michał Chorosiński, Agata Szafrańska. 18-letni Tymon chciałby wstąpić do Szkoły Orląt i zostać pilotem myśliwca, ale rodzice nie zgadzają się, żeby syn służył w wojsku. Szef proponuje Patrycji, żeby poszła z nim na biznesową kolację. Hofer chce kupić w lombardzie kserokopiarkę.
20:00 ★★ **Rambo III** - film sens. USA 88, reż. Peter MacDonald, wyk. Sylvester Stallone, Richard Crenna (125 min)
22:05 ★★ **Londyn w ogniu (London Has Fallen)** - film sens. USA/Wlk. Brytania/Bułgaria 2016, reż. Babak Najafi (120 min)
00:05 ★★ **Długi pocałunek na dobranoc (The Long Kiss Goodnight)** - thriller USA 1996, reż. Renny Harlin (135 min)
02:20 **Dyżur III** (38)

TVN7

05:15 Ten moment (20/40)
05:50 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie IV - serial dok.
06:45 New Looney Tunes III
07:00 8-bitowe święta - komedia USA/Kanada 2021, reż. Michael Dowse, wyk. Winslow Fegley, Steve Zahn
09:00 Unboxing – Wielkie otwarcie (4) - teleturniej
09:35 The Floor (17, 18)
11:00 Ukryta prawda (46) - serial fabularno-dok.
11:30 Mówię Wam (14) - mag.
12:55 Ukryta prawda (3,6/48) - serial fabularno-dok.
14:55 Szpital św. Anny IV (7,8)
16:55 Detektywi VII (1,2,3) - serial fab.-dok. Polska 2026
20:00 ★★★★ **Zabójcza broń (Lethal Weapon)** - komedia sensacyjna USA 1987, reż. Richard Donner, wyk. Mel Gibson, Danny Glover (140 min)
22:20 **Władca Pierścieni. Pierścienie władzy II** (3/8) - serial przyg.
23:45 ★★ **World Trade Center** - film katas. USA 2006, reż. Oliver Stone, wyk. Nicolas Cage, Michael Peña (160 min)
02:25 **Zbliżenie. Mówię Wam podcast** (9)

MEZZO

08:25 Cleveland Orchestra, Marc-André Hamelin
10:00 Georg Friedrich Händel: Jefte - balet Polska 25
12:35 Intermezzo
12:55 Dianne Reeves i Romero Lubambo – Międzynarodowy Festiwal Jazzowy w Montrealu
14:10 Tyreek McDole
15:15 Claudio Abbado 10 lat później - portret muzyczny
16:50 Utopia, Giuseppe Mengoli, Daniel Lozakovich: Pärt, Dusapin, Scelsi – Fondation Louis Vuitton
18:20 Young Euro Classic 2025: Joven Orquesta Nacional de España - muzyka klasyczna
20:30 Giuseppe Verdi: Otello - opera Hiszpania 2025
23:00 Verdi: Requiem – Staatskapelle Dresden, Daniele Gatti

PULS 2

08:30 Klakson i spółka - film anim. Malezja/Malediwy/Brunei/Dżibuti/Martynika 18
10:05 Asterix i Kleopatra - film anim. Francja/Belgia 68
11:45 Wojciech Cejrowski. Boso – Karaiby (3, 4)
13:05 Gwiazdy Mazurskiej Nocy Kabaretowej (14, 1)
15:05 Oszukana księżniczka - film fantasy Niemcy/Włochy 2023, reż. Matthias Steurer
16:35 Zaczarowana księżniczka - film fantasy Czechy/Słowacja 2026
19:00 Dwanaście prac Asteriksa - film anim. F 1976
20:30 Taxi V - film sens. Francja 2018, reż. Franck Gastambide, wyk. Malik Bentalha
22:50 Więzienie w ogniu - film sens. USA 2015
00:25 Dzielnica strachu (8)

TV4

07:00 Galileo - pr. popularn.
09:05 #JesteśmyDlaDzieci (353) - mag. Polska 2026
09:30 A na obiad... (11) - mag. kulinarny Polska 2026
09:35 Galileo
11:45 Mini Galileo
12:00 Men in Black: International - film s.f. USA/Chiny 2019, reż. F. Gary Gray, wyk. Chris Hemsworth, Tessa Thompson, Liam Neeson
14:25 SuperMarket Chef (8)
14:55 Policjantki i policjanci XXV (46-50) - serial obycz.
20:00 A na deser... (21) - mag. kulinarny Polska 2026
20:10 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (45-48) - serial kryminalny Polska 2026
00:20 Gwiazdy kabaretu (191, 190) - kabaret i satyra
02:25 STOP Drogówka (385)

METRO

08:50 Klan z Alaski V (3,4,5/15) - serial dok. USA 19
11:55 Złomowisko PL VI (7,8) - serial dok. Polska 2018
14:00 Makłowicz w drodze (2, 3) - mag. kulinarny
15:15 Farma Clarksona III (1/8) - cykl reportaży
16:20 Azja Express (11)
17:50 Kryminalni IV (8,9) - serial krym. Polska 2006, wyk. Marek Włodarczyk
20:00 Świadek koronny - film sens. Polska 07, reż. Jarosław Sypniewski, Jacek Filipiak, wyk. Paweł Małaszyński
22:05 Morderstwo w Białym Domu - film sens. USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes, Diane Lane
00:15 Kuba Wojewódzki (12)
01:20 Szpital (26/68)
02:20 Szkoła (55/67)

SOBOTA 21.11

STOPKLATKA

08:00 Komisarz Rex XII (1,2/12) - serial krym.
10:00 Hudson i Rex VI (15,16/16) - serial krym.
12:00 Vera VI (1/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2016
14:00 Doktor z pogranicza - serial obycz. Polska 26
15:00 Jutro będziemy szczęśliwi (Demain tout commence) *** - komediodramat Francja/Wlk. Brytania 2016., reż. Hugo Gélin, wyk. Omar Sy (140 min)
17:20 Stawka większa niż życie (14,15) - serial wojenny Polska 1969
20:00 Alfa (Alpha) *** - film przygodowy USA/Chiny/Kanada 2018, reż. Albert Hughes, wyk. Kodi Smit-McPhee, Jóhannes Haukur Jóhannesson, Jens Hultén (120 min)
22:00 Ucieczka gangstera (The Getaway) ** - film sensacyjny USA/Japonia 1994, reż. Roger Donaldson (155 min)
00:35 Haker ** - komedia sensacyjna Polska 2002, reż. Janusz Zaorski, wyk. Kasia Smutniak, Piotr Miazga (120 min)

KINO POLSKA

07:50 Polska Kronika Filmowa: 46B/69 - program dok.
08:00 Nibylandex - film krótkometrażowy Polska 2026
08:35 Syn szczęścia - film krótkometrażowy Polska 2024
08:55 Jadzia - komedia Polska 1936, reż. Mieczysław Krawicz, wyk. Jadwiga Smosarska
10:40 Dziewczyna i chłopak - komedia Polska 1980
12:35 Janosik - film przyg. Polska 1974, reż. Jerzy Passendorfer, wyk. Marek Perepeczko, Ewa Lemańska
15:30 Konopielka - komedia Polska 1982, reż. Witold Leszczyński, wyk. Krzysztof Majchrzak, Anna Seniuk
17:35 U Pana Boga w ogródku - komedia Polska 2007, reż. Jacek Bromski, wyk. Krzysztof Dzierma, Andrzej Beja-Zaborski, Emilian Kamiński
20:00 Młode wilki - film sens. Polska 1995, reż. Jarosław Żamojda, wyk. Michelle Cleo Godsey, Jarosław Jakimowicz, Piotr Szwedes, Jan Nowicki
22:05 Ekstradycja (5,6) - serial sens. Polska 1995, wyk. Marek Kondrat, Tomasz Kozłowicz
00:35 Wesele - dramat obyczajowy Polska/Łotwa 2021, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Robert Więckiewicz

ALE KINO+

09:15 Bruce Lee, wejście smoka - film dok.
10:30 Rebeliant (Free State of Jones) *** - film sens. USA 2016, reż. Gary Ross, wyk. Matthew McConaughey (170 min)
13:20 Alfa (Alpha.) *** - film sensacyjny Holandia/Szwajcaria 2024, reż. Jan-Willem Van Ewijk (135 min)
15:35 Ostatnie wielkie dzieło (The Last Vermeer) *** - dramat historyczny USA/Holandia 2019, reż. Dan Friedkin, wyk. Guy Pearce (150 min)
18:05 Grantchester XI (5,6)
20:10 Źródło nadziei (The Water Diviner) *** - dramat wojenny Australia/USA 2014, reż. Russell Crowe, wyk. Russell Crowe (130 min)
22:20 Byliśmy żołnierzami (We Were Soldiers) *** - dramat wojenny USA/Niemcy/F 2002, reż. Randall Wallace (160 min)
01:00 Ukryty motyw (Vogter) *** - thriller Dania/Szwecja/Francja 2025, reż. Gustav Möller, wyk. Dar Salim (130 min)

POLSAT FILM

08:00 Sąsiedzi - serial anim.
08:15 Byli sobie wynalazcy
09:55 Sezon na misia II - film anim. USA/Kanada 2005
11:35 Fałszywa dwunastka II - komedia USA/Kanada 2005
13:35 Śmierć na Nilu - film kryminalny USA 2022
16:05 Sing 2 - film anim. USA/Japonia/Francja 2021
18:30 Warcraft: początek - film fantasy USA 2016
21:00 Fuks II - komedia kryminalna Polska 2024
23:00 Safe House - film sens. USA/RPA/Japonia 2012

FILMBOX+ ONE

08:00 Strażnik Teksasu VIII (20,21,22/25) - serial sens.
10:55 Vera X (1/4)
12:50 Jumper - film s.f. USA/Kanada 2008, reż. Doug Liman
14:40 Potop, cz. 1 - film historyczny Polska 1974
17:55 Agatha Christie: Kryminalne zagadki (8) - film krym. Francja/Szwajcaria 2008
20:00 Vera X (3/4) - serial krym. Wlk. Brytania 2020
22:00 Krzyk III - horror USA 1999, reż. Wes Craven
00:35 Millennium: Zamek z piasku, który runął - thriller Niemcy/Dania/Szwecja 2009

TVP KULTURA

08:00 Kabaret - film anim. Polska 1964 (10 min)
08:10 Miejsce - film anim. Polska 1966 (20 min)
08:30 Weiser - dramat psychol. Francja/Polska/Szwajcaria/Niemcy/Dania 2000 (110 min)
10:20 Pan wzywał, Milordzie? (1/5)
11:25 Eufonie 2026
12:00 Fanny Ardant. Filmy mojego życia - film dok.
13:10 Dzień z życia artysty
13:50 Jasminum - komedia **** Polska 2006, reż. Jan Jakub Kolski (130 min)
16:00 Czterdziestolatek (13/13) - serial kom.
17:10 Tamte lata, tamte dni
17:50 Nie do przebaczenia (The Unforgiven) *** - western USA 1960, reż. John Huston (130 min)
20:00 Chłopcy z Jersey (Jersey Boys) *** - musical USA 2014, reż. Clint Eastwood (145 min)
22:25 Klub Jazzowy (16)
23:40 Wstęp do filmu (623)
23:45 Jedno życie (One Life) **** - film biograf. Wlk. Bryt./Czechy/Australia/USA 2023 (115 min)
01:40 Eufonie 2026

WARNER TV

09:45 Uwolnić orkę IV: Ucieczka z Zatoki Piratów - film przyg. USA 2010
11:55 Pan Niania - komedia USA 93, reż. Michael Gottlieb
13:40 Rodzinne rewolucje - komedia romant. USA 2014
16:00 Dziewczyna na pożegnanie - kom. romant. USA 77
18:10 Święta Denisa Rozrabiaki - komedia USA/Kanada 2007
19:50 Godziny szczytu III - komedia USA/Niemcy 2007
21:30 W sieci - film sens. USA 1994, reż. Barry Levinson
00:00 Hannibal II (12,13/13)

PARAMOUNT

07:50 Lemony Snicket – Seria niefortunnych zdarzeń - komedia Niemcy/USA 2004
10:00 Goonies - film przyg. USA 1985, wyk. Sean Astin
12:30 BFG: Bardzo fajny gigant - film fantasy USA/Indie/Wlk. Bryt. 16, reż. Steven Spielberg
14:55 Top Gun - film sens. USA 1986, reż. Tony Scott
17:20 Top Gun: Maverick - film sensacyjny USA 2022
20:00 Gliniarz z Beverly Hills - komedia sensacyjna USA 1984, reż. Martin Brest
22:10 Na fali - film sensacyjny Japonia/USA 1991

HBO

09:55 W skrócie - komediodramat Niemcy 2024, reż. David Dietl (105 min)
11:40 Srebrna Gwiazda *** - dramat kryminalny USA 2025 (100 min)
13:20 Żegnaj Christopher Robin **** - film biograficzny Wlk. Brytania/USA 2017 (105 min)
15:05 Eleanor Wspaniała *** - dramat obycz. USA 2025, reż. Scarlett Johansson (95 min)
16:40 Piotruś Pan ** - film przyg. Wlk. Brytania/USA/Australia/Nowa Zelandia 2003 (110 min)
18:30 Kurozając i świątynia świstaka *** - film animowany Francja/Belgia/USA 2025 (90 min)
20:00 Dziki robot **** - film anim. USA/Japonia 2024, reż. Chris Sanders (100 min)
21:40 Koniec ulicy Dębowej *** - horror USA 2026, reż. David Robert Mitchell (100 min)
23:20 21 Jump Street *** - komedia sensacyjna USA 2012 (110 min)
01:10 22 Jump Street *** - komedia sensacyjna USA 2014 (110 min)

CINEMAX

13:05 Rocky 3 - film sens. USA 1992, reż. Sylvester Stallone
14:45 Strażniczka - dramat obyczajowy Francja 2023
16:45 Dosięgnąć kosmosu - film biograficzny USA 1999
18:30 Faceci w czerni II - film s.f. USA 2002, wyk. Will Smith
20:00 RoboCop - film sens. USA 1987, reż. Paul Verhoeven
21:40 Mad Max: Na drodze gniewu - film s.f. Australia/USA 2015, reż. George Miller
23:40 Pewnego razu w Meksyku: Desperado II - film sensacyjny USA/Meksyk 2003

ROMANCE TV

10:30 Lato w Barcelonie - komedia romantyczna Niemcy/Hiszpania 2015
12:25 Serca pod drzewem oliwnym - komedia romantyczna USA 2023
14:15 Statek marzeń
16:05 Tajemnica Karaibów - film przyg. Niemcy 2004
18:00 Krawcowa z Madrytu (5,6/17) - serial obycz.
20:00 Weiss & Morales (3/4)
21:55 Wydział zabójstw Stambuł (3/21) - serial krym.
23:50 Lilly Schönauer: Und dann war es Liebe - film obycz. Niemcy/Austria 2008

CANAL+ PREMIUM

08:15 Historia Apple'a. Jak sprzedać rewolucję
09:10 Imagine Dragons: Live at the Hollywood Bowl
11:20 Nowa fala - film bio **** graficzny Francja/USA 2025 (105 min)
13:05 Łapu-Capu (279)
13:20 Kaśka Sochacka – Ta Druga na Bis (Live)
14:10 Premierowa jazda
14:25 Zmierzch - film ** fantasy USA/Wlk. Brytania 2008 (120 min)
16:25 Trzej muszkietero-wie ** - film przyg. USA/Niemcy/Francja/Wlk. Brytania 2011 (110 min)
18:15 Kopnięci w czasie ** - komedia Francja/Belgia 2025, reż. Vinciane Millereau (105 min)
20:00 Przebudzenie - thriller *** USA 2007, reż. Joby Harold, wyk. Hayden Christensen (85 min)
21:25 Przyjmij / Odrzuć ** - thriller USA/Irlandia 2025 (95 min)
23:00 Ice Cream Man - horror * USA 2026, reż. Eli Roth, wyk. Eli Roth (95 min)
00:35 Kuracja - horror ** USA 2024, reż. Max Minghella (100 min)

TVN FABUŁA

07:35 Magda M. II (10,11,12)
10:35 Skarb Mikołajka - komedia Francja/Belgia 2021
12:45 Miss Agent II: Uzbrojona i urocza - komedia sensacyjna USA 2005, reż. John Pasquin
15:05 Larry Crowne: Uśmiech losu - komediodramat USA/Francja 2011, reż. Tom Hanks
17:25 Fantastyczne zwierzęta i jak je znaleźć - film przyg. Wlk. Brytania/USA 2016
20:00 Godzilla vs. Kong - film s.f. USA 21, reż. Adam Wingard
22:30 Święto ognia - film obyczajowy Polska 2023

AMC

11:25 Bohaterowie z Fukushimy - film katas. Japonia/Hongkong 2020
13:55 Ślepy traf - dramat kryminalny USA 2013
15:55 Uciec, ale dokąd? - film sensacyjny USA 1993
17:55 Ocaleni - thriller USA/Kanada 2008
20:00 Angielska robota - film sens. Wlk. Bryt./USA/Australia 2008, reż. Roger Donaldson, wyk. Jason Statham
22:20 Protektor - film sens. USA/Hongkong 1985
00:20 W mgnieniu oka - film s.f. Wlk. Brytania 1992

AXN

08:15 Rekrut: Feds (17/22)
09:15 FBI: Most Wanted V (12/13) - serial kryminalny
10:15 Detektyw Monk III (12,13/16) - serial krym.
12:15 Detektyw III (14/16)
13:15 Detektyw Monk III (15,16/16) - serial krym.
15:10 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VI (15-19/24)
20:00 John Wick 4 - film sensacyjny USA/Niemcy 2023
23:25 Ocalony - dramat wojenny USA/Wlk. Brytania 2013, reż. Peter Berg

EPIC DRAMA

08:30 Panna Scarlet i komisarz IV (3,4,5/6) - serial krym.
12:00 Agenci NCIS XVIII (8,9,10/16) - serial krym.
14:45 Robin Hood
15:55 Panna Marple III (3/4)
17:55 Agenci NCIS XVIII (11/16)
18:50 Rodzina Hardacre'ów II (4/6) - serial obyczajowy
19:55 Sprawy pana Booka II (2/6) - serial kryminalny
21:00 Dalgliesh II (1/6) - serial krym. Wlk. Brytania 2023
23:00 Królowa węży (4/8)
00:05 Robin Hood
01:10 Panna Scarlet i komisarz IV (1/6) - serial krym.

TVN STYLE

11:25 Kuchenne rewolucje (1)
12:25 Jestem z Polski XVIII (8,7/14) - serial dok.
14:25 Ostre cięcie (8, 2)
16:00 Bitwa o gości (6)
17:00 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (5/8) - serial dok.
18:00 Poukładani (6)
19:00 Kuchenne rewolucje (9, 10) - reality show Polska 25
21:05 Teraz one (8)
21:40 Top Model (12)
23:05 Love the Look (8) - program rozrywkowy Polska 2026
00:05 Kochaj albo wróć (5/11)
01:05 Zagadki seksualności II

TVN TURBO

10:15 Naprawy nie do naprawy
11:00 Ciężarówką przez Malezję (2/9) - serial dok.
12:00 Po raz trzeci. Sprzedane! (4/6) - serial dok.
12:45 Kupione, zrobione, sprzedane (7/9) - serial dok.
13:45 Wojny samochodowe
15:45 Polski supersamochód
16:30 Z drugiej ręki (11)
17:15 Jeździć, obserwować VIII
18:00 Zawodowi handlarze
18:45 Co tu się odjechało? (7)
19:15 Mobilni mechanicy (5, 6)
20:40 Zawodowi handlarze
22:10 Jeździć, obserwować V
23:40 The Grand Tour (2)

BBC FIRST

07:50 Co ludzie powiedzą? V
10:30 Morderstwa w Midsomer
12:35 Ojciec Brown VIII
15:35 Shakespeare i Hathaway IV (5,6/10)
17:35 Z pamiętnika położnej
18:45 Śmierć z dala od palm IV (4/6) - serial kryminalny
19:55 Śmierć pod palmami III (4/8) - serial kryminalny
21:00 Zbrodnie na Szetlandach II (1/6)
22:20 Milczący świadek XXVI
00:35 Zaginiona (2/6)
01:35 Koroner II (8/10)

FX

08:20 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (8,9/24) - serial krym.
10:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IV (19,20/21)
12:00 Z Archiwum X V
13:50 CIA (7/12) - serial krym.
14:45 To właśnie miłość - komedia romantyczna Wlk. Brytania/Francja/USA 2003
17:25 Pojutrze - film katas. USA 04, reż. Roland Emmerich
19:50 Top Gun - film sens. USA 1986, reż. Tony Scott
22:00 Uciec, ale dokąd? - film sensacyjny USA 1993
23:55 Na krawędzi - film sens. USA/Włochy/F/Japonia 1993

HGTV

08:15 Wymarzony dom we Włoszech (12/12) - serial dok.
09:10 Nowa Maja w ogrodzie
10:45 Uratuj swój ogród (34)
11:45 Uchwycić dom II (3,4/12)
12:45 Zgłoś remont (8)
13:40 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (4/8)
14:40 Poukładani (5)
15:40 Polowanie na ogród VI
17:20 House Hunters (1, 2, 3)
19:00 Weekendowa metamorfoza (7, 8, 1) - reality show
21:50 Mieszkanie na miarę II
23:45 Wymarzona wiejska posiadłość (5, 6) - reality show

BBC LIFESTYLE

10:25 Zapraszam do stołu (6)
11:00 Najdroższe brytyjskie domy III (2) - serial dok.
12:00 Niezwykłe hotele bez tajemnic VI (3/8) - serial dok.
13:05 Mistrzowie szycia (5, 6)
15:25 Zapraszam do stołu: wielka porcja (8) - reality show
17:25 Bake off: zawodowcy
19:25 Majorka: śródziemnomorskie smaki (6) - mag.
19:55 10 lat mniej w 10 dni II
21:00 Cena idealnego ciała z Olivią Attwood III
22:00 Seks i miłość dookoła świata – Christiane Amanpour
23:00 Ratunek dla skóry V

COMEDY CENTRAL

08:25 Teoria wielkiego podrywu III (13-22/23) - serial kom.
12:55 Teoria wielkiego podrywu III (23/23)
13:25 Przyjaciele IX (21-23,1-6/24) - serial kom.
18:50 Jaś Fasola (5,6/14)
20:00 Krokodyl Dundee - komedia Australia 1986, reż. Peter Faiman, wyk. Paul Hogan
22:00 The Office PL III (8,9/12)
23:05 Comedy Club (10, 1)
00:05 Miasteczko South Park XIV (8,9,10/14) - serial animowany dla dorosłych

TVP SERIALE

08:05 Na sygnale
10:15 Ranczo V (13/13)
11:15 Na dobre i na złe
12:15 Rodzinka.pl XIX (9,10)
13:30 Ojciec Mateusz (17,1/17)
15:30 Ranczo VI (1,2/13)
17:30 Zmiennicy (5) - serial komediowy Polska 1986
18:40 Stawka większa niż życie (12/18) - serial wojenny
20:00 Ojciec Mateusz (2,3,4/14) - serial krym. Polska 2010, wyk. Artur Żmijewski
22:55 Ranczo VI (3,4,5/13) - serial kom. Polska 2012
01:35 Ojciec Mateusz 36 (1)
02:25 Ekstradycja II (1)

CANAL+ KUCHNIA

14:00 Gotuj sprytnie ze Strzelczykiem (2, 3)
15:00 m jak mięso (4, 5)
16:00 Jamie: dania w 20 minut
17:05 Jamie Oliver (3)
18:05 Wyjątkowe smaki miast III (3/6) - serial dok.
19:05 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (2)
19:20 Gotuj sprytnie ze Strzelczykiem (3) - magazyn
19:50 Poza Bali (1) - serial dok.
20:50 Włoska uczta (23,24)
21:50 James Martin: hiszpańska przygoda II - serial dok.
22:40 m jak mięso (5)

CANAL+ DOMO

12:15 Wielkie amerykańskie rancza (5,6) - serial dok.
13:15 Cudotwórcy – pod presją (7) - serial dok. USA 2026
14:10 Wielkie projekty: transformacje (1) - reality show
15:20 Gardeners' World (1)
16:30 Tomasz Pągowski (6, 7)
17:30 Room service II (3)
18:00 Kuchenna demolka Marty Czerkies (2) - mag.
18:30 Daleko od miasta XVII
19:00 Dom w miesiąc (3, 3)
20:00 Generalna odbudowa
21:00 Wielkie projekty XXIV
22:00 Wielkie projekty: Australia XI - serial dok.

PLANETE+

13:05 Polska z góry. Nad wodą
13:35 Krajobrazy świata (2/12)
14:40 Natura kontra upał (1)
15:50 Motyle (2/3) - serial dok.
16:55 Najdziksze ostępy Europy (1/5) - serial dok.
17:55 Dokąd dzisiaj? IV (157)
18:35 Polska z góry. Naj... w Polsce (10,1/10) - serial dok.
19:35 Na targach świata II (8)
20:10 Bojowniczki!
22:00 Premiera: Karl Lagerfeld. Objawienie (3/4)
23:05 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok. Izrael 22

DISCOVERY CHANNEL

11:00 Celnicy na straży Danii
12:00 Kroniki policyjne
13:00 Złomowisko PL VI
15:00 Celnicy na straży Niemiec
16:00 Przystanek Bieszczady
17:00 Wyzwanie: przetrwanie II - serial dok. Niemcy 2025
18:00 Człowiek kontra niedźwiedź (7/8) - serial dok.
19:00 Fani czterech kółek: w trasie III (1) - serial dok.
20:00 Sekretne życie kasyna w Las Vegas - serial dok.
21:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII (18)
22:00 Gorączka złota XVI
23:00 Akta ekspedycji II (10/13)

TVP HISTORIA

10:50 Wszystkie kolory świata
11:55 Świat w filiżance herbaty (3) - serial dok.
13:00 Era przyrody (2/3)
14:00 Ex libris - magazyn
14:35 Maria Antonina - dramat hist. USA/F/Japonia 2006
16:40 Tajemnice kultowych seriali (4) - mag. filmowy
17:35 Daleko od szosy (1)
19:15 Upadek nazizmu III (3/3)
20:15 Zbrodnie sprzed lat
21:15 Szabla od Komendanta - komedia Polska 1995
23:10 Frantic - thriller USA/Francja 1988, reż. R. Polański

HISTORY

10:10 Wojny magazynowe XVII
13:00 Starożytni kosmici XIV
14:00 Tajemnice skute lodem V (5) - serial dok.
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata (3/26) - serial dok.
15:50 Polskie UFO (1)
16:15 Największe tajemnice świata VII (2) - serial dok.
17:10 Putin: ojciec chrzestny Rosji (1/2) - serial dok.
18:10 Kursk: pierwsza katastrofa Putina (1/2) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVIII
21:00 Starożytni kosmici
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (4,5/11)

NATIONAL GEOGRAPHIC

10:00 Katastrofa w przestworzach XXII (10,5,5,7,4,3/10)
16:00 Premiera: Najniebezpieczniejsze drogi Europy: chaos VIII (1,2) - serial dok.
18:00 UFO: przełomowe śledztwa (5/5) - serial dok.
19:00 Tajemnice strefy 51
20:00 David Blaine (3/6)
21:00 Procesy czarownic: prawdziwe historie
22:00 Szlakiem przeklętych miejsc (1/5) - serial dok.
23:00 CIA: tajemnice i szpiedzy (7,8/8) - serial dok. USA 26

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VIII
09:00 Podróże z Danem Snowem II (2,4/4) - serial dok.
11:00 Niezwykłe pociągi
13:00 Rolnicy. Podlasie II
16:00 Najpiękniejsze domy na wsi - serial dok.
17:00 Straszliwe potwory morskie - film dok.
18:00 Pompeje: Życie w rzymskim mieście (2/4)
19:00 Jak to wyjaśnić? III
20:00 Największe śledztwa CBŚP (6) - serial dok.
22:00 Pogromcy mafii (5,6)
00:00 Najgorsze więzienia świata (3,7/12) - serial dok.

BBC EARTH

09:00 Azja (4/7)
10:10 Ewolucja (5/5)
11:15 Amerykańskie Południe
12:20 W okowach mrozu VI
15:30 Planeta Ziemia III III
17:40 Dziki połów: nieznane wody (2/8) - serial dok.
18:40 Pewnego razu w kosmosie (2/4) - serial dok.
19:45 Układ Słoneczny (1/5) - serial dok. Wlk. Bryt. 2024
20:55 Dzikie zakątki Ziemi z Simonem Reevem (1/4)
22:10 W okowach mrozu II
23:10 Ewolucja (5/5)
00:15 Walka z malarią

POLSAT VIASAT HISTORY

08:15 Tajne bazy nazistów III (2/6) - serial dok. Kanada 2023
09:10 Naziści: korzenie zła - serial dok. Kanada 2026
11:55 Adolf Hitler: zrozumieć dyktatora (4,5,6/6) - serial dok.
15:10 Abu Simbel: świątynie nad Nilem - film dok.
16:15 Wojny faraonów (1,2/4) - serial dokumentalny
18:40 Kleopatra: tajemnicza władczyni - serial dok.
21:00 Norymberga: proces stulecia (1,2) - serial dok.
22:55 Wszystko, co zobaczyli
23:50 II wojna światowa: cena imperium (5,6/13) - serial dok.

Od A do Z

APOKAWIXA ★★
horror, Polska 2022, reż. Xawery Żuławski, wyk. Mikołaj Kubacki, Walenia Gorobets, Monika Mikołajczak
23:45 | tvn
Kino postpandemiczne po polsku: Xawery Żuławski o grupie młodzieży, która wymyka się tuż po maturze nad morze w chwili, gdy natura bierze odwet za krzywdy, sprowokowane przez człowieka. Niekoniecznie.

BALLERINA. Z UNIWERSUM JOHNA WICKA ★★★
film sens., USA/Węgry 2025, reż. Len Wiseman, wyk. Ana de Armas, Anjelica Huston, Gabriel Byrne
21:25 | canal+ premium
Ana de Armas jako córka pary płatnych zabójców, należących do różnych syndykatów. Dziewczyna idzie śladami zamordowanych rodziców i ze wsparciem Johna Wicka podejmuje próbę zemsty na ich mordercach.

CZAS ZEMSTY ★★★
film sens., USA 2013, reż. Niels Arden Oplev, wyk. Colin Farrell, Noomi Rapace, Terrence Howard
20:45 | tvp 2
Mężczyzna, który związał się z mafią, by pomścić doznane od niej krzywdy, staje się ofiarą szantażu ze strony kobiety, która szuka własnej zemsty. Niezła obsada, ale niespełniona obietnica.

CZŁOWIEK PIES ★★★
film sens., Francja/USA/Wlk. Brytania/Hongkong 2005, reż. Louis Leterrier, wyk. Jet Li, Morgan Freeman, Bob Hoskins
22:20 | tv puls
Pulp–fiction według pomysłu Luca Bessona: hodowany na mordercę sierota ucieka od swego pana–gangstera do domu niewidomego stroiciela fortepianów. Przesłanie wątpliwe, ale wykonanie bez zarzutu.

INNI ★★★★
horror, USA/Hiszpania/Francja 2001, reż. Alejandro Amenábar, wyk. Nicole Kidman, Fionnula Flanagan, Christopher Eccleston
22:15 | ale kino+ hd
Alejandro „Otwórz oczy" Amenábar rusza na podbój Hollywood: Nicole Kidman z dwójką dzieci uczulonych na światło w pustym domu pełnym duchów. Wciąga!

Dzień próby

22:50 | tvn 7
★★★★

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

FILM SENS.
USA 2001, REŻ. ANTOINE FUQUA, WYK. DENZEL WASHINGTON, ETHAN HAWKE, GLENN SCOTT GLENN

Policyjny wyga uczy nowicjusza zawodu i wprowadza go w świat, gdzie nic nie wydaje się takie, jak być powinno. Plus Denzel Washington jako glina balansujący na granicy prawa w kreacji na miarę Oscara.

JACK REACHER: JEDNYM STRZAŁEM ★★
film sens., USA 2012, reż. Christopher McQuarrie, wyk. Tom Cruise, Rosamund Pike, Richard Jenkins
20:00 | tvn 7
Pochwała scjentologii? Oskarżony o pięciokrotne morderstwo były snajper żąda, by śledztwo w jego sprawie przeprowadził ekscentryczny detektyw, niegdyś oficer żandarmerii. Plus nieznośny Tom Cruise.

LEKTOR ★★★★
melodramat, USA/Niemcy 2008, reż. Stephen Daldry, wyk. Kate Winslet, Ralph Fiennes, David Kross
23:30 | canal+ premium
Kwestia odpowiedzialności synów za zbrodnie ojców: student odkrywa, że kobieta (Oscar dla Kate Winslet), która wprowadziła go w świat miłosnych uniesień, w czasie wojny była strażniczką w Auschwitz.

MARIA ANTONINA ★★★
dramat historyczny, USA /Francja/Japonia 2006, reż. Sofia Coppola, wyk. Kirsten Dunst, Jason Schwartzman, Judy Davis
23:10 | tvp historia
Kirsten Dunst jako żona Ludwika XVI w ujęciu Sofii Coppoli: portret prawdopodobny psychologicznie, lecz niekoniecznie wierny historii. I dlatego kontrowersyjny, choć wdzięczny.

PAN OD MUZYKI ★★★★
dramat, Francja/Szwajcaria/Niemcy 2004, reż. Christophe Barratier, François Berléand, wyk. Gérard Jugnot, François Berléand, Kad Merad
20:00 | tvp kultura
Nominowany do Oscara i wyróżniony dwoma Cesarami remake filmu Jeana Dreville'a: rozkochany w muzyce wychowawca poprawczaka znajduje klucz do serc swoich krnąbrnych wychowanków. Ujmujące!

PIENIĄDZE TO NIE WSZYSTKO ★★★
komedia, Polska 2000, reż. Juliusz Machulski, wyk. Marek Kondrat, Stanisława Celińska, Andrzej Chyra
21:30 | tvn
Juliusz Machulski o Polsce współczesnej w tonie Franka Capry, podkpiwając z „Arizony" Ewy Borzęckiej: drobny biznesmen branży spożywczej podnosi upadły PGR, uruchamiając produkcję taniego wina.

SZCZĘŚCIA CHODZĄ PARAMI ★★★
komedia, Polska 2022, reż. Bartosz Prokopowicz, wyk. Weronika Książkiewicz, Michał Żurawski, Jacek Beler
23:00 | polsat
Zakochani są przekonani, że przynoszą sobie wzajemnie pecha – do chwili, kiedy podjęte wspólnie bądź pod wpływem partnera decyzje w sprawach zawodowych a zwłaszcza osobistych nie okażą się słuszne.

SZCZĘŚCIARZ ★★★
melodramat, USA 2012, reż. Scott Hicks, wyk. Zac Efron, Taylor Schilling, Blythe Danner
21:45 | warner tv
Zac Efron jako amerykański komandos, który w Iraku wychodził cało z najgorszych opresji dzięki zdjęciu dziewczyny, jakie nosił przy sobie, więc po powrocie do kraju postanawia ją odnaleźć, by jej podziękować.

WSZYSTKIE DROGI PROWADZĄ DO RZYMU ★★
komedia romantyczna, Włochy/Hiszpania/USA/Wlk. Brytania/Szwecja 2015, reż. Ella Lemhagen, wyk. Sarah Jessica Parker, Raoul Bova, Rosie Day
22:45 | tvp 1
Sarah Jessica Parker rusza śladem swojej zbuntowanej córki do Włoch, gdzie spotyka dawnego partnera – ciągle kawalera – więc jest okazja do bezpiecznej i jakże krzepiącej wakacyjnej przygody.

WYBRYK ★★
komedia sensacyjna, USA 2025, reż. Luke Greenfield, wyk. Alan Ritchson, Kevin James, Sarah Chalke
20:00 | hbo
Zwolniony z pracy księgowy przejmuje opiekę nad pasierbem. Nie daje sobie rady, więc szuka wsparcia u innego ojca, spotkanego w parku. A nowy znajomy okazuje się ściganym przez najemników komandosem.

KONRAD J. ZARĘBSKI

NIEDZIELA 22.11

TVP1

08:30 Polskie parki narodowe
09:05 U Pana Boga w ogródku
10:00 Ojciec Mateusz XXV (12)
10:55 Komisarz Alex XXVI (11)
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Anioł Pański
12:15 Między ziemią a niebem
12:45 Taize – Dom serca (8)
13:10 Dzika Skandynawia (1/3)
14:05 Opowieści o niedźwiedziu (3) - cykl reportaży
14:20 Rolnik szuka żony. Odwiedziny (10) - serial dok.
14:50 Alternatywy 4 (3/9)
16:00 Zaraz wracam (43,44)
17:00 Teleexpress, pogoda
17:35 Daję słowo – Maciej Orłoś (46) - talk-show
18:25 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (14)
18:40 Jaka to melodia? (6023)
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 **Gra z Cieniem II** (12) - serial krym. Polska 26
21:25 **Rolnik szuka żony** (11)
22:20 **Rolnik szuka żony. Odwiedziny** (11)
22:45 **Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu (All Roads Lead to Rome)** ★★ - komedia romant. Włochy/Hiszpania/USA/Wlk. Bryt./Szwecja 2015 (100 min)
00:25 **W samo południe (High Noon)** ★★★★★ - western USA 1952, reż. Fred Zinnemann (90 min)

TVP2

05:10 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
06:25 M jak miłość - serial obyczajowy Polska 2026
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7745) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7745) - mag. Polska 2026
10:30 Domowe patenty (20)
10:35 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
11:10 The Voice of Poland (16)
14:00 Familiada (3158)
14:35 Koło fortuny (2141) - teleturniej Polska 2026
15:10 Szansa na sukces. Opole 2027 (12, 12) - show
17:20 Tak to leciało! (95) - teleturniej Polska 2026
18:15 Omnibus – szybcy i mądrzy (61) - teleturniej
19:10 Kocham Cię, Polsko! (11) - quiz Polska 2026

20:45 **Czas zemsty (Dead Man Down)** ★★★ - film sens. USA 2013, reż. Niels Arden Oplev, wyk. Colin Farrell, Noomi Rapace, Terrence Howard, Dominic Cooper (125 min)
22:50 **Kwiatki polskie duże** (19) - mag. Polska 2026
23:50 **Dzień z życia artysty** (17) - mag. kulturalny
00:25 **Matylda** (6) - serial kostiumowy Polska 2024
01:15 **Syn** (1,2/10) - western USA 2017, wyk. Pierce Brosnan, Jacob Lofland

POLSAT

06:00 Nowy dzień (3129)
08:00 Halo tu Polsat (3378)
11:05 Ewa gotuje (587) - mag.
11:45 Sezon na misia: Strach się bać - film anim. Kanada/USA/Australia/Czechy/Wlk. Brytania 2015, reż. David Feiss, Frantisek Vasa
13:35 Rodzina Addamsów (The Addams Family) - film animowany USA/Kanada/Wlk. Brytania/Indie/Niemcy/Wietnam 2019 (110 min)
15:25 LEGO Masters. W drodze (2) - program rozrywkowy
16:30 Awantura o kasę (309)
17:40 Hitster. Muzyczna gra przebojów (16) - program muzyczny Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:30 Być gwiazdą (12) - cykl reportaży Polska 2026

19:55 **Dancing with the Stars. Taniec z gwiazdami** (195) - program rozrywkowy Polska 26
23:00 **Szczęścia chodzą parami** ★★★ - komedia Polska 2022, reż. Bartosz Prokopowicz, wyk. Weronika Książkiewicz (135 min)
01:15 **Downton Abbey** ★★★★ - melodramat Wlk. Brytania/USA/Chiny 2019, reż. Michael Engler, wyk. Michelle Dockery (155 min)

TVN

05:05 Zamieszkać na plaży VI (1/14) - serial dok. USA 2019
05:50 Uwaga! (7759) - mag.
06:10 Kuchenne rewolucje: Poznań – „Pomylone Gary" 28 (5) - reality show Polska 2024
07:10 Magda gotuje Internet (3) - talk-show Polska 2026
07:45 Dzień Dobry TVN (5844)
11:30 Unboxing – Wielkie otwarcie (5) - teleturniej
12:05 Co za tydzień (1269)
12:55 Azja Express (12)
14:35 Kuchenne rewolucje: Węgierska Górka – Hamra 33 (12) - reality show Polska 2026
15:45 Studio Pucharu Świata
16:00 Skoki narciarskie: Puchar Świata mężczyzn w Lillehammer
18:05 Studio Pucharu Świata
18:25 Nowa Szelągowska (9)
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 **MasterChef** (11) - show Polska 2026
21:30 **Pieniądze to nie wszystko** ★★★ - komedia Polska 2000, reż. Juliusz Machulski, wyk. Marek Kondrat, Stanisława Celińska, Andrzej Chyra (135 min)
23:45 **Apokawixa** 🔞 ★★ - horror Polska 2022, reż. Xawery Żuławski, wyk. Mikołaj Kubacki, Waleria Gorobets, Monika Mikołajczak (155 min)
02:20 **Superwizjer** (1357)

TV PULS

05:40 Taki jest świat (46)
06:05 Kobra – oddział specjalny XVIII (10/15)
07:00 Don Matteo: Boski detektyw XIII
09:05 Rodzinny interes
11:00 Miłość, szmaragd i krokodyl - film przygodowy USA/Meksyk 1984
13:10 Sześć dni, siedem nocy - komedia romantyczna USA 1998 (125 min)
15:15 Bibliotekarz – tajemnica włóczni - film przyg. USA/Niemcy 2004 (140 min)
17:35 Need For Speed - film sens. USA/Indie 2014, reż. Scott Waugh, wyk. Aaron Paul, Dominic Cooper (145 min)
20:00 **Świat w ogniu (Angel Has Fallen)** ★★★ - thriller USA/Wlk. Brytania/Portugalia/Kanada/Bułgaria 19 (140 min)
22:20 **Człowiek pies (Unleashed)** ★★★ - film sens. Francja/USA/Wlk. Brytania/Hongkong 2005 (120 min)
00:20 **Sabotaż (Sabotage)** ★★ - film sensacyjny USA 2014, reż. David Ayer, wyk. Arnold Schwarzenegger (125 min)
02:25 **Dyżur III** (42)

TVN7

05:20 Ten moment (21/40)
05:55 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie IV - serial dok.
06:50 New Looney Tunes III
07:05 Bez kompleksów (8)
08:05 Gremliny rozrabiają - film s.f. USA 1984, reż. Joe Dante, Chris Columbus
10:20 The Floor (19, 20)
11:35 Nasza rewolucja: kulisy produkcji - reportaż Polska 26
11:45 Top Model (12)
13:10 Ukryta prawda (4,5/48)
15:10 Szpital św. Anny IV (9,10) - serial obyczajowy
17:10 Detektywi VII (4)
18:10 Akademia policyjna III – Ponowne szkolenie - komedia USA/Kanada 1986 (110 min)
20:00 **Jack Reacher: Jednym strzałem** ★★ - film sens. USA 2012, reż. Christopher McQuarrie, wyk. Tom Cruise, Rosamund Pike (170 min)
22:50 **Dzień próby (Training Day)** ★★★★ - film sens. USA 2001, reż. Antoine Fuqua, wyk. Denzel Washington (145 min)
01:15 **Nostalgia anioła (The Lovely Bones)** ★★ - thriller USA/Wlk. Brytania/Nowa Zelandia 2009 (165 min)

MEZZO

10:15 Emile Parisien Quintet i Theo Croker - koncert
11:35 Jeux – Ensemble Intercontemporain, Orchestre National de Jazz - koncert
12:55 Makaya McCraven na La Rochelle Jazz Festival 2021
14:00 Elektroniczne wibracje
14:50 Elsa Dreisig, Tarmo Peltokoski: Wagner, Strauss, Bruckner - muzyka klasyczna
16:25 Intermezzo
17:00 Charles Gounod: Faust - opera Francja 2025
20:30 Javier Perianes w pałacu Alcázar w Sewilli - muzyka klas.
21:25 Brahms: Sonaty wiolonczelowe – Miklós Perényi, Zoltán Kocsis - muzyka klas.
22:20 Orkiestra Symfoniczna z Monte Carlo, Kazuki Yamada, Truls Mørk: Saint-Saëns, Franck - muzyka klasyczna

PULS 2

08:00 Aukcja w ciemno III (13/26) - serial dok.
08:25 Wojciech Cejrowski. Boso – Karaiby (5, 6, 7)
10:35 Mania wielkości - komedia Francja/Hiszpania/Włochy/Niemcy 1971
12:50 Hibernatus - komedia Francja/Włochy 1969
14:40 Trzy księżniczki - film fantasy Czechy 2024
16:45 Roszpunka i powrót sokołów - film fantasy Niemcy/Czechy 2023
18:45 Czarodziejski flet - film fantasy Niemcy 2023
20:00 Rycerz króla Artura - film przyg. USA/Wlk. Brytania 1995, reż. Jerry Zucker
22:55 Slumdog. Milioner z ulicy - film obycz. Wlk. Brytania/USA/Francja 2008
01:15 Dzielnica strachu IV (17)

TV4

07:00 Najdziwniejsze domy świata II (2/3) - serial dok.
08:05 Kultowe pociągi – najwspanialsze podróże koleją
09:15 A na deser... (21)
09:30 Galileo
11:35 Karate Kid IV: Mistrz i uczennica - dramat obycz. USA 1994, wyk. Hilary Swank
13:45 Wyścig z czasem - thriller USA 2003, reż. Carl Franklin, wyk. Eva Mendes
15:55 Most szpiegów - thriller USA/Niemcy/Indie 2015, reż. Steven Spielberg, wyk. Tom Hanks, Mark Rylance
18:55 Uroczysko V (25,26)
20:00 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (45-48) - serial kryminalny Polska 2026
00:00 STOP Drogówka (386)
01:00 Nieznane zdjęcia Hitlera (1,2/4) - serial dok.

METRO

08:05 Klan z Alaski V (6,7/15)
10:15 Pajęczyna Charlotty - film fantasy USA/Niemcy/Australia 2006, reż. Gary Winick, wyk. Julia Roberts
12:20 The Floor (3, 4) - teleturniej Polska 2026
13:40 39 i pół (6,7) - serial komediowy Polska 2009
15:45 Układ warszawski (13) - serial krym. Polska 2011
16:45 Kryminalni IV (10,11,12) - serial krym. Polska 2006
20:00 Wallander (12/13) - serial kryminalny Szwecja/Niemcy/Dania/Norwegia/Finlandia 2006
22:05 Chyłka – Inwigilacja IV (3,4/6) - serial krym. Polska 21
23:55 Zbrodnie z pierwszych stron gazet III (14/15)
00:55 Szpital (27/68)
01:55 Szkoła (56/67)

NIEDZIELA 22.11

STOPKLATKA

08:00 Komisarz Rex XII (4,5/12) - serial krym.
10:00 Hudson i Rex VII (1,2,3/8) - serial krym.
13:00 Komisarz Montalbano (2/2) - serial krym.
15:45 Książę i ja III: Królewski miesiąc miodowy (The Prince & Me 3: A Royal Honeymoon) ** - komedia romantyczna USA 2008, reż. Catherine Cyran, wyk. Kam Heskin, Chris Geere (105 min)
17:30 Doktor z pogranicza - serial obycz. Polska 26
18:45 Stawka większa niż życie - serial wojenny
20:00 November Man *** - thriller USA/Wlk. Brytania 2014, reż. Roger Donaldson, wyk. Pierce Brosnan, Olga Kurylenko, Luke Bracey, Eliza Taylor, Bill Smitrovich, Amila Terzimehic (130 min)
22:10 Operacja Delta Force II: Na ratunek (Delta Force 2: The Colombian Connection) * - film sens. USA 1990, reż. Aaron Norris, wyk. Chuck Norris (111 min)

ALE KINO+

08:40 Grantchester XI (5,6)
10:45 Natalie Portman: Niepokorna ikona Hollywoodu - film dok.
11:50 Sny o miłości (Drømmer) **** - komediodramat Norwegia 2024, reż. Dag Johan Haugerud (135 min)
14:05 Był sobie chłopiec (About a Boy) **** - komedia Wlk. Brytania/USA/Francja/Niemcy 2002, reż. Paul Weitz, Chris Weitz (125 min)
16:10 Bandyci (American Outlaws) ** - western USA 2001, reż. Les Mayfield (120 min)
18:10 41 dni nadziei (Adrift) *** - film biograficzny USA/Islandia/Hongkong 2018 (120 min)
20:10 Szepty mroku II (5,6/6) - serial krym. USA 2023, wyk. Zahn McClarnon
22:15 Inni (The Others) **** - horror USA/Hiszpania/Francja 01, reż. Alejandro Amenábar, wyk. Nicole Kidman (135 min)
00:30 Godzina prawdy (The Vanished) ** - thriller USA 2020, reż. Peter Facinelli (145 min)

TVP KULTURA

08:00 Nabożeństwo Kościoła Ewangelicko – Reformowanego w Warszawie
09:00 Przystań nad Biblią
09:20 Samuel - reportaż
10:00 Pamiętniki Sherlocka Holmesa (5/6)
11:05 Pan wzywał, Milordzie? (2/5)
12:10 Głupi Jakub - spektakl teatralny Polska 1972
14:20 Stromboli, ziemia ** **Boga (Stromboli, terra di Dio)** - film psycholog. Włochy/USA 50 (110 min)
16:10 Czterdziestolatek (1)
17:15 Studio Kultura (713)
18:05 Cesarskie cięcie ** - komedia romant. Polska 87, reż. Stanisław Moszuk (90 min)
19:35 Wydarzenie aktualne
20:00 Pan od muzyki (Les Choristes) **** - dramat Francja/Szwajcaria/Niemcy 2004 (105 min)
21:45 Porozmawiajmy szczerze (32)
22:25 Lekcja sztuki według Ricarda - film dok.
00:25 Piękni mężczyźni (Beautiful Men) - film krótkom. Francja/Belgia/Holandia 2023 (30 min)

HBO

09:20 Tak się poznaliśmy ** - komedia romantyczna USA 2023, reż. Peter Hutchings (95 min)
10:55 Klopsiki i inne zjawiska pogodowe *** - film anim. USA 2009 (85 min)
12:20 Klopsiki kontratakują *** - film animowany USA/Kanada 2013 (95 min)
13:55 Ludzkie dzieci - film ** s.f. USA/Wlk. Brytania/Japonia 2006 (110 min)
15:45 Red Rocket - komedia **** USA 2021, reż. Sean Baker, wyk. Simon Rex, Bree Elrod (130 min)
17:55 Kaskader - film sensacyjny USA/Kanada/Australia 2024, reż. David Leitch (125 min) ***
20:00 Wybryk - komedia sensacyjna USA 2025, reż. Luke Greenfield, wyk. Alan Ritchson (90 min) **
21:30 Kukułka - horror ** Niemcy/USA 2024, reż. Tilman Singer (100 min)
23:10 Gran Torino - dramat *** obycz. USA 2008, reż. Clint Eastwood, wyk. Clint Eastwood (110 min)
01:00 Miasto złodziei - dramat krym. USA 2010, reż. Ben Affleck (120 min) ***

CANAL+ PREMIUM

09:00 Fleak. Futrzak i ja *** - film animowany Finlandia 2025 (80 min)
10:20 Cudowne życie *** - komediodramat Francja/Kanada 2025, reż. Ken Scott (100 min)
12:00 Łapu-Capu Extra (11)
12:30 Skok na milion ** - komedia Francja/Belgia 2025 (90 min)
14:00 The Office PL VI (5,6/12) - serial kom.
15:00 Niemożliwe - film **** katas. USA/Hiszpania/Tajlandia 2012, reż. J.A. Bayona (115 min)
16:55 Wstęp do meczu
17:25 Piłka nożna: PKO BP Ekstraklasa: Wisła Płock – Legia Warszawa (na żywo)
19:35 Liga+ Extra (na żywo)
21:25 Ballerina. Z uniwersum Johna Wicka *** - film sens. USA/Węgry 25, reż. Len Wiseman (125 min)
23:30 Lektor - melodramat **** USA/Niemcy 2008, reż. Stephen Daldry, wyk. Kate Winslet (120 min)
01:30 Blair Witch Project * - horror USA 1999, reż. Daniel Myrick, Eduardo Sánchez (80 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa: 43B/73 - program dok.
07:50 Szaleństwa panny Ewy - film dla młodzieży Polska 1984, reż. Kazimierz Tarnas, wyk. Dorota Grzelak
09:50 Sportowiec mimo woli - komedia Polska 1939, reż. Mieczysław Krawicz, wyk. Adolf Dymsza, Ina Benita
11:25 Szatan z 7–ej klasy - film przyg. Polska 1960
13:45 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
14:30 Brunet wieczorową porą - komedia Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski
16:35 Ziemia obiecana - dramat obycz. Polska 1975, reż. Andrzej Wajda, wyk. Daniel Olbrychski, Wojciech Pszoniak
20:00 Młode wilki 1/2 - komedia Polska 1998, reż. Jarosław Żamojda, wyk. Anna Mucha, Krzysztof Antkowiak, Jarosław Jakimowicz, Paweł Deląg
22:05 Sala samobójców. Hejter - thriller Polska 2020, reż. Jan Komasa, wyk. Maciej Musiałowski, Agata Kulesza
00:50 Orzeł. Ostatni patrol - dramat historyczny Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki

POLSAT FILM

09:55 Jeźdźcy smoków: Na końcu świata III (9,10,11/13)
11:20 Dawno, dawno temu w „Idolu" - film anim. USA 04
11:35 Sing 2 - film anim. USA/Japonia/Francja 2021
13:50 Ace Ventura: Psi detektyw - komedia sens. USA 1993
15:35 Pasażerowie - film s.f. USA/Australia/Hongkong 2016
17:55 Czas wojny - dramat wojenny USA/Indie 2011
21:00 Cudzoziemiec - film sens. USA/Polska 2003
23:00 Jak zostać gwiazdą - komedia erotyczna Polska 20

FILMBOX+ ONE

08:00 Strażnik Teksasu VIII (25,1,2/25) - serial sens.
10:55 Vera X (2/4)
12:50 Potop, cz. 2 - film historyczny Polska 1974
15:45 Bridget Jones – W pogoni za rozumem - komedia romantyczna Wlk. Brytania/Francja/USA 2004
17:55 Agatha Christie: Kryminalne zagadki (9) - film krym. Francja/Szwajcaria 2008
20:00 Vera X (4/4)
22:00 Bridget Jones III - komedia Wlk. Bryt./F/USA 2016
00:40 Sekretne życie dziewcząt - komedia USA 1999

WARNER TV

13:40 Kopciuszek. W rytmie miłości - komedia USA 2011
15:20 Jackie Chan: Pierwsze uderzenie - film sens. Hongkong 1996, reż. Stanley Tong
17:00 Superman II: wersja reżyserska Richarda Donnera - film s.f. Wlk. Brytania/USA 1980/2006
20:00 Niezwykłe Święta Dolly Parton - film obyczajowy USA 2016, reż. Stephen Herek
21:45 Szczęściarz - melodramat USA 2012, reż. Scott Hicks
23:45 Szalony Koń - western USA 1996, reż. John Irvin

PARAMOUNT

07:50 BFG: Bardzo fajny gigant - film fantasy USA/Indie/Wlk. Bryt. 16, reż. Steven Spielberg
10:25 Słodkie zmartwienia - komedia USA 1995
12:30 Nieoczekiwana zmiana miejsc - komedia USA 1983
15:00 Transformers: Przebudzenie bestii - film s.f. Kanada 2023, reż. Steven Caple Jr.
17:45 Zaginione miasto - komedia sensacyjna USA 22
20:00 Gliniarz z Beverly Hills II - komedia sensacyjna USA 1987, reż. Tony Scott
22:10 Gorączka - film sens. USA 1995, reż. Michael Mann

CINEMAX

12:10 Szalona wiosna - dramat obycz. Hol./Niemcy/Belgia 24, reż. Danyael Sugawara
14:05 Imię - komedia Francja/Belgia 2012
16:00 Witamy na Hawajach - komedia romant. USA 2015
17:45 Valmont - melodramat USA/Francja/Wlk. Bryt. 1989
20:00 Rocky IV - film sens. USA 85, reż. Sylvester Stallone
21:30 Kingsman: Tajne służby - film sens. Wlk. Bryt./USA 15
23:35 Prawo ulicy II (3,4/12)
01:30 Lepiej być nie może - komedia USA 1998

ROMANCE TV

08:40 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2025
14:20 Statek marzeń - serial obyczajowy Niemcy 2025
18:05 Rejs ku szczęściu - serial obycz. Niemcy 2024
20:00 Światła, kamera, romans - komedia romantyczna USA 2020, reż. Brian Brough
21:55 Toskański romans - komedia romantyczna USA 2022, reż. Brian Brough
23:40 Rodzina uszczęśliwia - komedia krym. Niemcy 2011
01:35 Światła, kamera, romans - komedia romantyczna USA 2020, reż. Brian Brough

TVN FABUŁA

11:05 Narodziny - dramat obyczajowy USA 2006
13:20 Lemony Snicket – Seria niefortunnych zdarzeń - komedia Niemcy/USA 2004
15:40 Lassie. Nowe przygody - film przyg. Niemcy 2023
17:40 Stowarzyszenie Wędrujących Dżinsów - komedia USA 2005, reż. Ken Kwapis
20:00 Godzilla i Kong: Nowe imperium - film s.f. USA 2024
22:25 Mortal Kombat - film s.f. USA/Australia 2021
00:50 Sanctum - film przygodowy Australia/USA 2011

AMC

09:30 Powrót na błękitną lagunę - film przyg. USA 1991
11:35 Aleksander - dramat hist. USA/Wlk. Bryt./Niemcy/Holandia/Francja/Włochy 04
15:10 Robin Hood – faceci w rajtuzach - komedia USA/Francja 1993, reż. Mel Brooks
17:20 Legenda Zorro - film przygodowy USA 2005
20:00 Porachunki - komedia kryminalna Wlk. Brytania 1999
22:10 Dzikie żądze - dramat kryminalny USA 1998
00:25 Anakondy: Polowanie na Krwawą Orchideę - horror USA/Australia 2004

AXN

08:10 Agenci NCIS XX (9/22)
09:10 Walker: Strażnik Teksasu III (13/18)
10:10 Detektyw Monk (1,2,3,4,5/13) - serial krym.
15:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas VI (20-24/24)
20:00 Iluzja - thriller USA/Francja 2013, reż. Louis Leterrier, wyk. Jesse Eisenberg
22:20 Iluzja II - thriller USA/Hongkong 2016, reż. Jon M. Chu, wyk. Jesse Eisenberg
00:50 John Wick 4 - film sensacyjny USA/Niemcy 2023

EPIC DRAMA

08:00 Poirot V (6,7,8,2,3/8)
13:40 Sprawy pana Booka II (2/6) - serial kryminalny
14:50 Panna Marple III (4/4)
16:50 Poirot X (4/4)
18:55 Robin Hood - serial przyg. USA/Serbia 2025
20:00 Rodzina Hardacre'ów II (5/6) - serial obyczajowy
21:00 I nie było już nikogo (2) - dramat krym. Wlk. Bryt. 2015
23:00 Tajemnica Bladego Konia (3/3) - miniserial
23:55 Rodzina Hardacre'ów II (5/6) - serial obyczajowy
00:55 Detektyw Murdoch XII (10/18) - serial kryminalny

TVN STYLE

11:30 Ostre cięcie (9)
12:30 Jestem z Polski XVIII (9,10,17,19/14) - serial dok.
16:40 Bitwa o gości (6)
17:45 Nowa Szelągowska (1)
18:45 Kuchenne rewolucje (4, 5) - reality show Polska 18
20:45 Ostre cięcie (9) - reality show Polska 2026
21:50 Azja Express (12) - reality show Polska 2026
23:20 Jestem z Polski XV (18/20) - serial dok. Polska 25
00:20 Niezwykłe Stany Prokopa V (2/8) - serial dok.
01:25 Tu jest pięknie V (5/8)

TVN TURBO

11:45 Z drugiej ręki (12)
12:30 Jeździć, obserwować VIII
13:15 Naprawy nie do naprawy
14:00 Polski supersamochód
14:45 Zawodowi handlarze
15:30 Po raz trzeci. Sprzedane! (5/6) - serial dok.
16:15 Kupione, zrobione, sprzedane (8/9) - serial dok.
17:15 Ciężarówką przez Malezję (3) - serial dok.
18:15 Raport końcowy (845)
18:40 Mobilni mechanicy (4)
19:25 Wojny samochodowe
21:25 Zawodowi handlarze (12)
22:10 Kupione, zrobione, sprzedane (8/9) - serial dok.

BBC FIRST

08:25 Śmierć z dala od palm IV (4/6) - serial kryminalny
09:35 Sanditon (6,7/8)
11:35 Co ludzie powiedzą? (5,6,3) - serial komediowy
13:30 Morderstwa w Midsomer
17:50 Z pamiętnika położnej
18:55 Ulica nadziei (4/10)
19:55 Śmierć pod palmami III (5/8) - serial kryminalny
21:00 Śledztwa siostry Bonifacji IV (4/9) - serial krym.
22:00 Dobijasz mnie (1,2,3/6) - serial krym. USA/Kanada 26
01:00 Happy Valley III (1/6)

FX

08:00 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (11,12/24)
09:50 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IV (21,1,2/21)
12:35 Z Archiwum X V (18,19,20/20) - serial s.f.
15:25 Top Gun - film sens. USA 1986, reż. Tony Scott
17:35 Terminator: Genisys - film s.f. USA/Kanada 2015
20:05 Salt - film sens. USA 2010, reż. Phillip Noyce, wyk. Angelina Jolie, Liev Schreiber
22:00 Uliczny wojownik - film sens. USA/Japonia 1994
00:10 Osadzony - film sens. USA 1989, reż. John Flynn

HGTV

08:05 Uratuj swój ogród (34)
09:00 Nowa Maja w ogrodzie
11:05 Polowanie na ogród V
12:40 Uchwycić dom II
13:40 Letnia chata na lata XI
15:45 Zgłoś remont (8)
16:40 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (4/8) - serial dok.
17:40 Weekendowa metamorfoza (1, 2) - reality show
19:40 House Hunters (4-6)
21:20 Dorota inspiruje (7)
22:15 Poukładani (5)
23:10 Podzieleni projektami (7,8) - serial dok. USA 2025
01:05 Nowa Maja w ogrodzie

BBC LIFESTYLE

12:05 Psijaciele w potrzebie
13:05 Rezydencje na Mauritiusie (5) - serial dok.
14:10 Majorka (7, 8) - mag.
15:15 Malezja dla smakoszy z Justine Schofield (1)
15:50 W świecie luksusu (2)
16:50 Kurorty sławnych i bogatych (5/6) - serial dok.
17:50 Najpiękniej ukryte hotele
18:55 Niezwykłe hotele bez tajemnic VI (4/8) - serial dok.
20:00 Hilton przy Park Lane (2)
21:00 Najdroższa szamanka świata - serial dok.
22:15 Tajlandia: mroczne oblicze raju - serial dokumentalny

COMEDY CENTRAL

08:25 Teoria wielkiego podrywu IV (1-10/24) - serial kom.
12:45 Teoria wielkiego podrywu IV (11,12/24) - serial kom.
13:32 Przyjaciele X (7-16/18) - serial komediowy USA 2003
18:50 Jaś Fasola (6,7/14)
20:00 Krokodyl Dundee II - komedia Australia/USA 1988
22:18 The Office PL III (10/12) - serial kom. Polska 2023
23:00 Comedy Club (2, 3)
00:00 Miasteczko South Park XIV (12,13,14/14) - serial animowany dla dorosłych

TVP SERIALE

08:25 Na sygnale - serial obyczajowy Polska 2026
09:00 Stawka większa niż życie (11,12/18) - serial woj.
11:20 07 zgłoś się (1,2)
13:35 Ojciec Mateusz (3,4/14)
15:30 Komisarz Alex XXVI (11) - serial krym. Polska 2026
16:30 Ranczo VI (5/13) - serial komediowy Polska 2012
17:30 07 zgłoś się (3,4) - serial kryminalny Polska 1976
19:35 Ojciec Mateusz 36 (2,5,6) - serial krym. Polska 2026, wyk. Artur Żmijewski
22:30 Ranczo VI (6,7/13)
00:20 Rodzinka.pl XIX (10,11)

CANAL+ KUCHNIA

12:30 Azjatycka kuchnia Evy Pau (3, 4) - mag. kulinarny
13:30 Hongkong od kuchni z Jeremym Pangiem (2)
14:30 Proste smaki (5, 6)
15:20 Bosacka rusza w Polskę
16:25 Włoska uczta (23,24)
17:35 Gotuj taniej z Jamiem (1)
18:30 Jamie Oliver (1)
18:55 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (2, 3) - mag.
19:25 Gotuj sprytnie ze Strzelczykiem (2, 3)
20:15 m jak mięso (4, 5) - mag.
21:15 Anthony Bourdain X
23:45 Świat szefów kuchni

CANAL+ DOMO

11:20 Room service. Hotele od kuchni II (2,3) - serial dok.
12:20 Ucieczka na wieś XXV
14:15 Wielkie projekty XXIV
15:15 Kuchenna demolka Marty Czerkies (1, 2) - mag.
16:15 W mieście czy na wsi
17:15 Adres: rezydencje marzeń (1) - reality show
18:10 Tomasz Pągowski (7)
18:35 Daleko od miasta XVII (5)
19:05 Ucieczka na wieś XXIII
21:00 Wielkie amerykańskie rancza (15) - serial dok.
21:40 Daleko od miasta XVII (4)
22:10 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok. Wlk. Bryt. 22

PLANETE+

13:35 Krajobrazy świata (3/12)
14:45 Świetliki - film dok.
15:50 Motyle (3/3)
17:00 Najdziksze ostępy Europy (4/5) - serial dok.
18:00 Dokąd dzisiaj? IV
18:40 Polska z góry. Naj... w Polsce II (2,3) - serial dok.
19:45 Karl Lagerfeld. Objawienie (3/4) - serial dok.
20:45 Prost (3,4/6) - serial dok.
22:00 Henry Ford. XX-wieczny życiorys - film dok. F/B 2023
23:10 Premiera: Ctrl+Seks+ Śmierć (2/3) - serial dok. USA 24

DISCOVERY CHANNEL

08:00 Sekrety Houdiniego
09:00 Złomowisko PL VI
11:00 Lotnisko (2/8)
12:00 Przystanek Bieszczady
13:00 Wyzwanie: przetrwanie
14:00 Gorączka złota XVII (4)
15:00 Alaska w budowie VIII
16:00 Budowa na końcu świata
17:00 Celnicy na straży Niemiec
18:00 Celnicy na straży Danii
19:00 Kroniki policyjne:
20:00 Gorączka złota XVI (4)
22:00 Alaska w budowie VIII
23:00 Kroniki policyjne: Szwecja II - serial dok.
00:00 W oku cyklonu: Łowcy burz (3/6) - serial dok. USA 26

TVP HISTORIA

10:45 Wszystkie kolory świata
11:45 Saga prastarej puszczy
12:50 Dziewicze zakątki Ziemi
13:55 Flesz historii (788)
14:25 Szabla od Komendanta - komedia Polska 1995
16:10 Ex libris - magazyn
16:40 Starożytne mocarstwa
17:35 Daleko od szosy (2)
18:55 Tajemnice kultowych seriali (5) - mag. filmowy
19:50 Kennedy, Sinatra i mafia
20:45 W kręgu Hitlera (1/6)
21:45 Król (2/8) - serial krym.
23:10 Maria Antonina - dramat hist. USA/Francja/Jap. 06

HISTORY

14:00 Polskie UFO (1)
14:25 Putin: ojciec chrzestny Rosji (1/2) - serial dok.
15:20 Starożytni kosmici XIV
16:10 Sekrety widziane z góry III (4/10) - serial dok.
17:10 Czarnobyl 1986: Wydarzenia, które zmieniły świat - film dok. Wlk. Bryt. 25
18:10 Fukushima: anatomia katastrofy - film dok.
19:05 Starożytni kosmici XII
21:00 Wielka inżynieria z Dolphem Lundgrenem (8)
22:00 Absurdy przeszłości II
23:00 Starożytni kosmici XVIII (6,8,2) - serial dok. USA 2026

NATIONAL GEOGRAPHIC

12:00 Ikony lotnictwa (6/10)
13:00 Misja: ratujmy oceany
14:00 Górnicy z Chile: wyścig z czasem (2/3) - serial dok.
15:00 Premiera: Egipt: miejsce pełne tajemnic VII (1)
16:00 Megażywioły (7/8)
17:00 Hitler i jego świta
18:00 Odkopać historię
20:00 UFO: przełomowe śledztwa II (6/6) - serial dok.
21:00 Premiera: Megażywioły
22:00 Ostatni lot: anatomia katastrofy II (4) - serial dok.
23:00 Operacja transport III

FOCUS TV

08:00 Rolnicy. Podlasie VIII
09:00 Z klimatem i z pasją
10:00 Świat z góry. Parki narodowe (5, 6) - cykl reportaży
12:00 Wojny magazynowe X
14:00 Gwiazdy lombardu XXV
15:00 Poszukiwacze złota w Australii IX (1,2/20)
17:00 Rolnicy. Podlasie VIII
21:00 Podglądacze przyrody (6, 7) - mag. przyrodniczy
22:00 Czy twój smarfon cię szpieguje? - film dok.
23:00 Poza kontrolą
00:00 Kataklizmy, które wstrząsnęły światem (7/8)
01:00 Rolnicy. Podlasie VII (15)

BBC EARTH

11:00 Attenborough i największy dinozaur świata
12:10 W okowach mrozu VII
13:15 Dziki połów: nieznane wody (3) - serial dok.
14:15 Sekretne życie ogrodu
15:25 Londyn Davida Attenborough - film dok.
16:40 Życie na pustkowiu VI
18:40 Szlakiem wulkanów (6) - serial dok. Wlk. Bryt. 2022
19:45 Zielona planeta (3/5)
20:55 Attenborough i największy dinozaur świata - film dok.
22:00 W okowach mrozu II
23:00 Nadchodzi powódź

POLSAT VIASAT HISTORY

06:30 Wyprawa po skarby z Bettany Hughes IV
07:25 Faraonowie: nie tylko piramidy - serial dok.
09:30 Abu Simbel: świątynie nad Nilem - film dok. F 2023
10:40 Wojny faraonów (1,2,3,4/4) - serial dok.
15:35 II wojna światowa: cena imperium (11,12,13/13)
18:50 DNA Hitlera: geny dyktatora (1,2/2) - serial dok.
21:00 Najstraszniejsze polowanie na czarownice
22:10 Poszukiwacze zaginionych faraonów (2) - serial dok.
00:05 Wojenne fabryki (2,3/6)

Od A do Z

FIREWALL ★★
film sens., USA/Kanada/Australia 2006, reż. Richard Loncraine, wyk. Harrison Ford, Virginia Madsen, Carly Schroeder
22:00 | **warner tv**
Specjalista od zabezpieczeń bankowych ma się włamać do banku, który chroni, aby zapłacić porywaczom okup za rodzinę. Ale to Harrison Ford, więc trafiła kosa na kamień.

G20 ★★
film sens., USA 2025, reż. Patricia Riggen, wyk. Viola Davis, Anthony Anderson, Ramon Rodriguez
23:50 | **hbo**
Hotel w Kapsztadzie, gdzie odbywa się szczyt G20, zostaje przejęty przez terrorystów, powiązanych z rynkiem kryptowalut, ale dzięki wojskowemu doświadczeniu pani prezydent USA udaje się ich powtrzymać.

I SWEAR ★★★★
film biograficzny, Wlk. Brytania 2025, reż. Kirk Jones, wyk. Robert Aramayo, Maxine Peake, Shirley Henderson
21:50 | **hbo**
John Davidson (postać autentyczna, grający go Robert Aramayo dostał nagrodę BAFTA), cierpiący na zespół Tourette'a, przez całe życie angażuje się w działalność na rzecz innych dotkniętych tą chorobą.

JEDENASTE: ZNAJ SĄSIADA SWEGO ★★★
komedia, Niemcy 2021, reż. Daniel Brühl, wyk. Daniel Brühl, Peter Kurth, Rike Eckermann
20:00 | **cinemax**
Debiut reżyserski Daniela Brühla: znany aktor, mieszkający od niedawna we wschodniej części Berlina, w wolnej chwili wstępuje do pobliskiego baru, gdzie poznaje swoich sąsiadów.

JUTRO IDZIEMY DO KINA ★★★
dramat wojenny, Polska 2007, reż. Michał Kwieciński, wyk. Mateusz Damięcki, Antoni Pawlicki, Jakub Wesołowski
23:40 | **tvp kultura**
Michał Kwieciński wraca do losów pokolenia Kolumbów: maturzyści A.D. 1938 na chwilę przed wybuchem II wojny światowej. Kwiat młodych polskich aktorów i scenariusz Jerzego Stefana Stawińskiego.

Uczta Babette

20:00 | tvp kultura ★★★★★

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

DRAMAT OBYCZ.
DANIA 1987, REŻ. GABRIEL AXEL, WYK. STÉPHANE AUDRAN, BIRGITTE FEDERSPIEL, BODIL KJER

Czytając Karen Blixen. Subtelna opowieść o francuskiej służącej, która całe oszczędności wydaje na wspaniały poczęstunek dla purytańskiej społeczności, która ją przygarnęła. Plus Oscar i Stephane Audran.

LOBSTER ★★★★
komediodramat, Irlandia/Wlk. Brytania/Grecja/Francja/Holandia/USA/Belgia 2015, reż. Yorgos Lanthimos, wyk. Colin Farrell, Rachel Weisz, Léa Seydoux
23:40 | **cinemax**
Ponura wizja przyszłości: w utopijnym społeczeństwie samotnicy dostają siedem tygodni na znalezienie partnera, inaczej czeka ich niepewny los zwierzyny łownej, żyjącej w lesie. Ku przestrodze.

OPERACJA KABUL ★★
film sens., Węgry 2025, reż. Dyga Zsombor, wyk. Jászberényi Gábor, Blanka Mészáros, Borovics Tamás
20:50 | **canal+ premium**
W sierpniu 2021 r., po wycofaniu wojsk USA z Afganistanu, lotnisko w Kabulu zamienia się w piekło, co zostaje ukazane oczami węgierskiego oficera, uczestniczącego w ewakuacji cywilów.

ROBIN HOOD: POCZĄTEK ★★
film przyg., USA 2018, reż. Otto Bathurst, wyk. Taron Egerton, Jamie Foxx, Ben Mendelsohn
21:30 | **tvn**
Legenda z lasów Sherwoodu po raz – co najmniej – 170: Wracający z krucjaty rycerz Robin z Loxley w towarzystwie Maura powraca w rodzinne strony – w samą porę, by stawić czoła skorumpowanym wielmożom, uzurpującym sobie prawa do korony.

SUPERMAN II: WERSJA REŻYSERSKA RICHARDA DONNERA ★★★
film s.f., Wlk. Brytania/USA 1980/2006, reż. Richard Donner, wyk. Christopher Reeve, Gene Hackman, Marlon Brando
19:00 | **warner tv**
Dokończona przez Richarda Lestera druga część przygód Supermana, zrekonstruowana według pierwotnego scenopisu z wykorzystaniem materiałów nakręconych przez Richarda Donnera, ale bez jego udziału.

TRIUMF ★★
dramat obycz., USA 2021, reż. Brett Leonard, wyk. RJ Mitte, Johnathon Schaech, Colton Haynes
23:55 | **tvn**
Więcej dobrych intencji niż przekonania o słuszności: zmagający się z porażeniem mózgowym nastolatek zgłasza się do drużyny zapaśniczej, by uczestnicząc w zawodach nauczyć się przełamywania ograniczeń.

UKOJENIE ★★★
thriller, USA 2015, reż. Afonso Poyart, wyk. Anthony Hopkins, Jeffrey Dean Morgan, Abbie Cornish
20:10 | **ale kino+ hd**
Powtórka z „Milczenia owiec"? Chory psychicznie lekarz pomaga FBI w zdemaskowaniu seryjnego mordercy – psychopaty odpowiedzialnego za śmierć kilku młodych kobiet. Na ekranie Anthony Hopkins.

UPROWADZONA III ★★★
film sens., USA/Hiszpania/Francja 2014, reż. Olivier Megaton, wyk. Liam Neeson, Maggie Grace, Forest Whitaker
20:35 | **polsat**
Liam Neeson powraca jako Bryan Mills – agent specjalny, który zaszedł za skórę zbyt wielu wrogom, by jeszcze raz ocalić zagrożone życie córki, a wcześniej samemu uwolnić się od zmyślnej intrygi.

WIELORYB ★★★
dramat obycz., USA 2022, reż. Darren Aronofsky, wyk. Brendan Fraser, Sadie Sink, Jacey Sink
23:00 | **tvp 2**
Nagrodzony Oscarem za rolę Brendan Fraser jako nadmiernie otyły, kompulsywnie zajadający swoje traumy nauczyciel kreatywnego pisania, który w ostatnich chwilach życia szuka porozumienia ze światem.

ŻELAZNY RYCERZ ★★★
film przyg., Wlk. Brytania/Szwajcaria/USA/Niemcy 2011, reż. Jonathan English, wyk. James Purefoy, Brian Cox, Kate Mara
22:55 | **stopklatka**
Angielski król Jan postanawia wycofać się z ustaleń Wielkiej Karty, do której podpisania został zmuszony, ale najpierw musi zdobyć zamek Rochester, broniony przez templariuszy. Efektowne.

KONRAD J. ZARĘBSKI

PONIEDZIAŁEK 23.11

TVP1

06:10 Akacjowa 38
07:00 Msza święta
07:30 Studio Raban
08:00 Serwis Info, pogoda
08:30 Zaraz wracam (41)
09:05 Ranczo V (12/13)
10:05 Komisarz Alex II (4)
11:00 Ojciec Mateusz XXV (1)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Rok w ogrodzie extra
12:55 Dzika Skandynawia (1/3)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (661)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (6024)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Słoneczna. Poza ciszą** (3) - serial obyczajowy Polska 2026
20:55 **Wszystko czerwone** - spektakl teatralny
22:10 **Postscriptum** (64)
22:40 **Lech Janerka – śpij, śpij inteligencie**
00:15 **Balans bieli** (150)
00:50 **Spokojnie, to tylko awaria!** (★★) - komedia USA 1982 (90 min)
02:20 **Braciszek** (★★★) - film biograf. Polska 2007, reż. Andrzej Barański, wyk. Artur Barciś (105 min)

TVP2

05:35 M jak miłość
06:20 Rodzina (nie od) święta
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7746) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7746) - mag. Polska 2026
11:45 Okrasa łamie przepisy (435) - mag. kulinarny
12:25 Koło fortuny (2141)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1120)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2142)
16:35 Familiada (3097)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1121)
18:50 Jeden z dziesięciu (14)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (21)

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Kulisy serialu „M jak miłość"** (1692)
20:50 **M jak miłość**
21:50 **Na sygnale**
22:55 **Dyżur ogólny** (2) - mag.
23:30 **Wieloryb (The Whale)** (★★★) - dramat obycz. USA 2022, reż. Darren Aronofsky (120 min)
01:30 **Davos. Wojna szpiegów** (6/6) - serial krym.
02:20 **Czas zemsty (Dead Man Down)** (★★★) - film sens. USA 2013 (115 min)

POLSAT

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień (3138)
08:20 Trudne sprawy XXIII - serial fab.-dok. Polska 2022
09:20 Dlaczego ja? XX (37-39/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (58)
13:20 Gliniarze XVIII (36,37)
15:30 Wydarzenia (1123)
15:55 Gliniarze XXI (59) - serial fab.-dok. Polska 2026
16:55 Gliniarze Śląsk (59) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (122) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zając
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (1123) - program publicystyczny Polska 2026
19:40 Pogoda - Polska 2026
19:55 Milionerzy (167)

20:35 **Uprowadzona III (Taken 3)** (★★★) - film sens. USA/Hiszpania/Francja 2014, reż. Olivier Megaton, wyk. Liam Neeson (140 min)
22:55 **Marksman, strzelec wyborowy** (★) - film sens. USA 2005, reż. Marcus Adams, wyk. Wesley Snipes (125 min)
01:00 **Wrobiony (Erased)** (★★★) - thriller USA/Kanada/Belgia/Wlk. Brytania 2012, reż. Philipp Stölzl (140 min)

TVN

05:10 Zamieszkać na plaży VI (2/14) - serial dok. USA 2019
05:40 Uwaga! (7760)
05:55 Ukryta prawda (19/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Katowice – „Meltini" 29 (4)
07:45 Dzień Dobry TVN (5845)
11:20 Doradca smaku (20)
11:30 Kuchenne rewolucje: Węgierska Górka – Hamra 33 (12) - reality show Polska 2026
12:35 Kuchenne rewolucje XXVI (11) - reality show
13:40 Ukryta prawda (26,27/60) - serial fab.-dok.
15:45 Młode gliny II (35)
16:50 Szpital św. Anny III (17/53) - serial obycz. Polska 26
17:55 Detektywi IV (2/48)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:40 Kroniki Pucharu Świata w skokach narciarskich
19:55 Uwaga! (8136)

20:15 **Na Wspólnej XXIV** - serial obycz. Polska 26
20:50 **The Floor. VIP Challenge** (1) - teleturniej
21:30 **Robin Hood: Początek (Robin Hood: Origins)** (★★) - film przyg. USA 2018, reż. Otto Bathurst (145 min)
23:55 **Triumf (Triumph)** (★★) - dramat obyczajowy USA 2021, reż. Brett Leonard, wyk. RJ Mitte (135 min)
02:10 **Uwaga!** (8136)
02:30 **Co za tydzień** (1269)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (10,11/22) - serial krym. USA 1985, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XVIII (9,11/15)
10:00 Zaklinaczka duchów IV (16/23) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Mój grzech (15) - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV - serial obycz. Turcja 2013
14:00 Rodzinny interes (44)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XII - serial obycz.
17:00 Rodzinny interes (45)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (59,30) - serial obyczajowy Polska 2026
20:00 **Terminator II – Dzień sądu (Terminator 2: Judgment Day)** (★★★) - film s.f. USA 1991, reż. James Cameron (175 min)
22:55 **Pole rażenia (Striking Distance)** (★★) - film sens. USA 1993, reż. Rowdy Herrington, wyk. Bruce Willis (125 min)
01:00 **Komórka (Cellular)** (★★★) - film sens. USA/Niemcy 2004, reż. David R. Ellis, wyk. Chris Evans, Kim Basinger (125 min)
03:05 **Dzielnica strachu III**

TVN7

05:15 Ten moment (22/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:50 Szkoła (24,25,26/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
08:40 Ukryta prawda (32,13,14/60) - serial fab.-dok.
11:45 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2011
13:50 Detektywi V (14) - serial fabularno-dok. Polska 2025
14:55 Szpital św. Anny IV (50) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
15:55 Ukryta prawda (22/73) - serial fabularno-dok.
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (15/60) - serial fab.-dok. Polska 2023
20:00 **Hotel Paradise** (50) - real tv Polska 2026
21:00 **13 minut (13 Minutes)** (★★) - film sens. USA/Kanada 2021, reż. Lindsay Gossling, wyk. Trace Adkins (135 min)
23:15 **Kac Vegas III (The Hangover Part III)** (★★) - komedia USA 13, reż. Todd Phillips (130 min)
01:25 **Słodko-ostro (India Sweets And Spices)** (★★★) - komedia USA 2021, reż. Geeta Malik, wyk. Sophia Ali (125 min)

MEZZO

15:50 Wielcy muzyczni rywale: Callas vs Tebaldi
16:30 Intermezzo
17:00 Brahms: Kwintet smyczkowy G-dur, nr 2 op. 111
17:30 Brahms: Kwintet klarnetowy h-moll, opus 115
18:10 Brahms: Kwintet fortepianowy f-moll, opus 34
18:55 Brahms: Kwartet fortepianowy nr 1
19:35 Brahms: Kwartet fortepianowy nr 3
20:30 Manuel de Falla 150 – Javier Perianes - film dok.
20:35 Falla: Oeuvres pour piano – Javier Perianes
21:35 Le style - film dok.
21:45 Festiwal w Grenadzie: W hołdzie Manuelowi de Falli - muzyka klas. Hiszpania 2021
23:10 Portrait – Yvan Nommick - muzyka klasyczna

PULS 2

09:45 Bing IV (24,25/27)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (17,18)
11:10 Gus. Mały – wielki rycerz (34,35/52) - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Lwia straż (8,3/26)
13:00 Nowe przygody Kubusia Puchatka II
13:35 Smerfy
14:00 Baranek Shaun V (17,15)
14:35 Marta mówi! II
15:00 Miraculous VI
16:00 Koci domek Gabi
17:00 Fineasz i Ferb
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (19/39)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (49) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IV
23:00 Wstydliwe choroby V
01:00 Dzielnica strachu IV (17)

TV4

07:00 Strażnik Teksasu VII (2/25) - serial sens. USA 1999
07:55 Bogaty dom – biedny dom XIII (12) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XIV (5,6,7/31) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XV (19,20) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII
17:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (439) - reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXV (60,61) - serial obycz.
20:00 Uroczysko VI (49)
20:35 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (49)
21:35 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (49) - serial krym.
22:40 Opowiem ci o zbrodni II (4) - serial dok. Polska 2019
23:05 Hostiles - western USA 2017, reż. Scott Cooper
01:55 Love Island VI (5/41)

METRO

07:25 Szpital (22,23,24/87)
10:25 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:25 Szkoła (50/67)
13:25 Brzydula - serial obycz.
14:35 Damy i wieśniaczki. Za granicą (5) - program rozrywk.
15:35 Druga szansa III (7) - serial obycz. Polska 2017
16:45 The Floor (15, 16)
18:00 Złomowisko PL VII (17) - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka X - serial fabularno-dok. Polska 2016
21:05 Kryminalni VIII (7,8/13) - serial krym. Polska 2008, wyk. Marek Włodarczyk
23:15 Spartakus: Krew i piach (4/13) - serial sens. USA 2010
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (4/12)
01:20 Szpital (28/68)
02:25 Szkoła (57/67)

PONIEDZIAŁEK 23.11

STOPKLATKA

08:00 Robert Makłowicz (208, 123) - magazyn
09:50 Komisarz Rex — Powrót do Wiednia (8,9/12) - serial krym. Austria/Niemcy 2026
11:55 MacGyver (16,17/22) - serial sensacyjny
14:00 Katastrofy w przestworzach XIII (10,9,6,3/11) - serial dok.
18:00 Wojny magazynowe: Kanada (7,8/12)
19:10 Aukcja w ciemno (18,19) - serial dok.
20:00 Potężne uderzenie (Maximum Impact) * - komedia sensacyjna USA/Rosja 2017, reż. Andrzej Bartkowiak, wyk. Alexander Nevsky, Kelly Hu (175 min)
22:55 Żelazny rycerz (Ironclad) *** - film przygodowy Wlk. Brytania/Szwajcaria/USA/Niemcy 2011, reż. Jonathan English, wyk. James Purefoy (155 min)
01:30 Na układy nie ma rady * - komedia Polska 2017, reż. Christoph Rurka, wyk. Grzegorz Małecki, Katarzyna Glinka, Piotr Polk (100 min)

KINO POLSKA

07:30 Polska Kronika Filmowa: 43A/73 - program dok.
07:45 Zwierzęta Wajraka III (7,8/10) - serial dok. Polska 22
08:50 Do przerwy 0:1 (1,2)
10:00 Moja mama - film krótkometrażowy Polska 2024
10:15 Tama - film krótkometrażowy Polska 2024
11:00 Milion za Laurę - komedia Polska 1971, reż. Hieronim Przybył, wyk. Bogdan Baer, Irena Szewczyk
13:25 Dzięcioł - komedia Polska 1971, reż. Jerzy Gruza, wyk. Wiesław Gołas
15:10 Tam i z powrotem - film sensacyjny Polska 2001, reż. Wojciech Wójcik
17:20 Pogranicze w ogniu (13,14) - serial sens. Polska 91
20:05 Ekstradycja II (1,2) - serial sens. Polska 1995, wyk. Marek Kondrat, Małgorzata Pieczyńska, Renata Dancewicz
22:30 Konsul - komedia sensacyjna Polska 1989, reż. Mirosław Bork, wyk. Piotr Fronczewski, Maria Pakulnis
00:40 Prawo ojca - dramat krym. Polska 1999, reż. Marek Kondrat, wyk. Marek Kondrat, Nina Roguż, Piotr Machalica
02:55 Słodko-gorzki - dramat obyczajowy Polska 1995, reż. Władysław Pasikowski

ALE KINO+

09:10 Wszyscy Święci ** - dramat obycz. Polska 2002, reż. Andrzej Barański, wyk. Teresa Szmigielówna (95 min)
10:45 The Office PL III (7,8/12) - serial kom.
12:00 Karen Pirie II (2) - serial krym. Wlk. Brytania 2025
14:05 Bestia II (1,2/6) - serial obycz. Kanada 2023
16:10 41 dni nadziei (Adrift) *** - film biograficzny USA/Islandia/Hongkong 2018, reż. Baltasar Kormákur (120 min)
18:10 Karen Pirie II (3/3) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2025
20:10 Ukojenie (Solace) *** - thriller USA 2015, reż. Afonso Poyart, wyk. Anthony Hopkins, Jeffrey Dean Morgan, Abbie Cornish (120 min)
22:10 Paryż w ogniu. Paris Has Fallen (5,6/8) - serial sens. Francja/Wlk. Brytania/USA 2024
00:10 Zaproszenie do morderstwa (An Invitation to Murder) ** - film krym. USA/Francja 2023, reż. Stephen Shimek, wyk. Mischa Barton (125 min)

POLSAT FILM

07:30 Poirot II (4/10)
08:30 Przyjaciółki XI (11,12/12)
10:30 Świat według Kiepskich (4,28,8,9,16/42) - serial kom.
13:35 Narzeczony na niby - komedia romant. Polska 18
15:50 Warcraft: początek - film fantasy USA 2016
18:25 Zabójcze maszyny - film sens. USA/Nowa Zelandia 2018, reż. Christian Rivers
21:00 Safe House - film sensacyjny USA/RPA/Japonia 2012, reż. Daniel Espinosa
23:30 65 - film s.f. USA 2023
01:20 Ślad (1/48) - serial krym.

FILMBOX+ ONE

09:50 Vera IX (2/4)
11:50 Zbrodnie w Grantchester VI (8/8)
12:50 Agatha Christie: Kryminalne zagadki II (8) - film krym. Francja/Szwajcaria 2009
15:00 Strażnik Teksasu IX (3,4/24) - serial sensacyjny
17:05 Vera IX (3/4)
18:55 Zbrodnie w Grantchester VII (1/6)
20:00 Zmowa pierwszych żon - komedia USA 1996
22:05 Czarny deszcz - film sensacyjny USA 1989
00:50 Przekręt - kom. krym. Wlk. Brytania/USA 2000

TVP KULTURA

08:20 Tamte lata, tamte dni
09:00 Rodzina Kanderów (8)
10:15 Będzie lepiej - komedia ** Polska 1936, reż. Michał Waszyński (110 min)
12:05 Fanny Ardant. Filmy mojego życia - film dok.
13:10 Pan wzywał, Milordzie? (1/5)
14:15 Dekalog: Jeden ***** - dramat obycz. Polska/Niemcy 89, reż. Krzysztof Kieślowski (70 min)
15:25 Kocie ślady - film krym. * Polska 1971, reż. Paweł Komorowski (95 min)
17:00 Rodzina Kanderów (9)
18:15 Dobry tytuł (62)
18:55 Rawhide IV (18)
20:00 Uczta Babette (Babettes gæstebud) ***** - dramat obyczajowy Dania 1987, reż. Gabriel Axel, wyk. Stéphane Audran (115 min)
21:55 Pan od muzyki (Les Choristes) **** - dramat Francja/Szwajcaria/Niemcy 2004 (105 min)
23:40 Jutro idziemy do kina *** - dramat wojenny Polska 2007, reż. Michał Kwieciński (115 min)
01:35 Lekcja sztuki według Ricarda - film dok.

WARNER TV

08:10 Prawo Agaty VI (3)
09:10 Cudotwórcy III (6/10)
09:40 Teraz albo nigdy! II (7,8,9,10) - serial obycz.
13:30 Cudotwórcy III (5,6/10)
14:25 Prawo Agaty V (13,1,2)
17:25 Godziny szczytu III - komedia USA/Niemcy 2007
19:00 Superman II: wersja reżyserska Richarda Donnera - film s.f. Wlk. Brytania/USA 1980/2006
22:00 Firewall - film sens. USA/Kanada/Australia 2006
00:05 W sieci - film sens. USA 1994, reż. Barry Levinson

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki VIII
09:20 Policyjna grupa pościgowa XVI (6) - serial dok.
10:25 Zapłata - thriller USA/Kanada 2003, reż. John Woo
13:00 Czarodziejki VIII
15:00 Guru miłości - komedia Wlk. Brytania/Niemcy/USA 08
17:00 Polowanie na »Czerwony Październik« - film sensacyjny USA 1989
20:00 Gliniarz z Beverly Hills III - komedia sens. USA 1994
22:10 John Rambo - film sens. Niemcy/USA/Tajlandia 2008
23:50 Oczy szeroko zamknięte - thriller Wlk. Bryt./USA 1999

HBO

08:25 Harry Potter i komnata tajemnic *** - film przyg. Wlk. Brytania/USA 2002 (155 min)
11:00 Kaskader - film sensacyjny USA/Kanada/Australia 2024 (125 min)
13:05 Amrum - dramat **** wojenny Niemcy 2025, reż. Fatih Akin (95 min)
14:40 Akademia pana Kleksa *** - film fantasy Polska 2023 (130 min)
16:50 Wybryk - komedia sensacyjna USA 2025, reż. Luke Greenfield (90 min)
18:20 Żywiciel rodziny ** - komedia USA 2026, reż. Eric Appel (100 min)
20:00 Pozłacany wiek IV (4/8) - serial obycz. USA 2026, wyk. Ashlie Atkinson, Ben Ahlers
21:00 Amerykański zakładnik (4) - serial krym.
21:50 I swear - film biograf. **** Wlk. Brytania 2025, reż. Kirk Jones, wyk. Robert Aramayo (120 min)
23:50 G20 - film sens. USA ** 2025, reż. Patricia Riggen (105 min)
01:35 Frendo - horror USA/** Luks./Wlk. Brytania/Kanada 2025 (95 min)

CINEMAX

11:35 2012 - film katas. USA 09
14:10 Cytrynowiec - dramat obycz. Włochy/Polska 2023
16:00 Niewidzialna walka - komedia Estonia/Grecja/Finlandia/Łotwa 2023
17:55 U.S. Palmese - komedia Włochy 2025
20:00 Jedenaste: Znaj sąsiada swego - komedia Niemcy 2021
21:35 Terminator: Genisys - film s.f. USA/Kanada 2015
23:40 Lobster - komediodramat Irlandia/Wlk. Brytania/Grecja/Francja/Holandia/USA/Belgia 2015, reż. Y. Lanthimos

ROMANCE TV

11:20 Lilly Schönauer: Głos serca - melodramat Austria/Niemcy 2006
13:15 Gabinet z widokiem na morze - serial obycz. Niemcy 23
15:05 Toast za miłość - komedia romant. Wlk. Brytania 2024
17:00 Statek marzeń
18:55 Śledztwo prowadzi Watzmann (4/8) - serial krym.
20:00 Dziewczyna na rowerze - komedia romantyczna Niemcy/Francja/USA 2013
22:00 Tajne komando „Rodzina" - komedia Niemcy 22
23:55 Śledztwo prowadzi Watzmann (4/8) - serial krym.

CANAL+ PREMIUM

08:45 Moje pieczone kurczaki *** - film obycz. Polska 2002 (65 min)
09:50 Łapu-Capu (279)
10:05 Kawałek po kawałku *** - film anim. USA/Dania/Australia/Hongkong 2024 (95 min)
11:40 Nadzieja - dramat ** obyczajowy Niemcy/Polska 2007 (100 min)
13:20 Dalajlama. Przez mądrość do szczęścia
14:50 Miss Potter - film biograficzny Wlk. Brytania/USA 2006 (90 min)
16:20 Pod gwiaździstym niebem ** - komedia romant. USA 25 (95 min)
17:55 Łapu-Capu (280)
18:00 Premierowa jazda
18:15 Niania w Nowym Jorku *** - komedia romantyczna USA 2007 (105 min)
20:00 S.W.A.T. Exiles - serial sensacyjny USA 2026
20:50 Operacja Kabul - film ** sens. Węgry 2025, reż. Dyga Zsombor (95 min)
22:25 Nosferatu - horror *** USA 2024, reż. Robert Eggers (130 min)
00:35 Pies 51 - film sens. *** Francja 2025, reż. Cédric Jimenez (105 min)

TVN FABUŁA

07:45 Detektywi - serial dok.
09:50 Młode gliny II (6)
10:55 Magda M. II (11)
11:55 Prawo Agaty II (12,13)
13:55 Młode gliny II (7)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej
17:10 Najpiękniejsza muzyka filmowa (6) - mag. muzyczny
17:30 Star Trek - film s.f. USA/Niemcy 2009, reż. J.J. Abrams
20:00 W ciemność. Star Trek - film s.f. USA 2013
22:55 Star Trek: W nieznane - film s.f. USA/Chiny/Emiraty Arabskie/Kanada 2016

AMC

09:15 Alex i Emma - komedia romantyczna USA 2003
11:20 Tristan i Izolda - melodramat USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Czechy 2006
13:55 W 80 dni dookoła świata (1,3/3) - serial przygodowy
20:00 Wściekłe psy - dramat kryminalny USA 1992
22:00 The Audacity (5)
23:00 Krzyżowy ogień - film sens. USA/Rumunia/Hongkong 2011, reż. Ernie Barbarash, wyk. Jean-Claude Van Damme
01:05 Lake Placid: Dziedzictwo - horror RPA/USA 2018, reż. Darrell Roodt

AXN

08:20 Agenci NCIS XIII (15/24)
09:10 Castle III (24,1/24)
11:10 Detektyw Monk (6,7/13)
13:10 Agenci NCIS XIII
15:05 FBI: Most Wanted V
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (12,13/22)
19:05 Castle IV (2,3/23)
21:05 FBI: International (12/21) - serial akcji USA 2022
22:00 FBI: Most Wanted V (13/13) - serial krym. USA 2024
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (12,13/22)
00:45 Castle IV (2/23)

EPIC DRAMA

08:15 Detektyw Murdoch XII
09:15 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (3/6)
10:15 Lekarze na start
11:50 Panna Scarlet i komisarz IV (6/6) - serial krym.
12:55 Panna Scarlet VI (3/6)
14:00 Agenci NCIS XVIII
15:00 Panna Marple VI (1/3)
16:55 Poirot XI (1/4)
18:55 Agenci NCIS XVIII
19:55 Poirot III (4/11)
21:00 Próba niewinności (3/3)
22:00 Sprawy pana Booka II
23:05 Poirot III (4/11)
00:15 Agenci NCIS XVIII (12/16)
01:10 Panna Scarlet VI (3/6)

TVN STYLE

11:20 Jestem z Polski XV (14/20) - serial dok. Polska 25
12:20 Ugotowani (10)
13:25 Kuchenne rewolucje (12, 11) - reality show Polska 25
15:35 Ugotowani (5)
16:40 Poukładani (6)
17:40 Kuchenne rewolucje (1, 10, 6) - reality show
20:50 Jestem z Polski XVIII (9,19/14) - serial dok. Polska 26
22:50 Hotel Paradise (1) - real tv Polska 2023
23:45 EuroPOLKI studentki (7)
00:40 Etiopia według Jarka Nowaka - film dok. Polska 20

TVN TURBO

10:05 Raport Turbo (5114)
10:20 Samochód marzeń: Kup i zrób (1) - mag. motoryzacyjny
11:15 Wojny samochodowe (9)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować V
18:00 Raport Turbo (5115)
18:15 Wojny samochodowe
19:15 Kupione, zrobione, sprzedane (8/9) - serial dok.
20:15 Ciężarówką przez Malezję (3) - serial dok.
21:15 Zawodowi handlarze (12)
22:00 Raport Turbo (5115)
22:15 Polski supersamochód

BBC FIRST

08:35 Z pamiętnika położnej
09:50 Ojciec Brown XI
11:50 Śmierć pod palmami XIV
13:00 Shakespeare i Hathaway V (10,1)
14:55 Śledztwa siostry Bonifacji III (2/8) - serial krym.
15:55 Tajemnice Brokenwood
17:50 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami III
21:00 Zbrodnie Saint-Pierre II
22:00 Zbrodnie na Szetlandach II (5/6) - serial krym.
23:15 Dobijasz mnie (6/6)
00:15 Tajemnice Majorki (7/10)

FX

09:00 FBI V (9/23)
10:00 Agenci NCIS II (19/23)
10:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (14/18)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (15,16/24)
13:45 Castle III (7/24)
14:40 Lucyfer III (10/26)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (17,18/24)
17:25 Z Archiwum X V
19:15 FBI V (10/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku V (3/25)
21:05 Zabójcze umysły XII (4/22)
22:00 Tulsa King II (6/10)
22:55 Z Archiwum X VI (1/22)

HGTV

09:00 Dom w zgodzie z naturą
11:01 Moje miasto, mój dom: wspólny projekt - serial dok.
11:55 Włoszki wymiatają! (3)
12:35 Uratuj swój ogród (16)
13:35 Patent na dom (4)
14:35 Mieszkanie na miarę III
16:30 Polowanie na ogród VII
18:10 Uchwycić dom II
19:15 Weekendowa metamorfoza (2) - reality show
20:15 Zgłoś remont (8)
21:10 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (4/8) - serial dok.
22:10 Polowanie na kuchnie
22:55 House Hunters (1-4)

BBC LIFESTYLE

12:20 Mistrzowie ceramiki (7)
13:30 Włoski remont Amandy i Alana (4, 5) - reality show
14:40 Nigella: święta w Amsterdamie
15:45 Mistrzowie ceramiki: Kanada (5) - teleturniej
16:40 Zapraszam do stołu: profesjonaliści (8)
17:45 Masterchef: Australia
19:15 Zapraszam do stołu (3)
19:50 Wielkie australijskie wypieki VII (1) - serial dok.
21:05 W świecie luksusu
22:05 Najpiękniejsze domy: Nowa Zelandia - serial dok.
23:10 Ratunek dla skóry

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół XI (12/22)
08:55 The Office PL (3,4/12)
09:55 Przyjaciele X (13-16/18)
11:55 Teoria wielkiego podrywu VIII (11-16/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół XI (13-16/22)
16:30 Przyjaciele X (17,1,2/18)
18:30 The Office PL (5,6/12)
19:35 Duchy (10,12/18)
20:35 Teoria wielkiego podrywu VII (20,21/24) - serial kom.
21:30 The Office PL V (1,2/12)
22:30 Comedy Club (3, 4, 5)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy IV (5/13)

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex XIII
09:20 Rodzinka.pl X (6)
09:55 Klan - telenowela
10:50 Ranczo VI (4/13)
11:40 M jak miłość
12:40 Komisarz Alex XXVI (11)
13:35 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz" (26) - felieton
13:50 Ojciec Mateusz (7,8/14)
15:40 Komisarz Alex XIII (13)
16:30 Na sygnale
17:40 Ranczo VI (6,7/13)
19:35 Ojciec Mateusz (9,12/14) - serial krym. Polska 2010
21:30 Ranczo VI (8,9/13)
23:20 Ojciec Mateusz (10/14)
00:10 Na sygnale

CANAL+ KUCHNIA

14:40 ABC gotowania – kuchnia włoska (12, 13) - magazyn
15:45 Dzień dobry, obiad (3, 4)
16:45 Jamie Oliver (4, 4)
18:40 Włoskie życie Sophie Grigson II (8) - serial dok.
19:05 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (3)
19:15 Włoskie życie Sophie Grigson II (9) - serial dok.
19:45 m jak mięso (1)
20:20 Klejnoty Morza Śródziemnego - serial dok.
21:15 Anthony Bourdain VII
23:55 Javier Peña zjada świat
00:55 m jak mięso (1, 2)

CANAL+ DOMO

10:00 Gardeners' World (17)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty IX (2)
14:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (10/20) - serial dok.
15:00 Najlepszy dom w okolicy (17, 18) - reality show
16:00 Kuchenna demolka Marty Czerkies (1, 2) - mag.
17:00 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (11/20) - serial dok.
18:00 Ucieczka na wieś XXIII
19:00 Wielkie projekty IX (4)
20:00 Daleko od miasta X (7,8)
21:00 Najlepszy dom w okolicy
21:55 Wielkie projekty XXIV (3/8)
22:50 W mieście czy na wsi

PLANETE+

15:50 Na targach świata II (1,2)
16:50 Świat z góry XIII (8)
17:25 Dokąd dzisiaj? IV
18:15 Polska z góry. Naj... w Polsce III (4) - serial dok.
18:40 Premiera: Polska z góry. Naj... w Polsce III (5) - serial dok.
19:10 Ekskluzywna szkoła dla lokajów - serial dok.
19:45 Watykan. W jakim stanie jest Kościół? (5/6) - serial dok.
20:50 Sekrety budowniczych piramid II (5/6) - serial dok.
22:00 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok. Izrael 22

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Budowa na końcu świata (9/11) - serial dok.
11:00 Klan z Alaski III (18/32)
12:00 Celnicy na straży Szwecji (13/14) - serial dok.
13:00 Nagi instynkt przetrwania XII (4) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL XII
16:00 Kroniki policyjne
17:00 Celnicy na straży Danii
18:00 Operacja: LOT (3/6)
19:00 Nagi instynkt przetrwania (4,1/28) - serial dok.
21:00 Celnicy na straży Niemiec - real tv Niemcy 2025
22:00 Celnicy na straży Danii
23:00 Kroniki policyjne II

TVP HISTORIA

10:55 Narodziny chirurgii
11:50 Era przyrody (2/3)
12:55 Upadek nazizmu III (3/3)
14:00 Kariera Nikodema Dyzmy (6/7) - serial obycz.
15:05 Sensacje XX wieku
17:30 Wojenne dziewczyny V
18:25 Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii (403)
18:55 Dla nas wojna nie skończyła się w 1945 - reportaż
20:05 PitBull (4) - serial sens.
21:00 Zapomniane agentki II wojny światowej (6/6)
22:00 W kręgu Hitlera (1/6)
23:00 Sensacje XX wieku

HISTORY

11:10 Absurdy przeszłości II
12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata (11/26)
14:50 Największe tajemnice świata VII (11) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Ranczo kosmitów VII
17:10 II wojna światowa: walka o Europę (7/8) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (7) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XII
22:00 Polskie UFO (2,1)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice wszechświata (6/8)

NATIONAL GEOGRAPHIC

09:00 Megażywioły
10:00 Koloseum
11:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny
13:00 Katastrofa w przestworzach XVI (7,8/10) - serial dok.
15:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny IV
16:00 Katastrofa w przestworzach XIX (3,4,1,6,1/10)
21:00 Premiera: Ostatni lot: anatomia katastrofy II (5)
22:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny III
23:00 Osatni lot - serial dok.

FOCUS TV

08:00 Było sobie życie
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici XII
11:00 Gwiazdy lombardu XXII
12:00 Poszukiwacze historii XI
13:00 Ostatni bastion Hitlera V (4,6/6) - serial dok.
15:00 Przygody poszukiwaczy złota - serial dok. Australia 23
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Militarny top 10 (5/10)
22:00 Naziści: ściśle tajna nauka (7,8/8) - serial dok.
00:00 Starożytni kosmici VIII
01:00 Rolnicy. Podlasie VII (19)

BBC EARTH

12:15 Wietnamskie przygody Billa Baileya (5) - serial dok.
13:20 Dziewicze zakątki Ziemi
14:25 W okowach mrozu X
15:25 Życie na pustkowiu UK
16:30 Dziki połów: nieznane wody (2/8) - serial dok.
17:30 Dziewicze zakątki Ziemi
18:40 Wietnamskie przygody Billa Baileya (6/6) - serial dok.
19:45 Fenomeny współczesnego życia (3/6) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu (8,9/10) - serial dok. USA 2013
22:55 Dziki połów: nieznane wody (3) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

09:25 Wojenne fabryki III (6/6)
10:30 Adolf Hitler: zrozumieć dyktatora (2/6) - serial dok.
11:35 Norymberga: proces stulecia (1,2) - serial dok.
13:35 DNA Hitlera: geny dyktatora (1,1,2/2) - serial dok.
16:45 II wojna światowa: cena imperium (10/13) - serial dok.
17:50 1945: dni, które zmieniły świat (1) - serial dokumentalny
18:55 Wyprawa po skarby z Bettany Hughes IV
19:55 Faraonowie: nie tylko piramidy - serial dok.
21:00 Faszyści i masoni (1)
22:05 Ramzes: władca Egiptu

WTOREK 24.11

Od A do Z

ANNABELLE ★★
horror, USA 2014, reż. John R. Leonetti, Erik Thomson, wyk. Annabelle Wallis, Ward Horton, Tony Amendola
22:20 | tvn 7
Prequel „Obecności": zabytkowa lalka okazuje się znakomitym schronieniem dla ducha kobiety opętanej przez szatana, która zmarła w trakcie napadu na mieszkanie właścicieli lalki. Wachlarz stosownych konsekwencji.

GANGSTER ★★★
dramat krym., USA 2012, reż. John Hillcoat, wyk. Shia LaBeouf, Tom Hardy
22:15 | ale kino+ hd
Nick Cave pisze scenariusz o bimbrownikach czasu amerykańskiej prohibicji: trzej bracia zamieniają swój region w najbardziej produktywną nielegalną gorzelnię w Ameryce. Stylowa parada gwiazd.

GIGANT ★★★
film biograficzny, Wlk. Brytania/USA 2025, reż. Rowan Athale, wyk. Pierce Brosnan, Philip Gascoyne, Doren John Farmer
21:40 | canal+ premium
Odmieniony Pierce Brosnan jako Brendan Ingle, trener i mentor angielskiego boksera jemeńskiego pochodzenia Naseema Hameda, na przełomie tysiącleci 16-krotnego zawodowego mistrza wagi piórkowej.

JEŹDŹCY SPRAWIEDLIWOŚCI ★★★★
film sens., Dania/Szwecja/Finlandia 2020, reż. Anders Thomas Jensen, wyk. Mads Mikkelsen, Nikolaj Lie Kaas, Andrea Heick Gadeberg
21:30 | tvp kultura
Oficer, ojciec nastolatki, traci żonę w katastrofie kolejowej. Kiedy jednak wychodzi na jaw, że był to zaplanowany zamach, w którym zginęła przypadkowa ofiara, wdowiec sięga po broń.

KAŻDY MA SWOJE LATO ★★
komediodramat, Polska 2020, reż. Tomasz Jurkiewicz, wyk. Nicolas Przygoda, Anita Poddębniak, Maciej Grzybowski
23:05 | tvp 2
Gorzki obraz polskiej prowincji wpisany w opowieść o dojrzewaniu zarówno młodych, jak i ich opiekunów, rozumianym przede wszystkim jako dojrzewanie do życia w rodzinie. Plus Sandra Drzymalska z nagrodą w Gdyni.

Cudowne dni

20:00 | canal+ premium ★★★

FOT. NEW ZEALAND FILM COMMISSION

W latach 70. XX wieku trzy ekscentryczne zakonnice postanawiają ratować swój podupadający klasztor, w czym pomaga im rezolutny chłopiec, tęskniący za zmarłą matką, a nawet sam Pan Bóg.

KOMEDIA
NOWA ZELANDIA/KANADA 2026, REŻ. NATHALIE BOLTT, WYK. ELIJAH TAMATI, JUDY DAVIS, MIRIAM MARGOLYES

MORDERSTWO NA 3. PIĘTRZE ★★★
komediodramat, Francja 2026, reż. Rémi Bezançon, wyk. Gilles Lellouche, Laetitia Casta, Guillaume Gallienne
20:10 | ale kino+ hd
Pastisz w stylu Allena: małżonkowie – pisarz oraz filmoznawczyni na Sorbonie – uchodzą za specjalistów od Hitchcocka. W pewnej chwili pani zaczyna podejrzewać nowego sąsiada o zamordowanie żony.

MORDERSTWO W BIAŁYM DOMU ★★
film sens., USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes, Diane Lane, Daniel Benzali
20:00 | tvn 7
Kryminał z politycznym podtekstem: szwindle, spiski i rozpusta w bezpośrednim otoczeniu prezydenta USA, a kto spróbuje oczyścić tę stajnię Augiasza, tego czeka śmierć. Plus Wesley Snipes jako nieustraszony.

NIE MÓW ZŁA ★★★
horror, USA/Chorwacja/Kanada 2024, reż. James Watkins, wyk. James McAvoy, Mackenzie Davis, Aisling Franciosi
22:10 | hbo
Z duńskiego na hollywoodzki: rodzina przyjmuje zaproszenie od świeżych znajomych do domu na odludziu. Początkowo miła atmosfera gęstnieje, a na jaw wychodzą krwawe skłonności gospodarzy.

RED ★★★★
komedia sensacyjna, USA 2010, reż. Robert Schwentke, wyk. Bruce Willis, Mary-Louise Parker, Morgan Freeman
22:35 | tvp 1
Agent specjalny na emeryturze zostaje zaatakowany przez bandę zbirów. Czując, że nie jest to przypadkowy atak, mobilizuje dawny zespół ekspertów z różnych dziedzin. Plus Bruce Willis.

SAGA WIKINGÓW ★★
film przyg., Szwajcaria/Niemcy/RPA/Wlk. Brytania 2014, reż. Claudio Fäh, wyk. James Norton, Tom Hopper, Ryan Kwanten
22:10 | stopklatka
Jest jeden sposób, by Wiking mógł zmazać karę banicji: kupić swoją wolność. Ale wyprawa do Brytanii, by tam złupić klasztory, okazuje się nie najlepszym pomysłem. Szkoda, bo zapowiadało się nieźle.

SPOSÓB NA ŚWIĘTEGO ★★
komedia sensacyjna, USA/Kanada/Wlk. Brytania 2020, reż. Eshom Nelms, Ian Nelms, wyk. Mel Gibson, Marianne Jean-Baptiste, Chance Hurstfield
20:00 | tv puls
O gwiazdkowym świętym nie dla dzieci: rozczarowany prezentem zepsuty i bogaty dwunastolatek wynajmuje płatnego mordercę, by zabił Mikołaja, który – czego nie podejrzewa – jest nieśmiertelny.

UCIECZKA Z PRETORII ★★★
thriller, Australia/RPA/Wlk. Brytania/USA/Niemcy 2020, reż. Francis Annan, wyk. Daniel Radcliffe, Daniel Webber, Ian Hart
20:00 | stopklatka
Na faktach: w 1978 roku dwaj biali aktywiści z RPA, przeciwnicy apartheidu, trafiają do więzienia o zaostrzonym rygorze. Dobrze zorganizowana ucieczka będzie świadectwem ich niezłomności.

WIĘZIEŃ ★★★
dramat obycz., Wlk. Brytania 2025, reż. Cal McMau, wyk. Tom Blyth, David Jonsson, Alex Hassell
23:30 | cinemax
Szanse na zwolnienie warunkowe drobnego dilera narkotykowego stają pod znakiem zapytania, gdy do jego celi trafia nowy współwięzień – handlarz narkotykowy kontrolujący obrót opioidami w ich zakładzie.

ZAWODOWCY ★★
thriller, USA 2008, reż. Jon Avnet, wyk. Robert De Niro, Al Pacino, 50 Cent
22:55 | polsat
Robert De Niro i Al Pacino jako sterani życiem nowojorscy detektywi, prowadzący śledztwo w sprawie morderstwa, które przypomina im dawno już zamkniętą sprawę. Czyżby wówczas popełnili błąd?

KONRAD J. ZARĘBSKI

WTOREK 24.11

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Kościół z bliska (745)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:30 Zaraz wracam (42)
09:05 Ranczo V (13/13)
10:05 Komisarz Alex II (5/13)
11:00 Ojciec Mateusz XXVI (1)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (799)
12:55 Zwierzęta III (5/10)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (662)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo - serial obyczajowy Turcja 2020
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (6025)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 Słoneczna. Poza ciszą (4) - serial obyczajowy Polska 2026, wyk. Barbara Liberek
21:05 Program publicystyczny
22:35 Red - komedia sensacyjna USA 2010, reż. Robert Schwentke, wyk. Bruce Willis, Helen Mirren (120 min)
00:35 Rekiny wojny (War Dogs) - film krym. USA/Kambodża/Rumunia 2016, reż. Todd Phillips (120 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:25 Słowo przez pokolenia
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7747) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7747) - mag. Polska 2026
11:45 Rosół polski (48)
12:25 Koło fortuny (2142)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1121)
14:35 Na sygnale
15:00 Koło fortuny – extra (544) - teleturniej Polska 2026
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2143)
16:35 Familiada (3098)
17:20 Panna młoda
18:15 Va banque (1122)
18:50 Jeden z dziesięciu (15)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (21)

20:05 Barwy szczęścia - serial obycz. Polska 2026
20:40 Kulisy serialu „M jak miłość" (1693)
20:50 M jak miłość
21:50 SOR (6/12) - serial lekarski Polska 2026
22:30 Na sygnale
23:05 Każdy ma swoje lato ** - komediodramat Polska 2020, reż. Tomasz Jurkiewicz (95 min)
00:40 Wieloryb (The Whale) *** - dramat obycz. USA 2022, reż. Darren Aronofsky (120 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień (3147)
08:20 Trudne sprawy XXIII
09:20 Dlaczego ja? XX (40,1,2/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (59)
13:25 Gliniarze XVIII (38,39) - serial fab.-dok. Polska 2024
15:30 Wydarzenia (1124)
15:55 Gliniarze XXI (60) - serial fabularno-dok.
16:55 Gliniarze Śląsk (60) - serial krym. Polska 2026, wyk. Agnieszka Wagner
18:00 Pierwsza miłość 50 (123) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zając
18:50 Wydarzenia, sport
19:15 Gość „Wydarzeń" (1124) - program publicystyczny Polska 2026
19:40 Pogoda - Polska 2026
19:55 Milionerzy (168)

20:35 Bez skrupułów Toma Clancy'ego (Without Remorse) ** - film sensacyjny Niemcy/USA 2021, reż. Stefano Sollima (140 min)
22:55 Zawodowcy (Righteous Kill) ** - thriller USA 2008, reż. Jon Avnet, wyk. Robert De Niro (130 min)
01:05 Siła rażenia (Attack Force) * - film sens. USA/Wlk. Brytania/Rum. 2006, reż. Michael Keusch (130 min)

TVN

05:20 Jak to jest zrobione? XVI (11/13) - serial dok. Kanada 10
05:40 Uwaga! (8136) - mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (20/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Łódź – „Antonio" 29 (5)
07:45 Dzień Dobry TVN (5846)
11:20 Doradca smaku (16)
11:30 Kuchenne rewolucje: Czeladź – Dobre Jadło XXIV (11)
12:35 Kuchenne rewolucje XXVI (12) - reality show
13:40 Ukryta prawda (28,29/60) - serial fab.-dok.
15:45 Młode gliny II (36) - serial krym. Polska 2026
16:50 Szpital św. Anny III (18/53) - serial obycz.
17:55 Detektywi IV (3/48) - serial fabularno-dok.
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8137) - mag.

20:15 Na Wspólnej - serial obycz. Polska 2026, wyk. Waldemar Obłoza
20:50 The Floor. VIP Challenge (2) - teleturniej
21:30 Kuba Wojewódzki (13)
22:45 Skyfall - film sens. **** USA/Wlk. Brytania/Turcja/Chiny 2012, reż. Sam Mendes, wyk. Daniel Craig, Judi Dench, Javier Bardem, Ralph Fiennes (180 min)
01:45 Superwizjer (1358) - mag. reporterów
02:20 Uwaga! (8137)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (11,12/22) - serial krym. USA 1985, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XVIII (11,13/15)
10:00 Zaklinaczka duchów IV (17/23) - serial fantasy
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Mój grzech (16/110) - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV (52) - serial obyczajowy
14:00 Rodzinny interes (45)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (6,7) - serial obycz.
17:00 Rodzinny interes (46)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (30,31) - serial obyczajowy Polska 2026
20:00 Sposób na świętego (Fatman) ** - komedia sensacyjna USA/Kanada/Wlk. Brytania 2020 (125 min)
22:05 Przynęta (Bait) ** - komedia kryminalna Kanada/USA 2000, reż. Antoine Fuqua, wyk. Jamie Foxx (155 min)
00:40 Pasażer 57 (Passenger 57) *** - film sens. USA 1992, reż. Kevin Hooks, wyk. Wesley Snipes (95 min)
02:15 Dzielnica strachu III

TVN7

05:15 Ten moment (23/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:50 Szkoła (27,28,29/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
08:40 Ukryta prawda (33,15,16/60) - serial fab.-dok.
11:45 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2011
13:50 Detektywi V (15) - serial fabularno-dok. Polska 2025
14:55 Szpital św. Anny IV (51) - serial obycz. Polska 2026
15:55 Ukryta prawda (23/73) - serial fab.-dok. Polska 2021
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (16/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 Morderstwo w Białym Domu (Murder at 1600) ** - film sens. USA 1997, reż. Dwight H. Little (140 min)
22:20 Annabelle - horror ** USA 2014, reż. John R. Leonetti, Erik Thomson, wyk. Annabelle Wallis (115 min)
00:15 Posejdon (Poseidon) ** - film katas. USA 2006, reż. Wolfgang Petersen, wyk. Josh Lucas, Kurt Russell (130 min)
02:25 Hotel Paradise (50)

MEZZO

13:30 Verdi: Requiem – Staatskapelle Dresden, Daniele Gatti - muzyka klas.
15:00 Falla: El amor brujo – Ljubljana Festival
16:20 Falla: Oeuvres pour piano – Javier Perianes
17:20 Manuel de Falla 150 – Javier Perianes - film dok.
17:30 Rafael Riqueni, ser flamenco - koncert Francja 2022
18:40 Steve Reich – Colin Currie Group. Międzynarodowy Festiwal w Edynburgu
20:30 Rocío Molina, Trylogia gitarowa II: Al fondo riela - taniec Hiszpania 2023
21:45 Brahms: Kwartet smyczkowy c-moll nr 1, opus 51/1 – Keller Quartet
22:15 Brahms: Kwartet smyczkowy a-moll nr 2, op. 51/2 – Keller Quartet - muzyka klas.

PULS 2

09:45 Bing IV (26,1/26)
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:35 Basia II (20)
11:10 Gus. Mały – wielki rycerz (35,36/52) - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Lwia straż (9,5/26)
13:00 Nowe przygody Kubusia Puchatka (1)
13:35 Smerfy
14:00 Baranek Shaun V
14:35 Marta mówi! II
15:00 Miraculous VI (23)
16:00 Koci domek Gabi
17:00 Fineasz i Ferb
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (21,22/39)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (50) - serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu IV
23:00 Wstydliwe choroby VI
01:00 Dzielnica strachu IV (18)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (1) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XIV (8-10/31) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XV (21,22) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII (15,16,17/40) - serial fab.-dok.
16:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (440, 491) - reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXV (61,62) - serial obycz.
20:00 Uroczysko VI (50) - serial krym. Polska 2026
20:35 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (50)
21:35 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (50) - serial krym.
22:40 Opowiem ci o zbrodni II (5) - serial dok. Polska 2019
23:05 Wyspa strachu - thriller USA 2009, reż. David Twohy
01:05 Love Island VI (6/41)

METRO

07:25 Szpital (25,26,27/87)
10:25 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:25 Szkoła (51/67)
13:25 Brzydula - serial obycz.
14:35 Damy i wieśniaczki. Za granicą (6) - program rozrywkowy Polska/Ukraina 2019
15:35 Druga szansa III (8)
16:45 The Floor (17, 18)
18:00 Złomowisko PL VII (18) - serial dok. Polska 2018
19:00 Kartoteka X (4,5/30) - serial fab.-dok. Polska 2016
21:05 Kryminalni VIII (10) - serial krym. Polska 2008, wyk. Marek Włodarczyk
23:15 Spartakus: Krew i piach (5/13) - serial sens. USA 2010
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (6/12)
01:25 Szpital (29/68)
02:25 Szkoła (58/67)

WTOREK 24.11

STOPKLATKA

08:00 Robert Makłowicz (129, 144) - magazyn
09:50 Komisarz Rex — Powrót do Wiednia (9,10/12) - serial krym.
12:00 MacGyver (17,18/22)
14:00 Katastrofy w przestworzach XIII (1,10,7,4/11) - serial dok.
18:00 Wojny magazynowe: Kanada (9,10/12)
19:10 Aukcja w ciemno (20,21) - serial dok.
20:00 Ucieczka z Pretorii (Escape From Pretoria) - thriller Australia/RPA/Wlk. Brytania/USA/Niemcy 2020, reż. Francis Annan, wyk. Daniel Radcliffe (130 min)
22:10 Saga Wikingów (Northmen: A Viking Saga) - film przyg. Szwajcaria/Niemcy/RPA/Wlk. Brytania 2014, reż. Claudio Fäh, wyk. James Norton (135 min)
00:25 Zanim zasnę (Before I Go to Sleep) - thriller Wlk. Brytania/Francja/Szwecja/USA 2014, reż. Rowan Joffe, wyk. Nicole Kidman, Colin Firth, Mark Strong (125 min)

KINO POLSKA

07:35 Polska Kronika Filmowa: 12B/73 - program dok.
07:45 Zwierzęta Wajraka III (8,9/10) - serial dok. Polska 22
08:50 Do przerwy 0:1 (3,4)
10:00 Ranking Naj Polskiego Kina - serial dok. Polska 2024
10:45 Quo vadis - film hist. Polska/USA 2001, reż. Jerzy Kawalerowicz, wyk. Paweł Deląg, Magdalena Mielcarz
12:20 Zakazane piosenki - dramat wojenny Polska 1947, reż. Leonard Buczkowski, wyk. Danuta Szaflarska
14:50 Stara baśń. Kiedy słońce było Bogiem - film historyczny Polska 2003
17:10 Pogranicze w ogniu (14,15) - serial sens. Polska 91
20:00 Trick - film sens. Polska 2010, reż. Jan Hryniak, wyk. Piotr Adamczyk, Karolina Gruszka, Andrzej Chyra
22:00 Bo we mnie jest seks - film biograf. Polska 2021, reż. Katarzyna Klimkiewicz, wyk. Maria Dębska, Leszek Lichota
00:25 Dzień świra - komediodramat Polska 2002, reż. Marek Koterski, wyk. Marek Kondrat, Janina Traczykówna
02:30 Przepraszam, czy tu biją? - film sens. Polska 1976, reż. Marek Piwowski, wyk. Jerzy Kulej, Jan Szczepański

ALE KINO+

09:15 Moje pieczone kurczaki - film obycz. Polska 2002, reż. Iwona Siekierzyńska, wyk. Agata Kulesza (80 min)
10:35 The Office PL III (9,10/12) - serial kom.
11:50 Karen Pirie II (3/3)
13:55 Bestia II (3,4/6) - serial obycz. Kanada 2023, wyk. Sophie Cadieux
15:55 Marzyłam o Afryce (I Dreamed of Africa) - dramat obycz. USA 2000, reż. Hugh Hudson, wyk. Kim Basinger, Vincent Perez (140 min)
18:15 Niezwykłe miejsce na śmierć (1/4) - serial kryminalny Nowa Zelandia/Niemcy 2024
20:10 Morderstwo na 3. piętrze (Le crime du 3e étage) - komediodramat Francja 2026, reż. Rémi Bezançon (125 min)
22:15 Gangster (Lawless) - dramat krym. USA 12, reż. John Hillcoat, wyk. Shia LaBeouf (140 min)
00:35 Dziewczyna z igłą - dramat Dania/Polska/Szwecja/Francja/Belgia 2024 (155 min)

POLSAT FILM

07:30 Poirot II (6/10)
08:35 Przyjaciółki XII (1,2/12)
10:30 Świat według Kiepskich (15,14,15,5,8) - serial kom.
13:55 Ace Ventura: Zew natury - komedia USA 1995
15:50 Czas wojny - dramat wojenny USA/Indie 2011
18:50 Pierwszy go - komedia USA/Wlk. Bryt./Nowa Zelandia 2023, reż. Taika Waititi
21:00 Jak zostać gwiazdą - komedia erotyczna Polska 20
23:30 Wróć do mnie - komedia romantyczna USA 2022
01:55 48 h. Zaginieni II (20)

FILMBOX+ ONE

09:50 Vera IX (3/4)
11:50 Zbrodnie w Grantchester VII (1/6)
12:50 Agatha Christie: Kryminalne zagadki II (9) - film krym. Francja/Szwajcaria 2009
15:00 Strażnik Teksasu IX (5,6/24) - serial sens.
17:05 Vera IX (4/4)
18:55 Zbrodnie w Grantchester VII (2/6)
20:00 Walkiria - dramat wojenny USA/Niemcy 2008
22:40 Need For Speed - film sensacyjny USA/Indie 2014
01:30 Łowca błyskawic - film sensacyjny USA 1999

TVP KULTURA

08:20 Porozmawiajmy szczerze (32)
09:00 Rodzina Kanderów (9)
10:15 Stromboli, ziemia Boga (Stromboli, terra di Dio) - film psycholog. Włochy/USA 50 (115 min)
12:10 Wszystkie role Stanisława Barei
13:10 Benefis Romana Polańskiego
14:05 Pan wzywał, Milordzie? (2/5)
15:10 Zemsta - komedia Polska 2002, reż. Andrzej Wajda, wyk. Roman Polański (115 min)
17:05 Rodzina Kanderów (10)
18:15 W poszukiwaniu dobrego filmu (59)
18:55 Rawhide IV (19)
20:00 Głód - spektakl teatralny Polska 1980
21:30 Jeźdźcy sprawiedliwości (Retfærdighedens ryttere) - film sensacyjny Dania/Szwecja/Finlandia 2020 (125 min)
23:35 Uczta Babette (Babettes gæstebud) - dramat obycz. Dania 1987 (110 min)
01:25 Ella Fitzgerald: Tylko jedna z tych rzeczy

WARNER TV

08:20 Prawo Agaty VI (5)
09:20 Cudotwórcy III (7/10)
09:45 Teraz albo nigdy! II (9,10,11,12) - serial obycz.
13:35 Cudotwórcy III (6,7/10)
14:25 Prawo Agaty VI (1,2,3)
17:30 Akademia policyjna VII: Misja w Moskwie - komedia USA 1994, reż. Alan Metter
19:10 Raport Pelikana - thriller USA 93, reż. Alan J. Pakula, wyk. Denzel Washington
22:00 4 Blocks II (7,1/7)
00:05 Parszywa dwunastka - film woj. USA/Wlk. Brytania 1967, reż. Robert Aldrich

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki VIII
09:25 Policyjna grupa pościgowa XVI (7) - serial dok.
10:30 Dzień zagłady - film katastroficzny USA 1998
13:00 Czarodziejki VIII
15:00 Nieoczekiwana zmiana miejsc - komedia USA 1983
17:45 Gliniarz z Beverly Hills - komedia sensacyjna USA 84
20:00 Star Trek - film s.f. USA/Niemcy 2009, reż. J.J. Abrams, wyk. Chris Pine, Zachary Quinto
22:35 Pszczelarz - film sens. USA/Wlk. Brytania 2024
00:35 Silniejsza niż krew - film sensacyjny USA 2025

HBO

08:15 Harry Potter i Czara Ognia - film przyg. USA/Wlk. Bryt. 2005 (155 min)
10:50 Kurozając i świątynia świstaka - film animowany Francja/Belgia/USA 2025 (90 min)
12:20 Przegląd tygodnia: Wieczór z Johnem Oliverem (30)
13:05 Kochanek królowej - dramat historyczny Dania/Szwecja/Czechy/Niemcy 2012 (135 min)
15:20 Milion sposobów, jak zginąć na Zachodzie - western USA 14, reż. Seth MacFarlane (115 min)
17:15 Motocykliści - dramat krym. USA 2023, reż. Jeff Nichols (115 min)
19:10 Amerykański zakładnik (4) - serial krym.
20:00 Hacks V (7,8/10) - serial komediowy USA 2026
21:10 Outlander: Krew z krwi II (7) - serial obycz.
22:10 Nie mów zła - horror USA/Chorwacja/Kanada 2024 (110 min)
00:00 Wcielenie - horror Wlk. Brytania 2024 (95 min)
01:35 Sisu: Droga do zemsty - film woj. USA/Finlandia/Wlk. Bryt. 2025 (90 min)

CINEMAX

13:10 Kronika południowa - komedia Litwa 2024
15:15 Wszystko, czym jesteś - dramat obyczajowy Niemcy/Hiszpania 2024
17:00 Miesiąc miodowy - thriller Ukraina 2024
18:25 Słone lato - dramat obycz. Wlk. Bryt./Australia 25
20:00 Rocky IV - film sens. USA 85, reż. Sylvester Stallone, wyk. Sylvester Stallone
21:30 Urodzeni mordercy - thriller USA 1994
23:30 Więzień - dramat obyczajowy Wlk. Brytania 2025

ROMANCE TV

11:20 Rosamunde Pilcher: Płomień miłości - film obyczajowy Niemcy 2003
13:15 Statek marzeń
15:05 Zakonnica i komisarz: Klątwa - komedia Niemcy 2012
17:00 Gabinet z widokiem na morze (16) - serial obycz.
18:55 Śledztwo prowadzi Watzmann (5/8) - serial krym.
20:00 Rosamunde Pilcher: Kiedy cię odnajdę - romans Niemcy 2023
21:55 Lato na Sycylii - film obycz. Niemcy/Włochy 2016
23:50 Śledztwo prowadzi Watzmann (5/8) - serial krym.

CANAL+ PREMIUM

08:25 Królowa chmur - komedia Polska 2003 (80 min)
09:45 Łapu-Capu (280)
09:50 Listy do Julii - komedia romantyczna USA 2010, reż. Gary Winick (105 min)
11:35 Ida - dramat obycz. Polska/Dania/Francja/Wlk. Bryt. 2013 (80 min)
12:55 Agent szczęścia
14:30 Juno - komediodramat USA/Kanada 2007, reż. Jason Reitman (95 min)
16:05 Pompeje - film katastroficzny USA/Niemcy 2014 (105 min)
17:50 Call me lala - film krótkom. Polska 24 (25 min)
18:15 Łapu-Capu (281)
18:20 Thelma - komedia USA/Szwajcaria 2024, reż. Josh Margolin (100 min)
20:00 Cudowne dni - komedia Nowa Zelandia/Kanada 2026, reż. Nathalie Boltt (100 min)
21:40 Gigant - film biograficzny Wlk. Brytania/USA 2025 (115 min)
23:35 Eksperyment: Odsiadka II (4/6)
00:25 Skażenie - horror USA/Francja 2026, reż. Jonny Campbell (100 min)

TVN FABUŁA

09:50 Młode gliny II (7)
10:55 Magda M. II (12)
11:55 Prawo Agaty III (1,2)
13:55 Młode gliny II (8)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej
17:10 Najpiękniejsza muzyka filmowa (3) - mag. muzyczny
17:35 U Pana Boga w ogródku - komedia Polska 2007
20:00 Strzelec - thriller USA 2007, reż. Antoine Fuqua
22:45 Kolekcjoner - dramat kryminalny USA 1997
01:00 Banksterzy - dramat kryminalny Polska 2020

AMC

09:35 Most przeznaczenia - dramat obycz. Wlk. Brytania/Francja/Hiszpania/USA 2004
12:05 Lodowiec (1,2/2)
16:10 Ślepy traf - dramat kryminalny USA 2013
18:05 Błękitna laguna: Przebudzenie - film przyg. USA 2012, wyk. Indiana Evans
20:00 Pod presją - thriller USA/Kanada 1997, reż. Craig R. Baxley, wyk. Charlie Sheen
22:00 Thirst - horror USA 2015, reż. Greg Kiefer
23:50 The Audacity (5)
00:55 Prawo zemsty - thriller USA 2009, reż. F. Gary Gray

AXN

08:20 Agenci NCIS XIII (17/24)
09:20 Castle IV (2,3/23)
11:10 Detektyw Monk (8,9/13)
13:10 Agenci NCIS XIII (18,19/24) - serial krym.
15:10 FBI: Most Wanted V (11,12/13) - serial krym.
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (14,15/22)
19:05 Castle IV (4,5/23)
21:05 FBI: International (13/21) - serial akcji USA 2022
22:00 Rekrut: Feds (18/22)
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (14,15/22)

EPIC DRAMA

08:20 Detektyw Murdoch XII
09:15 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (4/6)
10:15 Lekarze na start
11:50 Panna Scarlet V (1,4/6)
14:05 Agenci NCIS XVIII
15:00 Panna Marple VI (2/3)
16:55 Poirot XI (2/4)
19:00 Agenci NCIS XVIII (13/16)
19:55 Poirot III (5/11)
21:00 Królowa węży (5/8) - serial obycz. USA 2022
22:00 Niebezpieczne związki (5/8) - serial obycz. USA 2022
23:20 Poirot III (5/11)
00:35 Agenci NCIS XVIII (13/16)
01:20 Panna Scarlet VI

TVN STYLE

11:20 Jestem z Polski XV (7/20)
12:20 Ugotowani (1)
13:25 Kuchenne rewolucje (14, 13) - reality show Polska 25
15:35 Ugotowani (6)
16:40 Kochaj albo wróć (5/11)
17:40 Kuchenne rewolucje (2, 11, 7) - reality show
20:50 Ostre cięcie (9) - reality show Polska 2026
21:50 Teraz one (9) - program rozrywkowy Polska 2026
22:20 Love the Look (9)
23:20 Hotel Paradise (2)
00:15 EuroPOLKI studentki (8)
01:10 Pojedynek na podróże (1)

TVN TURBO

10:20 Samochód marzeń: Kup i zrób (2) - magazyn
11:15 Wojny samochodowe (1)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5116)
18:15 Z drugiej ręki (12)
19:00 Duda kontra Szafrański X (2/10)
19:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (12/17)
20:15 Wojny samochodowe
21:15 Polski supersamochód
22:00 Raport Turbo (5116)
22:15 Naprawy nie do naprawy

BBC FIRST

08:50 Z pamiętnika położnej
09:55 Ojciec Brown XII (2,3/10)
11:55 Śmierć pod palmami XIV
13:00 Shakespeare i Hathaway (2,3/10) - serial krym.
15:00 Śledztwa siostry Bonifacji III (3/8) - serial krym.
16:00 Tajemnice Brokenwood
18:00 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami III (7/8) - serial kryminalny
21:00 Agatha Christie: Tommy i Tuppence (1/6) - serial krym.
22:00 Tajemnice Majorki (7/10)
23:00 Detektyw z Chelsea IV

FX

08:00 Kości VI (1/23)
09:00 FBI V (10/23)
10:00 Agenci NCIS II (20/23)
10:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (15/18)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (17,18/24)
13:45 Castle III (8/24)
14:40 Lucyfer III (11/26)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (19,20/24)
17:25 Z Archiwum X VI (1,2/22)
19:15 FBI V (12/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku V (4/25)
21:05 Zabójcze umysły XII
23:15 Z Archiwum X VI (2/22)

HGTV

10:00 Polowanie na remont
11:00 Nowe życie w starym domu VII (1) - serial dok.
12:00 Włoszki wymiatają! (6)
12:40 Uratuj swój ogród (17)
13:40 Patent na dom (1)
14:40 Mieszkanie na miarę IV
16:35 Polowanie na ogród VII
18:20 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (4/8)
19:15 Zgłoś remont (8)
20:15 Dorota was urządzi
20:50 Polowanie na kuchnie
21:35 Poukładani (5)
22:35 House Hunters (5-8)
00:45 Remonty Christiny IV

BBC LIFESTYLE

11:15 Najdroższe brytyjskie domy III (8) - serial dok.
12:20 Mistrzowie ceramiki (8)
13:35 Najpiękniejsze domy
14:35 Wielkie australijskie wypieki VII (1) - serial dok.
16:10 Mistrzowie ceramiki: Kanada (6) - teleturniej
17:05 Zapraszam do stołu (1)
17:40 Masterchef: Australia
19:50 Wielkie australijskie wypieki VII (2) - serial dok.
21:00 Tajlandia: mroczne oblicze raju - serial dokumentalny
22:00 Najdroższa szamanka świata - serial dokumentalny
23:20 Ratunek dla skóry

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół XI (16/22)
08:55 The Office PL (5,6/12)
09:55 Przyjaciele X (17,1,2/18)
11:55 Teoria wielkiego podrywu VIII (17-22/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół XI (17-20/22)
16:30 Przyjaciele (3-6/24)
18:30 The Office PL (7,8/12)
19:35 Duchy (13,14/18)
20:35 Teoria wielkiego podrywu VII (22-24/24) - serial kom.
22:00 The Office PL III (11,12/12)
23:05 Comedy Club (6, 7)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy IV (7/13)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex XIII (13)
09:25 Rodzinka.pl X (7)
10:00 Klan - telenowela
10:50 Ranczo VI (5/13)
11:40 M jak miłość
12:35 Zaraz wracam (39,40)
13:45 Ojciec Mateusz (8,9/14)
15:35 Komisarz Alex XIV
16:30 Na sygnale
17:35 Ranczo VI (7,8/13)
19:30 Ojciec Mateusz (10,13/14) - serial krym. Polska 2010, wyk. Artur Żmijewski
21:30 Ranczo VI (9,10/13)
23:20 Ojciec Mateusz (11/14)
00:15 Na dobre i na złe
01:15 Czas honoru (7)

CANAL+ KUCHNIA

13:45 Jakubiak rozgryza Polskę (4, 5) - mag. kulinarny
14:40 ABC gotowania – kuchnia włoska (13, 14) - magazyn
15:45 Dzień dobry, obiad (5, 6)
16:45 Jamie Oliver
18:40 Włoskie życie Sophie Grigson II (9) - serial dok.
19:05 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (7)
19:15 Włoskie życie Sophie Grigson II (10) - serial dok.
19:45 m jak mięso (2)
20:15 Bosacka rusza w Polskę
21:15 Anthony Bourdain VII
23:55 Javier Peña zjada świat

CANAL+ DOMO

10:00 Gardeners' World (18)
11:10 Ucieczka na wieś XXIII
12:10 Wielkie projekty IX (4)
14:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (11/20) - serial dok.
15:00 Najlepszy dom w okolicy
16:00 Daleko od miasta XVII
17:00 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.
18:00 Ucieczka na wieś XXIV
19:00 Wielkie projekty: Nowa Zelandia IX (5) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta X
21:00 Najlepszy dom w okolicy
21:55 Cudotwórcy – pod presją - serial dok. USA 2026
22:50 Pokochaj lub sprzedaj (10)

PLANETE+

12:30 Niezwykłe podróże koleją IX (6/7) - serial dok.
13:40 Afryka z góry (7/10)
14:45 360° – świat bez granic
15:50 Na targach świata II
17:00 Premiera: Włochy z góry (1) - serial dok. USA 2023
18:00 Dokąd dzisiaj? IV
18:40 Wytwórz i wyślij (1/4)
19:45 Watykan. W jakim stanie jest Kościół? (6/6)
20:50 Sekrety budowniczych piramid II (6/6) - serial dok.
22:00 Atom, narkotyki, brudne pieniądze (2) - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

11:00 Klan z Alaski III (19/32)
12:00 Celnicy na straży Szwecji (14/14) - serial dok.
13:00 Nagi instynkt przetrwania XII (1,2) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL XII
16:00 Poszukiwacze przeklętego złota V (3/8) - serial dok.
17:00 Gwiezdne bitwy (3/6)
18:00 Operacja: LOT (4/6)
19:00 Nagi instynkt przetrwania (3,2/28) - serial dok.
21:00 Wyzwanie: przetrwanie II - serial dok. Niemcy 2026
22:00 Alaska w budowie VIII
23:00 Najniebezpieczniejszy zawód świata XXII - serial dok.

TVP HISTORIA

11:00 Obywatel Zamek – z dziejów odbudowy
12:00 Dziewicze zakątki Ziemi
13:00 Zapomniane agentki II wojny światowej (6/6)
14:00 Kariera Nikodema Dyzmy (7/7) - serial obycz.
15:10 Sensacje XX wieku
17:45 Wojenne dziewczyny V
18:35 Odnaleźć zaginione (26)
19:05 Drobny, kruchy człowiek
20:05 Pitbull (5/5)
21:00 Kroniki Hitlera (13/13)
22:05 Druga wojna światowa w kolorze. Droga do zwycięstwa (3/10) - serial dok.

HISTORY

13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata (5/26)
14:50 Największe tajemnice świata VII (9) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
16:15 Wielka inżynieria z Dolphem Lundgrenem (8)
17:10 II wojna światowa: walka o Europę (8/8) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (18) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XII
21:00 II wojna światowa na Pacyfiku (3/3) - serial dok.
22:00 Auschwitz: historie nieznane (1) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

13:00 Katastrofa w przestworzach XXII (5,6/10) - serial dok.
15:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny IV
16:00 Odkopać historię
17:00 Burzliwa historia Tudorów (2/6) - serial dok.
18:00 Wcielenia zła: Kaddafi
19:00 Wojna na pustyni (1)
20:00 Katastrofa w przestworzach XXV (2) - serial dok.
21:00 II wojna światowa: historia przed trybunałem
22:00 Premiera: Wojna widziana z powietrza IV (2/6)

FOCUS TV

08:00 Było sobie życie
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici XII
11:00 Gwiazdy lombardu XXII
12:00 Poszukiwacze historii XI
13:00 Ostatni bastion Hitlera V (5,1/6) - serial dok.
15:00 Przygody poszukiwaczy złota - serial dok. Australia 23
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Militarny top 10 (6/10)
22:00 Dziwne oblicza wojny III (1,2/8) - serial dokumentalny
00:00 Starożytni kosmici VIII
01:00 Rolnicy. Podlasie VII (23)

BBC EARTH

12:30 Wietnamskie przygody Billa Baileya (6/6) - serial dok.
13:30 Dziewicze zakątki Ziemi
14:35 W okowach mrozu X
15:30 Życie na pustkowiu (1/4)
16:30 Cywilizacje: rozkwit i upadek (3/4) - serial dok.
17:45 Mroźna planeta (1)
18:45 Najpiękniejsze trasy spacerowe (1) - serial dok.
19:45 Attenborough i największy dinozaur świata - film dok.
20:55 W okowach mrozu (10,2/10) - serial dok. USA 2013
22:55 Chirurdzy: kwestia życia i śmierci III - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

13:15 Wojna o wieżę Eiffla
14:25 Maria Stuart: listy pisane szyfrem - film dok.
15:35 Anna Boleyn i Elżbieta I: królowe-więźniarki - film dok.
16:35 II wojna światowa: cena imperium (11/13) - serial dok.
17:40 1945: dni, które zmieniły świat (2) - serial dok.
18:40 Wyprawa po skarby z Bettany Hughes IV
19:50 Kleopatra: tajemnicza władczyni - serial dok.
21:00 Faszyści i masoni (2)
22:05 Ramzes: władca Egiptu
23:05 II wojna światowa: bombowce (4) - film dok.

ŚRODA 25.11

Od A do Z

21 GRAMÓW ★★★
dramat krym., USA 2003, reż. Alejandro González Iñárritu, wyk. Sean Penn, Naomi Watts, Benicio del Toro
22:45 | **canal+ premium**
Latynoska metafizyka w Hollywood: uratowany w wyniku transplantacji serca wiąże się z wdową po dawcy, by pomóc jej odszukać i zabić sprawcę wypadku, który umożliwił przeszczep. Plus doborowa obsada.

BATMAN – POCZĄTEK ★★★
film przyg., USA/Wlk. Brytania 2005, reż. Christopher Nolan, wyk. Christian Bale, Michael Caine, Liam Neeson
22:30 | **hbo**
Spadkobierca fortuny jako malec jest świadkiem śmierci swoich rodziców i szuka zemsty. Plus Christian Bale jako nowy Batman i Christopher Nolan za kamerą: Tim Burton nadal niedościgły.

BODYGUARD ZAWODOWIEC ★★★
film akcji, USA/Holandia/Bułgaria/Hongkong/Kanada/Wlk. Brytania/Francja 2017, reż. Patrick Hughes, wyk. Ryan Reynolds, Samuel L. Jackson, Elodie Yung
20:00 | **tv puls**
Agent specjalny wysokiej klasy ma szansę odzyskania utraconej reputacji, jeśli uda mu się bez uszczerbku przewieźć ściganego przez wszystkich płatnego zabójcę z Manchesteru do Hagi.

DORWAĆ GRINGO ★★
dramat obycz., USA/Meksyk 2012, reż. Adrian Grunberg, wyk. Mel Gibson, Kevin Hernandez, Daniel Giménez Cacho
22:20 | **tv puls**
Mel Gibson walczy o przetrwanie: jako biały w meksykańskim więzieniu, w którym rządzi latynoska mafia, i jako ekranowy twardziel próbujący poprawić swój pozafilmowy wizerunek.

EGZORCYSTA: POCZĄTEK ★★
horror, USA/Wlk. Brytania/Francja/Włochy/Pakistan 2004, reż. Renny Harlin, wyk. Stellan Skarsgård, Izabella Scorupco, James D'Arcy
22:35 | **stopklatka**
Prequel klasycznego filmu Williama Friedkina: przed nowojorskim spotkaniem z Szatanem ojciec Merrin miał z nim styczność w Kenii tuż po II wojnie światowej. Dalekie echo pierwowzoru.

Infiltracja

22:25 | tvn
★★★★

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

Nareszcie Oscar (jeden z czterech) dla Martina Scorsese za hollywoodzką przeróbkę hongkońskiego thrillera „Infernal Affairs: Piekielna gra" o wzajemnym przenikaniu się struktur policyjnych i mafijnych.

THRILLER
USA/HONGKONG 2007, REŻ. MARTIN SCORSESE, WYK. LEONARDO DICAPRIO, MATT DAMON, JACK NICHOLSON

JACK REACHER: JEDNYM STRZAŁEM ★★
film sens., USA 2012, reż. Christopher McQuarrie, wyk. Tom Cruise, Rosamund Pike, Richard Jenkins
22:40 | **tvn 7**
Pochwała scjentologii? Oskarżony o pięciokrotne morderstwo były snajper żąda, by śledztwo w jego sprawie przeprowadził ekscentryczny detektyw, niegdyś oficer żandarmerii. Plus nieznośny Tom Cruise.

JAK PIES Z KOTEM ★★★★
komediodramat, Polska 2018, reż. Janusz Kondratiuk, wyk. Robert Więckiewicz, Olgierd Łukaszewicz, Bożena Stachura
20:00 | **tvp kultura**
Nagrodzone w Gdyni wyznanie reżysera Janusza Kondratiuka o ostatnim okresie życia jego brata Andrzeja. Poruszająca, pełna gorzkiego humoru rekonstrukcja, wybitne aktorstwo plus pean o miłości w tle.

KLIENT ★★★
film sens., USA 1994, reż. Joel Schumacher, wyk. Susan Sarandon, Tommy Lee Jones, Brad Renfro
20:00 | **stopklatka**
Jedenastolatek, który poznał jedną z tajemnic mafii, pod presją gangsterów i prokuratora. Kto mu pomoże? Przebojowa adaptacja powieści Johna Grishama – światła na Susan Sarandon.

KSIĄŻĘ Z INNEJ BAJKI ★★
komedia romantyczna, USA/Kanada 2023, reż. Rich Newey, wyk. Emily Haine, Cecilia Deacon, Wern Lee
23:20 | **tvp 2**
Dziewczyna traci pracę i chłopaka jednego dnia, więc dla pocieszenia wyjeżdża na długi weekend do luksusowego hotelu, by tam zapolować na męża zgodnie z podręcznikiem uwodzenia sprzed pół wieku.

POLTERGEIST (DUCH) ★★
horror, USA 1982, reż. Tobe Hooper, wyk. Craig T. Nelson, JoBeth Williams, Beatrice Straight
22:00 | **warner tv**
Dom wybudowany na terenie dawnego cmentarza i zamieszkany przez przeciętną amerykańską rodzinę nawiedzony przez ducha. Pierwszy film z cyklu będącego tragiczną legendą Hollywood.

PRAWDZIWE KŁAMSTWA ★★★
komedia sensacyjna, USA 1994, reż. James Cameron, wyk. Arnold Schwarzenegger, Jamie Lee Curtis, Tom Arnold
22:00 | **polsat**
Aby uratować swoje małżeństwo, superagent wciąga żonę w wir zadań specjalnych. Według francuskiego wzoru, ale James Bond mógłby się od niego uczyć. Warto, choć czasem na granicy dobrego smaku.

RODZINNE REWOLUCJE ★★★
komedia romantyczna, USA 2014, reż. Frank Coraci, wyk. Adam Sandler, Drew Barrymore, Kevin Nealon
19:40 | **warner tv**
Po nieudanej randce w ciemno para samotnych rodziców przyrzeka sobie nigdy nie spotkać się ponownie. Tymczasem już wkrótce ich rodziny czekają wspólne wakacje. Na ekranie Drew Barrymore i Adam Sandler.

STEVE JOBS ★★★★
film biograficzny, USA/Wlk. Brytania/Japonia 2015, reż. Danny Boyle, wyk. Michael Fassbender, Kate Winslet, Seth Rogen
20:00 | **cinemax**
Dojrzewanie geniusza: Michael Fassbender jako Steve Jobs, szef Apple Inc., w trzech kluczowych momentach swego życia - kiedy wprowadzał na rynek Macintosha, zakładał NeXT-a i otwierał rynek dla iMaca.

THE FIN ★★
dramat obycz., Korea Południowa/Katar/Niemcy 2025, reż. Syeyoung Park, wyk. Ye-ji Yeon, Pureum Kim, Goh-woo
23:50 | **cinemax**
Metafora współczesności w wizji postapokaliptycznej Korei – państwa zjednoczonego, lecz jednocześnie podzielonego społecznie, gdzie zmutowani (pod) ludzie wykorzystywani są do odbudowy zniszczonego kraju.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVP1

07:00 Msza święta
07:30 Rodzina (nie od) święta
08:00 Serwis Info, pogoda
08:25 Zaraz wracam (43)
09:05 Ranczo VI (1/13)
10:00 Komisarz Alex II (6)
11:00 Ojciec Mateusz XXVI (2)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (796)
12:55 Zwierzęta III (2/10)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (663)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (6026)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38 - serial obyczajowy Hiszpania 2018
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Słoneczna. Poza ciszą** (5) - serial obycz.
20:55 **Piłka nożna: Liga Mistrzów UEFA**: Paris Saint-Germain – AS Roma (na żywo)
23:05 **Zapis emocji**
00:35 **Skazany na bluesa** ★★★ - film biograficzny Polska 2005 (105 min)
02:20 **Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu** ★★ - komedia romantyczna Włochy/Hiszpania/USA/Wlk. Brytania/Szwecja 15 (100 min)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Pożyteczni.pl (389)
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7748) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7748) - mag. Polska 2026
11:45 Gwiazdorska kuchnia Ani (57) - mag. kulinarny
12:25 Koło fortuny (2143)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1122)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
15:50 Domowe patenty (21)
16:00 Koło fortuny (2144)
16:35 Familiada (3099)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1123)
18:50 Jeden z dziesięciu (16)
19:25 Barwy szczęścia

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Przepis dnia**
20:50 **Na dobre i na złe**
21:50 **Na sygnale**
22:20 **Magazyn Ekspresu Reporterów**
23:20 **Książę z innej bajki** ★★ **(Why Can't My Life Be a Rom Com?)** - komedia romantyczna USA/Kanada 2023 (95 min)
00:55 **Peaky Blinders IV** (5/6) - serial gangsterski
02:05 **Fantastyczny Matt Parey** - film dok.

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień (3156)
08:20 Trudne sprawy XXIII
09:20 Dlaczego ja? XIX (3,4,5/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (60) - serial krym. Polska 2026
13:25 Gliniarze XVIII (40,41)
15:30 Wydarzenia (1125)
15:55 Gliniarze XXI (61)
16:55 Gliniarze Śląsk (61) - serial krym. Polska 2026, wyk. Agnieszka Wagner
18:00 Pierwsza miłość 50 (124) - serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zając
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (1125) - program publicystyczny Polska 2026
19:40 Pogoda - Polska 2026
19:55 Milionerzy (169)

20:30 **Kabaret K2. Jedziemy po bandzie** (27) - kabaret i satyra Polska 26
22:00 **Prawdziwe kłamstwa** ★★★ **(True Lies)** - komedia sensacyjna USA 1994, reż. James Cameron, wyk. Arnold Schwarzenegger, Jamie Lee Curtis (185 min)
01:05 **Jak ukradłem 100 milionów** ★ - komedia Polska 2024, reż. Michał Węgrzyn, wyk. Antoni Królikowski, Zuzanna Zielińska (130 min)

TVN

05:15 Zamieszkać na plaży VI (4/14) - serial dok. USA 2019
05:40 Uwaga! (8137) - mag.
05:55 Ukryta prawda (21/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Kraków – „Via Piada" 29 (6)
07:45 Dzień Dobry TVN (5847)
11:20 Doradca smaku (12)
11:30 Kuchenne rewolucje: Wrocław – American Dream XXIV (12) - reality show
12:35 Kuchenne rewolucje XXVI (13) - reality show
13:40 Ukryta prawda (30,31/60) - serial fab.-dok.
15:45 Młode gliny II (37)
16:50 Szpital św. Anny III (19/53) - serial obycz. Polska 26
17:55 Detektywi IV (4/48)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:30 Top Model – przed półfinałem - relacja Polska 2026
19:55 Uwaga! (8138) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **Top Model** (13) - reality show Polska 2026
22:25 **Infiltracja** ★★★★ **(The Departed)** - thriller USA/Hongkong 2007, reż. Martin Scorsese, wyk. Leonardo DiCaprio (195 min)
01:40 **Pieniądze to nie wszystko** ★★★ - komedia Polska 2000, reż. Juliusz Machulski, wyk. Marek Kondrat, Andrzej Chyra (135 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (12,13/22) - serial krym. USA 1985, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XVIII (13,12/15)
10:00 Zaklinaczka duchów IV (18/23) - serial fantasy USA 09
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Mój grzech (17/110)
13:00 Wspaniałe stulecie IV (53) - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes (46)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (8,9) - serial obycz.
17:00 Rodzinny interes (47) - serial obycz. Polska 2019
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (31,32) - serial obyczajowy Polska 2026
20:00 **Bodyguard zawodowiec** ★★★ - film akcji USA/Hol./Bułg./Hongkong/Kanada/Wlk. Bryt./Francja 2017 (140 min)
22:20 **Dorwać gringo** ★★ **(Get the Gringo)** - dramat obycz. USA/Meksyk 2012, reż. Adrian Grunberg (120 min)
00:20 **Zabójcza przesyłka** ★★ **(The Courier)** - film akcji Wlk. Brytania 2019 (120 min)
02:20 **Lombard. Życie pod zastaw XIX** (57)

TVN7

05:15 Ten moment (24/40) - serial fab.-dok. Polska 2021
05:50 Szkoła (30,31,32/68) - serial fabularno-dok.
08:40 Ukryta prawda (34,17,18/60) - serial fab.-dok.
11:45 W-11 Wydział Śledczy - serial fabularno-dok.
13:50 Detektywi VII (33) - serial fab.-dok. Polska 2026
14:55 Szpital św. Anny IV (52) - serial obycz. Polska 2026
15:55 Ukryta prawda (24/73) - serial fab.-dok. Polska 2021
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
19:00 Ukryta prawda (17/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Miasto złodziei** ★★★ **(The Town)** - dramat kryminalny USA 2010, reż. Ben Affleck, wyk. Ben Affleck, Rebecca Hall, Slaine (160 min)
22:40 **Jack Reacher: Jednym strzałem** ★★ - film sens. USA 12, reż. Christopher McQuarrie, wyk. Tom Cruise (155 min)
01:15 **Mother!** 🔞 - horror ★★★ USA 2017, reż. Darren Aronofsky, wyk. Jennifer Lawrence, Javier Bardem (150 min)

MEZZO

13:30 Paco de Lucía: Światło i cień - portret muzyka
14:25 Orkiestra Opery Paryskiej, Gustavo Dudamel: Mahler - muzyka klasyczna
15:55 Brahms: Sonaty wiolonczelowe – Miklós Perényi, Zoltán Kocsis - muzyka klas.
16:45 Mozart: XXXIX symfonia – Deutsche Kammerphilharmonie, David Zinman
17:35 Rocío Molina, Trylogia gitarowa I: Inicio (Uno) - taniec Hiszpania 2023
18:40 Joaquín Achúcarro: Chopin, Grieg, Brahms, Rachmaninow, Skriabin, Liszt
20:30 Giacomo Puccini: Puccini: La bohème - opera Wlk. Brytania 2022
22:25 „El retablo de Maese Pedro" de Falli na Festiwalu w Grenadzie - muzyka klas.

PULS 2

10:35 Basia II (22)
11:10 Gus. Mały – wielki rycerz (36,33/52) - serial anim.
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Lwia straż (10,6/26)
13:00 Nowe przygody Kubusia Puchatka (2)
13:35 Smerfy (9/27)
14:00 Baranek Shaun V
14:35 Marta mówi! II
15:00 Miraculous VI
16:00 Koci domek Gabi
17:00 Fineasz i Ferb
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (23,24/39)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (51) - serial obycz.
21:00 Po prostu walcz! - film sensacyjny USA 2008
23:30 Snajper II - film sensacyjny USA/Węgry 2002
01:05 Lombard - serial obycz.

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (2) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XIV (11-13/31) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XV (23,24) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII (18,19,20/40) - serial fab.-dok.
16:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (441, 492) - reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXV (62,63) - serial obycz.
20:00 Uroczysko VI (51)
20:35 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (51)
21:35 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (51) - serial krym.
22:40 Opowiem ci o zbrodni II (7) - serial dok. Polska 2019
23:05 Godzilla - film sens. USA/Japonia 1998, reż. Roland Emmerich, wyk. Jean Reno
01:55 Love Island VI (7/41)

METRO

07:25 Szpital (28,29,30/87)
10:25 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:25 Szkoła (52/67)
13:25 Brzydula - serial obycz.
14:35 Damy i wieśniaczki. Za granicą (7) - program rozrywk.
15:35 Druga szansa III (9) - serial obycz. Polska 2017
16:45 The Floor (19, 20)
18:00 Złomowisko PL VIII - serial dok. Polska 2019
19:00 Kartoteka X - serial fabularno-dok. Polska 2016
21:05 Kryminalni VIII - serial kryminalny Polska 2008
23:15 Spartakus: Krew i piach (6/13) - serial sens. USA/Nowa Zelandia/Australia 2010
00:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (1/12)
01:25 Szpital (30/68)
02:25 Szkoła (59/67)

ŚRODA 25.11

STOPKLATKA

08:00 Robert Makłowicz (141, 142) - magazyn
09:50 Komisarz Rex — Powrót do Wiednia (10,11/12) - serial krym. Austria/Niemcy 2026
12:00 MacGyver (18,19/22) - serial sensacyjny USA/Kanada 1986
14:00 Katastrofy w przestworzach XIII (2,1,8,5/11) - serial dok.
18:00 Wojny magazynowe: Kanada (11,12/12) - serial dok. Kanada 2014
19:10 Aukcja w ciemno II (4) - serial dok. USA 2012
20:00 Klient (The Client) ★★★ - film sens. USA 1994, reż. Joel Schumacher, wyk. Susan Sarandon, Tommy Lee Jones, Brad Renfro (155 min)
22:35 Egzorcysta: Początek (Exorcist: The Beginning) ★★ - horror USA/Wlk. Brytania/Francja/Włochy/Pakistan 2004 (135 min)
00:50 Juliusz - komedia Polska ★★★ 2018, reż. Aleksander Pietrzak, wyk. Wojciech Mecwaldowski, Jan Peszek, Anna Smołowik, Maciej Stuhr (125 min)

ALE KINO+

08:50 Królowa chmur ★★ - komedia Polska 2003, reż. Radosław Piwowarski, wyk. Danuta Szaflarska (100 min)
10:30 The Office PL III (11,12/12) - serial kom.
11:45 Niezwykłe miejsce na śmierć (1/4)
13:45 Bestia II (5,6/6) - serial obycz. Kanada 2023
15:50 Ostatnie wielkie dzieło (The Last Vermeer) ★★★ - dramat historyczny USA/Holandia 2019, reż. Dan Friedkin, wyk. Guy Pearce, Claes Bang, Vicky Krieps (140 min)
18:10 Niezwykłe miejsce na śmierć (2/4) - serial kryminalny Nowa Zelandia/Niemcy 2024
20:10 Paryż w ogniu. Paris Has Fallen (7,8/8) - serial sens. Francja/Wlk. Brytania/USA 2024, wyk. Sean Harris, Emmanuelle Bercot
22:05 Szepty mroku II (5,6/6) - serial krym. USA 2023, wyk. Zahn McClarnon, Nicholas Logan
00:20 Nora Sand: Fatalna pomyłka (7,8/8) - serial krym. Norwegia/Dania 23

TVP KULTURA

08:25 Tamte lata, tamte dni
09:00 Rodzina Kanderów (10)
10:15 Zemsta - komedia ★★★★ Polska 2002, reż. Andrzej Wajda (115 min)
12:10 Ella Fitzgerald: Tylko jedna z tych rzeczy
14:10 Czterdziestolatek (13/13) - serial kom.
15:15 Kamień na kamieniu ★★ - dramat obycz. Polska 1995 (110 min)
17:05 Rodzina Kanderów (11)
18:15 Tuż obok. O rzeźbie w przestrzeni publicznej: Anioł Stróż (2)
18:30 Informacje kulturalne
18:55 Rawhide IV (20)
20:00 Jak pies z kotem ★★★★ - komediodramat Polska 2018, reż. Janusz Kondratiuk, wyk. Robert Więckiewicz (110 min)
21:50 Wstępy do spektakli tanecznych (9)
21:55 Chicos Mambo: CAR/MEN - taniec Francja 23
23:35 YYAA. Wojciech Bruszewski - film dok.
01:00 Jeźdźcy sprawiedliwości (Retfærdighedens ryttere) ★★★★ - film sensacyjny Dania/Szwecja/Finlandia 2020 (120 min)

HBO

08:15 Harry Potter i Książę Półkrwi ★★★ - film fantasy Wlk. Brytania 2009, reż. David Yates (150 min)
10:45 Motocykliści - dramat ★★★ krym. USA 2023, reż. Jeff Nichols (115 min)
12:40 Marley i ja - komedia ★★★ USA 2008, reż. David Frankel (115 min)
14:35 Moja wina: Londyn ★★★ - komedia Wlk. Brytania/Hiszpania 2024, reż. Charlotte Fassler, Dani Girdwood (120 min)
16:35 Dziki robot - film anim. ★★★★ USA/Japonia 2024, reż. Chris Sanders (100 min)
18:15 Co. Za. Radość ★★ - komedia USA 2025, reż. Michael Showalter, wyk. Felicity Jones (105 min)
20:00 Wybryk - komedia sensacyjna ★★ USA 2025, reż. Luke Greenfield (90 min)
21:30 Pozłacany wiek IV (4/8) - serial obycz. USA 26, wyk. Ashlie Atkinson
22:30 Batman — Początek ★★★ - film przyg. USA/Wlk. Brytania 2005 (140 min)
00:50 Jedna bitwa po drugiej ★★★★ - film sens. USA 2025, reż. Paul Thomas Anderson (160 min)

CANAL+ PREMIUM

08:40 LARP. Miłość, trolle i inne questy ★★★ - komedia Polska 2025 (95 min)
10:15 Nowa fala - film ★★★★ biograficzny Francja/USA 2025, reż. Richard Linklater (105 min)
12:00 Pan Tadeusz - film ★★★★ kostiumowy Polska/Francja 1999 (150 min)
14:30 Czy AI zabija internet?
15:25 Skok na milion - komedia ★★ Francja/Belgia 2025, reż. Grégoire Vigneron, wyk. Christian Clavier, Gilles Cohen (90 min)
16:55 Premierowa jazda
17:10 Łapu-Capu (282)
17:15 Wicked - musical USA/Wlk. Bryt./Kanada ★★★ 2024, reż. Jon M. Chu, wyk. Cynthia Erivo (165 min)
20:00 Bez końca - film dokumentalny Polska 2026
21:50 Making of Canal+
22:00 Eksperyment: Odsiadka II (5/6)
22:45 21 gramów - dramat ★★★ krym. USA 2003, reż. Alejandro González Iñárritu (120 min)
00:45 Pogłoska - komedia ★★ Kanada/Niemcy/Węgry/Wlk. Brytania/USA 2024 (105 min)

KINO POLSKA

07:30 Reksio (52/52)
07:40 Polska Kronika Filmowa
07:50 Zwierzęta Wajraka III (9,10/10) - serial dok. Polska 22
08:55 Do przerwy 0:1 (5,6)
10:05 Ranking Naj Polskiego Kina (1, 2) - mag. kulturalny
11:25 Quo vadis - film hist. Polska/USA 2001, reż. Jerzy Kawalerowicz, wyk. Paweł Deląg, Magdalena Mielcarz
13:05 Będzie lepiej - komedia Polska 1936, reż. Michał Waszyński, wyk. Kazimierz Wajda, Henryk Vogelfänger
15:10 Komedia małżeńska - komedia Polska 1993, reż. Roman Załuski, wyk. Ewa Kasprzyk, Jan Englert
17:20 Pogranicze w ogniu (15,16) - serial sens. Polska 91
20:00 Wyjazd integracyjny - komedia Polska 2011, reż. Przemysław Angerman, wyk. Jan Frycz, Tomasz Karolak
21:55 Lokal zamknięty - komedia Polska 2021, reż. Krzysztof Jankowski, wyk. Janusz Chabior, Eryk Kulm
23:35 Kingsajz - komedia Polska 1988, reż. Juliusz Machulski, wyk. Jacek Chmielnik, Jerzy Stuhr
01:55 Co lubią tygrysy - komedia Polska 1989, reż. Krzysztof Nowak-Tyszowiecki

POLSAT FILM

07:30 Poirot: Podwójny grzech II (7/10) - serial krym.
08:35 Przyjaciółki XII (3,4/12)
10:30 Świat według Kiepskich (32,34,16-18/42) - serial kom.
14:00 Warcraft: początek - film fantasy USA 2016
16:35 Zabójcze maszyny - film sens. USA/Nowa Zelandia 2018
19:20 S.W.A.T.: Miasto w ogniu - film sensacyjny USA 2011
21:00 65 - film s.f. USA 2023
22:55 Kingsman: Złoty krąg - film sens. Wlk. Brytania/USA 2017, reż. Matthew Vaughn
01:55 48 h. Zaginieni II (22)

WARNER TV

08:25 Prawo Agaty VI (7)
09:25 Cudotwórcy III (8,9/10)
10:15 Teraz albo nigdy! II (11,12,13,1) - serial obycz.
14:05 Cudotwórcy III (8,9/10) - serial kom. USA 2021
15:00 Prawo Agaty VI (2,3,4)
17:55 Niezwykłe Święta Dolly Parton - film obycz. USA 2016
19:40 Rodzinne rewolucje - komedia romantyczna USA 2014, reż. Frank Coraci
22:00 Poltergeist (Duch) - horror USA 1982
00:10 Szczęściarz - melodramat USA 2012, reż. Scott Hicks

CINEMAX

13:50 Mężczyzna, który widział niedźwiedzia - komedia Francja 2025
15:20 Dźwięki miłości - dramat obycz. Hiszpania 2025
17:00 Flavia de Luce - komedia USA/Wlk. Brytania 2026
18:35 Od marca do maja - dramat obycz. Czechy 2024
20:00 Steve Jobs - film biograficzny USA/Wlk. Brytania/Japonia 2015
22:00 Ex Machina - film s.f. Wlk. Brytania/USA 2015
23:50 The Fin - dramat obycz. Korea Płd/Katar/Niemcy 2025

TVN FABUŁA

09:50 Młode gliny II (8)
10:55 Magda M. II (13)
11:55 Prawo Agaty III (3,4)
13:55 Młode gliny II (9)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej
17:15 Dungeons & Dragons: Złodziejski honor - film fantasy USA 2023, wyk. Chris Pine
20:00 Stażyści - komedia USA 2013, reż. Shawn Levy
22:45 Na własną rękę - film sens. USA/Meksyk 2002
00:55 Kwiat pustyni - film biograficzny Austria/Francja/Niemcy/Wlk. Brytania 2009

FILMBOX+ ONE

09:50 Vera IX (4/4)
11:50 Zbrodnie w Grantchester VII (2/6)
12:50 Agatha Christie: Kryminalne zagadki II (10) - film kryminalny Francja/Szwajcaria 2009
15:00 Strażnik Teksasu IX
17:05 Vera X (1/4)
18:55 Zbrodnie w Grantchester VII (3/6)
20:00 Hellboy - film fantasy USA 04, reż. Guillermo del Toro
22:40 Zmowa pierwszych żon - komedia USA 1996
00:50 3000 mil do Graceland - komedia krym. USA 2001

PARAMOUNT

09:25 Policyjna grupa pościgowa XVI (8) - serial dok.
10:35 Gliniarz z Beverly Hills - komedia sensacyjna USA 84
13:00 Czarodziejki VIII
15:00 Pingwiny z Madagaskaru (1/26) - serial anim.
15:30 Truman Show - komediodramat USA 1998
17:50 Gliniarz z Beverly Hills II - komedia sens. USA 1987
20:00 W ciemność. Star Trek - film s.f. USA 2013
22:40 Na fali - film sensacyjny Japonia/USA 1991
01:05 Pretty Thing - thriller USA 2025, reż. Justin Kelly

ROMANCE TV

08:40 Śledztwo prowadzi Watzmann (5/8) - serial krym.
09:40 Lato w Portugalii - film obycz. Niemcy/Portugalia 13
11:30 Rejs ku szczęściu (10)
15:15 Rosamunde Pilcher: Trudna miłość - film obycz. Austria/Niemcy 1999
17:05 Inga Lindström: Droga do ciebie - romans Niemcy 05
18:55 Śledztwo prowadzi Watzmann (6/8) - serial krym.
20:00 Kryminał z Bolzano
21:55 Przepisy na miłość i zbrodnię (7,8/10) - serial krym.
23:55 Śledztwo prowadzi Watzmann (6/8) - serial krym.

AMC

08:35 W 80 dni dookoła świata (3) - serial przygodowy
12:35 Robin Hood — faceci w rajtuzach - komedia USA/Francja 1993, reż. Mel Brooks
14:45 Uciec, ale dokąd? - film sensacyjny USA 1993
16:45 Atlas Chmur - film s.f. Chiny/Niemcy/USA/Hongkong/Singapur/Wlk. Bryt./Hiszp. 12
20:20 Poza zasięgiem - film sensacyjny USA/Polska 2004
22:00 Uwięziona w mroku - thriller USA 2013
00:00 Resident Evil: Domena zła - horror Wlk. Bryt./Niemcy/USA/Japonia/Francja 2002

AXN

08:20 Agenci NCIS XIII (19/24)
09:15 Castle IV (4,5/23)
11:15 Detektyw Monk
13:15 Agenci NCIS XIII
15:10 FBI: Most Wanted V
16:05 Zabójcza broń (1/18)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (16,17/22)
19:05 Castle IV (6,7/23)
21:05 FBI: International (14/21)
22:00 Walker: Strażnik Teksasu III (14/18) - serial krym.
22:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (16,17/22)
00:45 Castle IV (6/23)

EPIC DRAMA

08:25 Detektyw Murdoch XII
09:20 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (5/6)
10:25 Lekarze na start
11:55 Panna Scarlet V (2,5/6)
14:05 Agenci NCIS XVIII (13/16)
15:00 Panna Marple VI (3/3)
16:55 Poirot XI (3/4)
18:55 Agenci NCIS XVIII (14/16)
19:50 Poirot III (6/11) - serial krym. Wlk. Brytania 1991
21:00 Sprawy pana Booka II (3/6) - serial kryminalny
22:10 Próba niewinności (3/3)
23:10 Poirot III (6/11)
00:20 Agenci NCIS XVIII (14/16)
01:10 Panna Scarlet VI (5/6)

TVN STYLE

11:20 Jestem z Polski XV (17/20) - serial dok. Polska 25
12:20 Ugotowani (2)
13:25 Kuchenne rewolucje (1, 7) - reality show Polska 18
15:35 Ugotowani (7)
16:40 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (5/8) - serial dok.
17:40 Kuchenne rewolucje (3, 12, 8) - reality show
20:50 Nowa Szelągowska (1)
21:50 Jestem z Polski XIV (5/18) - serial dok. Polska 2024
22:50 Hotel Paradise (3)
23:45 EuroPOLKI studentki (9)
00:45 Pojedynek na podróże

TVN TURBO

09:05 Fani czterech kółek
10:00 Raport Turbo (5116)
10:15 Samochód marzeń: Kup i zrób (3) - magazyn
11:15 Wojny samochodowe (3)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5117)
18:15 Zawodowi handlarze
19:00 Naprawy nie do naprawy
19:45 Co tu się odjechało? (8)
20:15 Jeździć, obserwować VIII
21:00 Wojny samochodowe
22:00 Raport Turbo (5117)
22:15 Z drugiej ręki (12)

BBC FIRST

09:50 Ojciec Brown XII
11:50 London Kills (1/5)
12:50 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi
14:50 Śledztwa siostry Bonifacji III (4/8) - serial krym.
15:55 Tajemnice Brokenwood
17:55 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami III (8/8) - serial kryminalny
21:00 Detektyw z Chelsea IV (4)
22:00 Agatha Christie: Tommy i Tuppence (1/6) - serial krym.
23:00 Ludwig (1/6)
00:15 McDonald i Dodds (1/2)

FX

09:55 Agenci NCIS II (21/23)
10:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (16/18)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (19,20/24)
13:45 Castle III (9/24)
14:40 Lucyfer III (12/26)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (21,22/24)
17:25 Z Archiwum X VI (2,3/22)
19:15 FBI V (13/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku V (5/25)
21:05 Zabójcze umysły XII (6/22) - serial krym. USA 2016
22:00 Matlock II (14/16)
22:55 Z Archiwum X VI (3/22)

HGTV

08:00 Remontujemy dom na plaży IV - serial dok.
08:55 Wymarzona wiejska posiadłość (7, 8) - reality show
10:55 Moje miasto, mój dom
11:50 Włoszki wymiatają! (9)
12:35 Uratuj swój ogród (18)
13:35 Patent na dom (2)
14:35 Mieszkanie na miarę IV
16:35 Polowanie na ogród VII
18:15 Zgłoś remont (8)
19:10 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (4/8) - serial dok.
20:10 Poukładani (5)
21:05 Dorota was urządzi
22:35 House Hunters (1-4)

BBC LIFESTYLE

11:10 Wielkie projekty
12:10 Mistrzowie ceramiki
13:20 W świecie luksusu (2)
14:30 Wielkie australijskie wypieki VII (2) - serial dok.
15:40 Mistrzowie ceramiki: Kanada (7) - teleturniej
16:40 Zapraszam do stołu: profesjonaliści (9)
17:40 Masterchef: Australia
18:45 Zapraszam do stołu
19:50 Wielkie australijskie wypieki VII (3) - serial dok.
21:00 Bake off: zawodowcy (8)
22:00 Winnice Australii i Gary Barlow - serial dokumentalny
23:00 Ratunek dla skóry III (1)

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół XI (20/22)
08:52 The Office PL (7,8/12)
09:55 Przyjaciele (3-6/24)
11:55 Teoria wielkiego podrywu VIII (23,24,1-4/24)
14:30 Dwóch i pół XI (21,22,1,2/22) - serial kom.
16:30 Przyjaciele (7-10/24)
18:30 The Office PL (9,10/12)
19:35 Duchy (15,16/18)
20:35 Teoria wielkiego podrywu VIII (1,2,3/24) - serial kom.
22:00 The Office PL IV (1,2/12)
23:05 Comedy Club (8, 1)
00:05 Miasteczko South Park

TVP SERIALE

08:40 Komisarz Alex XIV
09:30 Rodzinka.pl X (8)
10:00 Klan - telenowela
10:45 Ranczo VI (6/13)
11:35 Na dobre i na złe
12:35 Zaraz wracam (41,42)
13:35 Minuta dla Twojego bezpieczeństwa (13) - mag.
13:50 Ojciec Mateusz (9,10/14) - serial krym.
15:40 Komisarz Alex XIV
16:30 Na sygnale
17:40 Ranczo VI (8,9/13)
19:35 Ojciec Mateusz (11,1/14)
21:30 Ranczo VI (10,11/13)
23:20 Ojciec Mateusz (12,2/14)
01:15 Krucjata. Znak bliźniąt (1)

CANAL+ KUCHNIA

11:40 Jamie Oliver (9, 10)
12:45 Proste smaki (2, 3)
13:45 Jakubiak rozgryza Polskę (5, 6) - mag. kulinarny
14:40 ABC gotowania – kuchnia włoska (14, 15) - magazyn
15:45 Dzień dobry, obiad (7, 8)
16:45 Jamie Oliver (2,7)
18:40 Jelita vs. mózg
19:10 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (8)
19:20 Jelita vs. mózg
19:45 m jak mięso (3)
20:15 Top Chef (5)
21:15 Anthony Bourdain VII
23:55 Javier Peña zjada świat

CANAL+ DOMO

10:00 Gardeners' World (19)
11:10 Ucieczka na wieś XXIV
12:10 Wielkie projekty IX (4,5)
14:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.
15:00 Najlepszy dom w okolicy (21, 22) - reality show
16:00 Room service II (2,3)
17:00 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.
18:00 Ucieczka na wieś XXIV
19:00 Wielkie projekty: Nowa Zelandia IX (6) - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XI (1,2)
21:00 Najlepszy dom w okolicy
22:00 Tomasz Pągowski (7)
22:30 Daleko od miasta XVII (5)

PLANETE+

12:30 Niezwykłe podróże koleją IX (3/7) - serial dok.
13:35 Afryka z góry (8/10)
14:40 360° – świat bez granic
15:50 Na targach świata II (5)
17:00 Premiera: Włochy z góry (2) - serial dok. USA 23
18:00 Dokąd dzisiaj? IV
18:40 Wytwórz i wyślij (2/4)
19:45 Wszystko o Marii, Matce Bożej - serial dok. Francja 2025
20:50 My, budowniczowie nowej Czechosłowacji
22:00 Atom, narkotyki, brudne pieniądze - serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: na kłopoty Freddy Dodge II (2/11)
10:00 Budowa na końcu świata - serial dok.
11:00 Klan z Alaski III (20/32)
12:00 Celnicy na straży Szwecji II (1/14) - serial dok.
13:00 Nagi instynkt przetrwania XII (8,12) - serial dok.
15:00 Złomowisko PL XII
16:00 Poszukiwacze przeklętego złota V (4/8) - serial dok.
17:00 Gwiezdne bitwy (4/6)
18:00 Operacja: LOT (5/6)
19:00 Złomowisko PL VI (13)
22:00 W oku cyklonu: Łowcy burz (5/6) - serial dok.

TVP HISTORIA

10:10 Po śladach - film dok.
11:05 Ukryte serce Irlandii
12:05 Wszystkie kolory świata
13:05 Polskie wynalazki
14:00 Zmiennicy (1)
15:00 Sensacje XX wieku
17:35 Wojenne dziewczyny V
18:25 Fake czy historia?
19:10 Tajemnice kultowych seriali (5) - mag. filmowy
20:05 Pitbull (1) - serial sens.
21:05 Nieznana wojna na Północy (3/6) - serial dok.
22:05 Nierozwikłane zbrodnie Kuby Rozpruwacza - film dok.
23:00 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata (12/26)
14:50 Największe tajemnice świata VII (12) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (1/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (10) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XII
21:00 Sekrety widziane z góry
22:00 Ranczo kosmitów VII
23:00 Putin: ojciec chrzestny Rosji (1/2) - serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny IV
16:00 Odkopać historię
17:00 Burzliwa historia Tudorów (3/6) - serial dok.
17:55 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (1/10)
19:00 Wojna na pustyni: walka z Rommlem (2) - serial dok.
20:00 Katastrofa w przestworzach XXV (3) - serial dok.
21:00 Premiera: Operacja transport III - serial dok.
22:05 Megażywioły
23:05 Uwaga, katastrofa! II (4/6)

FOCUS TV

08:00 Było sobie życie
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici XII
11:00 Gwiazdy lombardu XXII
12:00 Poszukiwacze historii
13:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy III (2,3/6) - serial dok.
15:00 Przygody poszukiwaczy złota - serial dok. Australia 23
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Militarny top 10 (7/10)
22:00 Dziwne oblicza wojny III (3,4/8) - serial dokumentalny
00:00 Starożytni kosmici VIII
01:00 Rolnicy. Podlasie VII (27)

BBC EARTH

12:15 Najpiękniejsze trasy spacerowe (1) - serial dok.
13:20 Mroźna planeta (1)
14:30 W okowach mrozu X
15:30 Życie na pustkowiu (2/4)
16:35 Pociągiem przez starożytny Egipt (2/4) - serial dok.
17:35 Mroźna planeta (2)
18:45 Najpiękniejsze trasy spacerowe - serial dok.
19:45 Cywilizacje: rozkwit i upadek (4/4) - serial dok.
20:55 W okowach mrozu II (3,4/13) - serial dok. USA 2014
22:55 Pociągiem przez starożytny Egipt (3/4) - serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

10:30 1945: dni, które zmieniły świat (2) - serial dokumentalny
11:35 Adolf Hitler: zrozumieć dyktatora (4/6) - serial dok.
12:45 Poszukiwacze zaginionych faraonów (2,3,4)
16:40 II wojna światowa: cena imperium (12) - serial dok.
17:50 II wojna światowa: ostatnie miesiące (1/2)
18:50 Wyprawa po skarby z Bettany Hughes IV (6/6)
19:50 Kleopatra: tajemnicza władczyni - serial dok. F 2025
21:00 Nazistowskie pola śmierci - film dokumentalny
22:05 Ramzes: władca Egiptu

CZWARTEK 26.11

Od A do Z

BRACIA POD OSTRZAŁEM ★★
thriller, USA/Kolumbia/Wlk. Brytania 2026, reż. Justin Chadwick, wyk. Kiefer Sutherland, Omar Chaparro, Laura Osma
20:00 | canal+ premium
Amerykański żołnierz bierze ślub w Meksyku, na który zaprasza swego dowódcę i grono przyjaciół z misji w Syrii. Podczas wesela dochodzi do zatargu między żołnierzami i miejscową mafia. Rutyna do bólu zębów.

DOTYK ★★★★
dramat obycz., Islandia/Wlk. Brytania 2024, reż. Baltasar Kormákur, wyk. Egill Ólafsson, Pálmi Kormákur Baltasarsson, Kôki
20:00 | hbo
Islandczyk studiujący w Londynie dorabia w japońskiej restauracji. Gdy wychodzi na jaw jego romans z córka właściciela, japońska rodzina znika. Po pół wieku Islandczyk rusza na poszukiwanie ukochanej.

FIREWALL ★★
film sens., USA/Kanada/Australia 2006, reż. Richard Loncraine, wyk. Harrison Ford, Virginia Madsen, Carly Schroeder
23:55 | warner tv
Specjalista od zabezpieczeń bankowych ma się włamać do banku, który chroni, aby zapłacić porywaczom okup za rodzinę. Ale to Harrison Ford, więc trafiła kosa na kamień.

KOD DA VINCI ★★★
thriller, USA/Malta/Francja/Wlk. Brytania 2006, reż. Ron Howard, wyk. Tom Hanks, Audrey Tautou, Ian McKellen
21:50 | polsat
Przebojowy film według bestsellera Dana Browna: religioznawca Tom Hanks i kryptolog Audrey Tautou na tropie zagadki morderstwa kustosza Luwru, która powiedzie do odkrycia jednej z tajemnic Kościoła.

MIŁOŚĆ JAK NARKOTYK ★★
komedia romantyczna, USA 1997, reż. Griffin Dunne, wyk. Meg Ryan, Matthew Broderick, Kelly Preston
19:55 | warner tv
Para porzuconych kochanków knuje intrygę przeciwko swym byłym, będącym teraz razem. Z finałowym happy endem: inspirujące.

Błękitny szlak

22:25 | ale kino+ hd
★★★★

FOT. GUILLERMO GARZA DESVIA

Srebrny Niedźwiedź z Berlina i inne nagrody: w nieodległej przyszłości rząd brazylijski nakazuje przesiedlenie osób po 75. roku życia do odosobnionych osiedli. Nie wszyscy chcą się temu podporządkować.

FILM S.F.
BRAZYLIA/MEKSYK/HOLANDIA/CHILE 2025, REŻ. GABRIEL MASCARO, WYK. DENISE WEINBERG, RODRIGO SANTORO

MROCZNY RYCERZ ★★★★
film sens., USA/Wlk. Brytania 2008, reż. Christopher Nolan, wyk. Christian Bale, Heath Ledger, Aaron Eckhart
23:00 | hbo
Jeszcze raz Batman kontra Joker, tym razem w ujęciu Christophera Nolana i z Heathem Ledgerem (pośmiertny Oscar) zamiast Jacka Nicholsona. Co najmniej równorzędne z kultowym filmem Tima Burtona.

NIEMOŻLIWE ★★★★
film katas., USA/Hiszpania/Tajlandia 2012, reż. J.A. Bayona, wyk. Naomi Watts, Ewan McGregor, Tom Holland
20:00 | tv puls
Mistrz horroru J.A. Bayona z rozmachem i międzynarodową obsadą o słynnym tsunami, które w Boże Narodzenie 2004 r. uderzyło w plaże Tajlandii. Niezwykle sugestywne plus poruszająca kreacja Naomi Watts.

OCZY SZEROKO ZAMKNIĘTE ★★
thriller, Wlk. Brytania/USA 1999, reż. Stanley Kubrick, wyk. Tom Cruise, Nicole Kidman, Sydney Pollack
21:55 | cinemax
Ostatni film Stanleya Kubricka: małżeństwo szuka wyjścia z kryzysu poprzez realizację fantazji erotycznych. Nie przekonuje, zwłaszcza że doprowadziło do rozwodu Toma Cruise'a i Nicole Kidman.

OSIEMDZIESIĄTKI DLA BRADY'EGO ★★★
komediodramat, USA 2023, reż. Kyle Marvin, wyk. Lily Tomlin, Jane Fonda, Rita Moreno
22:00 | tvn
Lily Tomlin, Jane Fonda, Rita Moreno i Sally Field jako cztery starsze panie, które odbywają pełną przygód podróż na Super Bowl, by dopingować swojego idola Toma Brady'ego. Ponoć na faktach.

OSTATNI BASTION ★★
film sens., USA 2001, reż. Rod Lurie, wyk. Robert Redford, James Gandolfini, Mark Ruffalo
20:00 | stopklatka
Robert Redford jako zdegradowany generał i bohater wojenny skazany za niesubordynację i osadzony w ciężkim więzieniu, gdzie staje na czele buntu przeciwko sadystycznemu naczelnikowi.

STREFA ZAGROŻENIA ★★★
thriller, Wlk. Brytania 2025, reż. David Mackenzie, wyk. Aaron Taylor-Johnson, Theo James, Gugu Mbatha-Raw
22:35 | canal+ premium
Na londyńskiej budowie zostaje znaleziony niewybuch z czasów wojny. Władze przeprowadzają pospieszną ewakuację mieszkańców dzielnicy, gdy jednocześnie grupa przestępcza podejmuje napad na bank.

SZCZĘŚLIWE ŚWIĘTA ★★
komediodramat, USA 2014, reż. Joe Swanberg, wyk. Anna Kendrick, Melanie Lynskey
22:30 | tvn 7
Pojawienie się szwagierki w domu filmowca i pisarki, która opiekując się małym dzieckiem, narzeka na brak weny, wydaje się trzęsieniem ziemi, ale z czasem okazuje się cenną twórczą inspiracją.

SZTOS ★★★
komedia sensacyjna, Polska 1996, reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Jan Nowicki, Cezary Pazura, Krzysztof Zaleski
22:45 | stopklatka
„Żądło" po polsku w kolorycie polskiego Wybrzeża lat 70.: reżyserski debiut Olafa Lubaszenki, jako Redford – Cezary Pazura, w roli Newmana – świetny Jan Nowicki. Ma swój smak, choć nie każdego zadowoli.

TRAMWAJ ZWANY POŻĄDANIEM ★★★★★
dramat, USA 1951, reż. Elia Kazan, wyk. Vivien Leigh, Marlon Brando, Kim Hunter
20:05 | tvp kultura
Pierwsza i nagradzana przez hollywoodzką Akademię (cztery Oscary) i na festiwalu w Wenecji adaptacja sztuki Tennessee Williamsa, dokonana przez Elię Kazana: Vivien Leigh, Kim Hunter, Karl Malden i przede wszystkim Marlon Brando w roli, która uczyniła zeń idola seksu.

KONRAD J. ZARĘBSKI

CZWARTEK 26.11

TVP1

06:10 Akacjowa 38
07:00 Msza święta
07:30 Dobre historie (202)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:30 Zaraz wracam (44)
09:05 Ranczo VI (2/13)
10:05 Komisarz Alex II (7)
11:00 Ojciec Mateusz XXVI (3)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:40 To się opłaca (243)
12:55 Zwierzęta III (6/10)
14:00 Splątane losy
15:00 Serwis Info
15:10 Reporterzy (664)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:00 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (6027)
18:05 Klan - telenowela
18:40 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Ojciec Mateusz 36** (3) - serial krym. Polska 26
21:25 **Sprawa dla reportera** (1603) - cykl reportaży
22:30 **Klangor** (3/8) - serial krym. Polska 2021
23:25 **Gra z Cieniem II** (12) - serial krym. Polska 26
00:20 **Red** - komedia sens. ★★★★ USA 2010, reż. Robert Schwentke, wyk. Bruce Willis, Mary-Louise Parker, Morgan Freeman (120 min)
02:20 **Magazyn Ekspresu Reporterów** (1095)

TVP2

05:30 M jak miłość
06:20 Operacja zdrowie (93)
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7749) - mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7749) - mag. Polska 2026
11:45 Jedzenie ma znaczenie, nauka na talerzu
12:25 Koło fortuny (2144)
13:15 Panna młoda
14:05 Va banque (1123)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic - telenowela
16:00 Koło fortuny (2145)
16:35 Familiada (3100)
17:20 Panna młoda - serial obyczajowy Turcja 2024
18:15 Va banque (1124)
18:50 Jeden z dziesięciu (17)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (21)

20:05 **Barwy szczęścia** - serial obycz. Polska 2026
20:40 **Postaw na milion** (402) - teleturniej
21:40 **Super Gary. Gotuj z Bosacką!** (16) - mag.
22:20 **SOR** (6/12) - serial lekarski Polska 2026
23:00 **Rodzinka.pl XIX** (11)
23:35 **Europa da się lubić – nowe pokolenie** (11)
00:35 **Peaky Blinders IV** (6/6)
01:45 **Każdy ma swoje lato** ★★ - komediodramat Polska 2020, reż. Tomasz Jurkiewicz (85 min)

POLSAT

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień (3165)
08:20 Trudne sprawy XXIII
09:20 Dlaczego ja? XIX (6,7,8/40) - serial fab.-dok.
12:20 Gliniarze Śląsk (61) - serial krym. Polska 2026
13:25 Gliniarze XVIII (42,43) - serial fabularno-dok.
15:30 Wydarzenia (1126)
15:55 Gliniarze XXI (62) - serial fab.-dok. Polska 2026
16:55 Gliniarze Śląsk (62) - serial krym. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (125) - serial obycz. Polska 26
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda - wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń" (1126) - program publicystyczny Polska 2026
19:30 Sport - Polska 2026
19:55 Milionerzy (170)

20:30 **Nasz nowy dom** (385) - reality show Polska 2026
21:50 **Kod da Vinci (The Da Vinci Code)** ★★★ - thriller USA/Malta/Francja/Wlk. Brytania 2006, reż. Ron Howard, wyk. Tom Hanks (190 min)
01:00 **Jeszcze dłuższe zaręczyny (The Five-Year Engagement)** ★★★ - komedia romantyczna USA/Japonia 2013, reż. Nicholas Stoller, wyk. Emily Blunt (150 min)

TVN

05:15 Zamieszkać na plaży VI (5/14) - serial dok. USA 2019
05:40 Uwaga! (8138) - mag.
05:55 Ukryta prawda (22/60)
06:50 Kuchenne rewolucje: Włocławek – Karczma Kujawska 29 (7) - reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5848)
11:20 Doradca smaku (10)
11:30 Kuchenne rewolucje: Opole – Caverna Cafe XXIV (13) - reality show Polska 2022
12:35 Kuchenne rewolucje: Czarna Dąbrówka, „Cooking and events" XXVII (1)
13:40 Ukryta prawda (32,33/60) - serial fab.-dok.
15:45 Młode gliny II (38)
16:50 Szpital św. Anny III (20/53) - serial obycz. Polska 26
17:55 Detektywi IV (5/48)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (8139) - mag.

20:15 **Na Wspólnej** - serial obycz. Polska 2026
20:50 **Kuchenne rewolucje: Żerczyce – Kukuryykuu 33** (13) - reality show Polska 2026
22:00 **Osiemdziesiątki dla Brady'ego (80 for Brady)** ★★★ - komediodramat USA 23 (115 min)
23:55 **Zbliżenie. Mówię Wam podcast** (7)
00:45 **Beetlejuice Beetlejuice** ★★★ - komedia USA/Francja 2024, reż. Tim Burton (140 min)

TV PULS

06:00 Policjanci z Miami II (13,14/22) - serial krym. USA 1986, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XVIII (12,14/15)
10:00 Zaklinaczka duchów IV (19/23) - serial fantasy USA 09
11:00 Kotka - serial obycz.
12:00 Mój grzech (18/110) - telenowela Meksyk 2009
13:00 Wspaniałe stulecie IV (54) - serial obycz. Turcja 2014
14:00 Rodzinny interes (47)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (10,11)
17:00 Rodzinny interes (48)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (32,33) - serial obyczajowy Polska 2026
20:00 **Niemożliwe (The Impossible)** ★★★★ - film katas. USA/Hiszpania/Tajlandia 2012, reż. J.A. Bayona (130 min)
22:10 **97 minut do śmierci (97 Minutes)** ★★ - thriller Wlk. Brytania/USA/Kanada 2023, reż. Timo Vuorensola (110 min)
00:00 **Porachunki (Lock, Stock and Two Smoking Barrels)** ★★★ - komedia krym. Wlk. Brytania 1999 (135 min)
02:15 **Dzielnica strachu** (2)

TVN7

05:15 Ten moment (25/40) - serial fabularno-dok.
05:50 Szkoła (33,34,35/68) - serial fab.-dok. Polska 2018
08:40 Ukryta prawda (35,19,20/60) - serial fab.-dok.
11:45 W-11 Wydział Śledczy - serial fab.-dok. Polska 2011
13:50 Detektywi VII (36) - serial fab.-dok. Polska 2026
14:55 Szpital św. Anny IV (53) - serial obycz. Polska 2026
15:55 Ukryta prawda (25/73)
17:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska (1) - serial fabularno-dok. Polska 2011
19:00 Ukryta prawda (18/60) - serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czekańska
20:00 **Dziewczyna moich koszmarów (The Heartbreak Kid)** ★★ - komedia romantyczna USA/Meksyk 2007 (150 min)
22:30 **Szczęśliwe święta (Happy Christmas)** ★★ - komediodramat USA 2014, reż. Joe Swanberg (100 min)
00:10 **Zabójcza broń (Lethal Weapon)** ★★★★ - komedia sens. USA 1987, reż. Richard Donner, wyk. Mel Gibson (140 min)
02:30 **Prawdziwy horror III**

MEZZO

10:50 Brahms: Sekstet smyczkowy B-dur, op. 18, nr 1 – Wiener Streichsextett
11:30 Koncert Sylwestrowy Staatskapelle Dresden
12:50 Intermezzo
13:30 La Bella Otero - taniec Hiszpania 2023
15:30 Piano Lille Festival: Judith Jáuregui & Quatuor Gerhard - festiwal Francja 22
16:35 Maurice Ravel, Giacomo Puccini: Godzina hiszpańska i Gianni Schicchi - opera Hiszpania 2025
18:40 Festiwal w Grenadzie: W hołdzie Manuelowi de Falli
20:30 Madeleine Peyroux w Grand-Théâtre w Bordeaux
22:00 McCoy Tyner: Piano Solo - koncert Niemcy 1983
22:50 Elsa Dreisig, Tarmo Peltokoski - muzyka klasyczna

PULS 2

10:35 Basia II (23,24)
11:10 Gus. Mały (33,38/52)
11:35 Tomek i przyjaciele
12:00 Lwia straż (11,7/26)
13:00 Nowe przygody Kubusia Puchatka (3)
13:35 Smerfy - serial anim.
14:00 Baranek Shaun VI
14:35 Marta mówi! II
15:00 Miraculous VI (22,19)
16:00 Koci domek Gabi
17:00 Fineasz i Ferb
18:00 Pingwiny z Madagaskaru II (25,14/39)
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XIX (52) - serial obycz.
21:00 Miasto odkupienia - film sensacyjny USA 2014
23:05 Zabójca - film sens. USA/Korea Południowa 2022
01:05 Abigail - film przyg. Rosja 19, reż. A. Boguslavskiy

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XIV (3) - serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci XIV (14-16/31) - serial obycz.
11:55 Na ratunek 112 XV (25,26) - serial fabularno-dok.
12:55 Trudne sprawy XVIII (21,22,23/40) - serial fab.-dok.
16:00 Łowcy skarbów. Kto da więcej (442, 493) - reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXV (63,64) - serial obycz.
20:00 Uroczysko VI (52)
20:35 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XXI (52)
21:35 Sprawiedliwi. Trójmiasto IV (52) - serial krym.
22:40 Opowiem ci o zbrodni II (6) - serial dok. Polska 2019
23:05 Wyścig z czasem - thriller USA 2003
01:20 Love Island VI (8/41)
02:25 Hardkorowy lombard

METRO

07:25 Szpital (31,32,33/87)
10:25 Sędzia Anna Maria Wesołowska - serial fab.-dok.
12:25 Szkoła (53/67) - serial fabularno-dok. Polska 2019
13:25 Brzydula - serial obycz.
14:35 Damy i wieśniaczki. Za granicą (8) - program rozrywkowy Polska/Ukraina 2019
15:35 Druga szansa III (10) - serial obycz. Polska 2017
16:45 The Floor (1, 2)
18:00 Złomowisko PL VIII (2) - serial dok. Polska 2019
19:00 Kartoteka X - serial fabularno-dok. Polska 2016
21:05 Kryminalni VIII (1) - serial krym. Polska 2008
23:15 Kuba Wojewódzki (13)
00:30 Zbrodnie z pierwszych stron gazet IV (3/12)
01:30 Szpital (31/68)
02:30 Szkoła (60/67)

CZWARTEK 26.11

STOPKLATKA

08:00 Robert Makłowicz (190, 136) - magazyn
09:55 Komisarz Rex — Powrót do Wiednia (11,12/12) - serial krym. Austria/Niemcy 2026
12:00 MacGyver (19,20/22) - serial sensacyjny USA/Kanada 1986
14:00 Katastrofy w przestworzach XIII (2,9,6)
18:00 Wojny magazynowe: Kanada (1,2/12)
19:10 Aukcja w ciemno II (2/13) - serial dok.
20:00 Ostatni bastion (The Last Castle) ** - film sens. USA 2001, reż. Rod Lurie, wyk. Robert Redford, James Gandolfini, Mark Ruffalo, Steve Burton, Delroy Lindo (165 min)
22:45 Sztos *** - komedia sensacyjna Polska 1996, reż. Olaf Lubaszenko, wyk. Jan Nowicki, Cezary Pazura, Krzysztof Zaleski (115 min)
00:40 Nieśmiertelny III: Czarnoksiężnik (Highlander III: The Sorcerer) * - film fantasy Kanada/Francja/Wlk. Bryt. 1995, reż. Andrew Morahan (130 min)

KINO POLSKA

07:40 Bolek i Lolek (2/13)
07:50 Polska Kronika Filmowa: 20/82 - program dok.
08:00 Zwierzęta Wajraka III (10/10) - serial dok. Polska 22
08:35 Polska z góry. Nad wodą II (1) - serial dok.
09:05 Do przerwy 0:1 (7/7)
09:50 Żegnaj, Ameryko! - komediodramat Niemcy/Polska 1993, reż. Jan Schütte
11:40 Pieczone gołąbki - komedia Polska 1966
13:45 Ostatnie dni - film wojenny Polska 1969, reż. Jerzy Passendorfer
15:35 Milioner - film obycz. Polska 1977, reż. Sylwester Szyszko, wyk. Janusz Gajos
17:40 Pogranicze w ogniu (16,17) - serial sens. Polska 91
20:00 Supermarket - thriller Polska 2012, reż. Maciej Żak, wyk. Mikołaj Roznerski, Marian Dziędziel, Wojciech Zieliński
21:50 Rozmowy kontrolowane - komedia Polska 1991, reż. Sylwester Chęciński, wyk. Stanisław Tym, Jerzy Bończak
23:45 Wymyk - film sens. Polska 2011, reż. Greg Zgliński, wyk. Robert Więckiewicz
01:45 Skazany na bluesa - film biograficzny Polska 05, reż. Jan Kidawa-Błoński, wyk. Tomasz Kot, Jolanta Fraszyńska

ALE KINO+

09:10 Długi weekend *** - film obycz. Polska 04, reż. Robert Gliński, wyk. Krzysztof Globisz (90 min)
10:40 The Office PL (1,2/12) - serial kom. Polska 2021
11:55 Niezwykłe miejsce na śmierć (2/4)
14:00 Bestia III (1,2/6) - serial obycz. Kanada 2025
15:55 Pod Starym Dębem (The Old Oak) *** - dramat obycz. Wlk. Brytania/Francja/Belgia 2023, reż. Ken Loach (140 min)
18:15 Niezwykłe miejsce na śmierć (3/4) - serial kryminalny Nowa Zelandia/Niemcy 2024
20:10 Wezwanie (The Calling) *** - thriller Wlk. Brytania/USA/Kanada 2014, reż. Jason Stone, wyk. Susan Sarandon, Gil Bellows (135 min)
22:25 Błękitny szlak (O Último Azul) **** - film s.f. Brazylia/Meksyk/Holandia/Chile 2025 (105 min)
00:10 Czarna rzeka (Fleuve noir) *** - dramat krym. Francja/Belgia 2018, reż. Erick Zonca, wyk. Vincent Cassel (145 min)

POLSAT FILM

07:30 Poirot II (8/10)
08:30 Przyjaciółki XII (5,6/12)
10:30 Świat według Kiepskich
14:25 To skomplikowane - komedia romantyczna USA/Japonia 2009
16:45 Pierwszy go - komedia USA/Wlk. Bryt./Nowa Zelandia 2023, reż. Taika Waititi
18:55 Dlaczego nie! - komedia romantyczna Polska 2007
21:00 Wróć do mnie - komedia romantyczna USA 2022
23:20 Wanted. Ścigani - film sens. USA/Niemcy 2008
01:40 Fala zbrodni III

FILMBOX+ ONE

09:50 Vera X (1/4)
11:50 Zbrodnie w Grantchester VII (3/6)
12:50 Agatha Christie: Kryminalne zagadki II (11) - film kryminalny Francja/Szwajcaria 2009
15:00 Strażnik Teksasu IX
17:05 Vera X (2/4)
18:55 Zbrodnie w Grantchester VII (4/6)
20:00 Ucieczka z Alcatraz - film sensacyjny USA 1979
22:15 Krzyk III - horror USA 1999, reż. Wes Craven
00:50 Cyborg - film s.f. USA 1989, reż. Albert Pyun

TVP KULTURA

08:25 Dzień z życia artysty
09:00 Rodzina Kanderów (11)
10:15 Kamień na kamieniu ** - dramat obyczajowy Polska 1995, reż. Ryszard Ber (110 min)
12:05 Reżyserzy (8/10)
13:30 Czterdziestolatek (1)
14:30 Poznań '56 *** - dramat historyczny Polska 1996, reż. Filip Bajon (125 min)
16:35 Rodzina Kanderów (12/12) - serial obycz.
17:40 Którędy po sztukę
17:45 Tuż obok. O rzeźbie w przestrzeni publicznej (5) - cykl reportaży
18:00 Kulturalni (46)
18:55 Rawhide IV (21)
20:00 Wstęp do filmu (625)
20:05 Tramwaj zwany pożądaniem (A Streetcar Named Desire) ***** - dramat USA 1951, reż. Elia Kazan, wyk. Vivien Leigh, Marlon Brando (135 min)
22:20 Hala odlotów (210)
23:20 Jak pies z kotem **** - komediodramat Polska 2018, reż. Janusz Kondratiuk (110 min)
01:10 Jeszcze nie wieczór *** - komediodramat Polska 2008, reż. Jacek Bławut (105 min)

WARNER TV

08:55 Tropiciele (3/10)
09:25 Cudotwórcy III (10/10)
09:55 Teraz albo nigdy! II
13:55 Cudotwórcy III (10/10)
14:20 Tropiciele (3/10)
14:55 Prawo Agaty VI (3,4,5)
17:50 Uwolnić orkę IV: Ucieczka z Zatoki Piratów - film przyg. USA 2010
19:55 Miłość jak narkotyk - komedia romantyczna USA 1997, reż. Griffin Dunne
22:00 Tecumseh – ostatni wojownik - western USA 1995
23:55 Firewall - film sens. USA/Kanada/Australia 2006

PARAMOUNT

07:30 Czarodziejki VIII
09:25 Policyjna grupa pościgowa XVI (9) - serial dok.
10:35 Gliniarz z Beverly Hills II - komedia sens. USA 1987
13:00 Czarodziejki VIII
15:00 Star Trek - film s.f. USA/Niemcy 2009, reż. J.J. Abrams
17:50 Gliniarz z Beverly Hills III - komedia sens. USA 1994
20:00 Star Trek: W nieznane - film s.f. USA/Chiny/Emiraty Arabskie/Kanada 2016
22:35 Przetrwanie - film sens. USA 2011, reż. Joe Carnahan
00:50 Eurotrip - komedia USA/Czechy 2004

HBO

08:20 Harry Potter i Insygnia Śmierci, cz. 2 **** - film przyg. Wlk. Brytania/USA 2011(125 min)
10:25 Wybryk ** - komedia sensacyjna USA 2025, reż. Luke Greenfield (90 min)
11:55 Pan Popper i jego pingwiny ** - komedia USA 11, reż. Mark Waters, Jonathan Waters (95 min)
13:30 Bociany - film anim. USA/Kanada 2016, reż. Nicholas Stoller, Doug Sweetland (85 min)
14:55 Moon: Panda i ja ** - komedia Francja/Belgia 2025 (100 min)
16:35 Lisa Frankenstein *** - horror USA 2024, reż. Zelda Williams (100 min)
18:15 Mountainhead *** - komedia USA 2025, reż. Jesse Armstrong (105 min)
20:00 Dotyk **** - dramat obycz. Islandia/Wlk. Brytania 2024, reż. Baltasar Kormákur (120 min)
22:00 Gorąca linia - film dok.
23:00 Mroczny rycerz **** - film sensacyjny USA/Wlk. Brytania 2008 (145 min)
01:25 Prawa ludzi ** - dramat woj. USA 2024, reż. Phil Blattenberger (95 min)

CINEMAX

13:00 Gang Amazonek - dramat krym. Francja/Belgia 2025
15:05 Dosięgnąć kosmosu - film biograficzny USA 1999
16:55 Niemcy - dramat obycz. Argentyna/Niemcy/Hiszpania 2023, reż. María Zanetti
18:20 Barwy dźwięków - film animowany Japonia 2024
20:00 Prawo ulicy II (5,6/12)
21:55 Oczy szeroko zamknięte - thriller Wlk. Brytania/USA 99
00:35 Dawno temu w Gazie - komedia Palestyna/F/Niemcy/Port./Arabia Saudyjska/Wlk. Bryt./Jordania/Katar 2025

ROMANCE TV

11:15 Rosamunde Pilcher: Gdzie miłość się kończy i gdzie się zaczyna - film obycz. Niemcy 26, reż. Dagmar Seume
13:05 Lena Lorenz (3/4)
15:00 Kryminał z Bolzano
16:55 Czekoladowy klub - dramat obycz. Wlk. Brytania 2025
18:55 Śledztwo prowadzi Watzmann (7/8) - serial krym.
20:00 Inga Lindström: Spotkanie nad morzem - film obyczajowy Niemcy 2004
21:55 Dr Nice (2/4) - serial komediowy Niemcy 2024
23:50 Śledztwo prowadzi Watzmann (7/8) - serial krym.

CANAL+ PREMIUM

08:45 W kogo ja się wrodziłem ** - film obyczajowy Polska 2001 (60 min)
09:45 Miss Potter *** - film biograficzny Wlk. Brytania/USA 2006 (90 min)
11:15 Masz ci los! *** - komedia Polska 23, reż. Mateusz Głowacki (90 min)
12:45 Riefenstahl - film dok.
14:40 Premierowa jazda
14:55 Zmierzch ** - film fantasy USA/Wlk. Brytania 2008 (120 min)
16:55 Hollywood Buzz (26)
17:20 Ocaleni ** - thriller USA/Kanada 2008 (95 min)
18:55 Łapu-Capu (283)
19:00 The Office PL VI (5,6/12) - serial kom.
20:00 Bracia pod ostrzałem ** - thriller USA/Kolumbia/Wlk. Brytania 2026, reż. Justin Chadwick, wyk. Omar Chaparro (105 min)
21:45 S.W.A.T. Exiles
22:35 Strefa zagrożenia *** - thriller Wlk. Brytania 2025 (100 min)
00:15 Ice Cream Man * - horror USA 2026, reż. Eli Roth (95 min)
01:50 Pojedynek *** - dramat woj. Cypr/Irlandia/Polska/Ukraina 25 (110 min)

TVN FABUŁA

10:55 Magda M. II (14)
11:55 Prawo Agaty III (5,6)
13:55 Młode gliny II (10)
14:55 Detektywi - serial dok.
16:05 Na Wspólnej
17:10 Magia kina (7)
17:35 Kino Buzz TOP5 (21)
17:45 Lemony Snicket – Seria niefortunnych zdarzeń - komedia Niemcy/USA 2004
20:00 Złoto dla zuchwałych - film woj. USA/Jugosławia 70
23:05 Wojna światów - film s.f. USA 2005
01:30 Sanctum - film przyg. Australia/USA 2011

AMC

10:30 Królowa Śniegu (1) - baśń filmowa USA/Niemcy/Kan. 02
12:10 Królowa Śniegu (2) - baśń filmowa USA/Niemcy/Kan. 02
13:55 Aleksander - dramat hist. USA/Wlk. Bryt./Niemcy/Holandia/Francja/Włochy 04
17:30 Kobiety - komediodramat USA 08, reż. Diane English
20:00 W sieci kłamstw - thriller Holandia/Wlk. Brytania/USA/Polska 2020, reż. Adrian Bol, wyk. Scott Adkins
22:05 Frankenfish - horror USA 2004, reż. Mark A.Z. Dippé
23:50 Ong Bak 2 - film przygodowy Tajlandia 2008

AXN

08:25 Agenci NCIS XIII (21/24)
09:15 Castle IV (6,7/23)
11:15 Detektyw Monk (12,13/13) - serial kryminalny
13:15 Agenci NCIS XIII (22,23/24) - serial kryminalny
15:10 Zabójcza broń (2,3/18)
17:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (18,19/22)
19:05 Castle IV (8,9/23)
21:05 FBI: International (15/21)
22:00 Agenci NCIS XX (10/22)
23:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XII (18,19/22)
00:45 Castle IV (8/23)

EPIC DRAMA

08:35 Detektyw Murdoch XII (18/18) - serial kryminalny
09:30 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (6/6)
10:30 Lekarze na start
12:00 Panna Scarlet V (3,6/6)
14:15 Agenci NCIS XVIII (14/16)
15:10 Panna Marple (1/4)
17:15 Poirot: Rendez-vous ze śmiercią XI (4) - film kryminalny Wlk. Brytania 2008
19:00 Agenci NCIS XVIII (15/16)
19:55 Poirot III (7/11)
21:00 Panna Marple V (4/4)
22:55 Rodzina Hardacre'ów II (5/6) - serial obyczajowy
23:55 Poirot III (7/11)

TVN STYLE

11:20 Jestem z Polski XV (19/20) - serial dok. Polska 25
12:20 Ugotowani (3)
13:25 Kuchenne rewolucje (2, 8) - reality show Polska 18
15:35 Ugotowani (8)
16:40 Ostre cięcie (9)
17:40 Kuchenne rewolucje (4, 13, 9) - reality show
20:50 Zgłoś remont – spełniamy marzenia (5/8) - serial dok.
21:50 Jestem z Polski XV (18/20) - serial dok. Polska 25
22:50 Hotel Paradise (4)
23:45 Kochaj albo wróć (6/11)
00:45 Pojedynek na podróże

TVN TURBO

11:15 Wojny samochodowe (5)
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować IV
18:00 Raport Turbo (5118)
18:15 Po raz trzeci. Sprzedane! (5/6) - serial dok.
19:00 Ciężarówką przez Malezję (3) - serial dok.
20:00 Co tu się odjechało? (8)
20:30 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia II (12/17)
21:00 Kupione, zrobione, sprzedane (8/9) - serial dok.
22:00 Raport Turbo (5118)
22:15 Jeździć, obserwować VIII

BBC FIRST

08:35 Z pamiętnika położnej
09:40 Ojciec Brown XII
11:50 London Kills (2/5)
12:50 Shakespeare i Hathaway
14:50 Śledztwa siostry Bonifacji III (5/8) - serial krym.
15:55 Tajemnice Brokenwood
17:55 Morderstwa w Midsomer
19:55 Śmierć pod palmami IV
21:00 Na niebieskich światłach (3,4/6) - serial krym.
23:15 Zaginiona (2/6)
00:20 Koroner II (9/10)
01:20 Śledztwa siostry Bonifacji III (5/8) - serial krym.

FX

09:00 FBI V (13/23)
09:55 Agenci NCIS II (22/23)
10:55 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas XV (17/18)
11:50 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (21,22/24)
13:45 Castle III (10/24)
14:40 Lucyfer III (13/26)
15:35 CSI: Kryminalne zagadki Miami II (23,24/24)
17:25 Z Archiwum X VI (3,4/22)
19:15 FBI V (13/23)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku V (6/25)
21:05 Zabójcze umysły XII
22:00 Rywale (3/8)
23:10 Z Archiwum X VI (4/22)

HGTV

08:05 Remontujemy dom na plaży IV - serial dok.
09:00 Polowanie na remont
10:00 Ekstremalnie wymagający kupujący (1/8) - serial dok.
11:00 Moje miasto, mój dom
12:00 Włoszki wymiatają! (5)
12:40 Uratuj swój ogród (19)
13:40 Patent na dom (3)
14:35 Mieszkanie na miarę
16:35 Polowanie na ogród VIII
18:20 Weekendowa metamorfoza (5, 6) - reality show
20:05 Polowanie na kuchnie
21:35 Poukładani (6)
22:35 House Hunters (5-8)

BBC LIFESTYLE

12:15 Mistrzowie ceramiki
13:25 Bake off: zawodowcy (8)
14:30 Wielkie australijskie wypieki VII (3) - serial dok.
15:40 Mistrzowie ceramiki: Kanada (8) - teleturniej
16:40 Zapraszam do stołu: profesjonaliści (10)
17:45 Masterchef: Australia
19:15 Zapraszam do stołu (6)
19:50 Wielkie australijskie wypieki VII (4) - serial dok.
21:00 Cena idealnego ciała z Olivią Attwood (1/5)
22:00 Wstydliwe choroby: otyłość II - serial dok.
23:00 Ratunek dla skóry III

COMEDY CENTRAL

08:25 Dwóch i pół XII (2/16)
08:55 The Office PL (9,10/12)
09:55 Przyjaciele (7-10/24)
11:55 Teoria wielkiego podrywu IX (5-10/24) - serial kom.
14:30 Dwóch i pół XII (3-6/16)
16:30 Przyjaciele (11-14/24)
18:30 The Office PL (11,12/12)
19:35 Duchy (17,18/18)
20:35 Teoria wielkiego podrywu VIII (4-6/24) - serial kom.
22:00 The Office PL IV (3,4/12)
23:05 Comedy Club (2, 3)
00:05 Miasteczko South Park
01:00 Pracoholicy IV (11/23)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex XIV
09:30 Rodzinka.pl X (9)
10:00 Klan - telenowela
10:50 Ranczo VI (7/13)
11:35 Ojciec Mateusz 36 (2)
12:35 Na sygnale
13:10 Rodzinka.pl XVII (4)
13:45 Ojciec Mateusz (10,11/14) - serial krym.
15:35 Komisarz Alex XIV
16:25 Na sygnale
17:35 Ranczo VI (9,10/13)
19:30 Ojciec Mateusz (12/14)
20:25 Komisarz Alex XXVI (11)
21:30 Ranczo VI (11,12/13)
23:25 Ojciec Mateusz (13/14)
00:10 SOR (5,6/12)

CANAL+ KUCHNIA

13:45 Jakubiak rozgryza Polskę (6, 7) - mag. kulinarny
14:40 ABC gotowania – kuchnia włoska (15, 16) - magazyn
15:45 Dzień dobry, śniadanie
16:45 Jamie Oliver
17:45 Jamie: święta z wyprzedzeniem (1) - mag. kulinarny
18:40 Jelita vs. mózg (3)
19:05 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (7)
19:20 Jelita vs. mózg
19:45 m jak mięso (4)
20:15 Jamie Oliver (3) - mag.
21:15 Anthony Bourdain VI
23:55 Javier Peña zjada świat

CANAL+ DOMO

12:10 Wielkie projekty: Nowa Zelandia IX (5,6) - serial dok.
14:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.
15:00 Najlepszy dom w okolicy (23, 24) - reality show
16:00 Tomasz Pągowski (6, 7)
17:00 Pomocy! Kupiliśmy wioskę - serial dok.
18:00 Ucieczka na wieś XXIV
19:00 Wielkie projekty: Nowa Zelandia IX - serial dok.
20:00 Daleko od miasta XI
21:00 Najlepszy dom w okolicy
21:55 Gardeners' World (4)
23:05 Cztery pory roku w ogrodach Kew II - serial dok.

PLANETE+

12:30 Niezwykłe podróże koleją IX (7/7) - serial dok.
13:35 Afryka z góry (9/10)
14:45 360° – świat bez granic
15:50 Na targach świata II (7,8)
17:00 Premiera: Włochy z góry (3) - serial dok. USA 23
18:00 Dokąd dzisiaj? IV (1,165)
18:40 Wytwórz i wyślij
19:45 Wszystko o Marii, Matce Bożej (2) - film dok. Francja 25
20:55 My, budowniczowie nowej Czechosłowacji
22:05 Wszystkie odcienie czekolady - cykl reportaży

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Budowa na końcu świata (2/11) - serial dok. USA 2020
11:00 Klan z Alaski III (21/32)
12:00 Celnicy na straży Szwecji II (2/14) - serial dok.
13:00 Nagi instynkt przetrwania: tajemnicza wyspa (1/8)
15:00 Złomowisko PL (1)
16:00 Poszukiwacze przeklętego złota V (5/8) - serial dok.
17:00 Gwiezdne bitwy (5/6)
18:00 Operacja: LOT (6/6)
19:00 Nagi instynkt przetrwania (5,6/28) - serial dok.
21:00 Gorączka złota XVII
23:00 Akta ekspedycji II (11/13)
00:00 Teorie spiskowe pod lupą

TVP HISTORIA

10:30 Wszystkie kolory świata
11:30 Ex libris - mag.
11:55 Świat w filiżance herbaty
12:55 Nieznana wojna na Północy (3/6) - serial dok.
14:00 Zmiennicy (2)
15:10 Sensacje XX wieku
17:40 Wojenne dziewczyny V
18:30 Doktórka - film dok.
19:35 Flesz historii (789)
20:05 Pitbull (2/12)
20:55 Zbrodnie sprzed lat (3/6)
21:50 Sensacje XX wieku
23:40 Druga wojna światowa w kolorze. Droga do zwycięstwa (3/10) - serial dok.

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXII
13:05 Starożytni kosmici XVI
14:00 Niewyjaśnione tajemnice świata (13/26)
14:50 Największe tajemnice świata VII (13) - serial dok.
15:45 Gwiazdy lombardu XIII
17:10 II wojna światowa w kolorze – przełomowe momenty (2/10) - serial dok.
18:10 Największe tajemnice świata VII (11) - serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XII
21:00 Jak to wyjaśnić? VI (8)
22:00 Tajemnicze przedmioty
23:00 Piątka z historii (7,1)
23:55 Jak to wyjaśnić? (20/20)

NATIONAL GEOGRAPHIC

13:00 Burzliwa historia Tudorów (5,6/6) - serial dok.
15:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny IV
16:00 Superfabryki (5/8)
17:00 Burzliwa historia Tudorów (4/6) - serial dok.
17:55 Otchłań: powstanie i upadek nazizmu (2/10)
19:00 Wojna na pustyni (3)
20:00 Katastrofa w przestworzach XXV (4) - serial dok.
21:00 Premiera: Superfabryki (8/8) - serial dok. Wlk. Bryt. 19
22:00 Makro inżynieria IV (4)

FOCUS TV

08:00 Było sobie życie
08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici XII
11:00 Gwiazdy lombardu XXIII
12:00 Poszukiwacze historii XI
13:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy III (1,4/6) - serial dok.
15:00 Przygody poszukiwaczy złota (5) - serial dok.
16:00 Dorwać tuńczyka III
18:00 Rolnicy. Podlasie VIII
20:00 Galileo - pr. popularn.
21:00 Poszukiwacze historii XI (2,3,4,5) - serial dok. Polska 19
23:00 Historia czołgów
00:00 Starożytni kosmici IX
01:00 Rolnicy. Podlasie VII (31)

BBC EARTH

11:25 Skarby przeszłości i ich tajemnice VII (1/6) - serial dok.
12:30 Najpiękniejsze trasy spacerowe - serial dok.
13:30 Mroźna planeta (2)
14:35 W okowach mrozu X
15:35 Życie na pustkowiu
16:35 Fenomeny współczesnego życia (3/6) - serial dok.
17:40 Mroźna planeta (3)
18:45 Najpiękniejsze trasy spacerowe - serial dok.
19:45 Na krawędzi katastrofy
20:55 W okowach mrozu II (6)
22:55 Jenningsowie kontra Alzheimer - film dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

11:00 Adolf Hitler: zrozumieć dyktatora (5/6) - serial dok.
12:10 Poszukiwacze zaginionych faraonów (5,6)
14:10 Historia zamku Azuchi
15:20 Statua Wolności
16:30 II wojna światowa: cena imperium (13/13) - serial dok.
17:35 II wojna światowa: ostatnie miesiące (2/2)
18:35 Wielkie metropolie starożytności (1) - cykl reportaży
19:45 Kleopatra: tajemnicza władczyni - serial dok.
21:00 Tatuażysta z Auschwitz: historia prawdziwa - film dok.
22:05 Ramzes: władca Egiptu

24 bogato zdobione medale pamiątkowe tworzące zachwycającą kolekcję

Stulecie wprowadzenia złotego – symbolu polskiej niepodległości

Platerowane czystym złotem (próby 999/1000)

Bez zobowiązań do dalszych zakupów!

100 lat złotego - 1924-2024 Złoty współcześnie · 5 zł (projekt) · 1925 r. · 5 zł · 1928 r. · 10 zł · 1932 r. · 10 zł · 1934 r. · 10 zł · 1933 r. · 10 zł · 1933 r.

100 zł (próba) · 1925 r. · 1 zł · 1924 r. · 10 zł · 1925 r. · 10 zł · 1934 r. · 1grosz (próba) · 1925 r. · 5 zł · 1930 r. · 2 zł · 1936 r. · 1 zł · 1929 r.

5 zł · 1930 r. · 50 zł · 1925 r. · 10 zł · 1924 r. · 20 zł · 1931 r. · 20 zł · 1936 r. · 10 zł · 1926 r. · 20 zł · 1926 r. · 100 zł · 1932 r.

Rewers każdego z 24 medali jest taki sam (średnica ok. 33 mm) Waga medalu: 14,6 g

- **Piękne i wysmakowane kolorowe tampondruki**
- **Edycja limitowana – tylko 5000 zestawów medali na całym świecie**
- **Wysoka jakość mennicza – znakomicie nieobiegowa**
- **Kolekcja dostępna wyłącznie w Mennica-Numizmaty**

BEZPŁATNIE!
W prezencie dla Ciebie:

Przydatny zestaw narzędzi

- Śrubokręt z 5 wymiennymi końcówkami
- Scyzoryk z 5 przydatnymi funkcjami
- Mocna latarka LED oraz karabińczyk
- W solidnym zamykanym na suwak etui, które pomaga utrzymać porządek

Razem z kolekcją otrzymasz:

Elegancką kasetkę na numizmaty

- idealną do przechowywania Twojej cennej kolekcji

Mennica-Numizmaty, marka Eldora World AG. Administratorem danych osobowych i stroną umowy jest: Eldora World AG, Leubernstrasse 6, CH-8280 Kreuzlingen, Szwajcaria.

Zadzwoń do nas, aby otrzymać kolekcję 24 platerowanych złotem medali „100 lat złotego" **(nr art. 904-207-6)** w 5 comiesięcznych nieoprocentowanych ratach po 199 zł lub w jednorazowej cenie 995 zł. Koszt pakowania i wysyłki tylko 14,95 zł.

Mam prawo do zwrotu kolekcji w ciągu 60 dni i nawet wtedy mogę zatrzymać otrzymany zestaw narzędzi! Płatność przy odbiorze przesyłki (za pobraniem). Średni czas realizacji zamówienia to 7-10 dni. Firma kurierska poinformuje Państwa SMS-em o dokładnym terminie dostawy i kwocie do zapłaty gotówką u kuriera.

Administratorem Twoich danych osobowych jest Eldora World AG, Leubernstrasse 6, CH-8280 Kreuzlingen, Szwajcaria. Twoje dane osobowe (imię, nazwisko, adres) przetwarzane są w celu wysłania materiałów promocyjnych dotyczących monet i medali (art. 6 ust. 1 lit. f) RODO). Jeżeli nie życzysz sobie ich otrzymywania, możesz zgłosić sprzeciw wobec przetwarzania Twoich danych w celach reklamowych, wysyłając go pocztą (na adres Mennica-Numizmaty, ul. Paderewskiego 167, 05-070 Sulejówek) lub e-mailem (na adres: bok@mennica-numizmaty.pl). Więcej informacji o sposobie przetwarzania danych osobowych znajdziesz na stronie www.mennica-numizmaty.pl/prywatnosc.

WAŻNE DANE:
Numer rezerwacji: 553B-03

Zamów szybko i wygodnie przez telefon:

22 211 65 99

Zadzwoń do nas już teraz, a otrzymasz dodatkowy PREZENT!

(Biuro Obsługi Klienta czynne od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-17:00 oraz w soboty w godz. 9:00-15:00)
Stawka za połączenie z numerem stacjonarnym zgodna z taryfą operatora.

MENNICA NUMIZMATY

Mennica-Numizmaty • ul. Paderewskiego 167, 05-070 Sulejówek
bok@mennica-numizmaty.pl

Obowiązują *Ogólne warunki handlowe* Mennica-Numizmaty, dostępne na stronie www.mennica-numizmaty.pl lub (na żądanie) na piśmie. Stroną umowy jest Eldora World AG, Leubernstrasse 6, CH-8280 Kreuzlingen, Szwajcaria.

wyborcza

PROSTO Z POLSKI

TYGODNIK

Piątek, 20 listopada 2026 | Redaktor prowadzący **Dariusz Kortko**

Andrzej Kraśnicki jr

Pożegnanie promu z kajaka

Bursztyn Unity opuścił Szczecin

• **Było jeszcze ciemno, gdy w niedzielę przed godziną siódmą spotkaliśmy się nad Odrą na Golęcinie. Tutaj zwodowaliśmy nasze trzy kajaki**

FOT. ANDRZEJ KRAŚNICKI JR

Z perspektywy kajaka, kiedy siedzi się niemal na poziomie wody, prawie 200-metrowy prom robi jeszcze większe wrażenie. W niedzielny poranek Bursztyn Unity opuścił Szczecin i wyruszył do Świnoujścia.

18 listopada prom Bursztyn Unity ma wyruszyć w pierwszy komercyjny rejs z Ystad do Świnoujścia

Wyjście promu z portu obserwowaliśmy z Odry w promieniach wschodzącego słońca. Na pożegnanie nowej jednostki wybrałem się kajakiem z dwójką przyjaciół.

REJS O ŚWICIE

Było jeszcze ciemno, gdy w niedzielę przed godziną siódmą spotkaliśmy się nad Odrą na Golęcinie. Tutaj zwodowaliśmy nasze trzy kajaki. Plan był prosty: znaleźć takie miejsce, z którego będziemy mogli zobaczyć wychodzącego ze Szczecina Bursztyna Unity w całej okazałości, a jednocześnie nie przeszkadzać w manewrach wielkiej jednostki.

Ruszyliśmy na południe, w kierunku Orlego Przesmyku, gdzie Odra łączy się z jeziorem Dąbie. Po drodze minęliśmy zacumowany przy nabrzeżu Morskiej Stoczni Remontowej Gryfia prom Galileusz. To również jednostka należąca do floty Polsca, tyle że znacznie starsza. Trafiła do Szczecina po poważnej awarii rufowej furty w szwedzkim Trelleborgu. Wschodzące słońce oświetlało już jego burty. Za chwilę mieliśmy okazję zobaczyć oba promy i porównać ich rozmiary.

PROM NA TLE SZCZECINA

Do Orlego Przesmyku dotarliśmy w chwili, gdy słońce wyłoniło się zza horyzontu. To jedno z tych miejsc, z których Szczecin wygląda szczególnie efektownie. Na pierwszym planie stoczniowe dźwigi, dalej elewator Ewa, a w głębi panorama miasta z Wałami Chrobrego, Zamkiem Książąt Pomorskich i bazyliką św. Jakuba.

Tego poranka uwagę przyciągała jednak potężna sylwetka Bursztyna Unity, który o godz. 7.30 odcumował od nabrzeża przy Wałach Chrobrego.

Prom nie mógł po prostu uruchomić silników i ruszyć w drogę. Ze względu na ograniczoną głębokość wody manewr wyjścia z miejsca postoju wymagał pomocy trzech holowników. Zanurzenie Bursztyna Unity wynosi 5,30 m, a głębokość wody przy nabrzeżu to około 6,20 m. Przy tak niewielkim zapasie wody pod stępką korzystanie z własnego napędu byłoby ryzykowne.

Holowniki wyprowadziły więc prom rufą w kierunku obrotnicy na wysokości elewatora Ewa. Dopiero tam, na znacznie większej przestrzeni i na większej głębokości (12,5 metra), jednostka mogła wykonać manewr i ruszyć dalej o własnych siłach. Z naszych kajaków mieliśmy doskonały widok na całą operację.

200 METRÓW STALI TUŻ NAD WODĄ

Kilka minut później potężny prom przesuwał się przed nami. Oczywiście trzymaliśmy się w bezpiecznej odległości, poza torem wodnym. Nie było też obaw o wielkie fale. Bursztyn Unity, poruszający się powoli po porcie, nie wytwarzał niebezpiecznego dla kajaków zafalowania. Za to widok był imponujący.

Z kajaka wszystko wygląda inaczej niż z nabrzeża. Siedzi się tuż nad powierzchnią wody, a burta wielkiego statku wyrasta wysoko ponad głową. Bursztyn Unity ma niemal 196 metrów długości. Dla porównania stojący przy Gryfii Galileusz mierzy około 150 metrów. Różnica blisko 46 metrów to mniej więcej długość dziesięciopiętrowego bloku mieszkalnego. Wszystko można zobaczyć na naszym filmie poniżej.

PIERWSZY REJS

Niedzielne wyjście z portu zakończyło kilkudniową wizytę promu w Szczecinie. 11 listopada, podczas uroczystości z udziałem premiera Donalda Tuska, jednostka została ochrzczona i podniesiono na niej polską banderę. W kolejnych dniach Bursztyn Unity udostępniono zwiedzającym. Od 12 do 14 listopada na pokład weszło około 7 tysięcy osób. Bursztyn Unity popłynął do Świnoujścia, skąd rozpocznie regularną eksploatację na Bałtyku. 18 listopada, prom ma wyruszyć z Ystad do Świnoujścia już z pierwszymi pasażerami.

Armator przygotował także specjalną ofertę na rozpoczęcie eksploatacji nowej jednostki. Pakiet „Bursztyn Unity – na start!" obejmuje rejs okrężny Świnoujście-Ystad-Świnoujście dla dwóch osób, dwuosobową kabinę i śniadanie. Cena zaczyna się od 390 zł za kabinę wewnętrzną. Za kabinę zewnętrzną trzeba zapłacić 450 zł. Promocyjne rejsy zaplanowano od 23 listopada do 10 grudnia, od poniedziałku do czwartku. Podczas postoju w Ystad pasażerowie będą mogli zejść na ląd i zwiedzić miasto.

eprasa.pl 53ad9de701

Ksiądz ukarany za intymne związki z gosposią jest znowu proboszczem

Ksiądz już w innej parafii

Duchowny archidiecezji białostockiej, posądzony o utrzymywanie intymnych kontaktów z kobietą, która mu pomagała na plebanii, za karę przestał być proboszczem. Minęło jednak sześć lat, sprawa przycichła i znów awansował.

Maciej Chołodowski

• **Ks. Janusz w Grabówce był proboszczem zaledwie przez nieco ponad 2,5 roku. W czerwcu 2020 r. kuria podała w odniesieniu do niego tylko lakonicznie, że „został skierowany na urlop”**

FOT. PEXELS.COM

53-letni ks. Janusz z końcem października został nowym proboszczem parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Zwierzyńcu Wielkim w powiecie sokólskim na Podlasiu. Dekret z nominacją podpisał metropolita białostocki abp Józef Guzdek. Parafia potrzebowała proboszcza, bo poprzedni przeszedł na emeryturę. Szerszego komunikatu na temat tej nominacji na stronie internetowej archidiecezji w Białymstoku jednak nie zamieszczono.

MĄŻ GOSPOSI WYNAJĄŁ DETEKTYWA

Parafia w Zwierzyńcu Wielkim – zgodnie z informacjami zamieszczonymi na stronie internetowej archidiecezji białostockiej – liczy zaledwie 430 parafian i parafianek. To jedna z najmniejszych i najbiedniejszych parafii w tej części archidiecezji. Oficjalnie ks. Janusz objął tu urząd 8 listopada. Na jednym z portali społecznościowych powiatu sokólskiego w relacji z tej uroczystości można przeczytać, że „uroczystość wprowadzenia nowego duszpasterza zgromadziła parafian, przedstawicieli lokalnej społeczności oraz samorządowców. Sam ksiądz mówił przy tej okazji:

– Droga kapłana polega na tym, że uświęca się, będąc z jednej strony orędownikiem spraw bożych u ludzi, a z drugiej orędownikiem ludzkich spraw u Pana Boga. I jeśli te dwa bieguny schodzą się na równiku kapłaństwa, to wtedy kapłaństwo jest udane, jest święte.

Burmistrz Dąbrowy Białostockiej Artur Gajlewicz mówił w czasie tych uroczystości o roli, jaką parafia może odgrywać w życiu lokalnej społeczności. Podkreślił, że powinna być ona miejscem, „w którym mieszkańcy mogą szukać pomocy i rady, szczególnie w trudniejszych momentach życia”. O drodze kapłańskiej nowego proboszcza nie wspominano, poza tym, że dotychczas pełnił funkcję wikariusza w parafii św. Jana Pawła II w podbiałostockich Ignatkach-Osiedlu. Przemilczano fakt, że był już proboszczem w innej podbiałostockiej parafii – w Grabówce. Objął ją w listopadzie 2017 r.

Wcześniej nowy proboszcz był rezydentem w białostockiej parafii św. Maksymiliana Marii Kolbego i dyrektorem archidiecezjalnego Radia I.

Jeden z księży archidiecezji białostockiej, który prosi o niepodawanie jego nazwiska, przypomina jednak fakty, które wywołały teraz żywe reakcje nawet w środowisku duchowieństwa: – Ks. Janusz w Grabówce był proboszczem zaledwie przez nieco ponad 2,5 roku. W czerwcu 2020 r. w komunikacie o zmianach personalnych w archidiecezji kuria podała w odniesieniu do niego tylko lakonicznie, że „został skierowany na urlop”. Decyzję taką podjął poprzedni metropolita białostocki abp Tadeusz Wojda [obecnie przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski – red.]. W istocie ksiądz został odwołany, bo wyszło na jaw, że utrzymywał intymne kontakty ze swoją gosposią, o czym coraz głośniej z oburzeniem mówili miejscowi. Mąż tej kobiety wynajął detektywa, który udokumentował, że proboszcz z nią współżyje. Dowody tak zebrane zostały przekazane kurii.

Były wieloletni sołtys Grabówki Tadeusz Karpowicz przyznaje, że o związku proboszcza z gosposią „coś tam się mówiło w okolicy”. – Nie wiem jednak, czy to nie były tylko plotki – mówi

KURIA W TEJ SPRAWIE ZAMILKŁA

Były wieloletni sołtys Grabówki Tadeusz Karpowicz przyznaje, że o związku proboszcza z gosposią „coś tam się mówiło w okolicy”. – Nie wiem jednak, czy to nie były tylko plotki. Ja tam nikomu pod kołdrę nie wchodzę – zastrzega. – O tym, dlaczego proboszcz został odwołany, nikt nam nie powiedział.

Trudno więc bazować na tym, co się mówi w okolicy.

Ale dotarliśmy do mężczyzny, który wynajął detektywa, by znaleźć dowody na intymne kontakty proboszcza. To parafianin z Grabówki. I on – w rozmowie z „Wyborczą” – potwierdził: do takich kontaktów z jego żoną rzeczywiście dochodziło. – Po tym jak ksiądz przestał być proboszczem, uznałem sprawę za zamkniętą. Zrozumiałem, że ta dymisja to kara. Nie chcę już do tego wracać, a o ponownej nominacji na proboszcza pierwszy raz słyszę i nie będę tego komentował – dodał.

Usiłowaliśmy skontaktować się z ks. Januszem. Od kilku dni telefon na jego plebanii milczy.

W miniony czwartek 12 listopada rano zwróciliśmy się do rzecznika prasowego białostockiej kurii archidiecezjalnej ks. Tomasza Mnicha m.in. z pytaniami: czy kuria miała informacje o tym, że ks. Janusz miał utrzymywać intymne relacje z gosposią, kiedy był proboszczem parafii w Grabówce;

czy z tego powodu ks. Janusz został w 2020 roku skierowany na urlop;

czy w kontekście wcześniejszych podejrzeń co do niewłaściwych zachowań o charakterze obyczajowym ks. Janusza właściwym była jego obecna nominacja na proboszcza parafii?

Do chwili publikacji tego tekstu odpowiedzi nie otrzymaliśmy, a telefonu ksiądz rzecznik od nas nie odbierał.

NIEWYKLUCZONE ŁĄCZENIE PARAFII

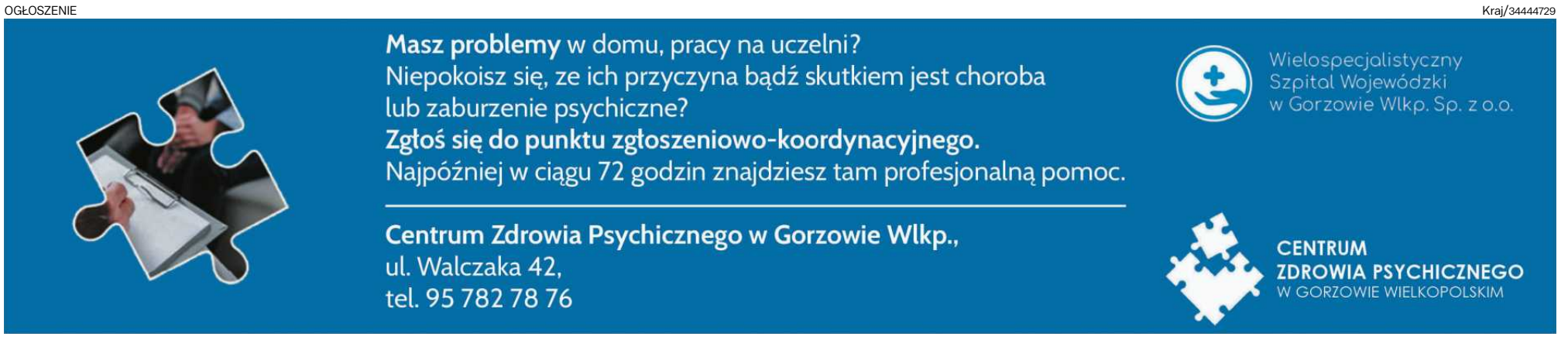
Duchowny, który zwrócił naszą uwagę na przeszłość ks. Janusza, komentuje:

– Ta nominacja wywołała nie tylko moje oburzenie, ale i wielu innych księży z naszej archidiecezji, w tym tych, którzy od lat czekają na to, aby zostać proboszczami. Okazuje się, że aby zostać proboszczem w naszej archidiecezji można mieć zszarganą reputację. Wystarczy tylko przeczekać.

I dodaje: – Sytuacja niepokoi też księży dlatego, że abp Guzdek zapowiedział, iż w naszej archidiecezji najmniejsze parafie mają być łączone, a co za tym idzie, także proboszczów będzie mniej. Tymczasem ta parafia w Zwierzyńcu Wielkim należy do najmniejszych i niezrozumiałe dla nas jest, dlaczego nie połączyć jej z sąsiednią, znacznie większą, w Dąbrowie Białostockiej. Wygląda, jakby miała istnieć tylko dlatego, żeby proboszczem mógł w niej być ks. Janusz.

Abp Józef Guzdek – który jest metropolitą białostockim od 2021 r. – dwa lata temu rzeczywiście zapowiedział w rozmowie z KAI: – Zapewne w niezbyt odległej perspektywie trzeba będzie łączyć te najmniejsze parafie z dwóch powodów – małej liczby wiernych i braku kapłanów. Z tego też powodu konieczna jest pogłębiona formacja ludzi świeckich, którzy, będąc w lokalnych wspólnotach, będą częściej odpowiedzialni za animację modlitwy, katechezę czy parafialną administrację.

OGŁOSZENIE Kraj/34444729

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

To miejsce znasz

Zobacz, jak zmieniało się Pomorze Zachodnie.

Pomorze Zachodnie

Są miejsca, które stały się nieodłączną częścią naszej codzienności. Przejeżdżamy obok nich w drodze do pracy, spacerujemy po nich w wolnym czasie, wracamy do nich przy różnych okazjach. Znamy je tak dobrze, że często zapominamy, jak wyglądały jeszcze kilka czy kilkanaście lat temu

Kampania „To miejsce znasz" pozwala spojrzeć na Pomorze Zachodnie z nowej perspektywy. Pokazuje dobrze znane przestrzenie regionu oraz to, jak zmieniły się dzięki inwestycjom współfinansowanym z Funduszy Europejskich. To wygodniejsze i bezpieczniejsze podróże. Przyjazne miejsca do odpoczynku i spotkań. Lepiej zaprojektowana przestrzeń, z której chce się korzystać. Łatwiejszy dostęp do kultury, edukacji, sportu i rekreacji. To także nowe możliwości poznawania Pomorza Zachodniego, jego miejsc, atrakcji i przestrzeni, z których możemy korzystać na co dzień. Dawniej i Obecnie. Złap kadr z przeszłości i teraźniejszości.

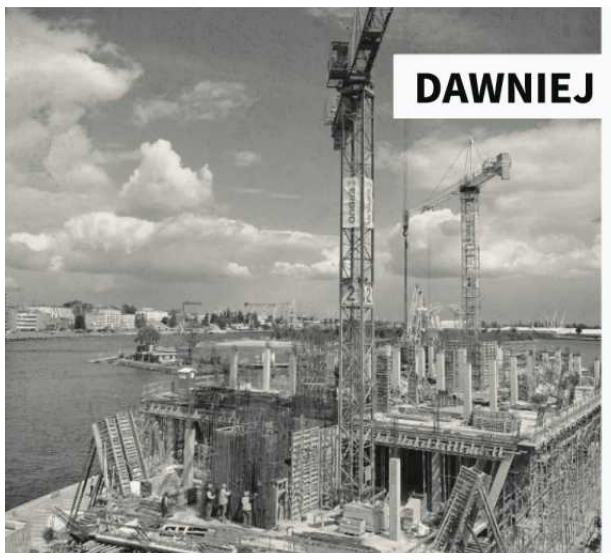
Czasem wystarczą dwa zdjęcia, by dostrzec zmianę, której na co dzień niemal się nie zauważa. Archiwalny kadr pokazuje, jak dane miejsce wyglądało „Dawniej", a współczesne ujęcie pozwala zobaczyć je „Obecnie" - po modernizacji, odnowieniu lub nadaniu mu nowej funkcji. Dzięki temu łatwiej zrozumieć, że za każdą inwestycją stoi nie tylko określony budżet czy zakres prac, lecz przede wszystkim realna zmiana w codziennym życiu mieszkańców. Na tym opiera się kampania „To miejsce znasz", czyli pokazywanie efektów wykorzystania Funduszy Europejskich w miejscach, z których dziś korzysta się wygodniej, bezpieczniej i efektywniej.

Kultura i nauka, czyli gdy przestrzeń zyskuje nowe znaczenie.

Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie jest jednym z najbardziej wyrazistych symboli nowej Łasztowni. Dawniej ten fragment miasta kojarzył się przede wszystkim z portowo-przemysłowym pejzażem. Obecnie charakterystyczny gmach MCN przyciąga rodziny, grupy szkolne i turystów, a naukę można poznawać tam poprzez eksperymentowanie i samodzielne doświadczenia.

Podobną zmianę przeszła przestrzeń Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. Dawniej część reprezentacyjnych przestrzeni wymagała odbudowy, konserwacji i ponownego udostępnienia. Obecnie po zakończeniu prac przy skrzydle północnym i Tarasie Północnym można korzystać z odnowionych wnętrz i tarasu widokowego, a zabytek ponownie pełni ważną rolę w życiu kulturalnym miasta. II etap tej inwestycji otrzymał 32,5 mln zł dofinansowania z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021–2027.

Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie

Przyroda i relaks, czyli Przelewice, do których warto wracać.

Ogrody Przelewice pokazują, że ochrona dziedzictwa przyrodniczego może iść w parze z wypoczynkiem, edukacją i rozwojem turystyki. Dawniej zabytkowe założenie parkowe i jego infrastruktura potrzebowały odnowy. Obecnie odrestaurowane przestrzenie i zabudowania tworzą miejsce, w którym można spędzić wiele godzin wśród zróżnicowanej roślinności, krajobrazu i historii. To kierunek dobry zarówno na spokojny spacer, jak i rodzinny dzień poza miastem. Rozwój Ogrodów nie kończy się jednak na dotychczasowych zmianach. W obecnej perspektywie dofinansowano także projekt poprawy układu wodnego, retencji i waloryzacji przyrodniczej.

Pomorze Zachodnie na dwóch kółkach i w drodze.

Zmiany najlepiej sprawdza się w ruchu. Trasa rowerowa Pojezierzy Zachodnich na odcinku Bobrowo–Rakowo oraz Stary Kolejowy Szlak między Złocieńcem a Wałczem pokazują, jak dawne ciągi komunikacyjne mogą otrzymać nowe życie.

Dawniej nieużywane lub słabiej dostępne fragmenty infrastruktury nie tworzyły wygodnej sieci dla rowerzystów. Dziś zmodernizowane odcinki pozwalają łączyć rekreację z poznawaniem mniejszych miejscowości, jezior i krajobrazów regionu. To gotowy pomysł na weekend bez konieczności planowania dalekiego wyjazdu.

Podobną różnicę widać na drogach i w miastach. Modernizacja drogi wojewódzkiej Darłowo–Ustka poprawiła warunki podróżowania dla mieszkańców i turystów. W Szczecinie Aleja Wojska Polskiego po przebudowie zyskała nowe ciągi komunikacyjne, zadrzewienie i małą architekturę, a Plac Stefana Batorego - odnowione alejki, dodatkową zieleń, miejsca odpoczynku, plac zabaw i fontannę.

Dawniej w tych miejscach dominowała funkcja tranzytowa lub przestrzeń wymagająca uporządkowania. Dziś większą rolę odgrywają piesi, rowerzyści, zieleń oraz miejsca, w których można się zatrzymać, odpocząć i spędzić czas. Miasto nie jest już tylko przestrzenią, przez którą się przejeżdża – staje się miejscem, z którego można korzystać. Bezpieczeństwo i wsparcie lokalnych społeczności.

Metamorfoza regionu nie dotyczy tylko miejsc, które odwiedzamy i podziwiamy. Zmiany zachodzą także tam, gdzie liczy się czas, sprawność działania i gotowość do niesienia pomocy. OSP Tanowo otrzymała lekki samochód ratowniczo-rozpoznawczy. Ten zakup o wartości 230 tys. zł został dofinansowany w 85 procentach z Funduszy Europejskich. OSP Mielenko uzyskała z kolei ponad 1,5 mln zł wsparcia na zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego. To przykład inwestycji, których na co dzień można nie zauważać, ale które realnie wzmacniają bezpieczeństwo lokalnych społeczności.

Tak działa praktyczny wymiar Funduszy Europejskich. Jedna inwestycja poprawia dostęp do kultury, inna poprawia warunki podróżowania,, kolejna rozwija turystykę, a jeszcze inna zwiększa możliwości reagowania na zagrożenia. Wszystkie razem zmieniają region, także w tych miejscach i sytuacjach, których na co dzień nie dostrzegamy.

Według oficjalnych danych program Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021–2027 dysponuje blisko 1,7 mld euro i obejmuje m.in. przedsiębiorczość, cyfryzację, środowisko, transport, edukację, rynek pracy, zdrowie, kulturę i turystykę.

Zobacz zmianę na własne oczy.

Najlepszy sposób, by zrozumieć skalę zmian, jakie zaszły na Pomorzu Zachodnim, jest prosty: zobaczyć ją na własne oczy. Warto przejść się Aleją Wojska Polskiego, odwiedzić Morskie Centrum Nauki i Zamek Książąt Pomorskich, zaplanować dzień w Przelewicach albo wybrać rowerową trasę przez pojezierza. Dopiero wtedy można dostrzec zmiany, jakie dokonały się w codziennym wizerunku regionu.

Więcej inspiracji, przykładów inwestycji oraz informacji o możliwościach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021–2027 można znaleźć w serwisie funduszeue.wzp.pl.

To dobre miejsce, by nie tylko zobaczyć efekty już zrealizowanych projektów, lecz także sprawdzić, czy kolejna zmiana może zacząć się od Twojego pomysłu.

Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | Pomorze Zachodnie

Projekt finansowany z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 - 2027

Kraj/34460786

eprasa.pl 53ad9de701

Kolejki w urzędach

Czekanie bez końca na legalizację pobytu

Andrii Pospielov, Ukrainiec mieszkający na Śląsku, sprawdził, jak działają polskie urzędy. Zebrał dane z całego kraju i pokazał wyniki, które są bardzo niepokojące.

Michalina Bednarek

Andrii Pospielov na Śląsku mieszka od wielu lat. Jest autorem serwisu Państwo na Czas, w którym publikuje urzędowe dane o postępowaniach pobytowych, czyli o procedurach administracyjnych prowadzonych w celu zalegalizowania pobytu cudzoziemca na terytorium Polski.

Procedury te zna z własnego doświadczenia. – Kartę pobytu mam i jest jeszcze ważna. Wiem jednak, ile trwa jej uzyskanie. I mam poczucie, że następnej karty mogę w ogóle nie dostać – mówi Ukrainiec. I od razu tłumaczy, skąd ten problem: – Żeby przejść z jednej karty pobytu na nową bez przerwy, wniosek o tę drugą trzeba by właściwie złożyć, zanim złożyło się wniosek o pierwszą. Tyle trwają procedury.

A posiadanie karty pobytu jest dla niego – jak mówi – kluczowe, bo w jego pracy możliwość wyjazdu z Polski i legalnego powrotu jest najważniejsza.

Ponieważ mieszka na Śląsku, rok temu zadzwonił na infolinię tutejszego urzędu wojewódzkiego i usłyszał, że będzie czekał około roku na oddanie odcisków palców, a potem około roku na kartę pobytu. – Dziś te terminy są już nieaktualne, wszystko się wydłużyło. Wiem to także od znajomych i kolegów, którym poprzednia karta już wygasła, a na nową wciąż czekają – mówi.

INFORMACJI O CZASIE OCZEKIWANIA BRAK

Pospielov wyjaśnia, że obywatel państwa spoza Unii, który chce legalnie mieszkać i pracować w Polsce dłużej niż pozwala wiza, musi dostać od wojewody zezwolenie na pobyt. Tym dokumentem jest karta pobytu. Zanim ją dostanie, ma jedynie zaświadczenie o złożeniu wniosku. – To zaświadczenie czyni jego pobyt legalnym wyłącznie w Polsce, więc nie wyjedzie z nim do innego kraju Unii i nie wróci bez wizy. Nawet konto w banku nie jest pewne, bo prawo legalnego pobytu nie przesądza automatycznie o możliwości otwarcia rachunku. Według danych MSWiA w całej Polsce w toku jest 463 487 spraw o pobyt czasowy i pracę. Na dodatek rząd chce te terminy jeszcze zróżnicować według paszportu. Państwo nie musi nikogo nazywać obywatelem drugiej kategorii. Wystarczy, że tak go urządzi – mówi Andrii.

Od sierpnia 2026 roku wysłał kilkaset pism do wszystkich szesnastu wojewodów, do Urzędu do Spraw Cudzoziemców i MSWiA, w tym wniosków o informację publiczną, ponaglenia i skargi. Pytania brzmiały: ile spraw o kartę pobytu czeka na rozpatrzenie, jak długo trwa oczekiwanie na rozpatrzenie, ile kosztuje zwłoka i kto za nią odpowiada. Odpowiedzi, odmowy i wyroki sądów publikuje teraz w całości w serwisie Państwo na Czas.

– Z tych dokumentów wyłania się obraz państwa, które nie tyle nie potrafi skrócić kolejki, ale nie chce nawet wiedzieć, jak bardzo jest ona długa. Najpierw warto poznać liczby, które podały same organy państwowe. Na koniec 2023 roku wojewodowie mieli w toku 387 tys. spraw o pobyt czasowy. W połowie 2026 roku już aż 803 tys. W tym samym czasie liczba decyzji wynosi około 400 tys. rocznie. Jest taka sama od 2024 roku. Wniosków wpływa więcej, niż urzędy załatwiają, więc kolejka rośnie – podsumowuje Pospielov.

Obliczył też, że gdyby urzędy załatwiały sprawy po kolei, w tempie z 2025 roku, osoba, która wniosek o kartę pobytu składa dziś, czekałaby średnio od 1,8 do 2 lat. Ale ten termin jest różny w różnych województwach. Na przykład w województwie podlaskim wynosi około 4,7 roku, w pomorskim, śląskim i opolskim ponad trzy lata, przy czym ustawa o cudzoziemcach daje na decyzję 60 dni.

Tyle że tych 60 dni nie da się obecnie wyegzekwować. Bo w żadnym z przypadków złożenia przez cudzoziemca wniosku, ten 60-dniowy termin na decyzję formalnie się nie zaczął. Dlaczego? – Specustawa ukraińska, która obejmuje sprawy o pobyt wszystkich cudzoziemców, nie tylko Ukraińców, sprawiła, że bieg terminów na ich załatwienie „nie rozpoczyna się”, a tych rozpoczętych wcześniej „uległ zawieszeniu”. To uniemożliwia skargi na bezczynność organu, który tę decyzję ma wydać. Sejm przedłużał to zawieszenie wielokrotnie, ostatnio do 4 marca 2027 roku. Ponaglenie można złożyć, ale urząd formalnie nie jest w zwłoce – mówi Pospielov. Podkreśla, że Naczelny Sąd Administracyjny od maja 2025 roku odmawia stosowania tego przepisu po 30 czerwca 2024 roku, a 12 listopada 2026 r. orzekł o tym Trybunał Sprawiedliwości UE.

POD KONIEC 2027 ROKU AŻ PONAD MILION SPRAW?

TSUE orzekł, że masowy napływ wysiedleńców z Ukrainy może wyjątkowo uzasadniać przekroczenie terminów na rozpatrzenie wniosku o zezwolenie na pobyt. Jednak państwo nie może bezterminowo zawieszać terminów ani pozbawiać cudzoziemców prawa do skutecznej skargi na bezczynność urzędu.

– W sprawie studenta, który od kwietnia 2024 r. czekał w Gliwicach na zezwolenie na pobyt, TSUE uznał, że siłę wyższą [która uniemożliwia rozpatrzenie wniosku w terminie] państwo musi wykazać, i to tylko na czas niezbędny, by sobie z nią poradzić. Jeśli wniosków przybywa stopniowo, ma zwiększyć możliwości urzędów [do obsługi cudzoziemców], a nie wyłączać terminy. Trybunał dodał, że po 31 grudnia 2022 roku napływ wysiedleńców z Ukrainy trudno uznać za nieprzewidywalny – dodaje Pospielov.

Podliczył, że jeśli nic się nie zmieni, pod koniec 2027 roku w kolejce na rozpatrzenie może czekać około 1,27 mln wniosków. A to nie koniec. – Pięć lat po wielkiej fali przyjazdów z Ukrainy z lat 2021-2023 nadchodzi fala wniosków o status rezydenta długoterminowego UE. Według mojego wyliczenia w 2028 roku będzie ich około 72 tys. rocznie, ponad dwa razy więcej niż w 2025 roku. To prognoza, która pokazuje, dokąd doprowadzi nas dzisiejsze tempo rozpatrywania spraw cudzoziemców – mówi Ukrainiec.

Wicewojewoda pomorski, pytany przez Pospielova, dlaczego ludzie czekają tak długo, odpisał: „główną przyczyną jest brak odpowiedniej liczby etatów”. W tym samym roku wojewoda pomorski wniósł 185 skarg kasacyjnych do Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroków, które stwierdzały jego bezczynność i przewlekłość w sprawach pobytowych. Wojewoda mazowiecki wniósł w tym roku 110 kasacji, choć wszystkie cztery, które dotąd wróciły z NSA, zostały oddalone.

– Kasacja nie przyspiesza żadnej decyzji. Kupuje urzędowi czas – mówi nasz rozmówca. I dodaje, że Polska ma na obsługę cudzoziemców pieniądze z unijnego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), jednak żaden ze wskaźników, którymi te projekty się rozlicza, nie mierzy czasu postępowania ani liczby wydanych decyzji.

POLSKA NIE MIERZY CZASU ZAŁATWIANIA SPRAW

Najgorzej w liczbach wypada województwo śląskie. Jak wynika z raportu Ukraińców związanych z forum Głos Migranta i portalu Na Czas, średni termin postępowania o pobyt czasowy to w 2026 roku 658 dni – najdłużej w kraju. Po śląskim najdłużej czeka się w Pomorskiem (598 dni) i Lubuskiem (555), najkrócej w Małopolskiem (242), Warmińsko-Mazurskiem (273) i Podkarpackiem (302). Tylko w Dolnośląskiem udało się skrócić czas oczekiwania (z 401 do 303 dni).

Ile dni trzeba czekać?

658

• dni

• Taki jest średni termin postępowania o pobyt czasowy w 2026 r. w Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach. W woj. pomorskim załatwienie sprawy trwa 598 dni, a w woj. lubuskim 555. Tylko w woj. dolnośląskim udało się skrócić czas oczekiwania z 401 do 303 dni

eprasa.pl 53ad9de701

• **Według danych MSWiA w całej Polsce w toku jest 463 487 spraw o pobyt czasowy i pracę** FOT. MICHAŁ BOROWCZYK / AGENCJA WYBORCZA.PL

– Wśród czekających są ludzie, którzy uciekli przed wojną w Ukrainie i represjami na Białorusi. Bez ważnej karty nie wyjadą i nie wrócą, a więc pogrzeb rodzica, chore dziecko, ślub siostry za granicą, są dla nich poza zasięgiem – dodają autorzy raportów.

– To nie jest spór o to, ilu cudzoziemców Polska powinna przyjmować. W tych kolejkach stoją ludzie, którzy już tu legalnie mieszkają, pracują i płacą podatki oraz czekają latami na decyzję, którą ustawa każe wydać w dwa miesiące. Obawa, że migranci obciążają system, często nie wytrzymuje zderzenia z danymi – przekonuje Pospielov.

Przywołuje badanie zespołu dr Dominiki Pszczółkowskiej z Ośrodka Badań nad Migracjami UW, który policzył, że opieka nad pacjentami z Ukrainy kosztowała w 2023 roku 0,44 proc. bieżących publicznych wydatków na zdrowie, a średni czas oczekiwania polskich pacjentów praktycznie się nie zmienił. Tymczasem, zgodnie z raportem Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK), w 2024 roku migranci z Ukrainy wnieśli do polskiego budżetu około 15,1 mld zł z tytułu podatków i składek ubezpieczeniowych. Kwota ta przewyższa koszty związane ze świadczeniami socjalnymi, takimi jak program „Rodzina 800+".

– Nie trzeba do tego reformy ustroju. Wystarczy, żeby urzędy co miesiąc publikowały liczbę spraw w toku i czas ich załatwiania, żeby projekty finansowane z FAMI rozliczano z tego, czy skróciły postępowania, a nie z liczby kupionych tabletów, i żeby decyzje zapadały w terminie, a nie po kasacji. Sprawę opisałem też w skardze do Komisji Europejskiej. Państwo, które nie mierzy, jak długo każe [uchodźcom] czekać na decyzję, nie skróci tego czasu oczekiwania.

Andrii Pospielov wspomnianą skargę do Komisji Europejskiej na działania Polski złożył w sierpniu tego roku. Jest też petycja do Parlamentu Europejskiego o przewlekłość postępowań administracyjnych w Polsce w sprawach legalizacji pobytu i pracy cudzoziemców.

URZĘDNICY: SKALA JEST OGROMNA

Tymczasem Iwona Matuszewska z biura prasowego wojewody śląskiego przyznaje, że wpływ na tę sytuację ma przede wszystkim skokowy wzrost liczby wniosków cudzoziemców, które wpływają do urzędu. Ich skala jest ogromna. Każdego roku urząd dostaje dziesiątki tysięcy wniosków. Samych nowych wniosków o pobyt jest około 100 dziennie.

– Rozpatrujemy więc rekordowe liczby spraw dotyczących legalizacji pobytu cudzoziemców – mówi rzeczniczka.

Podkreśla, że województwo śląskie jest jednym z największych regionalnych rynków pracy w Polsce. – Liczba spraw jest nieproporcjonalna do zasobów kadrowych wydziału spraw cudzoziemców, złożoność poszczególnych spraw, a także ich stopień trudności ma wpływ na czas ich rozpatrywania. Zdecydowana większość z nich zawiera braki formalne, których uzupełnienie znacząco wydłuża procedurę. Sprawy dotyczące legalizacji pobytu cudzoziemców wymagają głębokiej analizy, zebrania dodatkowych dokumentów i opinii innych instytucji, co również wpływa na czas oczekiwania na decyzję – wylicza Iwona Matuszewska.

Państwo, które nie mierzy, jak długo każe uchodźcom czekać na decyzję, nie skróci tego czasu oczekiwania

Dodaje, że do terminów załatwienia sprawy nie wlicza się terminów przewidzianych do podjęcia dodatkowych czynności wymaganych prawem, ale też okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.

– To jest czas od złożenia wniosku do wydania decyzji, a w tym jest czas oczekiwania na uzupełnienie dokumentów przez wnioskodawców oraz na informacje od innych organów. Przykładowo w toku postępowania konieczne jest zwrócenie się do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straży Granicznej i policji z wnioskiem o informację, czy pobyt cudzoziemca na terytorium kraju może stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa – podkreśla.

Potwierdza przy tym, że do 4 marca przyszłego roku, bieg terminów na załatwienie tego typu spraw rzeczywiście się nie rozpoczyna, a rozpoczęty ulega zawieszeniu. I tak jest w całym kraju. – Ale my nie traktujemy tego jako zwolnienia z obowiązku sprawnego prowadzenia postępowań. Jednak zestawianie średniego czasu postępowania z ustawowym terminem załatwienia sprawy, który wynosi 60 dni, nie uwzględnia także tej regulacji – dodaje Matuszewska.

Urząd w obliczu jeszcze większej liczby wniosków obcokrajowców, zwiększa kadry i uruchamia nowe stanowiska do obsługi cudzoziemców. Urząd chce też zautomatyzować procesy administracyjne, a pracownicy pracują też po godzinach.

Przypomnijmy, że od 27 kwietnia 2026 r. składanie wniosków o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały oraz zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE jest możliwe w postaci elektronicznej z wykorzystaniem usługi online za pośrednictwem Modułu Obsługi Spraw (MOS).

Szczecin/34458980

EDEKA center Schwedt
ODER-CENTER
ZAKUPY W SCHWEDT

Oferta obowiązuje od 23 do 28.11.2026 lub do wyczerpania zapasów.

Kinder czekoladki lub Duplo
różne rodzaje
1 kg = 12,20/10,56 €
opak. 18 szt. = 328/378 g
-27% 3.99

Milka Snowballs
różne rodzaje
1 kg = 29,73 €
opak. 112 g
-25% 3.33

Duplo Knusperlen
1 kg = 30,82 €
opak. 97,5 g
SUPER CENA 2.99

Ferrero Küsschen
różne rodzaje
1 kg = 13,99 €
opak. 178 g
-37% 2.49

Mars, Twix, Snickers
różne rodzaje
1 kg = 7,96 €
opak. 5 szt. / 250 g
-44% 1.99

Żelki Katjes
różne rodzaje
1 kg = 3,76 €
opak. 210 g
-43% 0.79

Skarpeta Nutella
ze słodyczami
1 kg = 47,80 €
opak. 209 g
SUPER CENA 9.99

Kinder Mikołaj czekoladowy
różne rodzaje
1 kg = 23,45 €
sztuka 55 g
-35% 1.29

Wszystkie ceny w euro.

EDEKA center • Landgrabenpark 1 • 16303 Schwedt/Oder • godziny otwarcia: pon. – sob. 8:00 – 20:00

Wydawca: Dritte EDEKA-Markt Minden-Hannover GmbH, Wittelsbacherallee 61, 32427 Minden

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

74-latka od sześciu lat nie opuszcza mieszkania

Mam nie wychodzić do śmierci?

74-letnia Danuta Bajus od lat nie opuszcza mieszkania na pierwszym piętrze kamienicy na lubelskich Bronowicach. Schorowana kobieta domaga się lokalu na parterze, ale miasto stawia warunki.

Kamil Kulig

Życie kobiety toczy się w łóżku, przy którym ma mikrofalówkę, lodówkę na prąd, czajnik, miskę do mycia. Śniadanie i kolację robi sama, obiady gotuje opiekunka. Cały dzień spędza na oglądaniu telewizji i rozwiązywaniu krzyżówek. Ma ciepło z grzejnika na prąd.

Danuta Bajus mieszka w lokalu komunalnym, na pierwszym piętrze przedwojennej kamienicy na lubelskich Bronowicach, przy ulicy Zgodnej. Blok znajduje się w starej części dzielnicy o robotniczym i przemysłowym rodowodzie. To rejon z dominacją starszej zabudowy, kamienic i niewielkich bloków, położony blisko centrum miasta i terenów kolejowych. – Gdyby to był parter albo budynek z windą, to wózkiem bym wyjechała, posiedziałabym sobie na ławce, pojechała do sklepu. Zdrowsza bym była, bo brakuje mi tlenu – mówi Danuta Bajus. Dodaje:

– Oni myślą, że stara kobita już ma być zamknięta w domu... To może być mała kawalerka, ale z normalnymi warunkami, brodzikiem, gdzie bym mogła się umyć.

RATOWNICY WYNOSZĄ KOBIETĘ NA KRZEŚLE

Pani Jadwiga, opiekunka z Polskiego Czerwonego Krzyża przychodzi do pani Danuty trzy razy w tygodniu. Przez dwie godziny sprząta, robi zakupy, gotuje, wynosi wiadra do łazienki, bo 74-latka nie jest w stanie dojść do toalety.

– Stare drewniane schody na klatce są bardzo strome. Trzeszczą przy każdym kroku, jedzą je korniki. Ten budynek jest w tragicznym stanie. Pęknięcia w mieszkaniu widać na ścianach i suficie. Za łóżkiem jest duża dziura. Pani Danuta bardzo boi się o swoje bezpieczeństwo. Jak przyjeżdża transport medyczny, to ratownicy sadzają ją na specjalne krzesło i wynoszą. Strach, czy schody się nie zawalą przy takim ciężarze. To nie jest lokal dla osoby z niepełnosprawnościami – mówi opiekunka.

Warunki, w jakich żyje pani Danuta, jako pierwszy pokazał magazyn reporterów TVP3 Lublin „Zdarzenia". – Mam reumatoidalne zapalenie stawów, choroba postępuje. Do tego jeszcze leczę się na cukrzycę, nadciśnienie i depresję. Jestem tu uwięziona. Ściany pękają, podłogi się ruszają, z sufitu i ścian odpada tynk. Kto mnie uratuje, jak to się zawali? – pyta 74-latka, która posiada znaczny stopień niepełnosprawności.

Kobieta mieszka sama od 1 stycznia 2024 roku, czyli od śmierci męża. – Dobry człowiek był, przez lata się mną opiekował. Gotował, pomagał mi we wszystkim, woził do lekarzy. Dobrze zarabiał jako zawodowy kierowca, jeździł tirem. Kiedy zmarł, zostałam zdana głównie na pomoc opiekunek i syna, ale on pracuje i nie może być przy mnie cały czas – mówi 74-latka. Mówi, że syn mieszka na stancji. – Po studiach chłopak jest, nie pali, nie pije. Jest bardzo dobry, to moje najlepsze dziecko. On mi pomaga, opłaty wszystkie robi, co listonosz przynosi. Zawsze zadzwoni, pyta „mama, czy masz, co jeść?" – chwali syna pani Danuta. Wyjaśnia, że syn nie mieszka z nią, bo „boi się tej dzielnicy". – Mam jeszcze córkę, ale co będę mówić... Ona mnie nie chce. A nawet jakby chciała, to ma tylko dwa pokoje, a ich jest czworo – mówi 74-latka.

MIASTO STAWIA WARUNKI

Była opiekunka pani Danuty, w jej imieniu na początku sierpnia br. złożyła wniosek do Wydziału Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin o zmianę lokalu komunalnego 74-latki.

Dyrektor wydziału Ewa Lipińska odpowiedziała 5 października, że naprawy są po stronie najemcy, a nie zarządcy, a z powodu braku zgody lokatorki na przestawienie łóżka nie wykonano odkrywki pęknięcia ściany.

„Sprawa zamiany obecnie zajmowanego przez panią lokalu będzie mogła być ponownie rozpatrywana po uprzątnięciu lokalu i doprowadzeniu go do odpowiedniego stanu higieniczno-sanitarnego oraz umożliwieniu zarządcy budynku dotarcia do miejsca niezbędnego do wykonania odkrywki pozwalającej na ustalenie charakteru i przyczyny spękania lokalu, oraz dokonania oceny, czy spękanie stanowi wadę konstrukcyjną lub inną wadę budynku obciążającą wynajmującego" – napisała dyrektor Ewa Lipińska.

• **Danuta Bajus mieszka w lokalu komunalnym, na pierwszym piętrze przedwojennej kamienicy na lubelskich Bronowicach, przy ulicy Zgodnej** FOT. KAMIL KULIG

– To może być mała kawalerka, ale z normalnymi warunkami, brodzikiem, gdzie bym mogła się umyć – mówi pani Danuta

Joanna Stryczewska z biura prasowego Urzędu Miasta Lublin dodaje, że wniosek mieszkanki o zamianę mieszkania będzie ponownie rozpatrzony po dopełnieniu wskazanych formalności, a także, gdy pani Danuta wymelduje z mieszkania komunalnego syna, który z nią nie mieszka.

„Budynek należy do miasta, jest własnością prywatną, natomiast zarządza nim Zarząd Nieruchomości Komunalnych. Kontrola stanu technicznego lokalu, którą zarządca budynku przeprowadził we wrześniu, nie wykazała konieczności przeprowadzenia remontu wymagającego czasowego wykwaterowania lokatorki. Kontrolujący stwierdzili natomiast pęknięcie w narożniku dużego pokoju i aby ustalić jego przyczynę, konieczne jest odsłonięcie fragmentu ściany" – podkreśla Joanna Stryczewska.

„Ze względu na stan zdrowia lokatorki nasi pracownicy zwrócili się również do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie o pomoc w uporządkowaniu mieszkania i przestawieniu łóżka, aby umożliwić zarządcy pełną ocenę stanu technicznego lokalu. Nie udało się jednak przeprowadzić tych prac, ponieważ mieszkanka nie zgodziła się na przestawienie łóżka i udostępnienie miejsca potrzebnego do sprawdzenia uszkodzenia, mimo że ma taki obowiązek. Wynika on z zapisów ustawy o ochronie praw lokatorów" – dodaje.

A GDZIE SYN SIĘ PODZIEJE?

Podczas oględzin stwierdzono, że lokal przy Zgodnej nie był odświeżany przez wiele lat. Bez zgody zarządcy przerobiono część instalacji elektrycznej oraz wodnokanalizacyjnej, przez co nie działają one prawidłowo. Dodatkowo w lokalu niesprawny jest piec grzewczy.

Miasto twardo stoi na stanowisku, że to na niepełnosprawnej kobiecie, która zajmuje lokal w zrujnowanej kamienicy, ciąży obowiązek wykonania remontu mieszkania.

„Budynek stanowi własność prywatną znajdującą się w samoistnym posiadaniu gminy i jest zarządzany przez miasto. Z uwagi na stan prawny nieruchomości gmina nie posiada uprawnień do inwestowania środków publicznych w nieruchomość prywatną, związanych np. z budową windy" – wyjaśnia Monika Szymańska, rzeczniczka Zarządu Nieruchomości Komunalnych w Lublinie. I podkreśla:

„Obowiązek zachowania właściwego stanu technicznego i higienicznego leży po stronie najemcy, niemniej z przeprowadzonych oględzin lokalu wynika, że od dłuższego czasu nie był należycie utrzymany".

Pani Danuta też nie chce zmienić swojego zdania. Zarówno w kwestii przesunięcia łóżka, co pomogłoby doprowadzić do rozpatrzenia jej wniosku: – Ja się na to nie godzę – upiera się kobieta, choć nie wyjaśnia dlaczego.

A także w kwestii wymeldowania syna z mieszkania: – A gdzie on, dziecko moje, się podzieje? – pyta pani Danuta.

O Domu Pomocy Społecznej nawet nie chce słyszeć.

Obecnie w Lublinie na zamianę mieszkania oczekuje 56 osób lub rodzin z orzeczeniem o niepełnosprawności, w tym 20 lokatorów z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. ●

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

PODLASCY PRZEDSIĘBIORCY W SERCU AZJATYCKICH INNOWACJI

Misja gospodarcza Podlaskiego Klubu Biznesu do Seulu

Od światowych targów sztucznej inteligencji i Internetu Rzeczy, przez spotkania w polskiej ambasadzie, po wizyty w centrach zarządzania inteligentnym miastem i wspierania startupów.

Grupa podlaskich przedsiębiorców wzięła udział w misji gospodarczej do Seulu, zorganizowanej przez Podlaski Klub Biznesu w ramach projektu Podlaskie Centrum Eksportera. Wyjazd był okazją do poznania koreańskiego rynku, nawiązania kontaktów biznesowych i sprawdzenia, jak technologie przyszłości funkcjonują w praktyce.

Korea Południowa od lat należy do światowej czołówki państw rozwijających nowoczesne technologie. To tutaj działają globalni liderzy branży elektronicznej, telekomunikacyjnej i cyfrowej, a rozwiązania oparte na sztucznej inteligencji, automatyzacji i Internecie Rzeczy coraz mocniej wpływają na funkcjonowanie gospodarki i codzienne życie mieszkańców.

Właśnie dlatego Seul stał się kierunkiem kolejnej misji gospodarczej podlaskich przedsiębiorców. Jej głównym punktem był udział w AIoT Korea Exhibition & Conference 2026, jednym z ważniejszych wydarzeń poświęconych konwergencji sztucznej inteligencji (AI) i Internetu Rzeczy (IoT) w Azji.

W dniach 3–5 listopada w Seoul COEX Convention & Exhibition Center spotkali się przedstawiciele firm technologicznych, inwestorzy, eksperci i instytucje związane z rozwojem innowacji. Dla podlaskiej delegacji była to możliwość poznania najnowszych rozwiązań i bezpośrednich rozmów z przedstawicielami międzynarodowej branży.

Inteligentna automatyzacja, przemysłowy Internet Rzeczy, cyfrowe bliźniaki, infrastruktura inteligentnych miast, łączność oparta na sztucznej inteligencji oraz sieci 5G i 6G – to tylko część zagadnień prezentowanych podczas wydarzenia. Przedsiębiorcy uczestniczyli również w międzynarodowej konferencji i wydarzeniach towarzyszących poświęconych technologiom RFID i IoT.

Koreański rynek – wielkie możliwości i konkretne wyzwania

Ważnym punktem programu było spotkanie w Ambasadzie Rzeczypospolitej Polskiej w Seulu. Podlascy przedsiębiorcy rozmawiali o perspektywach rozwoju polskiego eksportu, warunkach wejścia na rynek koreański oraz rosnącym znaczeniu koreańskich inwestycji w Polsce.

Delegację z Podlasia gościł Artur Gradziuk, radca i kierownik Referatu ds. Politycznych i Ekonomicznych w Ambasadzie RP w Seulu. Przedstawił uczestnikom najważniejsze obszary współpracy gospodarczej, możliwości dywersyfikacji eksportu oraz specyfikę koreańskiego rynku.

Jak podkreślił, Korea Południowa jest obecnie największym azjatyckim inwestorem w Polsce i drugim największym inwestorem spoza Europy, ustępującym jedynie Stanom Zjednoczonym.

– Korea jest aktualnie największym azjatyckim inwestorem w Polsce i drugim największym pozaeuropejskim inwestorem w Polsce. Także w Polsce jest więcej koreańskich inwestycji niż na przykład japońskich, chińskich czy z innych pozaeuropejskich krajów – powiedział Artur Gradziuk.

Podczas rozmowy pojawił się również temat polskich produktów spożywczych, które zdobywają koreańskich odbiorców. Jednym z przykładów jest polski nabiał.

– Mleko to polski hit eksportowy. Mlekovita wysyła tu około 100 kontenerów miesięcznie. To mleko jest dostępne w supermarketach i na platformach e-commerce – zaznaczył przedstawiciel ambasady.

Jednocześnie uczestnicy poznali bariery, z jakimi muszą liczyć się firmy planujące eksport do Korei. Szczególnie wymagające są procedury regulacyjne, konieczność uzyskania odpowiednich zezwoleń i znalezienia lokalnych partnerów biznesowych.

Przykładem jest sektor mięsny. Polska uzyskała już możliwość eksportu do Korei wieprzowiny i drobiu, natomiast kolejnym celem jest otwarcie rynku dla polskiej wołowiny. Dostęp do koreańskiego rynku produktów pochodzenia zwierzęcego wymaga spełnienia określonych wymogów, w tym uzyskania zatwierdzeń dotyczących zakładów produkcyjnych przez właściwe koreańskie instytucje.

Spotkanie pokazało, że Korea oferuje polskim przedsiębiorcom konkretne możliwości, ale sukces wymaga dobrego przygotowania, znajomości lokalnych uwarunkowań i budowania relacji z odpowiednimi partnerami.

Miasto zarządzane przez dane. Wizyta w TOPIS

Koreańskie innowacje to nie tylko zaawansowana elektronika i rozwiązania przemysłowe. To także technologie, które zmieniają sposób funkcjonowania całych metropolii.

Podlascy przedsiębiorcy odwiedzili TOPIS (Seoul Transport Operation & Information Service), czyli centrum zarządzania i informacji o transporcie w Seulu. To miejsce, w którym gromadzone i analizowane są dane dotyczące ruchu drogowego i komunikacji miejskiej.

System wykorzystuje informacje pochodzące m.in. z kamer, czujników, autobusów i metra, a także dane związane z korzystaniem z transportu publicznego. Dzięki ich analizie możliwe jest bieżące monitorowanie sytuacji na drogach, reagowanie na zdarzenia i usprawnianie komunikacji w wielomilionowej metropolii.

Szczególne zainteresowanie wzbudziły rozwiązania wykorzystujące sztuczną inteligencję i analizę Big Data. Systemy nie ograniczają się do reagowania na powstające korki, ale pomagają również przewidywać zmiany natężenia ruchu. Uczestnicy poznali także rozwiązania komunikacji V2X, umożliwiające wymianę informacji między pojazdami a infrastrukturą drogową.

Ważnym elementem prezentacji było centrum operacyjne z rozbudowanym systemem monitorowania i analizowania danych. Wizyta pokazała, jak technologie, które jeszcze niedawno kojarzyły się przede wszystkim z futurystycznymi koncepcjami, stają się praktycznym narzędziem zarządzania miastem.

Od pomysłu do globalnego biznesu. Seoul Startup Hub

Kolejnym przystankiem na trasie misji było Seoul Startup Hub Gongdeok – centrum wspierania młodych firm i rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości, zarządzane przez Seoul Business Agency (SBA).

To przykład koreańskiego podejścia do budowania ekosystemu innowacji, w którym młode przedsiębiorstwa otrzymują nie tylko przestrzeń do pracy, ale również dostęp do wiedzy, infrastruktury, inwestorów i potencjalnych partnerów biznesowych.

Podczas wizyty delegacja poznała funkcjonowanie przestrzeni coworkingowych, programów akceleracyjnych oraz specjalistycznych centrów wspierających rozwój i prototypowanie nowych rozwiązań.

Szczególnie interesujący był sposób łączenia startupów z dużymi korporacjami i funduszami Venture Capital. Centrum pomaga młodym firmom rozwijać technologie, testować je w praktyce, m.in. poprzez projekty Proof of Concept (PoC), oraz przygotowywać się do ekspansji na rynki międzynarodowe.

Nie zabrakło również rozmów o możliwościach współpracy i wymiany doświadczeń. Podlascy przedsiębiorcy mieli okazję przedstawić swoje zainteresowania, poznać koreański model wspierania innowacji i nawiązać nowe kontakty. Spotkanie pokazało, jak ważne w rozwoju nowoczesnych firm jest tworzenie sieci współpracy między biznesem, nauką, inwestorami i instytucjami otoczenia gospodarczego.

Podlaskie Centrum Eksportera – europejskie wsparcie dla podlaskich firm

Misja gospodarcza do Seulu została zorganizowana przez Podlaski Klub Biznesu w ramach projektu Podlaskie Centrum Eksportera, realizowanego przy wsparciu Funduszy Europejskich dla Podlaskiego 2021–2027.

Więcej informacji: **centrumeksportera.pl**

Fundusze Europejskie dla Podlaskiego | Rzeczpospolita Polska | Dofinansowane przez Unię Europejską | Podlaskie

eprasa.pl 53ad9de701

Wyrok o rozbiórce prawomocny

„Poidełka” wciąż stoją

Pięć nielegalnych domków nadal stoi, choć sąd nakazał ich rozbiórkę. Zmiana właściciela nastąpiła tuż przed prawomocnym wyrokiem. Burmistrz zapowiada dalsze działania.

Marek Podmokły

• **W sierpniu 2025 roku sąd nakazał rozbiórkę pięciu nielegalnie postawionych domków i usunięcie drogi dojazdowej**

FOT. MAREK PODMOKŁY / AGENCJA WYBORCZA.PL

Pięć budynków na Bachledzkim Wierchu w Zakopanem miało być niewielkimi obiektami dla koni. Zamiast zapowiadanych „poidełek” powstały jednak domki przeznaczone na wynajem. Sąd nakazał przywrócenie terenu do poprzedniego stanu, ale dwa dni przed uprawomocnieniem się wyroku nieruchomość została przepisana na spółkę, utworzoną przez osoby bliskie inwestorowi.

ROZBIÓRKA ZOSTAŁA NAKAZANA

Czy zmiana właściciela może sprawić, że całe postępowanie trzeba będzie rozpocząć od nowa?

Sędzia Bogdan Kijak, rzecznik Sądu Okręgowego w Nowym Sączu, wyraźnie rozdziela dwie kwestie: odpowiedzialność za wykroczenie i możliwość wykonania orzeczenia. – Jest kwestia, czy i w jakim zakresie ten wyrok może być wykonany, natomiast sam fakt popełnienia wykroczenia został prawomocnie stwierdzony. Moim zdaniem nie ma żadnych podstaw, żeby postępowanie prowadzić od nowa – mówi sędzia.

Dodaje jednak: – Natomiast problem jest z egzekucją, z wykonaniem tego wyroku w zakresie zobowiązania do przywrócenia do stanu poprzedniego.

Sąd nie wiedział o zmianie właściciela. – Sąd Okręgowy przed utrzymaniem w mocy wyroku Sądu Rejonowego w Zakopanem nie miał takiej informacji, że doszło do przekazania tej nieruchomości na rzecz innego podmiotu. Taka informacja do nas nie dotarła – zaznaczył Kijak.

Odpis prawomocnego orzeczenia z klauzulą wykonalności trafił do Urzędu Miasta Zakopane. – To już w ramach postępowania egzekucyjnego Urząd Miasta musi się zastanowić, czy i w jaki sposób to wyegzekwować. Wyrok nakładał zobowiązanie na obwinionego. Natomiast urząd musi rozważyć, czy i w jakim zakresie doprowadzić działkę do stanu pierwotnego – mówi rzecznik.

Czy obowiązek można wyegzekwować od osoby, która nie jest już właścicielem nieruchomości? Sędzia nie chciał przesądzać tej kwestii.

– Nie jestem w stanie jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. To naprawdę rzadka sytuacja, kiedy dochodzi do czegoś takiego, i nie chcę niczego przesądzać. Na pewno fakt popełnienia wykroczenia jest niepodważalny – podkreślił.

BURMISTRZ: NIE JESTEM ZASKOCZONY

Łukasz Filipowicz, burmistrz Zakopanego, przyznaje, że ruch inwestora nie był dla niego zaskoczeniem. Jak przypomina, to nie pierwsza samowola budowlana, związana z tym przedsiębiorcą. Od blisko 20 lat stoi w mieście również inny nielegalnie wybudowany, sześciokondygnacyjny budynek, którego rozbiórki inwestor od lat unika.

– Ja nie jestem zupełnie zaskoczony, bo przecież inwestor, który znany jest teraz w całej Polsce, wielokrotnie unikał realizacji wyroku – mówi burmistrz.

Filipowicz zapowiada, że miasto będzie kontynuować działania. Przyznaje jednak, że sprawa jest nietypowa. – Nasz dział prawny będzie oczywiście to analizował. Jest to chyba pierwsza taka sprawa, przynajmniej w naszym regionie, która dotyczy przepisów o parku kulturowym. Nie jest to sprawa nadzoru budowlanego. Po zgłoszeniach mieszkańców zareagowała straż miejska, sporządzono wniosek o ukaranie i sąd wydał orzeczenie – wyjaśnia burmistrz.

Podkreśla, że postępowanie prowadzone na podstawie przepisów o parku kulturowym toczyło się niezależnie od działań nadzoru budowlanego.

– Wyrok sądu jest obowiązujący. Zobligowani rezolucją Rady Miasta będziemy kontynuować procedurę. Zabezpieczymy pieniądze w budżecie i będziemy próbowali doprowadzić do wykonania orzeczenia – zapowiada Filipowicz.

Burmistrz zwraca uwagę na problem, który pojawił się po zmianie właściciela. Skoro osoba ukarana nie ma już nieruchomości, miasto musi ustalić, jak przeprowadzić egzekucję. – Pytanie, czy nieruchomości nagle stały się legalne, bo w to też wątpię. Będziemy to analizować z naszym działem prawnym – mówi.

Wątpliwości dotyczą również charakteru orzeczonego obowiązku. Prawnicy mówią o luce w przepisach, która może utrudnić wykonanie nakazu po zmianie właściciela.

ROZBIÓRKA ZA 1,7 MLN ZŁ

Na terenie Parku Kulturowego Kotliny Zakopiańskiej miejscowy plan przewiduje zakaz zabudowy. W sierpniu 2025 roku Sąd Rejonowy w Zakopanem ukarał inwestora grzywną w wysokości 5 tys. zł i nakazał rozbiórkę pięciu obiektów, usunięcie utwardzenia oraz drogi dojazdowej. W kwietniu 2026 roku Sąd Okręgowy w Nowym Sączu utrzymał orzeczenie w mocy.

Koszt rozbiórki pięciu budynków szacowany jest na około 1,7 mln zł. W budżecie Zakopanego nie zabezpieczono dotąd środków na ten cel. Burmistrz zapowiada jednak, że miasto będzie szukać pieniędzy i kontynuować procedurę.

O wykonanie wyroku apelują także radni. Stosunkiem głosów 10 do 5 przyjęto rezolucję, wzywającą burmistrza do podjęcia działań. Dokument nie rozwiązuje jednak problemu prawnego, który dotyczy możliwości wyegzekwowania obowiązku od osoby, która nie jest już właścicielem nieruchomości.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY 34461909 REKLAMA Białystok/34460523

Słówko NOWOŚĆ
Literówka
Quizy • Sudoku
Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację
Google Play App Store

Fundacja Rozwoju Regionalnego i Przedsiębiorczości
realizuje projekt pn.:

„Rozwój drogą do sukcesu”

Realizacja projektu ma na celu aktywizację 30 osobowej grupy osób z województwa podlaskiego do działalności na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w lokalnych społecznościach poprzez zwiększenie ich wiedzy i umiejętności z zakresu rozpoczęcia i prowadzenia działalności na bazie podmiotów ekonomii społecznej.

Projekt współfinansowany ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030

KOMITET DO SPRAW POŻYTKU PUBLICZNEGO
NIW Narodowy Instytut Wolności Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021–2030 NOWE FIO

1 RP

eprasa.pl 53ad9de701

ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA
BIAŁEGOSTOKU
ul. Słonimska 1, 15-950 Białystok

Białystok, 13 listopada 2026 r.

URB-I.6721.5.10.2025
dot.:DUA-II.6721.5.2024

OGŁOSZENIE
O ROZPOCZĘCIU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli Leśna Dolina i Starosielce w Białymstoku w rejonie ulic Alei Niepodległości i Elewatorskiej

Na podstawie art. 17 pkt 9 i 11 w związku z art. 8h ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm.) i uchwały Nr IV/47/24 Rady Miasta Białystok z dnia 20 czerwca 2024 r. oraz art. 39 ust. 1, art. 46 i art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.), w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko **zawiadamiam** o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli Leśna Dolina i Starosielce w Białymstoku w rejonie ulic Alei Niepodległości i Elewatorskiej, obejmującego obszar położony pomiędzy ulicami: Aleją Jana Pawła II, Aleją Niepodległości, Św. Andrzeja Boboli, torami kolejowymi oraz ulicami ks. Jerzego Popiełuszki i Elewatorską.

Konsultacje społeczne będą prowadzone w terminie od 23 listopada do 21 grudnia 2026 r. (włącznie).

Ww. projekt i prognoza oddziaływania na środowisko będą udostępnione w terminie konsultacji społecznych w siedzibie Departamentu Urbanistyki Urzędu Miejskiego w Białymstoku przy ul. dr I. Białówny 11, (II piętro) w godzinach pracy Urzędu oraz dostępny na stronie internetowej: https://rejestr-urbanistyczny.gov.pl/published oraz https://bip.bialystok.pl/rozwoj_gminy/zagospodarowanie-przestrzenne/plany-miejscowe/plany-w-opracowaniu/.

Osoby chcące zapoznać się z ustaleniami projektu planu miejscowego w siedzibie Departamentu, zachęca się do wcześniejszego telefonicznego umówienia wizyty pod nr telefonów: 85 869 6640, 85 869 6603 lub 85 869 6608.

Spotkanie otwarte on-line nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie planu odbędzie się **10 grudnia 2026 r.** o godz. **16.00** za pomocą środków komunikacji elektronicznej, przy wykorzystaniu aplikacji Teams, zapewniającej zabieranie głosu, zadawanie pytań i składanie uwag przez jednoczesną transmisję obrazu i dźwięku oraz w formie zapisu tekstowego. Chęć udziału w spotkaniu otwartym należy zgłosić na adres: *dukonsultacje@um.bialystok.pl* do dnia **09 grudnia br.** Link do spotkania zostanie przesłany w e-mailu zwrotnym.

Dyżur projektanta planu odbędzie się stacjonarnie **08 grudnia 2026 r.** w godz. **15.30-17.30** w siedzibie Departamentu Urbanistyki przy ul. dr I. Białówny 11, (II piętro) w sali nr 204 oraz przez cały okres trwania konsultacji społecznych pod nr telefonu 85 869 6640 w godzinach pracy Urzędu.

Zgodnie z art. 8g ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku (…), można wnosić uwagi dotyczące ustaleń przyjętych w projekcie planu miejscowego i prognozie oddziaływania na środowisko. Uwagi należy kierować do Prezydenta Miasta Białegostoku.

Uwagi można wnosić podczas trwania konsultacji społecznych w terminie od 23 listopada do 21 grudnia 2026 r.

Uwagi do projektu planu i prognozy oddziaływania na środowisko składa się wyłącznie na formularzu, którego wzór został określony w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 13 listopada 2023 r. w sprawie wzoru formularza pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2509), w postaci papierowej lub elektronicznej – osobiście, za pośrednictwem poczty (na adres: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Urbanistyki, ul. Słonimska 1, 15-950 Białystok lub Departament Urbanistyki, ul. dr I. Białówny 11, 15-437 Białystok) lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej (na adres e-mail: *du@um.bialystok.pl*, za pomocą ePUAP lub e-Doręczeń). Wzór ww. formularza jest dostępny na stronie https://bip.bialystok.pl/rozwoj_gminy/zagospodarowanie-przestrzenne/formularze.html

Składający uwagę do projektu planu i prognozy oddziaływania na środowisko zobowiązany jest podać swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą.

ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA
Rafał Rudnicki

Administratorem danych jest Prezydent Miasta Białegostoku. Dane będą przetwarzane w celu prowadzenia postępowania wskazanego w ogłoszeniu. Wnioskodawcom przysługują prawa: do żądania dostępu do własnych danych, ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania lub wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania. Więcej informacji o przetwarzaniu danych osobowych i realizacji praw znajduje się pod adresem https://bip.bialystok.pl/rozwoj_gminy/zagospodarowanie-przestrzenne/formularze.html

Białystok/34461659

ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis **odeszli.pl**

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383
22 55 55 399
22 55 55 555

BURMISTRZ OLSZTYNKA

zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r., poz. 399 z późn. zm.) informuje, że w siedzibie Urzędu Miejskiego w Olsztynku, ul. Ratusz 1, 11-015 Olsztynek oraz w BIP (bip.olsztynek.pl) od 20 listopada 2026 r. do 11 grudnia 2026 r. zostały podane do publicznej wiadomości

WYKAZY NIERUCHOMOŚCI PRZEZNACZONYCH DO DZIERŻAWY.

Bliższe informacje można uzyskać w Urzędzie Miejskim w Olsztynku pok. nr 20 (tel. 89 519 54 79).

Olsztyn/34461843

WÓJT GMINY POPIELÓW

informuję , że na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Popielowie, z/s Popielów ul. Opolska 13, oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy w Popielowie (www.popielow.pl), oraz na stronie internetowej BIP Urzędu Gminy w Popielowie (www.bip.popielow.pl) wywieszono: wykaz nieruchomości- lokalu mieszkalnego w budynku Stobrawie przy ulicy Jakuba Kani 7 przeznaczonych do najmu na czas określony w trybie bezprzetargowym, oraz wykaz nieruchomości działek nr 611, 615, 619 km.4 obręb Nowe Siołkowice oraz działki nr 1164/68 km.7 obręb Popielów przeznaczonych do dzierżawy na czas określony w trybie bezprzetargowym.

Opole/34461861

Z głębokim żalem zawiadamiamy,
że w dniu 7 listopada 2026 roku,
w wieku 100 lat zmarł

mgr inż. architekt

Antoni Herman

Człowiek o ogromnej wrażliwości i skromności, życzliwy Kolega i Przyjaciel.

Autor licznych obiektów sakralnych, osiedli mieszkaniowych
oraz obiektów użyteczności publicznej.
Wielokrotnie odznaczany za swój dorobek zawodowy.

Rodzinie i Najbliższym

pogrążonym w żałobie
wyrazy głębokiego współczucia składają

składają

członkowie Lubelskiej Okręgowej Rady IARP
oraz SARP Oddział Lublin

www.nekrologi.wyborcza.pl/34461135

W dniu 27 października 2026 roku zmarł w wieku 94 lat

Prof. dr hab. Jerzy Grzeszczak

urodzony w Bydgoszczy,
absolwent Wydziału Geografii na Uniwersytecie Poznańskim,
długoletni pracownik Instytutu Geografii
i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Warszawie.

Pochowany został na Cmentarzu Prawosławnym w Warszawie.

O powyższym zawiadamiają

córki, wnuki i prawnuki

www.nekrologi.wyborcza.pl/34461589

Z wielkim smutkiem i żalem przyjąłem informację o śmierci

ŚP

ppor. Zdzisława Burghardta

zasłużonego weterana II Wojny Światowej,
żołnierza 1. Armii Wojska Polskiego,
zesłańca Sybiru.

Rodzinie i Bliskim

składam najgłębsze wyrazy współczucia

Adam Rudawski
Wojewoda Zachodniopomorski

www.nekrologi.wyborcza.pl/34461896

Działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399 i 912)

Prezydent Miasta Lublin

podaje do publicznej wiadomości informację o zamieszczeniu na okres 21 dni, tj. od dnia 20 listopada 2026 r. do dnia 11 grudnia 2026 r. na elektronicznej tablicy ogłoszeń w siedzibie Prezydenta Miasta Lublin – Ratusz, Plac Króla Władysława Łokietka 1 oraz na tablicy ogłoszeń w Wydziale Gospodarowania Mieniem i Energią Urzędu Miasta Lublin, ul. Wieniawska 14, VII piętro, a także na stronach internetowych Urzędu Miasta Lublin w Biuletynie Informacji Publicznej wykazu nieruchomości gminnych położonych w Lublinie:

przy ul. Wojciechowskiej 6, w pobl. ul. Laskowej;ul. Trześniowskiej 13a; ul. Mieczysława Romanowskiego; ul. Nadrzecznej 3c; ul. Klemensa Junoszy 20; ul. Kujawskiej 1; ul. Urzędowskiej 18; ul. Macieja Rataja 37; ul. Masarskiej; ul. Firlejowskiej; ul. Słupian; ul. Wspólnej 65, ul. Wspólnej 63, ul. Wspólnej 61; w pobl. ul. Heleny Dziubińskiej, ul. Heleny Dziubińskiej 54; ul. Świerkowej, ul. Zbożowej; ul. Powstańców Śląskich 56; w pobliżu ul. Tadeusza Krwawicza; ul. Jana Sobieskiego; w pobliżu ul. Dzierżawnej; przy Alei Solidarności; ul. Gen. Józefa Zajączka 6, w pobl. ul. Anny Walentynowicz, w pobl. ul. Zdrowej; ul. Firlejowskiej 24n; w pobl. ul. Wyzwolenia, przeznaczonych do wydzierżawienia w trybie bezprzetargowym na rzecz Wnioskodawców.

Lublin/34461944

eprasa.pl 53ad9de701

Burmistrz Solca Kujawskiego,

działając w oparciu o art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U.2026.399 ze zm.)

informuję, że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Solcu Kujawskim przy ul. 23 Stycznia nr 7 i na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Solcu Kujawskim, został wywieszony na okres **21 dni, tj. od dnia 18 listopada 2026 r**. do **9 grudnia 2026 r**.,

wykaz nr 52 nieruchomości lokalowej oznaczonej numerem 4, położonej w Solcu Kujawskim przy ul. Robotniczej 4, przeznaczonej do sprzedaży w trybie bezprzetargowym na rzecz dotychczasowego najemcy.

Bydgoszcz-Toruń/34461948

Prezydent Miasta Opola

zawiadamia, że na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Opola przy ul. płk. W. Pileckiego 1, (hol budynku Centrum Usług Publicznych) podawany jest do publicznej wiadomości na okres 21 dni wykaz nieruchomości przeznaczonych do oddania w najem w trybie bezprzetargowym na okres do 3 lat

1. części działki nr 1620, obręb Opole – pomieszczenia gospodarcze nr 2 położone przy ul. Aleja Przyjaźni 38 w Opolu,
2. część działki nr 3027, obręb Nowa Wieś Królewska – pomieszczenie gospodarcze nr 1 położone przy ul. Przemysłowej 3 w Opolu.

Dodatkowo pełną informację o ww. wykazach nieruchomości można znaleźć na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Opola, w zakładce ogłoszenia: https://www.bip.um.opole.pl

Opole/34461924

OGŁOSZENIE WÓJTA GMINY OSIELSKO
z dnia 20 listopada 2026 r.

o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w Osielsku, gmina Osielsko – „Osielsko II”

Na podstawie art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 538 ze. zm.) oraz art. 39 ust. 1 w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 **r. poz.** 670 **z późn. zm.) zawiadamiam o podjęciu przez Radę Gminy Osielsko uchwały** nr IX/80/2026 z dnia 8 września 2026 **r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego** dla terenów położonych w Osielsku, gmina Osielsko – „Osielsko II”.

Zainteresowani mogą składać wnioski do wyżej wymienionego planu miejscowego.

Zgodnie z art. 8g ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wnioski do planu miejscowego mogą być wnoszone do Wójta Gminy Osielsko na piśmie utrwalonym w postaci papierowej na adres: Urząd Gminy Osielsko, ul. Szosa Gdańska 55A, 86-031 Osielsko lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej w szczególności poczty elektronicznej na adres: gmina@osielsko.pl, poprzez e-Doręczenia na adres: AE:PL-25451-10130-BRDSH-11 lub platformy usług administracji publicznej ePUAP: /4ivyi6y194/skrytka, wyłącznie na formularzu w postaci papierowej lub w formie dokumentu elektronicznego w terminie **do dnia 31 grudnia 2026 r.**

Wzór formularza (wniosku do aktu planowania przestrzennego) dostępny jest w siedzibie urzędu oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Osielsko w zakładce: Zagospodarowanie przestrzenne, pod adresem: https://bip.osielsko.pl/artykul/866/10011/plan-osielsko.

Składający wniosek do projektu aktu planowania przestrzennego podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej wnioskiem oraz może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu.

Organem właściwym do rozpatrzenia wniosków jest Wójt Gminy Osielsko.

Administratorem danych osobowych jest Wójt Gminy Osielsko. Klauzulę informacyjną RODO zamieszczono na stronie www.bip.osielsko.pl oraz w siedzibie Urzędu Gminy Osielsko, ul. Szosa Gdańska 55A, 86-031 Osielsko.

Wójt Gminy Osielsko
Janusz Jedliński

Bydgoszcz-Toruń/34461960

OGŁOSZENIE WÓJTA GMINY OSIELSKO
z dnia 20 listopada 2026 r.

o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu działek nr 558/1 i 559/8 w obrębie ewidencyjnym Osielsko, gmina Osielsko

Na podstawie art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz. U. z 2026 r. poz. 538 ze zm.) oraz art. 39 ust. 1 w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 **r. poz.** 670 **z późn. zm.) zawiadamiam o podjęciu przez Radę Gminy Osielsko uchwały** nr IV/39/2026 z dnia 28 kwietnia 2026 **r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego** dla terenu działek nr 558/1 i 559/8 w obrębie ewidencyjnym Osielsko, gmina Osielsko.

Zainteresowani mogą składać wnioski do wyżej wymienionego planu miejscowego.

Zgodnie z art. 8g ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wnioski do planu miejscowego mogą być wnoszone do Wójta Gminy Osielsko na piśmie utrwalonym w postaci papierowej na adres: Urząd Gminy Osielsko, ul. Szosa Gdańska 55A, 86-031 Osielsko lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej w szczególności poczty elektronicznej na adres: gmina@osielsko.pl, poprzez e-Doręczenia na adres: AE:PL-25451-10130-BRDSH-11 lub platformy usług administracji publicznej ePUAP: /4ivyi6y194/skrytka, wyłącznie na formularzu w postaci papierowej lub w formie dokumentu elektronicznego w terminie **do dnia 31 grudnia 2026 r.**

Wzór formularza (wniosku do aktu planowania przestrzennego) dostępny jest w siedzibie urzędu oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Osielsko w zakładce: Zagospodarowanie przestrzenne, pod adresem: https://bip.osielsko.pl/artykul/866/10011/plan-osielsko.

Składający wniosek do projektu aktu planowania przestrzennego podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej wnioskiem oraz może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu.

Organem właściwym do rozpatrzenia wniosków jest Wójt Gminy Osielsko.

Administratorem danych osobowych jest Wójt Gminy Osielsko. Klauzulę informacyjną RODO zamieszczono na stronie www.bip.osielsko.pl oraz w siedzibie Urzędu Gminy Osielsko, ul. Szosa Gdańska 55A, 86-031 Osielsko.

Wójt Gminy Osielsko
Janusz Jedliński

Bydgoszcz-Toruń/34461958

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:
wyborcza.pl/newslettery

wyborcza.pl

SZCZEPAN TWARDOCH: Jaka jest nowa powieść laureata Nike?

O czym pisze **OLGA TOKARCZUK** w „Świata jest za dużo”? Inga Iwasiów o nowej powieści noblistki i „pisaniu o ziemioodzyskaniu”

JAROSŁAW KURSKI: Jak pisałem książkę z Michnikiem?

Co nowego napisali John Irving, Margaret Atwood, Julian Barnes, George Saunders czy Douglas Stuart. Kto zachwyca, a kto rozczarował?

Spotkanie Książkowego Klubu Książki, targi, festiwale książkowe oraz przegląd jesiennych nowości

W sprzedaży, również z bezpłatną dostawą do paczkomatu

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**
Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

eprasa.pl 53ad9de701

GAZETA wyborcza

DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

Przetargi,
licytacje,
zamówienia
publiczne

Ogłoszenia
sądowe
i rekrutacyjne

Nekrologi,
kondolencje,
wspomnienia

KONTAKT:

kontakt_komunikaty@wyborcza.pl,
tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl,
tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl

nekrologi.wyborcza.pl

OGŁOSZENIE
PREZYDENTA MIASTA LUBLIN

Na podstawie art. 8g ust. 1 i 2 oraz art. 8h, 8i i 8j w związku z art. 17 pkt 11 i 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538 z późn. zm.), art. 39 ust. 1 i art. 40 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2026 r. poz. 670 z późn. zm.) oraz uchwały **Nr 166/VI/2024 Rady Miasta Lublin z dnia 21 listopada 2024 r.** w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Lublin – obszary przestrzeni publicznych – etap II dla jednego z dwunastu obszarów objętych ww. uchwałą – dla obszaru **Miasteczko Uniwersyteckie w rejonie placu im. M. Curie-Skłodowskiej** w granicach oznaczonych na załączniku graficznym

OGŁASZAM O ROZPOCZĘCIU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lublin – obszary przestrzeni publicznych – etap II – dla obszaru **Miasteczko Uniwersyteckie w rejonie placu im. M. Curie-Skłodowskiej** wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w dniach **od 23 listopada 2026 r. do 21 grudnia 2026 r. w godzinach od 8:00 do 15:00.**

Z dokumentacją projektu planu można zapoznać się w siedzibie Urzędu Miasta Lublin, Wydział Planowania, ul. Wieniawska 14, XI piętro, pokój nr 1111, **jak również w Rejestrze Urbanistycznym oraz na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej UM Lublin w zakładce planowanie przestrzenne.**

Konsultacje społeczne będą przeprowadzone w formach:

1. zbierania **uwag** w terminie **od 23 listopada 2026 r. do 21 grudnia 2026 r.**
2. **spotkania otwartego** wraz z prezentacją projektu planu, które odbędzie się **w dniu 30 listopada 2026 r. o godz. 15:30** w Ratuszu, Plac Króla Władysława Łokietka 1, parter – sala nr 2. Chęć wzięcia udziału w spotkaniu otwartym proszę zgłosić telefonicznie pod nr tel. 81 466 2300 lub na adres e-mail: planowanie@lublin.eu do dnia 27 listopada 2026 r.
3. **dyżurów projektanta**, które odbędą się **w dniu 03 grudnia 2026 r.** w godz. 15:30 – 16.30 oraz **w dniu 09 grudnia 2026 r.** w godz. 15:30 – 16.30 w siedzibie Urzędu Miasta Lublin, Wydział Planowania, ul. Wieniawska 14, XI piętro, pokój nr 1111.

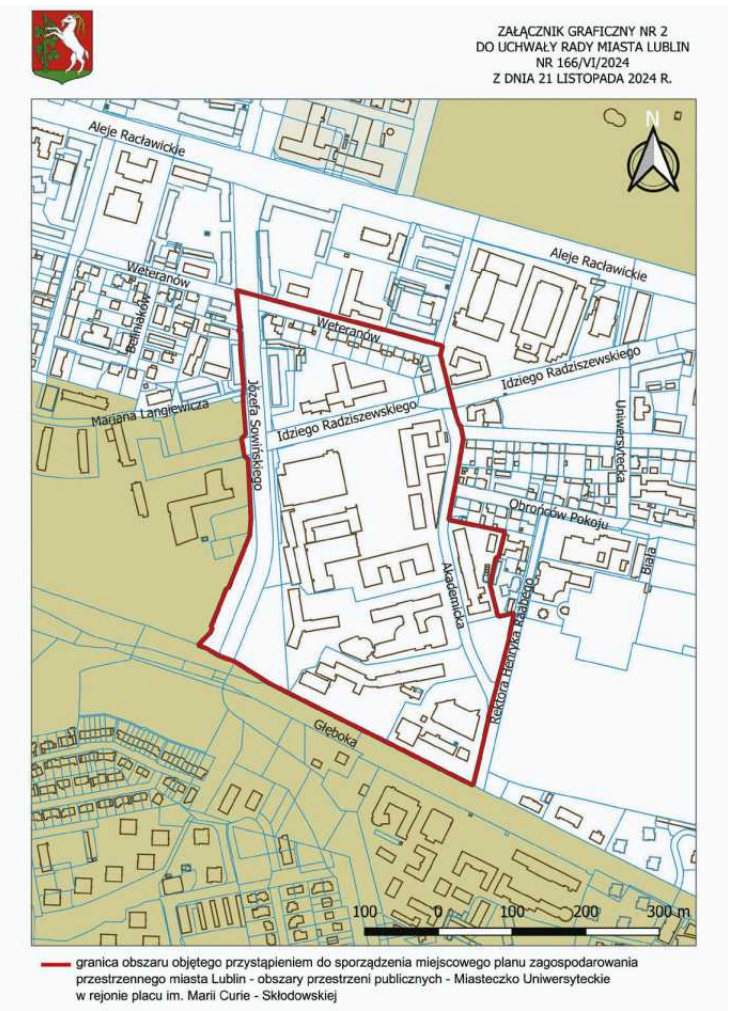
Zgodnie z art. 8i ust. 6 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 39 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, każdy kto kwestionuje ustalenia przyjęte w projekcie planu miejscowego oraz w prognozie oddziaływania na środowisko może wnieść uwagi.

Uwagi należy składać na piśmie lub drogą elektroniczną (na formularzu) do Prezydenta Miasta Lublin, Plac Króla Władysława Łokietka 1, 20-109 Lublin, e-mail: planowanie@lublin.eu, skrzynka e-doręczeń: AE:PL-40073-96065-RTJAF-25, ePUAP: /UMLublin/SkrytkaESP lub za pośrednictwem portalu partycypacyjnego e-usług – planowanie przestrzenne: https://decyduje.lublin.eu/pl/ **w nieprzekraczalnym terminie do dnia 21 grudnia 2026 r.**

Składający uwagę podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą, oraz może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu. **Formularz** dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej UM Lublin w zakładce: **E-Urząd – Opisy usług – Wydział Planowania – Pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego (wniosek/uwaga).**

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w związku z przetwarzaniem przez Prezydenta Miasta Lublin danych osobowych, uzyskanych w toku prowadzenia postępowań dotyczących sporządzania aktów planowania przestrzennego, prawo, o którym mowa w art. 15 ust. 1 lit. g rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), przysługuje, jeżeli nie wpływa na ochronę praw i wolności osoby, od której dane te pozyskano.

w z. Prezydenta Miasta Lublin
(-) Tomasz Fulara
Zastępca Prezydenta
(dokument w postaci elektronicznej podpisany kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

Lublin/34461214

Zn.spr.: SA.234.1.4.2026 Michałów,18.11.2026

OGŁOSZENIE

Nadleśnictwo Pińczów z siedzibą w Michałowie 294, 28-411 Michałów,
w imieniu, którego występuje **Robert Romanek - Nadleśniczy**
ogłasza przetarg nieograniczony ofertowy (pisemny)
na sprzedaż samochodu terenowego

Nissan Pick Up TD MR'02 E3 2,9t

1. **Opis przedmiotu sprzedaży:**
   Samochód marki Nissan, model Pick Up TD MR'02 E3, wersja 2,5TD Base
   nr rej.: TPIT683
   - Rok produkcji: 2005, data pierwszej rejestracji: 2006/02/10;
   - Samochód terenowy, VIN: JN1CPUD22U0142032;
   - Wskazanie drogomierza 133 381 km;
   - Okres eksploatacji pojazdu (06/02/10-26/11/17) 249 mies;
   - Dop. masa całk. 2860 kg;
   - Rodzaj nadwozia pick-up z podwójną kabiną 4 drzwiowy 5 osobowy;
   - Nr silnika: YD25 193896A;
   - Liczba osi / Rodzaj napędu / Skrzynia biegów 2/ 4WD (4x4) / manualna;
   - Rozstaw osi 2950 mm;
   - Jednostka napędowa z zapłonem samoczynnym;
   - Pojemność silnika / Moc silnika 2488 ccm / 98 kW (133KM);
   - Liczba cylindrów / Układ cylindrów 4/ rzędowy;
   - Rodzaj paliwa: olej napędowy;
   - Norma spalin E3;
   - Kolor: czerwony;
   - Wyposażony w Agregat gaśniczy, hak holowniczy, wyciągarkę;
   - Zabudowa przestrzeni ładunkowej „Hard Top";
   - Pojazd wymaga naprawy podwozia oraz nadwozia.
2. Cena wywoławcza: 12 900 zł brutto (słownie: dwanaście tysięcy dziewięćset złotych 00/100).
3. Przedmiot sprzedaży można oglądać od poniedziałku do piątku w godzinach 8-14 na parkingu Nadleśnictwa Pińczów, po wcześniejszym uzgodnieniu telefonicznym. Osobą upoważnioną do kontaktów z oferentami jest Specjalista SL w dziale administracyjno-gospodarczym - Hanna Kowalczewska tel. 883313448. Opinia rzeczoznawcy zawierająca szczegółowe informacje dot. Sprzedawanego pojazdu będzie do wglądu podczas osobistych oględzin pojazdu.
4. Wysokość wadium, jego forma, termin i miejsce składania:
   - Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wniesienie wadium w wysokości 1 290,00 zł (słownie: jeden tysiąc dwieście dziewięćdziesiąt złotych 00/100),
   - Wadium należy wpłacić w terminie do dnia 03.12.2026 r. do godz. 8:00., na konto bankowe Nadleśnictwa Pińczów: PKO BP 63 1020 2645 0000 5102 0015 1647, z dopiskiem: „***Wadium na zakup samochodu Nissan Pick Up***".
     Za datę wniesienia wadium uznaje się datę zaksięgowania środków na rachunku bankowym Nadleśnictwa Pińczów.
   - Wadium zostanie zwrócone oferentom niezwłocznie po wyborze najkorzystniejszej oferty z wyłączeniem wadium oferenta, który złożył najkorzystniejszą ofertę. Wadium oferenta, który złożył najkorzystniejszą ofertę zostanie zaliczone na poczet ceny. Wadium przepada na rzecz Sprzedającego w przypadku, gdy oferent, który złożył najkorzystniejszą ofertę uchyla się od uiszczenia opłaty za nabyty samochód. Wadium przepada na rzecz Sprzedającego, jeżeli żaden z oferentów nie zaoferuje ceny nabycia równej co najmniej cenie wywoławczej.
5. Wymagania jakim powinna odpowiadać oferta:
   - Oferent składa ofertę na formularzu ofertowym, stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszego ogłoszenia
   - Oferta powinna zawierać imię, nazwisko, miejsce zamieszkania lub firmę i siedzibę oferenta, czytelny podpis, telefon kontaktowy, adres e-mail, oferowaną cenę i warunki jej zapłaty, numer rachunku bankowego do zwrotu wadium.
   - Dokument potwierdzający wpłatę wadium.
   - W postępowaniu można złożyć tylko jedną ofertę.
   - Oferta musi być umieszczona w trwale zamkniętej kopercie opatrzonej danymi kontaktowymi oferenta oraz dopiskiem: „**Oferta na sprzedaż samochodu Nissan Pick Up. Nie otwierać przed dniem 04.12.2026 do godz. 11:00."**
6. **Miejsce i termin składania ofert:** ofertę w zaklejonej kopercie należy składać w siedzibie Nadleśnictwa Pińczów, Michałów 294, 28-411 Michałów, pocztą lub osobiście w Sekretariacie, do dnia **04.12.2026 r. do godz. 10:00.**
7. Otwarcie ofert nastąpi dnia **04.12.2026 r. o godz. 11:00** w budynku administracyjnym Nadleśnictwa Pińczów, Michałów 294, 28-411 Michałów – sala konferencyjna.
8. Odrzuceniu podlegają oferty:
   - Złożone po wyznaczonym terminie,
   - Nie zawierające danych określonych w punkcie 5,
   - Jeżeli uczestnik przetargu nie zaoferował co najmniej ceny wywoławczej.
9. Kryterium oceny oferty: najwyższa oferowana cena.
10. W wypadku, gdy kilku oferentów zaoferowało taką samą cenę, Sprzedający postanawia o kontynuowaniu przetargu w formie licytacji ustnej między tymi oferentami, wyznaczając jednocześnie termin licytacji.
11. O wyniku postępowania oferenci zostaną powiadomieni na wskazany w ofercie adres e-mail w terminie do 7 dni od daty otwarcia ofert.
12. Oferentom nie przysługuje prawo domagania się zwrotu kosztów uczestnictwa w postępowaniu.
13. Oferent jest zobowiązany zapłacić cenę nabycia w terminie do 7 dni od dnia powiadomienia o przyjęciu jego oferty.
14. Oferent, który nie uiści ceny nabycia w w/w terminie traci prawo do nabycia samochodu oraz do zwrotu wadium. W tym wypadku sprzedający zastrzega sobie prawo do wyboru kolejnej wśród najkorzystniejszych ofert.
15. Przedmiot sprzedaży zostanie wydany nabywcy niezwłocznie po zapłaceniu ceny nabycia. Sporządzony zostanie protokół zdawczo-odbiorczy.
16. Ogłoszenie o przetargu zostało umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Nadleśnictwa Pińczów, na tablicy ogłoszeń Nadleśnictwa Pińczów oraz w prasie lokalnej.
17. Nadleśnictwo Pińczów nie ponosi odpowiedzialności za wady ukryte sprzedawanego składnika majątkowego.
18. Nabywca nie ma prawa do zgłaszania roszczeń względem Sprzedającego w zakresie stanu i jakości zakupionego przedmiotu przetargu.
19. Niniejsze ogłoszenie jest zarazem regulaminem przetargu, o którym mowa.
20. Nadleśnictwo Pińczów zastrzega sobie prawo do unieważnienia przetargu, o którym mowa, bez podania przyczyny.

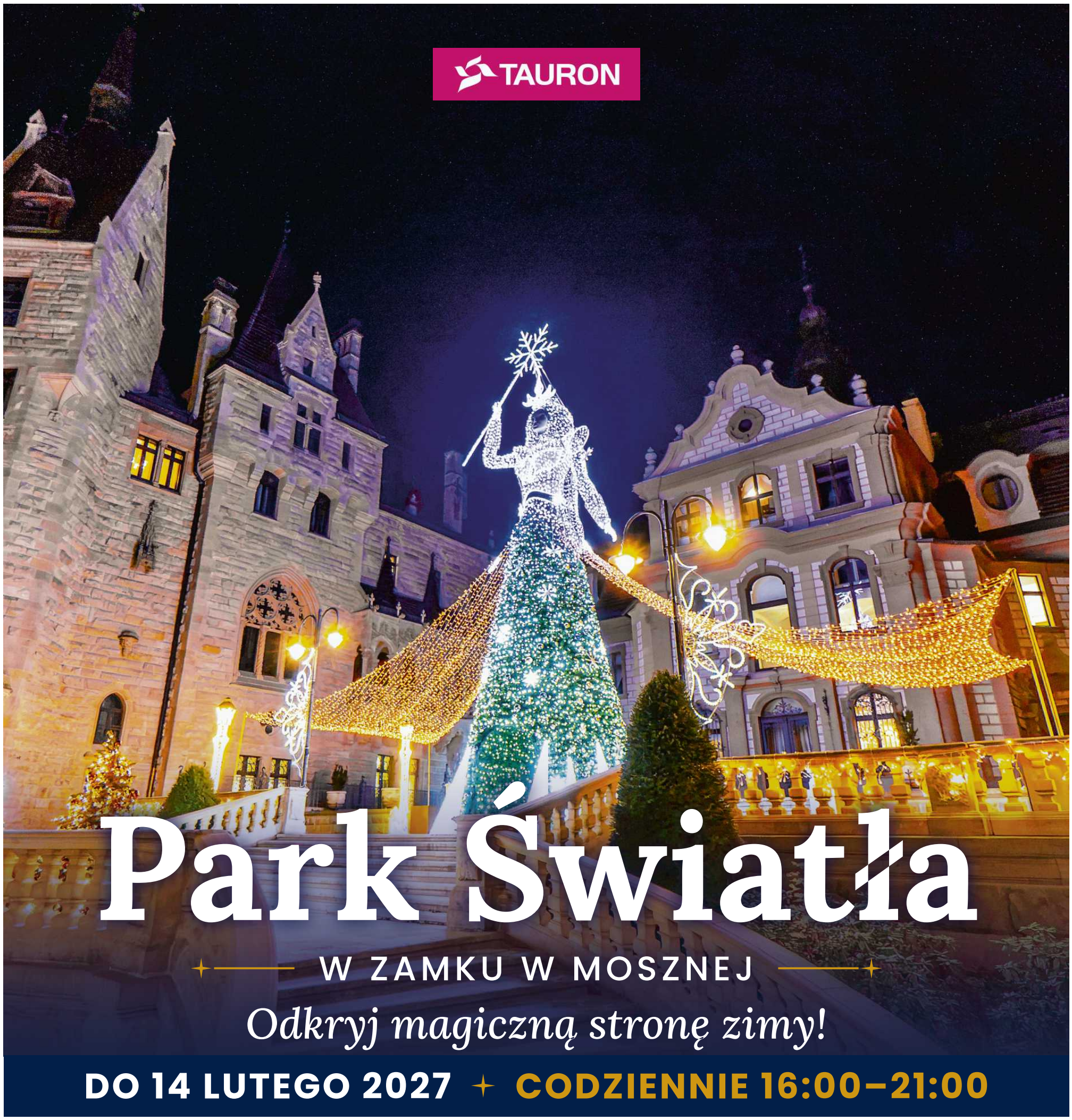
Z poważaniem
Robert Romanek
Nadleśniczy

Załączniki dostępne na stronie BIP Nadleśnictwa Pińczów.
1.Formularz ofertowy.
2.Klauzula RODO.

Kielce/34461882

eprasa.pl 53ad9de701

REKLAMA

Park Światła

W ZAMKU W MOSZNEJ

Odkryj magiczną stronę zimy!

DO 14 LUTEGO 2027 ✦ CODZIENNIE 16:00–21:00

Na spacer pełen światła

- **11 baśniowych stref** i tysiące świateł
- **spektakl świetlno-muzyczny** co godzinę
- **gra „Śladami Skarbów”** z nagrodami
- **zamkowe komnaty** w cenie biletu

Bilety

normalny	**45 zł**
ulgowy	**39 zł**
dzieci do lat 3	**gratis**

kup online:
bilety.mosznazamek.pl

zeskanuj i kup bilet

Zamek Moszna
ul. Zamkowa 1, 47-370 Moszna • ok. 30 km od Opola
24.12 nieczynne • mosznazamek.pl

organizatorzy:
MOSZNA ZAMEK
Adal decorations

eprasa.pl 53ad9de701